DE HOOFDSOM VAN DE PRAKTIKALE GELOOFSLEER

Engelse titel, 1ste uitgave, 1692:
A Body of Practical Divinity

Door

THOMAS WATSON

STICHTING GIHONBRON
MIDDELBURG
2002

INHOUD

- Thomas Watson en zijn kerkelijk standpunt
- Aan de lezer; (bij de Nederlandse uitgave van de Westminster Catechismus, 1732)
- Aanspraak van de Westminster Synode aan de Nederlands Gereformeerde kerk van Jezus Christus
- De kleine Catechismus van Christus' kerk in Engeland, Schotland en Ierland. Vraag en antwoord 1 t/m 38.

I. a. Een preek ter inleiding op het catechetisch onderwijs
b. Inleiding op de geloofsleer
1. Het voornaamste doel met de mens
2. De Heilige Schrift

II. God en Zijn schepping
A. Het Wezen Gods
B. Gods wetenschap
C. De eeuwigheid van God
D. De onveranderlijkheid van God
E. De wijsheid van God
F. Gods macht
G. De heiligheid van God
H. De rechtvaardigheid van God
I. De barmhartigheid Gods
J. De waarheid Gods
K. De éénheid Gods
L. De Drie-eenheid
M. De schepping
N. De voorzienigheid Gods

III. De val
A. Het verbond der werken
B. De zonde
C. De zonde van Adam
D. De erfzonde
E. De ellende van de mens door de val

IV. Het verbond der genade en de Middelaar van dat verbond
A. Het verbond der genade
B. Christus, de Middelaar van het verbond
C. Het profetisch ambt van Christus
D. Het priesterlijk ambt van Christus
E. Het koninklijk ambt van Christus
F. De vernedering van Christus in Zijn menswording
G. De verhoging van Christus
H. Christus, de Verlosser

V. De toepassing van de verlossing
A. Het geloof
B. De inwendige roeping
C. De rechtvaardigmaking
D. De aanneming tot kinderen
E. De heiligmaking
F. De verzekering
G. Vrede
H. Blijdschap
I. Groei in genade
J. Volharding

VI. De dood en de jongste dag
A. Het sterven van de rechtvaardigen
B. De voorrechten van de gelovigen bij hun sterven
C. De opstanding

THOMAS WATSON EN ZIJN KERKELIJK STANDPUNT

AFKOMST EN STUDIETIJD.

Het geboortejaar van Thomas Watson ligt tussen 1616 en 1620. Thomas studeerde 'Emmanuël College', een afdeling van de Universiteit te Cambridge. Tot zijn medestudenten behoorden o.a. de bekende Thomas Brooks, Stephen Charnock en William Jenkyn. In 1639 verkreeg Watson de graad van B. A., kandidaat in de letteren; in 1642 de graad van M. A., meester in de letteren. In 1641 werd Watson hulpprediker in Hereford waar hij na voltooiing van zijn studies bleef. In het najaar van 1646 werd Watson beroepen te Walbrook, een wijk in Londen. Hij werd geordend in de St. Stephanuskerk, die behoorde aan de Engelse Staatskerk.

DE STAATSKERK

Al in zijn studietijd kreeg Watson met grote problemen te kampen. In 1637 werd op aanraden van Koning Charles I (regeerde van 1625-1649) door Dr. William Laud, aartsbisschop van Canterbury een ‘Book af Canons’ geschreven. Hierin werden de kerkelijke ceremoniën op een haast roomse manier voorgeschreven. Bovendien werd een tweede boek van Dr. Laud onder dwang in de kerk ingevoerd, het ‘Book of common prayer’, een algemeen gebedenboek voor gebruik tijdens de kerkdienst. Men zegt dat het leek op een rooms misboek. Geen wonder dat er veel protesten losbraken.
In 1642 werd de Anglicaanse kerk van het bisschoppenstelsel gezuiverd. Vanaf 1643 - 1648 werd de beroemde “Westminster Synode” gehouden. Thomas Watson was zeer ingenomen met de ‘Grote en kleine Catechismus’ die op deze Synode werd vastgelegd. Hij was ook een voorstander van de Presbyteriaanse vorm van kerkregering. Die komt overeen met de Gereformeerde Kerkorde.
Dr. Laud werd op 10 januari 1645 onthoofd en Charles I vluchtte naar Schotland. De bekende Olivier Cromwell werd Protector en kreeg nu de hoogste macht in het Parlement.

WATSON IN DE GEVANGENIS.

Na de onthoofding van dr. Laud, 1645, werden de Puriteinen in twee groepen verdeeld. Een groep was Presbyteriaans gezind en hield vast aan de Staatskerk. Tot deze groep behoorden o.a. Watson, Love, Manton, Calamy, Flavel. De andere groep waren Independenten. Zij waren niet verenigd met de Staatskerk.
De tegenstellingen tussen Presbyterianen en Independenten leidden opnieuw tot een burgeroorlog in 1648. Cromwell versloeg het leger van Charles I, gesteund door de Schotten. De koning werd onthoofd. In Schotland werd Charles II gekroond, die de steun kreeg van de Presbyterianen.

Watson kwam hierdoor in een situatie waarover hij tijdens zijn leven en na zijn dood hevig over bekritiseerd werd. De Presbyteriaanse leraars noemden de terechtstelling van de koning een koningsmoord. Het Parlement verdedigde hun daad omdat ze de koning zagen als een vervolger van Gods kerk en achtte zijn dood heel terecht. Watson liet zijn stem hiertegen horen. Zijn vurige medebroeder Christoforus Love pleitte er sterk voor dat Charles II ook in Engeland zou gekroond worden. Met enkele medebroeders en overheidspersonen vergaderden zij hierover
Deze actie van Love, Watson, Jenkyn en anderen werd opgemerkt door enkele tegenstanders van de Presbyterianen. Zij klaagden Love, Watson en anderen aan.

Dezen werden gevangen gezet in de ‘Tower’ de Staatsgevangenis in Londen. Love, die het vurigst was in zijn woorden, werd beschuldigd van complotvorming en hoogverraad tegen de wettige regering. Love werd ter dood veroordeeld.

WATSON TERUG IN ZIJN GEMEENTE.

Watson en Jenkyn deden beiden een verzoek aan het Hof om vergiffenis, met belofte zich aan de Regering te onderwerpen. Na enige tijd werd Watson uit de ‘Tower’ ontslagen, tot grote blijdschap van zijn gemeente.

Watson sprak altijd voor volle kerken. Dat hij gewaardeerd werd bleek ook uit de jaarlijkse verhoging van zijn traktement. Watson bezat een vloeiende stijl en een uitnemend talent in het maken van metaforen. Origineel was hij om de waarheid met beeldspraak en tegenstellingen toe te lichten. In zijn Engelse preken komt het ook regelmatig voor dat die gezegden rijmen. Watson had ook een grote gebedsgave, volgens Dr. Edmund Calamy.

DE GROTE UITWERPING.

Charles II was dus door het Schotse Parlement tot koning uitgeroepen. Het Engelse Parlement bond de strijd aan tegen de Schotten. Cromwell versloeg de koning in 1651. Charles vluchtte naar Frankrijk en Nederland. Cromwell stierf in 1658 en werd gedurende 1 jaar opgevolgd door zijn zoon Richard Cromwell. In het Engelse Parlement brak er revolutie uit. In deze verwarringen haalden de Schotten Charles II uit Nederland. Hij werd tot koning van het Britse Rijk uitgeroepen op 4 mei 1660. Dit feit staat bekend als The Restauration, de Herstelling.

De presbyteriaanse leraars in Schotland, waaronder ook Professor Samuël Rutherford zagen hierin aanvankelijk de hand des Heeren. Maar de Presbyterianen hebben zich geweldig bedrogen in hun koning! Want nauwelijks was Charles II gekroond of hij keerde zich met alle macht tegen de Kerk van Christus. Hij beschouwde zichzelf als een Kerkvorst. De bisschoppelijke macht werd hersteld. Er werd een nieuw gebedenboek ingevoerd. Alle predikanten moesten een nieuw kerkordenings formulier ondertekenen. De Covenantseed van het Nationaal Verbond moesten ze afzweren. Een geestelijke kon geen ambt bekleden zonder priesterwijding. Geschiedenisschrijvers meldden dat de losbandigheid die door Cromwells wetten beteugeld was opnieuw uitbarstte. Een vloed van ongerechtigheid spoelde over het land.

De vervolging ging naar een hoogtepunt toen de “Act of Uniformity” werd uitgevaardigd in mei 1662. Deze wet hield in dat ieder die de genoemde bepalingen niet wilde ondertekenen uit de Staatskerk werd geweerd; zijn ambt verviel, dus zijn inkomen werd niet meer uitgekeerd. Bovendien moest hij zijn gemeente en pastorie verlaten vóór 24 augustus 1662. Er waren meer dan 2000 predikanten in de Staatskerk die zich niet onderwierpen aan de nieuwe wetgeving. Daarom werden zij: ‘Non-conformisten’ genoemd. Niet alleen de predikanten van de Staatskerk, maar ook de leraars van de Independenten en Baptisten en andere groepen werden getroffen in het uitoefenen van hun ambt. Want niemand mocht predikant zijn zonder vergunning van de Staat! Ook Thomas Watson behoorde bij de non-conformisten.

NIEUWE BEPROEVINGEN.

Watson bleef in Londen wonen na zijn uitwerping uit de kerk en pastorie. Evenals veel andere leraars hield hij in stilte kleine bijeenkomsten, de zogenaamde conventiekelen. Een deel van de gemeente kwam bij elkaar in huizen of schuren, in bossen of open veld. Een ander deel kwam in de gevangenis terecht of werden verbannen.

Het Parlement was echter nog niet tevreden. In 1664 werd een nieuwe Wet van kracht waarin bepaald werd dat de bijeenkomsten met meer dan 5 personen, buiten het gezin gerekend, verboden werd. Drie maanden gevangenis stond op de eerste overtreding en verbanning op de derde. Watson hield zich niet altijd aan dit verbod. Meer dan eens werd Watson bij de Overheid aangeklaagd wegens het houden van conventiekelen.
Na deze dingen zond God een engel des doods naar Londen. In mei 1665 begon de pest uit te breken, nadat ze het voorgaande jaar in Holland had geheerst. Duizenden mensen werden in korte tijd naar het graf gesleept, die 's morgens gezond waren en 's avonds dood lagen. Deze epidemie duurde tot ongeveer nieuwjaar en kostte aan 80.000 – 90.000 mensen het leven.
En toch, zo totaal verhard was het Parlement, dat ze in 1665, terwijl de pest nog woedde een nieuwe Wet uitvaardigden tegen de verdrukte leraars. De beruchte Wet was de 'Acte van Oxford'. Die wet hield in dat de leraars minstens 5 mijl, ongeveer 18 km buiten de plaats moesten blijven waar hun vroegere gemeente gevestigd was. Als gevolg hiervan trokken, nadat de pest over was, heel wat predikanten naar Londen waar ze zich makkelijker schuil konden houden dan op het platteland.

DE MORGEN VAN VERLOSSING.
In 1672 kwam er enige verademing. Het parlement vaardigde een wet uit, de 'Inschikkelijkheidsverklaring'. De predikanten kregen verlof om weer te preken. Watson kreeg toestemming om in zijn eigen huis te preken. Na verloop van tijd preekte hij in een grote hal van het Crosby-huis in de Bishopsgate straat, in Londen. Hij werd leraar van de gemeente in de Crosby wijk. Vanaf 1675 tot 1680 diende hij deze gemeente samen met Stephen Charnock, wiens boeken in het Nederlands vertaald zijn. Na Charnocks dood heeft Watson hier nog geruime tijd gestaan, totdat hij wegens slechte gezondheid zijn werk moest verminderen.

Naderhand trok hij zich terug naar Barnstone in het graafschap Essex. Watson stierf daar in 1689 of 1690 toen hij in zijn kamer op zijn knieën lag te bidden. Men vond hem de andere morgen.
In hetzelfde jaar verloste de Heere ook zijn kerk "uit de hand van hun vijanden om Hem te dienen zonder vreze". Het Parlement benoemde op 23 februari 1689 Stadhouder Willem III tot koning van Engeland in de plaats van zijn schoonvader James II, die regeerde van 1685-1688. Onder zijn regering waren de vervolgingen weer toegenomen.

NAGELATEN BOEKEN.
Watson heeft in zijn eerste tijd veel preken uitgegeven. In 1660 verschenen zij in Londen en in 1665 kwamen ze al in Nederland van de pers. *"Al de theologische en praktikale werken van de godvrezende en zeer geleerde heer ds. Thomas Watson",* vertaald door ds. Joh. Fabricius. In 1671 kwam te Bolsward nog 3 Avondmaalspreken uit. In 1718 gaf Johan Hofman een preek uit van Watson over Spreuken 12:26, 'De rechtvaardige voortreffelijker dan zijn naaste'.

In 1692 verscheen in Londen een Engelse uitgaaf: 'Het lichaam der praktikale Godgeleerdheid', zijnde de inhoud van predikaties over de korte Westminster Catechismus. Deze uitgaaf was versierd met een portret van de schrijver, een voorwoord van ds. W. Lorimer en een aanbeveling van 25 vooraanstaande predikanten. Deze preken zijn levendig, vol kernachtige gezegden en goed leesbaar.
In 1978 zijn ze herdrukt door 'The Banner of Truth Trust' in 3 delen:

het 1ste deel over de hoofdwaarheden;
het 2e deel over de 10 Geboden;
en het 3e deel over het Gebed des Heeren.

In 1997 verscheen het eerste van de drie delen onder de titel: *De hoofdsom van de geloofsleer*; in 1999 verscheen het 3e deel *Het gebed des Heeren;* in 2000 verscheen het derde deel, *De tien geboden.* De delen werden uitgegeven door Uitgeverij Gebr. Koster, Barneveld. Zij zijn getrouw en in zuiver Nederlands vertaald door J. de Jager. Regelmatig verschijnen preken uit deze Catechismus bij uitgever Romijn en van der Hoff BV. Meerdere preken uit de Catechismus werden vertaald door anderen, die niet gepubliceerd werden. De laatste worden soms bij leesdiensten in de kerk gebruikt. Ook tal van andere preken en verhandelingen zijn in de loop van de laatste 25 jaar opnieuw vertaald, of opnieuw uitgegeven. Watson is nog heel actueel!

Voorrede voor de uitave van de Grote en de Kleine Westminster Catechismus

Aan de lezer.
Niets werd krachtiger in de dagen van Hiskia bevonden, dan openlijk de Heere JEHOVAH in Zijn tempel te zoeken en te belijden, onder het liefelijk gezang en schelluidend speeltuig, zodat een spottende Rabsaké voor die God vlood, die hij gehoond had. Zo waren ook de vredeboden van die grote Koning en Vorst van het heir des hemels en de inwoners der aarde verblijd en bliezen op de gouden trompet van vrije genade, onvermoeid in de kracht Gods, alleen werkzaam zijnde om Sions muren te bouwen, onder geleide en bekwaming van God de Heilige Geest, in weerwil der legioenen van het rijk der duisternis.
In diezelfde kracht en onder hetzelfde vaandel streed ook ons voorvaderlijk geslacht en zo plantte het zaad Jozefs de standaard in de Kerk Christi van Engeland, Schotland en Ierland. En Hoewel de poorten der helle gierden en de boeien en zelen met menigte dreigden, zij werden bewaard in de kracht Gods, door het geloof, tot de zaligheid en zijn niet beschaamd uitgekomen, Hoewel zij hun leus openbaarden en alom verspreidden.
Roemen de Egyptenaren op hunne hemelhoge scherpe piramiden, de Kerke Christi, van Engeland en Ierland, en waar zij zich ook bevindt; roemt in het kruis van haar Heere Jezus Christus, en komt blijmoedig haar geloof te openbaren, op grond der eeuwige waarheid Gods, en graveert met korte trekken dat op haar schild, voor het oog der wereld, dat nu nog in het donkere glinstert, tot beschaming van vele Nederlandse heidensche-christenen, doch verstrekt daarentegen tot sterkte voor de vrome.

Wij hebben de waarde lezer of lezeres slechts mede te delen, dat dit kleinood of merg der Kerke Christi, van Engeland, Schotland en Ierland, geheel onveranderd, behalve de spelling, wordt ter hand gesteld, en om duidelijkheidshalve zijn de teksten op zijn plaats gesteld, daar zij in de oudere uitgave op de rand waren gezet.

Hiernevens ontvangt de waarheidlievende lezer, *zestien Gronden des Geloofs,* gratis daarenboven, welke in deze zo veruitziende dagen, ons zeer doelmatig schenen, om de tovergeest die vele harten heeft ingenomen, aan te tonen, hoe ver men heden ten dage van de leer der waarheid is afgedwaald, die weleer de grondzuil der zo bloeiende kerk onzer vaderen was. Och, dat ze nog dienstbaar bevonden worde, door de werking des Heiligen Geestes, tot ontdekking van onbekeerde en afgedwaalde en tot bemoediging van de treurende Sions kinderen, opdat die welbeproefde leer, onze vaderlandse bodem meer en meer vervulle, tot ere Gods en blijdschap en welvaren van land en volk.

Anno 1732.

AAN DE EERWAARDE EN BLOEIENDE NEDERLANDSE GEREFORMEERDE KERK VAN JEZUS CHRISTUS

Zeer Eerwaarde, hoog beminde in de Heere Jezus Christus.

Gezien hebbende, met welke aangenaamheid U Eerw. uit die drie goede Belijdenissen, van uw drie naburige Gereformeerde Kerken van Engeland, Schotland en Ierland, bij de uwe gevoegd, dat liefelijk akkoord der heiligen, en die zoete overeenstemming der waarheid, heeft aangehoord; zo heeft U Eerw. ons lust en moed gegeven, om ook deze hare Grote en Kleine Catechismus, U eerbiedig op te dragen en mede te delen, niet twijfelende, of dezelve zullen U niet min profijtelijk en aangenaam zijn; want zij zijn van even grote waarde en mede in die grote vergadering der Godgeleerden te Westmunster, invoege als de Engelse Belijdenis gemaakt zijn. In welke, gelijk ook in deze Catechismus, wij meer gepoogd hebben de zin recht te volgen, dan ons aan de woorden nauw te binden.
Wij hebben ook doorgaans in de aangetekende Schriftuurplaatsen der Psalmen, het getal der verzen moeten verzetten, naar de aanwijzing derzelver in uw overgezette Psalmen, omdat de opschriften der Psalmen nergens met verzen, dan in de uwe, afgedeeld zijn.
Deze Eerw. Synode heeft elke vraag in ieder antwoord ook herhaald, opdat de leerlingen een volkomen zin van beide te beter zouden mogen begrijpen en onthouden.

U Eerw. gelieve dan deze onze arbeid mede ten goede te duiden, en tot ere van Gods heilige Naam, en bevordering van uw geloof, godsdienst en eeuwige zaligheid te gebruiken.
De God nu des vredes volmake u in alle goed werk, opdat gij Zijn wil moogt doen, werkende in u hetgeen voor Hem welbehagelijk is, door Jezus Christus, Denwelken zij de heerlijkheid, in alle eeuwigheid. Amen.

De kleine Catechismus van Christus' kerk in Engeland, Schotland en Ierland.
Vraag en antwoord 1 t/m 38.

1 Vraag. Wat is het voornaamste doeleinde des mensen?
Antwoord. Het voornaamste doeleinde des mensen, is God te verheerlijken, 1 Kor. 10:31; Rom. 11:36, en Hem eeuwig te genieten, Ps. 73:24-28.

2 Vraag. Wat regel heeft God gegeven tot onze onderwijzing, hoe wij Hem moeten verheerlijken en genieten?
Antwoord. Het Woord Gods (hetwelk vervat is in de Schriften des Ouden en Nieuwen Testaments), 2 Tim. 3:16; Ef. 2:20, is de enige regel om ons te onderrichten, hoe wij Hem moeten verheerlijken en genieten, 1 Joh. 1:3, 4.

3 Vraag. Wat is het voornaamste, dat de Schriftuur leert?
Antwoord. De Schriftuur leert voornamelijk, wat de mens belangende God geloven moet en wat plichten God van de mens eist, 2 Tim. 1:13; 3:16.

4 Vraag. Wat is God?
Antwoord. God is een Geest, Joh. 4:24, oneindig, Job 1l:7-9, eeuwig, Ps. 90:2, en onveranderlijk, Jac. 1:17, in Zijn Wezen, Ex. 3:14, wijsheid, Ps. 147:5, kracht, en heiligheid, Openb. 4:8.

5 Vraag. Zijn er meer Goden dan één?
Antwoord. Er is maar een énige, de levende en waarachtige God, Deut. 6:4; Jer. 10:10.

6 Vraag. Hoeveel Personen zijn er in de Godheid?
Antwoord. Er zijn drie Personen in de Godheid: de Vader, de Zoon en de Heilige Geest, en deze Drie zijn één God, dezelfde in zelfstandigheid, even gelijk in kracht en heerlijkheid, 1 Joh. 5:7; Matth. 28:19.

7 Vraag. Wat zijn de besluiten Gods?
Antwoord. De besluiten Gods zijn: Zijn eeuwig voornemen naar den raad Zijn willens, waardoor Hij om Zijner eigene heerlijkheids wil verordineerd heeft, hetgeen ooit geschiedt, Ef. 1:4, 11; Rom. 9:22, 23.

8 Vraag. Hoe voert God Zijn besluiten uit?
Antwoord. God voert Zijn besluiten uit, in de werken der Schepping en Voorzienigheid, Ef. 1:11.

9 Vraag. Wat is het werk der Schepping?
Antwoord. Het werk der Schepping bestaat daarin: dat God alle dingen uit het niet gemaakt heeft, door het Woord Zijner kracht, in de tijd van zes dagen en alles zeer goed, Gen. 1; Hebr. 11:3.

10 Vraag. Hoe heeft God de mens geschapen?
Antwoord. God schiep de mens, man en vrouw, naar Zijn eigen evenbeeld, in kennis, rechtvaardigheid en heiligheid, met heerschappij over de schepselen, Gen. 1:26-28; Kol. 3:10; Ef. 4:24.

11 Vraag. Wat zijn de werken van Gods Voorzienigheid?
Antwoord. De werken van Gods Voorzienigheid, en regering aller Zijner Schepselen en aller hunner werkingen, Ps. 103:19; Matth. 10:29-31.

12 Vraag. Wat bijzonder werk der Voorzienigheid, heeft God geoefend nevens de mens, in de staat waarin hij geschapen was?
Antwoord. Wanneer God de mens geschapen had, trad Hij met hem in een Verbond des levens; op voorwaarde van volkomen gehoorzaamheid; hem verbiedende te eten van den boom der kennis des goeds en des kwaads, op straf van de dood, Gal. 3:f2; Gen. 2:17.

13 Vraag. Zijn onze eerste voorouders gebleven in de staat, waarin zij geschapen waren?
Antwoord. Onze eerste voorouders, gelaten zijnde in de vrijheid van hun eigen wil, vielen uit die staat waarin zij geschapen waren, dewijl zij zondigden tegen God, Gen. 3:7-8, 13; Pred. 7:29.

14 Vraag. Wat is zonde?
Antwoord. Zonde is een gebrek van gehoorzaamheid, of een overtreding van de Wet Gods, 1 Joh. 3:4.

15 Vraag. Wat was de zonde, waardoor onze eerste voorouders vielen uit die staat, waarin zij geschapen waren?
Antwoord. De zonde waardoor onze eerste voorouders vielen uit die staat, waarin zij geschapen waren, was, dat zij aten van de verboden vrucht, Gen. 3:6, 12.

16 Vraag. Is het ganse menselijk geslacht in Adams eerste overtreding gevallen?
Antwoord. Nademaal het Verbond gemaakt was met Adam niet alleen voor hemzelf, maar ook voor zijn nakomelingen, zo heeft het ganse menselijk geslacht dat door voortteling van hem afdaalt, in hem gezondigd, en is met hem in zijn eerste overtreding gevallen, Gen. 2:16, 17; Rom. 5:18; 1 Kor. 15:21, 22.

17 Vraag. In welke staat heeft die val het menselijk geslacht gebracht?
Antwoord. Die val heeft het menselijk geslacht in de staat van zonde en ellende gebracht, Rom. 5:12.

18 Vraag. Waarin bestaat de verdorvenheid van die staat, in welke de mens gevallen is?
Antwoord. De verdorvenheid van die staat, waarin de mens gevallen is, bestaat in de schuld van Adams eerste zonde. Ontbering van de oorspronkelijke gerechtigheid en verdorvenheid van zijne gehele natuur, welke gewoonlijk genoemd wordt: *oorspronkelijke zonde,* tezamen met alle dadelijke overtredingen daaruit voortkomende, Rom. 5:12, 19; 3:10-20; Ef. 2:1-3; Jac. 1:14, 15; Matth. 15:19.

19 Vraag. Welke is de ellende van die staat, waarin de mens gevallen is?
Antwoord. Het ganse menselijk geslacht, heeft door zijn val, de gemeenschap met God verloren, Gen. 3:8, 10, 24, is onder Zijn toorn en vloek, Ef. 2:2, 3; Gal. 3:10, en alzo verbonden tot alle ellenden in dit leven, tot de dood zelfs en tot de pijnen der hel in eeuwigheid, Klaagt. 3:39; Rom. 6:23; Matth. 25:41, 46.

20 Vraag. Heeft God het ganse menselijk geslacht laten vergaan, in de staat van zonde en ellende?
Antwoord. God heeft uit enkel welbehagen, van eeuwigheid ten eeuwigen leven uitverkoren, Ef. 1:4; en heeft een Verbond der Genade aangegaan, om hen uit die staat der zonde en ellende te verlossen, en ze in een staat de zaligheid te brengen, door een Verlosser, Rom. 3:20-22; Gal. 3:21, 22.

21 Vraag. Wie is de Verlosser van de uitverkorenen Gods
Antwoord. De enige Verlosser van de uitverkorenen Gods, is de Heere Jezus Christus, 1 Tim. 2:5, 6, welke de eeuwige Zone Gods zijnde, mens is geworden, Joh. 1:14; Gal. 4:4, en alzo was en voortaan gebleven is, God en mens, in twee onderscheiden Naturen in één Persoon, eeuwiglijk, Rom. 9:5; Luk. 1:35; Kol. 2:9; Hebr. 7:24, 25.

22 Vraag. Hoe is Christus, zijnde de Zone Gods, mens geworden?
Antwoord. Christus, de Zone Gods, is mens geworden, doordien Hij zelfs een waarachtig lichaam aannam, Hebr. 2:14, 16; 10:5 en een redelijke ziel, Matth. 26:38; ontvangen door de Heilige Geest in het lichaam van de maagd Maria en van haar geboren, Luk. 1:27, 31, 35, 42; Gal. 4:4, nochtans zonder zonde, Hebr. 4:15; 7:26.

23 Vraag. Welke ambten bedient Christus als onze Verlosser?
Antwoord. Christus als onze Verlosser, bedient de ambten van een Profeet, Priester en Koning, beide in Zijn staat der vernedering en verhoging, Hand. 3:21, 22; Hebr. 12:25; 2 Kor. 13:3; Hebr. 5:5-7; 7:25; Ps. 2:6; Jes. 9:5, 6; Matth. 21:5; Ps. 2:8-11.

24 Vraag. Hoe bedient Christus het ambt van een Profeet?
Antwoord. Christus bedient het ambt van een Profeet, mitsdien Hij door Zijn woord en Geest de wille Gods tot onze zaligheid aan ons openbaart, Joh. 1:18; 1 Pet. 1:10-12; Joh. 15:15; 20:31.

25 Vraag. Hoe volvoert Christus het ambt van een Priester?
Antwoord. Christus volvoert het ambt van een Priester, dewijl Hij Zichzelf eenmaal opgeofferd heeft tot een slachtoffer, om de Goddelijke gerechtigheid te voldoen, Hebr. 9:14, 28 en ons met God te verzoenen, Hebr. 2:17, en gedurig voor ons bidt, Hebr. 7:24, 25.

26 Vraag. Hoe bedient Christus het ambt van een Koning?
Antwoord. Christus volvoert het ambt van een Koning, dewijl Hij ons Zichzelf onderwerpt, Hand. 15:14-16, ons regeert, Jes. 33:22, en beschermt, Jes. 32:1, 2, en alle Zijne en onze vijanden bedwingt en overwint, 1 Kor. 15:25; Ps. 110.

27 Vraag. Waarin bestaat de vernedering van Christus?
Antwoord. Christus' vernedering bestaat daarin, dat Hij is geboren en dat in een lage staat, Luk. 2:7, geworden onder de Wet, Gal. 4:4; dat Hij op Zich genomen heeft de ellenden des levens, Hebr. 12:2, 3; Jes. 53:2, 3, de toorn Gods, Luk. 22:44; Matth. 27:46, en de vervloekte dood des kruises, Filipp. 2:8; begraven, 1 Kor. 15:3, en voor een wijle tijds is gebleven onder de macht des doods, Hand. 2:24-27, 31.

28 Vraag. Waarin bestaat Christus verhoging?
Antwoord. Christus verhoging bestaat in Zijne wederopstanding uit de dood, ten derde dage, 1 Kor. 15:4, en Zijn opvaren tot in de hemel, Mark. 16:19, zitten ter rechterhand

Gods des Vaders, Ef. 1:20, en in Zijn komst, om de wereld te oordelen ten laatste dage, Hand. 1:11; 17:31.

29 Vraag. Hoe wordt ons de verlossing, door Christus verkregen, deelachtig gemaakt?
Antwoord. Ons wordt de verlossing deelachtig gemaakt, door krachtige toe-eigening derzelve aan ons, Joh. 1:11, 12, door Zijn Heilige Geest, Tit. 3:5, 6.

30 Vraag. Hoe past de Geest ons de verlossing, door Christus verkregen, toe?
Antwoord. De Geest past ons toe de verlossing door Christus verkregen, dewijl Hij het geloof in ons werkt, Ef. 1:13, 14; Joh. 6:37, 39; Ef. 2:8, en ons daardoor met Christus verenigt in onze krachtige roeping, Ef. 3:17; 1 Kor. 2:9.

31 Vraag. Wat is de krachtige Roeping?
Antwoord. De krachtige Roeping is het werk van Gods Geest, 2 Tim. 1:9; 2 Thess. 2:13, 14, waardoor Hij, overtuigende ons van onze zonden en ellende, Hand. 2:37, verlichtende ons verstand in de kennis van Christus, Hand. 26:18, en onze wil vernieuwende, Ezech. 36:26, 27, ons aanraadt en bekwaam maakt, om Jezus Christus, in het Evangelie ons mildelijk aangeboden, te omhelzen, Joh. 6:44, 55; Filipp. 2:13.

32 Vraag. Welke weldaden worden zij in dit leven deelachtig, die krachtdadig geroepen zijn?
Antwoord. Diegene, die krachtdadig geroepen zijn, worden in dit leven deelachtig de Rechtvaardigmaking, Rom. 8:30. Aanneming tot Kinderen, Ef. 1:5; Heiligmaking en alle weldaden, die in dit leven óf dezelve vergezelschappen óf daaruit vloeien, 1 Kor. 1:26, 30.

33 Vraag. Wat is de Rechtvaardigmaking?
Antwoord. Rechtvaardigmaking is een werk van Gods vrije genade, waarin Hij al onze zonden vergeeft, Rom. 3:24, 25; 4:6-8, en ons als rechtvaardig in Zijn ogen aanneemt, 2 Kor. 5:19, 21, alleen om Christus' gerechtigheids wil ons toegerekend, Rom. 5:17-19, en alleen door het geloof aangenomen, Gal. 2:16; Filipp. 3:9.

34 Vraag. Wat is de *aanneming tot kinderen?*
Antwoord. Aanneming tot kinderen is een werk van Gods vrije genade, 1 Joh. 3:1, waardoor wij aangenomen worden in het getal der kinderen Gods en recht hebben tot al hun vrijheden, Joh. 1:12; Rom. 8:17.

35 Vraag. Wat is de Heiligmaking?
Antwoord. Heiligmaking is het werk van Gods vrije genade, 2 Thess. 2:13, waardoor wij in den gehele mens, naar het evenbeeld Gods vernieuwd, Ef. 4:23, 24, en meer en meer bekwaam gemaakt worden om de zonde te sterven en der gerechtigheid te leven, Rom. 6:4, 6.

36 Vraag. Welke zijn de weldaden, die in dit leven de Rechtvaardigmaking, Aanneming en Heiligmaking vergezelschappen of daaruit voortvloeien?
Antwoord. De weldaden, welke in dit leven de Rechtvaardigmaking, Aanneming en Heiligmaking eergezelschappen of daaruit voortvloeien, zijn: verzekering van Gods liefde, vrede der consciëntie Rom. 5:1, 2, 5, blijdschap door de Heilige Geest, Rom. 14:17, wasdom der genade, Spr. 4:18, en volharding daarin tot het einde toe, 1 Joh. 5:13; 1 Petrus 1:5.

37 Vraag. Welke weldaden ontvangen de gelovigen van Christus, na de dood?
Antwoord. De zielen der gelovigen worden na hun dood volmaakt in heiligheid, Hebr. 12:23, en gaan terstond door in de heerlijkheid, 2 Kor. 5:1, 6, 8; Filipp. 1:23; Luk. 23:43, en hun lichamen, zijnde met Christus nog verenigd, 1 Thess. 4:14, rusten in hun graven, Jes. 57:2, tot de opstanding, Job 19:26, 27.

38 Vraag. Welke weldaden ontvangen de gelovigen van Christus, na de opstanding?
Antwoord. Na de opstanding, zullen de gelovigen, opgewekt zijnde in heerlijkheid, 1 Kor. 15:43, openlijk erkend en aangenomen worden in de dag des oordeels Matth. 25:23; 10:32, en volkomen gezegend worden met volle genieting Gods, 1 Joh. 3:2; 1 Kor. 13:12, tot in alle eeuwigheid, 1 Thess. 4:17, 18.

EEN PREEK OVER CATECHETISCH ONDERWIJS

"Indien gij maar blijft in het geloof, gefundeerd en vast ..." Kolossenzen 1:23a.

Aangezien wij het voornemen hebben de volgende dag des Heeren met het catechetisch onderwijs te beginnen, is het niet ongepast een preek ter inleiding daarvan te houden, om u aan te tonen hoe nodig het is voor christenen om goed onderwezen te worden in de grondwaarheden van de religie. *"Indien gij maar blijft in het geloof, gefundeerd en vast."*

1. *Het is de plicht van christenen om vastgesteld te zijn in de geloofsleer.*
2. *De beste manier voor christenen om daarin vastgesteld te worden, is goed onderlegd te zijn in de waarheid.*

1. *Het is de plicht van christenen vastgesteld te zijn in de leer des geloofs.*

Het is de wens van de apostel in 1 Petrus 5:10 "De God aller genade versterke en fundere ulieden". Dat wil zeggen, dat ze geen meteoren in de lucht zouden zijn, maar vaste sterren. De apostel Judas heeft het in vers 13 van zijn brief over "dwalende sterren". Ze worden "dwalende sterren" genoemd, omdat ze, volgens het zeggen van Aristoteles, "op en neer bewegen en in verschillende delen van het hemelruim dwalen; en omdat ze slechts uit droge dampen bestaan en niet van die zuivere hemelse stof zijn als de vaste sterren, vallen ze dikwijls naar de aarde." Welnu, degenen die niet vast staan in de leer, zullen op de een of andere tijd dwalende sterren blijken te zijn. Ze zullen hun aanvankelijke standvastigheid verliezen en van de ene mening in de andere vervallen.

Degenen die geen vaste overtuiging hebben, zijn net als de stam van Ruben, "ongestadig als water" (Eng. vert.) Genesis 49:4. Ze zijn als een schip zonder ballast, en worden meegevoerd met elke wind van leer. Beza schrijft van een zekere Belfectius dat zijn religie veranderde met de maan. De Arianen hadden elk jaar een ander geloof. Zulke mensen zijn geen pilaren in de tempel Gods, maar "rieten die van de wind ginds en weder bewogen worden." De apostel spreekt over verderfelijke ketterijen, 2 Petrus 2:1.

Iemand kan net zo goed naar de hel verwezen worden voor ketterij als voor overspel. Als iemand niet standvastig is in de leer, is dat een bewijs van gebrek aan oordeel. Als men niet zo dwaalziek van hoofd was, zou men niet zo snel van de ene mening in de andere vallen. Het is ook een bewijs van lichtzinnigheid. Luchthartige christenen zijn net als veren die overal heenvliegen. Triticum non rapit ventus inanes palae jactantur. Dat is: "De wind neemt de tarwe niet mee, maar de kafdeeltjes worden opgezweept", zegt Cyprianus. Daarom worden ze ook wel met kinderen vergeleken: "Opdat wij niet meer kinderen zouden zijn die als de vloed bewogen en omgevoerd worden", Efeze 4:14. Kinderen zijn wispelturig, nu eens willen ze dit, dan weer wat anders, niets bevalt hun lang. Zo zijn ook onstandvastige christenen als kinderen; de waarheden die zij de ene keer aanhangen, verwerpen zij een andere keer weer. Soms staat de Protestantse leer hun aan, en even later hebben ze weer zin om Rooms te worden.

(1) Het grote doel van de prediking van *het woord* is om ons tot een vaste overtuiging van de leer te brengen. "En Dezelve heeft gegeven sommigen tot evangelisten, en sommigen tot herders en leraars, tot opbouwing van het lichaam van Christus, opdat wij niet meer kinderen zouden zijn", Efeze 4:11, 12, 14. *Het woord* wordt

ook *een hamer* genoemd, Jeremia 23:29. Elke hamerslag dient om de spijkers van het gebouw er verder in te slaan, zó moeten de woorden van de prediker u meer en meer aan Christus hechten. De predikers putten zich uit om u des te meer te versterken en te bevestigen. Het grote doel van de prediking is niet alleen om te verlichten maar om de zielen te bevestigen, niet om hen alleen op cue rechte weg te leiden, maar ook om hen er op te houden. Welnu, als u niet bevestigd wordt in de waarheid, beantwoordt u niet aan het doel waartoe God u de prediking van Zijn woord heeft gegeven.

(2) Vastgeworteld zijn in de leer is de voortreffelijkheid van een christen en strekt ook tot zijn eer.

- Het is zijn voortreffelijkheid. Als de melk vaste vorm aanneemt verandert ze in boter. De christen zal daardoor ijveren voor de waarheid en in een nauwe gemeenschap met God wandelen.
- Het strekt ook tot zijn eer. "De grijsheid is een sierlijke kroon, zij wordt op den weg der gerechtigheid gevonden", Spreuken 16:31. Het is één van de mooiste dingen een oude discipel te zien; zilverwit haar versierd met gouden deugden.

(3) Degenen die niet vast staan in de leer kunnen er nooit voor lijden. Het is gebleken dat twijfelaars in de godsdienst zelden martelaren zijn. Degenen die geen vaste overtuiging hebben, verkeren altijd in onzekerheid; als zij aan de vreugde in de hemel denken, willen zij het Evangelie omhelzen, maar als zij aan vervolging denken, laten zij het weer los. Ongestadige christenen vragen zich niet af wat het beste is, maar wat het veiligst is. Tertullianus zegt: "De afvallige schijnt God en de satan in de weegschaal te leggen en als hij de dienst van beiden heeft afgewogen, prefereert hij die van de duivel en roept hem uit als de beste meester: in dit opzicht kan men zeggen dat Christus openlijk te schande gemaakt wordt", Hebreeën 6:6. Hij wil nooit voor de waarheid lijden, maar is als een soldaat die zijn vaandel verlaat en overloopt naar de vijand. Hij wil voor loon aan de zijde van de duivel strijden.

(4) Als iemand niet vast staat in het geloof vertoornt hij de Heere. De waarheid aanhangen en daarna afvallig worden, brengt een kwaad gerucht over het Evangelie, wat niet ongestraft zal blijven. "Zij weken terug en handelden trouweloos lijk ... God hoorde het en werd verbolgen, en versmaadde Israël zeer", Psalm 78:57, 59. De afvallige valt als een afgewaaide vrucht in de muil van de duivel.

(5) Als iemand niet vast staat in het geloof, zal hij nooit toenemen. Het is een gebod, dat wij "zouden opwassen in Hem, Die het Hoofd is, namelijk Christus", Efeze 4:15. Maar als wij onvast zijn is er geen opwassen. "De plant die steeds weer verpoot wordt, groeit nooit." Wie onstandvastig is kan evenmin toenemen in Godsvrucht als een bot kan groeieis in een lichaamsdeel dat uit het lid is.

(6) Het is zo hard nodig om vast te staan in het geloof, omdat er zoveel zaken zijn die ons willen doen wankelen. Er zijn verleiders op de kust wier bezigheid het is de mensen van de beginselen der leer af te trekken. "Dit heb ik u geschreven van degenen die u verleiden", 1 Johannes 2:26.

- Verleiders zijn de agenten van de duivel; van alle misdadigers zijn zij de grootste die u van de waarheid willen beroven. Verleiders hebben een fluwelen tong waarmee zij slechte waar van de hand kunnen doen; zij zijn zeer behendig om te bedriegen, Efeze 4:14. Het Griekse woord daar is ontleend aan degenen die zó met dobbelstenen kunnen gooien dat zij er het meeste voordeel van hebben. Op deze wijze plegen verleiders ook bedrog, zij kunnen goed

dobbelen; zij kunnen zo de waarheid verbergen en verdraaien dat zij anderen daardoor misleiden. Verleiders plegen bedrog door wijsheid van woorden. "Door schoonspreken en prijzen verleiden zij de harten der eenvoudigen", Romeinen 16:18. Zij vormen mooie sierlijke zinnen, spreken met vleiende woorden, waardoor zij degenen die zwak staan bewerken.

- Een andere list is een voorwendsel van buitengewone vroomheid, zodat men hen bewondert en hun leer indrinkt. Ze schijnen mensen van een bijzondere ijver en heiligheid te zijn, door God geïnspireerd, en pretenderen dat zij nieuwe openbaringen hebben gekregen.
- Een derde sluwe list van verleiders is dat zij bezig zijn orthodoxe leraars die gezond zijn in de leer te beschimpen en te kleineren. Zij plegen degenen die de waarheid verkondigen in een kwaad daglicht te stellen, zoals zwarte dampen het licht aan de hemel verduisteren; zij plegen anderen te belasteren om zelf meer bewonderd te worden. Zo brachten de valse leraars Paulus in diskrediet opdat zijzelf ontvangen zouden worden, Galaten 4:17.
- De vierde list van verleiders is de leer van vrijheid te preken, alsof de mens bevrijd is van de wet der zeden als levensregel en van de vloek der wet omdat Christus alles voor hen heeft volbracht en zij niets meer behoeven te doen. Zo maken zij dat de leer van vrije genade de deur opent voor een losbandig leven.
- Nog een ander middel is christenen te doen wankelen door vervolging, 2 Timótheüs 3:12. Het Evangelie is een roos die niet zonder doornen geplukt kan worden. Het legaat dat Christus heeft nagelaten is het kruis. Zolang er een duivel en een goddeloos mens in de wereld is, moet men nooit een akte van vrijstelling van moeite verwachten. Hoevelen vallen af in een ure van vervolging. "En zie, er was een grote rode draak, hebbende zeven hoofden en tien hoornen ... en zijn staart trok het derde deel der sterren des hemels", Openbaring 12:3, 4. De rode draak trok door zijn macht en list sterren weg, of uitmuntende belijders van de waarheid, die als sterren schenen te lichten aan de kerkhemel.

Niet staande blijven in het goede is de zonde van de duivelen, Judas:6. Zij worden "morgensterren" genoemd, Job 38:7) maar "vallende sterren"; zij waren eens heilig, maar veranderlijk. Zoals een schip met zeil en al omslaat, zó vielen zij om toen hun zeilen bolden van hoogmoed, 1 Timótheüs 3:6. Door onstandvastigheid bootsen mensen gevallen engelen na. De duivel was de eerste afvallige. De kinderen Sions behoren te zijn als de berg Sion, die niet bewogen kan worden.

II Het tweede dat wij gesteld hebben is de wijze waarop christenen een vaste overtuiging verkrijgen: zij moeten goed onderlegd zijn in de waarheid. *"Indien gij maar blijft in het geloof, gefundeerd en vast."* Het Griekse woord voor "gefundeerd" is beeldspraak; het wijst op een gebouw waarvan het fundament goed gelegd is.
Zo moeten christenen gegrond zijn in de essentiële stukken van de geloofsleer, hun fundament moet vastliggen.
Laat ik hier twee dingen over zeggen.

1. wij behoren een grondige kennis te hebben van fundamentele waarheden. De apostel spreekt over "de eerste beginselen van de woorden Gods", Hebreeën 5:12. In alle kunsten en wetenschappen, in de logica, de natuurkunde, de wiskunde zijn enkele axioma's, enkele grondregels en stellingen die men noodzakelijk moet kennen om deze wetenschappen te kunnen beoefenen; zo moeten ook in de Godgeleerdheid de

eerste beginselen worden vastgelegd. Kennis van de grondbeginselen van de godsdienst is buitengewoon nuttig.

(1) Anders kunnen wij God niet op de rechte wijze dienen. Wij kunnen God nooit verantwoord dienen als wij Hem niet naar "de regel" dienen, en hoe kunnen wij dat als wij niet de beginselen en grondregels van de godsdienst kennen? De dienst des Heeren behoort een redelijke dienst te zijn, Romeinen 12:1. Als wij de gronden van de godsdienst niet verstaan, hoe kunnen wij dan een redelijke dienst hebben?

(2) Kennis van de grondstukken der waarheid verrijkt het gemoed zeer. Het is een lamp voor onze voet, daardoor worden wij geleid in de hele christelijke loopbaan, evenals het oog het lichaam stuurt.

(3) Kennis van de grondstukken der waarheid is de gouden sleutel die de voornaamste verborgenheden van de godsdienst opent. Zij verschaft ons een totaaloverzicht en een hoofdsom van de geloofsleer, zoals deze nauwkeurig in alle hoofdlijnen en levendige schakeringen geschetst is. Het is een goede hulp bij het verstaan van vele van die moeilijke zaken die bij het lezen van het Woord op ons afkomen. Het is tot steun om vele knopen in de Heilige Schrift te ontbinden.

(4) Deze kennis verschaft ons een ondoordringbaar harnas; wapenen om tegen de tegenstanders van de waarheid te strijden.

(5) Het is het heilige zaad waaruit de genade kan ontspruiten. Het is het zaad des geloofs, Psalm 9:10. Het is de wortel der liefde: "Geworteld en gegrond in de liefde", Efeze 3:17. Kennis van de grondstukken der waarheid kan dienstbaar zijn om een volwassen christen te vormen.

2. Dit "gefundeerd zijn", is de beste weg tot een vaste overtuiging: "gefundeerd en vast." Als men een boom goed vast wil zetten, moet hij diep geworteld zijn. Dus als u een vaste overtuiging van de waarheid wilt hebben, moet u geworteld zijn in de grondstukken. Wij lezen bij Plutarchus van iemand die een dode man rechtop zette, maar hij wilde niet blijven staan. "O, " zei hij, "er moet van binnen iets zijn."
Dus moet er een basis van kennis in ons zijn, willen wij staande kunnen blijven als alles wankelt: eerst gefundeerd en dan vast.
Als men wil voorkomen dat een schip omslaat, moet het anker vastgemaakt worden. Kennis van de grondstukken van de waarheid is voor de ziel wat een anker is voor een schip; het houdt staande te midden van de rollende golven van dwaling of van de hevige stormen van vervolging. Eerst gefundeerd, dan vast.

Eerste gebruik.
Let eens op de reden waarom zoveel mensen onstandvastig zijn, geneigd om elke nieuwe opvatting aan te grijpen, en zich te tooien met zo vele leringen als er modes zijn. Het komt omdat zij ongefundeerd zijn. Let erop hoe de apostel deze twee zaken bij elkaar voegt: "ongeleerd en onvast", 2 Petrus 3:16. Degenen die onkundig zijn van de hoofdzaken van de geloofsleer zijn onvast. Zoals een lichaam niet sterk kan zijn als de zenuwen verkrampt zijn, zo kan een christen niet sterk zijn in de godsdienst als hij de grondstukken van de waarheid niet kent, die als de zenuwen zijn om hem te sterken en vast te maken.

Tweede gebruik.
Zie, hoe noodzakelijk het is om de grondstukken van de leer door middel van de catechisatie aan te leren, opdat de zwakste van oordeel mogen onderwezen worden in de kennis der waarheid en gesterkt worden in de liefde tot de waarheid. Catechetisch

onderwijs is het beste hulpmiddel om de mensen te funderen en te bevestigen in de waarheid. Ik vrees dat één van de redenen waarom er niet meer vrucht op de prediking is, deze is, dat de hoofdzaken en de belangrijkste artikelen van de leer niet uitgelegd werden op de catechisatie. Catechiseren is het fundament leggen, Hebreeën 6:1. Preken en niet catechiseren is bouwen zonder fundament.
De gewoonte van catechiseren is niet nieuw, het is apostolisch. De vroegchristelijke kerk had al bepaalde vormen van een catechismus, zoals uit deze zinsneden blijkt: "het voorbeeld der gezonde woorden", 2 Timótheüs 1:13; "de eerste beginselen der woorden Gods", Hebreeën 5:12.
De kerk kende ook hun "catechumenen", zoals Hugo de Groot en Erasmus opmerken.
Vele van de kerkvaders hebben daarvoor geschreven, zoals Fulgentius, Augustinus, Theodoretus, Lactantius en anderen.
God heeft daar veel vrucht op gegeven. Door op deze wijze de grondstukken van de leer aan de hand van de catechismus aan te brengen, zijn christenen duidelijk onderwezen en wonderlijk gebouwd in het christelijk geloof, zó zelfs dat Julianus de Afvallige alle scholen en openbare bibliotheken liet sluiten en het onderwijs aan de jeugd stopzette, omdat hij de vele vruchten van het catechetisch onderwijs zag.

Het is mijn voornemen daarom, onder de zegen des Heeren, de volgende sabbat te beginnen met het catechetisch onderwijs. Ik heb het voornemen om de andere sabbat, 's middags, er mijn voornaamste werk van te maken de grondstukken van de leer der waarheid aan de hand van de catechismus te behandelen.
Als ik in dit werk door mensen verhinderd zal worden, of door de dood zal worden weggenomen, dan hoop ik dat de Heere een andere arbeider in de wijngaard onder ons zal doen opstaan, opdat die het werk dat ik nu wens te beginnen zal voltooien.

1. HET VOORNAAMSTE DOEL MET DE MENS

V. *Wat is het voornaamste doel met de mens?*
A. *Het voornaamste doel met de mens is God de eer te geven en zich eeuwig in Hem te verheugen.*

Hier worden dus twee bijzonderheden genoemd van het doel van het leven der mensen.
I. God de eer geven.
II. Zich in Hem verheugen.

I. God de eer geven. "Opdat God in allen geprezen worde", 1 Petrus 4:11.
De eer van God is de zilveren draad die door al onze werken moet lopen. "Hetzij dan dat gijlieden eet, hetzij dat gij drinkt, hetzij dat gij iets anders doet, doet het al ter ere Gods", 1 Korinthe 10:31.
Al het natuurlijke en kunstmatige is er om een doel te bereiken. Welnu, aangezien de mens een redelijk schepsel is moet hij zich een doel voor ogen stellen en dat behoort te zijn de Heere te verhogen op aarde. Hij zou beter het leven kunnen verliezen dan het doel van zijn leven te missen. De grote waarheid die hier geldt is dat het doel van ieders leven zou moeten zijn God de eer te geven.
God de eer geven, heeft betrekking op al de Personen in de Drie-eenheid. Het geldt God de Vader Die ons het leven heeft gegeven, God de Zoon Die Zijn leven voor ons aflegde, en God de Heilige Geest Die in ons een nieuw leven verwekt. Wij moeten de gehele Drie-eenheid de eer toebrengen.
Als wij spreken over de eer des Heeren, zal de vraag oprijzen: *Wat verstaan wij onder Gods eer?*
Er is tweeërlei heerlijkheid of eer.

1. De heerlijkheid die God heeft in Zichzelf, Zijn inblijvende heerlijkheid. Heerlijkheid is even wezenlijk voor God als het licht is voor de zon. Hij wordt genoemd: de God der heerlijkheid, Handelingen 7:2. Heerlijkheid is de schittering van de Godheid, die tot de natuur van God behoort; God kan geen God zijn zonder die heerlijkheid. De eer van een schepsel behoort niet tot het wezen van zijn bestaan. Een koning blijft een mens zonder koninklijke versiering, ook als zijn kroon en koninklijke kleren van hem afgenomen worden. Maar de heerlijkheid Gods hoort zo essentieel bij Zijn Wezen dat Hij zonder die geen God kan zijn. Het bestaan van God ligt juist in Zijn heerlijkheid. Aan deze heerlijkheid kan niets worden toegevoegd, omdat die oneindig is. De Heere waakt daar met tederheid over, Hij zal daarvan geen afstand doen: "Ik zal Mijn eer aan geen ander geven", Jesaja 48:11. De Heere wil tijdelijke zegeningen geven aan Zijn kinderen, zoals wijsheid, rijkdom en eer, Hij wil hen geestelijke zegeningen schenken, Hij wil hen genade schenken, Hij wil hen liefde geven, Hij wil hen de hemel geven; maar de heerlijkheid van Zijn Wezen zal Hij niet aan een ander geven.
   Koning Farao stond een ring van zijn vinger aan Jozef af en een gouden keten, maar hij wilde geen afstand doen van zijn troon. "Alleen in deze troon zal ik groter zijn dan gij", Genesis 41:40. Zo wil de Heere veel voor Zijn volk doen; Hij wil hen de erfenis geven; Hij wil iets van de heerlijkheid van Christus als Middelaar op hen leggen; maar Hij wil geen afstand doen van de heerlijkheid van Zijn Wezen: "In de troon wil Hij groter zijn."

2. De eer die God wordt toegeschreven of die Zijn schepselen Hem trachten toe te brengen. "Geeft den HEERE de eer Zijns Naams", 1 Kronieken 16:29. En: "Verheerlijkt God in uw lichaam en in uw geest", 1 Korinthe 6:20. De eer die wij God geven is anders niet dan Zijn Naam op aarde verhogen en Hem grootmaken in de ogen van anderen. "Christus zal groot gemaakt worden in mijn lichaam", Filippenzen 1:20.

Wat is het, God de eer te geven?
God de eer geven bestaat in vier zaken:
1. Hoogachting
2. Aanbidding
3. Liefde
4. Onderwerping.
Dit is de jaarrente die wij betalen voor de kroon des hemels.

1. Hoogachting.
God de eer geven is Hem de hoogste plaats in onze gedachten te geven en Hem met eerbied te achten. "Maar Gij zijt de Allerhoogste, in eeuwigheid de HEERE", Psalm 92:9. "Gij zijt zeer hoog verheven boven alle goden.", Psalm 97:9. In God is alles om verwondering en verrukking bij ons uit te lokken; in Hem is een samenstel van schoonheden. Hij is de eerste Oorzaak, de Oorsprong en Fontein van alle leven, hetgeen heerlijkheid uitstort over het geschapene. (prima causa) Wij geven God de eer als wij Hem bewonderen, Zijn eigenschappen bewonderen, die de schitterende stralen zijn waardoor de Goddelijke natuur uitblinkt. Als wij Zijn beloften bewonderen die de oorkonde van vrije genade vormen en het geestelijk kabinet waar de Parel van grote waarde in verborgen is.
Als wij de machtige uitwerking van Zijn macht en wijsheid in het scheppen van de aarde bewonderen, wat "het werk Zijner vingeren" genoemd wordt, Psalm 8:4. God de eer te geven is Hem te bewonderen in onze gedachten, Hem bovenmate hoog te achten en die Parel alleen in deze rots te zoeken.

2. Aanbidding
God de eer geven bestaat in Hem te aanbidden, te dienen. "Geeft den HEERE de eer Zijns Naams; aanbidt den HEERE in de heerlijkheid des heiligdoms", Psalm 29:2.
Er is tweeërlei eerbetoon.
a. Een burgerlijke eer die wij personen geven voor wie wij achting hebben. "Toen stond Abraham op en boog zich neder voor de zonen van Heth", Genesis 23:7. Vroomheid is geen vijand van hoffelijkheid!
b. Een Goddelijke eer die wij aan God geven krachtens Zijn koninklijk recht. "En zij neigden zich en aanbaden den HEERE met de aangezichten ter aarde", Nehemia 8:7. De HEERE ijvert zeer over deze Goddelijke eer; het is de appel van Zijn oog, de parel van Zijn kroon; Hij waakt daarover als over de boom des levens met cherubim en een vlammend zwaard, opdat niemand nadere en die schende. De Goddelijke eer moet zodanig zijn als de Heere Zelf heeft voorgeschreven, anders offert men met vreemd vuur, Leviticus 10:1. De Heere wilde dat Mozes de tabernakel zou maken "naar het voorbeeld dat op de berg getoond was", Exodus 25:40. Hij mocht niets uit het voorbeeld weglaten en ook niets eraan toevoegen. Indien God zó precies en nauwgezet was ten aanzien van de plaats van aanbidding, hoe nauwgezet zal Hij dan zijn ten aanzien van Zijn eredienst zelf! Hier moet zeker alles zijn volgens het voorschrift dat in Zijn Woord opgetekend is.

3. Liefde.
Dat is ook een deel van de eer die wij God geven, die dit als Zijn eer rekent als wij Hem liefhebben. "Gij zult den HEERE uw God liefhebben met uw ganse hart en met uw ganse ziel", Deuteronomium 6:5. Er is tweeërlei liefde:
(1) Amor concupiscentiae; een liefde van lusten, dat is eigenliefde. Zoals wanneer wij een ander liefhebben, omdat hij ons een dienst bewijst. Van een ongelovige kan men zeggen dat hij God liefheeft, omdat Hij hem een goede oogst heeft bezorgd of zijn beker goed gevuld heeft. Dit is in feite Gods zegen liefhebben, maar niet God.
(2) Amor amicitiae; liefde van genegenheid, zoals iemand een vriend liefheeft. God werkelijk liefhebben is Hem zijn hart geven, net als iemand die zijn hart op zijn schat zet. Deze liefde is overvloedig, niet maar enkele droppels, maar een stroom. Zij moet allesovertreffend zijn: wij geven God het beste van onze liefde, het pit en merg. "Ik zou U van specerijwijn te drinken geven, en van het sap van mijn granaatappelen", Hooglied á:2. Als de bruid een beker heeft met de beste specerijwijn moet Christus er van drinken. De liefde is innig en vurig. Ware gelovigen zijn als serafim, brandend van heilige liefde tot God. De bruid had aanvallen van bezwijming, zij was "krank van liefde", Hooglied 2:5.
Zó God liefhebben is Hem de eer geven. Hij Die ons hoogste geluk is, moet het beste van onze genegenheden hebben.

4. Onderwerping
Dit is, als wij ons aan God opdragen en ons gewillig opmaken tot Zijn dienst. Zo geven de engelen in de hemel Hem de eer; die dienen Hem voor Zijn troon en staan klaar om van Hem een boodschap te ontvangen. Daarom worden zij ons voorgesteld als cherubim versierd met vleugelen, om te tonen hoe vaardig zij zijn om te gehoorzamen. Wij geven God de eer als wij toegewijd zijn aan Zijn dienst: als ons hoofd zich in Hem verdiept, onze tong voor Hem pleit en onze handen Zijn "lidmaten" ondersteunen.
De wijzen die tot Christus kwamen bogen niet alleen de knie voor Hem, maar gaven Hem geschenken van goud en mirre, Matthéüs 2:11. Zo moeten wij niet alleen de knie buigen en God aanbidden, maar Hem ook geschenken van gouden gehoorzaamheid brengen.
Wij geven Hem de eer als wij voor geen enkele dienst blijven staan, als wij onder de banier van het Evangelie tegen de vijand strijden en als wij tot Hem zeggen wat David tegen koning Saul zei: "Uw knecht zal heengaan en hij zal met deze Filistijn strijden", 1 Samuël 17:32.
Een goede christen is net als de zon, die niet alleen warmte uitstraalt, maar ook in een baan om de wereld gaat. Dus wie God de eer geeft, heeft niet alleen warme genegenheden van liefde tot God, maar hij gaat ook in Zijn loopbaan; hij gaat dapper voort in de weg der gehoorzaamheid.

Waarom moeten wij God de eer geven?
(1) Omdat Hij ons het leven geeft. "Hij heeft ons gemaakt", Psalm 100:3. Wij achten het een grote gunst als een mens ons het leven spaart, maar wat een goedheid is het dat God ons het leven geeft! Wij hebben onze adem van Hem en evenals het leven zijn alle zegeningen van het leven van Hem afkomstig. Hij geeft ons de gezondheid, die de saus is om ons leven te veraangenamen en voedsel, dat de olie is om onze levenslamp te voeden. Als alles wat wij ontvangen van Zijn milde hand komt, is het dan niet redelijk dat wij Hem de eer geven? Zouden wij niet tot Zijn

eer moeten leven aangezien wij van Hem het leven hebben ontvangen? "Want uit Hem en door Hem zijn alle dingen", Romeinen 11:36. Alles wat wij hebben, komt uit Zijn volheid, alles wat wij hebben is uit Zijn vrije gunst; en daarom behoort alles tot Hem, d.i. tot Zijn eer te zijn. Hieruit volgt derhalve: "Hem zij de heerlijkheid in der eeuwigheid." God is niet alleen onze Weldoener, maar ook de Bron waaruit het komt, evenals rivieren die uit de zee ontspringen hun zilveren stroom weer in de zee uitgieten.

(2) Omdat God alles heeft gemaakt tot Zijn eer. "De HEERE heeft alles gewrocht om Zijns Zelfs wil", Spreuken 16:4, dat is tot Zijn eer. Zoals een koning accijnzen ontvangt uit gebruiksartikelen, zo wil God de eer ontvangen van alles. Hij wil zelfs van de goddelozen geëerd worden. Als die Hem de eer niet geven, zal Hij aan hen verheerlijkt worden. "Ik zal verheerlijkt worden aan Farao", Exodus 14:17. Maar voornamelijk heeft Hij Zijn volk gesteld om Hem te verheerlijken, zij zijn levende organen van Zijn lof. "Dit volk heb Ik Mij geformeerd, zij zullen Mijn lof vertellen", Jesaja 43:21. Het is wel waar, dat zij niets aan Zijn heerlijkheid kunnen toevoegen, maar zij kunnen die wel verhogen; zij kunnen Hem in de hemel niet méér verhogen, maar zij kunnen Zijn eer verhogen bij anderen, hier op aarde. De Heere heeft de gelovigen in Zijn gezin geadopteerd en heeft hen gemaakt tot een koninklijk priesterdom opdat zij verkondigen zouden de deugden Desgenen Die hen geroepen heeft, 2 Petrus 2:9.

(3) Omdat de eer des Heeren van een wezenlijke waardij en voortreffelijkheid is: zij gaat de gedachten der mensen en de tongen der engelen te boven. Zijn heerlijkheid is Zijn sieraad, al Zijn schatten liggen hier, zoals Micha zei. "Wat heb ik nu meer?", Richteren 18: 24. Zo ook: wat heeft God meer? Zijn eer en heerlijkheid is meer waard dan de hemel en meer dan de zaligheid van alle mensenzielen. Eerder zouden koninkrijken worden neergeworpen, eerder mensen en engelen vernietigd dan dat God één parel van Zijn kroon of één straal van Zijn heerlijkheid zou verliezen.

(4) De schepselen die onder en boven ons zijn geven God de eer en denken wij dan dat wij daarvan vrijgesteld zijn? Zal al het geschapene God de eer geven behalve de mens? Dan is het te betreuren dat de mens geschapen is.

a. De schepselen die lager zijn dan wij verheerlijken God, de levenloze schepselen en de hemelen vertellen Gods eer. "De hemelen vertellen Gods eer", Psalm 19:2. Het zeldzaam schone meesterstuk, de hemel, vertelt de eer van zijn Schepper; het firmament is verfraaid met tinten van blauw en azuur, waarin de almacht en de wijsheid van de Heere duidelijk te zien zijn. "De hemelen vertellen Zijn eer": wij kunnen de heerlijkheid van God ook zien in de gloed van de zon en in het fonkelen van de sterren. Kijk in de lucht en de vogelen zingen met hun tjilpend geluid liederen tot eer van God. Elk dier in zijn soort geeft de Heere de eer. "Het gedierte des velds zal Mij eren", Jesaja 43:20.
b. De schepselen die hoger zijn dan wij geven God de eer: "De engelen zijn gedienstige geesten", Hebreeën 1:14. Zij houden steeds de wacht om Gods troon en brengen de inkomsten van de eer des Heeren in de schatkist des hemels. De mens zou zeker veel ijveriger moeten zijn omtrent de eer des Heeren dan de engelen, want de Heere heeft hem meer eer gegeven dan de engelen, aangezien Christus de natuur van de mens heeft aangenomen en niet die van de engelen. Hoewel God, wat de schepping betreft, "de mens een weinig minder maakte dan de engelen", Hebreeën 2:7, stelde Hij hem wat betreft de verlossing hoger dan de engelen. Hij heeft de mens met Hem in ondertrouw gesteld; de engelen zijn

Christus' vrienden, niet Zijn bruid. Hij heeft ons bekleed met de purperen mantel der gerechtigheid, hetgeen een betere gerechtigheid is dan de engelen hebben, 2 Korinthe 5:21. Als dan de engelen God de eer toebrengen, hoeveel te meer zouden wij het moeten doen, die verwaardigd zijn met eer boven deze hemelse geesten.

(5) Wij moeten God de eer toebrengen omdat al onze hoop op Hem staat. "Mijn hoop, die is op U", Psalm 39:8. En: "Mijn verwachting is van Hem", Psalm 62:6. Ik verwacht van Hem het Koninkrijk. Een recht geaard kind zal zijn vader eren, door alles van hem te verwachten wat het nodig heeft. "Al mijn fonteinen zullen binnen u zijn", Psalm 87:7. De zilveren fonteinen van genade en de gouden fonteinen van heerlijkheid zijn in Hem.

Op hoeveel manieren kunnen wij God de eer geven?
1. Wij verheerlijken God als wij zuiver Zijn eer op het oog hebben. Gods eer te bevorderen is nog iets anders dan Zijn eer op het oog hebben. God behoort het uiteindelijk doel van al onze handelingen te zijn. (terminus ad quem) Zo was het met Christus: "Ik zoek Mijn eer niet; er is Een, Die ze zoekt en oordeelt", Johannes 8:50.
Een hypocriet heeft een scheel oog, want die kijkt meer naar zijn eigen eer dan naar Gods eer. De Zaligmaker ontmaskert zulke mensen en waarschuwt hen: "Wanneer gij dan aalmoes doet, zo laat vóór u niet trompetten", Matthéüs 6:2.
Een vreemdeling zou wellicht vragen: "Wat betekent het geluid van die trompet?" Men zou antwoorden: "Zij gaan een aalmoes aan de armen geven." Echter, zó gaven ze geen aalmoes, maar verkochten die voor achting en toejuiching, opdat zij eer van mensen zouden krijgen. De adem van mensen was de wind die de zeilen van hun liefdadigheid deed bollen. "Voorwaar Ik zeg u: Zij hebben hun loon weg." De hypocriet kan zijn schulden betalen en tegelijk schrijven: "een vol loon ontvangen."
Chrysostomos noemt ijdele eer één van de beruchte netten waarmee de duivel mensen vangt. En Cyprianus zegt: "Degenen die satan niet kan overwinnen door onmatigheid, overmeestert hij door trots en ijdele eer."
O, laten wij toch waken tegen zelfaanbidding. Heb toch alleen Gods eer op het oog. Dat hebben we:

a. Als wij Gods eer boven alles verkiezen, boven goede naam, bezit en bloedverwanten. Als de eer des Heeren daarmee in het geding komt, dat wij dan Zijn eer liever hebben dan die andere dingen. Als bloedverwanten ons hinderen op de weg naar de hemel, moeten wij of hen negeren of hen tegenstaan. Een kind moet dan vergeten dat hij kind is, hij moet in de zaak des Heeren dan geen vader of moeder kennen. "Die tot zijn vader en tot zijn moeder zeide: Ik zie hem niet; en die zijn broederen niet kende", Deuteronomium 33:9. Dat is de eer des Heeren op het oog hebben.
b. Wij hebben Gods eer op het oog, als wij tevreden zijn dat Gods wil geschiede, ook al zou deze in strijd zijn met de onze. *Heere, ik ben tevreden als ik verlies, als U de Winnaar maar mag zijn; ik ben voldaan als mijn gezondheid niet zo goed is, als ik maar meer genade mag hebben en U meer eer mag ontvangen. Of het nu voedsel of bittere medicijn is wat U mij geeft, Heere, ik begeer datgene wat het meest tot Uw eer strekt.* Onze gezegende Zaligmaker zei: "Niet gelijk Ik wil, maar gelijk Gij wilt", Matthéüs 26:39. Als God meer verheerlijkt zou worden door Zijn lijden, dan was Hij vergenoegd met het lijden. "Vader, verheerlijk Uw Naam", Johannes 12:28.

c. We hebben de eer van God op het oog als wij tevreden zijn dat anderen in gaven en achting boven ons uitblinken, zodat Gods eer vermeerderd mag worden.
Iemand die God in het hart heeft en Gods eer op het oog, wenst dat de Heere verhoogd zal worden; en als dit bereikt wordt, het doet er niet toe door welk middel, dan verblijdt hij zich. "Sommigen prediken ook wel Christus door nijd en twist; nochtans wordt Christus gepredikt en daarin verblijd ik mij, ja ik zal mij ook verblijden", Filippenzen 1:15 e.v.. Zij predikten Christus uit nijd, zij benijdden Paulus vanwege de grote toeloop van volk en zij predikten opdat zij in gaven boven hem mochten uitblinken en een aantal van zijn hoorders bij hem vandaan mochten krijgen; welnu, zegt Paulus, Christus wordt gepredikt en de Heere zal wellicht de eer ontvangen, daarom verblijd ik mij. Laat mijn kaars maar uitgaan, als de Zon der Gerechtigheid maar mag schijnen.

2. Wij geven God de eer door een oprechte belijdenis van onze zonde. De moordenaar aan het kruis had de Heere in zijn leven onteerd, maar bij zijn dood verheerlijkte hij God door een belijdenis van zonde. "Wij lijden toch rechtvaardiglijk", Lukas 23:41. Hij erkende dat hij niet alleen de kruisdood verdiend had, maar de verdoemenis. "Mijn zoon, geef toch den HEERE, den God van Israël, de eer en doe voor Hem belijdenis", Jozua 7:19.

- Een nederige belijdenis is tot verheerlijking van God. Wat wordt Gods vrije genade verheerlijkt in het kronen van hen die het oordeel verdiend hebben. Zich verontschuldigen en de zonde vergoelijken werpt een smaad op de Heere. Adam ontkende wel niet dat hij van de verboden vrucht gegeten had, maar in plaats van een volledige belijdenis beschuldigde hij de Heere. "De vrouw, die Gij bij mij gegeven hebt, die heeft mij van dien boom gegeven en ik heb gegeten", Genesis 3:12. *Als U mij die vrouw niet had gegeven tot een verleidster dan had ik niet gezondigd.*
- Belijdenis van zonde verheerlijkt God, want het verklaart Hem vrij, men erkent dan dat Hij heilig en rechtvaardig is, wat Hij ook doet. Nehemia handhaaft Gods rechtvaardigheid: "Doch Gij zijt rechtvaardig in alles wat ons overkomen is", Nehemia 9:33.
- Een belijdenis is oprecht als deze vrij is, niet gedwongen. "Ik heb gezondigd tegen den Hemel en voor u", Lukas 15:18. De verloren zoon beschuldigde zichzelf van zonde voordat zijn vader hem ervan beschuldigde.

3. Wij geven God de eer als wij geloven. Abraham was sterk in het geloof, "gevende God de eer", Romeinen 4:20. Ongeloof beledigt de Heere, het maakt Hem tot een leugenaar. "Die God riet gelooft, heeft Hem tot een leugenaar gemaakt", 1 Johannes 5:10. Maar geloof geeft God de eer, het verzegelt dat God waarachtig is, Johannes 3:33. Wie gelooft, vlucht tot Gods genade en waarheid, als tot een altaar van verberging, hij sluit zich als het ware op in de beloften en stelt zijn vertrouwen in alles wat hij in God heeft. "In Uw hand beveel ik mijn geest", Psalm 31:6. Dit is een uitnemende wijze om God de eer te geven, en God eert het geloof omdat het Hem verheerlijkt. Het is een grote eer voor iemand als wij hem alles wat wij hebben toevertrouwen, als wij ons leven en onze bezittingen in zijn hand geven; het is een teken dat wij een hoge gedachte van hem hebben.
De drie jongelingen verheerlijkten God door te geloven. "Onze God Dien wij eren, is machtig ons te verlossen en Hij zal ons verlossen", Daniël 3:17.
Geloof weet dat er bij God geen onmogelijkheden zijn, het zal op Hem vertrouwen waar Zijn weg niet is na te speuren.

4. Wij verheerlijken God door teer te zijn over Zijn eer. Gods eer is dan zo teder als de oogappel. Een rechtgeaard kind is bedroefd als het ziet dat zijn vader onteerd wordt. "De smaadheden dergenen, die U smaden, zijn op mij gevallen", Psalm 69:10. Als wij horen dat God gesmaad wordt is het alsof wij zelf gesmaad worden. Als Gods eer aangetast wordt, is het alsof wij zelf lijden. Dat is teer zijn over Gods eer.

5. Wij verheerlijken God als wij veel vrucht dragen. "Hierin is Mijn Vader verheerlijkt, dat gij veel vrucht draagt", Johannes 15:8. Zoals het Godonterend is als men onvruchtbaar is, zo eert men Hem door veel vrucht te dragen. "Vervuld met vruchten der gerechtigheid, die door Jezus Christus zijn, tot heerlijkheid en prijs van God", Filippenzen 1:11. Wij moeten niet gelijken op de vijgenboom in het Evangelie, die niets anders had dan bladeren, maar wij moeten zijn als een zekere citrusvrucht die voortdurend óf bloesems, óf rijpe vruchten voortbrengt en nooit zonder vrucht is. Niet slechts een belijdenis, maar vruchten zijn tot verheerlijking van de Heere. De Heere verwacht in deze weg door ons verheerlijkt te worden. "Wie plant een wijngaard en eet niet van zijn vrucht?", 1 Korinthe 9:7. Bomen in het woud mogen dan zonder vrucht zijn, maar bomen in de tuin dragen vruchten.
Wij behoren vruchten van liefde en goede werken voort te brengen. "Laat uw licht alzo schijnen voor de mensen, dat zij uw goede werken mogen zien, en uw Vader, Die in de hemelen is, verheerlijken", Matthéüs 5:16.
Het geloof heiligt onze werken en die werken bewijzen ons geloof; goed te doen aan anderen, ogen te zijn voor de blinden, voeten voor de kreupelen is zeer tot verheerlijking Gods. Zo heeft ook Christus Zijn Vader verheerlijkt: "Hij ging het land door, goeddoende", Handelingen 10:38.
Als wij vruchten dragen zijn wij bevallig in Gods oog. "De HEERE had uw naam genoemd een groene olijfboom, schoon van lieflijke vruchten", Jeremia 11:16. En wij moeten veel vrucht dragen, de veelheid van vruchten verheerlijkt de Heere: "indien gij veel vrucht draagt." De borsten van de bruid worden vergeleken met trossen druiven, om te tonen hoe vruchtbaar zij was, Hooglied 7:7.
Hoewel de geringste mate van genade u de zaligheid aanbrengt, toch brengt dit niet veel ter verheerlijking Gods aan. Christus prees in Maria niet een vonkje liefde, maar veel liefde; "Zij heeft veel liefgehad", Lukas 7:47.

6. Wij verheerlijken God als wij tevreden zijn met de staat waarin de Voorzienigheid ons geplaatst heeft. Wij verheerlijken God in Zijn wijsheid als wij vergenoegd zijn met wat Hij voor ons bescheiden heeft. Aldus gaf Paulus God de eer. De Heere leidde hem in een grotere verscheidenheid van omstandigheden dan wie ook, "in gevangenissen overvloediger, in doodsgevaar menigmaal", 2 Korinthe 11:23, toch had hij geleerd vergenoegd te zijn. Paulus kon zowel in de storm als in de stilte varen; hij kon in alles zijn waarin de Heere hem hebben wilde, hij kon zowel gebrek lijden als overvloed hebben, Filippenzen 4:13.
Een goed christen argumenteert als volgt: *De Heere heeft mij in deze omstandigheid gebracht; Hij had mij in een betere positie kunnen brengen als het Hem had behaagd, maar dat zou voor mij een strik hebben kunnen zijn. Hij heeft in liefde en wijsheid gehandeld, daarom zal ik vergenoegd en stil zijn in mijn toestand.* Dit is zeker zeer tot verheerlijking Gods; de Heere acht Zich zeer geëerd door zo'n christen: "Hier", zegt God, "is er één naar Mijn hart, wat Ik ook met hem doe, Ik hoor hem niet murmureren, hij is tevreden." Dit is een blijk van overvloedige genade. Als genade overwint is het

niet zo zwaar om tevreden te zijn, maar als genade heeft te strijden met hindernissen en dan toch tevreden te zijn dat is met recht heerlijk.
Het is geen wonder dat iemand vergenoegd is als hij hemels gesteld is, maar vergenoegd te zijn onder het kruis is iets waaraan men een echte christen herkent. Zo iemand moet zeker wel tot verheerlijking Gods zijn, want hij laat aan heel de wereld zien, dat hij ondanks dat hij weinig meel in zijn kruik heeft, genoeg in God heeft om hem tevreden te stellen. Hij zegt evenals David in Psalm 16:5, 6 "De HEERE is het Deel mijner erve en mijns bekers; Gij onderhoudt mijn lot. De snoeren zijn mij in lieflijke plaatsen gevallen."

7. Wij geven God de eer als wij onze zaligheid uitwerken. De Heere heeft Zijn eer en ons heil tezamen gevlochten. Wij geven Hem de eer als wij onze zaligheid behartigen. Het strekt tot eer des Heeren als er velen tot bekering komen; nu komt Zijn plan van vrije genade tot z'n recht en de Heere krijgt de eer van Zijn barmhartigheid, zodat als wij onze zaligheid trachten uit te werken, wij de Heere verheerlijken.
Wat een aanmoediging is dat tot de dienst des Heeren, als wij bedenken dat wij de Heere verheerlijken, als wij bezig zijn in het horen van het Woord en gebed. Terwijl ik mijn eigen verheerlijking in de hemel tracht te bevorderen, geef ik God meerdere eer!
Zou het voor een onderdaan geen aanmoediging zijn als hij zijn vorst tegen hem hoorde zeggen: "Je zult me zeer vereren en veel genoegen doen als je naar gindse goudmijn gaat en voor jezelf net zo veel goud opdelft als je kunt dragen?" Zo is het bij de Heere als Hij zegt: "Ga tot de genademiddelen, put er zoveel genade uit als je kunt, delf er zoveel zaligheid uit als je kunt, en hoe meer blijdschap je hebt, hoe meer Ik verheerlijkt word."

8. Wij verheerlijken God door voor Hem te leven. "Opdat degenen die leven, niet meer zichzelven zouden leven, maar Dien, Die voor hen gestorven en opgewekt is", 2 Korinthe 5:15. "Want hetzij dat wij leven, wij leven den Heere", Romeinen 14:8.
De Mammondienaar leeft voor zijn geld, de Epicureeër leeft voor zijn buik, het oogmerk in het leven van een zondaar is zijn lusten te bevredigen; maar wij geven God de eer als wij voor Hem leven. Wij leven voor Hem als wij ons leven in Zijn dienst besteden, en als wij onszelf geheel aan Hem overgeven. De Heere heeft ons in de wereld gezonden zoals een koopman zijn commissionair naar overzee gezonden heeft om voor hem handel te drijven. Wij leven voor de Heere als wij Zijn belangen bevorderen en Zijn Evangelie verspreiden. God heeft ieder een talent gegeven en als hij dat niet in een zweetdoek verbergt maar het voor de Heere goed gebruikt, leeft hij voor God.
Als het hoofd van een gezin door leer en goed voorbeeld tracht zijn ondergeschikten tot Christus te leiden; als een predikant zichzelf opoffert en verteerd wordt in de dienst des Heeren om zielen voor Christus te winnen en de kroon op Christus' hoofd te doen bloeien; als een overheidspersoon het zwaard niet tevergeefs draagt, maar de zonde tracht af te breken en de ondeugd te onderdrukken, dan is dat alles leven voor God en het is tot verheerlijking van Hem. "Dat Christus grootgemaakt moge worden, hetzij door het leven, hetzij door den dood", Filippenzen 1:20.
Paulus had drie wensen en die hadden alle betrekking op Christus: *dat hij gevonden mocht worden in Christus; met Christus mocht zijn en Christus mocht verhogen.*

9. Wij geven God de eer als wij met blijdschap wandelen. Het is tot verheerlijking van de Heere, als de wereld ziet dat een christen datgene in zich heeft dat hem blijdschap

kan geven in de slechtste tijden; dat hem, evenals de nachtegaal in staat stelt te zingen met een doorn op zijn borst. Het volk van God heeft een gegronde reden om blij te zijn. Zij zijn gerechtvaardigd en tot kinderen aangenomen en dat schept innerlijke vrede; het maakt dat ze inwendig kunnen zingen wat voor stormen er van buiten ook mogen zijn, 2 Korinthe 1:4; 1 Thessalonicenzen 1:6.
Als wij bedenken wat Christus voor ons tot stand gebracht heeft door Zijn bloed en wat Hij in ons gewerkt heeft door Zijn Geest, dan is dat een gegronde reden tot grote blijdschap en deze blijdschap is tot eer van God. Het maakt een heer verdacht als zijn knecht altijd zijn hoofd laat hangen en bedroefd is; het doet zeker vermoeden dat hij maar een schraal portie heeft, dat zijn heer hem niet geeft wat hem toekomt; zo is het ook als Gods kinderen het hoofd laten hangen: dan lijkt het alsof zij geen goede Meester dienen, of dat zij berouw hebben van hun keuze, wat oneer op de Heere werpt.
Zoals grove zonden van goddelozen een schandvlek op het Evangelie werpen, doet het leven van een Godvrezende als er geen blijdschap in is dat eveneens. "Dient den HEERE met blijdschap", Psalm 100:2. Het dienen van de Heere verheerlijkt Hem niet tenzij het met blijdschap is. Het blijde gelaat van een christen verheerlijkt de Heere; godsdienst neemt onze vreugde niet weg maar zuivert ze; hij breekt onze viool niet maar stemt hem en maakt de muziek des te aangenamer.

10. Wij geven God de eer als wij opkomen voor Zijn waarheid. Veel van de eer des Heeren ligt in Zijn waarheid. God heeft ons Zijn Woord toevertrouwd zoals een heer zijn knecht zijn beurs laat beheren. Wij kunnen God geen groter juweel toevertrouwen dan onze ziel, en God heeft geen groter juweel om ons toe te vertrouwen dan Zijn Waarheid. De Waarheid is een bundel licht die van God afstraalt. Er ligt veel van Zijn heerlijkheid in Zijn Waarheid.
Als wij verdedigers van de Waarheid zijn verheerlijken wij God. "Dat gij strijdt voor het geloof, dat eenmaal den heiligen overgeleverd is", Judas:3. Het Griekse woord voor "strijden" betekent *met alle ijver strijden,* zoals iemand zou strijden voor zijn land en zich niet zijn rechten laat ontnemen, zo behoren wij voor de Waarheid te strijden. Als er meer van die heilige strijd was, zou God meer eer ontvangen. Sommigen strijden met alle hevigheid voor bijkomstigheden en vormen, maar niet voor de waarheid. Wij zouden iemand die meer zou vechten voor een schilderij dan voor zijn erfenis onverstandig vinden, of ook als hij meer zou vechten voor een doos munten dan voor een doos waarin zijn eigendomsbewijzen liggen.

11. Wij verheerlijken God door Hem te loven. Lof en prijs is een Gode verheerlijkend werk. "Wie dank offert, die zal Mij eren", Psalm 50:23. De Hebreeuwse woorden "bara", scheppen, en "barak", loven, verschillen maar weinig, omdat het doel van de schepping is God te loven. David werd wel de lieflijke zanger Israëls genoemd en als hij God loofde werd dat wel God verheerlijken genoemd. "Heere, mijn God, ik zal U met mijn ganse hart loven, en ik zal Uw Naam eren in eeuwigheid", Psalm 86:12.
Hoewel wij niet kunnen toedoen aan de wezenlijke heerlijkheid van God, toch verhoogt lof en prijs Hem in de ogen van anderen. Als wij God prijzen verbreiden wij Zijn eer en roem, dan steken wij de vaandels van Zijn deugden omhoog.
Op deze wijze verheerlijken de engelen Hem, zij zijn de koorzangers des hemels en bazuinen Zijn lof uit. God te loven is één van de hoogste en zuiverste daden van de godsdienst. In het gebed handelen wij als mensen, in lof en prijs doen wij als de engelen. Gelovigen worden wel "tempelen van God" genoemd, 1 Korinthe 3:16. Als

onze tong Hem looft, klinkt het orgel in de geestelijke tempel Gods. Wat verdrietig is het dat de Heere op deze wijze niet meer eer van ons ontvangt.
Velen zijn vol murmurering en ontevredenheid, maar verheerlijken de Heere maar zelden, door Hem de eer Zijns Naams te geven die Hem toekomt. Wij lezen dat de gezaligden harpen in hun handen hebben, de symbolen van lof en dank. Velen hebben tranen in de ogen en klachten in de mond, maar weinigen hebben een harp in de hand om God te loven en Hem te verheerlijken. Laten wij God op deze wijze eren. Lof en prijs is de rente die wij de Heere betalen voor onze vrijkoping: als God het contract weer vernieuwt, moeten wij de rente weer betalen.

12. Wij verheerlijken God door te ijveren voor Zijn Naam. "Pinehas heeft Mijn grimmigheid afgewend, dewijl hij Mijn ijver geijverd heeft", Numeri 25:11. IJver is een mengsel van hartstochten, een samengaan van liefde en toorn: het brengt in hoge mate onze liefde tot de Heere tevoorschijn en onze toorn tegen de zonde. IJver kan niet dulden dat de Heere onteerd wordt. Een christen die door ijver aangespoord wordt, neemt de ontering die de Heere aangedaan wordt hoger op dan een belediging hem zelf aangedaan. "Gij kunt de kwaden niet dragen", Openbaring 2:2.
Zo verheerlijkte Christus onze Zaligmaker ook Zijn Vader; bezet met een geest van ijvering dreef Hij de geldwisselaars de tempel uit. "De ijver van Uw huis heeft Mij verslonden", Johannes 2:14-17.

13. Wij geven God de eer als wij in onze natuurlijke en burgerlijke handelingen het oog op Hem hebben. In onze natuurlijke handelingen: in eten en drinken. "Hetzij dan dat gijlieden eet, hetzij dat gij drinkt, hetzij dat gij iets anders doet, doet het al ter ere Gods", 1 Korinthe 10:31. Iemand die genade heeft houdt de teugels van matigheid in handen; hij neemt zijn voedsel als medicijn om de zwakheden van het natuurlijk gestel te genezen, opdat hij door de kracht die hij daaruit ontvangt des te levendiger in de dienst des Heeren bezig kan zijn. Hij gebruikt zijn voedsel niet tot brandstof voor zijn lusten, maar tot steun in zijn plichten.
In kopen en verkopen dienen wij alles te doen tot eer van God. De goddelozen leven van onrechtvaardig gewin, door de weegschaal te vervalsen. "In des koopmans hand is een bedrieglijke weegschaal", Hoséa 12:8. Door zó te handelen maakt men door het lichter maken van het gewicht de zonde des te zwaarder: als zij meer vragen dan het artikel waard is, dan schrijven ze niet vijftig in plaats van tachtig, maar tachtig in plaats van vijftig, of zelfs wel twee maal zoveel dan iets waard is.
Wij kopen en verkopen tot eer van God als wij deze gulden regel in acht nemen: "Anderen zó te behandelen als wij wensten dat zij ons behandelen zouden", zodat wij, als wij onze waren verkopen, ons geweten ook niet verkopen. "En hierin oefen ik mijzelven, om altijd een onergerlijke consciëntie te hebben bij God en de mensen", Handelingen 24:16. Wij geven God de eer als wij ons oog op Hem hebben in al onze burgerlijke en natuurlijke handelingen en niets doen dat enige blaam op de godsdienst kan werpen.

14. Wij verheerlijken God als wij trachten anderen voor Hem te winnen; door te trachten anderen tot bekering te brengen en hen zo tot instrumenten ter ere des Heeren te maken. Wij behoren zowel diamanten als magneten te zijn: diamanten om de genade te doen schitteren en magneten om door de aantrekkelijkheid van deugdzaamheid anderen naar Christus toe te trekken. "Mijn kinderkens, die ik wederom arbeid te baren, totdat Christus een gestalte in u krijge", Galaten 4:19. De Heere wordt

grotelijks verheerlijkt als wij de gevangenis van de duivel openbreken en mensen uit de macht des satans tot God brengen.

15. Wij verheerlijken God in hoge mate als wij voor Hem lijden en het Evangelie met ons bloed bezegelen. "Wanneer gij zult oud geworden zijn, zo zult gij uw handen uitstrekken en een ander zal u gorden en brengen waar gij niet wilt. En dit zeide Hij, betekenende met hoedanigen dood hij God verheerlijken zou", Johannes 21:18, 19. De eer des Heeren blinkt uit in de as van de martelaren. "Daarom, eert den HEERE in het vuur", (Engelse overzetting, Jesaja 24:15). Micha zat in de gevangenis, Jesaja werd in stukken gezaagd, Paulus onthoofd, Lukas opgehangen aan een olijfboom; op deze wijze verheerlijkten zij God door hun dood. Het lijden van de eerste christenen was tot eer des Heeren en bevorderde de roem van het Evangelie in de wereld. Wat zouden anderen namelijk zeggen? "Zie eens welk een goede Meester zij dienen, en hoe zij Hem liefhebben, zodat zij het verlies van alles ervoor over hebben in Zijn dienst."
De heerlijkheid van Christus' Koninkrijk bestaat niet in wereldlijke pracht en grootheid, zoals bij de koninkrijken van andere koningen, maar die wordt waargenomen in het blijmoedig lijden van Zijn volk. De oude christenen "hadden hun leven niet lief tot den dood toe", Openbaring 12:11. Zij grepen de martelingen aan als zovele kronen. God geve dat wij Hem zó mogen verheerlijken, als Hij ons daar toe roept. Velen bidden: "Laat deze drinkbeker voorbij gaan", maar weinigen: "Uw wil geschiede."

16. Wij verheerlijken God als wij Hem de eer geven van alles wat wij doen. Toen Herodes een redevoering had gehouden en de mensen hem luid toeriepen: "Een stem Gods en niet eens mensen!", hield hij de eer aan zichzelf. In de tekst staat: "En van stonden aan sloeg hem een engel des Heeren, daarom dat hij Gode de eer niet gaf; en hij werd van de wormen gegeten en gaf den geest", Handelingen 12:23. Wij verheerlijken God als wij de lof en eer van alles aan Hem opofferen. "Ik heb overvloediger gearbeid dan zij allen", een gezegde waarvan men zou denken dat deze naar hoogmoed riekt, maar de apostel rukt de kroon van zijn eigen hoofd en zet die op het hoofd van vrije genade: "doch niet ik, maar de genade Gods die met mij is", 1 Korinthe 15:10.
Evenals Joab toen hij tegen Rabba vocht, koning David liet halen opdat deze de kroon der overwinning zou dragen, 2 Samuël 12:28), zo moet een christen als hij de overwinning heeft behaald over een verdorvenheid of verzoeking, Christus erbij roepen opdat Hij de kroon der overwinning drage.
Zoals de zijderups als zij haar zonderling kunstwerk weeft, zich onder de zijde verbergt en men haar niet ziet, zo moeten wij, als wij iets prijzenswaardigs gedaan hebben, ons verbergen onder de sluier van ootmoed en de eer van alles wat wij gedaan hebben aan God toeschrijven. Zoals Constantijn de naam van Christus boven zijn deur placht te schrijven, zo behoren wij de naam van Christus boven onze plichten te schrijven. Laat Hem de krans der eer dragen!

17. Wij verheerlijken de Heere door een heilig leven. Een zondig leven onteert de Heere. "Gij zijt een heilig volk, opdat gij zoudt verkondigen de deugden Desgenen, Die u geroepen heeft", 1 Petrus 2:9. "De Naam Gods wordt om uwentwil gelasterd onder de heidenen", Romeinen 2:24. Epifanius zei, dat door de losse wandel van sommige christenen in zijn tijd menig heiden hun gezelschap schuwde en niet overgehaald kon worden om hun godsdienstoefeningen bij te wonen.

Door een nauwgezette wandel naar Gods Woord verheerlijken wij de Heere. Hoewel het voornaamste werk van de godsdienst in het hart is gelegen, moet toch ons licht zodanig schijnen dat anderen het kunnen zien. De veiligheid van een gebouw is gelegen in het fundament, maar de schoonheid ervan is gelegen in de voorgevel; zo is ook de schoonheid van het geloof gelegen in de wandel. Als Gods kinderen, die parels genoemd worden een schitterende fonkeling van heiligheid verspreiden voor de ogen der wereld, dan wandelen zij zoals Christus wandelde, 1 Johannes 2:6. Als zij zó leven alsof zij de Heere met lichamelijke ogen gezien hadden en alsof zij met Hem geweest waren op de berg, dan zijn zij een sieraad in de godsdienst en vermeerderen de heerlijkheid van de kroon des hemels.

Eerste gebruik.
Dit onderwerp leert ons dat ons voornaamste doel niet moet zijn grote bezittingen te verwerven of schatten op aarde te vergaderen, wat de ontaarding van de mensheid is na de val. Soms verkrijgt men niet eens het nagestreefde bezit, men vangt het wild waarop men jaagt niet; of als dat wel het geval is, wat heeft men dan nog? Datgene wat het hart niet méér vervult dan de adem van een zeeman de zeilen van het schip kan vullen. Men brengt, evenals de Israëlieten, de tijd door met het verzamelen van stro, maar men bedenkt niet dat het doel van het leven is God te verheerlijken. "Wat voordeel is het hem, dat hij in den wind gearbeid heeft?", Prediker 5:15. Dit alles is spoedig verdwenen.

Tweede gebruik tot bestraffing.
Ten eerste. Hier worden zulke mensen bestraft die de Heere de eer niet geven, die niet beantwoorden aan het doel van hun schepping; wier tijd geen geleefde tijd is, maar verloren tijd. Die net als het hout van de wijnstok zijn, Ezechiël 15:2), wier leven, zoals Bernardus het uitdrukt, "zondigheid of onvruchtbaarheid is, een onnutte last voor de aarde."
De Heere zal eenmaal net zo'n vraag stellen als koning Ahasvéros in Esther 6:3 "Wat eer en verhoging is Mórdechai hierover gedaan?" Welke eer is Mij toegebracht, wat hebt u voor inkomsten aan eer in Mijn schatkist gebracht? Er is hier niemand aanwezig of de Heere heeft in hem de een of andere hoedanigheid gelegd om Hem de eer te geven; de gezondheid die Hij u heeft gegeven, de talenten, bezittingen, de genadetijd zijn alle gelegenheden die Hij u ter hand gesteld heeft om Hem de eer te geven en wees verzekerd dat Hij u ter verantwoording zal roepen om te weten wat u met die gunstbewijzen die Hij u toevertrouwd heeft, gedaan hebt en welke eer u Hem daarvoor hebt toegebracht. De gelijkenis van de talenten waarin de man met de vijf talenten en die met de twee talenten rekenschap moeten afleggen, toont duidelijk dat de Heere u heel stipt ter verantwoording zal roepen om te weten hoe u met uw talenten gehandeld hebt en welke eer u Hem daarvoor hebt toegebracht. Welnu, hoe droevig zal het zijn met hen die hun talenten in een zweetdoek hebben verborgen, waardoor God geen enkele eer ontvangt! "Werpt den onnutten dienstknecht uit in de buitenste duisternis", Matthéüs 25:30. Het is u niet genoeg als u zegt dat u God niet hebt onteerd en niet in grove zonden hebt geleefd; maar wat voor goed hebt u gedaan! Welke eer hebt u de Heere toegebracht!
Het is voor een arbeider in de wijngaard niet voldoende dat hij in de wijngaard geen schade aanricht, dat hij de wijnstokken niet breekt of de omheining stukmaakt, als hij geen goede diensten in de wijngaard verricht, verspeelt hij zijn loon. Dus, als u op de plaats waar u gesteld bent geen goed doet, God de eer niet geeft, zult u uw loon niet

ontvangen, u zult de zaligheid mislopen. O, allen die geen nut doen in het leven, bedenk dat! Christus heeft de onvruchtbare vijgenboom vervloekt.

Ten tweede, zulke mensen worden bestraft die er zó ver vandaan zijn God de eer te geven, dat zij Hem zelfs van Zijn eer beroven. "Zal een mens God beroven? Maar gij berooft Mij", Maléachi 3:8. Zij beroven God, die de eer die God toekomt zichzelf toe-eigenen.

a. Als zij bezittingen verkrijgen, schrijven zij alles toe aan hun eigen vernuft en aan hun vlijt, zij zetten de kroon op hun eigen hoofd en houden geen rekening met wat er staat in Deuteronomium 8:18 "Gij zult gedenken den HEERE uw God, dat Hij het is, Die u kracht geeft om vermogen te verkrijgen."
b. Als zij een of andere godsdienstplicht verrichten, kijken ze uit dat ze zelf geëerd worden. "Opdat zij van de mensen mogen gezien worden", Matthéüs 6:5. Opdat zij op een verhoging geplaatst mogen worden om van anderen bewonderd en heilig verklaard te worden. De olie van ijdele eer houdt hun lamp brandende. Hoevelen zijn er al door de wind van mensengunst naar de hel geblazen. Als de duivel iemand niet kan verderven door onmatigheid doet hij het door ijdele eer.

Ten derde: zij worden bestraft die tegen Gods eer strijden. "Opdat gij niet misschien gevonden wordt ook tegen God te strijden", Handelingen 5:39. Degenen die datgene tegenstaan waardoor Gods eer bevorderd wordt, strijden tegen Gods eer. Zijn eer wordt ten zeerste bevorderd door de prediking van het Woord, wat Zijn werktuig is waardoor Hij zielen bekeert. Welnu, degenen die de prediking van het Woord plegen te verhinderen strijden tegen Gods eer. "Verhinderen ons te spreken tot de heidenen, dat zij zalig mochten worden", 1 Thessalonicenzen 2:16.
Diocletianus, die de tiende vervolging tegen de christenen op touw zette, verbood de samenkomsten in kerken en wilde dat de bedehuizen van de christenen gesloopt zouden worden. Zoals de Filistijnen de putten toestopten, stoppen degenen die de prediking verhinderen de put van levend water toe. Zij nemen de medicijnmeesters weg die zonde-zieke zielen moeten genezen. Predikers zijn lichten, Matthéüs 5:14 en wie anders dan dieven haten het licht? Die tasten regelrecht Gods eer aan en wat een verantwoording zullen zij voor God hebben af te leggen als Hij het bloed van mensenzielen hun ten laste zal leggen? "Gij hebt den sleutel der kennis weggenomen; gij zelf zijt niet ingegaan, en die ingingen, hebt gij verhinderd", Lukas 11:52. Zolang er recht in de hemel is en vuur in de hel, zullen zij niet ongestraft heengaan.

Derde gebruik, van vermaning
Laat ieder van ons, op de plaats waar wij gesteld zijn, het tot ons voornaamste oogmerk en voornemen maken God de eer te geven.

a. Laat ik de overheidspersonen aanspreken. God heeft hun veel eer gegeven. "Ik heb wel gezegd: Gij zijt goden", Psalm 82:6. En zullen zij niet Hem verheerlijken Die hun zoveel eer gegeven heeft?
b. Predikanten moeten zich erop toeleggen Gods eer te bevorderen. De Heere heeft hun twee van de kostbaarste zaken toevertrouwd: Zijn waarheid en de zielen van Zijn volk. Uit kracht van hun ambt moeten predikanten God de eer wel geven. Zij moeten God verheerlijken door te arbeiden in het Woord en in de leer. "Ik betuig dan voor God en den Heere Jezus Christus, Die de levenden en doden oordelen zal in Zijn verschijning: Predik het Woord; houd aan tijdiglijk, ontijdiglijk" enz, 2 Timótheüs 4:1, 2. Het was de wens van Augustinus dat Christus bij Zijn wederkomst hem zou bezig vinden in het gebed of in de prediking. Predikers

moeten God verheerlijken door hun ijver en heilig leven. Vóór de priesters onder de wet het altaar dienden, wasten zij zich in het wasvat; zo moeten degenen die in Gods huis dienen eerst gewassen worden van grove zonden in het bad van boete en berouw. Het stemt tot droefheid en beschaamdheid als wij bedenken hoe velen die zich predikant noemen, de Heere onteren in plaats van Hem te verheerlijken, 2 Kronieken 11:15. Ze zijn onrechtzinnig, zowel in leer als in leven; zij zijn zelf niet vrij van de zonden die zij in anderen bestraffen. De knecht van Plutarchus maakte hem het volgende verwijt: "Hij heeft een boek geschreven tegen toorn en toch wordt hij heel boos op mij." Zo is het ook met een prediker die tegen dronkenschap preekt en zelf wel eens dronken is; of die waarschuwt in zijn preken tegen vloeken en zelf wel eens vloekt.

c. Gezinshoofden moeten God de eer geven, zij moeten hun kinderen en ondergeschikten versieren met de kennis des Heeren, hun huizen moeten kleine kerkjes zijn. "Ik heb Abraham gekend, opdat hij zijn kinderen en zijn huis na hem zou bevelen en zij den weg des HEELZEN houden", Genesis 18:19. Gij, die gezinshoofden zijt, hebt de verantwoording over zielen. Als de teugel van de tucht in het gezin er niet is, breken de jongeren in de wereld uit.

Het zal een grote troost zijn in het uur van sterven als wij dan kunnen terugdenken dat wij in ons leven de Heere verheerlijkt hebben. Dat was de troost die Christus had vóór Zijn dood. "Ik heb U verheerlijkt op de aarde", Johannes 17:4. In het uur van de dood zal al uw aardse troost wegsterven: als u dan zult bedenken hoe rijk u geweest bent, welke genoegens u op aarde gehad hebt, dan zal dat er zó ver vandaan zijn om u te troosten, dat het u zelfs te meer zal kwellen. Hoe kan iemand er beter van worden als hij zijn goed heeft doorgebracht? Maar als uw geweten kan getuigen dat u God verheerlijkt hebt op de aarde, welk een zoete troost en vrede zal dat in uw ziel nalaten. Hoe zal dat u doen verlangen naar de dood? De arbeider die de hele dag in de wijngaard gewerkt heeft, verlangt naar het vallen van de avond, wanneer hij zijn loon zal ontvangen.

Hoe kunnen toch degenen die geleefd hebben zonder God de eer toe te brengen denken dat zij getroost zullen sterven? Zij kunnen toch geen oogst verwachten waar zij geen zaad gestrooid hebben? Hoe kunnen zij eer van God verwachten die nog nooit Hem de eer gegeven hebben? O, wat zullen zij bij hun dood met afgrijzen vervuld zijn. De worm van een verwijtend geweten zal aan hun ziel knagen vóórdat de wormen hun lichaam verteren.

Als wij God verheerlijken zal Hij onze ziel voor eeuwig verheerlijken. Als wij God de eer geven, vermeerderen wij onze eigen eer: God te verheerlijken voert ons tenslotte tot een zalige genieting van Hem.

II. *Het voornaamste doel met de mens is ook dat hij zich eeuwig in God zal verheugen.* "Wien heb ik nevens U in den hemel?", Psalm 73:25. Dat betekent: Wat is er anders in de hemel waarin ik mij wens te verlustigen dan in U? Er is een tweeërlei verlustiging of verheuging in God: de ene in dit leven en de andere in het toekomende leven.

a. De verlustiging in God in dit leven.

Het is een groot goed als wij ons mogen verlustigen in de instellingen des Heeren, maar de tegenwoordigheid Gods Zelf te genieten in de instellingen is datgene waarnaar iemand met genade verlangt. "Voorwaar, ik heb U in het heiligdom aanschouwd", Psalm 63:3. Deze zoete verlustiging in God is er als wij gevoelen dat Zijn Geest in die instelling werkzaam aanwezig is en genade in ons hart doet

afdruppen, als in het Woord de Geest ons verlevendigt en de genegenheden opwekt. "Was ons hart niet brandende in ons?", Lukas 24:32. Ook wanneer de Geest het hart herschept en een indruk van heiligheid er in nalaat. "Wij worden naar hetzelve beeld in gedaante veranderd van heerlijkheid tot heerlijkheid", 2 Korinthe 3:18. Als de Geest het hart verlevendigt met troost, komt Hij niet alleen met Zijn zalving maar ook met Zijn zegel; Hij stort de liefde Gods uit in het hart, Romeinen 5:5. "Onze gemeenschap zij met den Vader en met Zijn Zoon Jezus Christus", 1 Johannes 1:3. In het Woord horen wij Gods stem, in het sacrament geeft Hij Zijn kus. Als het hart verwarmd wordt en het ontvlamt in een plicht, is dat het antwoord Gods door vuur. De zoete mededelingen van Gods Geest zijn de eerstelingen van de heerlijkheid. Dan heeft Christus Zijn sluier afgedaan en toont Hij Zijn vriendelijk Aangezicht; dan heeft Hij de gelovige in het wijnhuis gevoerd en geeft hem de gekruide wijn van Zijn liefde te drinken; Hij heeft dan Zijn hand in het gat van de deur gestoken; Hij heeft het hart aangeraakt en heeft het van vreugde doen opspringen. O, hoe zoet is het zich zó in God te verlustigen!
Sommige van Gods kinderen hebben in de instellingen zulke Goddelijke verrukkingen van vreugde en zielsvervoeringen gehad dat zij boven het stof zijn verheven geweest en alle dingen hier beneden veracht hebben.

Eerste gebruik.
Als de genieting van God in dit leven zó zoet is, hoe goddeloos zijn dan degenen die de genieting van hun lusten verkiezen boven de genieting van God, 2 Petrus 3:3. "De lust des vleses, de lust der ogen en de trotsheid des levens" is de god die zij aanbidden. Lust is een ongeregelde begeerte of aandrang die de ziel aandrijft tot hetgeen boos is. Zo is er de wraaklust en de wellust. De lust zet de ziel, als een koortsachtige hitte, in vlam. Aristoteles noemt de zinnelijke lust dierlijk, omdat enen bij een lust die zo hevig is de rede en het geweten niet kan horen. Zulke lusten verblinden en verdierlijken een mens. "Hoererij en wijn neemt het hart weg", Hoséa 4:11; het beneemt het hart alles wat goed is. Hoevelen zijn er voornamelijk op uit om zich niet in God verlustigen, maar om hun lusten te bevredigen, evenals die kardinaal die zei: "Laat mij het kardinaalschap van Parijs behouden en ik ben tevreden mijn plaats in het paradijs te missen." Lust betovert eerst door het genot en daarna volgt de dodelijke pijl. "Totdat hem de pijl zijn lever doorsneed", Spreuken 7:23. Dit moest als een vlammend zwaard zijn om mensen te stuiten in de weg van hun vleselijke lusten. Wie zou voor een druppel genot een zee van toorn willen drinken?

Tweede gebruik.
Laat het onze grootste zorg zijn Gods tegenwoordigheid in Zijn instellingen te genieten. Geestelijke gemeenschap met God genieten is voor de meeste mensen een raadsel en verborgenheid. Niet iedereen die in de buurt van het hof vertoeft, spreekt de koning. Wij kunnen in de instellingen tot God naderen en in de omgeving van het hof des hemels vertoeven en toch geen gemeenschap met God genieten. Wij kunnen de letter hebben zonder de Geest, het zichtbare teken zonder de onzichtbare genade. Wij moeten in een godsdienstplicht voornamelijk uitzien naar de genieting van de gemeenschap met God. "Mijn ziel dorst naar God, naar den levenden God", Psalm 42:3. Wat is toch al ons werelds genot zonder de genieting van God! Wat betekent het een goede gezondheid te hebben of ruime bezittingen zonder de genieting des Heeren. "Ik ging treurend daarheen, zonder de zon te zien", Eng. vert. Job 30:28. Zo mag men wel zeggen als men het genot van allerlei schepselen heeft zonder dat men de genieting des Heeren heeft: "Ik ging treurend daarheen, zonder de zon te zien." Ik heb

het sterrenlicht van uitwendig genot, maar ik mis de Zon der gerechtigheid. "Ik ging treurend daarheen, zonder de zon te zien."
Het moest ons grootste oogmerk zijn niet alleen de instellingen van God te hebben, maar de God van de instellingen. Het genot van des Heeren zoete tegenwoordigheid geeft hier in het leven de beste voldoening: Hij is als een bijenkorf vol zoetheid, een magazijn vol rijkdom, een fontein van vreugde, Psalm 36: 9, 10.
Hoe hoger de leeuwerik vliegt, hoe schoner hij zingt; hoe hoger wij opstijgen op de vleugelen van het geloof, hoe meer wij van God genieten. Hoe is dan ook het hart ontvlamd in gebed en meditatie. Wat is er in het geloven blijdschap en vrede. Is het niet troostvol om in de hemel te zijn? Wie veel van God geniet in dit leven draagt de hemel in zich om. O, laat dit toch de zaak zijn waanlaar wij bovenal begerig zijn: de genieting van Gods tegenwoordigheid in Zijn instellingen. De genieting van Gods zoete tegenwoordigheid hier is de eersteling van de genieting van Hem in de hemel.
Dit leidt ons tot de tweede zaak:

b. *De verlustiging in God in het toekomende leven.*
Het voornaamste doeleinde met de mens is: zich eeuwig in God verlustigen. Vóór de volkomen genieting van God in de hemel moet er iets aan vooraf gaan: dat is dat wij in een staat der genade moeten zijn. Wij moeten Hem eerst door genade gelijkvormig worden vóór wij gemeenschap met Hem kunnen hebben in heerlijkheid. Genade en heerlijkheid zijn als schakels aan elkaar verbonden. Genade gaat aan de heerlijkheid vooraf, zoals de morgenster de zon aankondigt. De Heere wil dat wij bekwaam en geschikt gemaakt worden voor de staat der heerlijkheid.
Dronkaards en vloekers zijn niet geschikt om zich in de Heere te verheugen in de heerlijkheid; de Heere zal zulke adders niet in Zijn boezem leggen. Alleen de "reinen van hart" zullen God zien. Wij moeten evenals des konings dochter, eerst "inwendig verheerlijkt worden", voor wij bekleed worden met de klederen der heerlijkheid.
Evenals koning Ahasvéros de maagden eerst liet reinigen en zalven en zij hun heerlijke specerijen kregen om zich welriekend te maken om daarna voor de koning te komen, Esther 2:12, zo moeten wij ook de zalving des Heeren hebben en welriekend gemaakt worden met de genadegaven van de Heilige Geest, met die zoete geur om daarna voor de Koning des hemels te staan.
Als wij zodanige Goddelijke bekwaammaking door genade hebben ontvangen, zullen wij opgenomen worden op de berg der verheerlijking om ons in de Heere voor eeuwig te verlustigen. En wat is zich voor eeuwig in de Heere te verlustigen anders dan in een staat van gelukzaligheid gesteld te worden? Zoals het lichaam geen leven kan hebben dan door de vereniging met de ziel, zo kan de ziel geen zaligheid genieten dan alleen door een onmiddellijke gemeenschap met God.

- God is het hoogste Goed, daarom is de genieting van Hem de hoogste gelukzaligheid. (summum bonum)
- God is het allesomvattende Goed, het goed waarin alle andere goed begrepen is. (bonum in quo omnia bona) De heerlijkheid van het schepsel is beperkt. Een mens kan gezondheid hebben maar geen schoonheid, hij kan geleerd zijn maar niet van hoge afkomst, hij kan rijkdom bezitten maar geen wijsheid; maar in God is alle heerlijkheid samengenomen. Hij is een goed dat de gehele ziel vervullen kan, een zon, een erfdeel, een hoorn van zaligheid, in Wie al de volheid woont, Kolossenzen 1:19.
- God is het onvermengde Goed. In dit leven bestaat geen toestand of er is een vermenging van zaken; voor iedere druppel honing is er een druppel gal. Sálomo

die zich inspande om de steen der wijzen te vinden, om het geluk hier beneden te zoeken, vond niets anders dan ijdelheid en kwelling, Prediker 1:2.

- God is volmaakt, het wezenlijk Goed. Hij is de honing in de bloem. God is het goed dat verzadigt. De ziel roept daarvan uit: "ik heb genoeg." "Ik zal verzadigd worden met Uw beeld", Psalm 17:15. Laat iemand die dorst heeft naar een oceaan van zuiver water gebracht worden en hij zal genoeg hebben. Als er in God genoeg is om de engelen te verzadigen dan is er zeker genoeg om ons te verzadigen. De ziel is slechts eindig, maar God is oneindig. Hoewel God een goed bezit dat verzadigt, toch krijgt men er nooit genoeg van. Nieuwe blijdschap ontspringt steeds uit het gezicht van Hem en na miljoenen jaren zullen verheerlijkte zielen nog net zoveel in Hem begeren als in het eerste ogenblik. In God is een volheid die verzadigt en toch is er zoveel zoetheid in dat de ziel steeds blijft begeren.
- God is een heerlijk Goed. Wat dat hoogste goed is moet de ziel wel van genoegen in vervoering brengen; daarin moet wel verrukkelijke blijdschap en wezenlijke vreugde zijn. Er is in God een zekere zoetheid die de ziel verheugt, ja eerder nog in verrukking brengt. De liefde Gods doet zo'n oneindige zoetheid in de ziel druppen die onuitsprekelijk en vol heerlijkheid is. (In Deo qadam dulcedine delectatur anima immo rapitur) Als er reeds zoveel blijdschap in God is, wanneer wij Hem slechts door het geloof zien, 1 Petrus 1:8, wat zal dan de vreugde van het aanschouwen zijn, als wij Hem van aangezicht tot aangezicht zullen zien! Als Gods kinderen al zoveel blijdschap in God hebben gevonden in hun lijden, welk een vreugde en blijdschap zullen zij dan hebben als zij gekroond zullen zijn! Als de vlammen reeds een bed van rozen zijn, wat zal het dan zijn als zij aan de boezem van Jezus liggen! Welk een bed van rozen zal dat dan zijn!
- God is het allesovertreffend Goed. Hij is meer dan alles wat met Hem zou kunnen wedijveren: Hij is meer dan gezondheid, rijkdom en eer. Andere zaken onderhouden het leven, Hij geeft het leven. Wie zou iets in de weegschaal kunnen leggen tegenover de Godheid? Wie zou een veer in evenwicht kunnen brengen met een berg van goud? God overtreft alle andere dingen oneindig meer dan de zon het licht van een kaars.
- God in het eeuwig Goed. Hij is de Oude van Dagen, Die nooit zwakker of ouder wordt, Daniël 7:9. De vreugde die Hij geeft is eeuwig, die kroon verwelkt nooit, 1 Petrus 5:4. De verheerlijkte ziel zal eeuwig in God vrolijk zijn, eeuwig zich te goed doen aan Zijn liefde en eeuwig zich baden in het licht van Zijn Aangezicht. Wij lezen van de beek der wellusten aan Gods rechterhand, maar zal deze mettertijd niet opdrogen? Neen! Daar ligt een fontein aan ten grondslag, waaruit die gevoed wordt. "Want bij U is de fontein des levens", Psalm 36:10.
  Alzo is God het hoogste Goed en de eeuwige genieting van Hem is de hoogste gelukzaligheid waartoe de ziel in staat gesteld kan worden.

Eerste gebruik.
Laat dit het voornaamste oogmerk van ons leven zijn het hoogste goed hiernamaals te mogen genieten. Augustinus telt onder filosofen 288 meningen omtrent geluk, maar allemaal waren ze beneden de maat. Het hoogste bereik voor een redelijke ziel is zich voor eeuwig in God te verlustigen. De genieting van Gods gemeenschap is de hemel! "Alzo zullen wij altijd met den Heere wezen", 1 Thessalonicenzen 4:17. De ziel trilt als de naald van het kompas en komt nooit tot rust tot zij tot God gaat.

Ter nadere uiteenzetting van deze voortreffelijke staat van de genieting van God door een verheerlijkte ziel merken wij het volgende op:

(1) Dit moet niet op een vleselijke wijze verstaan worden: wij moeten ons in de hemel geen vleselijke genoegens voorstellen. De Mohammedanen spreken in hun koran over een paradijs van genot, waar zij rijkdommen in overvloed zullen hebben en waar rode wijn in gouden kelken geserveerd zal worden. De Epicureeërs van onze tijd zouden zo'n hemel wel wensen als zij sterven. Hoewel de staat der heerlijkheid met een feest vergeleken wordt, opgeluisterd met parels en edelgesteenten, is deze beeldspraak slechts ter ondersteuning van ons geloof om ons te tonen dat er zeer overvloedige vreugde en zaligheid zal zijn in de hoogste hemelen; maar dat is geen vleselijke maar geestelijke blijdschap. Onze genieting zal bestaan in volmaakte heiligheid, in het zien van het reine aangezicht van Christus, in het gevoelen van de liefde Gods, in het omgaan met hemelse geesten; dit alles zal geheel bij de ziel passen en oneindig verheven zijn boven alle vleselijke, wellustige blijdschap.

(2) Wij zullen een levendig gevoel hebben van deze heerlijke staat. Iemand die bewusteloos is, hoewel hij nog leeft, is in feite als een dode, omdat hij niets gewaar wordt en ook geen behagen in het leven heeft, maar wij zullen een levendig gevoel hebben van het oneindig genot dat het zich verlustigen in God met zich meebrengt: wij zullen zelf weten dat wij zo gelukkig zijn; wij zullen onze verheerlijking en zaligheid met vreugde beantwoorden; wij zullen ieder kruimpje van de zoetheid, elke droppel van het genot dat uit God voortvloeit smaken.

(3) Wij zullen dan in staat zijn een gezicht van die heerlijkheid te hebben. Wij zouden die heerlijkheid nu niet kunnen dragen, dat zou overstelpend voor ons zijn, evenals een zwak oog de zon niet kan aanschouwen. Maar de Heere zal ons bekwaam maken voor die heerlijkheid; onze ziel zal zo hemels gesteld zijn en zo volmaakt heilig dat zij in staat zal zijn het zalig aanschouwen van God te genieten. Mozes zag in een kloof van de steenrots de heerlijkheid Gods voorbijgaan, Exodus 33:22. Vanuit onze gezegende Rotssteen Christus zullen wij het zalige gezicht van God aanschouwen.

(4) Dit genieten van God zal meer zijn dan een louter beschouwen van Hem. Sommige geleerden werpen de vraag op of de genieting van God alleen door aanschouwen zal zijn. Dat is iets, maar het is slechts de helft van het hemelleven; er zal daar een liefhebben van God zijn, een rusten in Hem, een smaken van Zijn goedheid, dus niet alleen aanschouwen maar ook bezitten. "Opdat zij Mijn heerlijkheid mogen aanschouwen", Johannes 17:24, daar hebt u het aanschouwen. In vers 22 staat: "En Ik heb hun de heerlijkheid gegeven, die Gij Mij gegeven hebt", daar hebt u het bezit. "De heerlijkheid zal in ons geopenbaard worden", Romeinen 8:18; niet slechts *aan* ons geopenbaard, maar *in* ons. De heerlijkheid Gods aanschouwen is de heerlijkheid aan ons geopenbaard, maar deel hebben aan de heerlijkheid is de heerlijkheid in ons geopenbaard. Zoals een spons de wijn opzuigt, zo zullen wij de heerlijkheid inzuigen.

(5) Er is in die staat der heerlijkheid geen onderbreking. Wij zullen niet slechts Gods heerlijke tegenwoordigheid op zekere bijzondere tijden hebben, maar wij zullen voortdurend in Zijn tegenwoordigheid zijn, voortdurend onder Goddelijke vervoeringen van vreugde verkeren. Er zal in de hemel geen minuut zijn waarin

> een verheerlijkte ziel zal zeggen: ik geniet nu geen zaligheid. De stromen van heerlijkheid zijn niet als het water in de waterleiding, die vaak dicht gedraaid wordt zodat er geen druppel water uitkomt, maar die hemelse stromen van vreugde lopen voortdurend. O, hoe moesten wij dit tranendal waarin wij thans zijn, achterstellen bij de berg der verheerlijking! Wat moesten wij verlangen naar de volle genieting van God in het Paradijs! Als wij een gezicht hadden op dat land der belofte zouden wij lijdzaamheid nodig hebben om het er mee eens te zijn hier nog langer te leven!

Tweede gebruik.
Laat dit alles een spoorslag zijn tot onze plicht. Wat moesten wij ijverig en vurig zijn om God te verheerlijken, opdat wij eindelijk Hem mogen genieten! Als Cicero, Demosthenes en Plato, die slechts het matte nachtlicht van de rede hadden om te zien, na dit leven zich een paradijs van geluk voorstelden en zich de pijnen van Hercules getroosten om dat te genieten, wat moesten dan christenen die het licht der Schrift hebben om hen te verlichten zichzelf toch aansporen om de eeuwige genieting van God en van Zijn heerlijkheid te bereiken. Als iets ons van ons bed van zorgeloosheid moest doen opstaan om God met alle kracht te dienen dan zou het dit moeten zijn, namelijk de hoop op een eeuwige, nauwe gemeenschap met God.
Wat heeft Paulus zo werkzaam doen zijn op het terrein van de godsdienst? "Ik heb overvloediger gearbeid dan zij allen", 1 Korinthe 15:10. Zijn gehoorzaamheid bewoog zich niet langzaam voort zoals de zon op een zonnewijzer, maar zo vlug als het licht van de zon. Waarom was hij zo naarstig om God de eer te geven, anders dan dat hij ten laatste met Hem zou mogen verenigd zijn? "Alzo zullen wij altijd met den Heere wezen", 1 Thessalonicenzen 5:17.

Derde gebruik.
Laat dit alles de kinderen Gods tot troost zijn in al hun tegenwoordige ellende die zij doormaken. U klaagt, christen, dat u niet veel blijdschap hebt, vrees beroert u, gebrek brengt u in verlegenheid; overdag geniet u weinig rust, 's nachts kunt u de slaap niet vatten, gij ondervindt weinig troost in uw leven. Laat dit u echter verlevendigen, dat u zich binnenkort u in God zult verlustigen en dan zult u meer hebben dan u kunt begeren of denken; dan zult u engelenvreugde hebben, heerlijkheid zonder onderbreking en zonder einde. *Wij zullen nooit ten volle genieten voor wij eeuwig ons in God verheugen.*

2. DE HEILIGE SCHRIFT

2 Vraag. Welke regel heeft God gegeven om ons te onderwijzen hoe wij Hem moeten verheerlijken en genieten?
Antwoord. Het Woord Gods, hetwelk vervat is in de Schriften van het Oude en Nieuwe Testament, 2 Tim. 3:16; Ef 2:20, is de enige regel om ons te onderrichten, hoe wij Hem moeten verheerlijken en genieten, 1 Joh. 1:3, 4.

"Al de Schrift is van God ingegeven", enz, 2 Timótheüs 3:16. Door de Schrift wordt het heilige boek van God verstaan. Het is door Goddelijke inspiratie voortgebracht; dat wil zeggen dat de Heilige Schrift niet een vinding is van het menselijk brein, maar zij is van Goddelijke oorsprong.
Het beeld van Diána werd door de Efeziërs vereerd omdat zij veronderstelden dat Jupiter het naar beneden had laten vallen, Handelingen 19:35. De Heilige Schrift moet heilig geëerbiedigd en hooggeschat worden omdat wij zeker weten dat zij uit de hemel afkomstig is, 2 Petrus 1:21. De twee testamenten zijn de twee lippen waarmee God tot ons gesproken heeft.

Hoe blijkt het dat de Heilige Schrift een Jus Divinum, het stempel van Goddelijke autoriteit heeft?
Omdat het Oude en Nieuwe Testament de grondslag vormen voor de gehele Godsdienst. Als de Goddelijkheid daarvan niet bewezen kan worden is het fundament waarop wij ons geloof bouwen ook weg. Ik zal daarom trachten deze grote waarheid te bewijzen, dat de Heilige Schrift werkelijk het Woord van God is. Ik zou met verwondering me afvragen waar de Schriften anders vandaan moeten komen dan van God.

- Goddeloze mensen kunnen er de auteurs niet van zijn. Zouden hun gedachten bezig kunnen zijn om zulke heilige regels op te schrijven? Zouden zij zich zó vurig tegen de zonde opstellen?
- Ook goede mensen kunnen er de auteurs niet van zijn. Zouden die in zo'n stijl kunnen schrijven? Of zou het met hun genade kunnen bestaan dat zij Gods Naam zouden misbruiken om aan een boek dat zij zelf hadden uitgedacht de uitdrukking "zo zegt de Heere" te verbinden?
- Ook kan geen engel uit de hemel er de auteur van zijn, omdat de engelen de afgrond van de verborgenheden van het Evangelie trachten in te zien en die te doorzoeken, 1 Petrus 1:12, wat hun onkunde betreffende sommige delen van de Heilige Schrift te kennen geeft; daarom kunnen zij zeker niet de auteurs zijn van dat boek dat zij zelf niet ten volle verstaan. Bovendien, welke engel uit de hemel zou zo aanmatigend durven zijn om zichzelf uit te geven voor God en te zeggen: "Ik schep", Jesaja 65:17; en "Ik, de Heere, heb gesproken", Numeri 4:35?

Het is dus duidelijk, dat de oorsprong van Heilige Schrift heilig is en van niemand kan komen dan van God Zelf. Afgezien van de volkomen overeenstemming tussen alle delen van de Heilige Schrift, zijn er zeven overtuigende argumenten waarmee men kan aantonen dat dit het Woord van God is.

1. De oudheid. De Heilige Schrift is van oude datum. De "grijze haren" van de Schrift maken haar eerbiedwaardig. Geen enkele bestaande menselijke historie gaat verder terug dan de zondvloed bij Noach, maar de Heilige Schrift verhaalt feiten die vanaf

het begin der wereld zijn geweest; zij beschrijft zelfs dingen die vóór de tijd waren. Tertullianus heeft een zekere regel die luidt: "Wat de grootste ouderdom heeft, moet als het meest heilig en authentiek aanvaard worden".

2. Wij kunnen weten dat de Heilige Schrift Gods Woord is vanwege de wonderlijke bewaring gedurende alle eeuwen. De Heilige Schrift is het kostbaarste juweel dat Christus ons nagelaten heeft en de kerk des Heeren heeft deze openbare annalen des hemels zó bewaard, dat ze niet verloren zijn gegaan. Het heeft het Woord van God nooit aan vijanden ontbroken die het bestreden hebben of het, indien mogelijk, zouden hebben uitgeroeid. Zij hebben wetten uitgevaardigd betreffende de Heilige Schrift, zoals Farao dit gedaan heeft aan de vroedvrouwen met betrekking tot de kinderen van de Hebreeuwse vrouwen om die in de geboorte te smoren, maar God heeft dit gezegende boek ongeschonden bewaard tot op deze dag. De duivel en zijn handlangers hebben tegen het licht van de Schrift aangeblazen, maar zij hebben het nooit kunnen uitblazen, een duidelijk bewijs dat dit licht uit de hemel is aangestoken. De kerk des Heeren heeft door alle omwentelingen en veranderingen heen de Heilige Schrift niet alleen bewaard zodat zij niet verloren is gegaan, maar ook dat zij niet zou verdorven worden. De Heilige Schrift is in de oorspronkelijke taal zonder verminking letterlijk bewaard gebleven. Vóór de tijd van Christus was de Heilige Schrift niet bedorven want anders zou Christus de Joden er niet heengewezen hebben. Hij zei: "Onderzoekt de Schriften." Hij wist dat deze heilige bronnen niet bemodderd waren door menselijke verzinsels.

3. De Heilige Schrift blijkt het Woord van God te zijn uit haar inhoud. De verborgenheid van de Schrift is zo duister en diep dat geen engel of mens deze ooit had kunnen kennen als God die niet had geopenbaard.

- Dat de Eeuwige zou geboren worden, dat Hij Die in het luchtruim dondert zou schreien in een wieg, dat Hij Die heerschappij heeft over de sterren, de borsten zou zuigen, dat de Vorst des levens zou sterven, dat de Heere der heerlijkheid schande aangedaan zou worden, dat de zonde volledig gestraft zou worden en toch volledig vergeven zou worden - wie zou zulke verborgenheden hebben kunnen vatten, als de Heilige Schrift ons die niet had geopenbaard?
- Zo ook wat betreft de leer van de wederopstanding: dat hetzelfde lichaam dat in duizend deeltjes is verpulverd op zal staan als hetzelfde eigen lichaam, anders zou het een schepping zijn en niet een wederopstanding - hoe zou zo'n heilig raadsel dat uitgaat boven alle menselijk begrip bekend kunnen worden als de Heilige Schrift het niet had ontdekt? Zoals de inhoud van de Heilige Schrift vol is van goedheid, gerechtigheid en onkreukbaarheid zodat zij door niemand ingegeven zou kunnen worden dan door God, zo toont ook de heiligheid van de Schrift dat deze van God is.
- De Schrift wordt vergeleken met zilver dat zevenmaal gelouterd is, Psalm 12:7. In het boek van God staan geen doelloze zaken, het is een lichtbundel van de Zon der Gerechtigheid, een kristallijnen stroom voortvloeiend uit de Fontein des Levens. Alle wetten en verordeningen van mensen hebben hun onvolkomenheden gehad, maar het Woord van God heeft daarvan niet de minste schijn, het vertoont de hoogste glans. "Uw Woord is zeer gelouterd", Psalm 119:140, als wijn die zo uit de druiven komt en niet vermengd of vervalst is. Het is zo zuiver dat het alle andere dingen zuivert. "Heilig ze in Uw waarheid", Johannes 17:17. De Heilige Schrift dringt aan op heiligheid, zoals geen ander boek ooit gedaan heeft, zij beveelt ons matig, rechtvaardig en Godzalig "te leven", Titus 2:12. Matig door

handelingen van matigheid, rechtvaardig door daden van recht, Godzalig door werken van ijver en Godsvrucht. Zij beveelt ons aan al wat "rechtvaardig en lieflijk is en al wat wel luidt", Filippenzen 4:8.

- Dit zwaard des Geestes slaat alle ondeugd neer, Efeze 6:17. Uit deze toren der Heilige Schrift wordt een molensteen geworpen op het hoofd van de zonde. De Heilige Schrift is de koninklijke wet die niet alleen over de daden gaat, maar ook over de genegenheden; zij verplicht het hart tot het goede. Waar is er zulke heiligheid te vinden als men uit deze heilige mijn kan delven? Wie zou toch de auteur van zo'n boek kunnen zijn behalve God Zelf?

4. Dat de Heilige Schrift het Woord van God is, blijkt duidelijk uit de voorzeggingen die erin staan. Zij profeteert toekomende zaken, waaruit blijkt dat Gods stem daarin spreekt.

- Door de profeet werd voorspeld: "Een maagd zal zwanger worden", Jesaja 7:14 en "De Messias zal uitgeroeid worden", Daniël 9:26.
- De Heilige Schrift voorzegt zaken die vele eeuwen later zouden uitkomen, zoals: hoe lang Israël in de ijzeroven zou dienstbaar zijn en de juiste dag van hun verlossing. "En het geschiedde ten einde van de vierhonderd en dertig jaren, zo is even op denzelven dag geschied, dat al de heiren des HEEREN uit Egypteland gegaan zijn", Exodus 12:41. Deze voorzeggingen van toekomende zaken, louter gebeurlijk, onafhankelijk van natuurlijke oorzaken, is een duidelijk bewijs van de Goddelijke oorsprong van de Schriften.

5. De onpartijdigheid van de mensen Gods die de Schriften geschreven hebben, die niet nalaten hun eigen feilen op te schrijven. Wie onzer die een geschiedenis schrijft zou zichzelf in een kwaad daglicht stellen door die dingen te verhalen van zichzelf die een smet op zijn goede naam zouden werpen? Mozes vertelt zijn eigen ongeduld toen hij op de rots sloeg en zegt dat hij om die reden niet het beloofde land kon binnengaan. David geeft verslag van zijn eigen overspel en bloedvergieting, wat als een schandvlek te boek staat voor de navolgende tijden. Petrus doet verslag van zijn eigen lafhartigheid door Christus te verloochenen. Jona tekent zijn eigen boosheid op: "Billijk is mijn toorn ontstoken ter dood toe." Als hun pen niet was bestuurd door Gods eigen hand, zouden zij zeker nooit datgene hebben opgeschreven dat schande op henzelf werpt. De mensen verbergen gewoonlijk liever hun smetten dan dat zij die aan de wereld openbaar maken. Maar de schrijvers van de Heilige Schrift werpen een schaduw op hun eigen naam: zij nemen alle eer van zichzelf weg en geven die aan de Heere.

6. De machtige invloed en uitwerking die het Woord heeft gehad op de zielen en consciënties der mensen. Hun hart is daardoor veranderd. Er zijn er die door het lezen van de Schriften andere mensen geworden zijn; zij zijn erdoor heilig en zachtmoedig geworden. Door het lezen van andere boeken kan het hart verwarmd worden, maar door het lezen van dit boek wordt het geheel veranderd. "Als die openbaar zijt geworden, dat gij een brief van Christus zijt, die geschreven is niet met inkt, maar door den Geest des levenden Gods", 2 Korinthe 3:3. Het Woord is in hun hart afgedrukt en zo zijn zij een brief van Christus geworden, zodat anderen in hen Christus konden lezen.
Als u een stempel op marmer zou zetten en dat zou in het marmer een inscriptie nalaten, dan zou er een vreemde kracht op dat stempel gewerkt hebben. Zo ook als de indruk van het Woord een hemels inschrift van genade in het hart nalaat, moet er

zeker met dat Woord een kracht gepaard gaan die niet minder dan Goddelijk kan zijn. Het heeft hun harten vertroost. Als christenen wenende bij de rivieren gezeten hebben, heeft het Woord gewerkt als honingdroppels en hen zeer zoet verlevendigd. De voornaamste troost van een christen wordt gehaald uit deze bronnen van zaligheid. "Opdat wij door vertroosting der Schriften hoop hebben zouden", Romeinen 15:4.

- Als ooit een arme ziel op het punt stond te bezwijken, heeft zij geen andere vertroosting gehad dan een hartversterking uit de Schriften.
- Als zij ziek is geweest, heeft het Woord haar verlevendigd. "Onze lichte verdrukking, die zeer haast voorbijgaat, werkt ons een gans zeer uitnemend eeuwig gewicht der heerlijkheid", 2 Korinthe 4:17.
- Als zij verlaten is geweest heeft het Woord de gouden olie van blijdschap doen druppen. "De Heere zal niet verstoten in eeuwigheid", Klaagliederen 3:31. De Heere moge dan Zijn voorzienigheid veranderen, maar niet Zijn voornemen, Hij moge het aanzien hebben van een vijand, maar Hij heeft het hart van een Vader.

Zo herbergt het Woord de kracht in zich om het hart te vertroosten. "Dit is mijn troost in mijn ellende; want Uw toezegging heeft mij levend gemaakt", Psalm 119:50. Zoals de levensgeesten via de aderen door het lichaam gevoerd worden, zo worden de Goddelijke vertroostingen overgebracht door de beloften van het Woord.
Welnu, als de Schriften zo'n opwekkende, hartvertroostende kracht bezitten, toont dit duidelijk dat zij Goddelijke geschriften zijn en dat God Zelf de melk der vertroosting in deze borsten gegeven heeft.

7. De wonderen waardoor de Heilige Schrift als Goddelijk wordt bevestigd. Wonderen werden verricht door Mozes, Elía en Christus en ook nog vele jaren later door de apostelen om de waarheid van de Heilige Schrift te bevestigen.
Zoals men stutten zet onder zwakke wijnranken, zo dienden deze wonderen als steun voor het zwakke geloof van mensen, zodat zij, als zij het beschreven Woord niet geloofden, de wonderen zouden geloven. Wij lezen dat de Heere de wateren vaneen scheidde en een pad in de zee maakte voor Zijn volk om erdoor te gaan, van het drijvend ijzer, van de olie die bij het uitgieten vermeerderde, van Christus Die wijn uit water maakte, blinden genas, doden opwekte. Zo heeft de Heere een zegel gehecht aan de waarheid en Goddelijkheid van de Schriften door middel van wonderen.
De Roomsen kunnen niet ontkennen dat de Heilige Schrift Goddelijk en heilig is, maar - met respect voor ons - verzekeren zij dat zij de Goddelijke autoriteit ontvangt van de kerk. Als bewijsplaats voeren zij aan 1 Timótheüs 3:15, waar van de kerk gezegd wordt *dat zij een pilaar en vastigheid der waarheid is.*
Het is wel waar dat de kerk de pilaar der waarheid is, maar daaruit volgt nog niet dat de Heilige Schrift haar autoriteit van de kerk heeft. Een proclamatie van de Koning wordt aan een pilaar bevestigd, op de pilaar is deze zichtbaar zodat ieder die kan lezen, maar de proclamatie ontvangt haar gezag niet van de pilaar, maar van de Koning. Zo ook maakt de kerk de Heilige Schrift bekend, maar zij ontvangt haar autoriteit niet van de kerk, maar van God. Als Gods Woord Goddelijk is, louter omdat de kerk het uitdraagt, dat volgt daaruit dat ons geloof op de kerk gebouwd moet worden en niet op het Woord, wat strijdt met Efeze 2:20 "Gebouwd op het fundament, dat is de leer der apostelen en profeten."

Hebben alle boeken in de Bijbel hetzelfde Goddelijk gezag?
Allen die wij canoniek noemen.

Waarom worden die canoniek genoemd?
Omdat het Woord Gods een regel voor het geloof is, en *een canon,* een maatstaf om ons leven naar te richten. Het Woord is de rechter van geschillen, de rots van onfeilbaarheid. Dat alleen wordt als waarheid aanvaard wat overeenkomt met de Heilige Schrift, evenals een afschrift met het origineel overeenkomt. Alle dogma's van de geloofsleer moeten aan de toetssteen van de Heilige Schrift gelegd worden, zoals alle maten langs de standaardmaat gelegd worden.

Is de Heilige Schrift een volmaakte richtlijn?
De Heilige Schrift is een volledige en volmaakte richtlijn, en bevat al wat nodig is tot zaligheid. "En dat gij van kinds af de heilige Schriften geweten hebt, die u wijs kunnen maken tot zaligheid", 2 Timótheüs 3:15.
Zij behelst de "credenda", hetgeen wij hebben te *geloven* en de "agenda", hetgeen wij hebben te beoefenen. Zij verstrekt ons een exact voorschrift voor onze godsdienst en onderwijst ons volmaakt in de diepten Gods.
De Roomsen maken zich derhalve schuldig, als zij de Heilige Schrift aanvullen met hun tradities, die zij van gelijke waarde beschouwen. Het concilie van Trente zegt dat de tradities van de kerk van Rome - pari pietatis affectu - met dezelfde eerbied aanvaard moeten worden als de Heilige Schrift. Zo brengt men zich derhalve onder de vloek: "Indien iemand tot deze dingen toedoet, God zal over hem toedoen de plagen, die in dit boek geschreven zijn", Openbaring 22:18.

Wat is het voornaamste oogmerk van de Heilige Schrift?
De Weg der zaligheid openbaren. Zij geeft een heldere ontdekking van Christus. "Maar deze zijn geschreven, opdat gij gelooft, dat Jezus is de Christus, de Zone Gods, en opdat gij gelovende het leven hebt in Zijn Naam", Johannes 20:31. De bedoeling van het Woord is om een toetssteen te zijn waaraan onze genade beproefd moet worden; een baken om ons aan te wijzen welke rotsen wij te vermijden hebben.
Het Woord moet onze genegenheden verfijnen en verlevendigen; het moet onze leidraad en ons troostboek zijn; het moet ons voeren naar het land der belofte.

Wie moet volmacht hebben om de Heilige Schrift uit te leggen?
De Roomsen beweren dat de kerk deze volmacht heeft. Als u vraagt wie zij met de kerk bedoelen, zeggen zij "de paus, die er het hoofd van is en die onfeilbaar is", aldus Bellarminus. Maar die bewering is vals, omdat menige paus onwetend en goddeloos is geweest, zoals Platina die het leven van de pausen heeft beschreven bevestigt. Paus Liberius was een Ariaan, paus Johannes XII loochende de onsterfelijkheid van de ziel. Derhalve zijn pausen niet bekwame uitleggers van de Heilige Schrift.
Wie dan wel?
De Heilige Schrift is haar eigen uitlegger, of liever de Geest Die daarin spreekt. Met niets anders kan diamant geslepen worden dan met diamant, niets anders kan de Heilige Schrift uitleggen dan de Heilige Schrift. De zon vertoont zich het beste door haar eigen stralen; de Heilige Schrift verklaart zichzelf aan het verstand.

Maar een vraag rijst met betrekking tot moeilijke plaatsen van de Heilige Schrift, *waar de zwakke christen in te diep water dreigt te waden, wie zal daar uitleg geven?*
De kerk des Heeren heeft sommigen aangesteld om de Heilige Schrift uit te leggen en toe te passen; daartoe heeft de Heere gaven aan mensen gegeven. De verschillende dienaren des Woords geven, als heldere gesternten, licht over donkere plaatsen van de Heilige Schrift. "Want de lippen des priesters zullen de wetenschap bewaren, en men

zal uit zijn mond de wet zoeken; want hij is een engel des HEEREN der heirscharen", Maleáchi 2:7.

Maar betekent dat niet dat wij ons vertrouwen op mensen stellen?
Wij moeten niets voor waar aannemen dan hetgeen overeenkomt met het Woord. Zoals de Heere aan Zijn dienstknechten gaven heeft gegeven om duistere plaatsen te verklaren, zo heeft Hij ook aan Zijn volk zoveel van de *Geest des onderscheids* gegeven dat zij, zeker wat betreft de dingen die nodig zijn tot zaligheid kunnen onderscheiden wat overeenstemt met de Heilige Schrift en wat niet. "De één wordt de gave der profetie gegeven, de ander onderscheidingen der geesten", 1 Korinthe 12:10. De Heere heeft Zijn volk begiftigd met een zodanige mate van wijsheid en oordeel van onderscheid dat zij het verschil tussen waarheid en dwaling kunnen zien en kunnen oordelen wat zuiver en vals is. "Die van Beréa onderzochten dagelijks de Schriften, of deze dingen alzo waren", Handelingen 17:11. Zij toetsten de leer die zij hoorden, of die overeenkomstig de Heilige Schrift was, hoewel Paulus en Silas hun leermeesters waren, 2 Timótheüs 3:16.

Eerste gebruik.
Beschouw de wonderlijke goedheid Gods Die ons behalve het licht der natuur ook de heilige Schriften heeft toevertrouwd. De heidenen zijn in onwetendheid gehuld. "Zijn rechten, die kennen zij niet", Psalm 147:20. Zij hebben de orakels van de waarzegsters; maar niet de geschriften van Mozes en de apostelen. Hoevelen zijn er die in het oord des doods wonen waar deze heldere ster der Schrift nooit geschenen heeft! Wij hebben dit gezegende boek Gods waardoor al onze twijfels kunnen worden opgelost, en waardoor ons de weg des levens wordt aangewezen. "Heere, wat is het, dat Gij Uzelven aan ons zult openbaren en niet aan de wereld?", Johannes 14:22.
Nu God ons Zijn geschreven Woord heeft gegeven om onze leidraad te zijn, neemt dit alle verontschuldiging van de mens weg. Niemand kan zeggen: "Ik ben verdwaald omdat ik geen licht had". God heeft u Zijn Woord gegeven als een lamp voor uw voet; als u daarom een verkeerde weg gaat, doet u dit moedwillig. Niemand kan zeggen: "Als ik Gods wil had geweten, zou ik die gehoorzaamd hebben." U bent niet te verontschuldigen, o mens, want God heeft u een richtsnoer gegeven om daarnaar te wandelen, Hij heeft Zijn wet met Zijn eigen vinger geschreven. Als u derhalve niet gehoorzaamt, blijft er voor u geen verontschuldiging over. Als een heer zijn wil schriftelijk voor zijn knecht achterlaat en hem daarin bekend maakt welk werk hij moet doen en die knecht verzuimt het werk te doen, dan blijft er voor hem geen verontschuldiging over. "Nu hebt u geen voorwendsel voor uw zonde", Johannes 15:22.

Tweede gebruik.
Is al de Schrift van God ingegeven? Dat houdt het volgende in:
(1) Dan zijn de Roomsen te bestraffen, die een deel van de Heilige Schrift wegnemen en zodoende de munt van de Koning des hemels verkleinen. Zij schrappen het tweede gebod uit hun catechismus, omdat het beelden verbiedt; en zij hebben de gewoonte dat, als zij iets in de Heilige Schrift tegenkomen dat hun niet aanstaat, zij er óf een verkeerde uitleg aan geven, òf, als dat niet voldoet, beweren zij dat het vervalst is. Zij zijn net als Ananías die een gedeelte van het geld achterhield, Handelingen 5:2. Zij onthouden ook een deel van de Heilige Schrift aan het volk. Het is een grote belediging tegenover de Heere om enig deel van Zijn Woord te vervalsen of te schrappen; dit brengt ons onder de vloekspraak van Openbaring

22:19 "En indien iemand afdoet van de woorden des boeks dezer profetie, God zal zijn deel afdoen uit het boek des levens."

(2) Is al de Schrift van God ingegeven? Dan veroordeelt dit de Antinomianen, die het Oude Testament als nutteloos en "uit de tijd" terzijde leggen; zij noemen hen die daaraan vasthouden "oudtestamentische christenen." God heeft echter een stempel van Goddelijke majesteit op beide Testamenten gezet en zolang men niet kan bewijzen waar God het Oude heeft herroepen, blijft het van kracht. De twee Testamenten zijn de twee bronnen van zaligheid. De Antinomianen zouden één van deze bronnen willen toestoppen, zij zouden willen dat één van de borsten van de Heilige Schrift droog zou komen te staan. Er staat veel Evangelie in het Oude Testament. De vertroostingen van het Evangelie in het Nieuwe Testament hebben hun oorsprong in het Oude. De grote belofte van de Messias staat in het Oude Testament: "Een maagd zal zwanger worden en een Zoon baren." Ja, nog meer, de wet der zeden predikt in sommige delen Evangelie: "Ik ben de Heere, Uw God", hier is de zuivere wijn van het Evangelie. Het grote privilege van Gods kinderen, waarin God belooft "rein water op hen te sprengen en Zijn Geest in hun binnenste te geven", wordt het eerst in het Oude Testament gevonden, Ezechiël 36:25, 26, zodat degenen die het Oude Testament wegnemen, de pilaren van de christelijke troost zouden wegnemen, zoals Simson de pilaren omver duwde.

(3) Dat al de Schrift van God is ingegeven veroordeelt ook de geestdrijvers die de hele Bijbel opzij leggen omdat zij beweren de Geest te hebben en zeggen dat de Heilige Schrift een dode letter is en dat zij daarboven verheven zijn. Wat een onbeschaamdheid is dat! Zolang wij niet de zonde te boven zijn, zullen wij niet boven de Schrift verheven zijn. Laten degenen die zó spreken over een openbaring van de Geest het maar verdacht houden als bedriegerij. De Geest van God werkt ordelijk, Hij werkt in en door het Woord. Degene die beweert een nieuw licht te hebben, boven of tegen het Woord, misleidt zichzelf en smaadt de Geest; zijn licht komt van hem die zich verandert in een engel des lichts.

(4) Het veroordeelt ook de verachters van de Heilige Schrift, zij die weken en maanden kunnen laten voorbijgaan zonder ooit het Woord te lezen. Zij leggen het terzijde als een roestige wapenrusting; zij geven de voorkeur aan een toneelstuk of een roman boven de Heilige Schrift. De gewichtvolle inhoud van de wet is voor hen onbelangrijk. O, hoe velen zijn er die de hele morgen naar hun gezicht in een spiegel kunnen kijken, maar als zij in de Bijbel kijken beginnen hun ogen zeer te doen. Heidenen sterven zonder de Heilige Schrift, maar dezen sterven met verachting van de Heilige Schrift. Degenen die geen acht geven op hun gids moeten zeker wel verdwalen. Degenen die de teugels op de nek van hun wellusten werpen en nooit de beteugelende toom van de Heilige Schrift gebruiken om hun begeerten in te perken worden regelrecht naar de hel gevoerd.

(5) Het veroordeelt ook degenen die de Heilige Schrift misbruiken. Dat zijn degenen die de kristalheldere fontein bemodderen en vergiftigen met hun vervalste uitleg en zij die de Heilige Schrift verdraaien, 2 Petrus 3:16. Het Griekse woord in die tekst betekent: zij leggen het op de pijnbank; zij geven er een verkeerde uitleg aan en vergelijken niet Schrift met Schrift. Net als de Antinomianen de tekst uit Numeri 23:21 verdraaien: "Hij schouwt niet aan de ongerechtigheid in Jakob", waaruit zij afleiden dat Gods kinderen de vrijheid mogen nemen om te zondigen, omdat God toch geen zonde in hen ziet. Het is wel waar dat God geen zonde in Zijn volk ziet door een "zien met vergelding", maar Hij ziet ze wel met Zijn alomtegenwoordig oog. Hij ziet de zonde in hen niet om hen te verdoemen, maar ziet ze wel zó dat Hij er toornig over wordt en hen er ernstig voor straft. Heeft

David dit zó niet ondervonden toen hij luide riep dat zijn beenderen gebroken waren?
Op gelijke wijze verdraaien de Arminianen de Heilige Schrift in Johannes 5:40 "Gij wilt tot Mij niet komen", waar zij met de vrije wil aankomen. Deze tekst toont echter hoe gewillig God is dat wij het leven zouden verkrijgen en dat zondaren meer kunnen doen dan zij werkelijk doen; zij kunnen de talenten die God gegeven heeft beter gebruiken, maar deze tekst is geen bewijs om de "vrije" wil een vermogen te geven, want dat is in strijd met de tekst in Johannes 6:44 "Niemand kan tot Mij komen, tenzij dat de Vader Die Mij gezonden heeft, hem trekke." Derhalve verdraaien zij de tekst zo hevig dat er als het ware bloed uitkomt, zij vergelijken niet Schrift met Schrift.
Anderen maken spottend gebruik van de Heilige Schrift. Als zij verdrietig zijn, gebruiken zij de Schrift als een luit of minstreel om te spelen en zo de neerslachtige geest te verdrijven. Zoals die dronkaard van wie ik gelezen heb, die toen hij zijn glazen had leeggedronken tegen zijn kameraden zei: "Geef ons van uw olie, want onze lampen gaan uit." Om de vreze Gods wil, wacht u daarvoor! Eusébius vertelt van iemand, die een Schriftplaats als grap gebruikte, maar die op hetzelfde ogenblik met krankzinnigheid werd geslagen en geheel gek werd. Luther heeft gezegd: Quos Deus vult perdere, etc. "Wie de Heere van plan is te verderven, die laat Hij toe met de Schrift te spelen."

Derde gebruik.
Als toch al de Schrift van God ingegeven is, vermaant dit ons om:

a. De Heilige Schrift te bestuderen.
Zij is immers een kopie van Gods wil. Wees toch schriftuurlijke mensen, Bijbelse christenen! "Ik bewonder de volkomenheid van de Heilige Schrift", zegt Tertullianus. In dit boek Gods zijn vele waarheden als parels uitgestrooid. "Onderzoekt de Schriften", Johannes 5:39. Zoek erin als naar een zilverader. Dit gezegende boek kan uw hoofd met kennis vullen en uw hart met genade. God heeft de twee tafelen der wet met Zijn eigen vingers geschreven en als Hij Zich verwaardigde om te schrijven, mogen wij zeker wel de moeite nemen om te lezen. Apollos was machtig in de Schriften, Handelingen 18:24.
Het Woord is onze grondwet voor de hemel, zouden wij dan onkundig blijven van deze wet? "Het Woord van Christus wone rijkelijk in u", Kolossenzen 3:16. Ons geheugen moet een agenda zijn waarin het Woord geschreven staat.
Er straalt majesteit uit elke regel van de Heilige Schrift; om maar één voorbeeld te nemen: "Wie is Deze, Die van Edom komt, met besprenkelde klederen van Bozra? Deze, Die versierd is in Zijn gewaad? Die voorttrekt in Zijn grote kracht? Ik ben het, Die in gerechtigheid spreek, Die machtig ben te verlossen", Jesaja 63:1. Wat een verheven, prachtige stijl! Welke engel zou ooit op deze wijze kunnen spreken? Junius werd bekeerd toen hij één vers uit Johannes las, hij zag daar een majesteit in die ver boven alle menselijke redenaarskunst uitgaat.
Er is ook een zoete melodie in de Heilige Schrift. Dat is die gezegende harp die de treurigheid van de geest verdrijft. Luister even naar het geluid van deze harp: "Dit is een getrouw woord en aller aanneming waardig, dat Christus Jezus in de wereld gekomen is om de zondaren zalig te maken", 1 Timótheüs 1:15; Hij heeft niet alleen ons vlees aangenomen maar ook de zonden op Zich genomen. Verder: "Komt herwaarts tot Mij, allen die vermoeid en belast zijt, en Ik zal u rust geven", Matthéüs 11:28. Hoe aangenaam klinkt deze harp in de Heilige Schrift, welke hemelse muziek

maakt zij in de oren van een ellendige zondaar, vooral als de vinger van Gods Geest dit instrument bespeelt.
De Heilige Schrift bevat Godgeleerdheid. Zij bevat het pit en merg van de godsdienst, een rots van diamanten, de verborgenheid der Godzaligheid. In de lippen der Heilige Schrift is genade uitgestort. De Heilige Schrift spreekt van geloof, zelfverloochening en al de genades die als een parelsnoer een christen versieren. Zij spoort aan tot heiligheid, zij handelt over de toekomende wereld, zij geeft uitzicht op de eeuwigheid. O, onderzoekt daarom de Schriften! Maakt u vertrouwd met het Woord! Al had ik de tong van een engel, dan zou ik nog niet voldoende de voortreffelijkheid van de Heilige Schrift kunnen uitdrukken.
De Heilige Schrift is een geestelijke bril waardoor wij Gods heerlijkheid kunnen zien, de boom des levens, de godspraak der wijsheid, de regel des levens, het hemelse zaad waaruit het nieuwe schepsel gevormd wordt, Jakobus 1:18. Augustinus zegt: "De twee Testamenten zijn de twee borsten waaraan elke christen moet zuigen, opdat hij geestelijk voedsel moge ontvangen." De bladeren van de Boom des levens waren tot genezing, Openbaring 22:2. Zo ook zijn deze heilige bladeren der Schriften tot genezing van onze ziel. De Heilige Schrift is tot alle dingen nut. Als wij in verlatenheid verkeren is hier de gekruide wijn die het moede hart vrolijk maakt. Als wij door satan vervolgd worden is hier het zwaard des Geestes om hem te weerstaan. Als wij ziek zijn van de melaatsheid der zonde zijn hier de wateren van het heiligdom, zowel ter reiniging als ter genezing.

- O, onderzoekt derhalve de Schriften! Het is niet gevaarlijk van deze boom der kennis te proeven, zoals die in Genesis 2:17, waarvan geschreven staat: "Ten dage als gij daarvan eet, zult gij den dood sterven." Er bestaat geen gevaar als men van deze boom der Heilige Schrift plukt; als wij van deze boom niet eten, zullen wij zeker sterven. O, onderzoekt derhalve de Schriften! Er kan een tijd komen dat de Heilige Schrift van ons weggenomen wordt.
- Lees de Bijbel met eerbied. Denk daarbij dat God in elke regel die u leest, tot u spreekt. De ark waarin de wet gelegd was, was overtrokken met louter goud en moest met handbomen gedragen worden, zodat de Levieten hem niet mochten aanraken, Exodus 25:14. Waarom anders was dit dan uit eerbied voor het wetboek? Lees ook met ernst. Het gaat immers over zaken van leven of dood; door dit Woord moet u getoetst worden: het geweten en de Heilige Schrift zijn voor de Heere de jury waarmee Hij in het oordeel over u rechtspreken zal.
- Lees het Woord met toegenegenheid. Laat uw hart door het Woord verlevendigd worden; ga tot het Woord om uw hart te doen ontbranden. "Was ons hart niet brandende in ons?", Lukas 24:32. Sta ernaar dat het Woord niet alleen een lamp is om u de weg te wijzen, maar een vuur om u te verwarmen.
- Lees de Heilige Schrift niet slechts als een geschiedenis, maar als een liefdesbrief van God gezonden, die uw hart moge raken.
- Bid of dezelfde Geest Die het Woord heeft geschreven u moge helpen in het lezen, zodat Gods Geest u de wonderen Zijner wet zou mogen doen aanschouwen. "Ga toe en voeg u bij deze wagen", zei God tot Filippus, Handelingen 8:29. Zo zal het Woord, als Gods Geest Zich bij die wagen voegt, vruchtbaar zijn.

b. Wij worden vermaand het geschreven Woord op hoge prijs te stellen, Job 23:12. David achtte het Woord meer waard dan goud. Wat zouden de martelaren gegeven hebben voor één blad uit de Bijbel! Het Woord is de akker waarin Christus, de Parel

van grote waarde verborgen is. In deze gezegende mijn delven wij niet een klomp goud maar een eeuwig gewicht der heerlijkheid. De Heilige Schrift is een heilige ogenzalf, om ons oog te verlichten. "Het gebod is een lamp, en de wet is een licht", Spreuken 6:23. De Heilige Schrift is de kaart en het kompas waarop wij naar het nieuwe Jeruzalem varen. Zij is een nuttig hartsterking in alle noden. Wat zijn de beloften anders dan het water des levens om een bezwijmende geest te verlevendigen? Drukt de zonde ter neer, dan is hier een schriftuurlijke hartsterking: "Ongerechtige dingen hadden de overhand over mij, maar onze overtredingen, die verzoent Gij", Psalm 65:4 of, zoals in het Hebreeuws staat: "Die bedekt Gij".
Wordt u door uitwendige druk gekweld, dan is hier een schriftuurlijke hartsterking: "In de benauwdheid zal Ik bij hem zijn", Psalm 91:15, niet slechts om toe te zien, maar om te ondersteunen. Zoals er dus in de ark manna werd bewaard, zo liggen er in de ark van de Heilige Schrift beloften. De Heilige Schrift zal ons wijs maken. Wijsheid is beter dan robijnen. "Uit Uw bevelen krijg ik verstand", Psalm 119:104. Wat deed Eva de boom der kennis begeren? "Het was een boom om verstandig te maken", Genesis 3:6. De Heilige Schrift leert de mens zichzelf te kennen. Zij ontdekt ook de strikken en strategieën van de satan; 2 Korinthe 2:11. Zij maakt ons wijs tot zaligheid, 2 Timótheüs 3:15. O, stel toch de Heilige Schrift op hoge prijs.
Ik heb van koningin Elizabeth I gelezen dat zij bij haar kroning de haar aangeboden Bijbel met beide handen aannam en nadat zij die gekust had drukte zij hem tegen haar borst en zei dat zij altijd haar grootste genoegen had gehad in dit boek.

c. Als toch al de Schrift van God ingegeven is, geloof haar dan. De Romeinen vertelden dat hun wetten geïnspireerd waren door de goden van Rome, opdat men daaraan geloof zou hechten.
O, hecht toch geloof aan het Woord! Het is door Gods eigen mond uitgesproken. Vanwaar komt toch de goddeloosheid van de mensen dat zij de Heilige Schrift niet geloven? "Wie heeft onze prediking geloofd?", Jesaja 53:1.
Als u de hemelse beloning waarvan de Heilige Schrift spreekt zou geloven, zou u dan uzelf niet benaarstigen uw verkiezing vast te maken? Als u de helse kwellingen waarvan de Heilige Schrift spreekt zou geloven, zou u er dan geen koude rillingen van krijgen en zou het niet uw hart doen beven voor de zonde?
Maar de mensen zijn voor een deel atheïst, men hecht maar weinig geloof aan het Woord, daarom zijn ze zo goddeloos en werpen in hun leven zulke donkere schaduwen van zich.
Leer toch de echtheid van de Heilige Schrift inzien. Laat uw hart bearbeiden om er vast in te geloven. Sommigen denken dat als God een engel uit de hemel zou zenden om Zijn wil bekend te maken, zij Hem dan zouden geloven; of als Hij iemand uit de hel zou zenden die de pijnen der hel in vlammende woorden zou prediken, zij dan zouden geloven. Maar "indien zij Mozes en de profeten niet horen, dan zouden zij zich niet laten gezeggen, al ware het dat iemand uit de doden opstond", Lukas 16:31. God is de Alwijze en Hij acht het de geschiktste manier om ons schriftelijk Zijn wil bekend te maken; en degenen die niet overtuigd zullen worden door het Woord, zullen door het Woord veroordeeld worden.
Het geloof aan de Heilige Schrift is van het hoogste belang. Het kan ons de verzoekingen doen weerstaan. "Het Woord Gods blijft in u, en gij hebt den boze overwonnen", 1 Johannes 2:14.
Het kan veel bijdragen tot onze heiligmaking, daarom worden de heiligmaking des Geestes en het geloof der waarheid samen gevoegd, 2 Thessalonicenzen 2:13. Als het

geschreven Woord niet wordt geloofd, is het alsof men op water schrijft waar niets van achterblijft.

d. Hebt het geschreven Woord lief! "Hoe lief heb ik Uw wet", Psalm 119:97. Augustinus zei: "Heere, laat de Heilige Schrift mijn innige blijdschap zijn". Chrysostomus vergelijkt de Heilige Schrift met een tuin, waarin elke waarheid een geurende bloem is, die wij niet op onze borst maar in ons hart moeten dragen. David achtte het Woord "zoeter dan honig en honigzeem", Psalm 19:11. De Heilige Schrift behelst datgene wat blijdschap kan verwekken. Zij wijst ons de weg tot de ware rijkdom, Deuteronomium 28:5; Spreuken 3:10; tot een lang leven, Psalm 34:13; tot het Koninkrijk, Hebreeën 12:28. Welnu, dan mogen wij toch wel die uren de zoetste noemen die wij doorbrengen in het lezen van de Heilige Schrift; wij mogen terecht zeggen met de profeet: "Als Uw woorden gevonden zijn, zo heb ik ze opgegeten, en Uw woord is mij geweest tot vreugde en tot blijdschap mijns harten", Jeremia 15:16.

e. Schikt uzelf geheel aan de Heilige Schrift! Laten wij leven overeenkomstig de Heilige Schrift. O, dat de Bijbel op ons leven afgedrukt gezien mag worden. Doet wat het Woord u beveelt. Gehoorzaamheid is een uitstekende wijze van Bijbeluitleg: "Ik zal in Uw waarheid wandelen", Psalm 86:11. Laat het Woord de zonnewijzer zijn waarop u uw leven afstelt. Wat zal het ons baten als wij de Heilige Schrift hebben en al onze woorden en daden daar niet naar richten? Wat baat het een timmerman als hij zijn duimstok bij zich heeft en hij steekt hem in zijn achterzak en maakt er geen gebruik van om zijn werk te meten en daarnaar te richten?
Welnu, wat baat ons de regel van het Woord, als wij er geen gebruik van maken om ons leven er naar in te richten? Hoevelen zijn er niet die dwalen en afwijken van de regel! Het Woord leert ons sober en matig te zijn en zij zijn dronken; het leert ons kuis en heilig te leven maar zij zijn goddeloos; zij wijken geheel van de regel af. Wat is het een ontering van de godsdienst, als mensen een leven leiden in strijd met de Heilige Schrift! Het Woord wordt "een lamp voor de voet" genoemd, Psalm 119:105. Het is niet alleen een licht voor onze ogen om ons het gezicht te hergeven, maar ook een lamp voor de voet om onze wandel recht te maken. O, laten wij een Bijbelse wandel leiden!

f. Strijdt voor de Heilige Schrift. Hoewel wij niet twistziek van geest moeten zijn, behoren wij wel te strijden voor het Woord van God. Dit kleinood is te kostbaar om te verliezen. "Bewaar haar, want zij is uw leven", Spreuken 4:13. De Heilige Schrift is omringd van vijanden; ketters strijden er tegen. Wij moeten daarom "strijden voor het geloof, dat eenmaal den heiligen overgeleverd is", Judas:3. De Heilige Schrift is het Boek waarin onze bewijzen voor de hemel staan; zullen wij afstand doen van die tekenen? Gods kinderen zijn van ouds af verdedigers en getuigen der waarheid geweest, zij hielden zich aan de Schriften, al was het met verlies van hun leven!

g. Dankt de Heere voor de Heilige Schrift. Wat een genade dat God ons niet alleen Zijn wil bekend gemaakt heeft, maar dat Hij ons die schriftelijk heeft meegedeeld. In oude tijden openbaarde God Zijn wil door visioenen, maar het geschreven Woord is een zekerder middel om Gods wil te kennen. "Deze stem hebben wij gehoord, als zij van den hemel gebracht is geweest ... en wij hebben het profetische Woord, dat zeer vast is" (dat vaster is, Eng. vert.), 2 Petrus 1:18, 19.
De duivel is de na-aper van God, hij kan zich veranderen in een engel des lichts, hij kan verleiden door valse openbaringen. Zo heb ik eens gehoord van iemand die dacht

dat hij een openbaring van God had gekregen om zijn kind te offeren, evenals Abraham, waarop hij deze ingeving van de duivel opvolgde en zijn kind doodde. Zo bedriegt satan de mensen met waandenkbeelden in de plaats van Goddelijke openbaringen. Daarom moeten wij dankbaar zijn dat de Heere Zijn wil ons op schrift heeft geopenbaard. Wij worden niet in twijfel en onzekerheid gelaten zodat wij niet zouden weten wat wij moeten geloven, maar wij kunnen een onfeilbare richtlijn volgen. De Heilige Schrift is onze poolster om ons de weg naar de haven te wijzen, zij toont ons elke stap die wij moeten doen. Als wij verkeerd gaan, onderwijst zij ons, als wij de goede weg gaan, vertroost zij ons. Het is een zaak om dankbaar voor te zijn dat de Heilige Schrift begrijpelijk is gemaakt doordat zij vertaald is.

h. Aanbidt Gods onderscheidende genade, als u de kracht en de autoriteit van het Woord op uw consciëntie gevoeld hebt; als u evenals David kunt zeggen: "Uw Woord heeft mij levend gemaakt", Psalm 119:50. Christen, loof de Heere dat Hij u niet slechts het Woord heeft gegeven als een regel tot heiligmaking, maar ook Zijn genade als een beginsel van heiligmaking. Loof de Heere, dat Hij niet slechts Zijn Woord heeft laten beschrijven, maar het in uw hart heeft afgedrukt en vruchten heeft doen dragen. Kunt u zeggen dat het van God is ingegeven, omdat u de levendige werking ervan gevoeld hebt? O, vrije genade, dat God Zijn Woord heeft uitgezonden om u te helen; dat Hij u heelde en niet een ander! Dat dezelfde Schrift die voor anderen een dode letter was, voor u een reuke des levens zou zijn!

II GOD EN ZIJN SCHEPPING

1. HET WEZEN GODS

V. Wat leert de Heilige Schrift ons voornamelijk?
A. De Heilige Schrift leert ons voornamelijk wat de mens dient te geloven aangaande God, en welke plichten God van de mens eist.

4 Vraag. Wat is God?
Antwoord. God is een Geest, Joh. 4:24, oneindig, Job 1l:7-9, eeuwig, Ps. 90:2, en onveranderlijk, Jac. 1:17, in Zijn Wezen, Ex. 3:14, wijsheid, Ps. 147:5, kracht, heiligheid, Openb. 4:8

Hierin vinden we:
I. Iets wat vanzelf inbegrepen is: dat er een God is.
II. Iets wat gesteld wordt: dat Hij een Geest is.
III. Welke soort Geest Hij is.

I Er wordt vanzelf inbegrepen, dat er een God is. Uit de vraag "Wie is God?" volgt vanzelfsprekend dat er een God is. Het geloof dat God er is, is de grondslag van al de godsdienstige verering. "Wie tot God komt, moet geloven, dat Hij is", Hebreeën 11:6. Er moet toch een eerste Oorzaak zijn, die aan alles het aanzijn geeft. Wij weten dat er een God is:
a. Uit het boek der natuur. Het besef van een Godheid is in het hart van de mens gegrift; het licht der natuur bewijst dat. Ik denk dat het moeilijk is voor een mens om van nature atheïst te zijn; hij moge wensen dat er geen God is, hij moge het bestaan van een Godheid betwisten, maar hij kan toch, tegen beter weten in, niet geloven dat er geen God is, tenzij zijn geweten door een opeenstapeling van zonden is dichtgeschroeid en hij zodanig afgestompt is dat hij zijn verstand en gevoel weg gezondigd heeft.

b. Wij weten dat er een God is uit Zijn werken en dit is zo'n duidelijk bewijs van de Godheid, dat de meest atheïstische geesten wel moeten erkennen dat er een wijze, hoogste Maker van deze dingen is, als zij deze werken beschouwen. Dit wordt ons van Galenus en anderen meegedeeld.

- Wij zullen beginnen met de schepping van het heerlijk kunstwerk van Hemel en aarde. Daarvan moet toch zeker een architect of eerste oorzaak zijn. De wereld heeft toch niet zichzelf kunnen maken. Wie toch zou de aarde aan niets kunnen ophangen dan de grote God alleen? Wie toch zou de hemelen zo rijk hebben kunnen aankleden met heerlijke sterrenbeelden en het firmament hebben kunnen bezaaien met zulke schitterende lichten? Wij zien toch Gods heerlijkheid opgloei-en in de zon en uitfonkelen in de sterren.
- Wie zou de aarde haar kleed hebben kunnen geven, haar bedekkend met gras en koren, haar versierend met bloemen en verrijkend met goud? God alleen! Job 38:4. Wie anders dan God zou de zoete muziek des hemels hebben kunnen maken, en de engelen doen meejubelen in het koor om de lof van hun Maker uit te zingen? "Toen de morgensterren te samen vrolijk zongen en al de kinderen Gods juichten", Job 38:7.

- Als iemand naar een ver land zou reizen en daar statige gebouwen zou zien, zou hij het toch nooit in zijn verstand opkomen dat deze gebouwen zichzelf hebben opgericht, maar dat de één of andere grotere macht hen gemaakt heeft. Als men meent dat het werk der schepping niet door God werd tot stand gebracht, is dat net eender alsof wij zouden denken dat een zeldzaam landschap geschilderd zou zijn met een penseel zonder de hand van een kunstenaar. "De God, Die de wereld gemaakt heeft en alles wat daarin is", Handelingen 17:24. Scheppen is alleen aan God eigen.
- De wijze regering van alle dingen toont duidelijk dat er een God is. God is de grote Oppersoeverein van de wereld. Hij houdt de teugels van het bewind in Zijn handen en bestuurt alle dingen zeer ordelijk en harmonieus tot een zeker einde. Wie de voorzienigheid beschouwt, zou zich toch gedrongen moeten gevoelen te bekennen dat er een God is? De voorzienigheid is de koningin en heerseres van de wereld; zij is de spil die het wiel van de hele schepping doet draaien; zij houdt de zon in haar loop en stelt de zee haar palen. Als God de wereld niet zou besturen, zou alles in verwarring en wanorde vervallen.
- Als men naar een klok kijkt en de beweging van de raderen, het slaan van de hamer en het dalen van de gewichten ziet, moet men toch zeggen dat de één of andere handwerksman dit alles heeft gemaakt. Zo ook als wij de voortreffelijke orde en samenhang in het heelal zien, moeten wij toch wel erkennen dat er een God is Die zeer wijs al deze dingen ordent en regeert. De zon, die grote lichtbron, zendt zijn licht en warmte naar de aarde, en zonder deze zou de wereld slechts een graf of gevangenis zijn. De rivieren laten hun zilveren stromen vloeien om de lichamen der mensen te verfrissen en om droogte te voorkomen; ja elk schepsel heeft zijn werking op zijn eigen plaats en blijft binnen de hem gestelde perken. Wie toch zou dit grote leger van schepselen in onderscheiden rangen en afdelingen kunnen plaatsen en hen voortdurend in hun loop houden behalve Hij Wiens Naam is Heere der heirscharen?
- En zoals God zeer wijs alle dingen beschikt in het hele regiment der schepselen, zo draagt Hij ze ook alle door Zijn kracht. Als God slechts één ogenblik Zijn invloed zou terugtrekken en doen ophouden, dan zouden de raderen van de schepping eruit lopen en de as zou in stukken breken. De filosofen stellen dat alle beweging voortkomt uit iets dat onbeweeglijk is. De elementen bijvoorbeeld, worden bewogen door de invloed en de loop van de hemellichamen; de zon en de maan en de planeten worden bewogen door de hoogste bol, die men 'Primum Mobile' noemt. Welnu, als men zou vragen Wie deze hoogste bol beweegt of de eerste oorzaak is van de beweging van de planeten, kan dat niemand anders zijn dan God.
- De mens is een microkosmos of een wereld in het klein. De uitmuntende bouw en vorm van zijn lichaam is wonderlijk, als een borduurwerk gemaakt. "Ik ben als een borduursel gewrocht in de nederste delen der aarde", Psalm 139:15. Dit lichaam is begiftigd met een edele ziel. Wie anders dan God zou zo'n eenheid van verschillende substanties als vlees en geest kunnen maken? *In Hem leven wij, bewegen wij en zijn wij*. De levendige beweging van elk deel van het lichaam toont duidelijk dat er een God is. Wij kunnen iets van Hem zien in de glinstering van het oog. Als het kabinet van het lichaam al zo wonderbaarlijk gemaakt is, wat moet dan het juweel wel niet zijn?
- De ziel heeft iets van een hemelse schittering, of zoals Damascenus het zegt: "De ziel is een diamant die gezet is in een ring van klei." Wat is de ziel begiftigd met edele vermogens! "Verstand, wil en hartstochten zijn als het ware een

afspiegeling van de Drie-eenheid", zegt Plato. De ziel is een geest, een Goddelijke vonk die uit de hemel is neergedaald; en een geest is onsterfelijk, of zoals Scaliger opmerkt: "De ziel wordt niet ouder", zij blijft eeuwig leven. Wie zou zo'n ziel die veredeld is met zulke zeldzame engeleneigenschappen kunnen scheppen behalve God? Wij moeten wel met de psalmist zeggen: "Hij heeft ons gemaakt en geenszins wij", Psalm 100:3.

c. Wij kunnen bewijzen dat er een God is vanuit onze consciëntie. De consciëntie is de plaatsvervanger of onderkoning van God. De consciëntie is een getuige van God. Als er geen Bijbel was om ons mee te delen dat er een God is, dan zou de consciëntie het nog kunnen doen. De consciëntie "beschuldigt of ontschuldigt", zoals de apostel dat zegt, Romeinen 2:15. Zij handelt in opdracht van een hogere rechtsinstantie. Het geweten, als dat vrij is van grote zonden, ontschuldigt van nature. Als iemand deugdzaam handelt, een matig en rechtschapen leven leidt, "de gulden regel" waarneemt en anderen behandelt zoals hij wil dat men hem zou behandelen, dan geeft de consciëntie daarover haar goedkeuring en zegt: "goed gedaan."
Zij geeft als een bij honing.
De consciëntie spreekt van nature beschuldigend in een goddeloze. Als men tegen licht en beter weten ingaat, voelt men de worm der consciëntie. Eheu, quis intus scorpio! "Ach, welk een schorpioen schuilt daar van binnen", Seneca. Als men tegen z'n consciëntie in zondigt, spuwt zij vuur in het gezicht en vervult zij met schaamte en wroeging. Als de zondaar een handschrift ziet op de wand van de consciëntie "verandert zich zijn glans", Daniël 5:6. Menigeen heeft zich opgehangen om zijn consciëntie te stillen. Keizer Tiberius, een bloeddorstig man, voelde de striemen in zijn consciëntie; hij werd zo achtervolgd door de gedachte aan wraak dat hij in de senaat zei dat hij elke dag duizend doden stierf.
Wat anders zou de consciëntie van een mens in zo'n angst brengen dan de indruk dat er een God is en de gedachte voor Zijn rechterstoel te moeten komen? Degenen die niet onder menselijke wetten staan, zijn onderworpen aan de beteugeling van hun eigen consciëntie. En het is opmerkelijk dat, hoe dichter de goddeloze bij de dood komt, hoe meer hij verschrikt is. Waar komt dat anders vandaan dan van de vrees voor het naderende oordeel? De ziel die zich bewust is van haar onsterfelijke natuur, beeft voor Hem Die altijd leeft en nooit zal ophouden te straffen.

d. Dat er een God is, blijkt ook uit het feit dat men dit onder alle volken tegelijk aantreft, uit de algemene instemming daarmee onder alle mensen. Nulla gens tam babara cui non insideat hae persuasio Deum esse. "Er is geen volk zo barbaars, of men gelooft dat er een god is", zegt Cicero. Hoewel de heidenen de ware God niet dienden, vereerden zij toch een god. Zij richtten zelfs een altaar op voor "den onbekende God", Handelingen 17:23. Zij wisten dat er nog een god gediend moest worden, maar zij kenden niet de God Die zij hadden moeten dienen. Sommigen vereerden Jupiter, anderen Neptunus, weer anderen Mars. Zij aanbaden liever iets dan helemaal niets.

e. Dat er een God is, blijkt uit het feit dat Hij toekomende zaken heeft voorzegd. Wie dingen kan voorzeggen die zeker zullen gebeuren, is de ware God. God heeft geprofeteerd dat er een maagd zwanger zou worden; Hij heeft ook de tijd voorzegd dat de Messias uitgeroeid zou worden, Daniël 9:26. Hij heeft de Babylonische gevangenschap der Joden voorzegd en wie hun verlosser zou zijn, Jesaja 45:1. De Heere gebruikt dit argument Zelf om te bewijzen dat Hij de ware God is en dat al de goden van de heidenen verzinsel en ijdelheid zijn, Jesaja 41:23. "Toekomende zaken

voorzeggen die niet van natuurlijke oorzaken afhankelijk zijn, is eigen aan de Godheid", Tertullianus.

f. Dat er een God is, blijkt uit Zijn onbeperkte macht en soevereiniteit. Hij Die zó werken kan dat niemand het kan verhinderen, is de waarachtige God, en dat alleen kan de Heere. "Ik zal werken, wie zal het keren?" Jesaja 43:13. Niets kan dat werk verhinderen dan de één of andere hogere macht; maar er is geen macht hoger dan God: alle machten die er zijn, zijn van Hem, daarom staan alle machten onder Hem. Hij heeft een arm met macht, Psalm 89:14.
Hij ziet de motieven waarmee de mensen zich tegen Hem verzetten, Hij rukt de wielen van hun strijdwagens af; Hij maakt de waarzeggers dol, Jesaja 44:25. Hij snijdt de geest der vorsten af; Hij stelt de zee haar palen; Hij houdt de leviathan in bedwang en bindt de duivel in ketenen; Hij doet al wat Hem behaagt, Hij doet wat Hij wil. "Ik zal werken en wie zal het keren?"

g. Er zijn duivelen en daarom is er ook een God. Atheïsten kunnen niet ontkennen dat er duivelen zijn, dan moeten zij ook toegeven dat er een God is. Wij lezen van velen dat zij van de duivel bezeten waren. De duivelen worden in de Heilige Schrift wel "harigen" genoemd, Psalm 68:22, omdat zij dikwijls verschenen in de gedaante van bokken of satyrs. Gerson vertelt ons in zijn boek "De probatione spirituum" hoe satan op zekere dag aan een Godvrezende man verscheen in een zeer heerlijke gestalte, zich uitgevend voor Christus; de oude man antwoordde: *"Ik wens mijn Zaligmaker niet te zien hier in deze woestijn, het zal mij genoeg zijn als ik Hem in de hemel zal zien."* Welnu, als er een duivel is, is er ook een God. Toen Socrates, een heiden, voor zijn dood beschuldigd werd, bekende hij dat hij zowel geloofde dat er een kwade geest was als een goede Geest.

Eerste gebruik.
Nu wij gezien hebben dat er een God is, worden zulke atheïstische dwazen, die dit loochenen, bestraft. Epicureüs ontkende dat er een Voorzienigheid was en zei dat alle dingen bij toeval geschiedden. Wie zegt dat er geen God is, is het goddelooste schepsel dat bestaat. Die is erger dan een dief, want die neemt onze bezittingen weg, maar de atheïst zou God van ons willen wegnemen. "Zij hebben mijn Heere weggenomen", Johannes 20:13. Zo ook zouden wij van atheïsten kunnen zeggen dat zij onze God van ons zouden willen wegnemen, in Wie al onze hoop en troost gelegen is. "De dwaas zegt in zijn hart: Er is geen God", Psalm 14:1. Hij durft het niet uit te spreken met zijn tong, maar zegt het in zijn hart: hij wenst het zo. Voorwaar, niemand kan eigenlijk een speculatief atheïst zijn. "De duivelen geloven het ook, en zij sidderen", Jakobus 2:19. Ik heb van ene Arthur, iemand die beleed atheïst te zijn, gelezen dat hij, toen hij ging sterven, uitschreeuwde dat hij verdoemd was.
Hoewel er weinigen gevonden worden die werkelijk zeggen dat er geen God is, loochenen velen Hem toch in hun praktijk. "Zij verloochenen Hem met de werken", Titus 1:16. Cicero zei van Epicureüs: "Met woorden loochent hij het bestaan van de goden, maar hij laat het tevens toe dat zij voortbestaan." De wereld is vol van praktische atheïsten; de meeste mensen leven alsof zij geloven dat er geen God is. Zouden zij zó durven liegen, bedriegen en onreinheid bedrijven als zij geloofden dat er een God is, Die hun ter verantwoording zal roepen? Als er een Indiaan die nooit van God gehoord had, onder ons zou komen wonen en wij geen andere middelen zouden hebben om hem te overtuigen dat er een God is dan te wijzen op het leven van

de mensen in onze tijd, dan zou hij er zeker aan twijfelen óf er inderdaad wel een God is. "Ik zou daaruit niet durven beweren dat goden bestaan."

Tweede toepassing.
Aangezien er een God is, zal Hij ook in gerechtigheid handelen en rechtvaardige vergelding aan de mensen geven. In de wereld schijnen de zaken nogal ongelijk verdeeld te zijn. De goddelozen hebben voorspoed, Psalm 73:3.
Zij die de Heere verzoeken, ontkomen, Maleáchi 3:15. De rijpe druiventrossen worden in hun beker uitgeperst en tegelijkertijd worden de Godzaligen, die wenen over de zonde en de Heere dienen, verdrukt. "Want ik eet as als brood, en vermeng mijn drank met tranen", Psalm 102:10. De bozen genieten al het goede en de goeden lijden al het kwade. Maar aangezien er een God is, zal Hij in gerechtigheid met de mensen handelen. "Zal niet de Rechter der ganse aarde recht doen?", Genesis 18:25. Overtreders zullen hun straf ontvangen. De sterfdag, de oordeelsdag van de zondaars komt. "De Heere ziet dat zijn dag komt", Psalm 37:13.
Zolang er een hel is, zullen de goddelozen gegeseld worden en zolang er een eeuwigheid is, zullen zij daar lang genoeg liggen; maar God zal Zijn kinderen die Hem trouw gediend hebben ruimschoots vergoeden. Zij zullen hun witte klederen en kronen ontvangen. "Immers is er vrucht voor den rechtvaardige; immers is er een God, Die op de aarde richt", Psalm 58:12. Omdat God Gód is, zal Hij Zijn volk een heerlijke beloning geven.

Derde gebruik.
Aangezien er een God is, mogen wij wel zeggen: *wee degenen die deze God tegen hebben!* Hij leeft eeuwig om Zich op hen te wreken. "Zal uw hart bestaan? Zullen uw handen sterk zijn, in de dagen als Ik met u handelen zal?", Ezechiël 22:14. Dat geldt ook voor degenen die de sabbat des Heeren ontheiligen, Zijn kinderen tegenstaan en deze juwelen in het stof vertreden. Degenen wier leven in strijd is met Gods Woord, maken dat zij de Oneindige Majesteit des hemels tegen zich hebben; en hoe naar zal hun toestand zijn! "Indien Ik Mijn glinsterende zwaard wette en Mijn hand ten gerichte grijpt, zo zal Ik de wraak op Mijn tegenpartijen doen wederkeren en Mijn haters vergelden. Ik zal Mijn pijlen dronken maken van bloed", enz, Deuteronomium 32:41, 42. Als het al zo vreselijk is de leeuw te horen brullen, wat moet het dan wel niet zijn, als hij zijn prooi begint te verscheuren. "Verstaat dit toch, gij godvergetenden; opdat Ik niet verscheure", Psalm 50:22. O, dat degenen die in hun zonden doorgaan daar toch eens aan zouden denken. Zullen wij maken dat de grote God Zich tegen ons stelt? God slaat niet spoedig, maar wel hard! "Hebt gij een arm gelijk God?", Job 40:4. Kunt gij zo'n slag toebrengen? God is de beste Vriend, maar de ergste Vijand! Als Hij mensen door Zijn *aanblik* in het graf kan doen neerdalen, hoe ver kan Hij hen dan niet *wegwerpen.* "Wie kent de sterkte Uws toorns?", Psalm 90:11. Wat zijn dat toch voor dwazen die voor een droppel plezier een zee van toorn zullen drinken! Paracelsus gewaagt van een waanzin van sommige mensen die hen al dansende doet sterven; zo gaan zondaren dansende naar de hel.

Vierde gebruik.
Nu wij gezien hebben dat er een God is, laten wij dan ook dit grote artikel van onze belijdenis vast geloven. Wat kan er toch voor godsdienst in een mens zijn, als hij niet gelooft aan een God? "Wie tot God komt, moet geloven dat Hij is." God dienen, tot Hem bidden en niet geloven dat er een God is, is een grote smaad en minachting op Hem werpen. Geloof dat God de enige waarachtige God is: zoals Hij Zich in Zijn

Woord geopenbaard heeft. "Die gerechtigheid liefheeft en goddeloosheid haat", Psalm 45:8. Het ware geloof in God geeft leven aan alle godsdienstplechtigheden; hoe meer wij de waarheid en oneindigheid Gods geloven, hoe heiliger en hemelser wij in ons leven zijn. Of wij nu alleen zijn of in gezelschap, God ziet ons. Hij doorgrondt het hart. Als wij dat geloven zou dat ons altijd het besef geven onder Gods oog te leven. "Ik stel den HEERE geduriglijk voor mij", Psalm 16:8.
Het geloof in God beteugelt de zonde en spoort aan tot de plicht. Het zal ons gebed vleugels geven en olie in de lamp van onze godsvreze. Het geloof in God zal ons afhankelijk doen zijn in alle engten en noden. "Ik ben God, de Almachtige", Genesis 17:1. (Eng. vert.: de Algenoegzame); een God Die in al onze behoeften kan voorzien, al onze vrees kan verdrijven, al onze twijfels kan oplossen, al onze verzoekingen kan overwinnen. De arm van Gods macht kan nooit verschrompelen. Hij kan genade voor ons teweegbrengen en kan ons derhalve helpen en is niet aan het schepsel gebonden. Als wij geloofden dat er een God is, zouden wij zodanig op Zijn voorzienigheid vertrouwen, dat wij geen ongeoorloofde middelen zouden gebruiken; wij zouden ons niet in een zondige weg begeven om onszelf uit moeilijkheden te redden. "Is het omdat er geen God in Israël is, dat gijlieden heengaat, om Baäl-Zebub, de god van Ekron, te vragen?", 2 Kronieken 1:3. Als men tot zondige hulpmiddelen de toevlucht neemt, komt dat niet omdat men niet gelooft dat er een God is of niet gelooft dat Hij Algenoegzaam is?

Vijfde gebruik.
Aangezien er een God is, laten wij alles in het werk stellen om deel aan Hem te krijgen. "Deze God is onze God", Psalm 48:15. Sedert onze val hebben wij het beeld Gods verloren en zijn wij uit Zijn gemeenschap gevallen; laten wij alles doen om dit verloren aandeel te herstellen zodat wij dit schibbolet kunnen uitspreken: "Mijn God", Psalm 43:4. Het verschaft maar weinig troost als wij weten dat er een God is, tenzij Hij de onze is. De Heere biedt Zichzelf aan om onze God te zijn. "Ik zal hun tot een God zijn", Jeremia 31:33. En het geloof grijpt dit aanbod aan, het eigent zich God toe, en past alles wat in Hem is op zich toe, zodat het weer het onze wordt. Zijn wijsheid wordt de onze, om ons te onderwijzen, Zijn heiligheid om ons te heiligen, Zijn Geest om ons te troosten; Zijn genade om ons te redden. Te kunnen zeggen: "God is mijn God" is meer waard dan het bezit van alle mijnen van goud en zilver.

Zesde gebruik.
Aangezien er een God is, laten wij Hem dan dienen en vrezen als God. In Romeinen 1:21 wordt een aanklacht tegen sommigen ingediend: "Zij hebben Hem niet als God verheerlijkt." Laten wij Hem aanroepen als God. Laten wij vurig bidden. "Een krachtig gebed des rechtvaardigen vermag veel", Jakobus 5:16. Dat is zowel het vuur als de wierook: zonder vurigheid is het geen gebed.
Laten wij Hem als God liefhebben. "Gij zult den HEERE uw God liefhebben met uw ganse hart", Deut. 6:5. Hem liefhebben met het ganse hart betekent Hem boven alles liefhebben, Hem het innigste van onze genegenheden geven; Hem niet alleen lief hebben uit waardering, maar intens, zoveel als mogelijk is. Zoals de zonnestralen samen komen in een brandglas en des te heter branden, zo moeten al onze genegenheden zich verenigen opdat onze liefde tot God des te vuriger moge zijn. Laten wij Hem ook gehoorzamen als God. Alle schepselen gehoorzamen Hem, de sterren voeren Zijn oorlogen, de wind en de zee gehoorzamen Hem, Markus 4:41. Veel meer behoort de mens Hem te gehoorzamen, die God begiftigd heeft met een beginsel van verstand. Hij is God en heeft het oppergezag over ons; daarom moeten

wij die het leven van Hem gekregen hebben, de wet van Hem ontvangen om ons in alle dingen aan Zijn wil te onderwerpen. Dat is nu Hem te kussen met een kus van trouw en dat is nu Hem te verheerlijken als God!

II Hetgeen hier gesteld wordt is: "God is een Geest", Johannes 4:24. God is essentia spiritualissima; "Gods Wezen is Geestelijk", zegt Zanchius.

Wat betekent het als men zegt: God is een Geest?
Met een Geest bedoelen we, dat God onstoffelijk is, een zuiver, geestelijk, onvermengd Wezen, niet samengesteld uit lichaam en ziel, zonder elke samenstelling van delen. Een lichaam is iets dat tastbaar is. Hoe geestelijker iets is, hoe edeler en voortreffelijker. Zo is Gods Wezen.

Waarin verschilt God van andere geesten?
(1) Engelen zijn geesten. Wij moeten onderscheid maken tussen geesten. Engelen zijn geschapen geesten; God is een ongeschapen Geest. Engelen zijn eindige geesten en kunnen vernietigd worden; dezelfde Macht die hen schiep kan hen weer tot het niet terug doen keren. Maar God is een oneindige Geest. Engelen zijn beperkte geesten: zij kunnen niet op twee plaatsen tegelijk zijn, maar zij zijn aan een plaats gebonden. Maar God is een oneindige Geest en aan alle plaatsen tegelijk. Engelen, hoewel zij geesten zijn, zijn slechts gedienstige geesten, Hebreeën 1:14. Hoewel zij geesten zijn, zijn ze toch dienstknechten. God is de allervoortreffelijkste Geest, de Vader der geesten, Hebreeën 12:9.
(2) De ziel is ook een geest. "De geest keert weder tot God, Die hem gegeven heeft", Prediker 12:7.
Waarin verschilt God Die een Geest is van de ziel?
Servet en Osiander meenden dat toen de ziel ingeblazen werd, de eigenlijke Geest en substantie van God in de mens werd ingebracht. Dit is echter een dwaas denkbeeld, want het Wezen Gods is onmededeelbaar. Als er staat dat de ziel een geest is, betekent het, dat God haar met verstand heeft bedeeld en Zijn beeld en gelijkenis er op afgedrukt heeft, maar niet Zijn Wezen.
Maar staat er niet geschreven, dat wij der Goddelijke natuur deelachtig zijn geworden? 2 Petrus 1:4.
Met de Goddelijke natuur wordt daar bedoeld: *Goddelijke eigenschappen.* Wij worden der Goddelijke natuur deelachtig, niet door gelijkheid of vereniging met het Goddelijk Wezen, maar doordat het beeld Gods in ons vernieuwd wordt.
Zo ziet men waarin God verschilt van andere geesten: van engelen en van de zielen der mensen. Hij is een Geest Die al het schepsel overtreft. Hij is de "Vader der geesten."

Vorstius en de anthropomorfieten brengen hiertegen in, dat er in de Heilige Schrift aan God een menselijke vorm en een menselijke gedaante worden toegeschreven: er staat dat Hij ogen en handen heeft.
Antwoord. Het is in strijd met de aard van een geest om een lichamelijke substantie te hebben. "Tast Mij en ziet, want een geest heeft geen vlees en benen, gelijk gij ziet dat Ik heb", Lukas 24:39. Lichaamsdelen worden niet werkelijk aan God toegeschreven, maar overdrachtelijk. Met Gods rechterhand wordt Zijn macht bedoeld; met Zijn ogen wordt Zijn wijsheid bedoeld.
Het is immers duidelijk dat God, Die een Geest is, geen lichamelijke vorm of substantie kan hebben, want een lichaam is zichtbaar, maar God is onzichtbaar; dus is

Hij een Geest. "Denwelke geen mens gezien heeft noch zien kan", 1 Timótheüs 6:16, niet door een lichamelijk oog. Een lichaam is begrensd, kan maar op één plaats tegelijk zijn; maar God is overal, in alle plaatsen, tegelijk; dus is Hij een Geest. Gods Wezen is overal en Hij heeft nergens een begrenzing. Een lichaam dat samengesteld is uit onderdelen kan afgebroken worden; maar God kan nooit ontbonden worden, Hij uit Wie alle dingen hun begin hebben, kan geen einde hebben. Zo blijkt duidelijk dat God een Geest is, wat tot verhoging is van Zijn volmaakte natuur.

Eerste gebruik.
Als God een Geest is, is Hij ontoegankelijk. Men kan Hem geen schade toebrengen. Goddelozen steken hun banier op, en richten hun strijdkrachten tegen God, men zegt dat ze tegen God strijden, Handelingen 5:39. Maar wat zal hun strijden baten? Welke schade zouden ze God kunnen toebrengen? God is een Geest en kan daarom geen enkele schadelijke inwerking ontvangen. Goddelozen mogen zich inbeelden dat zij de Heere kwaad kunnen doen. "Wat denkt gijlieden tegen den HEERE?", Nahum 1:9. Maar God Die een Geest is, is ontoegankelijk. De goddelozen mogen dan Zijn eer verdonkeren, zij kunnen Zijn Wezen niet aantasten. De Heere kan Zijn vijanden verwonden, maar zij kunnen Hem geen schade toebrengen. Julianus mocht dan zijn degen omhoog werpen naar de hemel, maar hij kon God niet aanraken.
God is een Geest, onzienlijk. Hoe kunnen de goddelozen met al hun macht Hem beschadigen, terwijl zij Hem niet kunnen zien! Vandaar dat alle pogingen van de goddelozen tegen de Heere dwaasheid zijn en mislukken zullen. "De koningen der aarde stellen zich op tegen den HEERE en Zijn Gezalfde, Die in den hemel woont, zal lachen", Psalm 2:2 en 4. Hij is een Geest, Hij kan hen verwonden, maar zij kunnen Hem niet aanraken.

Tweede toepassing.
Als God een Geest is, toont dit de dwaasheid van de roomsen die Hem aanbidden met behulp van schilderijen en beelden. Wij kunnen Hem, die een Geest is, op geen enkele wijze uitbeelden. "Zo sprak de HEERE tot u uit het midden des vuurs; gij hoordet de stem der woorden, maar gij zaagt geen gelijkenis behalve de stem", Deuteronomium 4:12. God Die een Geest is, is niet waar te nemen en kan niet opgemerkt worden. Hoe kan er dan enige gelijkenis van Hem gemaakt worden? "Bij wien dan zult gij God vergelijken? Of wat gelijkenis zult gij op Hem toepassen?", Jesaja 40:18. Hoe kan men God schilderen? Kunnen wij een beeld maken van iets dat wij nooit gezien hebben? Gij hebt geen gelijkenis gezien. God is een Geest. Het zou dwaasheid zijn om te proberen een afbeelding van de ziel te maken, omdat ze geestelijk is, of om engelen te schilderen, omdat zij geesten zijn.

Worden engelen in de Heilige Schrift niet uitgebeeld als cherubim?
Er bestaat een beeld van de persoon en een beeld dat hun ambt voorstelt. De cherubim stellen niet de engelen als personen voor, maar hun ambt. De cherubim werden uitgebeeld met vleugelen, om de vaardigheid van de engelen in het uitoefenen van hun ambt te tonen; en als wij geen zielen kunnen afbeelden en ook niet de engelen in hun persoon, omdat zij geesten zijn, dan kunnen wij nog veel minder een beeld of schilderij van God maken, Die oneindig is en de *Vader der geesten.*
God is ook een alomtegenwoordige Geest; Hij is in alle plaatsen. "Vervul Ik niet den hemel en de aarde? spreekt de HEERE", Jeremia 23:24. Daarom is het absurd om Hem door middel van een beeld te aanbidden, daar Hij overal tegenwoordig is. Zou

het niet iets dwaas zijn om voor het portret van de koning te buigen, als de koning zelf aanwezig is? Zo is het ook als men een beeld aanbidt terwijl God Zelf aanwezig is.
Hoe moeten wij ons dan een denkbeeld vormen van God terwijl Hij een Geest is en wij geen beeld of gelijkenis van Hem mogen maken? Wij moeten Hem ons geestelijk voorstellen. In Zijn eigenschappen: Zijn heiligheid, rechtvaardigheid en goedheid; dat zijn de stralen waarin Zijn Goddelijke natuur uitblinkt. Wij moeten ons Hem voorstellen zoals Hij in Christus is. "Christus is het Beeld van de onzienlijke God", Kolossenzen 1:15.
Vestig de ogen van uw geloof op Christus als de Godmens. In Christus zien wij de schittering van de Goddelijke heerlijkheid; in Hem is de volmaakte gelijkenis van al de deugden Zijns Vaders. De wijsheid, liefde en heiligheid van God de Vader blinken uit in Christus. "Die Mij gezien heeft, die heeft den Vader gezien", Johannes 14:9.

Derde gebruik.
Als God een Geest is, leert ons dit, dat hoe geestelijker wij worden hoe meer wij aan God gelijkvormig worden. Hoe kunnen toch aarde en geest samengaan?, Filippenzen 3:19. Het hoogste waarmee aardsgezinde mensen zich kunnen vergelijken is met de mol of de schildpad die in de aarde leven. Wat voor overeenkomst kan er toch zijn tussen een aardsgezind hart en Hem Die een Geest is? Hoe geestelijker iemand is, hoe meer hij gelijkvormig met God is.

Wat is "geestelijk" te zijn?
Gereinigd en verheven te zijn, het hart steeds in de hemel te hebben, over God en Zijn heerlijkheid te mediteren en in een vurige liefdewagen tot God opgeleid te worden. "Wien heb ik nevens U in den hemel?", Psalm 73:25, waarvan Beza de volgende parafrase geeft: Apage terra, utinam tecum in coele essem! "Ga weg aarde, o, dat ik met U in de hemel was!"
Een christen die afgetrokken wordt van deze aardse zaken, zoals de wijngeest van de droesem wordt verwijderd, heeft een edele geestelijke ziel en is het meest gelijkvormig met Hem Die een Geest is.

Vierde gebruik.
Dat God een Geest is, leert ons dat de dienst die Hij van ons eist en die Hem het meest aangenaam is, een geestelijke dienst is. "Die Hem aanbidden, moeten Hem aanbidden in geest en waarheid", Johannes 4:24.
Geestelijke godsdienst is de meest zuivere godsdienst. Hoewel God ook wil hebben dat wij Hem met het lichaam dienen, onze ogen en handen opheffen om anderen te betuigen dat wij eerbied hebben voor Zijn heerlijkheid en majesteit, toch wil Hij voornamelijk hebben dat wij Hem met de ziel aanbidden. "Verheerlijkt God in uw lichaam en in uw geest", 1 Korinthe 6:20. God stelt geestelijke aanbidding op hoge prijs, omdat deze het dichtst bij Zijn natuur komt, Die een Geest is.

Wat is God in de geest dienen?
(1) Hem zonder ceremoniën te dienen. De ceremoniën van de wet, die God Zelf had ingesteld, zijn nu afgeschaft en behoren tot de oude bedeling. Nu Christus, de waarheid Zelf, gekomen is, moeten de schaduwen vlieden; daarom noemt de apostel de ceremoniën van de wet vleselijke plechtigheden, Hebreeën 9:10. Als wij deze Joodse ceremoniën die God had ingesteld niet meer mogen gebruiken, dan mogen wij nog veel minder die gebruiken die Hij nooit heeft ingesteld.

(2)
God in de geest dienen is Hem dienen met geloof in het bloed van de Messias, Hebreeën 10:19. Hem dienen met de grootste ijver en intensiteit van de ziel. "Onze twaalf geslachten dienen God geduriglijk nacht en dag", Handelingen 26:7, met alle inspanning van de geest; niet slechts voortdurend maar intens. Dat is God dienen in de geest. Hoe geestelijker de dienst is, hoe beter men tot God nadert, Die een Geest is en hoe voortreffelijker de dienst is. Het geestelijk deel van de plicht is het vet van het offer: het is de ziel en het wezen van de godsdienst. De beste opwekkende middelen worden gemaakt van sterke dranken en de beste plichten zijn deze die geestelijk van aard zijn. God is een Geest en wil geestelijk gediend worden; niet de vertoning van de godsdienst maar de zuiverheid ervan is de Heere aangenaam.

- Berouw is geen uiterlijke gestrengheid, toegebracht aan het lichaam zoals boete, vasten en lichamelijke kastijding, maar dat bestaat in de offerande van een verbroken hart.
- Dankzegging bestaat niet in kerkmuziek, het geluid van een orgel, maar veel meer in het zingen voor de Heere in het hart, Efeze 5:19.
- Bidden is niet de stem laten horen in een harteloze belijdenis of enkele kralen tellen, maar het bestaat in zuchten en steunen, Romeinen 8:26. Als het vuur van de innigheid op de wierook van het gebed wordt gelegd, stijgt het op als een lieflijke reuk. Het echte wijwater is niet wat de paus sprenkelt, maar het druipt uit een boetvaardig oog. Geestelijke aanbidding behaagt die God Die een Geest is het meest. "De Vader zoekt ook dezulken, die Hem alzo aanbidden", Johannes 4:23, om te tonen dat dezulken zeer aangenaam zijn en dat God behagen heeft in geestelijke aanbidding. Dat is de smakelijke spijs die de Heere begeert. Hoe weinigen denken daaraan! Men geeft Hem meer draf dan geestelijke drank, men vindt het voldoende om z'n plicht te doen, maar legt niet het hart erin, wat tot gevolg heeft dat de Heere walgt van de dienst die Hijzelf ingesteld heeft, Jesaja 1:12, Ezechiël 23:31.
  Laten wij daarom de Heere in de geest dienen, hetgeen het beste overeenkomt met Zijn natuur. Een Goddelijke verkwikking, vol van kracht, kan in enkele druppels gegeven worden; zo kan in een kort gebed, met hart en ziel, veel kracht liggen en het kan veel vrucht voortbrengen. De tollenaar deed slechts een kort gebed: "O God, wees mij zondaar genadig", Lukas 18:13, maar dat was vol geest en leven, het kwam uit het hart; daarom werd het verhoord.

Vijfde gebruik.
Laten wij God bidden, of Hij Die een Geest is, ons van Zijn Geest wil geven. Het wezen Gods is onmededeelbaar, maar niet de werkingen, de tegenwoordigheid en de invloeden van Zijn Geest. Als de zon in een kamer schijnt, is het lichaam van de zon daar niet, maar het licht, de warmte en de invloed van de zon. God heeft van Zijn Geest een belofte gegeven: "Ik zal Mijn Geest geven in het binnenste van u", Ezechiël 36:27. Verander beloften in gebeden: "O Heere, Gij Die een Geest zijt, geef mij van Uw Geest; ik die vlees ben, smeek om Uw Geest, Uw verlichtende, heiligende, levendmakende Geest." Melanchton bad: "Heere ontvlam mijn ziel met Uw Heilige Geest." Hoe noodzakelijk is Zijn Geest! Wij kunnen geen enkele plicht op een levende wijze doen zonder de Geest. Als deze wind in onze zeilen blaast, bewegen wij ons snel hemelwaarts. Laten wij daarom bidden, of de Heere ons een deel van Zijn Geest wil geven, Maleáchi 2:15, opdat wij in onze godsdienst met meer kracht mogen werkzaam zijn.

Zesde gebruik.
Aangezien God een Geest is, zijn de weldaden die Hij geeft ook geestelijk. Evenals de voornaamste zegeningen die Hij ons in dit leven schenkt geestelijk zijn, Efeze 1:3 en geen goud of zilver, bijvoorbeeld: Christus, Zijn liefde, de vervulling met Zijn genade zo zijn de voornaamste weldaden die Hij ons na dit leven geeft ook geestelijk, namelijk "een onverwelkelijke kroon der heerlijkheid", 1 Petrus 5:4. Aardse kronen verwelken, maar de kroon voor de gelovigen die geestelijk is, is een onverderfelijke, nooit verwelkende kroon. Josef Scaliger zei: "Het is onmogelijk dat iets wat geestelijk is onderwerp van verandering of bederf kan zijn." Dit moge een christen vertroosten in al zijn moeite en lijden. Hij geeft zich geheel aan de dienst van God en krijgt daarvoor hier weinig loon, maar bedenk dat God Die een Geest is, een geestelijke beloning schenkt: het zien van Zijn Aangezicht in de hemel, witte klederen en een eeuwig gewicht der heerlijkheid. Laat u de dienst des Heeren toch niet tot een last zijn, denk aan de geestelijke beloning: een kroon der heerlijkheid die niet verwelkt.

III Wat voor Geest is God?
Hij is oneindig! Al het geschapene is eindig. Hoewel oneindigheid van toepassing is op al Gods eigenschappen Hij is oneindig barmhartig, oneindig wijs, oneindig heilig- toch geeft oneindigheid, als wij het op zichzelf beschouwen, vooral Gods alomtegenwoordigheid te kennen. Het Griekse woord voor "oneindig" betekent "zonder beperkingen of grenzen". God is niet beperkt tot één enkele plaats, Hij is oneindig en is dus op alle plaatsen tegelijk aanwezig. Zijn "centrum" is overal. "Gods Wezen is aan geen enkele plaats gebonden en ook van geen enkele plaats buitengesloten", Augustinus. "Zie, de hemelen, ja de hemel der hemelen zouden U niet begrijpen", 1 Koningen 8:27.
De Mohammedanen bouwen hun tempels zo, dat ze van boven open zijn, om daarmee te tonen dat zij God niet kunnen insluiten, maar dat Hij op alle plaatsen met Zijn tegenwoordigheid is. Gods Wezen is niet begrensd, noch door de ruimten boven ons, noch door de aardbol, Hij is overal. Wat filosofen zeggen van de ziel dat deze in elk deel van het lichaam is, in het oog, het hart, de voet; zo kunnen wij van God zeggen dat Hij ubique, alomtegenwoordig is, Zijn Wezen is overal; Zijn "gebied" is hemel, zee en aarde, ja Hij is aan alle plaatsen tegelijk. Dat is nu oneindig. God Die alles binnen de perken houdt, is Zelf onbeperkt. Hij stelt de zee haar perk: "Tot hiertoe zult u komen en niet verder." Hij legt de engelen beperkingen op: evenals de cherubim gaan en staan zij op Zijn bevel, Ezechiël 10:6, maar Hij Zelf is oneindig, zonder beperkingen. Hij Die de hemel kan omvatten en de aarde in een waag kan wegen, moet wel de Oneindige zijn, Jesaja 40:22.

Vorstius beweert: 'dat God aan alle plaatsen is, echter niet wat betreft Zijn Wezen, maar door Zijn kracht en invloed; evenals de zon waarvan het lichaam aan de hemel staat maar die zijn stralen slechts uitzendt om de aarde te beïnvloeden, of als een koning die aan alle plaatsen van zijn rijk is krachtens zijn gezag en macht, maar persoonlijk zit hij op zijn troon.'
God Die oneindig is, is aan alle plaatsen tegelijk, niet alleen met Zijn invloed, maar met Zijn Wezen, want als Zijn Wezen alle plaatsen vervult, moet Hij daar ook wel Persoonlijk zijn. "Vervul Ik niet den hemel en de aarde?", Jeremia 23:24.

Maar zegt God niet dat de hemel Zijn troon is? Jesaja 66:1.
Er staat ook geschreven, dat een nederig hart Zijn troon is, Jesaja 57:15. Het nederige hart is Zijn troon wat betreft Zijn genadige tegenwoordigheid, en de hemel is Zijn

troon wat betreft Zijn heerlijke tegenwoordigheid. Toch kan Hij door geen van deze tronen vastgehouden worden, want de hemel der hemelen kan Hem niet bevatten.

Maar als God oneindig is en aan alle plaatsen, dan is Hij ook in onreine plaatsen en vermengt Hij Zich met het onreine?
Hoewel God aan alle plaatsen is, in het hart van de zondaar dat Hij doorzoekt en in de hel met Zijn rechtvaardigheid, toch vermengt Hij Zich niet met de onreinheid en ontvangt daardoor ook niet het minste vleugje van het boze. "De Goddelijke natuur vermengt Zich niet met het geschapene, en wordt ook niet met de onreinheid daarvan besmet", Augustinus. Evenmin als de zon besmeurd of zijn schoonheid bevlekt wordt als hij op een mestvaalt schijnt, of als Christus besmet werd toen Hij onder de zondaars verkeerde, Wiens Godheid een voldoende tegenweer vormde tegen besmetting.
God moet wel oneindig zijn en aan alle plaatsen tegelijk, niet alleen krachtens de eenvoudigheid en heiligheid van Zijn natuur, maar ook krachtens Zijn macht, die zo heerlijk is, dat niemand Hem kan beperken of Hem voorschrijven in een bepaalde loopbaan te gaan! Dat zou net eender zijn alsof de druppel de oceaan een perk zou stellen of een ster de zon.

Eerste gebruik.
Dit veroordeelt de roomsen die nog andere zaken behalve de Godheid oneindig maken. Zij zijn van oordeel dat Christus' lichaam op vele plaatsen tegelijk is, dat het in de hemel is en in het brood en de wijn van het sacrament. Echter, Christus is als God oneindig en op alle plaatsen tegelijk, maar als Mens is Hij dat niet. Toen Hij op aarde was, was Hij naar Zijn mensheid niet in de hemel, hoewel Hij daar naar Zijn Godheid wel was; nu Hij in de hemel is, is Hij naar Zijn mensheid niet op aarde, hoewel Hij daar naar Zijn Godheid is. In Hebreeën 10:5 wordt van Christus gezegd: "Gij hebt Mij het lichaam toebereid." Dit lichaam kan niet op alle plaatsen tegelijk zijn, want dan is het geen lichaam meer, maar een geest. Het lichaam van Christus is nu in de hemel; hoewel het een verheerlijkt lichaam is, is het niet vergoddelijkt. Het is niet oneindig, wat het zou moeten zijn als het zowel in de hemel als in brood en wijn door transsubstantiatie zou zijn.

Tweede gebruik.
Als God oneindig is, aan alle plaatsen tegelijk aanwezig, dan is het zeker dat Hij alles in eigen Persoon bestuurt en dat Hij geen gevolmachtigden of gezanten nodig heeft om Hem bij te staan Zijn bestuur uit te oefenen. Hij is elk ogenblik aan alle plaatsen en beheert alles in hemel en op aarde. Een koning kan in eigen persoon niet op alle plaatsen van zijn koninkrijk zijn, daarom is hij genoodzaakt door middel van afgezanten en stadhouders te regeren en die verdraaien nog al eens het recht. Maar God Die oneindig is, heeft geen plaatsvervangers nodig; Hij is aan alle plaatsen tegenwoordig, Hij ziet alles met Zijn eigen ogen en hoort alles met Zijn eigen oren. Hij is overal in eigen Persoon, daarom is Hij bekwaam om Rechter van de wereld te zijn. Hij doet aan allen recht.

Derde gebruik.
Als God door Zijn alomtegenwoordigheid oneindig is, zie dan daaruit de grootheid en onmetelijkheid van de Goddelijke Majesteit! Welk een groot God dienen wij. "Uwe, o HEERE, is de grootheid, de heerlijkheid en de majesteit, en Gij hebt U verhoogd tot een Hoofd boven alles", 1 Kronieken 29:11. Wel mag de Heilige Schrift de grootheid

van de heerlijkheid van Hem Die oneindig is aan alle plaatsen ten toon spreiden. Hij gaat onze zwakke bevattingen verre te boven; hoe kan ons eindig verstand Hem Die oneindig is, bevatten? Hij gaat al onze lofprijzingen oneindig ver te boven. "Men love den Naam Uwer heerlijkheid, die verhoogd is boven allen lof en prijs", Nehemia 9:5. O, wat is de arme mens in z'n nietigheid, als wij denken aan Gods oneindigheid. O, hoe moet een mens, evenals de sterren verdwijnen bij het opgaan van de zon, tot niet ineenkrimpen als de oneindige Majesteit in Zijn heerlijkheid verschijnt. "De volken zijn geacht als een druppel van een emmer, en als een stofje van de weegschaal", Jesaja 40:15. O, wat zijn wij daar een klein druppeltje van! De heidenen dachten dat zij Jupiter voldoende geprezen hadden, als zij hem de grote Jupiter noemden. O, wat een oneindige Majesteit is God daarentegen, Die alle plaatsen tegelijk vervult, Psalm 150:2.

Vierde gebruik.
Als God oneindig is, vervullend de hemel en de aarde, zie dan toch wat het deel is van Gods kinderen: zij hebben Hem Die oneindig is tot hun deel. Zijn volheid is een oneindige volheid; Hij is zowel oneindig goed als oneindig vol!
Als een buis gevuld wordt met wijn is er een zoete volheid, maar het is toch eindig. Maar God is een zoete volheid die oneindig is. Hij is oneindig vol van schoonheid en liefde. Zijn rijkdom wordt onnaspeurlijk genoemd, omdat ze oneindig is, Efeze 3:8. Laten uw gedachten zich zover mogelijk uitstrekken, God gaat dit alles te boven, in Hem is een oneindige volheid. Van Hem staat dat Hij meer dan overvloedig doet, boven al wat wij bidden kunnen, Efeze 3:20. Wat kan een begerige geest niet vragen? Hij kan kronen en koninkrijken vragen, miljoenen werelden; maar God kan boven bidden, ja boven denken geven, omdat Hij oneindig is. Wij kunnen bedenken wat het zou zijn als al de stofjes in zilver zouden veranderen, als iedere bloem een robijn zou worden, elke zandkorrel in de zee een diamant; toch kan God meer geven dan wij denken, omdat Hij oneindig is. O, wat zijn ze rijk die de oneindige God tot hun deel hebben. Wel mocht David zeggen: "De HEERE is het deel mijner erve. De snoeren zijn mij in lieflijke plaatsen gevallen; ja een schone erfenis is mij geworden", Psalm 16:5, 6. Wij mogen als de bij van bloem tot bloem gaan, maar wij zullen nooit een volle verzadiging verkrijgen tot wij bij de oneindige God terechtkomen. Jakob zei: "Ik heb genoeg"; in het Hebreeuws: "Ik heb alles", omdat hij de oneindige God tot zijn deel had, Genesis 33:11.
Aangezien bij God een oneindige volheid is, behoeft er geen vrees voor gebrek te zijn bij de erfgenamen des hemels, Hoewel er miljoenen heiligen en engelen zijn, die delen in Gods rijkdom, toch heeft Hij voor hen allen genoeg, omdat Hij oneindig is. Hoewel duizend mensen naar de zon kijken, er is voor hen allen licht genoeg; werp zo veel emmers als u kunt in de zee, er is water genoeg om ze allemaal te vullen. Hoewel een ontelbaar gezelschap engelen en gezaligden uit de volheid Gods vervuld moeten worden, heeft God Die oneindig is toch genoeg om hen te verzadigen. God heeft land genoeg om aan al Zijn erfgenamen te geven. In hetgeen oneindig is, kan geen gebrek zijn.

Vijfde gebruik.
Als God oneindig is, vervult Hij alle plaatsen, is Hij overal tegenwoordig. Dit is voor de goddelozen vreselijk: God is hun vijand, en zij kunnen Hem niet ontlopen, en ook niet van Hem wegvluchten, want Hij is overal tegenwoordig. Zij zijn nooit uit Zijn gezicht of buiten Zijn bereik. "Uw hand zal al Uw vijanden vinden", Psalm 21:9. In wat voor holen of bossen zij zich ook verbergen, God vindt hen; waar zij ook

heengaan, Hij is daar tegenwoordig. "Waar zou ik heenvlieden voor Uw aangezicht?", Psalm 139:7. Als iemand een ander iets schuldig is, kan hij op de vlucht gaan en naar een ander land uitwijken, waar de schuldeiser hem niet vinden kan. "Maar waar zou ik heenvlieden voor Uw aangezicht?" God is oneindig, Hij is aan alle plaatsen, zodat Hij Zijn vijanden zal vinden en hen straffen.

Maar staat er niet: "Kaïn ging uit van het aangezicht des HEEREN"? Genesis 4:16
De betekenis is: Hij ging uit de gemeente Gods vandaan, waar de zichtbare tekenen van Gods tegenwoordigheid waren en waar de HEERE op een bijzondere wijze Zijn zoete tegenwoordigheid aan Zijn volk toonde. Maar Kaïn kon niet uit Gods gezicht weggaan, want God Die oneindig is, is overal tegenwoordig. Zondaren kunnen een beschuldigende consciëntie niet ontvluchten en ook niet een wrekend God.

Zesde gebruik.
Als God overal tegenwoordig is, is het voor een christen niet onmogelijk om te wandelen met God. God is niet alleen in de hemel, maar Hij is ook op aarde, Jesaja 66:1. De hemel is Zijn troon, daar zetelt Hij; de aarde is Zijn voetbank, daar staat Hij. Hij is overal tegenwoordig, daarom kunnen wij ertoe komen met God te wandelen. "Henoch wandelde met God", Genesis 5:22. Als God tot de hemel beperkt was, zou een bevende ziel kunnen denken: "Hoe kan ik met God spreken, hoe kan ik met God wandelen Die in de hoge woont, boven de opperste wolken?" Maar God is niet tot de hemel beperkt; Hij is alomtegenwoordig: Hij is boven ons, Hij is rondom ons, Hij is bij ons, Handelingen 17:27. Hij is immers niet ver van de vergadering der heiligen: "Hij staat in de vergadering Godes", Psalm 82:1. Hij is bij ons aanwezig, God is in een iegelijk van ons, zodat wij hier op aarde met Hem kunnen wandelen. In de hemel rusten de heiligen bij Hem, op aarde wandelen zij met Hem. Met God wandelen is wandelen door het geloof. Van ons staat geschreven dat wij tot God naderen, Hebreeën 10:22, Hem zien, Hebreeën 11:27 "ziende de Onzienlijke" en gemeenschap met Hem oefenen, "Onze gemeenschap is met den Vader", 1 Johannes 1:3. Dus kunnen wij elke dag met Hem door het geloof "een wandeling maken." Het is een minachten van God als wij niet met Hem wandelen. Als een koning ergens tegenwoordig is, is het beledigend voor hem als wij op hem geen acht slaan en met zijn page meewandelen.
Er bestaat in de wereld geen aangenamer bezigheid dan met God te wandelen. "Zij zullen in het licht Uws aanschijns wandelen", Psalm 89:16. "En zij zullen zingen van de wegen des HEEREN", Psalm 138:5. Het is alsof wij dan wandelen tussen bedden van specerijen, die een lieflijke geur verspreiden.

Zevende gebruik.
Als God oneindig is in Zijn heerlijk Wezen, leer dan te bewonderen, waar men niet kan doorgronden! De engelen dragen een sluier, zij bedekken hun aangezichten als zij deze oneindige Majesteit aanbidden, Jesaja 6:2. Elia omwond zijn aangezicht met zijn mantel toen Gods heerlijkheid voorbij ging. Bewonder waar u niet kunt doorgronden. "Zult gij de onderzoeking Gods vinden?", Job 11:7 (Eng. vert.: "Kunt gij door onderzoeking God vinden?"). Hier zien wij slechts enkele stralen van Zijn heerlijkheid, wij zien Hem in de spiegel der schepping; wij zien Hem in Zijn beeld: Zijn beeld schittert in de heiligen, maar wie kan al Zijn wezenlijke heerlijkheid doorzien? Welke engel kan deze oneindige hoogten meten? "Kunt gij door onderzoeking God vinden?" Hij is oneindig. Wij kunnen evenmin Zijn oneindige volmaaktheden doorzoeken als iemand die op de top van de hoogste berg staat het

firmament kan aanraken of een ster in zijn hand nemen. O, dat onze gedachten met bewondering over God bezet mogen zijn!
Bewonder waar u niet kunt doorgronden. Er zijn in de natuur vele geheimenissen die wij niet kunnen doorgronden: waarom de zee hoger moet zijn dan het land en het toch niet overstroomt; waarom de Nijl 's zomers buiten haar oevers treedt als volgens de loop der natuur het water op z'n laagst staat; hoe de beenderen zijn in de buik van een zwangere vrouw, Prediker 11:5. Als deze dingen ons reeds in verlegenheid brengen, hoe zal dan het oneindige mysterie van de Godheid het begrip van de uitnemendste geleerden te boven gaan. Vraag de meetkundige of hij met een passer de doorsnee van de aarde kan meten. Zo onmogelijk is het voor ons om de oneindige volmaaktheden van God te meten.
In de hemel zullen wij God met klaarheid zien, maar niet ten volle, want Hij is oneindig; Hij zal Zich aan ons meedelen "naar de grootte van het vat", maar niet in de onmetelijkheid van Zijn natuur. Bewonder daarom waar u niet kunt doorgronden.

- Als God oneindig is en aan alle plaatsen, laten wij Hem dan geen paal en perk stellen. "Zij stelden den Heilige Israëls een perk", Psalm 78:41. Wij stellen God paal en perk als wij Hem beperken tot de enge omtrek van ons verstand. De rede denkt vaak dat God zó en zó te werk moet gaan, of de zaak zal nooit tot een goed einde komen. Dat is God door onze rede beperken, terwijl Hij oneindig is en Zijn wegen onnaspeurlijk zijn, Romeinen 11:33.
- Betreffende de verlossing van Zijn Kerk stelt men God paal en perk, als men Hem óf aan een bepaalde tijd bindt, óf Hem de wijze van verlossing voorschrijft. God zal Sion verlossen, maar Hij wil dat men Hem vrij laat; Hij wil niet gebonden worden aan plaats, tijd of middel, hetgeen zou betekenen dat wij Hem beperken en dus zou Hij dan niet oneindig zijn! God wil Zijn eigen weg volgen, Hij zal het verstand doen stilstaan en in verlegenheid brengen, Hij zal door onmogelijkheden heen werken, Hij zal op zo'n wijze werken dat wij denken dat alles op niets zal uitlopen. Welnu, Hij werkt zoals Hij wil, als een oneindig wonderdoend God.

B. GODS WETENSCHAP

"De HEERE is een God der wetenschappen en Zijn daden zijn recht gedaan", 1 Samuël 2:3 (Eng. vert.: "Zijn daden worden gewogen"). Heerlijke dingen worden van God gesproken; Hij gaat onze gedachten en de lofprijzing der engelen verre te boven. Gods heerlijkheid ligt voornamelijk in Zijn deugden, die de onderscheiden stralen vormen waardoor de Goddelijke natuur uitblinkt. Onder andere glansrijke volmaaktheden is deze niet de minste: "De HEERE is een God van wetenschap", of zoals in het Hebreeuws: "een God van wetenschappen". Door de heldere spiegel van Zijn eigen Wezen heeft Hij een volledig begrip en een volmaakte kennis van alle dingen; de wereld is voor Hem een doorzichtig lichaam. Hij ontleedt het hart. "Ik ben het, Die nieren en harten onderzoek", Openbaring 2:23. De wolken zijn geen bedekking voor Hem, de nacht is geen gordijn dat ons voor Zijn gezicht verbergt. "De duisternis verduistert voor U niet", Psalm 139:12. Wij kunnen geen woord fluisteren of God hoort het. "Als er nog geen woord op mijn tong is, zie, HEERE, Gij weet het alles", Psalm 139:4. Er kan niet de minste gedachte in ons opkomen of God neemt die waar. "Ik weet hun gedachten", Jesaja 66:18. Gedachten klinken in Gods oren even luid als woorden in onze oren. Al onze werken, al zijn ze nog zo listig bedreven of in het geheim uitgevoerd, zijn zichtbaar voor de ogen van de Alwetende. "Ik weet hun werken", Jesaja 66:18. Achan verborg het Babylonisch kleed in de aarde, maar God bracht het aan het licht, Jozua 7:21. Minerva (Romeins godin van wijsheid) was in zulke merkwaardige kleuren geschilderd dat, naar welke kant men zich ook keerde, de ogen van deze godin je altijd aankeken. Waar men zich ook heenwendt, Gods oog is ook zo op ons gericht. "Hebt gij wetenschap van de opwegingen der dikke wolken; de wonderheden Desgenen, Die volmaakt is in wetenschappen?", Job 37:16. God weet alles wat gekend kan worden, Hij weet ook wat in de toekomst zal gebeuren. Hij heeft Israëls verlossing uit Babel voorzegd en ook dat een maagd zou zwanger worden. Hierdoor bewijst de Heere dat Hij waarlijk God is, in tegenstelling tot de afgoden. "Verkondigt dingen, die hierna komen zullen, opdat wij weten, dat gij goden zijt", Jesaja 41:23.

- De volmaaktheid van Gods wetenschap gaat alles te boven. Hij is de Oorsprong, het Toonbeeld van alle kennis; anderen ontlenen hun kennis aan Hem. De engelen ontsteken hun lamp aan deze heerlijke Zon.
- Gods wetenschap is zuiver. Zij wordt niet bezoedeld door het voorwerp. Hoewel God de zonde kent, is dat slechts om die te haten en te straffen. Er kan zich geen kwaad vermengen of zich verenigen met Zijn kennis, net zo min als de zon verontreinigd kan worden door de dampen die vanuit de aarde opstijgen.
- God verkrijgt Zijn kennis gemakkelijk, zonder enige moeilijkheid. Wij studeren en doen onderzoek naar kennis. "Zo gij haar zoekt als zilver", Spreuken 2:4. De lamp van Gods wetenschap is zo oneindig helder, dat alle dingen voor Hem verstaanbaar zijn.
- Gods wetenschap is onfeilbaar; er is geen enkel gebrek in Zijn kennis. Menselijke kennis is onderworpen aan dwaling. Een dokter kan zich vergissen in de oorzaak van een ziekte. Maar God kan niet dwalen in Zijn kennis, Hij kan niet bedriegen en ook niet bedrogen worden. Hij kan niet bedriegen omdat Hij de Waarheid is; en Hij kan niet bedrogen worden omdat Hij de Wijsheid is.
- God heeft Zijn kennis immer volkomen. Onze kennis verkrijgen wij langzamerhand, stap voor stap. Wij redeneren van het gevolg naar de oorzaak. God weet alle verleden, tegenwoordige en toekomende dingen ineens, uno intuito;

alle dingen ziet Hij in één totaalbeeld. God bewaart al Zijn kennis, Hij verliest er niets van. God is reminiscentia, zowel als intelligentia. Hij kan niets vergeten en begrijpt alles. Veel dingen verliezen wij uit ons geheugen, maar Gods wetenschap duurt eeuwig. Zaken die duizend jaar gelegen tot stand gebracht zijn, zijn voor Hem even kortgeleden alsof ze een minuut geleden gebeurd zijn. Derhalve is Zijn kennis volmaakt.

Maar, staat er niet in Genesis 18:21 "Zal Ik nu afgaan en bezien, of zij naar hun geroep, dat tot Mij gekomen is, het uiterste gedaan hebben, en zo niet, Ik zal het weten. "
Het kan toch niet zo zijn dat God er niet van af wist, omdat er sprake is van een geroep, maar de Heere spreekt daar op de wijze van een Rechter, Die eerst de oorzaak wil onderzoeken vóór Hij het vonnis uitspreekt. Als Hij een rechtszaak heeft, gaat Hij niet in het wilde weg te werk, alsof het Hem onverschillig is hoe het uitvalt, maar Hij treedt rechtvaardig tegen de overtreders op. "Hij stelt het gericht naar het richtsnoer en de gerechtigheid naar het paslood", Jesaja 28:17.

Maar in Hoséa 13:12 staat: "Efraïms ongerechtigheid is samengebonden, zijn zonde is opgelegd." Engelse vert. "Zijn zonde is *verborgen."*
Antwoord. Dat wil niet zeggen dat zijn zonde voor God verborgen is, maar zijn zonde wordt opgelegd, dat is, zij wordt opgeschreven, opgelegd tot de dag van afrekening. Dat dit de betekenis is, blijkt uit de voorafgaande woorden: "Zijn ongerechtigheid is samengebonden." Zoals de griffier van de rechtbank de aanklachten van de misdadigers samenbundelt en ze in de rechtzitting tevoorschijn haalt om ze in het gerechtshof voor te lezen, zo bindt God de zonden van de mensen samen en op de dag des oordeels zal deze bundel geopend worden en zullen al hun zonden aan het licht gebracht worden voor engelen en mensen. Gods wetenschap is oneindig. Dat kan ook niet anders, want Hij Die alles het aanzijn heeft gegeven moet wel een helder inzicht in alles hebben. "Zou Hij, Die het oor plant, niet horen? Zou Hij, Die het oog formeert, niet aanschouwen?", Psalm 94:9. Degene die een uurwerk of een werkstuk maakt, kent de hele samenstelling ervan. God Die het hart heeft gemaakt, kent er alle bewegingen van. Hij is vol ogen, zoals de raderen bij Ezechiël en zoals Augustinus het ook zegt: totus oculus; "allesziend". Dat moet ook wel, want Hij zal de "Rechter der ganse aarde" zijn, Genesis 18:25. Er zullen zoveel zaken Hem voorgelegd worden en er zullen zoveel personen geoordeeld worden, dat Hij een volmaakte kennis moet hebben, anders zou Hij geen recht kunnen oefenen. Een gewone rechter kan geen rechtspraak uitoefenen zonder rechtscollege; het college moet de zaak onderzoeken en een uitspraak doen, maar God kan rechtspreken zonder college. Hij weet alles in en van Zichzelf en behoeft geen getuige om Hem te informeren. Een rechter beoordeelt alleen feiten, maar God oordeelt het hart. Hij oordeelt niet alleen boze daden, maar ook boze voornemens. Hij ziet het verraad des harten en straft dat.

Eerste toepassing.
Is God oneindig in wetenschap? Is Hij een licht en is er geen duisternis in Hem? Wat zijn dan degenen vervreemd van God die duisternis zijn en in wie geen licht is, die ontbloot zijn van kennis zoals de heidenen die nooit van God gehoord hebben. Maar zijn er niet velen onder ons die leven als gedoopte heidenen? Voor wie het nodig is dat ze de eerste beginselen van Gods Woord gaan onderzoeken? Het is droevig dat, nadat de Zon van het Evangelie in onze omgeving zolang heeft geschenen, het deksel tot op

de huidige dag nog op hun hart ligt. Degenen die in onwetendheid gehuld zijn, kunnen voor de Heere geen redelijke godsdienst beoefenen, Romeinen 12:1.
Onkunde is de moeder van goddeloosheid. De geleerden zeggen wel: "Iedere zonde berust op onwetendheid." "Zij gaan voort van boosheid tot boosheid, maar Mij kennen zij niet, spreekt de HEERE", Jeremia 9:3. Waar onkunde in het verstand heerst, woeden lusten in de hartstochten. "Ook is de ziel zonder wetenschap niet goed", Spreuken 19:2. Die hebben geen geloof en geen vreze Gods. Geen geloof: want kennis gaat altijd vóór het geloof uit. "Die Uw Naam kennen, zullen op U vertrouwen", Psalm 9:11. Een mens kan evenmin geloven als hij geen kennis heeft, als het oog zien kan zonder licht. Hij kan ook geen vreze Gods hebben, want hoe kan men Hem vrezen Die men niet kent? Het bedekken van Hamans gezicht was een droevig voorteken van zijn dood. Als er onwetendheid op het verstand van de mens ligt, is dat een deksel op zijn gezicht, een fatale voorbode van zijn ondergang.

Tweede gebruik.
Als God een God der wetenschappen is, besef dan de dwaasheid van huichelarij. "Huichelaars doen niet werkelijk goed, zij maken slechts een vertoning", zegt Melanchton. Zij doen zich bij de mensen mooi voor, maar zij bekommeren er zich niet om hoe boos hun hart is; zij leven in verborgen zonden. Zij zeggen: "Hoe zou God het weten?", Psalm 73:11.
"God heeft het vergeten; Hij heeft Zijn aangezicht verborgen, Hij ziet niet in eeuwigheid", Psalm 10:11. Maar in Psalm 147:5 staat: "Zijns verstands is geen getal" (is oneindig, Eng. vert.) Er is voor Hem een opening om in het binnenste van de mens te zien; Hij heeft de sleutel voor het hart; Hij aanschouwt alle zondige werkingen van de menselijke geest, zoals wij in een glazen bijenkorf de bijen in hun raten zien werken. "Hij ziet in het verborgene", Matthéüs 6:4. Zoals een koopman zijn schulden in zijn boek schrijft, zo heeft God Zijn gedenkboek waarin Hij elke zonde aantekent. Jeróbeams huisvrouw vermomde zich opdat de profeet haar maar niet zou kennen, maar hij herkende haar wel: "Waarom stelt gij u dus vreemd aan?", 1 Koningen 14:6. De huichelaar denkt dat hij bij de Heere met leugen en bedrog kan aankomen, maar God zal hem ontmaskeren. "Want God zal ieder werk in het gericht brengen, met al wat verborgen is", Prediker 12:14. "Omdat zij een dwaasheid deden in Israël ... en Ik ben Degene, Die het weet en een Getuige daarvan, spreekt de HEERE", Jeremia 29:23.
Maar ach, de hypocriet hoopt dat hij zijn zonde kan bemantelen en maken dat hij alles onschuldig kan voorstellen. Absalom verbergt zijn verraad onder het voorwendsel van een godsdienstige gelofte. Judas bedekt zijn haat jegens Christus en zijn hebzucht onder het voorwendsel van "milddadigheid jegens de armen", Johannes 12:5. Jehu gebruikt de godsdienst als een opstap tot zijn ambitieus voornemen, 2 Kronieken 10:16. Maar God kijkt dwars door deze vijgenbladeren heen. U kunt een echt zondaar zien onder de gulden vertoon van een hypocriet. "Hun ongerechtigheid is niet verholen van voor Mijn ogen", Jeremia 16:17. Hij Die een oog heeft om te zien, heeft ook een hand om te straffen.

Derde gebruik.
Is God zo oneindig in wetenschap, dan moesten wij altijd beseffen dat wij onder Zijn alwetend oog verkeren. "Wij moesten leven alsof wij altijd volledig gezien worden", zegt Seneca. Laten wij Davids uitzicht altijd voor ogen houden: "Ik stel den HEERE geduriglijk voor mij", Psalm 16:8. Seneca gaf Lucilius de raad, dat, wat hij ook deed, hij zich moest voorstellen dat enige achtenswaardige Romeinen vóór hem stonden,

dan zou hij niets oneerbaars doen. De gedachte aan Gods alwetendheid zou veel zonden kunnen voorkómen. Zal het oog van een mens ons weerhouden van de zonde en zal niet Gods oog dit nog veel meer doen? "Zou hij ook wel de koningin verkrachten bij mij in het huis?", Esther 7:8. Zouden wij zondigen onder het oog van de rechter? Zouden de mensen zulke ijdele taal spreken, als zij bedachten dat God hen hoorde? Latimer sloeg tijdens zijn verhoor acht op ieder woord, als hij de pen achter de schermen hoorde krassen. Wat zouden mensen eveneens acht slaan op hun woorden, als zij zouden bedenken dat God het hoorde en dat de pen in de hemel alles opschreef? Zouden de mensen vreemde lusten najagen, als zij geloofden dat God hun goddeloosheid aanschouwde en hen ervoor zou doen boeten in de hel? Zouden zij in hun handel bedrog plegen en valse gewichten gebruiken als zij bedachten dat God hen zag en hun oordeel zou verzwaren omdat zij hun gewichten lichter maakten?
Als wij beseften dat wij onder Gods alwetend oog verkeren, zou dat eerbied teweegbrengen in onze godsdienst. God ziet de gestalte en de gesteldheid van ons hart als wij voor Zijn aangezicht verschijnen. Wat moest ons dat onze afzwervende gedachten doen terugroepen! Wat zou dat de godsdienstplichten moeten verlevendigen en geestelijk doen zijn! Het zou de wierook moeten doen ontbranden! "De twaalf geslachten dienden geduriglijk God nacht en dag", Handelingen 26:7, met de meeste ijver en nauwgezetheid van geest. Als wij bedenken dat God tegenwoordig is, zou dat vleugelen aan het gebed geven en olie aan de vlam van onze Godsvrucht.

Vierde gebruik.
Is Gods wetenschap oneindig? Benaarstig u dan om oprecht te zijn, wees zoals u voorkomt! "De HEERE ziet het hart aan", 1 Samuël 16:7. De mens beoordeelt het hart aan de daden, God oordeelt de daden aan het hart, of het hart oprecht is! God ziet of er geloof is en verdraagt het gebrek. Asa had zijn smetten, maar zijn hart was recht voor de HEERE, 2 Kronieken 15:17. God zag zijn oprechtheid en vergaf zijn zwakheid. Oprechtheid in een christen is als de kuisheid in een vrouw, hetgeen vele gebreken goedmaakt. Oprechtheid maakt onze plicht aangenaam, zoals de muskusroos tussen het linnen, waardoor het lekker ruikt. Zo sprak Jehu ook tot Jónadab: "Is uw hart recht, gelijk als mijn hart met uw hart is? En hij zeide: Het is, ja het is; geef uw hand. En hij gaf zijn hand en hij deed hem tot zich op den wagen klimmen.", 2 Koningen 10:15Zo is het ook, als God ziet dat ons hart recht is, dat wij Hem liefhebben en Zijn eer op het oog hebben, dan zegt Hij, wel, geef Mij uw gebeden en tranen; nu zult u tot Mij komen in de wagen der heerlijkheid. Oprechtheid maakt onze godsdienst van goud en God werpt het goud niet weg, Hoewel er iets aan het gewicht moge ontbreken. Is God alwetend en ziet Zijn oog voornamelijk het hart aan, doe dan de gordel der waarheid aan en leg deze nooit af.

Vijfde gebruik.
Is God een God van oneindige wetenschap, dan is er troost:
1. Voor de heiligen persoonlijk.
2. Voor de Kerk in het algemeen.

1. Voor de heiligen persoonlijk, met betrekking tot persoonlijke Godsvrucht. Christen, gij zondert uren af voor God, uw gedachten zijn op Hem, als uw Schat gevestigd. God neemt notitie van elke goede gedachte. "Er is een gedenkboek voor Zijn aangezicht geschreven, voor degenen, die aan Zijn Naam gedenken", Maleáchi 3:16. Gij gaat in uw binnenkamer en bidt tot uw Vader in het verborgen; Hij hoort ieder gezucht en gesteun. "Mijn zuchten is voor U niet verborgen", Psalm 38:10. Gij maakt het zaad

van uw gebed nat met uw tranen, de Heere legt elke traan in Zijn fles. "Leg mijn tranen in Uw fles", Psalm 56:9. Als de verborgenheden van alle harten geopenbaard zullen worden, zal God met eer de ijver en toewijding van Zijn volk vermelden, Hij Zelf zal hun lofprijzing bekendmaken. "Alsdan zal een iegelijk lof hebben van God", 1 Korinthe 4:5.

- De oneindigheid van Gods wetenschap is een troost, voor het geval de kinderen Gods geen klare kennis van zichzelf hebben. Zij vinden zoveel verdorvenheden, dat zij oordelen geen genade te hebben. "Is het zo? Waarom ben ik dus?", Genesis 25:22. Als ik genade bezit, waarom is mijn hart dan zo doods en aardsgezind? O, bedenk dat God oneindig is in wetenschap, Hij kan genade bespeuren waar gij dat niet kunt. Hij kan genade zien, die verborgen ligt onder verdorvenheden, zoals de sterren verborgen kunnen zijn achter een wolk. God kan die heiligheid in u zien, die u in uzelf niet kunt onderscheiden; Hij kan de bloem der genade in u zien, hoewel het onkruid daar bovenuit groeit. "Omdat in hem wat goeds voor den HEERE is", 1 Koningen 14:13. God ziet iets goeds in Zijn volk, als zij in zichzelf geen goed zien; en Hoewel zij zichzelf veroordelen, Hij zal hen vrijspreken.
- Het is een troost in geval van persoonlijk onrecht, ons aangedaan. Het is het lot van Gods kinderen om te lijden. Als het Hoofd met doornen gekroond is, moeten de voeten niet over rozen gaan. Als Gods kinderen door een waar louteringsvuur gaan, is het in dit leven; maar dat is hun troost, dat God ziet wat voor onrecht hun aangedaan wordt. De appel van Zijn oog is aangeraakt, en zal Hij daar niet gevoelig voor zijn? Paulus werd door wrede handen gegeseld. "Driemaal ben ik met roeden gegeseld geweest", 2 Korinthe 11:25, alsof u een schooier de zoon des konings ziet geselen. God aanschouwt dit. "Ik heb hun smarten bekend", Exodus 3:7. De goddelozen verwonden de rug van de kinderen Gods en gieten er dan edik in, maar God schrijft hun wreedheid op. Gelovigen zijn lidmaten van Christus' mystieke lichaam; en voor elke druppel vergoten bloed van Gods kinderen, legt God een druppel toorn in Zijn fiool.

2. Er ligt troost in voor de Kerk in het algemeen. Als God een God der wetenschappen is, ziet Hij alle samenzweringen van de vijanden tegen Sion en Hij kan ze verijdelen. De goddelozen zijn listig, zij hebben hun behendigheid ontleend aan de oude slang; zij graven diep om hun raadslagen voor God te verbergen, maar Hij ziet hen en kan hen gemakkelijk tegenwerken. De draak wordt in Openbaring 12:3 beschreven met zeven hoofden, om te tonen hoe hij steeds plannen beraamt tegen de Kerk. Maar van God staat in Zacharia 3:9 dat Hij zeven ogen heeft om te tonen dat Hij alle plannen en krijgslisten van de vijanden ziet. Als zij in trotsheid handelen, kan Hij hen altijd een slag voor zijn. "Komt aan", zei Farao, "laat ons wijselijk handelen", Exodus 1:10, maar hij heeft nooit zo dwaas gedaan als toen hij dacht dat hij zo wijs handelde. "En het geschiedde in dezelve morgenwake, dat de HEERE in de kolom des vuurs en der wolk zag op het leger der Egyptenaars; en Hij verschrikte het leger der Egyptenaars", Exodus 14:24. Wat kan dit, als most in de wijnstok, de Kerk des HEEREN vertroosten in haar strijdende staat. De HEERE doorziet alle raadslagen en samenzweringen van de vijand; Hij ziet hen in hun gang en kan hen opblazen in hun eigen schacht.

C. DE EEUWIGHEID GODS

De volgende eigenschap is: "God is eeuwig." "Van eeuwigheid tot eeuwigheid zijt Gij God", Psalm 90:2. De geleerden maken onderscheid tussen "aevun" en "aeternum" om het begrip eeuwigheid te verklaren. Er is een drievoudige wijze van bestaan:

1. Al wat een begin heeft, maar ook een einde: alle levende schepselen als dieren, vogels, vissen, die bij hun dood vergaan en tot stof weerkeren; hun bestaan eindigt met het einde van hun leven.
2. Al wat een begin heeft en geen eind, zoals engelen en de zielen der mensen, die eeuwig blijven.
3. Een bestaan dat zonder begin en zonder einde is en dat is alleen aan God eigen. Hij is semper existens, van eeuwigheid tot eeuwigheid. Dit is Gods bestaansrecht, één van Zijn kroonjuwelen. Hij wordt wel "de Koning der eeuwen" genoemd, 1 Timótheüs 1:17.

Jehowah is het woord dat goed uitdrukt wat Gods eeuwigheid is. Het is zo'n ontzagwekkend woord, dat de Joden beefden om dit te noemen of te lezen en in plaats daarvan Adonaï, Heere, gebruikten. Jehowah omvat verleden, tegenwoordige en toekomende tijd. "Die is, en Die was, en Die komen zal", Openbaring 1:8, is een uitleg van het woord Jehowah: *Die is,* Hij bestaat door Zichzelf, een zuiver en onafhankelijk Wezen. *Die was*, God bestond alleen voordat er een tijd was, men kan de documenten der eeuwigheid niet onderzoeken. *Die komen zal*, Zijn Koninkrijk zal geen einde hebben, voor Zijn kroon zijn geen opvolgers. "Uw troon, o God, is in alle eeuwigheid", Hebreeën 1:8 (Eng. vert.: voor eeuwig en eeuwig) De verdubbeling van het woord bevestigt de zekerheid ervan, evenals de herhaling van Farao's droom.

Ik wil aantonen dat God alleen van eeuwigheid kan zijn, zonder begin. Engelen kunnen niet eeuwig zijn, zij zijn slechts schepselen, hoewel zij geesten zijn; zij werden geschapen en daarom kan men hun begin weten; hun ouderdom kan men onderzoeken. U vraagt: "Wanneer zijn zij geschapen?" Sommigen denken: "vóórdat de aarde er was", maar dat is niet zo, want vóór de tijd was er de eeuwigheid. De oorsprong van de engelen gaat niet verder terug dan het begin van de aarde. De geleerden denken dat de engelen geschapen zijn op de dag dat de hemelen zijn geschapen. "Toen de morgensterren tezamen vrolijk zongen en al de kinderen Gods juichten", Job 38:7. Hiëronymus, Gregorius en de achtenswaardige Beda verstaan dit zó, dat toen God de wereld grondvestte, de engelen geschapen werden en beurtzangen van lof en prijs zongen.

Het is alleen aan God eigen van eeuwigheid te zijn, zonder begin. Hij is de Alfa en de Omega, de Eerste en de Laatste, Openbaring 1:8. Geen enkel schepsel kan zichzelf "Alfa" toeschrijven, dat is alleen een bloem van de kroon des hemels. "Ik zal zijn Die Ik zijn zal", Exodus 3:14. *Ik ben Die Ik ben,* dat wil zeggen: Hij Die is van eeuwigheid tot in alle eeuwigheid.

Eerste gebruik.

Voor de goddeloze is hier donder en bliksem. God is eeuwig, derhalve zijn de tormenten voor de goddelozen ook eeuwig. God leeft in alle eeuwigheid en zolang Hij leeft, zal Hij degenen die verloren gaan straffen. Dit zou voor hen moeten zijn als het schrift op de wand, het zou "de banden van hun lendenen los moeten maken, enz.", Daniël 5:6.

De zondaar neemt de vrijheid om te zondigen. Hij verbreekt Gods wet als een wild dier dat door de omheining breekt en in een verboden weiland springt. Hij zondigt naar hartelust alsof hij niet haastig genoeg kon zondigen, Efeze 4:19. Maar bedenk, dat een van Gods Namen is de Eeuwige, en zolang God eeuwig is, heeft Hij tijd genoeg om met al Zijn vijanden af te rekenen.
Laat zondaren toch beven als zij deze drie dingen bedenken: de tormenten van de verdoemden zijn zonder onderbreking, onvermengd, en eeuwig.

1. Zonder *onderbreking.* De pijnen zullen hevig en fel zijn en er is geen verzachting; het vuur zal niet afnemen of doven. "Zij hebben geen rust dag en nacht", Openbaring 14:11; evenals iemand wiens ledematen aanhoudend op de pijnbank uitgerekt worden en geen verlichting heeft. De toorn Gods wordt vergeleken met een zwavelstroom, Jesaja 30:33. Waarom bij een stroom? Omdat een stroom zonder onderbreking doorgaat; zo gaat Gods toorn ook als een stroom voort en stort zich uit zonder onderbreking. Als wij in dit leven pijn hebben, is er nog leniging en onderbreking; de koorts neemt af; na een aanval van niersteen heeft de patiënt weer wat verlichting; maar de pijnen der hel zijn intens en hevig. De ziel die verloren gaat, zal nooit kunnen zeggen: "Ik heb nu wat verlichting."

2. Zonder *vermenging.* De hel is een plaats van enkel rechtvaardigheid. In dit leven "gedenkt God in de toorn des ontfermens", Hij vermengt het lijden met medelijden, Deuteronomium 33:25. Asers schoen was wel van ijzer, maar zijn voet werd in de olie gedoopt. Verdrukking is als de ijzeren schoen, maar er is ontferming mee gemengd: de voet is in olie gedoopt. Maar voor de tormenten van de verdoemden is geen vermenging. "Die zal ook drinken uit den wijn van den toorn Gods, die ongemengd ingeschonken is", Openbaring 14:10. Geen vermenging met ontferming. Hoe staat er dan toch geschreven dat de beker van toorn vol mengeling is? "Want in des HEEREN hand is een beker, en de wijn is beroerd, vol van mengeling, en Hij schenkt daaruit; doch alle goddelozen der aarde zullen zijn droesems uitzuigende drinken", Psalm 75:9.
   Toch staat er in Openbaring 14 dat die "ongemengd ingeschonken is". Hij is vol mengeling, dat betekent dat hij vol ingrediënten is die de inhoud bitter maken, de worm, het vuur, de vloek Gods zijn alle bittere ingrediënten. Het is een beker vol van mengeling, maar hij wordt ongemengd ingeschonken; er zal niets bij zijn om de minste verlichting te verschaffen, geen inmenging van ontferming, dus ongemengd. Aan het "spijsoffer der ijveringen", Numeri 5:15 werd geen olie toegevoegd; zo is er ook in de tormenten der verdoemden geen olie van ontferming om de pijnen te verzachten.

3. Zonder *ophouden,* eeuwig. Het genot der zonde is maar voor een tijd, maar de tormenten van de goddelozen zijn eeuwig. Zondaren hebben een kort feest, maar een lange afrekening. Origenes heeft gedwaald toen hij dacht dat de verdoemden na duizend jaar uit hun ellende verlost zouden worden; want de worm, het vuur, de gevangenis zijn voor eeuwig. "De rook van hun pijniging gaat op in alle eeuwigheid", Openbaring 14:11. "De tormenten der hel blijven aanhouden, er komt geen eind aan", zegt Prosperus. De eeuwigheid is een zee zonder bodem en zonder boorden. Na miljoen jaren is er van de eeuwigheid nog geen minuut verstreken; de verdoemden zullen altijd branden en nooit verteren, altijd sterven en nooit dood zijn. "Zij zullen de dood zoeken maar niet vinden", Openbaring 9:6.

Het vuur der hel is zodanig dat menigten van tranen het niet zullen uitblussen, de lange duur het niet zal doen uitgaan; de fiool van Gods toorn zal altijd op de zondaar druppen. Zolang God eeuwig is, leeft Hij om Zich op de goddelozen te wreken. O, eeuwigheid, eeuwigheid wie kan u peilen? Zeelieden hebben een dieplood om de diepte van de zee te meten, maar welk dieplood zullen wij kunnen gebruiken om de diepte van de eeuwigheid te peilen? De adem des HEEREN steekt de helse poel in brand, Jesaja 30:33, en waar zullen wij brandblussers of emmers vandaan halen om dat vuur te blussen?
O, eeuwigheid! Als de hele vaste aarde en de zee in zand zouden veranderen en de hele lucht tot aan de sterrenhemel niets anders was dan zand en er zou om de duizend jaar een vogeltje komen om in zijn snavel slechts het tiende deel van een zandkorreltje uit die geweldige hoop weg te halen, wat zouden er dan ontelbare jaren nodig zijn voor die ontzaglijke hoop zand zou weggehaald zijn! En toch, als aan het eind van die tijd de zondaar uit de hel zou mogen komen, zou er nog hoop zijn; maar het woord "eeuwig" neemt alle hoop weg. De rook van hun pijniging gaat op in alle eeuwigheid. Wat is dat voor de goddelozen een verschrikking, voldoende om hun het koude zweet te doen uitbreken, als men bedenkt dat zo lang God eeuwig is, Hij altijd leeft om Zich eeuwig aan hen te wreken.

Hier kan men de vraag stellen: "Waarom moet de zonde die in een korte tijd begaan is, eeuwig gestraft worden?"

Wij moeten, met Augustinus, vasthouden, dat Gods oordeel over de goddelozen voor ons verborgen is, maar nooit onrechtvaardig. (Occultu esse possunt, injusta esse non possunt) De reden waarom zonde die in een korte tijd begaan is eeuwig gestraft wordt, is, omdat elke zonde begaan is tegen een oneindig Wezen en met niets anders dan een eeuwige straf voldaan kan worden.
Waarom wordt hoogverraad gestraft met verbeurdverklaring en de dood anders dan omdat het tegen de koning in zijn eigen persoon, die heilig is, gedaan is? Hoeveel temeer is de overtreding die tegen Gods kroon en waardigheid begaan is van een afschuwelijk en oneindig karakter en kan deze dus niet met minder dan een eeuwige straf voldaan worden.

Tweede gebruik.
Betreffende troost voor degenen die God vrezen. God is eeuwig, derhalve leeft Hij altijd om de Godzaligen te belonen. "Dengenen, die heerlijkheid en eer zoeken, het eeuwige leven", Romeinen 2:7. De kinderen Gods verkeren hier in een staat van lijden. "Banden en verdrukking zijn voor mij aanstaande", Handelingen 20:23. De goddelozen zijn in purper gekleed en het gaat hun voor de wind, terwijl de kinderen Gods verdrukking lijden. Bokken beklimmen hoge bergen, terwijl de schapen van Christus in het dal der slachting vertoeven. Maar hier is de troost, dat God eeuwig is en dat Hij een eeuwige beloning bestemd heeft voor Zijn kinderen.

- In de hemel zijn zoete genietingen, lieflijkheden die nooit tegenstaan; en wat de kroon en het toppunt van het hemels geluk is, is dat het eeuwig duurt, 1 Johannes 3:15. Al zou er maar het geringste vermoeden zijn dat deze heerlijkheid zou eindigen, dan zou dit de zaak zeer verduisteren, ja verbitteren; maar het duurt eeuwig. Welke engel kan van de eeuwigheid de maat nemen? "Een eeuwig gewicht der heerlijkheid", 2 Korinthe 4:17.
- De heiligen zullen zich baden in de rivieren van het Goddelijke welbehagen; en deze rivieren kunnen nooit uitdrogen. "Lieflijkheden zijn in Uw rechterhand,

eeuwiglijk", Psalm 16:11. Dit is nu het "Hallel", de hoogste toon in de lofspraak van de apostel: "Alzo zullen wij altijd met den Heere wezen", 1 Thessalonicenzen 4:17. Daar is vrede zonder moeite, rust zonder leed, heerlijkheid zonder einde: "eeuwig met den Heere." Laat dat tot troost zijn voor Gods kinderen in al hun ellende; hun lijden is slechts kort, maar hun beloning duurt eeuwig. Eeuwigheid maakt de hemel tot hemel; dat is de diamant in de ring. O, gezegende dag waarop geen nacht zal volgen. Het Zonlicht der heerlijkheid zal over de ziel opgaan en nooit meer ondergaan. O, gezegende lente waarop geen herfst zal volgen en waarin geen bladeren zullen afvallen.

- De Romeinse keizers lieten drie kronen op hun hoofd zetten: de eerste van ijzer, de tweede van zilver en de derde van goud; zo zet de Heere ook drie kronen op Zijn kinderen: genade, troost en heerlijkheid, en de laatste is eeuwig. "Gij zult de *onverwelkelijke* kroon der heerlijkheid behalen", 1 Petrus 5:4. De goddelozen hebben dan een worm die nooit sterft en de Godzaligen een kroon die nooit verwelkt. O, wat zou dit een aansporing moeten zijn om het goede te doen! Wat moesten wij toch gewillig zijn om voor God te arbeiden! Hoewel ze hier beneden niets hebben, de Heere heeft tijd genoeg om Zijn kinderen te belonen. De kroon der eeuwigheid zal hun op het hoofd gezet worden.

Derde gebruik, van vermaning.
Overweeg toch wat eeuwigheid is. Onze gedachten zouden voornamelijk op de eeuwigheid gevestigd moeten zijn. Ons aller begeerten strekken zich uit tot het tegenwoordige, tot dingen die onze zinnen kunnen strelen. Als wij, zoals Augustinus het zegt, zouden kunnen leven van de geboorte der wereld tot haar ouderdom, wat zou dat dan nog zijn? Wat is toch de tijd vergeleken met de eeuwigheid? Zoals de aarde slechts een punt is in het heelal zo is de tijd slechts, ja nauwelijks een minuut vergeleken met de eeuwigheid. En wat is toch dit gebrekkige leven dat zo snel afbrokkelt?
O, denk toch aan de eeuwigheid! Broeders, wij reizen elke dag nader naar de eeuwigheid; en of wij nu waken of slapen, onze reis gaat voort. Sommigen van ons vertoeven al op de rand van de eeuwigheid. O, overweeg toch de kortheid van het leven en de eindeloosheid van de eeuwigheid! Denk in het bijzonder aan God Die eeuwig is en aan de eeuwigheid van de ziel.

A. *Denk aan God Die eeuwig is.* Hij is de Oude van dagen, Die vóór alle tijden was. In Daniël 7:9 staat een figuurlijke beschrijving van God: "De Oude van dagen zette Zich, Wiens kleed wit was als de sneeuw, en het haar Zijns hoofds als zuivere wol." Zijn wit kleed waarmee Hij bedekt was, beduidde Zijn majesteit; Zijn haar, als zuivere wol, beduidde Zijn heiligheid; en de Oude van dagen Zijn eeuwigheid.
De gedachte dat God eeuwig is, moest ons hoge aanbiddelijke gedachten van Hem geven. Wij zijn zo geneigd geringe, oneerbiedige gedachten van God te hebben. "Gij meent, dat Ik ten enenmale ben gelijk gij", Psalm 50:21, zwak en sterfelijk. Maar als wij zouden bedenken dat God eeuwig is, en terwijl onze kracht vergaat, Hij Koning is in der eeuwigheid, en Zijn kroon voor eeuwig bloeit en Hij ons eeuwig gelukkig of ellendig kan maken, dan zou ons dit aanbiddelijke gedachten van God geven. "Zo vielen de vier en twintig ouderlingen voor Hem, Die op den troon zat, en aanbaden Hem, Die leeft in alle eeuwigheid, en wierpen hun kronen voor den troon", Openbaring 4:10. De heiligen vallen neer om door die nederige gestalte uit te drukken dat zij niet waardig zijn in Gods tegenwoordigheid te zitten. Zij vallen neer en aanbidden Hem Die leeft in alle eeuwigheid; zij kussen als het ware Zijn voeten. Zij

werpen hun kronen neer voor de troon, zij leggen al de eer aan Zijn voeten; aldus betonen zij nederige aanbidding aan het eeuwige Wezen. Als wij de eeuwigheid Gods overwegen, zal ons dat doen aanbidden waar wij niet kunnen doorgronden.

B. *Denk ook aan de eeuwigheid van de ziel.* Aangezien God eeuwig is, heeft Hij ons eveneens eeuwig gemaakt. Wij zijn schepselen die nooit meer sterven, wij zullen binnenkort onze eeuwige bestemming binnengaan, hetzij van geluk of ellende. Denk daar toch ernstig over na! Zeg: "O, mijn ziel, welke van deze twee eeuwige bestemmingen zal vermoedelijk uw deel zijn? Ik moet binnenkort van hier vertrekken, en waar zal ik dan heengaan, naar welke van deze eeuwige bestemmingen, naar de heerlijkheid of naar de staat van ellende?" Het ernstig overdenken van de eeuwige staat die wij zullen ingaan zou wel eens een krachtige uitwerking op ons kunnen hebben.

1. Gedachten aan eeuwige pijnen zijn een goed tegengif tegen de zonde. De zonde verlokt ons met haar vermaak, maar als wij aan de eeuwigheid denken kan dat de onmatige drift tot de lust temperen. Zal ik eeuwige pijn verduren voor een kortstondig vermaak in de zonde? Evenals de sprinkhanen in Openbaring 9:7 schijnt de zonde ook een kroon als goud gelijk op haar hoofd te hebben, maar zij heeft een staart gelijk aan een schorpioen, vers 10, en in die staart een angel, en die angel kan er nooit uitgetrokken worden. Zal ik de eeuwige toorn riskeren? Is het begaan van de zonde even zoet als het eeuwig liggen in de hel, bitter is? Deze gedachte zou ons van de zonde doen vlieden, evenals Mozes van de slang vlood.
2. Ernstige gedachten aan het eeuwig geluk zou ons ten zeerste van wereldse zaken aftrekken. Wat zijn toch deze ondermaanse zaken vergeleken met de eeuwigheid? Zij zijn snel voorbij, zij begroeten ons en nemen weer afscheid. Maar ik zal in een eeuwige staat terechtkomen; ik hoop bij Hem te wonen Die eeuwig is; wat voor betekenis heeft dan de wereld voor mij? Voor hen die op de top van de Alpen staan, zijn de grote steden van 'Campania' kleine voorwerpen in hun ogen; zo lijken alle dingen van deze aarde nietig in de ogen van hem die zijn gedachten gevestigd heeft op zijn eeuwige staat na dit leven. Wat is de glans van deze wereld, hoe arm en nietig vergeleken bij het eeuwig gewicht der heerlijkheid.
3. Ernstige gedachten aangaande een eeuwige staat, van geluk of ellende, moest een sterke invloed hebben op alles wat wij ter hand nemen. Alles wat wij doen bevordert óf een gezegende óf een vervloekte eeuwige staat; elke goede daad brengt ons een stap nader tot een eeuwige geluksstaat; elke zondige daad brengt ons een stap dichter bij een eeuwige staat van ellende. O, welke invloed moesten de gedachten aan de eeuwigheid hebben op onze godsdienstplichten! Wij zouden ze daardoor met al onze macht moeten doen. Goede plichtsbetrachting voert een christen dichter naar de hemel en brengt hem een stap nader tot een gelukzalige eeuwigheid.

D. DE ONVERANDERLIJKHEID GODS

De volgende eigenschap is Gods onveranderlijkheid. "Ik, de HEERE, word niet veranderd", Maleáchi 3:6.

I. God verandert niet in Zijn Wezen.
II. Ook niet in Zijn besluit.
    I. Zijn Wezen is onveranderlijk.
        1. Er komt geen verduistering in Zijn glans.
        2. Er kan aan Zijn bestaan geen tijd toegekend worden.

1 *Er komt geen verduistering in Zijn glans.* Zijn Wezen straalt in onverminderde luister. "Bij Hem is geen verandering noch schaduw van omkering", Jakobus 1:17. "Gij zijt Dezelfde", Psalm 102:28. Al het geschapene is vol verandering. Koningen en keizers zijn onderworpen aan verandering. Sesostris, een Egyptisch vorst, die verschillende koningen door oorlogen onderworpen had, liet hen zijn wagen trekken, alsof zij paarden waren, en alsof hij van plan was hen gras te laten eten, zoals de Heere bij Nebukadnézar deed. Een kroon heeft vele opvolgers. Koninkrijken kennen hun verval en hun beroeringen. Wat is er van de grootheid van Athene geworden? Van de pracht van Troje? Jam seges est ubi Troja fuit. "Er groeit nu koren waar eenmaal Troje lag." Hoewel koninkrijken een hoofd van goud hebben, hebben ze voeten van leem.

- De hemelen veranderen ook. "Gij zult ze veranderen als een gewaad, en zij zullen veranderd zijn", Psalm 102:27. De hemelen zijn de oudste getuigenissen, waar God Zijn eer als met een zonnestraal opgeschreven heeft, en toch zullen zij veranderen. Hoewel ik niet denk dat zij vergaan zullen wat de substantie betreft, toch zullen zij veranderen wat hun eigenschappen betreft; zij zullen smelten door de geweldige hitte en zodoende zuiverder en reiner worden, 2 Petrus 3:12. Dus de hemelen zullen veranderd worden, maar niet Hij Die in de hemel woont. "Bij Hem is geen verandering of schaduw van omkering."
- De beste heiligen hebben hun duisternissen en veranderingen. Bezie een christen in zijn geestelijke staat, hij is vol afwisseling. Hoewel het zaad der genade niet sterft, toch verflauwt dikwijls de schoonheid en de werkzaamheid ervan. Een christen heeft in zijn godsdienst ook aanvallen van ongesteldheid. Soms is het vloed in zijn geloof, soms eb; soms vlamt zijn liefde op en op een andere tijd is zij als vuur onder de as en heeft hij zijn eerste liefde verlaten. Hoe sterk was Davids geloof eenmaal: "God is mijn Rots, ik zal op Hem betrouwen", 2 Samuël 22:3. Op een andere keer zei hij: "Nu zal ik nog één dezer dagen door de hand van Saul omkomen." Waar is de christen die kan zeggen dat hij geen verandering ondervindt in zijn genade, dat de boog van zijn geloof altijd gespannen is, dat de snaren van zijn viool nooit slap hangen? Wij zullen zeker zulke christenen nooit ontmoeten voor wij hen in de hemel aantreffen. Maar God is zonder schaduw van omkering.
- De engelen waren onderworpen aan verandering; zij waren heilig geschapen, maar wel veranderlijk. "De engelen die hun beginsel niet bewaard hebben", Judas:6. Deze morgensterren des hemels werden vallende sterren. Maar Gods heerlijkheid blinkt uit met onverminderde schittering. In God is niets dat op verandering lijkt, hetzij ten goede of ten kwade. Niet ten goede, omdat Hij dan niet volmaakt zou zijn. Niet ten kwade, want dan zou Hij ophouden volmaakt te

zijn. Hij is onveranderlijk heilig, onveranderlijk goed; er is in Hem geen schaduw van omkering.

"Maar toen Christus, Die ook God is, de menselijke natuur aannam, was er toch verandering in God?"
Als de Goddelijke natuur in de menselijke veranderd was, of de menselijke in de Goddelijke, dan was er een verandering geweest, maar dat was niet het geval! De menselijke natuur was onderscheiden van de Goddelijke. Daarom was er geen verandering. Een wolk voor de zon verandert het lichaam van de zon niet; zo ook hier: hoewel de Goddelijke natuur verborgen was achter de menselijke natuur, veranderde daardoor de Goddelijke natuur niet!

2. *Aan Gods bestaan kan geen tijd toegekend worden.* "Die alleen onsterfelijkheid heeft.", 1 Timótheüs 6:16. De Godheid kan niet sterven. Een oneindig Wezen kan niet veranderd worden in een eindig wezen. God is oneindig. Hij is eeuwig, derhalve is Hij niet sterfelijk. Eeuwig te zijn en tevens sterfelijk, is met elkaar in strijd.

Eerste gebruik.
Beschouw toch de uitnemendheid van de Goddelijke natuur in Zijn onveranderlijkheid. Dit is de heerlijkheid van de Godheid. Veranderlijkheid duidt op zwakheid, en die is niet in God, Die Dezelfde is, gisteren, heden en tot in eeuwigheid, Hebreeën 13:8. Mensen zijn onstandvastig en veranderlijk, evenals Ruben, "snelle afloop als der wateren" (ongestadig als water, Eng. vert.), Genesis 49:4.

- De mensen zijn veranderlijk in hun principes. Als hun gezicht zo snel zou veranderen als hun opvattingen dan zouden wij hen niet herkennen.
- Zij zijn veranderlijk in hun besluiten, zoals de wind die uit het oosten waait even later naar het westen draait. Zij nemen zich voor deugdzaam te zijn, maar zij hebben spoedig spijt van hun beslissing. Hun binnenste is als de pols van een zieke man, die elk half uur verandert. Een apostel vergelijkt hen met de baren der zee, en met dwalende sterren, Judas:13. Zij zijn geen pilaren in de tempel Gods, maar rieten.
- Anderen zijn veranderlijk in hun vriendschap. Zij hebben spoedig iemand lief, en even snel haten zij hem. Nu eens ben je hun boezemvriend, dan weer verstoten zij je uit hun gunst. Zij veranderen als de kameleon, en nemen verschillende kleuren aan. Maar God is onveranderlijk!

Tweede gebruik.
Beschouw de ijdelheid van het schepsel. In alles is verandering, behalve in God. "Immers zijn de gemene lieden ijdelheid, de grote lieden zijn leugen", Psalm 62:10. Wij zoeken meer in het schepsel dan God erin gelegd heeft. In het schepsel zijn twee ondeugden: het belooft meer te zijn dan wij erin aantreffen en het laat ons in de steek als wij het 't meest nodig hebben. In alles is gebrek: iemand wil zijn koren laten malen en er is geen water. (voor de watermolen) Een zeeman is gereed voor een zeereis en er is geen wind, of er is tegenwind. Iemand vertrouwt erop, dat een ander zijn belofte zal nakomen en hij kan het niet volbrengen, zodat deze is als een verstuikte voet.
Wie zoekt er toch echte standvastigheid in het ijdele schepsel? Dat is alsof men een huis zou bouwen op het zand dat door de zee wordt overspoeld. In het schepsel is niets zo zeker als bedrog, en hij stelt alleen maar in alles teleur. Het is niet verwonderlijker hier beneden veranderingen te zien gebeuren dan de maan te zien schijnen in een

nieuwe vorm en gedaante. Verwacht in alle dingen met veranderingen te maken te krijgen; alleen God verandert niet.

Derde gebruik.
Ter vertroosting van Gods kinderen.

1. In geval van verlies. Als het bezit bijna tot niets geslonken is, en als u vrienden verliest door de dood is er dubbele tegenslag. Maar de troost is, dat God onveranderlijk is. Ik kan deze verliezen lijden, maar ik kan niet mijn God verliezen, Hij sterft nooit. Als aan de vijgenboom en de olijfboom geen vruchten groeiden, stelde de Heere niet teleur. "Ik zal mij verheugen in den God mijns heils", Hábakuk 3:18. Bloemen in de tuin sterven af, maar het erfdeel van iemand blijft. Zo verdwijnen en veranderen uitwendige zaken, maar "Gij zijt de Rotssteen mijns harten en mijn Deel in eeuwigheid", Psalm 73:26.
2. In geval van droefheid van geest. God schijnt de ziel in de verlating te verstoten, zoals in Hooglied 5:6 "Mijn Liefste was geweken"; toch is Hij onveranderlijk. Hij is onveranderlijk in Zijn liefde; Hij mag dan Zijn aangezicht veranderen, maar niet Zijn hart! "Ik heb u liefgehad met een eeuwige liefde", Jeremia 31:3. In het Hebreeuws staat er "olam", een liefde der eeuwigheid. Als eenmaal Gods verkiezende liefde opgaat over een ziel, gaat die nooit meer onder. "Bergen zullen wijken en heuvelen wankelen, maar Mijn goedertierenheid zal van u niet wijken, en het verbond Mijns vredes zal niet wankelen", Jesaja 54:10. Gods liefde is vaster dan de bergen. Zijn liefde tot Christus is onveranderlijk, en Hij zal evenmin ophouden gelovigen lief te hebben als Hij zal ophouden Christus lief te hebben.

Vierde gebruik, van vermaning.
Dat u toch deel mocht krijgen aan die onveranderlijke God, dan bent u een rots in de branding, onbeweeglijk te midden van alle veranderingen.

"Hoe zal ik deel krijgen aan die onveranderlijke God?"
Als er in u een verandering teweeggebracht wordt. "Maar gij zijt afgewassen, maar gij zijt geheiligd", 1 Korinthe 6:11. Daardoor worden wij gebracht van de duisternis tot het licht (ad tenebris ad lucem) en zó veranderd, alsof er een andere ziel in hetzelfde lichaam gekomen is. Door die verandering krijgen wij deel aan de onveranderlijke God. Stel uw betrouwen alleen op die God Die onveranderlijk is. "Laat gijlieden dan af van den mens", Jesaja 2:22. Laat af van het steunen op een riet, maar steun op de Rots der eeuwen. Hij die door het geloof in God geborgen is, is veilig temidden van alle veranderingen. Hij is als een schip dat aan een onbeweeglijke rots vastgemaakt is. Wie zijn vertrouwen op God stelt, heeft een onwankelbare grond, die onveranderlijk is. "Ik zal u niet begeven en Ik zal u niet verlaten", Hebreeën 13:5. Gezondheid kunnen wij verliezen, rijkdom, vrienden kunnen van ons genomen worden, maar God zegt: "Ik zal u niet verlaten." Mijn kracht zal u ondersteunen, Mijn Geest zal u heiligen, Mijn genade zal u behouden, Ik zal u nooit begeven.
O, stel uw vertrouwen toch op deze onveranderlijke God! God is zeer gesteld op twee dingen: op onze liefde en op ons vertrouwen. Hij is zeer gesteld op onze liefde, opdat wij het schepsel niet meer lief zullen hebben dan Hem, daarom laat Hij schepselsliefde bitter smaken. Hij is ook zeer gesteld op ons vertrouwen, opdat wij niet meer vertrouwen in het schepsel stellen dan in Hem, daarom laat Hij ons ervaren dat het schepsel onbetrouwbaar is.
Uiterlijke gemakken worden ons gegeven als teerkost op de weg om ons te verkwikken, maar niet als krukken om op te steunen. Als wij een afgod van het

schepsel maken, zal God ons met datgene waarop wij ons betrouwen stellen beschaamd doen uitkomen. O, stel uw vertrouwen toch op de onsterfelijke God! Evenals Noachs duif zullen wij geen rustgrond voor onze ziel vinden vóór wij in de ark van Gods onveranderlijkheid zijn. "Die op den HEERE vertrouwen, zijn als de berg Sion, die niet wankelt, maar blijft in eeuwigheid", Psalm 125:1.

II. God is onveranderlijk in Zijn besluit.
Wat Hij van eeuwigheid besloten heeft, is onveranderlijk. "Mijn raad zal bestaan", Jesaja 46:10. Gods eeuwige raad of Zijn besluit is onveranderlijk. Als Hij Zijn besluit veranderde, zou dat moeten gebeuren als gevolg van een of ander gebrek in wijsheid of onvoldoende vooruitzicht, want dat is de reden waarom mensen hun oogmerk veranderen: men ziet dan later iets, wat men niet vooraf gezien had. Maar dat kan niet de oorzaak zijn dat God Zijn besluit zou veranderen, omdat Zijn wetenschap volmaakt is; Hij ziet alle dingen in één oogopslag vóór Hem.

"Maar er staat toch dat het God berouwde? Er schijnt dus een verandering in Zijn besluit te zijn, bijvoorbeeld in Jona 3:10 "Het berouwde God over het kwaad dat Hij gesproken had hun te zullen doen."
Antwoord. Berouw wordt de HEERE figuurlijk toegeschreven. "God is geen man, dat Hij liegen zou", Numeri 23:19. Er kan een verandering in Gods werken zijn, maar niet in Zijn wil. Hij kan een verandering willen, maar Hij kan niet Zijn wil veranderen! God kan Zijn vonnis veranderen, maar niet Zijn besluit.
Een koning kan een vonnis laten vellen over een boosdoener, die hij van plan was te behouden. Zo dreigde God de ondergang van Ninevé, maar aangezien de mensen van Ninevé zich bekeerden, spaarde God hen, Jona 3:10. Hier heeft God Zijn vonnis veranderd, maar niet Zijn besluit, het gebeurde zoals het in de boezem van Zijn voornemen van eeuwigheid gelegen had.

Maar als Gods besluit onveranderlijk is en niet kan herroepen worden, wat is dan het doel van het gebruik der middelen? Onze werkzaamheden tot zaligheid veranderen toch Zijn besluit niet?
Antwoord. Het besluit Gods beïnvloedt mijn werkzaamheden niet, want Hij Die mijn zaligheid heeft besloten, heeft dat gedaan in het gebruik der middelen en als ik de middelen verwaarloos, veroordeel ik mijzelf. Niemand redeneert toch als volgt: God heeft besloten hoelang ik zal leven, daarom gebruik ik de middelen niet om me in het leven te houden, ik eet niet en drink niet. God heeft de duur van mijn leven bepaald in het gebruik der middelen; zo heeft God ook mijn zaligheid besloten in het gebruik van het Woord en het gebed. Evenals iemand die voedsel weigert een moordenaar is van zichzelf, zo verderft iemand zichzelf als hij weigert zijn zaligheid uit te werken. Van de vaten der barmhartigheid staat geschreven, dat zij tot heerlijkheid bereid zijn, Romeinen 9:23. Hoe anders worden ze toebereid dan door hen te heiligen? En dat kan niet anders dan door het gebruik der middelen. Laat daarom Gods besluit u niet afhouden van heilige werkzaamheden. Het is een goed gezegde van Dr. Preston: "Hebt u een hart om tot God te bidden? Het is een goed teken dat Hij geen besluit van toorn tegen u heeft."

Eerste gebruik.
Als Gods besluit van eeuwigheid is en onveranderlijk, dan verkiest God niet op voorgezien geloof, zoals de Arminianen beweren. "Als de kinderen nog niet geboren waren ... opdat het voornemen Gods, dat naar de verkiezing is, vast bleve .., gelijk

geschreven is: Jakob heb Ik liefgehad, en Ezau heb Ik gehaat", Romeinen 9:11, 13. Wij zijn niet verkoren om onze heiligheid, maar tot heiligheid, Efeze 1:4. Als wij niet gerechtvaardigd worden *om* ons geloof, en dat is zo, dan zijn wij zeker niet verkoren *om* ons geloof. Er staat dat wij gerechtvaardigd zijn door het geloof als *instrument,* Efeze 2:8, maar niet om het geloof als *oorzaak;* en als wij niet gerechtvaardigd zijn om het geloof, dan zijn wij zeker niet verkoren om het geloof. Het besluit van Gods verkiezing is van eeuwigheid en is onveranderlijk, en is daarom niet afhankelijk van voorgezien geloof. "Er geloofden zovelen als er geordineerd waren tot het eeuwige leven", Handelingen 13:48. Die waren niet verkoren omdat zij geloofden, maar zij geloofden omdat zij verkoren waren.

Tweede gebruik.
Als Gods besluit onveranderlijk is, verschaft dat in twee gevallen troost.

1. Betreffende Gods voorzienigheid jegens Zijn Kerk. Wij zijn zo geneigd om met Zijn voorzienigheid te twisten als alles niet overeenkomstig onze wens gaat. Bedenk echter dat Gods werk voortgaat en er gebeurt slechts wat Hij van eeuwigheid besloten heeft.
2. God heeft verdrukkingen voor Zijn Kerk ten goede besloten. De verdrukkingen van Gods Kerk zijn als de roeringen van het water door een engel, die de weg banen tot genezing van Zijn volk, Johannes 5:4. Hij heeft besloten dat er verdrukkingen in de Kerk zouden zijn. "Hij heeft te Sion vuur en te Jeruzalem een oven", Jesaja 31:9. De radertjes in een uurwerk lopen tegengesteld aan elkaar; maar zij zorgen alle dat de wijzers van het uurwerk voortgaan, zo gaan de raderen van de Voorzienigheid vaak tegengesteld aan onze wensen, maar zij voeren toch Gods onveranderlijk besluit uit. "Velen zullen er wit gemaakt worden", Daniël 12:10. God laat de wateren van verdrukking over Zijn volk uitgieten om hen wit te maken. Murmureer daarom niet tegen Gods handelingen; Zijn werk gaat door, er gebeurt slechts wat Hij in Zijn wijsheid van eeuwigheid besloten heeft. Alles zal naar Gods Raadsplan zijn en tot volvoering van Zijn besluit.

Derde gebruik.
Troost voor Gods kinderen met betrekking tot hun zaligheid.
"Het vaste fundament Gods staat, hebbende dit zegel: De Heere kent degenen, die Zijne zijn", 2 Timótheüs 2:19. Gods besluit der verkiezing is onveranderlijk. Eens verkoren, voor eeuwig verkoren. "Ik zal zijn naam geenszins uitdoen uit het boek des levens", Openbaring 3:5. Er staan in het boek van Gods verkiezing geen errata, en er wordt ook niets uitgewist. Eens gerechtvaardigd, nooit meer veroordeeld. "Berouw zal van Mijn ogen verborgen zijn", Hoséa 13:14. God heeft nooit berouw van Zijn verkiezende liefde. "Hij heeft hen liefgehad tot het einde", Johannes 13:1. Daarom, als u een gelovige zijt, troost u dan met de onveranderlijkheid van Gods besluit.

Vierde gebruik.
We zullen besluiten met een woord tot de goddelozen, die met geweld tegen God en Zijn volk opstaan: *laat hen bedenken dat Gods besluit onveranderlijk is.* God zal het niet veranderen, en zij kunnen het niet verbreken; en in het tegenstaan van Gods wil, volvoeren zij Zijn besluit. Er is een tweeërlei wil in God: de wil van Zijn bevel en de wil van Zijn besluit. Terwijl de goddelozen de wil van Gods bevel tegenstaan, vervullen zij de wil van Zijn besluit waarin Hij hen toelaat dit te doen. Judas verraadt Christus, Pilatus veroordeelt Hem, de soldaten kruisigen Hem. Terwijl zij tegen de wil van Gods bevel ingaan, volvoeren zij de wil van Zijn besluit waarin Hij hen dit toe-

laat, Handelingen 4:28. God beveelt het ene, zij doen het andere. God beveelt hun de sabbat te houden, zij ontheiligen die. Maar terwijl zij Zijn gebod ongehoorzaam zijn, vervullen zij Zijn besluit, waarin Hij hen overgeeft.

Als iemand twee netten spant, één van zijde en het andere van ijzer, dan kan het zijden net scheuren, het ijzeren niet. Zo is het hier ook: als men het zijden net van Gods gebod verbreekt, wordt men gevangen in het ijzeren net van Zijn besluit. Terwijl zij Gods bevelen de rug toekeren, voeren zij toch Zijn besluiten uit: Zijn besluiten waarin Hij hen toelaat de zonde te doen en waardoor Hij hen straft voor hun bedreven kwaad.

E. DE WIJSHEID VAN GOD

De volgende eigenschap is Gods wijsheid, die één van de helderste stralen van de Godheid is. "Hij is wijs van hart", Job 9:4. Het hart is de zetel van de wijsheid. Cor in Hebraeo sumitur pro judicio. Bij de Hebreeën wordt het hart wel genomen voor de wijsheid. "Laten de lieden van verstand het mij vertellen", Job 34:34 (Eng. vert.) in het Hebreeuws: "Laten de lieden van hart mij vertellen." God is wijs van hart, dat wil zeggen: Hij is volmaakt wijs. God alleen is wijs; Hij bezit alleen en geheel alle wijsheid, daarom wordt Hij genoemd: "den alleen wijzen God", 1 Timótheüs 1:17.
Al de schatten der wijsheid zijn in Hem opgesloten en geen enkel schepsel kan enige wijsheid verkrijgen dan voor zover het God behaagt hem die te verlenen uit Zijn schatkamer. God is volkomen wijs, er is geen gebrek in Zijn wijsheid. De mens kan in sommige zaken wijs zijn, maar in andere zijn onvoorzichtigheid en zwakheid verraden. Maar God is het grote Voorbeeld van Wijsheid en het Voorbeeld moet volmaakt zijn, Matthéüs 5:48.
De wijsheid Gods komt in twee zaken tot uiting:
I. Zijn oneindige wijsheid.
II Zijn nauwgezette werken.

I. *Zijn oneindige wijsheid.*
Hij kent de diepste verborgenheden, Daniël 2:28. Hij kent de gedachten, de meest ingewikkelde subtiele zaken. "Die den mens bekendmaakt, wat zijn gedachte zij", Amos 4:13. Laat de zonde nog zo geraffineerd bedreven worden, God zal alle maskers en vermommingen afrukken en Hij doorzoekt het hart. Hij weet alle toekomstige omstandigheden, alle dingen staan voor Hem in een helder licht.

II. *Zijn bijzonder nauwgezet werk.*
Hij is wijs van hart; Zijn wijsheid ligt op Zijn werken. Deze werken van God zijn samengebonden in drie grote delen, waarin wij Zijn wijsheid kunnen lezen.

(1) Het werk der schepping.
De schepping is zowel een monument van Gods macht als een spiegel waarin wij Zijn wijsheid kunnen zien. Niemand dan de wijze God zou zó nauwkeurig de wereld tot stand kunnen brengen.

- Beschouw de aarde die bedekt is met een grote verscheidenheid van bloemen, die zowel schoonheid als geur verspreiden. Beschouw de hemel die met lichten bezaaid is. Wij kunnen de heerlijke wijsheid van God zien in de zonnegloed en in het fonkelen van de sterren.
- Zijn wijsheid is te zien in het rangschikken en ordenen van alles op zijn eigen plaats en in zijn eigen omgeving. Als de zon lager was geplaatst, zou hij ons verbrand hebben; als hij hoger was gezet zou hij ons door zijn stralen niet verwarmd hebben.
- Gods wijsheid is te zien in het vaststellen van de jaarseizoenen. "Zomer en winter, die hebt Gij geformeerd", Psalm 74:17. Als het enkel zomer zou zijn, zou de hitte ons verschroeien; als het enkel winter zou zijn, zou de koude ons doen omkomen.
- De wijsheid van God is te zien in de afwisseling van licht en donker. Als het enkel nacht was geweest, zou er geen werk zijn. Als het enkel dag zou zijn, hadden wij geen rust.

- De wijsheid is te zien in de afwisseling van de elementen, zoals de aarde en de zee. Als alles zee was geweest, hadden wij gebrek aan brood gehad. Als alles aarde was geweest, hadden wij gebrek aan water gehad.
- De wijsheid van God is te zien in het bereiden en laten rijpen van de vruchten der aarde, in de wind en de vorst die de vruchten toebereiden, en in de zon en de regen die de vruchten doen rijpen.
- Gods wijsheid is te zien in het paal en perk stellen van de zee en in het zo wijs aan te leggen, dat, hoewel de zee hoger staat dan menig deel van de aarde, zij toch de aarde niet onder water zet. Zodat wij met de psalmist wel mogen uitroepen: "Hoe groot zijn Uw werken, o HEERE! Gij hebt ze alle met wijsheid gemaakt", Psalm 104:24. Er zijn alleen maar wonderen van wijsheid te zien!
- Gods wijsheid is ook te zien in de ordening van zaken, in het maatschappelijk bestel, zodat de één de ander nodig heeft. De arme heeft het geld van de rijke nodig en de rijke heeft de arbeid van de arme nodig. God zorgt dat het ene beroep afhankelijk is van het andere, zodat de één de ander kan behulpzaam zijn, en dat er wederzijdse toegenegenheid moge blijven.

(2) Het tweede werk waarin Gods wijsheid uitblinkt is het werk der verlossing.

a. Hier hebt u het meesterstuk van de Goddelijke wijsheid: een weg ter zaligheid bedenken tussen de zonde van de mens en de rechtvaardigheid Gods. Wij mogen met de apostel wel uitroepen: "O diepte des rijkdoms, beide der wijsheid en der kennis Gods", Romeinen 11:33. Dit heeft engelen en mensen verbaasd. Als God het aan ons overgelaten had een weg ter zaligheid te vinden, toen wij verloren lagen, zouden wij niet het verstand gehad hebben om zoiets te bedenken en ook geen hart om te begeren wat Gods oneindige wijsheid voor ons had uitgevonden. Genade wilde gaarne zondaren redden maar wilde beslist niet dat de rechtvaardigheid Gods gekrenkt zal worden. Genade sprak: het is te betreuren dat zulke edele schepselen als de mensen geschapen zouden zijn om verloren te gaan, en toch mag Gods rechtvaardigheid er niets mee verliezen." Wat moet er dan voor weg gevonden worden? Engelen kunnen aan het onrecht Gods rechtvaardigheid aangedaan niet voldoen, en ook is het niet juist dat de ene natuur zondigt, terwijl de andere natuur moet lijden. Wat dan? Zal dan de mens voor eeuwig verloren gaan? Welnu, toen de genade zo in zichzelf overlegde wat er toch gedaan kon worden tot herstel van gevallen mensen, kwam Gods wijsheid tussenbeide en de Godsspraak luidde: "Laat God mens worden, laat de tweede Persoon in de Drie-eenheid vlees worden en lijden. Om dat mogelijk te maken zal Hij mens worden en om dat te volbrengen zal Hij God zijn." Zo kan de rechtvaardigheid bevredigd worden en de mens gezaligd. O, diepte van de rijkdom der wijsheid Gods, om op deze wijze te zorgen dat recht en genade elkander zouden kussen! Groot is deze verborgenheid: "God geopenbaard in het vlees", 1 Timótheüs 3:16. Wat was het een wijsheid dat Christus tot zonde gemaakt zou worden en dat Hij toch geen zonde kende; dat God de zonde zou veroordelen en toch de zondaar zou zaligen! Het was hier enkel wijsheid, deze weg der zaligheid uit te vinden!
b. Het middel waardoor de zaligheid wordt toegepast laat Gods wijsheid zien: dat de zaligheid is door het geloof en niet door de werken. Geloof is een nederige genade; het geeft Christus alle eer; het aanbidt vrije genade en omdat vrije genade hier verhoogd wordt, krijgt God de eer; het is de hoogste wijsheid Zijn eer te verhogen.
c. De wijze waarop het geloof gewerkt wordt, vertoont ook Gods wijsheid. Het wordt gewerkt door het gepredikte Woord. "Het geloof is uit het gehoor", Romeinen

10:17. Wat is toch de zwakke adem van een mens dat hij een ziel tot bekering zou brengen? Het is alsof hij fluistert in het oor van een dode. Dit is dwaasheid in het oog der wereld; maar de Heere toont heel gaarne Zijn wijsheid door hetgeen dwaasheid schijnt te zijn. "God heeft het dwaze der wereld uitverkoren, opdat Hij de wijzen beschamen zou", 1 Korinthe 1:27. Waarom dit? "Opdat geen vlees zou roemen voor Hem", vs 29. Als God bekering teweegbrengen zou door de dienst van engelen, dan zouden wij geneigd zijn in engelen te roemen en hun de eer te geven die alleen God toekomt. Maar als God door zwakke werktuigen werkt, gebruik maakt van mensen van gelijke bewegingen als wij zelf zijn en door hen bekering werkt, dan is het duidelijk te zien dat de kracht Godes is. "Wij hebben deze schat in aarden vaten, opdat de uitnemendheid der kracht zij van God en niet uit ons", 2 Korinthe 4:17. Hierin wordt Gods wijsheid gezien, dat geen vlees zal roemen voor Hem.

(3) De wijsheid van God komt heerlijk tot uiting in de werken van Zijn voorzienigheid. Alles in de voorzienigheid heeft iets van een zegen of een wonder in zich opgesloten. De wijsheid van God in de werken van Zijn voorzienigheid blijkt:

1. Door grote dingen tot stand te brengen door kleine en geringe middelen. Hij genas de gestoken Israëlieten door middel van een koperen slang. Als er nu een of ander probaat tegengif was gebruikt, als de balsem uit Gilead gehaald was, dan was er een goede kans van genezing geweest, maar wat had men nu aan zo'n koperen slang? Het was slechts een afbeelding en ze werd niet eens naar degene die gewond was toegebracht; hij moest er alleen naar kijken, en toch bracht dit de genezing tot stand. Hoe minder waarschijnlijkheid er is in het middel, hoe meer men Gods wijsheid ziet.

2. De wijsheid van God ziet men als Hij Zijn werk doet door iets dat voor het vleselijk oog geheel tegenstrijdig lijkt.

- God nam voor Jozef te verhogen en de schoven van al zijn broers voor zijn schoof te doen buigen. Welnu, welke weg slaat Hij in? Eerst wordt Jozef in de put geworpen, vervolgens naar Egypte verkocht, en daarna in de gevangenis gezet, Genesis 39:20. Door zijn gevangenschap baande God de weg tot zijn verhoging. Als God in een gewone weg uitredt, zou dat niet zozeer Zijn wijsheid ten toon spreiden. Maar als Hij op een vreemde manier te werk gaat en verlost op een wijze waarvan wij denken dat Hij doet omkomen, dan blinkt Zijn wijsheid op een zeer heldere wijze uit.
- God wilde Israël de overwinning geven en hoe deed Hij dat? Hij vermindert Gideons leger. "Des volks is te veel dat met u is", Richteren 7:2. Hij dunt het leger van twee en dertig duizend uit tot driehonderd, en door het middel om de overwinning te behalen weg te nemen laat Hij Israël toch overwinnen.
- Gods plan was Zijn volk uit Egypte te halen, en Hij slaat een vreemde weg in om het uit te voeren. Hij porde de harten van de Egyptenaren aan om hen te haten. "Hij keerde hun hart om, dat zij Zijn volk haatten", Psalm 105:25. Hoe meer de Egyptenaren Israël haatten en onderdrukten, hoe meer God hen plaagde en hoe blijer zij waren dat zij Israël konden laten gaan. "De Egyptenaren hielden sterk aan bij het volk, haastende om die uit het land te drijven", Exodus 12: 33.
- God wilde Jona redden toen hij in de zee geworpen werd en Hij liet hem opslokken door de vis en bracht hem zó aan land.

- God wilde Paulus en allen die in het schip met hem waren behouden, maar het schip moest eerst breken en zij kwamen allen veilig aan land op de brokstukken van het schip, Handelingen 27:44.
- Met betrekking tot Zijn Kerk gebruikt God vaak tegenstrijdige middelen en laat Hij de vijand Zijn werk doen. Hij kan met een kromme stok een rechte slag toebrengen. Hij heeft dikwijls Zijn Kerk tot bloei en wasdom gebracht door vervolging. "De stromen bloed hebben haar nog vruchtbaarder gemaakt", zei Julianus. "Komt aan, laat ons wijselijk handelen tegen hetzelve, opdat het niet vermenigvuldige", Exodus 1:10, en de wijze waarop zij het volk onderdrukten, was de oorzaak dat het vermenigvuldigde. "Hoe meer zij het verdrukten, hoe meer het vermeerderde", vs 12; net als bij een akker: hoe beter hij geëgd wordt, hoe meer vrucht hij draagt.
- De apostelen werden als gevolg van de vervolgingen uiteen gejaagd, en dit was net als het uitspreiden van zaad: zij trokken her en der en predikten het Evangelie en er kwamen dagelijks bekeerlingen bij. Paulus werd in de gevangenis gezet en zijn banden waren het middel om het Evangelie te verbreiden, Filippenzen 1:12.

3. De wijsheid Gods is te zien als Hij de gruwelijkste boosheden doet uitlopen ten goede van Zijn volk. Zoals verscheidene giftige ingrediënten op vernuftige wijze bereid worden tot een probaat medicijn door de bekwaamheid van de analist, zo laat God de meest dodelijke verdrukkingen medewerken ten goede voor Zijn kinderen. Hij loutert hen en bereidt hen toe voor de hemel, 2 Korinthe 4:17. Deze harde winters bespoedigen de komst van de lentebloemen der heerlijkheid. De wijze God verandert door Goddelijke apothekerskunst verdrukkingen in hartsterkingen. Hij maakt dat Zijn volk door verliezen de overwinning behalen en verandert hun kruisen in zegeningen.

4. De wijsheid van God is hierin te zien, dat de zonden der mensen Gods werk zullen doen voortgaan, en toch zal Hij de hand niet in hun zonden hebben. De Heere laat de zonde toe, maar Hij keurt ze niet goed. Hij heeft Zijn hand in de daad waarmee de zonde wordt begaan, maar niet in de zonde van die daad. Zo bijvoorbeeld in de kruisiging van Christus: zover het een natuurlijke daad was, was Gods medewerking erin; als Hij de Joden niet het leven en de adem had gegeven, hadden zij het niet kunnen doen; maar als zondige daad verafschuwde God het. Een muzikant bespeelt een valse viool; de muzikant veroorzaakt het geluid, maar de wanklank en de dissonant komt door de viool zelf. Zo is de natuurlijke beweging van de mens door God, maar de zonde in hun daad is van henzelf. Als iemand op een kreupel paard rijdt, veroorzaakt de ruiter dat het paard voortgaat, maar het mank gaan komt door het paard zelf. Hierin is dus Gods wijsheid, dat de zonden der mensen Zijn werk doen voortgaan, hoewel Hij in de zonde Zijn hand niet heeft.

5. De wijsheid Gods wordt gezien als Hij in hopeloze gevallen helpt. God laat zeer gaarne Zijn wijsheid blijken als menselijke hulp en wijsheid falen. Uitmuntende rechtsgeleerden worstelen graag met spitsvondigheden en moeilijkheden in de wet, om hun kunde des te meer te doen blijken. Gods wijsheid staat nooit verlegen, maar als de omstandigheden in de voorzienigheid het donkerst zijn, dan verschijnt de morgenster der verlossing. "Die aan ons gedacht heeft in onze lage staat" (Eng. vert.), Psalm 136:23. Soms doet God de geest van Zijn vijanden versmelten, Jozua 2:24. Soms zorgt Hij dat zij ander werk te doen hebben en laat Hij hen de aftocht

blazen, zoals Hij bij Saul deed toen deze David achtervolgde. "De Filistijnen zijn in het land." "Op de berg des HEEREN zal het voorzien worden." Als de Kerk op het altaar schijnt te liggen zodat haar vrede en vrijheid op het punt staan geofferd te worden, dan komt de Engel!

6. Gods wijsheid wordt gezien als wijze mensen beschaamd staan en als Hij hun wijsheid het middel doet zijn van hun val. Achitófel was een groot raadsman. "Achitófels raad dien hij ried, was, alsof men naar Gods raad gevraagd had", 2 Samuël 16:23 maar hij ried nu tot zijn eigen schade. "De HEERE maakte zijn raad tot zotheid", 2 Samuël 15:31. "De HEERE vangt de wijzen in hun arglistigheid", Job 5:13, dat wil zeggen: als zij denken wijs te handelen, stelt Hij hen niet alleen teleur, maar vangt ze in hun eigen net. In de strikken die zij voor anderen spannen, worden zij zelf gevangen. "Hunlieder voet is gevangen in het net, dat zij verborgen hadden", Psalm 9:16. God verijdelt gaarne de complotten van staatslieden, Hij maakt gebruik van hun eigen vernuft om hen te gronde te doen gaan, Hij hangt Haman aan zijn eigen galg.

Eerste gebruik.
Aanbidt de wijsheid Gods. Er is een oneindige diepte in; de engelen kunnen er niet in zien. "Zijn wegen zijn onnaspeurlijk", Romeinen 11:33. Naarmate wij die aanbidden, zouden wij berusten in de wijsheid Gods. God ziet welke omstandigheden het beste voor ons zijn. Als wij geloofden in de wijsheid Gods, zou het ons bewaren voor murmureren. Berust toch in Gods wijsheid.

1. Bij gemis aan geestelijke troost. God is wijs; Hij acht het soms goed dat wij zonder troost zijn. Misschien zouden wij ons verheffen op geestelijke verruiming, zoals Paulus na zijn openbaringen, 2 Korinthe 12:7. Het is moeilijk om aan de grond te blijven als er grote vertroosting is. God acht nederigheid beter voor ons dan blijdschap. Het is beter troost te missen en nederig te zijn, dan troost te hebben en hoogmoedig te zijn.
2. Laten wij bij gebrek aan lichaamskrachten berusten in Gods wijsheid. Hij weet wat het beste is. Misschien is het wel zo: hoe minder gezondheid hoe meer genade; hoe zwakker van lichaam, hoe sterker in het geloof. "Hoewel onze uitwendige mens verdorven wordt, zo wordt nochtans de inwendige vernieuwd van dag tot dag", 2 Korinthe 4:16. In Rome stonden twee laurierbomen; als de één verwelkte, stond de ander in de groei. De inwendige mens wordt vernieuwd. Als God aan de lichamelijke boom schudt, oogst Hij de vruchten der gerechtigheid, Hebreeën 12:11. Ziekte is Gods lancet om de overgebleven zonde eruit te laten, Jesaja 27:9.
3. In geval van Gods voorzienigheid over Zijn Kerk. Als wij ons afvragen wat God aan het doen is en wij op het punt staan van zorg te bezwijken, laten wij dan in Gods wijsheid berusten. Hij weet het beste wat Hij moet doen. "Zijn voetstappen worden niet bekend", Psalm 77:20. Vertrouw op Hem waar u Hem niet kunt naspeuren. Gods weg is meestal die, waarvan wij het meest denken dat het niet Zijn weg is. Als wij denken dat Gods Kerk als het ware in het graf ligt en er al een grafsteen opgelegd is, kan Zijn wijsheid de steen van de grafspelonk wegrollen. "Christus komt, springende op de bergen", Hooglied 2:8. Of Zijn macht kan de berg verzetten óf Zijn wijsheid weet hoe er over te springen.
4. Voor het geval wij arm naar de wereld zijn, of maar weinig olie in ons kruikje hebben, laat ons toch berusten in Zijn wijsheid. Hij weet wat het beste is: het is om hoogmoed en weelderigheid te genezen. God weet dat als uw bezittingen u niet

waren ontnomen, uw ziel verloren zou zijn geweest. God heeft gezien dat rijkdom een strik voor u zou zijn, 1 Timótheüs 6:9. Zijt u bedroefd omdat God die strik voor u voorkomen heeft? God wil u rijk maken in geloof. Wat u in het tijdelijke ontbreekt, zal in het geestelijke goed gemaakt worden. God wil u meer van Zijn liefde geven. Gij hebt weinig goederen, maar God zal u sterk maken in vertrouwen. O, berust in Gods wijsheid! Hij zal het beste portie voor u afsnijden.

5. In geval van verlies van dierbare betrekkingen, vrouw, of kind of man: laten wij stil berusten in Gods wijsheid. God neemt hen weg, omdat Hij meer van onze liefde zou willen ontvangen; Hij verbreekt deze krukken, opdat wij meer op Hem zouden leunen door het geloof. God wil dat wij zonder krukken gaan.

Tweede gebruik.
Daar God oneindig wijs is, laten wij dan tot Hem gaan om wijsheid, evenals Sálomo deed. "Geef Uw knecht een verstandig hart; die zaak nu was goed in de ogen des HEEREN", 1 Koningen 3:9, 10. Hier ligt voor ons bemoediging in. "Indien iemand van u wijsheid ontbreekt, dat hij ze van God begere, Die een iegelijk mildelijk geeft en niet verwijt", Jakobus 1:5.
Wijsheid is in God als in een "Fontein"; Zijn wijsheid wordt van het meedelen niet verminderd; Zijn voorraad raakt door het uitgeven niet op. Ga dan tot de Heere. *"Heere, wilt U mijn lamp aansteken, in Uw licht zal ik het licht zien. Geef mij wijsheid om de bedrieglijkheid van mijn hart te zien, de listen van de oude slang; om in mijzelf nauwgezet te wandelen, Godvrezend voor U, voorzichtig tegenover anderen. Leid mij naar Uw raad, en neem mij daarna op in heerlijkheid."*

F. GODS MACHT

De volgende eigenschap is Gods macht. "Zo het aan de kracht komt, zie, Hij is sterk", Job 9:19. In dit hoofdstuk van Job vinden wij een prachtige beschrijving van Gods macht. "Zie, Hij is sterk." Het Hebreeuwse woord voor "sterk" geeft een overwinnende, heersende macht aan: "Hij is sterk." Hier wordt de overtreffende trap bedoeld, namelijk: Hij is de sterkste. Hij wordt genoemd El-Shaddaï, God Almachtig, Genesis 17:1. Zijn almacht is hierin gelegen, dat Hij alles kan doen wat mogelijk is. Godgeleerden maken onderscheid tussen *autoriteit* en *macht*. God heeft ze beide.

I. Hij heeft over de mens een soeverein recht en gezag.
Hij kan met het schepsel doen wat Hem behaagt. Wie zal met God twisten? Wie zal Hem vragen waarom Hij iets doet? "Hij doet naar Zijn wil met het heir des hemels en de inwoners der aarde, en er is niemand, die Zijn hand afslaan of tot Hem zeggen kan: Wat doet Gij?", Daniël 4:35.
God zit als Rechter in het hoogste gerechtshof, Hij roept de vorsten der aarde voor Zijn rechtbank en Hij is niet verplicht de redenen van Zijn doen en laten op te geven. "Hij vernedert dezen en verhoogt genen", Psalm 75:8. De zaligheid en de rampzaligheid heeft Hij beide in Zijn macht. Hij heeft de sleutel van het recht in Zijn hand, om in de vurige helse gevangenis op te sluiten wie Hij wil. Hij heeft ook de sleutel der genade in Zijn hand, om de hemelpoort te openen voor wie Hij wil. De Naam Die op Zijn kleed geschreven is, is Koning der koningen en Heere der heren, Openbaring 19:16. Hij heerst als Opperheer en wie kan Hem ter verantwoording roepen? "Ik zal al Mijn welbehagen doen", Jesaja 46:10.
De wereld is Gods bisdom en zal Hij niet doen wat Hij wil in Zijn eigen rijksgebied? Hij was het Die koning Nebukadnézar gras liet eten en Die de engelen die gezondigd hadden in de hel wierp. Hij was het Die het hoofd van het Babylonische rijk verbrak. "Hoe zijt gij uit de hemel gevallen, o, morgenster. Uw praalvertoning is nedergestoten tot in het graf", Jesaja 14:12, 15. (Eng. vert.) Die de zee haar palen stelt en de hoogmoed der golven breidelt, Job 38:11. God is de allerhoogste Koning, alle macht heeft zijn oorsprong in Hem. "De machten die er zijn, die zijn van God geordineerd", Romeinen 13:1. Koningen hebben hun kroon van Hem. "Door Mij regeren de koningen", Spreuken 8:15.

II. Zoals God autoriteit bezit, heeft Hij ook oneindige macht.
Wat is autoriteit zonder macht? "Hij is sterk van kracht", Job 9:4. Deze macht van God kan men zien:
1. In de schepping. Scheppen vereist een oneindige kracht. De hele wereld kan geen vlieg maken. Gods macht blijkt duidelijk in het scheppen, omdat Hij geen instrument nodig heeft om mee te werken; Hij kan zonder gereedschap werken, omdat Hij geen grondstoffen nodig heeft om die te bewerken. Hij schept eerst de grondstof en bewerkt die dan. Hij maakt ook zonder te arbeiden. "Hij spreekt en het is er", Psalm 33:9.

2. De macht van God kan men zien in de bekering van zielen. Dezelfde kracht die Christus uit het graf ten hemel trok, trekt een zondaar tot God, Efeze 1:19. In de bekering wordt zelfs een grotere kracht aangewend dan in de schepping. Toen God de wereld schiep, ondervond Hij geen tegenstand; zoals er niets was om Hem te helpen, zo was er ook niets dat Hem hinderde. Maar als Hij een zondaar bekeert, ondervindt Hij tegenstand. Satan staat Hem tegen en het hart werkt Hem tegen; een zondaar is

vijandig tegen bekerende genade. De wereld was het werk van "Gods vingers", Psalm 8:4. Bekering is het werk van "Gods arm", Lukas 1:51. In de schepping deed Gods slechts één wonder: Hij sprak het woord. Maar in de bekering verricht Hij veel wonderen: de blinde wordt ziende gemaakt, de dode wordt opgewekt, de dove hoort de stem van de Zoon van God. O, die oneindige macht van Jehowah! Voor Zijn scepter bedekken de engelen hun aangezicht en vallen voor Hem neer. Koningen werpen hun kroon aan Zijn voeten. "Hij roert het land aan en het versmelt", Amos 9:5. "Hij beweegt de aarde uit haar plaats", Job 9:6. Een aardbeving doet de aarde op haar grondvesten beven, maar God beeft haar uit haar plaats; Hij kan de aarde uit haar centrum bewegen. Hij kan doen wat Hij wil; Zijn macht is even groot als Zijn wil.

Als de macht van de mensen zo groot was als hun wil, wat zouden ze dan van de wereld maken! Gods macht is even uitgestrekt als Zijn wil. Hij kan met één woord de pin uit het wiel van de schepping trekken en de as doen breken. "Hij kan boven bidden en denken doen", Efeze 3:20. Hij kan natuurkrachten opschorten. Hij sloot de muilen der leeuwen toe; Hij zorgde dat het vuur niet verbrandde; Hij deed de wateren op een hoop stilstaan; Hij deed de zon tien graden teruggaan op Achaz's zonnewijzer, Jesaja 38:8. Wat kan de Almacht tegenhouden? "Die den geest der vorsten als druiven afsnijdt", Psalm 76: 13. Hij stelt Zich tegen Zijn vijanden; Hij haalt de vaandels en banieren van hun trots omlaag, maakt hun raadslagen tot zotheid, verbreekt hun strijdkrachten; en Hij doet dit met gemak, met een wenk van Zijn hand; "met Zijn adem", Psalm 33:6, Jesaja 40:24; één wenk van Zijn ogen is er slechts nodig voor God om Zijn vijanden te vernietigen. "De HEERE zag op het leger der Egyptenaars in de kolom des vuurs en der wolk en Hij verschrikte het leger der Egyptenaars", Exodus 14:24. Wie zal Hem in Zijn loop stuiten?

God gebiedt en alle schepselen in de hemel en op de aarde gehoorzamen Hem. Xerxes, een Perzische vorst, gooide veters in de zee, toen de golven steeds aan-zwollen, alsof hij de wateren wilde binden, maar God spreekt slechts en de wind en de zee gehoorzamen Hem. Indien Hij slechts een woord spreekt, strijden de sterren in hun loop tegen Sisera. Indien Hij slechts met de voet stampt, staat onmiddellijk een leger engelen gereed ten strijde. Wat kan almachtige kracht al niet doen?

"De HEERE is een Krijgsman", Exodus 15:3. "Gij hebt een arm met macht", Psalm 89:14. Gods kracht is een heerlijke kracht, Kolossenzen 1:11. Het is een onweerstaanbare kracht. "Wie heeft Zijn wil wederstaan?", Romeinen 9:19. Met Hem te strijden is alsof de doornen zich in slagorde stellen tegen het vuur, of: alsof een zwak kind zou strijden tegen een aartsengel. Als de zondaar eenmaal in Gods ijzeren net is gevangen, is er geen ontkomen mogelijk. "Er is niemand, die uit Mijn hand redden kan", Jesaja 43:13. Gods macht is onuitputtelijk; nooit wordt zij verminderd en niets gaat verloren.

Als de mensen hun krachten gebruiken verzwakken ze, maar God heeft een eeuwige bron van kracht in Zichzelf, Jesaja 26:4. Hoewel Hij Zijn pijlen op Zijn vijanden verschiet, verbruikt Hij toch Zijn kracht niet, Deuteronomium 32:23. "Hij wordt noch moede noch mat", Jesaja 40:28.

God kan toch niet alles doen, want Hij kan Zichzelf niet verloochenen.

Antwoord. Hoewel God alle dingen kan, kan Hij niet iets doen dat de heerlijkheid van Zijn Godheid bezoedelt. Hij kan niet zondigen; Hij kan geen dingen doen die met elkaar in strijd zijn. De God der waarheid te zijn en toch Zichzelf verloochenen, is met elkaar in strijd.

Eerste gebruik.
Aangezien God oneindig in macht is, laten wij Hem dan vrezen. Wij vrezen toch degenen die macht hebben. "Zult gijlieden Mij niet vrezen? spreekt de HEERE; zult gij voor Mijn aangezicht niet beven?", Jeremia 5:22. Hij is de Machtige om onze ziel en ons lichaam in de hel te werpen. "Wie kent de sterkte Uws toorns?", Psalm 90:11. Dezelfde adem Die ons heeft voortgebracht, kan ons ook weer wegnemen. "Zijn grimmigheid is uitgestort als vuur, en de rotsstenen worden van Hein vermorzeld", Nahum 1:6. Sálomo zegt: "Waar het woord des konings is, daar is heerschappij", Prediker 8:4. Nog veel meer geldt het, waar het Woord Gods is. O, laten wij deze machtige God vrezen! De vreze des HEEREN zal alle lagere vrees uitdrijven.

Tweede gebruik.
Bezie toch eens de jammerlijke toestand van de goddelozen.
1. Deze macht van God is niet in hun voordeel.
2. Deze macht is tegen hen.

1. Deze macht van God is niet vóór hen. Zij hebben geen verbond met God, daarom hebben ze geen grond om Zijn macht voor zich op te eisen. Zijn macht is niet tot hun verlossing. Hij heeft de macht de zonden te vergeven, maar Hij zal Zijn macht niet aanwenden voor een onboetvaardig zondaar. Gods macht is als een arendsvleugel om Zijn kinderen naar de hemel te voeren, maar wat voor nut is daarin voor de goddelozen? Een man zal zijn kind in zijn armen over een gevaarlijke rivier dragen, maar hij zal toch geen vijand dragen? Gods macht wordt niet aangewend om degenen die tegen Hem strijden te helpen. Als ellende over de goddelozen komt, hebben ze niemand die hen helpt; zij zijn als een schip in de storm, zonder loods en ze lopen stuk op de rotsen.
2. Deze macht van God is tegen de goddelozen. Gods macht is niet het schild voor de zondaar om hem te beschermen, maar een zwaard om hem te verwonden. Gods macht zal de zondaar met ketenen binden. Zijn macht dient om het onrecht aan Zijn lankmoedigheid gedaan te wreken. Hij is de Almachtige om de zondaar te verdoemen. Welnu, in welke toestand een ongelovige ook is, Gods macht wordt tegen hem gebruikt, en "vreselijk is het te vallen in de handen des levenden Gods", Hebreeën 10:31.

Derde gebruik.
Degenen die niet in de macht van God geloven, worden hier vermaand. Men zegt wel: wij twijfelen niet aan Gods macht, maar aan Zijn wil. Maar toch is het Zijn macht die men in twijfel trekt. "Zou Mij enig ding te wonderlijk zijn?", Jeremia 32:27. Men twijfelt door ongeloof, alsof de arm van Gods macht verkort zou zijn en alsof Hij niet zou kunnen helpen in hopeloze gevallen. Neem de macht van een koning weg, en men maakt hem koning af; ontneem de Heere Zijn macht en Hij is niet langer God. En toch zijn wij hieraan zo schuldig!

- Heeft Israël niet getwijfeld aan Gods macht? "Zou God een tafel kunnen toerichten in de woestijn?", Psalm 78:19. Zij dachten dat de woestijn een geschikter plaats was om graven te delven dan een tafel toe te richten.
- Heeft Martha Christus' macht niet in twijfel getrokken? "Hij heeft vier dagen aldaar gelegen", Johannes 11:39. Als Christus daar geweest was toen Lázarus nog ziek was, of toen hij pas gestorven was, dan zou Martha er niet aan getwijfeld hebben of Hij zou hem hebben kunnen opwekken; maar hij lag al vier dagen in het graf en nu scheen zij Zijn macht in twijfel te trekken. Christus moest evenveel

moeite doen om haar geloof te verlevendigen als om haar dode broer op te wekken.

- Mozes beperkte Gods macht door ongeloof, hoewel hij een heilig man was. "Zeshonderd duizend te voet is dit volk, in welks midden ik ben; en Gij hebt gezegd: Ik zal hun vlees geven, en zij zullen een gehele maand eten! Zullen dan voor hen schapen en runderen geslacht worden, dat voor hen genoeg zij? Zullen al de vissen der zee voor hen verzameld worden, dat voor hen genoeg zij? Doch de HEERE zeide tot Mozes: Zou dan des HEEREN hand verkort zijn?", Numeri 11:21-23. Het is een grote belediging voor de HEERE, als men Zijn macht miskent.
- Dat mensen aan Gods macht twijfelen, blijkt ook uit het feit dat zij slinkse wegen bewandelen. Want zij zouden in hun handel geen bedrog plegen en valse gewichten gebruiken, als zij in de macht van God geloofden die voor hen kan zorgen. Of als men meer op tweede oorzaken vertrouwt dan op God. "Hij zocht den HEERE niet in zijn krankheid, maar de medicijnmeesters", 2 Kronieken 16:12.

Vierde gebruik.
Aangezien God oneindig in macht is, laten wij er ons dan toch voor hoeden ons hart tegen Hem te verharden. "Wie heeft zich tegen Hem verhard en vrede gehad?„ Tob 9:4. Job daagt alle schepselen in hemel en op aarde uit. Wie heeft zich ooit tegen God aangegord en is als overwinnaar tevoorschijn gekomen? Want als iemand hardnekkig doorgaat met één of andere zonde, is dat zijn hart verharden tegen de Heere en een oorlog ontketenen tegen de hemel. Laat zo iemand bedenken dat God de El-Shaddaï, de Almachtige is; Hij zal hen die Hem tegenstaan zeker te sterk zijn. "Hebt gij een arm gelijk God?" Job 40:4.
Degenen die niet willen buigen voor Zijn gouden scepter zullen verbroken worden met Zijn ijzeren roede.
Julianus verhardde zijn hart tegen God, Hij wederstond Hem in Zijn aangezicht, maar hoe liep dat tenslotte voor hem af? Had hij voorspoed? Toen hij in de strijd gewond raakte, wierp hij zijn bloed naar boven en zei tot Christus: Vicisti Galilaean! "O, Galileër, Gij hebt overwonnen!" Ik erken Uw macht, Wiens Naam en waarheid ik heb tegengestaan. Zal dwaasheid tegen wijsheid strijden; zwakheid tegen macht, de eindige tegen de Oneindige? O, pas toch op dat u uw hart niet tegen de Heere verhardt. Hij kan legioenen engelen zenden om Zijn twist te beslechten. Het is beter om tot God te gaan met tranen in uw ogen dan met wapens in uw hand. U kunt Hem eerder overwinnen met boete en berouw dan met opstand.

Vijfde gebruik.
Tracht deel te krijgen aan God en dan wordt Zijn heerlijke macht voor u aangewend. Hij belooft plechtig dat Hij geheel de macht van Zijn Godheid aan zal wenden ten goede van Zijn volk. "De HEERE der heirscharen, de God van Israël, is Israëls God", 1 Kronieken 17:24. Deze almachtige kracht Gods is een wonderlijke ondersteuning en troost voor de gelovige. Simsons raadsel was: "Zoetigheid ging uit van den sterke", Richteren 14:14; zo komt ook uit de deugd van Gods macht, uit die Sterke, zoetigheid voort. Dat geeft in verschillende gevallen troost.

(1) Troost in geval van sterke verdorvenheden. "Mijn zonden", zegt een kind van God, "zijn machtig veel. Ik heb geen kracht tegen die menigte die tegen mij opkomt; ik bid en verootmoedig mijn ziel met vasten, maar mijn zonden komen steeds weer in

mij terug." Maar, ziel, gelooft u in de macht van God? De sterke God kan uw sterke verdorvenheden overwinnen; hoewel de zonden u te sterk zijn, voor Hem zijn ze dat niet. Hij kan harde harten week maken en doden opwekken. "Zou iets voor den HEERE te wonderlijk zijn?", Genesis 18:14. Maak Zijn macht gaande door geloof en gebed. Zeg: *"Heere, het is niet tot Uw eer dat de duivel zo'n sterke macht in mij zou bezitten; o, breek toch de kop van deze leviathan. Abba, Vader, alle dingen zijn mogelijk voor U."*

(2) Troost in geval van sterke verzoeking. Satan wordt de *sterkgewapende* genoemd, maar denk toch aan de macht van God. Christus wordt genoemd: "De Leeuw uit de stam van Juda." Hij heeft de slang de kop vermorzeld aan het kruis. Satan is een geketende, overwonnen vijand. Michaël is sterker dan de draak.

(3) Troost in geval van zwak geloof en vrees voor afvallen. "Ik bid, maar ik kan niet krachtig roepen. Ik geloof, maar de hand van mijn geloof trilt en beeft." Kan God dan het zwakke geloof niet versterken? "Mijn kracht wordt in zwakheid volbracht. Zo zal ik dan veel liever roemen in mijn zwakheden, opdat de kracht van Christus in mij wone", 2 Korinthe 12:9. Maar ik vrees dat ik het niet volhoud. Christen, gelooft u niet in de macht van God? Heeft de Heere uw genade tot nu toe niet in stand gehouden? Moogt u dan niet een Eben-Haëzer oprichten? God heeft tot nu toe uw genade bewaard als een vonk in de grote oceaan; en is Hij niet in staat die nog steeds te bewaren? "Wij worden in de kracht Gods bewaard", 1 Petrus 1:5. Gods genade vergeeft ons, maar Zijn macht bewaart ons. Hij Die door Zijn kracht de sterren vasthoudt dat zij niet uit hun loop vallen, behoudt ook onze genade opdat zij niet ontbreke of tenietgedaan worde.

(4) Troost in geval van gebrek aan onderhoud. God kan de olie in de kruik vermeerderen; Hij kan op een wonderlijke wijze de voor~ raad aanvullen. Kan Hij Die voor de vogelen des hemels zorgt, Zijn kinderen niet onderhouden? Kan Hij Die de leliën bekleedt, Zijn lammeren niet kleden?

(5) Troost met het oog op de wederopstanding. Het schijnt moeilijk te zijn om te geloven dat de lichamen van mensen nadat zij door de wormen gegeten zijn, door wilde dieren of vissen verslonden of tot as verbrand zijn, weer alle zullen opgewekt worden; maar als wij in de macht van God geloven, is dat geen groot wonder. Wat is groter: scheppen of uit de dood opwekken? Hij Die een lichaam uit niets kan maken, kan het weer in alle delen herstellen als het vermengd en samengevoegd is met andere substanties. "Bij God zijn alle dingen mogelijk, Matthéüs 19:26. Als wij het eerste artikel van de geloofsbelijdenis geloven: dat God de Almachtige is, zullen wij zonder meer het andere artikel, namelijk de wederopstanding der doden, geloven. God kan vanwege Zijn macht de doden opwekken en Hij moet hen wel opwekken vanwege Zijn waarheid.

(6) Het is troostvol met betrekking tot de Kerk des Heeren. Hij kan haar redden en bevrijden als zij verdrukt wordt. De vijanden kunnen wel de macht in handen hebben, maar "God zal het overblijfsel der grimmigheden opbinden", Psalm 76:11. Hij kan óf de macht van de vijand beperken óf deze verijdelen. "Als God vóór ons is, wie zal tegen ons zijn?" God kan Jeruzalem een verheuging scheppen, Jesaja 65:18. De Kerk wordt bij Ezechiël vergeleken met dorre beenderen, maar God liet de Geest in hen komen en zij werden levend, Ezechiël 37:10. Het schip der Kerk moge geslingerd worden vanwege de zonde die er nog in is, maar het zal niet in stukken breken, omdat Christus er ook in is! "God is in het midden van haar", Psalm 46:6. Al de doodsangsten die de Kerk doorstaat, zullen haar verlossing helpen bevorderen.

G. DE HEILIGHEID VAN GOD

De volgende eigenschap is Gods heiligheid. "Verheerlijkt in heiligheid", Exodus 15:11. Heiligheid is de schitterendste parel van Zijn kroon; het is de Naam waarmee God bekend geworden is. "Zijn Naam is heilig en vreselijk", Psalm 111:9. "Hij is de Heilige", Job 6:10. De serafs roepen: "Heilig, heilig, heilig is de HEERE der heirscharen! De ganse aarde is van Zijn heerlijkheid vol!", Jesaja 6:3. Zijn kracht maakt Hem machtig; Zijn heiligheid maakt Hem heerlijk. Gods heiligheid bestaat in Zijn volmaakte liefde tot gerechtigheid en Zijn volkomen haat tegen het kwade. "Gij zijt te rein van ogen dan dat Gij het kwade zoudt zien, en de kwelling kunt Gij niet aanschouwen", Hábakuk 1:13.

I. God is heilig in Zichzelf. Hij is heilig in Zijn natuur; Zijn Wezen is enkel heiligheid, zoals het licht de essentie van de zon is.
Hij is heilig in Zijn Woord. Het Woord draagt het stempel van Zijn heiligheid, evenals het was de afdruk van het zegel draagt. "Uw woord is zeer gelouterd", Psalm 119:140. Het wordt vergeleken met zilver dat zevenmaal gezuiverd is, Psalm 12:7.
Elke regel van het Woord ademt heiligheid. Het wil tot niets anders als tot heiligheid aanzetten.
God is heilig in Zijn handelingen. Alles wat Hij doet, is heilig; Hij kan niet anders handelen dan zoals Hij is; Hij kan evenmin een onrechtvaardige daad doen dan de zon het duister kan maken. "De HEERE is goedertieren in al Zijn werken", Psalm 145:17. (De Eng. vert. heeft "heilig" in plaats van goedertieren).

II. God is de oorspronkelijke Heilige. Hij is de Oorsprong en het Voorbeeld van alle heiligheid. De heiligheid is uit Hem, Die de Oude van dagen is.

III. God is heilig in Zijn werken. Hij is de Oorzaak van alles wat heilig is in anderen. "Alle goede gave en volmaakte gift is van boven"; Jakobus 1:17. Hij heeft de engelen heilig gemaakt. Hij heeft alle heiligheid in Christus' menselijke natuur gelegd. Alle heiligheid die wij hebben, is maar een kristallen stroompje uit deze Fontein. Wij ontlenen alle heiligheid aan God. Zoals de lichten in het heilige aangestoken werden met de middelste lamp, zo is alle heiligheid van schepselen een lamp die vanuit de hemel is aangestoken. "Ik ben de HEERE, Die u heiligt", Leviticus 20:8.
God is niet alleen het Voorbeeld van heiligheid, Hij is de Oorsprong van heiligheid: Zijn Fontein voedt al onze reservoirs; Hij laat de heilige olie van Zijn genade op ons druppen.

IV. Gods heiligheid is alles overtreffend. "Er is niemand heilig gelijk de HEERE", 1 Samuël 2:2. Geen engel in de hemel kan de juiste maat van Gods heiligheid nemen. De hoogste seraf is te gering van statuur om deze oneindige pyramide te meten; de heiligheid van God overtreft ver de heiligheid van engelen en Godzaligen.

1. *Hij overtreft de heiligheid van Godzaligen.* Het is een zuivere heiligheid. De heiligheid van Gods kinderen is als het goud in het erts, onzuiver; hun ootmoed is zelfs bezoedeld met hoogmoed; hij die het meeste geloof bezit moet nog bidden: "Heere, kom mijn ongelovigheid te hulp." Maar de heiligheid Gods is zuiver, als wijn uit druiven, er is niet de minste vlek of smet van onzuiverheid mee vermengd. Die heiligheid Gods is geheel onveranderlijk. Hoewel Gods kinderen niet de hebbelijkheid der heiligheid kunnen verliezen, want het zaad Gods blijft in hen,

toch kunnen zij een zekere mate van hun heiligheid verliezen. "Gij hebt uw eerste liefde verlaten", Openbaring 2:4. Genade kan niet sterven, maar toch kan de vlam wel doven. Heiligheid in Gods kinderen is onderhevig aan eb en vloed, maar de heiligheid Gods is onveranderlijk; Hij heeft nog nooit één druppel van Zijn heiligheid verloren. Hij kan evenmin toenemen in heiligheid, omdat Hij volmaakt heilig is, evenzo kan Hij niet afnemen in heiligheid, omdat Hij onveranderlijk heilig is.

2. De heiligheid Gods overtreft de heiligheid van de engelen. Heiligheid in de engelen is slechts een eigenschap die zij kunnen verliezen, zoals wij zien in de gevallen engelen; maar heiligheid in God behoort tot Zijn Wezen, Hij is één en al heiligheid en Hij kan evenmin Zijn Godheid als Zijn heiligheid verliezen.

Maar wordt Hij niet aangetast door al de zonden der mensen? Hoe kan Hij toch hun onreinheid aanschouwen en niet besmet worden?
Antwoord. God ziet alle zonden van de mens, maar wordt er evenmin door besmet als de zon bezoedeld wordt door de dampen die uit de aarde opstijgen. God ziet de zonde niet als een Beschermer Die ze goedkeurt, maar als een Rechter om ze te straffen.

Eerste gebruik.
Als God nu zó oneindig heilig is, bedenk dan hoe de zonde God vreemd is. De zonde is een vuil iets, zij is het allergrootste kwaad, Romeinen 1:23. Zij wordt een gruwel genoemd, Deuteronomium 7:25. In God is geen vermenging van het kwade; in de zonde is geen mengsel van het goede. Zij is het pit en merg van het kwade; zij verandert goed in kwaad; zij heeft de reine ziel haar adeldom ontnomen, rood gemaakt met schuld en zwart met vuiligheid. De zonde wordt *een verbanning* genoemd, Jozua 7:11; (Eng. vert. *het vervloekte*).
Geen wonder, derhalve, dat God de zonde haat, daar Hij er zo geheel ongelijkvormig mee is; ja zij is geheel tegengesteld aan Hem. De zonde tast Zijn heiligheid aan; zij doet alles om God te ergeren. Als de zonde zou kunnen, zou zij God niet langer God laten.

Tweede gebruik.
Zo God de Heilige is, en Zijn heiligheid Zijn heerlijkheid is, wat zijn dan diegenen goddeloos die haters van Zijn heiligheid zijn! Zoals de gier de geur van parfum haat, zo haten deze mensen de lieflijke geur van de heiligheid in de Godzaligen; hun harten komen in opstand tegen heiligheid, zoals de maag van iemand een afkeer heeft van eten dat hem tegenstaat. Er is geen duidelijker teken dat een mens op weg is naar de hel, dan dat hij iemand haat om iets waarin deze het meest op God lijkt.
Anderen verachten de heiligheid. Zij verachten daarmee de heerlijkheid van de Godheid. "Verheerlijkt in heiligheid", Exodus 15:11. Het verachten van de heiligheid komt uit, als men ermee spot; is het niet droevig dat men spot met hetgeen hen moest zaligmaken? De patiënt die het geneesmiddel versmaadt, zal zeker sterven. Spotten met de genade van de Geest komt bijna op hetzelfde neer als spotten met de Geest der genade. De spottende Ismaël werd uit Abrahams tent geworpen, Genesis 21:9. Degenen die spotten met de heiligheid zullen uit de hemel geworpen worden.

Derde gebruik.
Als God zo oneindig heilig is, laten wij dan trachten Hem na te volgen in heiligheid. "Zijt heilig, want Ik ben heilig", 1 Petrus 1:16. Er is tweeërlei heiligheid: een volkomen *gelijkheid* in heiligheid en een *vergelijkende* heiligheid.

Een volkomen *gelijkheid* in heiligheid met God kan geen mens of engel bereiken. Wie kan even heilig zijn als God? Wie kan Hem evenaren in heiligheid?
Maar er is ook een *vergelijkende* heiligheid en die moeten wij nastreven om enige overeenkomst, enige gelijkenis van Gods heiligheid in ons te hebben: zoveel als mogelijk is op God te gelijken in heiligheid. Hoewel een toorts niet zoveel licht geeft als de zon, toch gelijkt zij erop. Zo moeten wij op God gelijken in heiligheid.

Als wij op God moeten gelijken in heiligheid, waarin bestaat dat dan?
Antwoord. In twee dingen: In de overeenkomst met de Goddelijke natuur en in de onderwerping van onze wil aan Hem.

(1) Onze heiligheid bestaat in de overeenkomst met de Goddelijke natuur. Vandaar staat er van Gods kinderen geschreven dat zij "der Goddelijke natuur deelachtig zijn geworden", hetgeen niet betekent dat zij deel hebben aan Zijn Wezen, maar aan Zijn beeld, 2 Petrus 1:4. Hierin bestaat de heiligheid van de kinderen Gods, als zij levende afbeeldingen van God zijn. Zij dragen het beeld van Gods zachtmoedigheid, barmhartigheid en hemelsgezindheid. Zij oordelen zoals Gods oordeel is; zij zijn van dezelfde gezindheid: zij hebben lief wat God liefheeft, zij haten wat God haat.
(2) Onze heiligheid bestaat ook in de onderwerping aan de wil van God. Is Gods natuur het voorbeeld van heiligheid, Zijn wil is de regel van heiligheid. Het is onze heiligheid als wij Zijn wil doen, Handelingen 13:22; als wij Zijn wil dragen, Micha 7:9; wanneer wij gewillig verdragen wat Hij in Zijn wijsheid oplegt. Onze grote zorg behoort te zijn: op God te gelijken in heiligheid. Onze heiligheid moet de kenmerken van Gods heiligheid dragen; Zijn heiligheid is ware heiligheid, nu zo zou ook de onze moeten zijn. "In ware rechtvaardigheid en heiligheid", Efeze 4:24. Het moet geen geschilderde heiligheid zijn, maar levende. Zij moet niet zo zijn als de Egyptische tempels, die alleen van buiten verfraaid zijn, maar als Sálomo's tempel, versierd met goud van binnen. "Des konings dochter is geheel verheerlijkt inwendig", Psalm 45:14.

Opdat ik u nog meer moge aansporen om op God te gelijken in heiligheid, beschouw dan het volgende:

(1) Wat is elk heilig persoon als een blinkend voorbeeld. Hij is als een heldere spiegel waarin enkele stralen van Gods heiligheid weerkaatsen. Wij lezen dat Aäron zijn klederen aanhad tot heerlijkheid en tot sieraad, Exodus 28:2. Als wij de geborduurde klederen van heiligheid dragen, is dat tot heerlijkheid en sieraad. Een goed christen is roodachtig, besprengd met het bloed van Christus; en wit, versierd met heiligheid. Wat de diamant is voor de ring, is heiligheid voor de ziel; opdat, zoals Chrysostomus opmerkt, degenen die tegenstaan toch niet anders kunnen dan haar bewonderen.
(2) Het is het grote doel dat God op aarde uitricht: Zich een volk te formeren dat Hem gelijkt in heiligheid. Waarvoor dienen al de instellingen anders dan op ons de gerechtigheid te regenen en ons heilig te maken? Waarvoor zijn de beloften anders dan om heiligheid te bevorderen? Waarvoor is het zenden van de Geest in de wereld anders dan om ons te zalven met Gods heiligheid? 1 Johannes 2:20. Waartoe zijn alle verdrukkingen dan om ons Gods heiligheid deelachtig te maken, Hebreeën 12:10. Waar zijn anders de zegeningen voor dan om een magneet te zijn om heiligheid aan te trekken! Waartoe is het doel van Christus' sterven anders dan dat Zijn bloed onze onheiligheid moge afwassen? "Die Zichzelven voor ons gegeven heeft, om Zichzelven een eigen volk te reinigen, ijverig in goede

werken", Titus 2:14. Zodat wij, als wij niet heilig zijn, Gods bedoeling op aarde tegenstaan.

(3) Als wij heilig zijn, trekt dat Gods hart naar ons toe. Heiligheid is het beeld Gods en God kan niet anders dan Zijn beeld liefhebben, waar Hij dat ook ziet. Een koning ziet graag zijn beeltenis op een muntstuk. "Gij hebt gerechtigheid lief", Psalm 45:8. En waar anders ontspruit gerechtigheid dan in een heilig hart? "Maar gij zult genoemd worden: Mijn lust is aan haar; want de HEERE heeft een lust aan u", Jesaja 62:4. Het was haar heiligheid, die Gods liefde tot haar trok. "En zij zullen hen noemen het heilige volk", Jesaja 62:12. God acht iemand niet naar zijn hoge afkomst, maar naar zijn heiligheid.

(4) Heiligheid is het enige, dat ons onderscheidt van het goddeloos deel van de wereld. Gods volk draagt Zijn zegel. "Evenwel het vaste fundament Gods staat, hebbende dit zegel: De Heere kent degenen, die de Zijnen zijn; en: Een iegelijk die den Naam van Christus noemt, sta af van ongerechtigheid", 2 Timótheüs 2:19. Het volk van God wordt met een dubbel zegel gemerkt. Verkiezing: "De Heere kent degenen, die de Zijnen zijn" en heiligheid: "Laat ieder afstaan van ongerechtigheid." Zoals iemand van adel onderscheiden wordt van anderen door een zilveren ster; zoals een deugdzame vrouw onderscheiden wordt van een hoer door haar kuisheid, zo maakt heiligheid onderscheid tussen tweeërlei kinderen der mensen. Al degenen die God toebehoren hebben Christus als hun overste Leidsman, en heiligheid is het witte kleed dat zij dragen, Hebreeën 2:10.

(5) Heiligheid is onze eer. Heiligmaking en eer worden samengevoegd in 1 Thessalonicenzen 4:4. Waardigheid gaat ook samen met heiligheid. "Hij heeft ons van onze zonden gewassen in Zijn bloed en heeft ons gemaakt tot koningen en priesters Gods", Openbaring 1:5, 6. Als wij gewassen zijn en geheiligd, zijn wij koningen en priesters Gods. De kinderen Gods worden vaten ter ere genoemd; zij worden ook parels genoemd vanwege de glans van hun heiligheid, omdat ze vol zijn van de wijn des Geestes. Dit maakt hen tot engelen op aarde.

(6) Heiligheid geeft ons vrijmoedigheid bij God. "Doe het onrecht verre van uw tenten, en gij zult tot God uw aangezicht opheffen", Job 22:23 en 26. Het aangezicht opheffen is een zinnebeeld van vrijmoedigheid. Niets kan ons zo beschaamd maken om tot God te gaan als de zonde. Een goddeloze kan in zijn gebed zijn handen opheffen, maar hij kan niet zijn aangezicht opheffen. Toen Adam zijn heiligheid verloren had, was hij ook zijn vertrouwen kwijt; hij verborg zich. Maar een heilig persoon gaat tot God als een kind tot zijn vader; zijn geweten beschuldigt hem niet van het koesteren van enige zonde. Daarom kan hij met vrijmoedigheid toegaan tot de troon der genade, om genade te vinden en geholpen te worden ter bekwamer tijd, Hebreeën 4:16.

(7) Heiligheid geeft vrede. De zonde verwekt een storm in de consciëntie: waar zonde is, daar is beroering. "De goddelozen hebben geen vrede", Jesaja 57:21. Gerechtigheid en vrede worden samengevoegd. Heiligheid is de wortel die deze zoete vrucht van vrede voortbrengt, gerechtigheid en vrede kussen elkander.

(8) Heiligheid voert naar de hemel. Het is de heirbaan van de Koning des hemels. "En aldaar zal een verheven baan en een weg zijn, welke de heilige weg zal genaamd worden", Jesaja 35:8. In Rome waren tempels van deugd en eer; allen moesten door de tempel van deugd naar de tempel van eer. Zo moeten wij door de tempel van heiligheid naar de tempel des hemels. De heerlijkheid begint met deugd. "Die ons geroepen heeft tot heerlijkheid en deugd", 2 Petrus 1:3. Gelukzaligheid is niets anders dan het wezen van heiligheid; heiligheid is heerlijkheid in de strijd en gelukzaligheid is heiligheid in de overwinning.

Wat moeten wij doen om op God te gelijken in heiligheid?
Antwoord.

1. Neem de toevlucht door het geloof tot het bloed van Christus. Dat is de afwassing der zonde. Reinigingen onder de wet waren typen en zinnebeelden daarvan, 1 Johannes 1:7. Het woord is een spiegel om ons onze vlekken te tonen en Christus' bloed is een fontein om die af te wassen.
2. Bid om een heilig hart. "Schep mij een rein hart, o God", Psalm 51:12. Leg uw hart open voor de Heere en zeg: *"Heere, mijn hart is vol melaatsheid, het maakt alles wat er mee in aanraking komt onrein. Heere, het is niet betamelijk dat ik met zo'n hart leef, want ik kan U niet de eer geven; ook kan ik niet sterven met zo'n hart, want dan kan ik U niet zien. O, schep mij een rein hart; zend Uw Geest in mij om mij te zuiveren en te reinigen, opdat ik een tempel moge zijn die geschikt is voor de heilige God om erin te wonen."*
3. Heb omgang met degenen die heilig zijn. "Die met de wijzen omgaat, zal wijs worden", Spreuken 13:20. Begeef u onder de specerijen en u zult er naar ruiken. Omgang heeft gelijkheid tot gevolg. Er is geen krachtiger middel om heiligheid te bewerkstelligen, dan gemeenschap van kinderen Gods onderling.

H. DE RECHTVAARDIGHEID VAN GOD

De volgende eigenschap is Gods rechtvaardigheid. Al Gods eigenschappen zijn identiek, zij zijn hetzelfde als Zijn Wezen. Hoewel Hij verscheiden eigenschappen heeft waardoor Hij Zich aan ons bekendmaakt, heeft Hij toch maar één Wezen. Een cederboom kan verscheidene takken hebben, maar het is toch maar één boom. Zo zijn er verscheidene eigenschappen van God waardoor wij een bevatting van Hem krijgen, maar Hij heeft toch maar één enig Wezen. Wel, nu wat betreft Zijn rechtvaardigheid. Deuteronomium 32:4 "Rechtvaardig en recht is Hij." "De Almachtige, Die kunnen wij niet vinden; Hij is groot en vol van gerechtigheid", Job 37:23 (Eng. vert.). Er staat, dat Gods woning in gerechtigheid is. "Gerechtigheid en gericht zijn de vastigheid Uws troons", Psalm 89:15. In God ontmoeten macht en gerechtigheid elkaar. Macht hanteert de scepter, en gerechtigheid handhaaft het evenwicht.

I. Wat is Gods rechtvaardigheid?
Antwoord. "Gerechtigheid geeft ieder wat hem toekomt." Gods rechtvaardigheid is de oprechtheid van Zijn natuur, waardoor Hij bewogen wordt om te doen wat recht en billijk is. "Hij zal den mens vergelden naar zijn werk", Spreuken 24:12. God is een onpartijdig Rechter. Hij oordeelt de zaak. De mensen oordelen vaak de persoon, maar niet de zaak; wat geen gerechtigheid is, maar verdraaidheid. "Ik zal nu afgaan en bezien, of zij naar hun geroep, dat tot Mij gekomen is, het uiterste gedaan hebben", Genesis 18:21. Als de Heere een strafzaak behandelt, legt Hij de zaken in de weegschaal, Hij straft niet overhaast, Hij handelt met overtreders niet in het wilde weg, maar in een rechte weg.
Ik zal betreffende Gods rechtvaardigheid deze zes stellingen neerleggen:

1. God kan niet anders dan rechtvaardig zijn. Zijn heiligheid is de oorzaak van Zijn gerechtigheid. De heiligheid zal niet toelaten dat Hij iets anders doet, dan wat recht is. Hij kan evenmin onrechtvaardig zijn als onheilig.
2. Gods wil is de hoogste regel van het recht, het richtsnoer van rechtvaardigheid. Zijn wil is wijs en goed. God wil niets anders dan wat recht is. Daarom is het rechtvaardig, omdat Hij het wil.
3. God oefent vrijwillig gerechtigheid. Rechtvaardigheid vloeit voort uit Zijn natuur. Mensen kunnen onrechtvaardig handelen, omdat men hen omkoopt of dwingt. God kan niet omgekocht worden krachtens Zijn rechtvaardigheid en Hij kan niet gedwongen worden wegens Zijn macht. Hij doet recht uit liefde tot het recht. "Gij hebt gerechtigheid lief", Psalm 45:8.
4. Rechtvaardigheid is de volmaaktheid van de Goddelijke natuur. Aristoteles zegt: "Rechtvaardigheid behelst alle deugden." Als men uitspreekt: God is rechtvaardig, wil dat ook zeggen dat Hij in alles uitmuntend is; de volmaaktheden komen samen in Hem als lijnen in één punt. Hij is niet slechts rechtvaardig, maar de rechtvaardigheid Zelf.
5. God heeft nooit enig onrecht aan Zijn schepselen gedaan en zal dat ook nooit doen. Gods recht is geschonden, maar Hij heeft Zelf nooit onrecht gedaan. God handelt nu nog niet naar *summum jus*, de uiterste gestrengheid van de wet; Hij laat iets van Zijn gestrengheid vallen. Hij zou nog zwaarder straffen kunnen opleggen dan Hij doet. "Gij hebt ons minder gestraft dan onze ongerechtigheden verdienen", Ezra 9:13 (Eng. vert). Onze zegeningen zijn groter dan wij verdienen en onze straf minder.

6. Gods rechtvaardigheid is zodanig, dat het mens noch engel betaamt om met Hem erover te twisten of naar de redenen van Zijn daden te vragen. God heeft niet alleen het gezag aan Zijn zijde maar ook het recht. "Ik zal het gericht stellen naar het richtsnoer en de gerechtigheid naar het paslood", Jesaja 28:17. Het is beneden Zijn waardigheid om ons rekenschap van Zijn handelingen te geven. Wat is van deze twee gepaster: dat Gods rechtvaardigheid wordt uitgevoerd, of het menselijk redeneren? "Maar toch, o mens, wie zijt gij, die tegen God antwoordt?", Romeinen 9:20. Het dieplood van ons verstand is te kortom de diepte van Gods rechtvaardigheid te peilen. "Hoe ondoorzoekelijk zijn Zijn oordelen", Romeinen 11:33. Wij dienen Gods rechtvaardigheid te aanbidden, ook als wij niet de reden ervan kunnen zien.

II. Gods rechtvaardigheid loopt door twee kanalen. Men ziet het in twee dingen: het uitdelen van beloning en van straf.

1. In het belonen van hetgeen deugdzaam is. "Immers is er vrucht (Eng. vert.: een beloning) voor den rechtvaardige", Psalm 58:12. De kinderen Gods zullen Hem niet voor niets dienen, Hij zal hun gebeden en tranen belonen. Hoewel zij het voor Hem verliezen, zullen zij toch van Hem geen verlies lijden. "Want God is niet onrechtvaardig, dat Hij uw werk zou vergeten en den arbeid der liefde, die gij aan Zijn Naam bewezen hebt", Hebreeën 6:10. Hij geeft een beloning, niet omdat zij het verdiend hebben, maar omdat Hij het beloofd heeft.
2. Hij is rechtvaardig in het straffen van overtreders. Hij is rechtvaardig, omdat Hij zondaren naar de wet straft. "Waar geen wet is, daar is ook geen overtreding", Romeinen 4:15. Maar God heeft de mens een wet gegeven, en zij hebben die verbroken; daarom straft Hij hen rechtvaardig. God is rechtvaardig als Hij de goddelozen straft, omdat Hij hen nooit straft dan na een duidelijk bewijs en getuigenis. Wat is een beter bewijs dan dat het eigen geweten van een mens tegen hem getuigt! Er is niets dat God een zondaar ten laste legt, of het geweten zet het zegel van de waarheid er op.

Eerste gebruik.
Zie hier weer een parel aan Gods kroon: Hij is rechtvaardig en recht. Hij is het grote Voorbeeld van recht.

Maar hoe kan het bestaan met Gods rechtvaardigheid, als het de goddelozen goed gaat in de wereld?
Antwoord. "Waarom is der goddelozen weg voorspoedig?", Jeremia 12:1. Dit is altijd al een groot struikelblok geweest en het heeft velen doen twijfelen aan Gods rechtvaardigheid. Degenen die uitmunten in de zonde, hebben gewoonlijk de grootste macht. Toen Diogenes zag dat Harpalos, een dief, voorspoed had, zei hij: "God heeft zeker de regering van de wereld van Zich afgeworpen en het deert Hem niet hoe het hier beneden toegaat."

(1) De goddelozen kunnen wel eens instrumenten zijn om Gods werk te doen. Hoewel zij Zijn eer niet bedoelen, kunnen zij die toch bevorderen. Kores, Ezra 1:7 werd als middel gebruikt om Gods tempel te Jeruzalem te bouwen. Het is in zekere zin rechtvaardig, dat zij een tijdelijke beloning ontvangen. De Heere laat degenen onder wier bescherming Zijn kinderen vertoeven wel eens voorspoedig zijn. God wil geen schuld bij de mens maken. "Gij steekt het vuur niet aan op Mijn altaar om niet", Maleáchi 1:10.

(2) God laat de mensen wel eens doorgaan met zondigen en geeft hen nog voorspoed ook, opdat zij zeker niet te verontschuldigen zullen zijn. "Ik heb haar tijd gegeven, opdat zij zich zou bekeren van haar hoererij", Openbaring 2:21. God stelt het gericht uit, en rekt Zijn lankmoedigheid tegenover zondaren. Als zij zich niet bekeren, zal Zijn geduld tegen hen getuigen en dan zal Zijn rechtvaardigheid des te helderder uitkomen in hun veroordeling. "Opdat Gij rechtvaardig zijt in Uw spreken en rein zijt in Uw richten", Psalm 51:6.
(3) God laat niet altijd de goddelozen voorspoed hebben in hun zonden. Sommigen straft Hij openlijk, opdat men Zijn rechtvaardigheid opmerke. "De HEERE is bekend geworden, Hij heeft recht gedaan", Psalm 9:17. Dat wil zeggen, dat men Zijn rechtvaardigheid ziet als Hij mensen dadelijk op hun zondige daad doodt. Zo sloeg Hij Zimri en Cozbi, terwijl zij onreinheid bedreven.
(4) Als God mensen in hun zonden een tijdje in voorspoed laat begaan, wordt de fiool van Zijn toorn in diezelfde tijd gevuld; Zijn zwaard wordt in diezelfde tijd gewet. Maar hoewel God mensen een tijd kan verdragen, toch is lang geduld geen vergeving. Hoe langer het duurt voor God Zijn slag toebrengt, hoe zwaarder deze uiteindelijk zal zijn. Zolang de eeuwigheid duurt, heeft God de tijd om met Zijn vijanden af te rekenen. Het recht kan als een slapende leeuw zijn, maar tenslotte zal de leeuw ontwaken en brullend op de zondaar aanvallen. Hebben Nero, Julianus en Kaïn thans niet met Gods rechtvaardigheid te doen?

Maar Gods eigen volk lijden onder grote verdrukkingen, men doet hun onrecht aan en ze worden vervolgd. "Dewijl ik den gansen dag geplaagd ben; en mijn straffing is er alle morgens", Psalm 73:14. Hoe is dat te rijmen met Gods rechtvaardigheid?
Antwoord.
1 Het is een ware stelling van Augustinus: "Gods wijze van oordelen is soms verborgen, maar nooit onrechtvaardig." De Heere verdrukt Zijn volk nooit zonder oorzaak, zodat Hij niet onrechtvaardig kan zijn. De goddelozen verdrukken de Godzaligen omdat er wat goeds in hen wordt gevonden. God verdrukt hen omdat er ook kwaad in hen gevonden wordt. Gods kinderen hebben ook hun vlekken. "Bij ulieden zijn schulden tegen den HEERE uw God", 2 Kronieken 28:10. Hebben die geestelijke juwelen geen gebreken? Lezen wij niet van de schandvlekken van Gods kinderen, Deuteronomium 32:5. Zijn zij niet schuldig aan veel hoogmoed, veroordeling van anderen, drift en wereldsgezindheid? Hoewel zij, krachtens hun belijdenis, schijnen gelijk te zijn aan de paradijsvogels die omhoogvliegen en van de dauw des hemels gevoed worden, toch likken ze ook het stof, als de slang. En deze zonden van Gods kinderen verwekken de Heere meer tot toorn dan van anderen. "Uit toornigheid tegen Zijn zonen en Zijn dochteren", Deuteronomium 32:19. De zonden van anderen doorsteken de zijde van Christus, maar deze doorwonden Zijn hart. Is God daarom niet rechtvaardig in alle kwaad dat hun overkomt? "Uit alle geslachten des aardbodems heb Ik ulieden alleen gekend; daarom zal Ik al uw ongerechtigheden over ulieden bezoeken", Amos 3:2. Ik zal u spoediger, raker en pijnlijker straffen dan anderen.

2 De beproevingen en het lijden van Gods kinderen hebben ten doel hen te reinigen en te louteren. Gods oven staat in Sion, Jesaja 31:9. Is er enige onrechtvaarigheid in dat God Zijn goud in de oven legt om het te louteren? Is er enige

onrechtvaardigheid bij God als Hij Zijn volk verdrukt om hun Zijn heiligheid deelachtig te maken?, Hebreeën 12:10. Wat verkondigt meer Gods getrouwheid dan zo'n weg met hen te houden, waardoor zij beter worden? "Gij hebt mij uit getrouwheid verdrukt", Psalm 119:75.

3 Wat is er voor onrechtvaardigheid in God als Hij een mindere straf oplegt om een zwaardere te voorkomen? De besten van Gods kinderen hebben iets dat hun helwaardig maakt. Doet God hun enig onrecht als Hij slechts de roede gebruikt waar zij de schorpioen verdiend hebben? Is een vader onrechtvaardig als hij slechts zijn kind tuchtigt, terwijl het verdiend heeft onterfd te worden? Nu God zo genadig met Zijn kinderen handelt, doet Hij alleen alsem in hun beker, terwijl Hij er vuur en zwavel in zou kunnen doen. Zij moesten liever Zijn genade bewonderen dan over Zijn onrechtvaardigheid klagen.

Hoe komt het overeen met Gods rechtvaardigheid, dat Hij de ene mens voorbijgaat en de andere redt, terwijl alle mensen toch van nature even schuldig zijn? Waarom behandelt Hij hen niet allen gelijk?
Antwoord. "Is er onrechtvaardigheid bij God? Dat zij verre", Romeinen 9:14. "Zou de Almachtige de gerechtigheid verkeren?", Job 8:3.
1. God is niet verplicht rekenschap te geven van Zijn daden aan Zijn schepselen. Als niemand tegen een koning behoort te zeggen: "Wat doet gij?", Prediker 8:4, dan nog veel minder tegen God. Het moet voldoende voor ons zijn dat God de Opperheer is; Hij heeft een soevereine macht over Zijn schepselen en kan derhalve geen onrecht doen. "Of heeft de pottenbakker geen macht over het leem, om uit dezelfden klomp te maken het ene vat ter ere, en het andere ter onere?", Romeinen 9:21. God is in Zijn hart geheel vrij om de één te behouden en de ander niet. Zijn rechtvaardigheid wordt daardoor niet in het minst bevlekt of geschaad. Als twee mensen u geld schuldig zijn, kunt u, zonder enig onrecht, de ene de schuld kwijtschelden en het van de ander eisen. Als twee kwaaddoeners ter dood veroordeeld worden, kan de koning de ene pardon schenken en de ander niet. Hij is niet onrechtvaardig als hij de één laat lijden omdat hij de wet heeft overtreden en de ander vrijlaat, omdat hij gebruik wil maken van zijn privilege als koning.

2. Hoewel sommigen behouden worden en anderen verloren gaan, is er toch geen onrechtvaardigheid in God, want wie verloren gaat, gaat om eigen schuld verloren. "Het heeft u bedorven, o Israël", Hoséa 13:9. God biedt Zijn genade aan, maar de zondaar weigert het. Is God verplicht genade te verlenen? Als een chirurg de wonde van iemand wil genezen en deze wil niet genezen worden, is de chirurg dan nog verplicht hem te helen? "Ik heb geroepen en gijlieden hebt geweigerd", Spreuken 1:24.
"Israël heeft Mijner niet gewild", Psalm 81:12. God is niet verplicht Zijn genade aan de mens op te dringen. Als zij moedwillig zich verzetten tegen het aanbod van genade, is hun *zonde* te beschouwen als de oorzaak van hun verderf en niet Gods rechtvaardigheid!

Tweede gebruik.
Beschouw het verschil tussen God en een groot deel van de wereld. De meesten daarvan zijn onrechtvaardig.
1. In hun gerechtshoven verdraaien zij het recht. "Zij zetten ongerechte inzettingen in", Jesaja 10:1. Het Hebreeuwse woord voor de toga van een rechter betekent dubbelzinnigheid, bedrog, onrecht, hetgeen vaker waar is voor de rechter dan voor

de toga. Wat is toch een goede wet zonder goede rechter? Onrecht bestaat in twee dingen: óf niet te straffen waar een overtreding is, óf te straffen waar geen overtreding is.

2. Nogmaals, de mensen zijn vaak onrechtvaardig in hun handelingen. Dat komt uit, ten eerste in het gebruik van valse gewichten. "In des koopmans hand is een bedrieglijke weegschaal", Hoséa 12:8. Het is droevig als men in de ene hand de bijbel houdt en in de andere valse gewichten. Ten tweede komt het uit in het vervalsen van koopwaren. "Uw wijn is vermengd met water", Jesaja 1:22. Als men bijvoorbeeld goed graan vermengt met slecht graan en het als zuiver graan verkoopt.

   Ik kan niet geloven dat iemand oprecht is in de eerste tafel van de wet, die het niet is in de tweede. Wie niet oprecht is kan niet Godvrezend zijn. Hoewel God niet van u eist alomtegenwoordig te zijn zoals Hij, vraagt Hij wel van u om rechtvaardig te zijn.

Derde gebruik.
Zoekt God gelijk te zijn in rechtvaardigheid. Laat men de gulden regel van Christus in praktijk brengen: "Alle dingen dan, die gij wilt, dat u de mensen zouden doen, doet gij hun ook alzo", Matthéüs 7:12. Gij wilt niet dat men u onrecht zou doen, doet gij het een ander ook niet; lijdt liever onrecht dan dat gij onrecht doet. "Waarom lijdt gij niet liever ongelijk?", 1 Korinthe 6:7. O, wees een voorbeeld in rechtvaardigheid! Laat het recht uw sieraad zijn! "Ik bekleedde mij met gerechtigheid" (d.i. rechtvaardigheid), Job 29:14. Een kleed is hier voor sierlijkheid en schoonheid, en dat trok ik aan: "Ik was gekleed met gerechtigheid." Een rechter doet zijn toga aan en legt die 's avonds weer af, maar Job deed de gerechtigheid zodanig aan, dat hij deze pas bij zijn dood aflegde; hij was er steeds mee bekleed. Wij moeten dit kleed van gerechtigheid ook niet afleggen voor onze tabernakel wordt afgebroken. Als gij iets van God in u hebt, wilt u ook op Hem gelijken. Door elke onrechtvaardige daad verloochent gij uzelf als christen, u besmet de heerlijkheid van uw belijdenis. Heidenen zullen in het gericht tegen u opstaan. De zon zou eerder van zijn loop kunnen afwijken, dan dat God van Zijn recht zou afwijken.

Vierde gebruik.

- Aangezien God rechtvaardig is, zal er een dag des oordeels komen. Nu is alles van zijn plaats: de zonde tiert weelderig, de kinderen van God doet men onrecht aan. Zij worden dikwijls in een rechtzaak betrokken en men doet hun hier geen recht omdat het recht in alsem is veranderd; maar er komt een dag dat God alle dingen op z'n plaats zal zetten. Hij zal ieder recht doen: Hij zal de rechtvaardigen kronen en de goddelozen veroordelen. "Hij heeft een dag gesteld", Handelingen 17:31.
- Aangezien God rechtvaardig is, zal Hij wraak oefenen. God heeft de mensen een wet gegeven om naar te leven, maar zij hebben die verbroken. Er moet een dag komen om de straf over de overtreders te volvoeren. Een wet die niet uitgevoerd wordt, is als een houten zwaard dat slechts voor sieraad is. Op de laatste dag zal Gods zwaard uitgetrokken worden tegen de overtreders; dan zal Zijn recht voor de gehele wereld geopenbaard worden. "God zal rechtvaardiglijk oordelen", Handelingen 17:31. "Zou de Rechter der ganse aarde geen recht doen?", Genesis 18:25. De goddelozen zullen een zee van toorn drinken, maar zij zullen geen enkele droppel onrecht opdrinken. In die dag zullen alle monden gestopt worden

en Gods recht zal ten volle gehandhaafd worden tegenover alle gekijf en gekrakeel van onrechtvaardige mensen.

Vijfde gebruik.
Troost voor de ware boetvaardigen. Aangezien God rechtvaardig is, zal Hij hun vergeving schenken. Homo agnostic, Deus ignoscit. 'Als de mens zijn zonde erkent, spaart de Heere hem.' "Indien wij onze zonden belijden,, dat is belijden en laten Hij is getrouw en rechtvaardig, dat Hij ons de zonden vergeve", 1 Johannes 1:9. Hij is niet alleen genadig, maar ook rechtvaardig. Waarom ook rechtvaardig? Omdat Hij beloofd heeft dezulken te vergeven, Spreuken 28:13. Als uw hart om en over de zonde verbroken is, kunt u niet alleen pleiten op Gods genade, maar ook op Zijn rechtvaardigheid om uw zonden te vergeven. Toon Hem Zijn handschrift en zegel, want Hij kan Zichzelf niet verloochenen!

I. GODS BARMHARTIGHEID

De volgende eigenschap is Gods goedheid of barmhartigheid (genade). Barmhartigheid is het gevolg en de vrucht van Gods goedheid, Psalm 33:5. Dit is dus de volgende eigenschap: Gods goedheid of barmhartigheid De geleerden onder de heidenen dachten dat zij hun god Jupiter twee gouden karaktereigenschappen gaven als zij hem betitelden met goed en groot. Beide eigenschappen ontmoeten elkaar in God: goedheid en grootheid, majesteit en barmhartigheid. God is *wezenlijk* goed in Zichzelf en Hij is goed *met betrekking* tot ons. Dit wordt in Psalm 119:68 samengevoegd: "Gij zijt goed en goeddoende." Deze goedheid in betrekking op ons is niets anders dan Zijn barmhartigheid, die een natuurlijke neiging in God is om Zich te ontfermen over degenen die in ellende verkeren en hen te hulp te komen.

I. Betreffende Gods barmhartigheid (genade) zal ik de volgende twaalf zaken noemen.
1. Het is het grote oogmerk van de Heilige Schrift om God als een barmhartig God voor te stellen. Dit is als een magneet om zondaars tot Hem te trekken. "HEERE HEERE, God, barmhartig en genadig; lankmoedig en groot van weldadigheid en waarheid, " enz, Exodus 34:6. Hier staan zes uitdrukkingen om Gods genade te laten blijken en maar één woord om Zijn rechtvaardigheid uit te drukken: "Die den schuldige geenszins onschuldig houdt."
Psalm 57:11 "Uw goedertierenheid is groot tot aan de hemelen", zie ook Psalm 108:5.
God wordt in Openbaring 4:13 voorgesteld als een Koning met een regenboog boven Zijn troon. De regenboog was het teken van barmhartigheid. In de Heilige Schrift wordt God meer voorgesteld in witte klederen van genade dan in klederen die in bloed gewenteld zijn; ook meer met Zijn gouden scepter dan met Zijn ijzeren roede.

2. God is meer geneigd tot genade dan tot toorn. Genade is Zijn liefste eigenschap, waarin Hij Zich het meest verlustigt, Micha 7:18. Het behaagt Hem genadig te zijn. "Voor een moeder is het zeer aangenaam als aan haar borsten gezogen wordt", zegt Chrysostomus; zo is het de Heere tot verlustiging als aan de borsten van Zijn genade wordt gezogen. "Grimmigheid is bij Mij niet", Jesaja 27:4; dat wil zeggen: "Ik verblijd Mij daarin niet." Strenge maatregelen moeten eerder van God afgedwongen worden, Hij bedroeft niet gewillig, Klaagliederen 3:33.
De bij produceert honing van nature, zij steekt alleen, als men haar lastig valt. Zo straft God pas als Hij het niet langer kan verdragen. "Zodat het de HEERE niet meer kon verdragen vanwege de boosheid uwer handelingen", Jeremia 44:22. Genade is in Gods rechterhand die Hij het meest gebruikt; straf opleggen wordt wel Zijn "vreemd werk" genoemd, Jesaja 28:21. Hij doet het niet vaak. Toen de HEERE de hoogmoed van een volk wilde afsnijden, staat er dat Hij een scheermes huurde, alsof Hij er Zelf geen had. "Te dien dage zal de HEERE door een gehuurd scheermes, afscheren ...", Jesaja 7:20. Hij is traag tot toorn, Psalm 103:8, 9, maar gaarne vergevende, Psalm 86:5.

3. Er is geen omstandigheid, of wij kunnen er genade in bespeuren. Toen de Kerk in ballingschap vertoefde, riep zij uit: "Het zijn de goedertierenheden des HEEREN, dat wij niet vernield zijn", Klaagliederen 3:22. Geografen schrijven over Syracuse op Sicilië, dat dit zó gelegen is, dat de zon nooit uit het gezicht verdwenen is. In alle verdrukkingen kunnen wij enig zonlicht der genade opmerken. Dat uitwendige en inwendige moeite niet samengaan, is al genade.

4. Genade maakt alle andere eigenschappen van God aangenaam. Gods heiligheid zonder barmhartigheid en Zijn rechtvaardigheid zonder genade zouden vreselijk zijn. Toen het water bitter was en de Israëlieten het niet konden drinken, wierp Mozes een hout in het water en het werd zoet. Wat zouden de overige eigenschappen van God bitter en vreselijk zijn als de genade die niet zoet maakte! De genade maakt Gods macht gaande om ons te helpen, zij maakt dat Zijn rechtvaardigheid onze vriend wordt, zij zal onze twist twisten.

5. Gods genade is één van de schitterendste parels aan Zijn kroon; zij openbaart de Godheid als lieflijk en beminnelijk. Toen Mozes de HEERE vroeg: "Toon mij nu Uw heerlijkheid", antwoordde de HEERE hem: "Ik zal al Mijn goedheid voorbij uw aangezicht laten gaan, maar Ik zal genadig zijn", Exodus 33:19. Zijn genade is Zijn eer. Zijn heiligheid maakt Hem doorluchtig, Zijn genade vergevingsgezind.

6. Zelfs de slechtsten smaken nog iets van Zijn genade. Degenen die opstaan tegen Gods genade, proeven er toch iets van; de goddelozen ontvangen nog enkele kruimels van de genadetafel. "De HEERE is aan allen goed", Psalm 145:9. Vruchtbaarmakende dauwdruppels liggen zowel op de distel als op de roos. Het gebied waar de genade valt, is heel groot. Farao's hoofd was gekroond, hoewel zijn hart verhard was.

7. De genade die verbondsgewijze tot ons komt, is het aangenaamst. Het was genade dat God Israël regen wilde geven en spijs in overvloed, en vrede en overwinning op hun vijanden, Leviticus 26:4-6, maar het was nog groter genade dat God hun God wilde zijn, vers 12. Gezondheid te ontvangen is genade, maar Christus en de zaligheid te ontvangen is groter genade; dat is als de diamant in de ring, die een nog groter glinstering en schittering verspreidt.

8. Met de ene blijk van genade verbindt de HEERE Zich tot de volgende. De mensen redeneren als volgt: ik heb u al een gunst bewezen, val me nu dus niet meer lastig. Maar omdat God genade bewezen heeft, is Hij te meer bereid weer genade te bewijzen. Zijn genade in het verkiezen doet Hem rechtvaardigen, aannemen en verheerlijken; met de ene daad van genade verbindt Hij Zich tot meerdere. De liefde van ouders tot hun kinderen spoort hen steeds weer aan tot geven.

9. Alle ontferming over het schepsel is van Gods genade afkomstig en is slechts een druppel uit deze oceaan. De ontferming over en het medelijden van een moeder met haar kind is van God: Hij Die de melk in de borsten geeft, legt ook het medelijden in haar hart. God wordt wel genoemd: "de Vader der barmhartigheden", omdat Hij alle ontferming in de wereld voortbrengt, 2 Korinthe 1:3. Als God dus elke ontferming in het schepsel werkt, hoeveel barmhartigheid moet er dan wel in Hem zijn Die de Vader der barmhartigheden is!

10. Aangezien Gods genade Zijn kinderen gelukzalig maakt, moest die hen zeker nederig maken. Genade is niet de vrucht van onze goedheid, maar de vrucht van Gods goedheid. Genade is een aalmoes die God schenkt. Degenen die van de aalmoezen van Gods genade leven, hebben geen reden om hoogmoedig te zijn. "Ben ik rechtvaardig, ik zal mijn hoofd niet opheffen", Job 10:15. Al mijn gerechtigheid is een gevolg van Gods genade; daarom zal ik nederig zijn en zal mijn hoofd niet opheffen.

11. Genade stelt de onmiddellijke uitvoering van Gods rechtvaardigheid uit. Zondaren verwekken God voortdurend tot toorn en maken dat "Zijn grimmigheid in Zijn neus zal opkomen", Ezechiël 38:18. Vanwaar komt het, dat God hen niet dadelijk arresteert en hen veroordeelt? Niet omdat God het niet kan, want Hij is bekleed met almacht; maar het komt omdat Hij genadig is. Genade brengt uitstel teweeg voor de zondaar en houdt het rechtsgeding nog tegen. God wil door Zijn goedheid zondaren tot bekering leiden.

12. Het is vreselijk als genade tegen iemand getuigt. Het was vreselijk voor Haman toen de koningin hem zelf beschuldigde, Esther 7:6. Zo zal het ook zijn als de "koningin der genade" tegen iemand zal opstaan en hem beschuldigt. Het is louter genade als een zondaar behouden wordt. Hoe vreselijk is het dan als genade onze vijand geworden is. Als genade onze aanklager is, wie zal dan onze advocaat zijn? De zondaar zal nooit de hel ontgaan als genade de aanklacht indient.

Ik zou u nog verscheidene soorten genade kunnen tonen, zoals voorkomende genade, bewarende genade, onderhoudende genade, bijblijvende genade, aanvaardende genade, helende genade, verlevendigende genade, ondersteunende genade, vergevende genade, kastijdende genade, vertroostende genade, bevrijdende genade, kronende genade, enz. Maar ik zal verder handelen over

II. De eigenschappen en kenmerken van Gods genade.
(1) Gods genade valt vrij. Als men verdienste aandraagt, verderft men de genade. Genade kan door niets verdiend worden, omdat wij vertreden liggen in ons bloed; ook kan genade niet afgedwongen worden. Wij kunnen God wel dwingen ons te straffen, maar niet om ons lief te hebben. "Ik zal hen vrijwilliglijk liefhebben", Hoséa 14:5. Elke schakel in de keten der zaligheid is aangebracht en ingevoegd op vrije genade.

- De verkiezing is vrij. "Gelijk Hij ons uitverkoren heeft in Hem, naar het welbehagen van Zijn wil", Efeze 1:4, 5.
- De rechtvaardiging is vrij. "En worden om niet gerechtvaardigd, uit Zijn genade", Romeinen 3:24.
- De zaligheid is vrij. "Hij heeft ons zalig gemaakt, naar Zijn barmhartigheid", Titus 3:5.

Zeg dan ook niet, dat u onwaardig zijt, want genade is vrij. Als God genade zou bewijzen aan degenen die het waardig zijn, zou Hij het aan niemand kunnen bewijzen.

(2) Gods genade is overvloeiende genade; zij is oneindig. "Van grote goedertierenheid", Psalm 86:5. "Rijk in barmhartigheid", Efeze 2:4. "Naar de grootheid Uwer barmhartigheden", Psalm 51:3. De fiool van toorn drupt, maar de fontein van genade vloeit. De zon is niet zo vol licht als God vol van genade is. God heeft genade voor de morgen. "Zijn barmhartigheden zijn elke morgen nieuw", Klaagliederen 3:23. Hij heeft genade voor de nacht. "Des nachts zal Zijn lied bij mij zijn", Psalm 42:9. God heeft genade voor het leven onder de hemel, zoals wij die hier mogen genieten, en genade voor in de hemel, waarop wij hopen.

(3) Gods genade duurt eeuwig. "De goedertierenheid des HEEREN is van eeuwigheid en tot eeuwigheid", Psalm 103:17. In één psalm, Psalm 136 wordt zesentwintig maal herhaald: "Zijn goedertierenheid is in der eeuwigheid." De zielen van de gezaligden zullen zich voor eeuwig baden in deze zoete, lieflijke oceaan van Gods genade. De toorn Gods tegen Zijn kinderen duurt maar een ogenblik, maar Zijn goedertierenheid

duurt eeuwig, Psalm 103:9. Zolang Hij God is, zal Hij Zijn genade bewijzen. Is Zijn genade overvloeiende, ze is ook altoos vloeiende!

Eerste gebruik.
In het gebed behoren wij op te zien tot God, niet in Zijn kleed als Rechter, maar versierd met de regenboog, vol van genade en goedertierenheid. Ons gebed dient vleugelen te hebben. Toen Jezus Christus ten hemel voer, was hetgeen Hem naar de hemel met blijdschap deed opvaren: "Ik ga heen tot Mijn Vader". Hetgeen ons hart in het gebed met blijdschap zou moeten doen opstijgen is: wij gaan tot de Vader der barmhartigheid, Die op de troon van Zijn genade zit. Ga met vertrouwen tot deze genade, zoals iemand naar de haard gaat, die niet twijfelt door te zeggen: misschien zal ik erdoor verwarmd worden, misschien niet.

Tweede gebruik.
Geloof in deze genade: "Ik vertrouw op Gods goedertierenheid, eeuwiglijk en altoos", Psalm 52:10. Gods genade is een geopende fontein. Laat daarin de emmer des geloofs neer en u kunt drinken uit deze fontein van zaligheid. Wat is er nu groter bemoediging om te geloven dan Gods genade? God acht het Zijn eer pardonbrieven uit te delen. Hij heeft niets liever dan dat zondaren de gouden scepter van Zijn genade aanraken en leven. Deze bereidheid om genade te bewijzen blijkt op twee manieren:

1. Door zondaren te bidden tot Hem te komen en Zijn genade aan te nemen. "Die wil, neme het water des levens om niet", Openbaring 22:17. De genade lokt zondaren tot zich, zij buigt zich zelfs tot hen neer. Het zou voor een vorst toch vreemd zijn als hij een veroordeeld mens moest smeken het pardon te aanvaarden? God zegt: "Arme zondaar, sta Mij toe u lief te hebben, wees gewillig dat Ik u zalig make."
2. Door Zijn blijdschap te tonen, als zondaren Zijn genade aannemen. Wordt God er meerder van of wij Zijn genade aannemen of niet? Is er voor de fontein voordeel in als anderen eruit drinken? Toch is Gods goedheid zodanig, dat Hij Zich verheugt in de zaligheid van zondaren. Hij is verblijd als men Zijn genade aanvaardt. Toen de verloren zoon thuiskwam, was de vader verblijd en hij maakte een feest om Zijn vreugde uit te drukken. Zo is God ook verheugd als er een zondaar komt om Zijn genade te aanvaarden. Wat ligt hier een bemoediging om in God te geloven! Hij is een God van vergevingen, Nehemia 9:17. "Hij heeft lust aan goedertierenheid", Micha 7:18. Niets schaadt ons meer dan ongeloof. Ongeloof stremt de stroom van Gods genade. Het sluit Gods ingewanden toe, het stopt de opening van Christus' wonden toe, zodat er geen genezende kracht uitkomt. "Hij heeft aldaar niet vele krachten gedaan vanwege hun ongeloof", Matthéüs 13:58.
   Waarom gelooft u Gods genade niet? Benemen uw zonden u de vrijmoedigheid? Gods genade kan grote zonden vergeven, ja zelfs, omdat ze groot zijn, Psalm 25:11. De zee bedekt zowel de rotsen als het zand. Sommigen die de hand hadden in het kruisigen van Christus, hebben zelfs genade gevonden. Zo hoog de hemel is boven de aarde, zo groot is Gods genade over onze zonde; Jesaja 55:9. Wat anders zal ons aanmoedigen om te geloven dan Gods genade?

Derde gebruik.
Pas op dat u de genade van God niet misbruikt! Zuig geen vergif uit de zoete bloem van Gods genade. Denk niet, dat u kunt doorgaan in de zonde, omdat God toch genadig is; dat is van de genade uw vijand maken. Niemand mocht de ark aanraken behalve de priesters, die door hun ambt heiliger waren. Zo mag niemand de ark van

Gods genade aanraken dan hij die beslist heilig wil zijn. Te zondigen "omdat de genade te meerder worde" is de logica van de duivel. Wie zondigt omdat er genade is, is net als iemand die zijn hoofd verwondt, omdat hij een pleister heeft. Wie zondigt omdat God genadig is, zal zonder genade geoordeeld worden. Misbruikte genade verandert in toorn. "Als hij zichzelven zegene in zijn hart, zeggende: ik zal vrede hebben, wanneer ik schoon naar mijns harten goeddunken zal wandelen, om den dronkene te doen tot de dorstige. De HEERE zal hem niet willen vergeven; maar alsdan zal des HEEREN toorn en ijver roken over dezelven man", Deuteronomium 29:19, 20.
Niets is zoeter dan genade als het ten nutte wordt gebruikt; niets werkt meer toorn als het wordt misbruikt; zoals niets kouder is dan lood als men het uit de mijn haalt en niets is zo kokend heet als men het verhit. Niets is zo stomp als ijzer, maar als men het slijpt is er toch niets zo scherp. "De goedertierenheid des HEEREN is over degenen, die Hem vrezen", Psalm 103:17. Genade is niet voor degenen die maar zondigen en niet vrezen, maar voor degenen die vrezen en niet willen zondigen. Gods genade is heilig, waar zij vergeving schenkt is zij ook genezend.

Vraag. Wa*t is nodig voor ons zodat wij behoefte krijgen aan Gods genade?*

1. Leer uw nood te gevoelen. Bedenk hoezeer u vergevende, reddende genade nodig hebt! Beschouw uzelf als wees. "Immers zal een wees bij U ontfermd worden", Hoséa 14:4. God schenkt de gave van Zijn genade alleen aan diegenen die arm zijn. U moet ontdaan worden van alle besef van eigen waardigheid. God giet de gouden olie der genade in lege vaten!
2. Wend u tot God om genade. "Wees mij genadig, o God!", Psalm 51:3. Zend me niet heen met algemene genade die verworpenen ook kunnen hebben; geef mij niet slechts eikels maar parels. Geef mij niet slechts genade om voedsel en deksel te hebben, maar genade om mij te zaligen. Geef mij het beste van uw genade, HEERE! Laat mij genade en goedertierenheid smaken. "Die u kroont met goedertierenheid en barmhartigheden", Psalm 103:4. Geef mij die genade waarvan Uw verkiezende liefde in mijn ziel getuigt.
   O, bid toch om genade. God bezit een schat van genade, het gebed is de sleutel om die schatkist te openen, maar bedenk wel dat u in het gebed Christus in uw armen meeneemt, want alle genade komt tot ons door Christus. "Toen nam Samuël een melklam", 1 Samuël 7:9. Neem het Lam Christus in uw armen, ga in Zijn Naam, draag Zijn verdiensten voor en zeg: O, HEERE, hier is Christus' bloed, de prijs voor mijn vergeving. HEERE, schenk mij genade omdat Christus die gekocht heeft. God zal ons afwijzen als wij in onze eigen naam om genade vragen, maar Hij zal ons niet afwijzen als wij in Christus' Naam komen. Pleit op de voldoening van Christus en dat is een grond waarop God het niet kan weigeren.

Vierde gebruik.
Degenen die genade gevonden hebben spoor ik aan tot drie dingen.
1. Vertoef op Gerizim, de berg van lof en prijs. Zij hebben immers niet alleen gehoord dat de Koning des hemels genadig is, maar zij hebben het zo ervaren; de honingraat van Gods genade heeft op hen gedrupt. Als zij in gemis verkeerden heeft de genade daarin voorzien; als zij nabij de dood waren, heeft de genade hen van het ziekbed opgericht; als zij onder schuld bedolven waren, heeft de genade hun vergeving geschonken. "Loof den HEERE, mijn ziel, en al wat binnen in mij is, Zijn heiligen Naam, Psalm 103:1. O, wat moesten de vaten der barmhartigheid overlopen van lof!
"Die tevoren een godslasteraar was en een vervolger en een verdrukker; maar mij is barmhartigheid geschied", 1 Timótheüs 1:13. Als door een wonder is mij genade

bewezen. Zoals de zee de dijken breekt en het land overstroomt, zo heeft de genade Gods de dammen der zonde bij mij verbroken en is de genade zeer zoet in mijn ziel gevloeid. Gij die wondertekenen van Gods genade zijt geweest, gij behoort bazuinen van Zijn lof te zijn. Gij die gesmaakt hebt dat de Heere genadig is, vertel toch anderen welke ondervindingen gij gehad hebt van Gods genade, opdat u hun moogt aansporen Hem ook te zoeken om genade te verkrijgen.
"Ik zal vertellen wat Hij aan mijn ziel gedaan heeft", Psalm 66:16. Als ik mijn hart zo dodig gevoelde, kwam Gods Geest met kracht in mij en het geblaas van die wind veroorzaakte dat de verwelkte bloemen der genade weer verlevendigd werden. O, vertel anderen van Gods goedheid, opdat u hen ook moge aanzetten Hem te loven en dat u Gods lof moge doen voortleven, als gij gestorven zijt.

2. Heb God lief. Genade behoort de liefde op te wekken. "Ik zal U hartelijk liefhebben, HEERE, mijn Sterkte", Psalm 18:2. Het Hebreeuwse woord liefde betekent *"de liefde der ingewanden (=inwendige edele delen)."* Gods rechtvaardigheid kan ons Hem doen vrezen, Zijn genade doet ons Hem liefhebben. Als genade niet de liefde voortbrengt, wat dan wel? Wij dienen God lief te hebben omdat Hij ons voedsel geeft, maar veel meer omdat Hij ons genade geeft. Wij moesten Hem liefhebben, om Zijn sparende genade, maar nog meer om Zijn reddende genade. Een hart dat door Gods genade niet smelt van liefde, is zeker zo hard als marmer. *"Ik zou mijn eigen ziel haten, als ik er geen liefde tot God in vond",* zei Augustinus.

3. Wees een navolger van God in het betonen van barmhartigheid. Is God de Vader der barmhartigheid, toon dat u Zijn kinderen zijt door daarin op Hem te gelijken. Ambrosius zei: "De hoofdsom van de godsdienst is: wees overvloedig in werken der barmhartigheid; wees anderen naar lichaam en ziel behulpzaam. Strooi uw gouden zaad uit; laat de lamp van uw belijdenis gevuld zijn met de olie van liefdadigheid. Zijt mild in het geven en vergeven. Wees barmhartig, gelijk uw Vader in de hemel barmhartig is."

J. DE WAARHEID GODS

De volgende eigenschap is de waarheid Gods. "God is waarheid en is geen onrecht; rechtvaardig en recht is Hij", Deuteronomium 32:4. "Want Uw goedertierenheid is groot tot aan de hemelen, en Uw waarheid tot aan de bovenste wolken", Psalm 57:11. "Groot van goedertierenheid en waarheid", Psalm 86: 15.

1. God is de Waarheid Zelf. Hij is wáár van nature; wáár in Zijn Wezen: Hij heeft een waarachtig bestaan, en geeft anderen het aanzijn. Hij is waarachtig in zedelijk opzicht; Hij is waar, sine errore, zonder gebrek et sine fallacia, en zonder bedrog. God is Prima Veritas, het Voorbeeld en de Oorsprong der waarheid. Er is niets waarachtig, dan wat in God is en wat uit God voortkomt.
2. Gods waarheid, zoals die afgeleid wordt uit Zijn waarheidsliefde, waardoor Hij Zijn beloften waar maakt. "Niet een enig woord is er gevallen van al Zijn goede woorden", 1 Koningen 8:56. De belofte is hetgeen waarmee God Zich verbindt, Gods waarheid is het zegel dat op Zijn verbintenis gezet is.

We dienen twee zaken in acht te nemen in Gods beloften, zullen ze ons tot troost zijn.
(1) De macht van God, waardoor Hij in staat is de belofte te vervullen. God heeft beloofd onze verdorvenheden te onderwerpen. "Hij zal onze ongerechtigheden dempen", Micha 7:19. *O,* zegt een gelovige, *mijn verdorvenheden zijn zo sterk, dat ik zeker weet die nooit te kunnen overwinnen.* Abraham zag op Gods macht. "En ten volle verzekerd zijnde, dat hetgeen beloofd was, Hij ook machtig was te doen", Romeinen 4:21. Hij geloofde, dat God Die de wereld heeft kunnen scheppen, ook ervoor kon zorgen dat droge borsten melk konden geven. Het is een ondersteuning voor het geloof dat er voor God niets te moeilijk is. Hij Die water uit de rots heeft kunnen voortbrengen, is in staat Zijn beloften te vervullen.

(2) De waarheid Gods in de beloften zelf. Gods waarheid is het zegel dat op de belofte gezet is. "In de hope des eeuwigen levens, welke God, Die niet liegen kan, beloofd heeft", Titus 1:2. "Eeuwig leven", daarin ligt de heerlijkheid van de belofte; "God, Die niet liegen kan", daarin ligt de zekerheid. Genade brengt de belofte voort, de waarheid vervult ze. Gods voorzienigheid is voor ons onzeker, maar Zijn beloften zijn de "gewisse weldadigheden Davids", Handelingen 13:34. "Hij is geen mens, dat Hem iets berouwen zou", 1 Samuël 15: 29. Op het woord van een vorst kan men niet altijd aan, maar Gods belofte is onschendbaar. Gods waarheid is één van de kostbaarste kroonjuwelen en Hij heeft deze in een belofte verpand. "Hoewel mijn huis alzo niet is bij God, nochtans heeft Hij mij een eeuwig verbond gesteld, dat in alles wel geordineerd en bewaard is", 2 Samuël 23:5. Hoewel mijn huis niet is zoals het moest zijn, dat is: hoewel er veel ontbreekt aan die volmaakte zuiverheid die God eist, toch heeft Hij met mij een eeuwig verbond gemaakt, zodat Hij mij wil vergeven, aannemen en in heerlijkheid opnemen; en dit verbond is in alles wel geordineerd en vast. De elementen zullen door de geweldige hitte smelten, maar dit verbond blijft vast en onverbroken, daar het verzegeld is met de waarheid Gods.
Ja, God heeft bij Zijn woord *Zijn eed* gevoegd, waarin Hij Zich met Zijn Wezen, Zijn leven en Zijn gerechtigheid Borg stelt om Zijn belofte waar te maken, Hebreeën 6:17. Als de Heere zo vaak Zijn belofte aan ons zou verbreken als wij onze geloften aan Hem verbreken, zou het er slecht uit zien; maar Zijn waarheid is verbonden aan Zijn belofte, daarom is zij als een wet van Meden en Perzen, die niet veranderd kan worden.

"Wij moeten niet zozeer onze gevoelens geloven, maar veelmeer de beloften", zegt Chrysostomus. Onze gevoelens kunnen ons bedriegen, maar de belofte niet, omdat deze op de waarheid Gods rust. God zal Zijn volk met hun geloof niet bedrogen doen uitkomen, neen geenszins. "God Die niet liegen kan, heeft het beloofd". Hij kan net zomin van Zijn Godheid afstand doen als van Zijn waarheid.
Van God staat geschreven, dat Hij groot van waarheid is (overvloedig in waarheid; Eng. vert.) Exodus 34:6. Wat wil dat zeggen? Als God een belofte van genade aan Zijn volk heeft gedaan, is het er zover vandaan dat Hij Zijn Woord niet zal nakomen, dat Hij zelfs meer doet dan Hij beloofd heeft. Hij doet dikwijls meer dan Hij toegezegd heeft, nooit minder! Hij is "overvloedig in waarheid."

a. *Soms kan de Heere de vervulling van een belofte uitstellen, maar Hij zal de vervulling niet nalaten.* Hij kan een belofte uitstellen. Gods belofte kan, evenals het zaad, een hele poos in de grond liggen, maar uiteindelijk zal ze toch als gewas uitspruiten. Hij had beloofd Israël te verlossen uit de ijzeroven, maar deze belofte was meer dan vierhonderd jaar zwanger voor zij baarde. Simeon had een belofte ontvangen dat hij niet van hier zou heengaan, tot "hij den Christus des Heeren zou hebben gezien", Lukas 2:26, maar het duurde wel heel lang, zelfs tot kort voor zijn dood tot hij werkelijk de Christus zag. Maar Hoewel God de belofte uitstelt, Hij zal niet nalaten die te vervullen. Aangezien Hij Zijn schuldbekentenis heeft afgegeven, zal op de bestemde tijd het geld betaald worden.

b. *De Heere kan Zijn belofte wijzigen, maar Hij zal ze niet verbreken.* Soms verandert God een tijdelijke belofte in een geestelijke. "De HEERE zal het goede geven", Psalm 85:13, hetgeen misschien niet in tijdelijk opzicht vervuld wordt, maar in geestelijk opzicht. God kan een christen in tijdelijke zaken kort houden, maar dan maakt Hij het goed in geestelijk opzicht. Als Hij hem niet zegent "in zijn korf en baktrog", geeft Hij hem vermeerdering van geloof en inwendige vrede. Hier verandert Hij Zijn belofte maar verbreekt ze niet, Hij geeft hetgeen nog beter is. Als iemand mij belooft in penningen uit te betalen en hij geeft mij betere geldstukken, bijvoorbeeld gouden munten, dan verbreekt hij zijn belofte niet. "Ik zal in Mijn getrouwheid niet feilen", Psalm 89:34. In het Hebreeuws staat er: "niet liegen."

Maar hoe is het te rijmen met de waarheid Gods, dat Hij wil dat allen zalig worden en dat er toch verloren gaan? 1 Timótheüs 2:4.
Antwoord. Augustinus verstaat dit niet van elk individueel persoon, maar dat er allerlei soorten mensen zullen zalig worden. Net als in de ark toen God alle levende schepselen heeft behouden; niet elke vogel of vis werd behouden, want vele zijn in de vloed omgekomen, maar allerlei, enkele van elke soort werden behouden. Zo wil Hij dat allen zalig worden, dat is enkelen uit alle naties.

Vraag. *Er staat ook: Christus is voor allen gestorven, 2 Korinthe 5:15. "Hij is het Lam Gods, Dat de zonde der wereld wegneemt", Johannes 1:29. Hoe is dat te rijmen met Gods waarheid, terwijl er ook vaten des toorns zijn?, Romeinen 9:22.*

1. Wij moeten de term *wereld* nader omschrijven. De wereld wordt óf in engere zin genomen, voor de wereld der uitverkorenen, óf in ruimere zin voor zowel verkorenen als verworpenen. Christus neemt de zonde der wereld weg, d.i. van de wereld der uitverkorenen.
2. Wij moeten ook nader omschrijven wat het betekent *dat Christus voor de wereld gestorven is.* Christus' dood was genoegzaam voor allen, maar Zijn dood was niet

voor allen heilzaam. Men kan onderscheid maken tussen de waarde van Christus' bloed en de kracht ervan. Christus' bloed is genoegzaam om de hele wereld te verzoenen, maar de kracht ervan wordt alleen toegepast aan hen die geloven. Christus' bloed heeft een algenoegzame verdienste, maar wordt niet aan allen toegepast. Allen worden niet behouden, omdat er zijn die het heil verwerpen zoals in Handelingen 13:46, en Christus' bloed versmaden en het onrein achten, Hebreeën 10:29.

Eerste gebruik.
De waarheid Gods is een grote steunpilaar voor ons geloof. Als Hij niet de God der waarheid zou zijn, hoe konden wij dan in Hem geloven? Ons geloof zou dan verbeelding zijn; maar Hij is de waarheid Zelf, en niet één woord dat Hij gesproken heeft, zal op de aarde vallen. "De waarheid is het voorwerp van vertrouwen." De waarheid Gods is een onbewegelijke rots, waarop wij gerust onze zaligheid kunnen wagen. In Jesaja 59:15 staat: "De waarheid ontbreekt" ("faalt", Eng. vert.): dat geldt wel voor de waarheid op aarde, maar niet voor de waarheid in de hemel. God kan evenmin ophouden God te zijn als ophouden waarachtig te zijn. Heeft God gezegd dat Hij "goed is voor de ziel die Hem zoekt"?, Klaagliederen 3:25 en dat Hij "de vermoeiden rust zal geven"?, Matthéüs 11:28. Dan is hier een veilige ankergrond, Hij zal wat uit Zijn lippen is gegaan niet veranderen. Het openbaar maken van de trouw des hemels is een garantie voor de gelovigen.
Kunnen wij sterker zekerheid hebben? De hele aarde hangt aan het machtwoord van God en zal dan ons geloof niet hangen aan het woord van Gods waarheid? Waar kunnen wij anders ons geloof op gronden dan op Gods getrouwheid? wij kunnen in niets anders geloven dan in de waarheid Gods.
Als wij op onszelf vertrouwen, bouwen wij op drijfzand. Maar de waarheid Gods is een gouden steunpilaar om het geloof op te doen rusten.
God kan Zichzelf niet verloochenen. "Indien wij ontrouw zijn, Hij blijft getrouw; Hij kan Zichzelven niet verloochenen", 2 Timótheüs 2:13.
Als wij niet geloven dat God waarachtig is, beledigen wij Hem. "Die God niet gelooft, heeft Hem tot een leugenaar gemaakt", 1 Johannes 5:10. Een achtenswaardig persoon kan niet meer beledigd of geërgerd worden dan wanneer wij hem niet geloven. Wie Gods waarheid niet gelooft, beschouwt de belofte als bedrog en kan God groter belediging worden aangedaan?

Tweede gebruik.
Aangezien God een God van waarheid is, is Hij ook waar in Zijn bedreigingen. De bedreigingen zijn als een vliegende rol die uitgaat tegen zondaren. God heeft gedreigd dat Hij "de harige schedel desgenen die in zijn schulden wandelt zal verslaan", Psalm 68:22. Hij heeft gedreigd overspelers te zullen oordelen, Hebreeën 13:4. Hij zal Zich wreken op de goddelozen. "Gij aanschouwt de moeite en het verdriet, opdat men het in Uw hand geve", en "Hij zal op de goddelozen regenen strikken, vuur en zwavel", Psalm 10:14, Psalm 11:6.
God maakt zowel Zijn bedreigingen als Zijn beloften waar. Om Zijn waarheid te doen blijken heeft Hij Zijn bedreigingen uitgevoerd en laat Hij nog de donderslagen van Zijn oordelen op zondaren vallen in dit leven. Hij sloeg Herodes in zijn hoogmoed. Hij heeft godslasteraars gestraft. Olympius, een Ariaanse bisschop, beschimpte en lasterde de Drie-eenheid en onmiddellijk viel de bliksem uit de hemel op hem neer en verteerde hem. Laten wij Zijn bedreigingen vrezen opdat wij ze niet gewaar worden.

Derde gebruik.
Is God de God der waarheid? Laten wij dan op Hem gelijken in waarheid.
(1) Wij moeten waar zijn in onze woorden. Toen men Pythagoras vroeg wat de mens op God deed gelijken, antwoordde hij: "Als zij de waarheid spreken." Dat is het kenmerk van de mens die naar de hemel gaat: "Die met zijn hart de waarheid spreekt", Psalm 15:2. Waar zijn in woorden staat tegenover liegen. "Legt af de leugen, en spreekt de waarheid, een iegelijk met zijn naaste", Efeze 4:25. Liegen is iets voor waar uitspreken waarvan men weet dat het verkeerd is. Een leugenaar is iemand die het verst van de God der waarheid afstaat.
Er zijn twee soorten leugens, volgens Augustinus.

- Een diplomatieke leugen, als iemand een leugen vertelt om er beter van te worden. Als bijvoorbeeld een koopman zegt dat zijn handelswaar zoveel kost, terwijl ze misschien niet half zoveel heeft gekost. Wie in zijn handel liegt, zal straks in de hel liggen.
- Er is ook een liegen om de lachlust op te wekken. Als iemand voor de grap een leugen vertelt om anderen aan het lachen te maken - zo gaat men soms lachend naar de hel. Wie een leugen vertelt maakt zich de duivel gelijk. "De duivel is een leugenaar en een vader derzelve leugen", Johannes 8:44. Hij heeft onze eerste ouders verleid door een leugen.

Sommigen zijn zo goddeloos dat ze niet alleen onwaarheid spreken, maar er zelfs een eed op doen; zij wensen dat een vloek over hen komt als die leugen geen waarheid is. Ik heb van een vrouw gelezen, ene Anne Avarie, die in 1575 in een winkel stond en zei dat zij wel in elkaar wilde zakken, als zij de goederen die zij gepakt had niet zou hebben betaald; en zij viel terstond stom neer en stierf. Een leugenaar is niet geschikt om in een gemeenschap te leven.
Liegen neemt alle goede omgang en vertrouwen onder de mensen weg. Hoe kan men nu in vertrouwen met iemand omgaan, als men niet kan geloven wat hij zegt? Liegen sluit mensen buiten de hemel. "Buiten zullen zijn de honden, ... en een iegelijk, die de leugen liefheeft en doet", Openbaring 22:15. Als het al zo'n grote zonde is een leugen te vertellen, dan is het nog groter zonde de leugen te leren. "De profeet die valsheid leert", Jesaja 9:14. Wie dwalingen uitbroedt, verkondigt leugens; hij helpt deze plaag verspreiden; hij brengt niet alleen het eeuwige oordeel over zichzelf, maar ook over anderen.
Waar zijn in woorden staat ook tegenover huichelarij. Het hart en de tong moeten zo precies op elkaar afgestemd zijn, als de zonnewijzer met de zon. Als men in iemands gezicht mooi spreekt en niet meent wat men zegt, is dat niets minder dan liegen. "Zijn mond is gladder dan boter, maar zijn hart is krijg", Psalm 55:22.
Sommigen hebben de gewoonte om te vleien en te haten. Hiëronymus zegt als hij het over de Arianen heeft: "Zij wendden vriendschap voor, zij kusten mijn handen, maar zij smeedden kwaad tegen mij."
"Een man, die zijn naaste vleit, spreidt een net uit voor deszelfs gangen", Spreuken 29:5. Dodelijk vergif kan in zoete honing verborgen worden. Onoprechtheid in vriendschap is leugen. Vriendschap voorwenden is erger dan geld vervalsen.

(2) Wij moeten waar zijn in de belijdenis van onze godsdienst. Laat de praktijk en de belijdenis samengaan. "In ware rechtvaardigheid en heiligheid", Efeze 4:21. Huichelarij in de godsdienst is liegen. De hypocriet is net als een gezicht achter een spiegel, het is een beeld van een gezicht, maar geen echt gezicht. Hij maakt een vertoning van heiligheid, maar er is geen waarheid bij. Efraïm deed zich voor zoals hij niet werkelijk was en wat zegt God van hem? "Die van Efraïm hebben Mij omsingeld

met leugen", Hoséa 12:1. Door bedrog in onze woorden liegen wij de waarheid; door onoprecht te zijn in onze belijdenis onteren wij de waarheid. Als wij voor God niet zijn wat wij belijden, liegen we; en de Schrift acht het niet beter dan godslastering. "Ik weet de lastering dergenen die zeggen, dat zij Joden zijn, en zijn het niet", Openbaring 2:9.

O, ik smeek u, stel alles in het werk om op God te gelijken. Hij is de God der waarheid. Hij kan evenmin afstand doen van Zijn Godheid als van Zijn waarheid. Wees als God: wáár in uw woorden en oprecht in uw belijdenis. Gods kinderen zijn kinderen die niet liegen zullen, Jesaja 63:8. Als God "waarheid ziet in het binnenste", en "lippen waarop geen bedrog is", ziet Hij Zijn eigen beeld, hetgeen Zijn hart tot ons doet uitgaan. Deze gelijkenis brengt liefde voort.

K. DE EENHEID GODS

5 Vraag. Zijn er meer Goden dan één?
Antwoord. Er is maar EEN énige, de levende en waarachtige God, Deut. 6:4; Jer. 10:10.

Dat er een God is, is reeds bewezen; en degenen die de waarheid van Zijn bestaan niet geloven, zullen de gestrengheid van Zijn toorn eenmaal voelen.
"Hoor, Israël, de HEERE onze God is een enig HEERE", Deuteronomium 6:4. Hij is de enige God. "Zo zult gij heden weten en in uw hart hervatten, dat de HEERE die God is, boven in den hemel en onder op de aarde, niemand meer!", Deuteronomium 4:39. "Een rechtvaardig God en een Heiland, niemand is er dan Ik", Jesaja 45:21. Er zijn wel velen die betiteld worden met de naam 'god'.
Koningen zijn vertegenwoordigers van God; hun koninklijke scepter is een symbool van Zijn macht en gezag. Rechters noemt men wel "goden". "Ik heb wel gezegd: Gij zijt goden", Psalm 82:6, namelijk in de plaats van God om recht te spreken. Maar het zijn sterfelijke goden. "Nochtans zult gij sterven als een mens", Psalm 82:7. "Hoewel er ook zijn, die goden genaamd worden; nochtans hebben wij maar één God", 1 Korinthe 8:5, 6.

1. Er is maar één eerste Oorzaak, Die het bestaan van Zichzelf heeft, en van Wie alle andere wezens afhankelijk zijn. Zoals aan de hemel de 'primum mobile', de eerste scheppingsbeweging ál de andere hemellichamen mee beweegt, zo geeft God het leven en de beweging aan alles wat bestaat. Er kan maar één God zijn, omdat er maar één eerste Oorzaak is.
2. Er is één oneindig Wezen, daarom is er maar één God. Er kunnen geen twee oneindige Wezens zijn. "Vervul Ik niet den hemel en de aarde? Spreekt de HEERE", Jeremia 23:24. Als er maar één Oneindige is, Die alle plaatsen tegelijk vervult, hoe kan er dan nog ruimte zijn voor het bestaan van nog een "Oneindige"?
3. Er is maar één Almachtige. Als er twee Almachtigen waren, zouden wij moeten veronderstellen, dat die twee altijd met elkaar zouden wedijveren: wat de ene dan zou doen, zou de andere die even almachtig is dat tegenhouden en dus zou alles in verwarring raken. Als een schip twee even sterke stuurlui had, en de één zou altijd de ander tegenwerken; als de één bijvoorbeeld zou willen varen, en de ander zou het anker willen uitwerpen, dan zou alles in de war raken en het schip zou vergaan. De orde en harmonie in de schepping en de voortdurende uniforme besturing van alle dingen is een duidelijk bewijs dat er één Almachtige is, één God Die alles regeert. "Ik ben de Eerste en Ik ben de Laatste, en behalve Mij is er geen God", Jesaja 44:6.

Eerste gebruik, van onderrichting.

1. Als er maar één God is, sluit dat het bestaan van alle andere goden uit. Sommigen hebben voorgewend dat er twee goden zouden zijn, zoals de Valentianen; anderen dat er veel goden zouden zijn, zoals de polytheïsten. De Perzen aanbaden de zon, de Egyptenaren de leeuw en de olifant, de Grieken aanbaden Jupiter. Dezen "dwalen, niet wetende de Schriften", Matthéüs 22:29. Hun geloof is een fabel. "God zal hun zenden een kracht der dwaling, dat zij de leugen zou den geloven; opdat zij allen veroordeeld worden", 2 Thessalonicenzen 2:11.
2. Als er maar één God is, kan er ook maar één ware godsdienst in de wereld zijn. "Eén Heere, één geloof", Efeze 4:5. Als er vele goden waren, zouden er vele

godsdiensten kunnen zijn, elke god zou dan op zijn wijze vereerd willen worden; maar als er maar één God is, is er maar één godsdienst; één Heere, één geloof. Sommigen zeggen dat wij in elke godsdienst zalig kunnen worden, maar het is dwaas als men bedenkt dat God Die Eén in Wezen is, verschillende godsdiensten zou aanwijzen waarin Hij aangebeden wil worden. Het is net zo gevaarlijk een valse godsdienst te stichten als dat men een afgod opricht. Er zijn veel wegen naar de hel; de mensen kunnen daar heengaan langs elke weg waarin hun fantasie hen leidt. Maar er is slechts één rechte weg naar de hemel, namelijk de weg van geloof en heiligheid. Er is geen andere weg ter zaligheid dan deze. Aangezien er één God is, is er ook maar één ware godsdienst.

3. Als er één God is, is er slechts Eén Die men bovenal moet trachten te behagen, en dat is God. Als er verschillende goden waren, zouden wij het bijzonder moeilijk hebben hen allen te behagen. De ene zou het ene gebod geven, de andere het tegenovergestelde; en twee heren behagen die elk het tegendeel bevelen is onmogelijk. Maar er is slechts één God. Daarom moet men er slechts Eén behagen. Zoals er in een koninkrijk maar één koning is en iedereen derhalve tracht in zijn gunst te komen, Spreuken 19:6, zo is er maar één ware God en daarom moet ons voornaamste werk zijn Hem te behagen.
   Wie u ook moge mishagen, zorg er vooral voor God te behagen. Dat was Henochs wijsheid. Voor hij stierf werd van hem getuigd dat hij "Gode behaagde", Hebreeën 11:5.

Wat houdt dat in: *Gode te behagen?*
Antwoord.

(1) Wij behagen God, als wij Zijn wil doen. Het was Christus' spijze de wil van Zijn Vader te doen, Johannes 6:34 en zo behaagde Hij Hem. "En zie, een stem uit de hemelen, zeggende: Deze is Mijn Zoon, Mijn Geliefde, in Denwelken Ik Mijn welbehagen heb", Matthéüs 3:17. Het is Gods wil dat wij heilig zouden zijn, 1 Thessalonicenzen 4:3. Welnu, als wij versierd zijn met heiligheid, is ons leven een wandelende bijbel. Dat is naar Gods wil en dit behaagt Hem.

(2) Wij behagen God als wij het werk doen dat Hij ons opgelegd heeft. "Ik heb voleindigd het werk, dat Gij Mij gegeven hebt om te doen", namelijk Mijn Middelaarswerk, Johannes 17:4. Velen komen aan het einde van hun leven maar zijn niet aan het eind van hun werk. Het werk dat God ons heeft opgedragen is de eerste en de tweede tafel van de wet te houden. Op de eerste tafel staat, wat wij aan God verplicht zijn, op de tweede, wat onze verplichtingen zijn jegens onze naasten. Degenen die de moraal als het voornaamste en enige van de godsdienst beschouwen, plaatsen de tweede tafel boven de eerste, ja zij leggen de eerste tafel geheel opzij. Want als bedachtzaamheid, recht doen en matigheid voldoende zijn om zalig te worden, wat heeft dan de eerste tafel nog voor nut? Dan wordt de dienst des Heeren geheel nagelaten. Laat toch niemand die twee tafelen die God samengevoegd heeft van elkaar scheiden.

(3) Wij behagen God als wij ons van harte aan Hem opdragen en Hem van alles het beste geven. Abel gaf de HEERE het vet van zijn offerande, Genesis 4:4. Keizer Domitianus wilde niet dat zijn beeltenis in hout of ijzer zou worden uitgehouwen, maar in goud. Wij behagen God als wij Hem dienen met liefde, vurigheid en opgewektheid. Dat is een gouden dienst. Er is maar één God, derhalve is er maar EEN Die wij bovenal moeten behagen, namelijk God.

4. Als er maar één God is, moeten wij niemand anders aanbidden dan God. De roomsen bidden tot heiligen en engelen. Een roomse schrijver zegt: "Als wij tot de heiligen bidden die reeds van ons zijn heengegaan, zeggen zij, vervuld van medelijden, hetzelfde tegen God voor ons als de discipelen tegen Christus spraken voor de Kananese vrouw: "Laat haar van U; want zij roept ons na", Matthéüs 15:23. Immers, de heiligen die Boven zijn kennen onze noden niet eens; als zij die wel wisten, hebben wij nog geen bevel om tot hen te bidden. "Abraham weet van ons niet", Jesaja 63:16. Het gebed is een onderdeel van de dienst van God, die wij alleen aan Hem moeten wijden.
   De roomsen bidden ook tot engelen. Bidden tot engelen is echter verboden, Kolossenzen 2:18, 19. Dat wij niet mogen bidden tot engelen blijkt ook duidelijk uit Romeinen 10:14 "Hoe zullen zij dan Hem aanroepen, in Welken zij niet geloofd hebben?" Wij mogen alleen bidden tot Degene in Wie wij mogen geloven; maar wij mogen niet geloven in een engel, daarom mogen wij ook niet tot hen bidden. Er is maar één God en het is een zonde als wij nog iemand naast God aanroepen.

5. Als er maar één God is, "Die daar is boven allen", Efeze 4:6, dan moet men Hem boven allen liefhebben. Wij moeten Hem liefhebben met een liefde van hoogachting; schat Hem het hoogste Die de enige Fontein is van leven en zaligheid. Wij moeten Hem ook liefhebben met een liefde van welgevallen. "Er is pas liefde, als de minnaar alles doet om de geliefde te behagen", zegt Thomas van Aquino. Onze liefde tot andere zaken moet koeler zijn. Enkele liefdesdruppelen mogen afdalen naar het schepsel, maar de volle stroom moet naar God uitgaan. Het schepsel mag de melk van onze liefde hebben, maar wij moeten de room voor God bewaren. Hij Die boven allen is, moet men boven allen liefhebben. "Nevens U lust mij ook niets op de aarde!", Psalm 73:25.

Tweede gebruik, als waarschuwing.
Als er maar één God is, laten wij ons er dan voor hoeden om meer dan één God te dienen. "De smarten dergenen, die een anderen god begiftigen, zullen vermenigvuldigd worden; ik zal hun drankoffers van bloed niet offeren en hun namen op mijn lippen niet nemen", Psalm 16:4. God is een jaloers God, Hij zal niet toelaten dat wij andere goden hebben. Wij kunnen gemakkelijk afgoderij bedrijven met het schepsel.

- Sommigen maken van hun vermakelijkheden een god. "Meer liefhebbers der wellusten dan liefhebbers Gods", 2 Timótheüs 3:4. Wat we boven God liefhebben, maken wij tot een afgod.
- Anderen maken van hun geld een god. Een hebzuchtig mens aanbidt de afgod van het geld, daarom wordt hij in Efeze 5:5 een afgodendienaar genoemd. Datgene waarop iemand zijn vertrouwen stelt, maakt hij tot een afgod; en deze stelt zijn hoop op een klomp goud. Hij maakt van zijn geld zijn maker, verlosser en vertrooster. Het is zijn maker, want als hij geld heeft denkt hij dat hij er is. Het is zijn verlosser, want als hij in nood is, vertrouwt hij erop dat zijn geld hem er zal uithelpen. Het is zijn vertrooster, want telkens als hij in de put zit, moet de gouden harp de boze geest verdrijven; zodat geld zijn afgod is. God heeft de mens gemaakt uit het stof der aarde en de mens maakt een god uit het stof der aarde.
- Weer een ander maakt een afgod van zijn kind, stelt zijn kind in de plaats van God en daagt zo de Heere uit om het weg te nemen. Als u te zwaar tegen glas

leunt, breekt het; zo maken velen dat hun kinderen afgebroken worden door er teveel hun hart op te zetten.

- Nog weer anderen maken van hun buik hun god. "Welker god is de buik", Filippenzen 3:19. Clemens van Alexandrië schrijft over een vis die zijn hart in z'n buik had; een symbool van aardsgezinden, die ook hun hart in hun buik hebben; zij doen niets liever dan aan hun zinnelijke lusten toegeven. Sacrificant lari. Zij aanbidden vermaken. Zij gaan geheel op in lekker eten en drinken; hun buik is hun god en daaraan brengen zij hun drankoffers. Zodoende maken de mensen veel goden. De apostel noemt de drie-éénheid van de goddelozen: "de begeerlijkheid des vleses en de begeerlijkheid der ogen en de grootsheid des levens", 1 Johannes 2:16. De begeerlijkheid des vleses zijn de vermakelijkheden. De begeerlijkheid der ogen is het geld. De grootsheid des levens is hoogmoed. O, pas daarvoor op! Alles wat u naast God tot een afgod maakt zal een doorn blijken te zijn, en er zal een vuur uitkomen om u te verteren, Richteren 9:15.

Derde gebruik, ter bestraffing.
Als de HEERE, de Jehovah de enige ware God is, worden diegenen bestraft die de ware God verwerpen. Ik bedoel degenen die het verwachten van beschermgeesten, wat nog maar al te veel wordt gepraktiseerd onder hen die zich christenen noemen. Het is een zonde die door de wet Gods veroordeeld wordt. "Onder u zal niet gevonden worden die met bezwering omgaat of die een waarzeggenden geest vraagt", Deuteronomium 18:11. Wat is dit helaas algemeen. Als mensen wat van hun bezittingen verloren hebben, gaan ze naar waarzeggers om te weten te komen hoe ze die zullen terugkrijgen. Wat is dit anders dan de duivel te raadplegen, en zodoende God verwerpen en hun doop verloochenen. Wat, omdat u uw bezittingen verloren hebt, wilt u dan ook nog uw ziel verliezen? "Is het omdat er geen God in Israël is, dat gij zendt om Baäl-Zebub te vragen?", 2 Koningen 1:6. Zo ook hier: is het omdat u denkt dat er geen God in de hemel is, dat u de duivel raad vraagt? Is iemand hieraan schuldig, schaamt u dan en vernedert u diep, u hebt de ware God verworpen. Het is beter zonder de bezittingen te zijn die u hebt verloren, dan dat de duivel ze u weer terug bezorgt.

Vierde gebruik, tot vermaning.

a. Als er maar één God is, en dat is zo, laten dan degenen die Hem dienen ook één zijn. Daar heeft Christus zo hartelijk voor gebeden: "Opdat zij allen één zijn", Johannes 17: 21.

- Christenen behoren één te zijn in hun oordeel. De apostel vermaant dat ze allen één van zin moeten zijn, 1 Korinthe 1:10. Wat is het treurig als men ziet dat de godsdienst een veelkleurige mantel draagt; als men veel verschillende opvattingen onder christenen waarneemt en ziet, dat er zoveel verschillende richtingen zijn. Het is satan die dit onkruid van verdeeldheid gezaaid heeft, Matthéüs 13:39. Hij heeft eerst de mens van God afgescheiden en daarna de ene mens van de andere.
- Christenen behoren ook één te zijn in genegenheden. Zij moeten één van hart zijn. "De menigte van degenen die geloofden, was één hart en één ziel", Handelingen 4:32. Evenals in de muziek: hoewel er aan een viool verschillende snaren zitten, toch maken ze samen één welluidende klank. Zo ook hier: hoewel er verschillende christenen zijn, toch zou er één zoete harmonie van gevoelen onder hen moeten zijn. Er is maar één God en degenen die Hem dienen zouden één moeten zijn. Er is niets dat de ware godsdienst meer aantrekkelijk zou maken of ook het aantal aanhangers meer zou doen toenemen dan dat men zou zien dat alle

belijders aan elkaar verbonden waren met de hartsnoeren der liefde. "Zie, hoe goed en hoe lieflijk is het, dat broeders ook samenwonen", Psalm 133:1. Het is als de zachte dauw op Hermon en de welriekende zalf die op het hoofd van Aäron wordt uitgegoten. Als er een enig God is, laat dan allen die Hem belijden één van zin en één van hart zijn om zodoende aan het gebed van Christus te beantwoorden: "Opdat zij allen één zijn."

b. Als er één God is, laten wij dan trachten een duidelijk bewijs te hebben, dat deze God onze God is. "Deze God is onze God", Psalm 48:15. Hoe kan het toch tot troost zijn als men hoort dat er een God is, en dat Hij de enige God is, tenzij Hij de onze is? Wat is toch de Godheid als ik geen deel aan Hem heb? O, laat ons toch trachten een duidelijk bewijs te hebben dat wij Zijn eigendom zijn.
Smeek om de Heilige Geest. De Geest werkt door het geloof. Door het geloof worden wij verenigd met Christus en door Christus wordt God onze God en zo wordt geheel Zijn heerlijke volheid aan ons vermaakt door een vrije gift.

Vijfde gebruik, ter dankzegging.
Wat hebben wij toch redenen om dankbaar te zijn dat wij bekend zijn gemaakt met de enige ware God! Hoevelen groeien op in de duisternis. Sommigen aanbidden Mohammed. Vele Indianen aanbidden de duivel, zij steken een kaars voor hem aan, opdat hij hen geen kwaad zou doen. Degenen die de ware God niet kennen, moeten wel struikelen in de duisternis en zo in de hel vallen. O, laten wij dankbaar zijn dat wij in een land geboren zijn, waar het licht van het Evangelie heeft geschenen.
Als wij met de ware God bekend gemaakt zijn, is dat groter dan dat wij mijnen vol goud, rotsen vol diamanten of eilanden vol specerijen zouden hebben. Vooral als God Zich zaligmakend aan ons heeft geopenbaard, als Hij ons ogen heeft gegeven om het Licht te zien, als wij God zó kennen zoals wij van Hem gekend worden, Hem liefhebben en in Hem geloven, Matthéüs 11:25. Wij kunnen God nooit genoeg dankbaar zijn, dat Hij de kennis van Hem voor de wijzen en verstandigen der wereld verborgen heeft en ze ons heeft geopenbaard.

L. DE DRIE-EENHEID

6 Vraag. Hoeveel Personen zijn er in de Godheid?
Antwoord. Er zijn drie Personen in de Godheid: de Vader, de Zoon en de Heilige Geest, en deze Drie zijn één God, dezelfde in zelfstandigheid, even gelijk in kracht en heerlijkheid, 1 Joh. 5:7; Matth. 28:19.

Drie Personen, maar toch slechts één God! "Drie zijn er, Die getuigen in den hemel: de Vader, het Woord en de Heilige Geest; en deze Drie zijn één", 1 Johannes 5:7. God is één in Wezen, toch bestaan er in de Godheid drie onderscheiden Personen. Dit is een heilige verborgenheid, hetgeen het natuurlijk licht in de mens nooit zou hebben kunnen ontdekken. Zoals de vereniging van twee naturen in Christus in één Persoon een wonder is, zó ook drie Personen en maar één God. Hier is een grote diepte: de Vader God, de Zoon God, de Heilige Geest God, en toch geen drie Goden, maar één God!
De drie Personen in de gezegende Drie-eenheid zijn onderscheiden, maar niet gescheiden; drie Zelfstandigheden en toch één Wezen. Dit is een Goddelijk raadsel, waarin één is drie en drie is één. Ons beperkt verstand kan evenmin de Drieheid in de Eenheid bevatten, als een notendop al het water van de zee.
Laat ik het uitbeelden met een vergelijking. In het lichaam van de zon hebt u de substantie van de zon, de stralen en de warmte; de stralen worden voortgebracht door de zon, de warmte komt zowel uit de zon voort als uit de stralen; maar deze drie zijn, hoewel onderscheiden, niet gescheiden; alle drie samen zijn zij één zon.
Zo is het ook in de gezegende Drie-eenheid; de Zoon is gegenereerd van de Vader, de Heilige Geest gaat van Beiden uit; en toch zijn ze één God, hoewel drie onderscheiden Personen.
Laat ik nu eerst spreken van de Eenheid in de Drieheid en daarna van de Drieheid in de Eenheid.

I. De Eenheid in de Drieheid. De eenheid der Personen in de Godheid bestaat in twee zaken.

a. Gelijkheid van Wezen. In de Drie-eenheid is slechts één Wezen. De drie Personen zijn van dezelfde Goddelijke natuur en substantie, zodat er geen trappen in de Godheid zijn. De ene Persoon is niet méér God dan de andere!
b. De eenheid der Personen in de Godheid bestaat in een onderling in-zijn, één in Wezen. De drie Personen zijn zodanig verenigd, dat de ene Persoon is in de andere en met de ander. "Gij, Vader, in Mij, en Ik in U", Johannes 17:21.

II. De Drieheid in de Eenheid.

a. De eerste Persoon in de Drie-eenheid is God de Vader. Hij wordt de eerste Persoon genoemd krachtens orde, niet krachtens waardigheid, want God de Vader heeft geen wezenlijke volmaaktheid die de andere Personen niet hebben. Hij is niet wijzer, heiliger, machtiger dan de andere Personen. Er is wel een prioriteit, volgorde, maar geen superioriteit, rangorde, meerderheid.
b. De tweede Persoon in de Drie-eenheid is Jezus Christus, Die van eeuwigheid van de Vader is gegenereerd. "Ik ben van eeuwigheid af gezalfd geweest; van den aanvang, van de oudheden der aarde aan. Ik was geboren als de afgronden nog niet waren; als nog geen fonteinen waren, zwaar van water; aleer de bergen ingevest

waren; vóór de heuvelen was Ik geboren", Spreuken 8:23-25. Deze Schriftplaats verklaart de eeuwige generatie van de Zoon van God.
Deze tweede Persoon in de Drie-eenheid, Die ook Jehovah is, is onze Jezus geworden. De Heilige Schrift noemt Hem de Spruite Davids, Jeremia 23:5 en ik mag Hem wel de Bloem van onze natuur noemen. "Door Dezen wordt een iegelijk die gelooft, gerechtvaardigd", Handelingen 13:39.

c. De derde Persoon in de Drie-eenheid is de Heilige Geest, Die uitgaat van de Vader en de Zoon, Wiens werk is ons verstand te verlichten en heilige werkzaamheden op te wekken. Het Wezen van de Geest is in de hemel en overal elders, en Zijn heiligende invloed is in de harten der gelovigen. Dit is die gezegende Geest Die ons de heilige zalving verleent, 1 Johannes 2:20. Hoewel Christus de genade voor ons verdiend heeft, werkt de Heilige Geest die genade in ons. Hoewel Christus de koop gesloten heeft, is het de Heilige Geest Die de verzekering daarvan geeft en ons verzegelt tot de dag der verlossing.

Zo heb ik nu over alle drie de Personen gesproken. De Drie-eenheid kan bewezen worden uit Matthéüs 3:16, 17. "En Jezus gedoopt zijnde, is terstond opgeklommen uit het water. En zie, de hemelen werden Hem geopend, en hij zag den Geest Gods nederdalen gelijk een duif, en op Hem komen. En zie, een stem uit de hemelen, zeggende: Deze is Mijn Zoon, Mijn Geliefde, in Denwelken Ik Mijn welbehagen heb." Hier zijn dus drie namen, aan drie Personen gegeven. Hij Die met een stem uit de hemelen sprak was God, de Vader; Hij Die gedoopt werd in de Jordaan, was God, de Zoon; Hij Die nederdaalde in de gelijkenis van een duif was God, de Heilige Geest.
Zo heb ik u dus de eenheid van Wezen en de drieheid van Personen getoond.

Eerste gebruik, ter weerlegging.
a. Hiermee weerleggen wij de Joden en de Mohammedanen die alleen in de eerste Persoon van de Godheid geloven. Neem de onderscheiding van de Personen in de Drie-eenheid weg, en u werpt de verlossing van mensen omver, want hoe zal anders God, de Vader, Die door de zonde van de mens beledigd is, bevredigd worden zonder Middelaar? Deze Middelaar is immers Christus, Die onze vrede is? En als Christus gestorven is en Zijn bloed gestort heeft, hoe zal anders dit bloed toegepast moeten worden dan door de Heilige Geest? Dus, als er geen drie Personen in de Godheid zijn, kan de zaligheid van mensen niet uitgewerkt worden. Als er geen tweede Persoon in de Drie-eenheid is, is er geen Verlosser. Als er geen derde Persoon is, is er geen Trooster. Dan wordt de plank waarover wij ten hemel kunnen gaan, weggenomen.

b. Hiermee weerleggen wij de gruwelijke leer van de Socinianen, die de Godheid van de Heere Jezus loochenen en Die van Hem slechts een schepsel maken, zij het dan van een hogere orde.
Zoals de roomsen het tweede gebod uitwissen, zo doen de Socinianen dit met de tweede Persoon in de Drie-eenheid. Als het bestrijden van de leden van Christus al zonde is, wat moet dan wel het bestrijden van Christus Zelf zijn? Jezus Christus is evengelijk met God de Vader. "Hij heeft het geen roof geacht Gode evengelijk te zijn", Filippenzen 2:6.

- Hij is van gelijke eeuwigheid met God de Vader. "Ik ben van eeuwigheid af", Spreuken 8:23. Als dat niet zo was, zou er een tijd geweest zijn dat God zonder Zoon was en derhalve zou Hij dan geen Vader zijn. Ja, dan zou er een tijd geweest zijn dat God zonder Zijn heerlijkheid was, want Christus is "het

Afschijnsel Zijner heerlijkheid", Hebreeën 1:3. Hij is eenswezens met God, de Vader.

- Het Goddelijk Wezen is ook in Christus. "Want in Hem woont al de volheid der Godheid lichamelijk", Kolossenzen 2:9. Er staat niet alleen dat Christus bij God was in den beginne maar dat Hij God was, Johannes 1:1. In 1 Timótheüs 3:16 staat "God geopenbaard in het vlees."
- De Naam Heere, waarmee Christus in het Nieuwe Testament zo dikwijls benoemd wordt, beantwoordt aan de naam Jehovah in het Oude Testament, Deuteronomium 6:5; Matthéüs 22:37. Christus is van gelijke eeuwigheid en van het zelfde Wezen met de Vader. "Ik en de Vader zijn één", Johannes 10:30. Het zou godslastering zijn als een engel zo sprak.

Maar om nog verder de Godheid van Christus te bewijzen, let dan op de volgende zaken.

1. De heerlijke onmededeelbare eigenschappen die God, de Vader, toebehoren, worden ook Christus toegeschreven. Is God, de Vader, almachtig? Jezus Christus ook. Hij is de Almachtige, Openbaring 1:8, en Hij heeft alle dingen geschapen, Kolossenzen 1:16. Is God, de Vader, volkomen oneindig, vervullend alle plaatsen?, Jeremia 23:24; Jezus Christus ook! Terwijl Christus naar Zijn lichamelijke tegenwoordigheid op de aarde was, was Hij tegelijk ook in de boezem des Vaders wat Zijn Goddelijke tegenwoordigheid betreft, Johannes 3:13.
2. Dezelfde koninklijke privileges, die God, de Vader, toebehoren, behoren ook Christus toe. Geeft God, de Vader, pardonbrieven uit? Dit is ook een bloem aan Christus' kroon. "Uw zonden zijn u vergeven", Matthéüs 9:2. Christus vergeeft de zonden niet slechts krachtens volmacht, zoals predikanten doen, krachtens de macht die God hun heeft gedelegeerd, maar Hij doet het krachtens Zijn eigen macht en gezag.
3. Is God, de Vader, het aangewezen Voorwerp des geloofs? Moet men in Hem geloven? Ook in de Zoon, Johannes 14:1. Behoort aanbidding God, de Vader, toe? Ook de Zoon. "Dat alle engelen Gods Hem aanbidden", Hebreeën 1:6. Wat pleegt de Sociniaan dan toch heiligschennis, als hij Christus Zijn Godheid wil ontnemen, de kostelijkste bloem van Zijn kroon. Zij die loochenen dat Christus God is, moeten alles wel zo verdraaien om ook niet te ontkennen dat de Heilige Schrift Gods woord is.

c. Met deze leer weerleggen wij ook de Arianen, die loochenen dat de Heilige Geest God is. De eeuwige Godheid geldt ook voor de Heilige Geest. "Hij zal u in al de waarheid leiden", Johannes 16:13. Christus spreekt daar niet over een eigenschap, maar van een Persoon.

- Dat de Godheid ook geldt voor de Persoon van de Heilige Geest blijkt hieruit, dat er van de Geest, Die verscheidene gaven uitdeelt, geschreven staat dat Hij Dezelfde Heere is, en Dezelfde God, 1 Korinthe 12:5, 6.
- Er staat van die zwarte en onvergeeflijke zonde speciaal geschreven dat die begaan is tegen God, de Heilige Geest, Matthéüs 12:32.
- De almachtige kracht Gods komt openbaar door de Heilige Geest, want Hij vernieuwt de harten van mensen. De duivel wilde dat Christus zou bewijzen dat Hij God was, door van stenen broden te maken; maar de Heilige Geest toont Zijn Godheid, door stenen in vlees te veranderen. "Ik zal het stenen hart uit uw vlees wegnemen, en zal u een vlesen hart geven", Ezechiël 36:26.

- Nog meer, de kracht en Godheid van de Heilige Geest is gebleken in het bewerken van de heerlijke ontvangenis van onze Heere Jezus Christus, Lukas 1:35. De overschaduwing van de Heilige Geest deed de maagd zwanger worden. De Heilige Geest werkt wonderen, die het natuurlijke te boven gaan, zoals het opwekken van de doden, Romeinen 8:11.
- Hem komt Goddelijke aanbidding toe; ons lichaam en onze ziel zijn een tempel van de Heilige Geest, 1 Korinthe 6:19 en in die tempel behoort Hij verheerlijkt te worden, vs 20.
- Wij worden gedoopt in de naam van de Heilige Geest; daarom moeten wij in Zijn Godheid geloven of wij zouden onze doop in Zijn naam verwerpen.
  Mij dunkt dat het voor zulke mensen beter zou zijn geweest dat zij in `t geheel niet zouden gehoord hebben of er wel een Heilige Geest is, Handelingen 19:2, dan Zijn Godheid te loochenen. De namen van hen die wetens en willens de derde Persoon uitsluiten, zullen uitgesloten worden uit het boek des levens.

Tweede gebruik, tot vermaning.
a. Geloof deze leer van Drie Personen in één Wezen. De Drie-eenheid is louter een zaak van geloof; het dieplood van het verstand is te kort om deze verborgenheid te peilen; maar waar het verstand niet waden kan, kan het geloof zwemmen. Er zijn wel waarheden in de godsdienst die aan het verstand duidelijk gemaakt kunnen worden, bijvoorbeeld dat er een God moet zijn. Maar de Drie-eenheid, drie Personen in één Wezen is geheel bovennatuurlijk, en moet door het geloof aanvaard worden. Deze heilige leer is niet tegen het verstand maar wel boven het verstand.
Die verlichte filosofen, die de oorzaak van de dingen misschien kunnen uitzoeken, en over de grootte en de aantrekkingskracht der sterren en de aard van de mineralen kunnen filosoferen, kunnen nooit het mysterie van de Drie-eenheid doorgronden, hoe diep zij ook vorsen. Dit weten wij alleen door Goddelijke openbaring en moet met een nederig geloof aanbeden worden.
Wij kunnen geen goede christenen zijn, zonder dat wij de Drie-eenheid vast geloven. Hoe kunnen wij anders tot God, de Vader, bidden dan in de Naam van Christus, met de hulp van de Heilige Geest? Hoe kan men toch anders de heerlijke Drie-eenheid geloven?
Wat moeten wij de Quakers verafschuwen, die voor christenen doorgaan en toch Jezus Christus onderwaarderen of zelfs verwerpen. Ik heb van enkele Quakers gelezen die als volgt spraken: "Wij loochenen de Persoon van Hem Die gij Christus noemt en verklaren dat degenen die verwachten zalig te worden door die Christus, zonder de werken, met dat geloof verdoemd zullen worden." Zou de duivel zelf een ergere godslastering kunnen uitspreken? Zij willen alle godsdienst met wortel en tak uitrukken en die Hoeksteen wegnemen, waarop de hoop van onze zaligheid gebouwd is.

b. Als er één God is, bestaande in drie Personen, laten wij dan aan al de Personen in de Drie-eenheid gelijke eer geven. Er is geen meerdere of mindere in de Drie-eenheid; de Vader is niet meer God dan de Zoon en de Heilige Geest. Er is een orde in de Godheid, maar geen rangorde; de ene Persoon is niet meerder of uitnemender dan de ander, daarom moeten wij hen alle drie evenveel aanbidden. "Opdat zij allen den Zoon eren, gelijk zij den Vader eren", Johannes 5:23.Aanbid de Eenheid in de Drieheid.

c. Gehoorzaam al de drie Personen in de gezegende Drie-eenheid, want zij zijn allen God.

- Gehoorzaam God, de Vader. Christus Zelf gehoorzaamde, als mens, God de Vader, Johannes 4:34, dan moeten wij het zeker doen, Deuteronomium 27:10.
- Gehoorzaam God, de Zoon. "Kust den Zoon, opdat Hij niet toorne", Psalm 2:12. Kust Hem met een kus van gehoorzaamheid. De geboden van Christus zijn niet zwaar, 1 Johannes 5:3. Wat Hij ons beveelt is tot ons behoud en tot ons nut. O, kust dan toch de Zoon! Waarom werpen de ouderlingen hun kronen aan de voeten van Christus en vallen neer voor het Lam?, Openbaring 4:10, 11. Om hun onderwerping te tonen en hun bereidheid uit te drukken om Hem te dienen en te gehoorzamen.
- Gehoorzaam God, de Heilige Geest. Onze ziel wordt door de heerlijke Geest ingeblazen. "De Geest Gods heeft mij gemaakt", Job 33:4. Onze ziel wordt versierd door de Heilige Geest. Elke genade is een Goddelijke vonk, ontstoken in de ziel door de Heilige Geest.

  Ja, meer, de Geest Gods heiligde Christus' menselijke natuur. Hij verenigde die met de Goddelijke natuur en maakte zo de mens Christus bekwaam om onze Middelaar te zijn. Welnu, dan verdient deze derde Persoon in de Drie-eenheid, de Heilige Geest, toch zeker gehoorzaamd te worden; want Hij is God en deze hulde en gehoorzaamheid van ons komt Hem toe.

M. DE SCHEPPING

7 Vraag. Wat zijn de besluiten Gods?
Antwoord. De besluiten Gods zijn: Zijn eeuwig voornemen naar den raad Zijn willens, waardoor Hij om Zijner eigene heerlijkheids wil verordineerd heeft, hetgeen ooit geschiedt, Ef. 1:4, 11; Rom. 9:22, 23.

Ik heb al iets gezegd van de besluiten Gods bij de eigenschap van Zijn onveranderlijkheid. God is onveranderlijk in Zijn Wezen, en Hij is onveranderlijk in Zijn besluiten; Zijn raad zal bestaan. Hij besluit de uitvaardiging van alle dingen en brengt ze ten uitvoer door Zijn voorzienigheid. Ik zal daarom nu voortgaan tot de *uitvoering* van Zijn besluiten.

8 Vraag. Hoe voert God Zijn besluiten uit?
Antwoord. God voert Zijn besluiten uit, in de werken der Schepping en Voorzienigheid, Ef. 1:11.

Scheppen is het voortbrengen van alle dingen door God uit niets, door het Woord Zijner kracht. "In den beginne schiep God den hemel en de aarde", Genesis 1:1.
Het is heerlijk de schepping te aanschouwen en de waarneming ervan is aangenaam en nuttig. Sommigen denken dat Izak toen hij in het veld ging om te mediteren, hij dat deed uit het boek der schepping. De schepping is de bijbel voor de heidenen, het gebedenboek voor de landarbeider, en de verrekijker voor de reiziger, waardoor hij een beeld krijgt van de oneindige volmaaktheden die in God zijn.
De schepping is een groot boek waarin Gods werken zijn samengebundeld en dit boek bevat drie grote afdelingen: hemel, aarde en zee. God is de Auteur van de schepping, zoals er in de tekst ook staat: "God schiep." De wereld is in de tijd geschapen en kan niet van eeuwigheid zijn, zoals Aristoteles dacht. De wereld moet een Schepper hebben, zij heeft zichzelf niet kunnen maken.
Als iemand naar een ver land zou gaan en daar statige gebouwen zou zien, zou het nooit in hem opkomen dat die zichzelf hebben kunnen bouwen, maar dat er een ontwerper is geweest die zulke aanzienlijke bouwwerken heeft laten oprichten. Zo heeft ook het grote bouwwerk der wereld zichzelf niet kunnen maken, er moet een Bouwer of Maker van zijn, en dat is God. "In den beginne schiep God."
Te menen dat het werk der schepping niet door de HEERE Jehovah geformeerd is, is net alsof wij ons zouden voorstellen dat een bezienswaardig landschap geschilderd zou zijn zonder de hand van een kunstenaar. "God, Die de wereld gemaakt heeft en alles wat daarin is", Handelingen 17:24.

In het werk der schepping moeten wij letten op twee dingen:
1. De schepping.
2. De versiering.

1. *Het scheppen van de wereld.* Bedenk hierbij, dat God de wereld heeft geschapen zonder enige pre-existente (tevoren aanwezige) stof. Er ligt een verschil tussen genereren en scheppen. Bij genereren, of voortbrengen, is er geschikt materiaal voorhanden, de één of andere grondstof om te bewerken. Materia habilis et disposita. Maar bij scheppen is geen bestaande stof aanwezig. God heeft dit hele heerlijke bouwwerk der wereld uit de baarmoeder van het niets voortgebracht. Ons

begin was uit niets. Er zijn er die pochen op hun geboorte en afkomst, maar wat hebben ze toch weinig reden om te roemen daar ze uit "niets" voortgekomen zijn.

2. God schiep de wereld met het Woord! Toen Sálomo de tempel moest bouwen had hij veel werklieden nodig, en die hadden allemaal gereedschappen om mee te werken, maar God heeft zonder gereedschappen gewerkt. "Door het Woord des HEEREN zijn de hemelen gemaakt", Psalm 33:6. De discipelen hebben zich verwonderd dat Christus met één woord de zee tot bedaren kon brengen. Maar het was nog groter om met één woord de zee te scheppen!
3. God heeft in de beginne alles zeer goed gemaakt, Genesis 1:31, zonder enig gebrek of afwijking. De schepping is uit Gods handen gekomen als een zeldzaam werkstuk; het was een schoon geschrift, zonder enige vlek, geschreven met Gods eigen vingers, Psalm 8:4. Zijn werk was volmaakt.

2. *De versiering van de wereld.*
God heeft deze grote klomp en massa, zonder vorm of ordening, geschapen en daarna heeft Hij die verfraaid. Rudis indigestaque moles. Hij maakte scheiding tussen de zee en de aarde, Hij bedekte de aarde niet bloemen, de bomen versierde Hij met vruchten. Maar wat betekent schoonheid als er een kleed over ligt? Daarom schiep God het licht, opdat wij deze heerlijkheid zouden kunnen aanschouwen. De hemelen werden versierd met zon, maan en sterren, opdat de schoonheid van de wereld gezien en bewonderd zou kunnen worden. God begon in de schepping met minder edele en voortreffelijke dingen, zoals rotsen en kruiden, maar daarna volgden de redelijke schepselen, engelen en mensen.

De mens is het pronkstuk der schepping. Hij is een microkosmos, een kleine wereld op zich. De mens is na overleg en beraad geschapen. "Laat Ons mensen maken", Genesis 1:26. Het is gebruikelijk dat kunstenaars meer dan gewone nauwkeurigheid in acht nemen als zij bezig zijn met een meesterstuk. De mens zou het meesterstuk in deze zichtbare wereld moeten zijn, daarom hield God raad ten aanzien van het scheppen van zo'n zeldzaam meesterstuk.
Er wordt een plechtig onderhandelen vermeld onder de heilige Personen van de Drie-eenheid: "Laat Ons mensen maken, naar Ons beeld en naar Onze gelijkenis." Op de munt van de koning wordt zijn afdruk of beeltenis gestempeld; zo drukte God Zijn beeld op de mens en deelde hem vele Goddelijke eigenschappen mee.

a. Ten eerste zal ik nu spreken over de lichaamsdelen van de mens.

(1) Het hoofd, het voortreffelijkste en kunstigste deel, is de plaats waar de geest ontspringt, het is de zetel van het verstand. In de natuur is het hoofd het voornaamste deel, maar in de genade munt het hart uit.
(2) Het oog is het sieraad van het gezicht, het glinstert en fonkelt als een kleine zon in het lichaam. Het oog neemt geregeld veel zonden waar, daarom mag het wel tranen bevatten.
(3) Het oor is het kanaal waardoor kennis wordt meegedeeld. Wij kunnen beter ons gezicht verliezen dan ons gehoor, want het geloof is door het gehoor, Romeinen 10:17. Als ons oor open staat voor God is dat het beste oorversiersel.
(4) De tong. David noemt de tong "zijn eer", Psalm 16:9, omdat het een instrument is om Gods eer te vermelden. De ziel was aanvankelijk een viool die afgestemd was om God te loven en de tong bracht die muziek voort. God heeft ons twee oren gegeven, maar slechts één tong, om aan te geven dat wij ras moeten zijn om te horen en traag om te spreken. God heeft een dubbele omtuining voor de tong

gezet, de tanden en de lippen om ons te leren behoedzaam te zijn, zodat wij met onze tong niet zondigen.

(5) Het hart is een edel deel, de zetel van het leven.

b. De ziel van de mens. Dat is de mens in de mens. Wat zijn ziel betreft, heeft de mens iets van de engelen; ja, zoals Plato het zegt: *Het verstand, de wil en het geweten* zijn een afspiegeling van de Drie-eenheid. De ziel is als de diamant in de ring, het is een vat der ere. God Zelf kan in dit vat gediend worden. "Het is een vonk van het hemelse licht", zegt Damascenus. David heeft de zeldzame samenstelling en opbouw van zijn lichaam bewonderd. "Ik ben wonderbaarlijk gemaakt; ik ben in het verborgene gemaakt, in de nederste delen der aarde", Psalm 139:14, 15. Als het kabinet al zo wonderlijk gemaakt is, wat moet dan het juweel wel niet zijn? Hoe rijk is de ziel versierd. Zo ziet u wat een heerlijk werk de schepping is en vooral de mens, die een wereld in het klein is.

Maar waarom heeft God de wereld geschapen?

1. Negatief.

Niet voor Hem Zelf, want Hij had die niet nodig, aangezien Hij oneindig is. Hij was vergenoegd in het beschouwen van Zijn eigen heerlijke eigenschappen en volmaaktheden, eer de wereld was. God heeft de wereld ook niet geschapen om een woonplaats voor ons, te zijn, aangezien wij hier niet voor eeuwig blijven. De hemel is de woonplaats van Gods kinderen, Johannes 14:2. De wereld is alleen een doorgangshuis naar de eeuwigheid. De wereld is voor ons wat de woestijn was voor Israël, niet om er rust te zoeken, maar er door te trekken naar het heerlijke Kanaän. De wereld is een kleedkamer om onze ziel toe te bekleden, geen oord waar wij altijd zullen blijven. De apostel deelt ons de begrafenis van deze wereld mee. "De elementen zullen branden en vergaan, en de aarde en de werken, die daarin zijn, zullen verbranden", 2 Petrus 3:10.

2. Positief.

God heeft de wereld geschapen om Zijn eigen heerlijkheid te tonen. De wereld is een spiegel, waarin wij de macht en goedheid Gods zien uitblinken. "De hemelen vertellen Gods eer", Psalm 19:2. De wereld is als een zeldzaam tapijtwerk, waaraan wij de kunde en de wijsheid van Hem Die het gemaakt heeft kunnen zien.

Eerste gebruik.

Heeft God deze wereld geschapen?

1. Dan overtuigt ons dit van de waarheid van Zijn Godheid. Scheppen is alleen eigen aan God, Handelingen 17:24. Plato was overtuigd dat er een God was, toen hij zag dat men in de hele wereld geen vlieg kon maken. Zo bewijst God dat Hij de ware God is, en onderscheidt Zich van de afgoden, Jeremia 10:11. Het is daar in het Chaldeeuws (Syrisch) geschreven: "Aldus zult gijlieden tot hen zeggen: De goden die de hemel en de aarde niet gemaakt hebben, zullen vergaan van de aarde en van onder de hemel." Wie anders dan God kan er scheppen? De schepping is voldoende om de heidenen te overtuigen dat er een God is.

Er zijn twee boeken waaruit God de heidenen zal richten en oordelen, n.l. het boek der consciëntie, dat toont dat het werk der wet in hun harten geschreven is, Romeinen 2:15, en het boek der schepping, de onzienlijke dingen van Hem worden er duidelijk gezien, namelijk Zijn eeuwige kracht en Goddelijkheid, Romeinen 1:20.

De wereld is vol van symbolen en hiëroglyfen. Elke ster aan de hemel, elke vogel die in de lucht vliegt, is een getuige tegen de heidenen. Geen schepsel heeft zichzelf kunnen maken.
2. Het is een machtige steun voor het geloof, dat God schept. Hij Die alles geschapen heeft door het Woord, wat kan Die al niet doen? Hij kan kracht geven in zwakheid; Hij kan in onze noden voorzien. Wat was het een dwaze vraag: "Zou God een tafel kunnen toerichten in de woestijn?", Psalm 78:19. Kan Hij Die de wereld geschapen heeft niet veel meer doen? "Onze hulp is in den Naam des HEEREN, Die hemel en aarde gemaakt heeft", Psalm 124:8. Steun om hulp op deze God Die hemel en aarde gemaakt heeft.
Zoals het werk der schepping een gedenkteken van Gods macht is, zo is het ook een stut voor het geloof. Hebt u een hard hart? Hij kan het met één woord week maken. Is uw hart onrein? Hij kan het rein maken. "Schep mij een rein hart, o God", Psalm 51:12. Is Gods Kerk moedeloos? Hij kan Jeruzalem een verheuging scheppen, Jesaja 65:18. Er is nergens zo'n gouden pilaar voor het geloof om op te steunen als deze scheppende kracht.

3. Heeft God deze wereld zo vol schoonheid en heerlijkheid gemaakt, zodat alles zeer goed was? Wat is dan de zonde iets lelijks, die de hele schepping ontwricht heeft. De zonde heeft de schoonheid zeer verduisterd, de zoetigheid verbitterd en de harmonie in de wereld ontluisterd. Hoe bitter is die gal, waarvan één droppel een hele zee bitter kan maken. De zonde heeft ijdelheid en ergernis in de wereld gebracht, ja een vloek. God heeft de aarde om de mens vervloekt, Genesis 3. Er zijn verschillende vruchten uit deze vloek voortgekomen.

- "Met smart zult gij daarvan eten", Genesis 3:17. Door smart moeten wij verstaan al de moeiten en zorgen van het leven. "In het zweet uws aanschijns zult gij uw brood eten", vs.19. In de staat der rechtheid verbouwde Adam ook de grond, want hij mocht niet in ledigheid leven, maar dat was eerder een genot dan een last. Die bewerking ging zonder zware inspanning. Het eten "in smart" en "het zweet des aanschijns" kwamen pas ná de zondeval.
- "De aarde zal doornen en distelen voortbrengen", vs.18. Heeft de aarde in de staat der rechtheid doornen voortgebracht, hoewel pas later gedreigd werd dat ze als straf zouden dienen? Waarschijnlijk heeft de aarde reeds doornen voortgebracht, want toen God klaar was met scheppen, heeft Hij geen nieuwe soorten geschapen. Maar de betekenis is: nu zal de aarde, na de zondeval, overvloediger doornen voortbrengen en nu zouden die doornen schadelijk zijn en het graan verstikken, en deze schadelijke eigenschap hadden ze van tevoren niet. Al sedert de zondeval zit er in alle gemakken van dit leven een doorn of een distel!
- Het derde gevolg van de vloek was dat de mens uit het paradijs werd gedreven. "En Hij dreef de mens uit", vs.24. God had eerst Adam in het paradijs gebracht als in een huis dat geheel gemeubileerd was, of als een koning in Zijn paleis. "Hebt heerschappij over al het gedierte dat op de aarde kruipt", Genesis 1:28. Toen God Adam uit het paradijs verdreef, betekende dat zijn onttroning en verbanning, opdat hij een hemels en beter paradijs zou zoeken.
- Een vierde gevolg van de vloek was: "Tot stof zult u wederkeren", vs.19. De dood was voor Adam niet natuurlijk, maar die kwam na de zondeval. Joséfus is van mening dat de mens toch zou gestorven zijn, al zou een langere reeks van jaren aan zijn leven worden toegevoegd. Maar daar is geen sprake van; de dood sproot uit de wortel der zonde, zoals de apostel zegt. "Door de zonde de dood", Romeinen 5:12. Merk toch op, welk een vervloekt iets de zonde is, die zoveel

vloek over de schepping heeft gebracht. Als wij dan de zonde niet haten om haar lelijkheid, laten wij haar dan haten om de vloek die zij met zich meebrengt.

4. Heeft God de wereld zo heerlijk gemaakt? Heeft Hij alles goed geschapen? Was er reeds in het schepsel zo veel schoonheid en bevalligheid? O, wat moet er dan een lieflijkheid in God zijn! "De oorzaak is altijd edeler dan het gevolg."
Overweeg bij uzelf: is er al zo veel voortreffelijkheid in huis en landerijen, hoe veel te meer heerlijkheid moet er dan in God zijn Die alles geschapen heeft. Is er schoonheid in een roos, welk een schoonheid is er dan in Christus, de Roos van Saron! Maakt olie het gelaat blinkend, Psalm 104:15, wat zal dan het licht van Gods aangezicht het doen blinken! Vervrolijkt de wijn het hart; o, wat is er dan een kracht in de ware wijn. Wat maakt het bloed van deze Druif het hart vrolijk! Is de vrucht der aarde zoet, hoe heerlijk moeten dan de vruchten des Geestes wel zijn! Is een goudmijn al kostbaar, en hoe rijk is iemand die zo'n mijn heeft gevonden. Maar wat is Christus dan, in Wie alle schatten verborgen zijn! Kolossenzen 2:3.
Wij moeten steeds opklimmen van het schepsel tot de Schepper. Als er hier beneden goede dingen zijn, hoe veel te meer is er in God Die al deze dingen heeft geschapen. Wat is het onredelijk, als wij ons verlustigen in deze wereld en niet veel meer in Hem Die de wereld geschapen heeft. Wat moest ons hart op God gericht zijn, en wat moesten wij verlangen bij God te zijn, Die oneindig meer lieflijkheid in Zich heeft dan enig schepsel.

Tweede gebruik, tot vermaning.
l. Heeft God de wereld geschapen, laten wij dan zo wijs zijn onze aandacht te richten op de werken der schepping. God heeft ons niet alleen het boek van de Heilige Schrift te lezen gegeven, maar ook het boek der scheppin. Zie op naar de hemel, want die laat veel van Gods heerlijkheid zien. De zon verguldt de wereld met haar heldere stralen. Beschouw de sterren, hun regelmatige beweging in hun baan, hun grootte, hun licht en hun aantrekkingskracht. Wij kunnen Gods heerlijkheid zien in de zonnegloed en in het fonkelen van de sterren. Kijk eens in de zee en aanschouw de wonderen van God in de diepte, Psalm 107:24. Kijk eens in de lucht, daar laten de vogels hun gezang horen en bezingen zo de lof van hun Schepper. Kijk eens naar de aarde, daar kunnen wij de aard van de mineralen bewonderen, de aantrekkingskracht van de magneet, de geneeskracht van kruiden.
Beschouwt het aardoppervlak, dat als een bruid versierd is met bloemen. Dit alles is de heerlijke uitwerking van Gods macht. God heeft de Schepping gemaakt als een zeldzaam borduurwerk, opdat wij Zijn wijsheid en goedheid zouden opmerken en Hem de eer toebrengen die Hij waardig is. "Hoe groot zijn Uw werken, o HEERE! Gij hebt ze alle met wijsheid gemaakt", Psalm 104:24.

2. Heeft God alles geschapen, laten wij onze Maker dan gehoorzamen. Krachtens schepping behoren wij Hem toe, wij hebben alles aan Hem te danken. Als iemand anders in ons onderhoud voorziet, achten wij ons verplicht hem goed te doen. Veel meer behoren wij God Die ons het leven gegeven heeft, te dienen en te gehoorzamen.
"In Hem leven wij en bewegen ons", Handelingen 17:28.
God heeft alles gemaakt ten dienste van de mens: het koren tot voedsel, de dieren tot hulp, de vogels met hun gezang voor hen, opdat de mens God zou dienen. De rivieren komen voort uit de zee en lopen weer terug in de zee. Alles wat wij hebben is van God afkomstig. Laten wij onze Schepper eren, en leven voor Hem Die ons gemaakt heeft.

3. Heeft God ons lichaam gemaakt uit het stof en dat stof uit niets, laten wij dan onze hoogmoed laten varen. Toen God Adam wilde vernederen, gebruikte Hij deze uitdrukking: "Uit het stof zijt gij genomen", Genesis 3:19. Waarom zijt gij hoogmoedig, o stof en as? U zijt uit ruwe grondstof gemaakt. "Aangezien u van lage afkomst zijt, waarom wandelt u dan niet nederig?" Zegt Bernardus. David zegt: "Ik ben wonderbaarlijk gemaakt", Psalm 139:14. Dat u wonderbaarlijk gemaakt bent, mag u dankbaar doen zijn, maar dat u uit stof gemaakt bent, moet u nederig houden. Als u schoonheid hebt, is dat slechts mooi gekleurde aarde! Uw lichaam is slechts stof en lucht gemengd en dit stof zal weer in het stof vallen.
Toen de HEERE van de rechters had gezegd dat zij goden waren, Psalm 82:6, zei Hij erbij dat zij sterfelijke goden waren, opdat zij niet hoogmoedig zouden worden. "Gij zult sterven als een mens", Psalm 82:7.

4. Heeft God onze ziel geschapen naar Zijn beeld, dat wij echter kwijt zijn, laten wij dan nooit rusten vóór wij naar Gods beeld vernieuwd zijn. Wij dragen nu het beeld van de duivel, dat bestaat in hoogmoed, boosheid en vijandschap. Laten wij toch naar Gods beeld vernieuwd worden, dat bestaat in kennis en gerechtigheid, Kolossenzen 3:10; Efeze 4:24. Genade is onze beste schoonheid, zij doet ons op God en engelen gelijken. Wat de zon is voor de wereld, is heiligheid voor de ziel. Laat ons tot God gaan om Zijn beeld in ons te herstellen. *"Heere, U hebt mij eenmaal geschapen, doe het opnieuw; de zonde heeft Uw beeld in mij verdorven, o teken het opnieuw met het penseel van de Heilige Geest."*

N. DE VOORZIENIGHEID GODS

11 Vraag. Wat zijn de werken van Gods Voorzienigheid?
Antwoord. De werken van Gods Voorzienigheid, en regering aller Zijner Schepselen en aller hunner werkingen, Ps. 103:19; Matth. 10:29-31.

De werken van Gods voorzienigheid zijn de daden van Zijn heilige, wijze en machtige regering over Zijn schepselen en over hun daden. Van het werk van Gods voorzienigheid zegt Christus: "Mijn Vader werkt tot nu toe, en Ik werk ook", Johannes 5:17. God rust van de werken der schepping. Hij schept geen nieuwe soorten schepselen meer. "Hij heeft gerust van al Zijn werk", Genesis 2:2. Daarom moet het gezegde van Christus: "Mijn Vader werkt en Ik werk" wel bedoeld zijn van het werk van Zijn voorzienigheid. "Zijn Koninkrijk heerst over alles", Psalm 103:19, d.w.z. het Koninkrijk van Zijn voorzienigheid.
Welnu, om dit stuk te verklaren, zal ik:
1. Tonen dat er een voorzienigheid is.
2. Wat die voorzienigheid is.
3. Enkele hoofdregels en stellingen betreffende de voorzienigheid Gods neerleggen.

1. Dat er een voorzienigheid is.
Er bestaat niet zoiets als een blind noodlot, maar er is een voorzienigheid waardoor de wereld geregeerd en bestuurd wordt. "Het lot wordt in den schoot geworpen, maar het gehele beleid daarvan is van den HEERE", Spreuken 16:33.

2. Wat is deze voorzienigheid?
Mijn antwoord is: Voorzienigheid is de ordening Gods van het ontstaan en de gebeurtenissen van alle dingen, volgens de raad van Zijn wil, tot Zijn eigen eer.

a. Ik noem voorzienigheid de "ordening" Gods, om het te onderscheiden van Zijn besluiten. Gods besluit heeft alles bepaald wat zal gebeuren, Gods voorzienigheid voert alles uit.
b. Ik noem voorzienigheid de ordening van alle dingen, "naar de raad van Gods wil."
c. God beschikt de gebeurtenissen van alle dingen naar de raad van Zijn wil, tot Zijn eigen eer. Zijn eigen heerlijkheid is het uiteindelijk doel van al Zijn handelingen, en het middelpunt waar al de lijnen van de voorzienigheid samenkomen. De voorzienigheid Gods is "de koningin en regentes van de wereld": zij is het oog dat ziet, de hand die al de raderen van het heelal laat draaien. God is niet als een werkman die een huis bouwt en het dan verlaat; maar als een stuurman Die het schip van de hele schepping stuurt.

3. Stellingen betreffende de voorzienigheid. *Gods voorzienigheid strekt zich uit over alle plaatsen en gaat over alle personen en gebeurtenissen.*

(1) Over alle plaatsen. "Ben Ik een God van nabij, spreekt de HEERE, en niet een God van verre?", Jeremia 23:23. Het gebied dat de voorzienigheid bestrijkt is heel groot: het strekt zich uit over hemel, aarde en zee. "Zij die ter zee afvaren zien de wonderwerken Gods in de diepte", Psalm 107:23, 24. Immers, dat de zee, die hoger ligt dan de aarde het land niet overstroomt, is al een wonder van Gods

voorzienigheid. De profeet Jona zag de wonderen Gods in de diepte toen dezelfde vis die hem verslond en doorslikte hem veilig aan land bracht.

(2) Gods voorzienigheid gaat over alle personen, in 't bijzonder over de personen van hen die God vrezen, op wie op een bijzonder wijze wordt acht geslagen. God zorgt zo voor ieder van Zijn kinderen in 't bijzonder, alsof Hij voor niets anders te zorgen had. "Hij zorgt voor u", 1 Petrus 5:7, d.w.z. voor de uitverkorenen op een bijzondere wijze. "Des HEERE oog is over degenen, die Hem vrezen; om hun ziel van den dood te redden, en om hen bij het leven te houden in den honger", Psalm 33:18, 19.

- Door Zijn zorgende voorzienigheid schermt Hij Zijn volk af van gevaren en zet een lijfwacht van engelen om hen heen, Psalm 34:8.
- Door Gods voorzienigheid worden zelfs de beenderen van Zijn kinderen bewaard, Psalm 34:21. In Zijn voorzienigheid worden hun tranen in de fles bewaard, Psalm 56:9, krijgen Zijn kinderen in zwakheid krachten, Hebreeën 11:34, wordt uit de mand van Zijn aalmoezen hun gebrek vervuld, Psalm 23:5.
- Zo voorziet God in Zijn voorzienigheid op wonderlijke wijze in de noden van de uitverkorenen. Toen de protestanten in Rochelle belegerd werden door de Franse koning, zond de Heere in Zijn voorzienigheid een groot aantal kleine vissen tot voedsel voor hen; dergelijke vissen waren nooit eerder in die haven gezien.
- Zo brachten ook de raven, die onnatuurlijke schepselen, die nauwelijks hun eigen jongen willen voeden, in Zijn voorzienigheid levensonderhoud naar de profeet Elia, 1 Koningen 17:6.
- De maagd Maria heeft door middel van het dragen en voortbrengen van de Messias mee mogen werken om de wereld rijkdom te verschaffen, hoewel zij zelf heel arm was; en toen zij door de engel gewaarschuwd was om naar Egypte te gaan, Matthéüs 2:13, had zij nauwelijks genoeg om de kosten te dragen om daarheen te gaan. Maar ziet, hoe God van tevoren er voor haar al in voorziet. Door Zijn voorzienigheid zendt Hij wijzen uit het oosten, die kostbare gaven brengen van goud, mirre en wierook en deze Christus aanbieden. Nu heeft Maria genoeg om de onkosten naar en in Egypte te vergoeden.
- Gods kinderen weten soms nauwelijks hoe zij aan eten moeten komen, ware het niet dat Gods voorzienigheid hen onderhoudt. "Voorwaar, gij zult gevoed worden", Psalm 37:3 (Eng. vert.).
- Als God Zijn kinderen een Koninkrijk zal geven als zij sterven, zal Hij hun zeker niet hun dagelijks brood onthouden terwijl zij nog leven.

c. Gods voorzienigheid strekt zich uit over alle aangelegenheden en gebeurtenissen in de wereld. Niets verroert zich in de wereld of God bestuurt het door Zijn voorzienigheid. Betreft het de verhoging van een mens? "Hij vernedert dezen en verhoogt genen", Psalm 75:8. Vordering en overwinning in de strijd wordt tot stand gebracht door Gods voorzienigheid. Saul behaalde de overwinning, maar God bewerkte de verlossing, 1 Samuël 11:13.
Dat Esther uit al de maagden die voor de koning gebracht werden genade zou vinden in de ogen van de koning, ging niet buiten Gods bijzondere voorzienigheid om; want door middel daarvan behield de HEERE de Joden, die ten dode gedoemd waren, bij het leven.

De voorzienigheid gaat over de kleinste dingen, over vogels en mieren. Door Gods voorzienigheid wordt de jonge raaf gevoed, als het wijfje haar verlaat en haar geen eten geeft, Psalm 147: 9. De voorzienigheid gaat zelfs over de haren van ons hoofd: "De haren uws hoofds zijn alle geteld", Matthéüs 10:30. Als toch de voorzienigheid over onze haren gaat, gaat zij zeker nog meer over onze ziel.
Zo hebt u gezien dat Gods voorzienigheid zich uitstrekt tot alle plaatsen en gaat over alle personen, gebeurtenissen en aangelegenheden.

Nu komen er twee bezwaren tegen dit leerstuk op.
Sommigen zeggen: *Er gebeuren in de wereld veel zaken ongeregeld en wanordelijk, dan gaat toch zeker Gods voorzienigheid daar niet over?*

Antwoord. Jawel, de zaken die voor ons ongeregeld schijnen, gebruikt God tot Zijn eigen eer. Stel dat u in de werkplaats van een smid zou staan en daar verschillende soorten gereedschappen zou zien: sommige krom, weer andere gebogen, weer andere rechthoekig, zou u al die dingen afkeuren omdat zij er niet bruikbaar uitzien? De smid gebruikt die allemaal om zijn werk te doen. Zo is het ook in Gods voorzienigheid: de zaken schijnen ons vaak heel krom en vreemd toe, maar toch wordt zo Gods werk uitgevoerd. Ik zal dit duidelijk voor u maken door twee bijzondere gevallen.
Gods kinderen verkeren soms in ellende. Het lijkt tegenstrijdig dat degenen die de besten zijn er het slechtst aan toe zijn; maar er zit hier in Gods voorzienigheid veel wijsheid, wat uit het volgende blijkt:

l. Misschien is het hart van Gods volk hoogmoedig geworden door rijkdom of voorspoed en nu komt God in Zijn voorzienigheid hen te vernederen door hen te verdrukken en hen te plukken. Het verlies dat hen nederig maakt is beter dan de voorspoed die hen hoogmoedig heeft gemaakt. Verder:
2. Als de Godzaligen soms niet verdrukt werden en nooit eens meemaakten dat hun uitwendige voorspoed zou verdonkeren, hoe zou dan hun genade, vooral hun geloof en geduld, gezien kunnen worden? Als er altijd zonneschijn zou zijn, zouden wij geen sterren zien. Dus als wij altijd voorspoed zouden hebben, zou het moeilijk zijn om de werkzaamheden van het geloof te zien. Zo ziet u dat Gods voorzienigheid wijs en recht is, Hoewel zij ons toeschijnt heel vreemd en krom te zijn.
Hier is nog een geval. De goddelozen hebben voorspoed. Dit schijnt ook heel erg tegenstrijdig te zijn. Maar in Zijn voorzienigheid keurt God het soms goed dat de slechtste mensen verhoogd worden, opdat zij één of ander werk voor God kunnen doen, al is het tegen hun wil, Jesaja 10:7. God is aan geen mens verantwoording schuldig.
Hij maakt soms gebruik van de goddelozen om Zijn Kerk te beschutten en behoeden; en soms wel om haar te reinigen en te louteren. "Om te straffen hebt Gij hem gegrondvest", Hábakuk 1:12. Alsof de profeet wilde zeggen: Gij hebt de goddelozen beschikt om Uw kinderen te kastijden. Het is inderdaad een goed gezegde van Augustinus: "Wij hebben veel aan de goddelozen te danken, die tegen hun wil ons goed doen." Zoals de vlegel gebruikt moet worden voor het koren om het kaf eraf te dorsen, of de vijl voor het ijzer om het blank te maken, zo moeten de goddelozen, al is het tegen hun wil, gebruikt worden voor de kinderen Gods, om hun genade te louteren en te doen uitblinken. Welnu, als dan de goddelozen, hoewel tegen hun wil, Gods eigen werk doen, laat Hij hen er niet aan te kort komen: Hij zal hen in de wereld laten opklimmen en hun een volle beker aardse genoegens geven.

Hieruit hebt u kunnen zien, dat die voorzienigheid ook wijs en recht is, die ons vreemd en krom toe schijnt.

Maar, zullen sommigen misschien zeggen, *als God een hard heeft in het besturen van alle dingen die gebeuren, dan heeft Hij ook een hand in de zonden van de mensen.*

Mijn antwoord is: In geen geval, hij heeft niet een hand in enige zonde van de mens. God kan nooit handelen in strijd met Zijn natuur. Hij kan evenmin één enkele onheilige handeling verrichten, als reen beweren kan dat de zon zelf verduisterd kan worden. Hier moet men voor twee dingen oppassen: enerzijds moet u oppassen om te stellen dat God de zonden van de mensen niet weet, anderzijds om te stellen dat God een hand heeft in de zonden van de mensen. Is het aannemelijk dat God de Auteur van de zonde is en tevens de Wreker? Is het een logische zaak dat God een wet zou maken tegen de zonde en tegelijk een hand hebben in het verbreken van Zijn eigen wet? God staat in Zijn voorzienigheid de zonde wel toe. "Hij heeft al de heidenen laten wandelen in hun wegen", Handelingen 14:16. God heeft hun zonden toegelaten, wat Hij nooit zou gedaan hebben, als Hij er niet iets goeds uit zou kunnen voortbrengen. Als de zonde niet zou zijn toegelaten, zou Gods rechtvaardigheid in het straffen van de zonde en Zijn genade in het vergeven van de zonde niet zo goed bekend zijn geworden. Het heeft de Heere behaagd de zonden toe te laten, maar Hij heeft er geen hand in.

Maar staat er niet geschreven dat God Farao's hart verhardde? Dit is toch meer dan alleen maar de zonde toelaten?
Antwoord.
1. God brengt Zelf het kwaad niet in de mens; Hij onttrekt de invloed van Zijn genade en dan verhardt het hart van zichzelf. Net als wanneer het licht wordt weggenomen, de duisternis in de lucht dan weldra daarop volgt; maar het zou dwaas zijn te beweren dat het licht daarom de lucht verduistert. Merk daarom op dat er staat, dat Farao zelf zijn hart verhardde, Exodus 8:15. Van geen enkele zonde van de mens is God de oorzaak. Het is wel waar dat God een hand heeft in de daad waarin de zonde geschiedt, maar Hij heeft niet de hand in de zonde van die daad!
Niemand kan op een ontstemd muziekinstrument spelen, maar het valse ligt aan het instrument. Zo ook hier: voor de daden van mensen, voor zover ze natuurlijk zijn, wordt door God kracht gegeven, maar zo ver zij zondig zijn, zijn ze van de mens zelf en God heeft daar helemaal geen hand in.
Tot zover over de eerste stelling, dat Gods voorzienigheid zich uitstrekt over alle plaatsen, alle personen en alle gebeurtenissen.

2. De tweede stelling is, *dat zaken die toevallig zijn toch in Gods voorzienigheid van tevoren bepaald zijn.*
Het vallen van een dakpan op iemands hoofd, het uitbreken van brand is voor ons toevallig, maar het wordt bestuurd in Gods voorzienigheid. U hebt daarvan een duidelijk voorbeeld in 1 Koningen 22:34: "Toen spande een man den boog in zijn eenvoudigheid en schoot den koning van Israël tussen de gespen en tussen het pantsier." Dit voorval was voor de man die de boog spande toeval, maar het was een Goddelijke besturing in Zijn voorzienigheid. In Gods voorzienigheid werd de pijl zo gericht dat hij doel trof. Zaken die toevallig of per ongeluk schijnen te gebeuren, behoren tot de uitvoering van Zijn besluit en de openbaring van Zijn wil.

1. Wij moeten nauwkeurig acht slaan op Gods voorzienigheid, maar wij moeten haar niet tot richtlijn van ons handelen maken. "Wie is wijs? Die neme deze dingen waar", Psalm 107:43. Het is goed dat we op Gods voorzienigheid letten, maar wij moeten haar niet tot een richtsnoer maken om naar te wandelen. De voorzienigheid is het dagboek van de christen, maar niet zijn bijbel. Soms krijgt een verkeerde zaak de overhand en wint terrein, maar we mogen die niet goed keuren omdat hij de overhand krijgt. Wij mogen van hetgeen zondig is niet het goede denken omdat zoiets een gunstig verloop heeft. Dit is geen regel waarnaar wij ons handelen moeten richten.

2. De Goddelijke voorzienigheid is onweerstandelijk. Er is niets dat de loop van Gods voorzienigheid kan verhinderen. Toen de tijd van Jozefs verlossing bij God was aangebroken, kon de gevangenis hem niet langer houden. "De koning zond en deed hem ontslaan", Psalm 105:20. Toen God de Joden wilde toestaan weer in vrijheid hun godsdienst uit te oefenen, vaardigde Cyrus, door Gods voorzienigheid, een proclamatie uit om de Joden aan te sporen op te trekken en de tempel te Jeruzalem te bouwen om God daar te dienen, Ezra 1:2, 3. Als God de persoon van Jeremia in gevangenschap wil bewaren en beschermen, moet de koning van Babel zelf voor de profeet zorgen en ten behoeve van hem bevel geven dat hem niets zal ontbreken, Jeremia 39:11, 12.

3. Wij behoren toch op God te vertrouwen, al schijnt Zijn voorzienigheid tegen Zijn beloften in te gaan. God had beloofd David de kroon te geven, hem koning te maken, maar de voorzienigheid ging dwars tegen de belofte in. David werd door Saul vervolgd en was 111 gevaar van zijn leven, maar al die tijd was het Davids plicht op God te vertrouwen. Merk toch eens op, dat de Heere vaak door tegengestelde wegen van Zijn voorzienigheid Zijn belofte tot stand brengt!
God had Paulus beloofd dat allen die met hem in het schip waren zouden overleven, maar de voorzienigheid van God scheen geheel in strijd met Zijn belofte te zijn, want de storm bleef woeden, het schip scheurde open en brak in stukken. En toch vervulde God zo Zijn belofte; op de brokstukken van het schip kwamen ze allen behouden aan land. Vertrouw op God, ook als Zijn voorzienigheid geheel in strijd schijnt te zijn met Zijn beloften.

4. De voorzienigheid Gods is rijk geschakeerd, er is afwisseling in. In het toekomende leven zal er geen vermenging meer zijn: in de hel zal niets anders zijn dan bitterheid; in de hemel enkel zoetigheid. Maar in dit leven is Gods voorzienigheid gemengd: er is zowel iets van het zoet als van het bitter in.
De voorzienigheid is net als de wolkkolom bij Israël, die hen op hun tocht begeleidde: deze was aan de ene zijde donker en aan de andere zijde licht.
In de ark werd zowel de staf als het manna gelegd. Zo is ook Gods voorzienigheid over Zijn kinderen: er is iets in van de staf, de roede en iets van het manna. Zodat wij wel met David mogen zeggen: "Ik zal van goedertierenheid en recht zingen", Psalm 101:1.
Toen Jozef in de gevangenis zat, was dat voor hem de donkere zijde van de wolk, maar God was met Jozef; zie daar de lichte zijde van de wolk.
Asers schoenen waren van koper, maar hij mocht zijn voeten in olie dopen, Deuteronomium 33:24, 25. Verdrukking is de schoen van koper die knelt, maar er is barmhartigheid met de verdrukking gemengd, want hij mag zijn voet dopen in olie.

5. Als dezelfde handeling van Gods voorzienigheid komt, kan ze goed zijn, en als ze van de mensen komt kan ze verkeerd zijn. Bijvoorbeeld: Toen Jozef door zijn broers naar Egypte verkocht werd was dat verkeerd, heel goddeloos, want het kwam voort uit hun vijandschap; maar als handeling van Gods voorzienigheid was ze goed, want daardoor werd Jakob met zijn gezin in leven gehouden in Egypte.
Een ander voorbeeld is het vloeken van David door Simeï. Simeï vloekte David, dat was goddeloos en zondig, want het kwam voort uit boosheid. Maar het vloeken van Simeï werd wel bestuurd door Gods voorzienigheid, het was een daad van Gods rechtvaardigheid om David te kastijden en hem te vernederen vanwege zijn overspel en moord.
Zo ook met de kruisiging van Christus: dat kwam van de Joden als een daad van haat en boosheid jegens Christus. Zo was ook Judas' verraad een daad van hebzucht, maar als daden in Gods voorzienigheid was er toch veel goeds in, want het was een daad van Gods liefde waarin Hij Christus overgaf om te sterven voor de zonde der wereld.
Zo heb ik in verschillende stellingen de leer van Gods voorzienigheid u duidelijk gemaakt.

Laat ik nu iets zeggen tot toepassing. Eerste gebruik, in de volgende bijzonderheden:
1 Bewonder Gods voorzienigheid. De voorzienigheid Gods houdt de hele schepping in stand, anders zou zij spoedig tot ontbinding overgaan en de spil zelf zou in stukken breken. Als Gods voorzienigheid maar voor een ogenblik zou ingehouden worden, zouden de schepselen vergaan en tot hun oorspronkelijk niets-zijn terug keren. Zonder de wijze voorzienigheid Gods, zou er onrust en verwarring in de hele wereld zijn, net als in een leger dat door de vlucht naar alle kanten verstrooid wordt. De voorzienigheid Gods zorgt ervoor dat er troost en kracht aanwezig is in alles wat wij als genot mogen hebben. Onze kleren zouden ons geen warmte geven, ons eten zou ons niet voeden, zonder de speciale voorzienigheid Gods. En verdient dit alles niet dat u de voorzienigheid bewondert?

2. Leert u toch met bedaardheid onderwerpen aan de Goddelijke voorzienigheid. Murmureert niet over dingen die door de Goddelijke wijsheid zo beschikt zijn. Wij mogen evenmin kritiek hebben op het werk der voorzienigheid als op het werk der schepping. Het is minstens zo'n grote zonde Gods voorzienigheid te betwisten als Zijn voorzienigheid te loochenen. Als de mensen niet handelen zoals wij het graag zouden hebben, zullen ze toch handelen zoals God het wil. Zijn voorzienigheid is Zijn "vliegwiel" waardoor die kleinere raderen in beweging gebracht worden, en God zal alles uiteindelijk doen uitlopen tot Zijn eer. "Ik ben verstomd, ik zal mijn mond niet opendoen, want Gij hebt het gedaan", Psalm 139:10.
Het kan wel zijn dat wij soms menen dat wij de zaken beter zouden kunnen besturen als wij de regering der wereld in handen zouden hebben. Maar ach, als wij aan onszelf zouden worden overgelaten, zouden wij die dingen kiezen die schadelijk voor ons zouden zijn. David begeerde ernstig dat zijn kind, dat de vrucht van zijn zonde was in leven zou blijven; maar was dat kind blijven leven, dart zou het een voortdurende herinnering aan zijn schanddaad zijn geweest. Laten wij tevreden zijn dat God de wereld regeert; leert toch te berusten in Zijn wil en onderwerpt u aan Zijn voorzienigheid. Overkomt u één of andere verdrukking? Bedenkt dat God het voor u nuttig acht, anders zou zoiets niet gekomen zijn. Uw kleren kunnen niet zo goed voor u passen als uw kruisen. Gods voorzienigheid kan wel voor u verborgen zijn, maar zij is altijd wijs en hoewel wij niet stil mogen zwijgen als God onteerd wordt, moeten wij wel leren stil te zijn onder Zijn ongenoegen.

3. U die een christen bent, geloof dat Gods voorzienigheid uiteindelijk voor u zal medewerken ten goede. De voorzienigheid Gods is soms wel duister en ons gezicht niet helder, zodat wij nauwelijks kunnen zeggen wat wij ervan maken zullen, maar als wij de voorzienigheid niet kunnen ontraadselen, laten wij dan toch geloven dat het zal medewerken ten goede, voor de uitverkorenen, Romeinen 8:28. De raderen in een uurwerk schijnen tegen elkaar in te bewegen, maar zij zorgen er wel voor dat de klok vooruitgaat en dat hij ook slaat. Zo schijnt ook Gods voorzienigheid in strijdt te zijn met de goede voortgang van alles, maar toch zal zij het goede voor de uitverkorenen bevorderen.
Een aderlating is op zichzelf onaangenaam en pijnlijk, maar als het koorts kan voorkomen en bijdragen tot de gezondheid van de patiënt is ze wel goed. Zo is verdrukking op zichzelf geen oorzaak van vreugde, maar van droefheid, maar de Heere beschikt het ten goede voor Zijn kinderen. Armoede zal hun zonden uithongeren, en verdrukkingen zullen hen toebereiden voor het Koninkrijk.
Daarom christenen, gelooft dat God u lief heeft, en dat Hij er voor zorgen zal dat de meest tegenstrijdige zaken in de voorzienigheid Zijn eer zullen verhogen en het goede voor u zullen bevorderen.

4. Laat het een tegengif zijn tegen onmatige vrees, dat er niets gebeurt, dan hetgeen in Gods besluit is bepaald en door Zijn voorzienigheid wordt bestuurd. Wij vrezen soms wat het eind van verschillende zaken zal zijn, als de mensen in hun handelingen erg ver gaan, maar laten wij het niet erger maken door onze vrees. De mensen zijn beperkt in hun macht en kunnen geen haar breed verder gaan dan God in Zijn voorzienigheid toestaat. De Heere kan het leger van Sanherib naar Jeruzalem laten opmarcheren, maar hij mag geen pijl tegen de stad afschieten. "Toen voer de engel des HEEREN uit en sloeg in het leger van Assyrië honderd vijf en tachtig duizend", Jesaja 37:36.
Toen Israël was ingesloten tussen Farao en de Rode Zee zijn ongetwijfeld verschillende harten beginnen te beven en zij hebben zich reeds dood gewaand, maar Gods voorzienigheid bestuurde het zo, dat de zee een veilige doortocht voor Israël werd en een graf voor Farao en zijn gehele leger.

5. Laat de genadige voorzienigheid Gods voor ons een oorzaak van dankbaarheid zijn. Wij worden in het leven bewaard door een wonderlijk werkende voorzienigheid. Door de voorzienigheid komt het dat onze kleren warmte geven en ons eten ons voedt. Wij worden dagelijks onderhouden uit de aalmoezenkorf van Gods voorzienigheid. Dat wij gezondheid hebben, dat wij bezittingen hebben komt niet door onze vlijt, maar door Gods voorzienigheid. "Maar gij zult gedenken den HEERE uw God, dat Hij het is, Die u kracht geeft om vermogen te verkrijgen", Deuteronomium 8:18. Vooral ook als wij nog een stapje hoger klimmen, mogen wij wel redenen tot dankbaarheid hebben: namelijk dat wij geboren en opgevoed zijn in een land waar het Evangelie is en dat wij in een plaats wonen waar de Zon der Gerechtigheid schijnt, wat een buitengewone voorzienigheid is.
Waarom zouden wij niet geboren kunnen zijn in plaatsen waar het heidendom heerst?
Dat Christus Zichzelf aan ons bekend zou maken en ons hart door Zijn Geest zou aanraken terwijl Hij anderen voorbij gegaan is, waar komt dit anders vandaan dan van de wonderlijke voorzienigheid Gods, als een vrucht van Zijn vrije genade?

Tweede gebruik.
Troost met betrekking tot de Kerk des Heeren.

Gods voorzienigheid strekt zich op een meer bijzondere wijze uit tot Zijn Kerk. "Te dien dage zal er een wijngaard van roden wijn zijn; zingt van denzelve bij beurte", Jesaja 27:2. God bevochtigt Zijn wijngaard met Zijn zegen en waakt er over door Zijn voorzienigheid. "Ik de HEERE behoede die nacht en dag." Degenen die zich voornemen de Kerk geheel te verwoesten, moeten dat doen op een tijd dat het geen dag en geen nacht is, want de HEERE behoedt de Kerk door Zijn voorzienigheid dag en nacht. Wat had Israël een wonderlijke leiding in Gods voorzienigheid! God leidde hen door een vuurkolom, gaf hen manna uit de hemel en water uit de rots. Door Zijn voorzienigheid bewaart God Zijn Kerk temidden van de vijanden, als een vlam die blijft branden in de oceaan, of een kudde schapen temidden van wolven. God bevrijdt Zijn Kerk op vreemde wijze.

(1) Door onverwachte genade aan Zijn Kerk te geven, terwijl zij niets anders dan de ondergang voor zich ziet. "Als de HEERE de gevangenen Sions wederbracht, waren wij gelijk degenen die drogen", Psalm 126:1. Hoe wonderlijk zorgde de HEERE voor de verhoging van koningin Esther om de Joden in het leven te bewaren, toen Haman een bevelschrift liet tekenen om hen op bloedige wijze om te brengen.
(2) God handelt soms op vreemde wijze, door te verlossen in een weg waarin wij denken dat Hij de Kerk zal doen omkomen. God werkt soms met tegenstellingen. Hij verhoogt Zijn Kerk door haar in de verdrukking te brengen. Het bloed der martelaren heeft de Kerk bevochtigd en nog vruchtbaarder gemaakt. "Hoe meer zij het verdrukten, hoe meer het vermeerderde", Exodus 1:12. De Kerk is net als die plant waarvan Gregorius Nazianzenus sprak: die leefde door af te sterven en die groeide door haar telkens af te snijden.
(3) God handelt op vreemde wijze, als Hij de vijanden Zijn werk laat doen. Toen de volkeren van Ammon, Moab en van het gebergte Seïr opkwamen tegen Juda, zette de HEERE de ene vijand op tegen de andere. "Want de kinderen Ammons en Moab stonden op tegen de inwoners van het gebergte Seïr, om te verbannen en te verdelgen; en als zij met de inwoners van Seïr een einde gemaakt hadden, hielpen zij de een den ander ten verderve", 2 Kronieken 20:23.
Bij het buskruitverraad bestuurde de Heere het zo, dat de samenzweerders zichzelf verraden hebben. God kan Zijn werk door de handen van de vijanden laten verrichten. God zorgde er voor dat de Egypenaren het volk van Israël wegzonden, met goud beladen, Exodus 12:36. De Kerk is Gods oogappel en het ooglid van Zijn voorzienigheid dekt haar dagelijks toe en beschermt haar.

Derde gebruik.
Zie hier wat ons kan doen verlangen naar de tijd dat de grote verborgenheid van Gods voorzienigheid ons ten volle geopenbaard zal worden.
Nu weten wij nauwelijks wat wij van Gods voorzienigheid moeten denken en zijn wij geneigd onze afkeuring uit te spreken over hetgeen wij niet begrijpen; maar in de hemel zullen wij zien dat alles in Gods voorzienigheid, ziekte, verliezen, lijden heeft meegewerkt tot onze zaligheid. Hier zien wij slechts enkele donkere delen van Gods voorzienigheid en het is onmogelijk om Zijn werk te beoordelen naar onderdelen, maar als wij in de hemel gekomen zijn en het gehele bestel en het schilderij van Zijn voorzienigheid zullen zien getekend in levendige kleuren, zal het heerlijk zijn dit te aanschouwen. Dan zullen wij zien hoe geheel Gods voorzienigheid meegewerkt heeft Zijn belofte te vervullen. Er is geen deel van de voorzienigheid, of wij zullen er een wonder of barmhartigheid in zien.

DE VAL

HET VERBOND DER WERKEN

13 Vraag. Zijn onze eerste voorouders gebleven in den staat, waarin zij geschapen waren?
Antwoord. Onze eerste voorouders, gelaten zijnde in de vrijheid van hun eigen wil, vielen uit die staat waarin zij geschapen waren, dewijl zij zondigden tegen God, Gen. 3:7-8, 13; Pred. 7:29.

Welke bijzondere daad van Zijn voorzienigheid oefende God ten aanzien van de mens in de staat waarin hij was geschapen?
Antwoord. Toen God de mens geschapen had, trad Hij met hem in een verbond des levens, op voorwaarde van volmaakte gehoorzaamheid, hem verbiedende te eten van de boom der kennis, op straffe des doods. Raadpleeg hiervoor Genesis 2:16, 17: "En de HEERE God gebood den mens, zeggende: Van allen boom dezes hofs zult gij vrijelijk eten; Maar van den boom der kennis des goeds en des kwaads, daarvan zult gij niet eten; want ten dage als gij daarvan eet, zult gij den dood sterven."

Het onderwerp van onze volgende verhandeling is dit verbond der werken.
Dit verbond werd opgericht met Adam en alle mensen, want Adam was het hoofd en de vertegenwoordiger van alle mensen.

Wat was de reden dat God met Adam en zijn nakomelingen in de staat der rechtheid een verbond oprichtte?
Antwoord.

1. Om zijn soevereiniteit over ons te tonen. Wij waren Zijn schepselen en daar Hij de grote Vorst van hemel en aarde was, mocht Hij ons de voorwaarden van een verbond opleggen.
2. God sloot een verbond met Adam om hem aan Zich te verbinden: gelijk God Zich aan Adam verbond, zo werd Adam aan Hem verbonden door dit verbond.

Wat was dit verbond?
Antwoord. God beval Adam niet te eten van de boom der kennis, maar Hij gaf hem wel verlof van alle andere bomen in de hof te eten. God misgunde hem geen geluk, maar zei: "Laat u niet in met deze boom der kennis", omdat Hij Adams gehoorzaamheid op de proef wilde stellen. Net als koning Farao, die Jozef de voornaamste regent van zijn koninkrijk maakte en hem de ring van zijn vinger gaf en een gouden keten. Maar hij zei erbij, dat Jozef hem niet in zijn troon mocht aantasten, Genesis 41:40.
Op een dergelijke wijze handelde God met Adam. Hij gaf hem een schitterende edelsteen: kennis en deed hem het kleed van oorspronkelijke gerechtigheid om. "Alleen", zei Hij, "raak niet de boom der kennis aan, want dat betekent dat u naar alwetendheid streeft." Adam had het vermogen dit gebod te gehoorzamen: hij had immers een kopie van Gods wet in zijn hart ingeschreven.

Aan dit werkverbond was ook een belofte verbonden en een bedreiging.

1. De belofte was: "Doet dit en leef!" Voor het geval de mens was staande gebleven, is het aannemelijk dat hij niet zou zijn gestorven, maar naar een beter paradijs overgeplaatst zou zijn.

2. De bedreiging was: "Gij zult de dood sterven." In het Hebreeuws: gij zult stervende sterven, dat is: gij zult zowel de natuurlijke als de eeuwige dood sterven, tenzij er een middel gevonden worde tot uw herstel.

Waarom heeft God Adam dit gebod gegeven, daar Hij toch voorzag dat Adam het zou overtreden?
Antwoord.
1. Het was Adams schuld dat hij het gebod niet hield. God had hem een voorraad genade gegeven om mee te handelen, maar door zijn eigen onachtzaamheid miste hij het doel.
2. Hoewel God voorzag dat Adam zou overtreden, was dit toch geen afdoende reden om hem geen gebod te geven, want om de zelfde reden zou God dan ook niet Zijn geschreven Woord hebben moeten geven als regel voor geloof en leven, omdat Hij voorzag dat velen niet zouden geloven en andere goddeloos zouden zijn. Moeten er geen wetten in een land gemaakt worden omdat velen die zullen verbreken?
3. Hoewel God voorzag dat Adam het gebod zou verbreken, wist Hij het tot een heerlijker doel om te wenden, namelijk het zenden van Christus. Na het verbreken van het eerste verbond, wist Hij een tweede op te richten, een beter verbond.

Beschouw nog de volgende vier zaken betreffende het eerste verbond.
1. De conditie van het eerste verbond, in de staat der rechtheid, was: werken; doe dit en leef! Werken was dus de grond en de voorwaarde van 's mensen gerechtigheid, Galaten 3:12. Dat wil niet zeggen dat werken in het verbond der genade niet vereist wordt, want wij worden vermaand onze zaligheid te werken en rijk te zijn in goede werken. Maar de werken in het genadeverbond worden niet geëist onder hetzelfde denkbeeld als onder het eerste verbond met Adam.
Werken worden niet vereist tot onze rechtvaardigmaking, maar als blijk van onze liefde tot God; niet als een oorzaak van onze zaligheid, maar als een bewijs van ons kindschap. Werken in het verbond der genade worden niet vereist in eigen kracht, als wel in de kracht van een Ander. "Het is God Die in u werkt", Filippenzen 2:13. Net als bij de onderwijzer, die de hand van het kind bestuurt en het helpt om zijn letters te vormen, zodat het niet zo zeer het schrijven van het kind is als wel van de meester; zo is ook onze gehoorzaamheid niet zo zeer ons werk, maar van de Geest Die mede werkt.

2. Het verbond der werken had een strikte eis. God eiste van Adam en alle mensen:
a. *Volmaakte gehoorzaamheid.* Adam moest alles doen wat in het boek der wet geschreven stond en noch naar inhoud, noch naar vorm in gebreke blijven, Galaten 3:10. Adam moest zijn leven inrichten volgens de wet der zeden, in haar gehele uitgestrektheid en deze zo nauwgezet opvolgen als een goed afgestelde wijzer met de zon meegaat. Eén zondige gedachte zou het verbond verbroken hebben.
b. *Persoonlijke gehoorzaamheid.* Adam mocht zijn werk niet doen bij volmacht of door dat hij één of andere borg aan hem verplichtte, maar hij moest het in zijn eigen persoon volbrengen.
c. *Eeuwige gehoorzaamheid.* Hij moest blijven in al hetgeen geschreven was in het boek der wet, Galaten 3:10. Dus was het heel strikt. Er was geen genade voor 't geval hij in gebreke zou blijven.

3. Het verbond der werken rustte niet op een zeer hechte grondslag; daarom moest het de mens wel vol onzekerheid laten. Het werkverbond rustte op de kracht van's mensen

eigen gerechtigheid, die weliswaar in de staat der rechtheid volmaakt was, maar toch aan verandering onderhevig was. Adam was heilig geschapen, maar wel veranderlijk; hij had de mogelijkheid staande te blijven maar kon ook vallen.
Hij had een voorraad oorspronkelijke gerechtigheid om op aarde daarmee te beginnen, maar hij was er niet zeker van dat hij deze niet verliezen zou. Hij was zijn eigen stuurman en kon in de staat der rechtheid de rechte koers houden, maar hij was er niet zeker van dat hij niet tegen de rots van verzoeking te pletter zou slaan en zo met zijn nakomelingen schipbreuk zou lijden. Het werkverbond moest daarom wel onzekerheid en oplettendheid nalaten in het hart van Adam, aangezien hem niet de zekerheid was gegeven dat hij niet van die heerlijke staat zou uitvallen.

4. Als het werkverbond door de zonde verbroken zou worden, was de staat van de mens heel jammerlijk en hopeloos. Dan zou hij, aan zichzelf overgelaten, hulpeloos zijn; er was geen plaats voor berouw, daar door het schenden van Gods recht al de andere volmaaktheden tegen de mens zouden zijn. Als Adam zijn gerechtigheid zou verliezen, verloor hij het anker van zijn hoop en zijn kroon. Er zou geen weg ter ontkoming zijn, tenzij God zo'n weg zou uitvinden die noch mens, noch engel zou kunnen bedenken.

Eerste gebruik.
1 Merk op Gods neerbuigende goedheid, daar het Hem behaagde zo laag af te dalen om een verbond met ons te maken. Dat de God der heerlijkheid een verbond maakte met stof en as, dat God Zichzelf aan ons wilde verbinden door ons het leven te geven op voorwaarde van gehoorzaamheid, dat Hij met ons in een verbond trad, was een teken van vriendschap en een koninklijke daad van Zijn gunst.

2. Merk op in welk een heerlijke staat de mens verkeerde toen God met hem in een verbond trad. Hij werd in Gods tuin geplaatst, die om het genot paradijs werd genoemd, Genesis 2:8. Hij mocht kiezen uit alle bomen, behalve één; hij had allerlei kostelijke stenen, zuivere metalen, kostelijke cederbomen. Hij zat als een koning op zijn troon en de hele schepping bracht hem hulde, zoals al de schoven van de broers zich in Jozefs droom voor zijn schoof neerbogen. In de staat der rechtheid had de mens allerlei genoegens die zijn zinnen in verrukking konden brengen en als lokmiddel konden zijn om Zijn Maker te dienen en te aanbidden. Hij was vol heiligheid. Het paradijs was niet meer versierd met vruchten dan Adams ziel met geestelijke gaven. Hij was als een munt waarin God Zijn levend beeld had gedrukt. In zijn verstand schitterde het licht, zodat hij als een engel op aarde was. Zijn wil en hartstochten waren zeer geregeld, harmonieus afgestemd op de wil van God. Adam was een volmaakt voorbeeld van heiligheid. Adam had intieme gemeenschap met God en had omgang met Hem als een gunsteling met zijn Vorst. Hij kende Gods wil en had de liefde van Zijn hart. Hij had niet alleen het genot van de zon in het paradijs, maar ook van het licht van Gods Aangezicht. Zo was de staat van Adam toen God met hem in een verbond trad, maar dit duurde niet lang, want "de mens die in waarde was, bleef niet", overnachtte niet, Psalm 49:13. Hij watertandde bij het zien van de verboden appel en sinds die tijd druipen onze ogen van tranen.

3. Leer toch uit Adams val hoe onbekwaam wij zijn om in eigen kracht staande te blijven. Als Adam in de staat der rechtheid niet staande bleef, hoe onbekwaam zijn wij dan thans, nu de haarlok van onze oorspronkelijke gerechtigheid is afgesneden. Als de ongerepte natuur niet staande is gebleven, hoe zal de verdorven natuur dit dan

kunnen? Wij hebben een grotere kracht nodig om staande te blijven dan onze eigen kracht.

4. Merk op in welk een droeve staat alle ongelovige en onboetvaardige mensen zijn. Zolang zij in hun zonden blijven voortgaan, blijven zij onder de vloek, onder het eerste verbond. Door het geloof mogen wij aanspraak maken op de genade van het tweede verbond, maar zolang de mensen onder de macht van hun zonden verkeren, zijn zij onder de vloek van het eerste verbond. Als zij in die staat sterven, zijn ze voor eeuwig verloren.

5. Merk op hoe wonderlijk goed God is, daar het Hem behaagde, toen de mens het eerste verbond had verbroken, met hem een nieuw verbond op te richten. Wel mag men dit een genadeverbond noemen, want het is zo bezaaid met beloften als de hemel met sterren. Toen de engelen, die heerlijke geesten, afvielen, heeft God met hen geen nieuw verbond opgericht om hun God te zijn, maar Hij liet deze gouden vaten verbroken liggen. Maar met ons heeft Hij wel een nieuw verbond opgericht, beter dan het eerste, Hebreeën 8:6.
Het is beter omdat het zekerder is; het is met Christus gesloten en kan niet herroepen worden. Christus heeft Zich met Zijn kracht garant gesteld om iedere gelovige te bewaren. In het eerste verbond hadden wij een mogelijkheid om staande te blijven, in het tweede verbond hebben wij een onmogelijkheid om uiteindelijk af te vallen, 1 Petrus 1:5.

6. Wie ze ook zijn, die gerechtigheid en zaligheid zoeken door de kracht van de vrije wil, of door de goedheid in hun eigen natuur, of uit kracht van verdienste, zoals de Socinianen en de roomsen, ze zijn allen onder het verbond der werken. Zij onderwerpen zich niet aan de rechtvaardigheid die door het geloof is en daarom zijn ze verplicht de gehele wet te houden en schieten ze daarin te kort, dan worden ze veroordeeld.
Het verbond der genade is als een Hof in het Gerechtsgebouw, om de zondaar te bevrijden en hem die door het eerste verbond verloren is, te redden. Het beveelt: "Geloof in de Heere Jezus en u zult zalig worden." Maar degenen die op hun eigen gerechtigheid, vrije wil en verdienste willen steunen, vallen onder het eerste verbond der werken en zijn in een staat van verderf.

Tweede gebruik.
Laten wij trachten door het geloof deel te krijgen aan het tweede verbond der genade, dan zal de vloek van het eerste verbond door Christus worden weggenomen.
Als wij eenmaal erfgenamen worden van het verbond der genade, zijn wij in een betere staat dan tevoren. Adam stond op eigen benen en daarom viel hij. Wij staan in de kracht van Christus. Onder het eerste verbond vervolgt Gods recht ons als een bloedwreker, maar als wij in het tweede verbond zijn gekomen, zijn wij in de vrijstad; dan zijn wij veilig en het recht Gods is dan voor ons bevredigd.

B. DE ZONDE

14 Vraag. Wat is zonde?
Antwoord. Zonde is een gebrek van gehoorzaamheid, of een overtreding van de Wet Gods, 1 Joh. 3:4.

Iets over de zonde in het algemeen.

1. Zonde is schending of overtreding. Het Latijnse woord "transgredior", overtreden betekent buiten zijn grenzen gaan. De wet der zeden moet ons binnen de grenzen van onze plicht houden. Zonde is de grens overschrijden.
2. De wet van God is niet de wet van een lagere overheidspersoon, maar van Jehovah, Die zowel wetten geeft voor engelen als mensen. Het is een wet die rechtvaardig, heilig en goed is, Romeinen 7:12. Zij is rechtvaardig, er staat niets in dat onredelijk is; zij is heilig, er staat niets in dat onrein is; zij is goed, niets is er in dat nadelig is. Er bestaat dus evenmin reden om deze wet te verbreken, als voor een dier in een vette weide om door de heining te breken, of in een onvruchtbare heide of moeras te springen.

Ik zal u tonen hoe afschuwelijk en verfoeilijk de zonde is. Het is een samenknoping van alle kwaad, het is een aftreksel van de geest des duivels.
De Heilige Schrift noemt de zonde "een vervloeking", Jozua 7:13. Zij wordt vergeleken met addervergif en met de lijklucht uit een graf. De apostel gebruikt deze uitdrukking voor zonde: "bovenmate zondigende", Romeinen 7:13, of zoals het in het Grieks staat: "zonde in de hoogste trap". De duivel pleegt de zonde af te schilderen in de fel rode kleur van plezier en profijt, opdat hij de zonde maar schoonschijnend moge maken. Maar ik zal die verf eraf halen, opdat u het schandelijk gelaat ervan kunt zien. Wij zijn zo geneigd geringe gedachten te koesteren over de zonde en evenals Lot van Zoar ook hiervan te zeggen: "Is zij niet klein?", Genesis 19:20.
Maar opdat u moogt zien wat een groot kwaad de zonde is, bedenk dan de volgende vier zaken:

1. De oorsprong der zonde, waar ze vandaan komt. Haar afkomst ligt in de hel; de zonde komt van de duivel. "Die de zonde doet is uit den duivel", 1 Johannes 3:8. De satan was de eerste die de zonde begaan heeft en de eerste die tot de zonde verzocht heeft. De zonde is de eerstgeborene van de duivel.

2. De natuur van de zonde is boosheid.
a. *Het is iets dat verontreinigt.* De zonde is niet alleen besmettelijk maar zij vervuilt. Zij is voor de ziel wat roest is voor goud en wat een vlek is op iets schoons. Zij maakt de ziel rood van schuld en zwart van onreinheid. In de Heilige Schrift wordt de zonde vergeleken met een "maanstondig kleed", Jesaja 30:22 en met "de plaag des harten", 1 Koningen 8:38 (een zweer der melaatsheid, Eng. vert.). De vuile klederen van Józua waarin hij voor de Engel stond waren niets anders dan een zinnebeeld en uitdrukking van de zonde, Zacharia 3:3. De zonde heeft het beeld Gods bezoedeld en de heldere glans van de ziel bevlekt. Zij maakt dat God van de zondaar walgt, Zacharia 11:8 en als een zondaar zijn zonde ziet, walgt hij er zelf ook van, Ezechiël 20:43.
De zonde drupt ook vergif op onze heilige verrichtingen, zij besmet onze gebeden. De hogepriester moest op het altaar verzoening doen voor de zonde om daarmee uit te

drukken dat het voor onze heiligste verrichtingen nodig is dat Christus er verzoening over doet, Exodus 29:36.
De godsdienstplichten zijn op zichzelf goed, maar de zonde bederft ze, net als het zuiverste water vuil wordt, als het over modderige grond stroomt. Als de melaatse onder de wet het altaar zou hebben aangeraakt, had het altaar hem niet gereinigd maar hij zou het altaar verontreinigd hebben.
De apostel noemt de zonde "de besmetting des vleses en des geestes, 2 Korinthe 7:1. De zonde drukt het beeld van de satan op de mens. Boosheid is het oog van de duivel en huichelarij zijn gespleten klauw. De zonde verandert de mens in een duivel. "Heb Ik niet u twaalve uitverkoren? En één uit u is een duivel", Johannes 6:70.

b. *De zonde doet de Heilige Geest smart aan.*
"Bedroeft den Heilige Geest Gods niet", Efeze 4:30. Smart aandoen is erger dan vertoornen.
Hoe kan men zeggen dat de Heilige Geest wordt bedroefd? Want, aangezien Hij God is, kan Hij toch niet aan enige hartstochten onderhevig zijn?
Antwoord.
Dit is een beeldspraak. Er staat dat de zonde de Geest bedroeft omdat het een belediging is die de Geest aangedaan wordt, Jesaja 63:10. Hij wordt er door ontstemd en Hij neemt het, als het ware, ernstig op. En is het niet erg om zodoende de Geest te bedroeven? De Heilige Geest daalde neer in de gedaante van een duif, en nu veroorzaakt de zonde dat deze gezegende Duif treurt. Als het slechts een engel was, zouden wij hem niet willen bedroeven, nog veel minder zouden wij dit de Geest van God moeten aandoen. Is het niet treurig dat wij onze Trooster bedroeven?

c. *Zonde is een daad van weerspannigheid tegen God;* het is een wandelen op een weg die van de hemel afvoert. "Gij zult met Mij wandelen in tegenheid", Leviticus 26:27. Een zondaar vertrapt Gods wet, gaat dwars tegen Zijn wil in, doet alles wat hij kan om God te beledigen, ja te ergeren. Het Hebreeuwse woord voor zonde, פשע pasha, betekent rebellie; in iedere zonde zit de kern van rebellie. "Maar wij zullen ganselijk doen al hetgeen uit onze mond is uitgegaan, rokende aan de Melécheth des hemels", Jeremia 44:17. De zonde is een regelrechte aanslag op de Godheid. De zonde is een moordenaar die het op God gemunt heeft. De zonde zou niet alleen God willen onttronen, maar Hem zelfs van Zijn Godheid willen beroven. Als het aan de zonde zou liggen, zou God niet langer God zijn. Peccatum est Deicicium; de zonde is een Godsmoord.

d. *Zonde is een daad van onoprechtheid en ondankbaarheid.* God onderhoudt de zondaar, behoedt hem voor allerlei onheil, overlaadt hem met weldaden; maar de zondaar vergeet niet alleen Gods weldaden; maar hij misbruikt ze. De weldaden maken hem nog erger, net als Absalom die, zodra David hem gekust had, een samenzwering tegen hem op touw zette, 2 Samuël 15:10.
Het is net als bij het muildier die het moederdier een trap geeft als zij het melk heeft gegeven. "Is dit uw weldadigheid aan uw vriend?", 2 Samuël 16:17.
God kan de zondaar verwijten en zeggen: "Ik heb u uw gezondheid, krachten en bezittingen geschonken, maar gij vergeldt Mij kwaad voor goed, gij doorsteekt Mij met Mijn eigen weldaden; is dit uw weldadigheid aan uw vriend? Heb Ik u het leven gegeven om te zondigen? Heb Ik u beloond om daarmee de duivel te dienen?"

e. De zonde is een ziekte. "Het ganse hoofd is krank", Jesaja 1:5. Sommigen zijn ziek van hoogmoed, anderen van begeerte, weer anderen van nijd. De zonde heeft de verstandelijke vermogens verstoord, het is melaatsheid in het hoofd, de zonde heeft de edele delen vergiftigd. "Hun geweten is bevlekt", Titus 1:15. Het gaat met een zondaar net als met een zieke, zijn tong is beslagen, de zoetste dingen smaken hem bitter. Het Woord dat "zoeter is dan honigzeem", Psalm 19:11 smaakt hem bitter, hij stelt het zoete tot bitter", Jesaja 5:20. Dit is de ziekte en niets kan deze ziekte genezen dan het bloed van de grote Heelmeester.

f. De zonde is iets onredelijks. Zij maakt dat de Mens niet alleen goddeloos handelt, maar ook dwaas. Het is toch absurd en onredelijk om het mindere boven het betere te kiezen, de genoegens van het leven boven de rivieren vol "lieflijkheden in Gods rechterhand eeuwiglijk." Is het niet onredelijk om de hemel te missen vanwege het toe geven aan en de bevrediging van de lusten des vleses?
Evenals Lysimachus die voor een dronk water een koninkrijk verspeelde. Is het niet onredelijk om een vijand te belonen? Door te zondigen doen wij dit. Als de begeerte en de haastige toorn in het hart branden, warmt de satan zich bij dit vuur. De zonden der mensen maken dat de duivel feest viert.

g. De zonde is iets pijnigends. Het kost de mensen zoveel inspanning om de zonden na te jagen. Wat vermoeien zij zich met het slavenwerk van de duivel! "Zij maken zich moede met verkeerd te handelen, Jeremia 9:5.
Wat een moeite getroostte Judas zich om zijn verraad uit te voeren. Hij ging naar de hogepriester, daarna naar de bende soldaten en vervolgens weer terug naar de hof. Chrysostomus zegt: "Deugd is gemakkelijker dan ondeugd." Het kost sommigen meer moeite hun zonden na te jagen dan voor anderen om hun God te dienen. Terwijl de zondaar eerst zwanger gaat van zijn zonde, brengt hij ze daarna in smart voort; dit is nu wat men noemt "menigerlei begeerlijkheden en wellusten dienende", Titus 3:3. Niet genieten, maar dienen! Waarom? Niet alleen vanwege het slaafse in de zonde, maar ook vanwege de harde dienst; er staat "menigerlei begeerlijkheden en wellusten dienende." Menigeen gaat naar de hel "in het zweet zijns aanschijns."

h. De zonde is het enige waarin God een afkeer heeft. God haat de mens niet omdat hij arm is, of veracht door de wereld, zoals wij een vriend niet haten omdat hij ziek is, maar het is de zonde die de vurige haat van God oproept. "Doet toch deze gruwelijke zaak niet, die Ik haat", Jeremia 44:4. Voorwaar, als een zondaar sterft onder Gods haat, kan hij niet toegelaten worden in de hemelse woningen. Zal God iemand die Hij haat, bij Hem laten wonen? God zal nooit een adder in Zijn boezem toelaten. De veren van een adelaar kunnen niet samengebundeld worden met veren van andere vogels; zo kan God niet samen zijn of zich verenigen met een zondaar. Men kan niet komen waar God is, tenzij de zonde wordt weggedaan.

3. Merk toch wat een groot kwaad de zonde is, als u beziet welke prijs ervoor betaald werd.
Het heeft het bloed van Gods Zoon gekost om die te verzoenen. "O mens", zegt Augustinus, "weeg de grootheid van de zonde af tegen de grootte van de prijs die er voor betaald is." Alle vorsten op aarde of engelen in de hemel konden niet voor de zonde voldoen, alleen Christus maar. Ja, de dadelijke gehoorzaamheid van Christus was zelfs niet voldoende om de zonde te verzoenen, maar Hij moest het kruislijden ondergaan, want zonder bloedstorting is er geen vergeving, Hebreeën 9:22. O wat is

de zonde een vervloekt iets, dat Christus er zelfs voor moest sterven! Het kwaad der zonde kan men niet zo zeer zien in het feit dat er duizenden verloren gaan, als wel in het feit dat Christus er voor moest sterven.

4. De zonde is een kwaad in haar gevolgen.
(1) De zonde heeft ons onteerd. Ruben verloor zijn waardigheid door incest; en hoewel hij de eerstgeborene was, zou hij de voortreffelijkste niet kunnen zijn, Genesis 49:4. God heeft ons naar Zijn beeld geschapen, een weinig minder dan de engelen, maar de zonde heeft ons verlaagd. Vóór Adam zondigde, was hij als een heraut versierd met zijn wapen. Ieder had ontzag voor hem, want hij droeg het wapen van de Koning. Maar neemt men hem dit wapen af, dan wordt hij veracht, niemand bekommert zich meer om hem. Dit heeft de zonde gedaan: zij heeft de mantel van onschuld ons ontrukt en zij heeft ons vernederd en onze eer in schande veranderd. "Daarna zal er een verachte in zijn staat staan", Daniël 11:21.
Dit werd gezegd van Antiochus Epiphanus, die koning was en wiens naam "doorluchtige" betekent. De zonde heeft hem echter verlaagd, hij was een veracht persoon.

(2). De zonde verstoort de vrede van de ziel. Datgene wat bezoedelt, verstoort. Zoals vergif erge buikkramp veroorzaakt en het bloed verontreinigt, zo is de zonde voor de ziel, Jesaja 57:21. De zonde doet het hart beven, zij brengt vrees voort en die "vrees heeft pijn", 1 Johannes 4:18. De zonde veroorzaakt vreselijke gewetenswroegingen. Judas was zo ontsteld door schuld en afgrijzen dat hij zichzelf verhing om zijn consciëntie tot zwijgen te brengen. En is dat geen slecht geneesmiddel, zichzelf in de hel te werpen, om rust te krijgen?

(3) De zonde brengt ook allerlei tijdelijk kwaad voort. "Jeruzalem heeft zwaarlijk gezondigd, daarom is zij als een afgezonderde (vrouw) geworden", Klaagliederen 1:8. Het Trojaanse paard heeft oorlog, hongersnood en pestilentie in zijn binnenste. De zonde is een kool die niet alleen zwart maakt maar ook gloeit. De zonde brengt al onze ellende teweeg; zij doet zandsteentjes in ons brood en alsem in onze beker. De zonde doet de naam verrotten, verteert de bezittingen en legt de betrekkingen in het graf.
De zonde brengt de vliegende rol met Gods vloeken in een gezin en in een koninkrijk, Zacharia 5:4. Van Phocas wordt vermeld, dat toen hij een machtig sterke muur om zijn stad gebouwd had, er een stem werd gehoord die sprak: "De zonde is in de stad en die zal de muur omver werpen."

(4) Zonde die niet betreurd is, zal uiteindelijk de verdoemenis over ons brengen. De bladrups die in een roos woekert, is de oorzaak dat de roos afsterft en de verdorvenheden die in de ziel van een mens woekeren, zijn de oorzaak van zijn verdoemenis. Zonde, zonder berouw, voert tot de tweede dood; dat is "stervende sterven", zegt Bernardus, Openbaring 20:14.
Het genot van de zonde zal uiteindelijk in smart veranderen, zoals het boek dat de profeet opat, zoet was in de mond en bitter in de buik, Ezechiël 3:3, Openbaring 10:9. De zonde wordt gevolgd door de toorn Gods en welk blusmiddel kan dat vuur blussen? "Waar de worm niet sterft en het vuur niet uitgeblust wordt", Markus 9:44.

Eerste gebruik.

Merk op welk een dodelijk kwaad de zonde is en wat is het daarom vreemd dat iemand de zonde lief heeft! "Hoe lang zult gij de ijdelheid beminnen?", Psalm 4:3. "Die omzien naar andere goden en de flessen der druiven beminnen", Hoséa 3:1. De zonde is een gerecht waar men niet af kan blijven, hoewel het ziek maakt. Wie giet er nu eau de cologne in de goot? Wat is het jammer dat zo'n aangename hartstocht als liefde wordt uitgestort over zo'n vuil iets als zonde! De zonde brengt een angel in het geweten, een vloek in de bezittingen en toch heeft men de zonde lief. Een zondaar is de grootste zelf-verloochenaar, want om zijn zonde ontzegt hij zich een plaats in de hemel.

Tweede gebruik.
Doe alles liever dan zondigen. O, haat de zonde! Er zit meer kwaad in de minste zonde dan in de grootste lichamelijke kwalen die ons kunnen overkomen. De hermelijn wil liever sterven dan haar prachtige vacht bevuilen. Er zit meer kwaad in één druppel zonde dan in een zee van verdrukking. Verdrukking is slechts gelijk aan een scheur in een jas, maar de zonde is een steek in het hart. In de verdrukking zit iets goeds: in deze leeuw kan men wat honing vinden. "Het is mij goed, dat ik verdrukt ben geweest", Psalm 719:71. "Verdrukking is Gods vlegel om het kaf van ons af te slaan; niet om ons te verbrijzelen, maar om ons te reinigen", zegt Augustinus.
In de zonde zit echter geen goed; zij is het pit en merg van het kwade. De zonde is erger dan de hel, want de pijnen der hel zijn alleen een last voor het schepsel, maar de zonde is een last voor God. "Ik word neergedrukt onder uw ongerechtigheden, gelijk een wagen drukt, die vol garven is", Amos 2:13 (Eng. vert.).

Derde gebruik.
Als de zonde zo'n groot kwaad is, wat moest u dan dankbaar zijn jegens de Heere, als Hij uw zonde heeft weggenomen. "Ik heb uw ongerechtigheid van u weggenomen", Zacharia 3:4. Als u een lichamelijke ziekte zou hebben, pest of waterzucht, wat zou u dan dankbaar zijn als die weggenomen zou worden! Nog veel dankbaarder moesten wij zijn als de zonde is weggenomen.
God neemt de schuld der zonde weg door vergevende genade en de macht der zonde door dodende genade. O, wees dankbaar dat deze ziekte "niet tot de dood is", dat God uw natuur vernieuwd heeft en u door inplanting in Christus heeft doen delen in de zoetheid van deze Olijf, zodat de zonde, hoewel nog levend, niet over u heerst, maar dat de oudste, de jongste dient: de zonde als de oudste dient de genade als de jongste.

C. DE ZONDE VAN ADAM

15 Vraag. Wat was de zonde, waardoor onze eerste voorouders vielen uit die staat, waarin zij geschapen waren?
Antwoord. De zonde waardoor onze eerste voorouders vielen uit die staat, waarin zij geschapen waren, was, dat zij aten van de verboden vrucht, Gen. 3:6, 12.

Die zonde was dus het eten van de verboden vrucht. "Zij nam van zijn vrucht en at; en zij gaf ook haar man met haar, en hij at", Genesis 3:6.
Dit behelst:
1. Dat onze eerste ouders uit de staat van onschuld vielen.
2. De zonde waardoor zij vielen was het eten van de verboden vrucht.

1. Onze eerste ouders vielen uit de staat van onschuld. "God heeft den mens recht gemaakt, maar zij hebben vele vonden gezocht", Prediker 7:29. Adam was volmaakt heilig, hij was rechtschapen van gemoed en had een vrije wil ten goede; maar helaas heeft hij zijn eigen dood en de onze veroorzaakt: "hij heeft vele vonden gezocht."
(1) Zijn val was moedwillig. Hij had het vermogen om niet te vallen. De vrije wil was een afdoende bescherming om de verzoeking af te slaan. De duivel had hem niet kunnen dwingen, tenzij hij zijn toestemming daartoe had gegeven. De satan was alleen een verzoeker om te verlokken, niet een koning om te dwingen. Maar Adam liet zijn vermogen varen en liet zich tot zonde verlokken, net als een jonge minnaar die met één slag een prachtig adellijk goed verspeelt. Adam had immers een prachtig adellijk goed; hij was heer van de wereld. "Hebt heerschappij over de vissen der zee en over het gevogelte des hemels en over al het gedierte, dat op de aarde kruipt", Genesis 1:28. Maar hij verloor alles in één ogenblik. Terstond na zijn zonde verbeurde hij het paradijs.

(2) Adams val was al gauw; zijn koninklijke majesteit duurde niet lang.

Hoe lang heeft Adams verblijf in het paradijs geduurd vóór hij viel?
Antwoord. Tostatus beweert dat hij reeds de volgende dag gevallen is. Pererius beweert dat hij op de achtste dag na zijn schepping gevallen is. Het meest waarschijnlijk en de aangenomen mening is, dat hij op dezelfde dag viel als hij geschapen was. Dit meent Irenaeus, Cyrillus, Epifanius en vele anderen. De reden die mij daartoe overhalen zijn deze:
1. Er wordt gezegd dat Satan *een moordenaar van den beginne is,* Joh. 8:44. Nu, wanneer bedreef hij die moord. Niet de gezegende engelen; die kon hij niet bereiken. Ook niet de vervloekte engelen, want die hadden zichzelf in de ellende gestort. In welk opzicht was satan dan *een moordenaar van den beginne?* Zodra satan gevallen was, begon hij de mens tot zonde te verzoeken. Deze verzoeking leidde tot moord. Zodat het schijnt dat Adam niet lang in het Paradijs gebleven is. Spoedig na zijn schepping viel de duivel op hem, en vermoorde hem door zijn verzoeking.
2. Adam had nog niet gegeten van de Boom des Levens. "Nu dan, dat hij zijn hand niet uitsteke en neme ook van de Boom des Levens en ete en leven in eeuwigheid. Zo verzond hem de Heere God uit den hof van Eden." Genesis 3:22, 23. De Boom des Levens, die in het midden van het Paradijs stond, droeg van de uitstekendste vruchten van de hof. Het is werkelijk aannemelijk dat Adam één van de eerste

vruchten van die boom zou eten, had niet de slang hem verzocht met de Boom des kennis. Hieruit besluit ik, dat Adam op de dag van zijn schepping is gevallen, omdat hij nog niet gegeten had van de Boom des Levens, een boom die Hem het meest voor ogen stond, en die zo'n kostelijke vrucht droeg.

3. "De mens nochtans, die in waarde is, blijft niet." 'De mens, zijnde in eer, verbleef daarin niet', (Engelse vertaling). De rabbijnen leggen dit zó uit: *Adam, zijnde in eer, bleef dit niet één nacht.* Het Hebreeuwse woord voor verblijven, (masjal, overblijven, heersen) betekent, *dag en nacht ergens te blijven.* Het schijnt dat Adam niet één nacht in het Paradijs verbleef.

Eerste gebruik.
Leer uit het feit dat Adam al spoedig gevallen is de zwakheid van de menselijke natuur. Adam, in een staat der rechtheid geschapen, viel al spoedig af van God; hij verloor weldra het kleed van onschuld en de heerlijkheid van het paradijs. Als onze natuur al zwak was toen die op z'n best was, wat is deze dan thans, nu die op z'n slechtst is: Als Adam niet staande bleef toen hij volmaakte gerechtigheid bezat, wat zijn wij dan nu onbekwaam om staande te blijven, nu de zonde de haarlok van onze oorspronkelijke gerechtigheid heeft afgesneden. Als de zuivere natuur niet staande is gebleven, hoe zal dan de verdorven natuur staande kunnen blijven? Als Adam zich binnen enkele uren uit het paradijs gezondigd heeft, hoe spoedig zouden wij ons dan niet in de hel zondigen, als wij niet vastgehouden zouden worden door een grotere kracht dan de onze! Maar God legt Zijn eeuwige armen onder ons, Deuteronomium 33:27.

Tweede gebruik.
Leer uit het feit dat Adam spoedig gevallen is, hoe treurig het is als een mens aan zichzelf wordt overgelaten. Adam, aan zichzelf overgelaten, viel!
O, wat zou er dan van ons worden, hoe spoedig zouden wij vallen, als God ons aan ons zelf zou overlaten.
Een mens zonder Gods genade, aan zichzelf overgelaten, is als een schip in de storm, zonder loods of anker, dat weldra op de rotsen te pletter zal slaan. Zendt dat gebed toch tot God op: "Heere, laat me niet aan mijzelf over. Als Adam die het vermogen had, al zo spoedig viel, hoe gauw zal ik dan vallen die geen kracht heb."
O, smeek God vanwege Zijn macht en toezegging: "Mijn kracht wordt in zwakheid volbracht", 2 Korinthe 12:9.

B. De zonde waardoor onze eerste ouders vielen was het eten van de verboden vrucht. Overweeg deze twee dingen:
a. De aanleiding was de verzoeking door de slang. De duivel voer in de slang en sprak door de slang, zoals de engel sprak door Bileams ezelin.

Beschouw daarbij het volgende:
(1) Hoe subtiel satans verzoeking was.

- Zijn listen zijn erger dan zijn pijlen. Merk op hoe subtiel satan in het verleiden te werk ging. Hij ging steeds te werk als een bedrieger, hij begon zijn verzoeking met leugens. De eerste leugen was: "Gijlieden zult den dood niet sterven", Genesis 3:4.
- De tweede leugen was, dat God het geluk van onze eerste ouders misgunde. "God weet, dat ten dage als gij daarvan eet, zo zullen uw ogen geopend worden", vs.5, dat wil zeggen: dat God u verboden heeft van deze boom te

eten is, omdat Hij u uw geluk misgunt. De derde leugen was, dat zij daardoor aan God gelijk zouden worden. "Gij zult als God wezen", vs.5. Hierin lag het subtiele in zijn verzoeking. De duivel was eerst een leugenaar en daarna een moordenaar.

- Merk ook op hoe subtiel de duivel was, dat hij zo spoedig al onze eerste ouders aanviel, voor zij bevestigd waren in hun gehoorzaamheid. De engelen in de hemel zijn ten volle bevestigd in hun heiligheid; zij worden morgensterren genoemd, Job 38:7, en zij zijn vaste sterren; maar onze eerste ouders waren nog niet bevestigd in hun gehoorzaamheid, zij stonden nog niet lang in hun loopbaan van heiligheid. Hoewel zij het vermogen hadden om staande te blijven, was het niet onmogelijk dat ze zouden vallen; zij waren heilig, maar wel veranderlijk. Hierin lag nu ook satans list, dat hij onze eerste ouders verzocht vóór zij in hun gehoorzaamheid bevestigd waren.
- Satan was ook subtiel in zijn verzoeking door Eva aan te vallen, want hij dacht dat zij minder bekwaam was weerstand te bieden. Satan brak door de omheining waar hij dacht dat deze het zwakst was. Hij wist dat hij met zijn verzoeking gemakkelijker bij haar kon binnendringen om haar te verstrikken. Als een zeer geoefend soldaat gereed staat een kasteel te bestormen of in te nemen, let hij nauwkeurig op waar er een bres is, of hoe hij het gemakkelijkst kan binnenkomen; zo ook viel de satan het zwakkere vat aan. Hij verzocht Eva eerst, omdat hij dacht, dat als hij haar eenmaal kon overhalen, zij gemakkelijk haar man zou meetrekken. Zo bracht de duivel ook een verzoeking bij Job via zijn vrouw. "Zegen God en sterf", Job 2:9. Agrippa vergiftigde keizer Commodus door middel van een beker gekruide wijn; het was voor hem geheel niet verdacht omdat de wijn gekruid was en zijn vrouw hem de beker gaf. Satan wist dat een verzoeking die via zijn vrouw tot Adam zou komen meer kans van slagen zou hebben en minder verdacht zou zijn. O, wat bitter, dat soms naastbestaanden verleiders blijken te zijn! Een vrouw kan een valstrik zijn, als zij haar man van zijn plicht afhoudt of hem tot zonde verleidt. "Achab had zich verkocht om kwaad te doen in de ogen des HEEREN, dewijl Izébel, zijn huisvrouw, hem ophitste", 1 Koningen 21:25. Zij blies het vuurtje aan en maakte dat zijn zonde des te meer uitbrak. Het subtiele van satans handelswijze bestond in het verzoeken van Adam door middel van zijn vrouw; hij vermoedde dat zij hem dan wel tot zonde zou verleiden.
- De list van de satan bij het verzoeken van Eva lag in zijn aanval op Eva's geloof. Hij wilde haar overreden dat God geen waarheid gesproken had: "Gijlieden zult den dood niet sterven", Genesis 3:4. Dat was de meesterzet van satan: het geloof verzwakken. Toen hij dat aan het wankelen had gebracht en haar eenmaal tot wantrouwen had gebracht, bezweek ze en strekte weldra haar hand uit naar het verbodene.

(2) Let ook op satans wreedheid in de verzoeking. Spoedig nadat Adam met al zijn heerlijkheid was bekleed, wilde de duivel hem als het ware op de dag van Adams kroning, op wrede wijze onttronen en hem met al zijn nakomelingen onder de vloek brengen. Merk toch hoe weinig liefde de satan heeft tot de mens; hij heeft een onverzoenlijke haat tegen ons en haat kan nooit verzoend worden. Tot zover iets over de aanleiding tot de zonde van Adam, of van de verzoeking door de duivel.

b. De zonde zelf: "het eten van de verboden vrucht." Dat was heel gruwelijk, wat op drie manieren blijkt:
1. Betreffend de persoon die de zonde beging.
2. De verzwaring van de zonde.
3. Het vreselijke gevolg ervan.

1. *Het was afschuwelijk als wij letten op de persoon die de zonde beging.* Adam had uitmuntende, edele gaven ontvangen; hij was verlicht met kennis, versierd met heiligheid; hij kende zijn plicht. Het was voor hem even gemakkelijk Gods verbod te gehoorzamen als het te kennen. Hij kon kiezen of hij wilde zondigen of niet, en toch heeft hij moedwillig gegeten van de verboden boom.

2. *De verzwaring van Adams zonde.*
Waaruit blijkt het dan wel dat het zo'n grote zonde was? Het was toch maar het nemen van een "appel". Was het dan zo'n ernstige zaak een "appel" te plakken?
Antwoord. Het was een zonde tegen de oneindige God. Het was malum complexum, een zonde van grote omvang, vele zonden waren hier inééngestrengeld. Cicero zegt van hoogverraad, dat iemand die daaraan schuldig is, veel zonden in die ene heeft bedreven. Zo waren er ook in die ene zonde van Adam vele zonden begrepen. Het was een zonde, die als een vruchtbare buik was, een keten met veel schakels. Er waren tien zonden in begrepen.

a. Wantrouwen.
Onze eerste ouders geloofden niet dat wat God gesproken had waar was! God had gezegd, dat zij de dood zouden sterven ten dage als zij van die boom zouden eten! Zij geloofden niet dat zij zouden sterven, zij waren er niet van overtuigd dat zo'n prachtige vrucht de dood tot gevolg zou hebben. Dus door ongeloof maakten zij God tot een leugenaar; ja, wat nog erger was, zij geloofden de duivel eerder dan God.

b. Ondankbaarheid, die de inhoud is van elke zonde.
Adams zonde werd bedreven in het midden van het paradijs. God had hem overladen met verscheidene weldaden; Hij had Zijn beeld in hem afgedrukt; Hij had hem de heerschappij over de wereld gegeven; Hij had hem alle bomen van de hof tot spijs gegeven, behalve die ene, en nu nam hij juist van die boom! Dit was de hoogste ondankbaarheid; dit was net als de verf voor de wol, die de wol karmozijnrood maakt.
Toen Adams ogen geopend werden en hij zag wat hij gedaan had, mocht hij met recht wel beschaamd zijn en zich verbergen. Hoe zou hij, die midden in het paradijs had gezondigd God zonder te blozen in het Aangezicht kunnen zien?

c. In Adams zonde was ontevredenheid.
Was hij niet ontevreden geweest, dan zou hij nooit zijn staat hebben zoeken te veranderen. Men zou toch denken: Adam had genoeg, hij verschilde maar weinig van de engelen, hij had de mantel van onschuld als bedekking en de heerlijkheid van het paradijs als kroon; en toch was hij niet tevreden, hij wilde nog meer hebben. Hij wilde boven het gewone niveau van de schepselen uitsteken. Hoe uitgebreid was toch Adams hart, zodat de hele wereld het niet kon opvullen!

d. Hoogmoed, namelijk daarin dat hij als God wilde zijn.
Deze worm die nog maar net uit het stof te voorschijn was gekomen, stond nu naar de Godheid. "Gij zult als God. wezen", zei de satan en Adam hoopte inderdaad zo te

worden. Hij veronderstelde dat de boom der kennis zijn ogen zou gezalfd hebben en hem alwetend zou gemaakt hebben. Maar door te hoog te klimmen kwam hij ten val.

e. Ongehoorzaamheid.
God had gezegd: "Gij zult van die boom niet eten", maar hij wilde er wel van eten, hoewel het hem zijn leven kostte. Ongehoorzaamheid is een zonde tegen billijkheid en recht. Het is toch billijk dat wij Hem dienen door Wie wij onderhouden worden. God gaf aan Adam zijn rantsoen. Daarom was het niet meer dan billijk dat hij God onderdanig was. Hoe zou God het toch kunnen verdragen, dat Zijn wetten voor Zijn ogen met voeten getreden zouden worden? Dit deed Hem een vlammend zwaard aan het uiteinde van de hof plaatsen.

f. Nieuwsgierigheid.
Hij bemoeide zich met iets wat buiten zijn gebied lag en hem niet toebehoorde. God sloeg de mannen van Beth-Sémes toen zij in de ark keken, 1 Samuël 6:19. Adam wilde ook in Gods verborgenheid inzien en proeven wat verboden was.

g. Wellust.
Hoewel Adam uit al de andere bomen kon kiezen, kreeg hij toch wellust en moest hij van deze ene boom hebben. Net als Israël, dat de Heere manna bezorgde, engelenspijs, maar helaas hunkerden zij naar kwakkelen. Het was niet genoeg dat God in hun nooddruft voorzag, maar Hij moest ook nog aan hun wellust voldoen. Adam had niet alleen het noodzakelijke ontvangen, maar ook nog tot genot en toch begeerde hij in wellust de verboden vrucht.

h. Heiligschennis.
De boom der kennis was niet voor Adam en toch nam Hij ervan en beroofde zodoende God van Zijn rechtmatig bezit, wat heiligschennis is. Het werd Harpalos als een grote misdaad aangerekend toen hij de tempel had beroofd en de zilveren vaten had gestolen. Zo was het ook bij Adam die een vrucht stal van de boom die God speciaal voor Hemzelf had apart gezet. Heiligschennis is dubbele diefstal.

i. Moord.
Adam was het hoofd van de mensheid en al zijn nakomelingen waren in hem begrepen. Door te zondigen stortte hij direct zijn hele nakomelingschap in het verderf, tenzij vrije genade tussen beide kwam. Als het bloed van Abel al zo luid tot God riep: "Daar is een stem des bloeds van uw broeder, dat tot Mij roept van den aardbodem", Genesis 4:10, hoe luid moet dan wel het bloed van al Adams nakomelingen tot Hem om wraak roepen!

j. Aanmatiging.
Adam maakte misbruik van Gods weldaden; hij zegende zichzelf en zei dat hij vrede zou hebben. Hij dacht dat hij, ondanks dat hij in overtreding was, niet zou sterven; dat God eerder Zijn besluit zou herroepen dan hem straffen. Dat was de grootste aanmatiging. Wat was het verbreken van het verbond door Adam een afschuwelijke zonde! Eén zonde kan vele zonden in zich bevatten. Wij zijn geneigd geringe gedachten te koesteren over de zonde en te zeggen: "Zij is maar klein." Hoe vele zonden waren in Adams zonde begrepen! O, hoedt u toch voor elke zonde! Zoals er in één boekwerk vele delen samengebonden kunnen zijn, zo kunnen er vele zonden in één zonde begrepen zijn.

3e. Het vreselijke gevolg van de zonde.
Zij heeft de natuur van de mens verdorven. Wat is vergif, waarvan een druppel een hele zee zou kunnen vergiftigen, sterk. En hoe dodelijk is die zonde van Adam die alle mensen heeft kunnen vergiftigen en een vloek over hen heeft gebracht, tenzij die weggenomen wordt door Hem Die voor ons een vloek geworden is.

D. DE ERFZONDE

16 Vraag. Is het ganse menselijk geslacht in Adams eerste overtreding gevallen?
Antwoord. Nademaal het Verbond gemaakt was met Adam niet alleen voor hemzelf, maar ook voor zijn nakomelingen, zo heeft het ganse menselijk geslacht dat door voortteling van hem afdaalt, in hem gezondigd, en is met hem in zijn eerste overtreding gevallen, Gen. 2:16, 17; Rom. 5:18; 1 Kor. 15:21, 22.

Door één mens is de zonde in de wereld ingekomen, en door de zonde de dood", enz, Romeinen 5:12. Aangezien Adam ons allen representeerde, stonden wij in hem toen hij nog staande bleef en zijn wij in hem gevallen toen hij viel. Wij hebben in Adam gezondigd; zo staat het ook in die zelfde tekst, Romeinen 5:12: "in welken allen gezondigd hebben." Adam was het hoofd van het menselijk geslacht en aangezien hij schuldig is, zijn wij schuldig; net als de kinderen van een verrader, wier leven ook door hem besmet is. Omnus unus ille Adamfuerunt. "Wij allen hebben in Adam gezondigd, omdat wij een deel van Adam zijn", zegt Augustinus.

Maar waarom is het hele mensdom gevallen met Adam toen hij viel, terwijl niet alle engelen gevallen zijn toen er één viel?
Antwoord. Dit is niet te vergelijken. De engelen stonden niet in betrekking tot elkaar. Zij worden morgensterren genoemd; de sterren zijn niet van elkaar afhankelijk. Maar met ons was het anders, wij allen waren in de lendenen van Adam. Zoals een kind een "tak" is van de boom van de ouders, zo zijn wij een deel van Adam; daarom hebben wij ook gezondigd toen hij zondigde.

18 Vraag. Waarin bestaat de verdorvenheid van die staat, in welke de mens gevallen is?
Antwoord. De verdorvenheid van die staat, waarin de mens gevallen is, bestaat in de schuld van Adams eerste zonde. Ontbering van de oorspronkelijke gerechtigheid en verdorvenheid van zijne gehele natuur, welke gewoonlijk genoemd wordt: *oorspronkelijke zonde,* tezamen met alle dadelijke overtredingen daaruit voortkomende, Rom. 5:12, 19; 3:10-20; Ef. 2:1-3; Jac. 1:14, 15; Matth. 15:19.

Hoe wordt Adams zonde de onze?
1. Door toerekening. De Pelagianen hebben van ouds er aan vastgehouden dat Adams overtreding zijn nageslacht aantastte door navolging, niet door toerekening. Maar de tekst in Romeinen 5:12: "In welken allen gezondigd hebben" weerlegt dit.
2. Adams zonde is de onze ook geworden door voortplanting. De schuld van Adams zonde wordt ons niet slechts toegerekend, maar de verdorvenheid en boosheid van zijn natuur wordt aan ons overgedragen, zoals vergif vanuit de fontein naar de waterput gevoerd wordt. Dit is wat wij erfzonde noemen. "In zonde heeft mij mijn moeder ontvangen", Psalm 51:7. Adams melaatsheid kleeft ons aan, zoals Naämans melaatsheid Gehazi aankleefde, 2 Koningen 5:27.
   Deze oorspronkelijke verdorven begeerte wordt ook wel genoemd:

(1) De "oude mens", Efeze 4:22. Die wordt de oude mens genoemd, niet omdat hij zwak is, zoals oude mensen dat zijn, maar omdat hij lang meegaat en vanwege zijn mismaaktheid. In de ouderdom vallen de schone bloemen af; zo heet de erfzonde

ook wel oude mens, omdat zij onze schoonheid heeft doen verwelken en ons in Gods oog mismaakt doet zijn.

(2) De oorspronkelijke zondige begeerte wordt ook wel de "wet der zonde" genoemd, Romeinen 7:26. De erfzonde heeft vim coactivam, de kracht van een wet die van de persoon onderwerping eist. De mens moet wel doen wat de zonde van hem vraagt, wanneer zowel de liefde tot de zonde hem trekt als de wet der zonde hem dringt.

A. De erfzonde bepaalt ons bij iets wat wij kwijtgeraakt zijn en iets wat wij door de zonde ontvangen hebben.

(1) Iets wat wij kwijtgeraakt zijn. Carentia justitiae debitae. Wij missen die gerechtigheid die eens de onze was. Wij hebben die uitmuntende zuivere gestalte der ziel verloren, die wij eenmaal bezaten. De zonde heeft de haarlok van de oorspronkelijke heiligheid, waarin onze kracht was gelegen, afgesneden.

(2) Wat wij ontvangen hebben.
De erfzonde heeft onze ongerepte natuur besmet en bezoedeld. Bij de Romeinen stond de doodstraf op het vergiftigen van een bron. De erfzonde heeft de fontein van onze natuur vergiftigd, zij heeft de schoonheid in melaatsheid veranderd; zij heeft de hemelsblauwe, heldere lucht van onze ziel veranderd in middernachtelijk duister. De erfzonde is een tweede natuur van ons geworden. Een mens kan van nature niet anders dan zondigen. Al was er geen duivel om te verzoeken; en waren er geen slechte voorbeelden ter navolging, toch is er in de mens zo'n ingeworteld principe dat hij niet kan nalaten te zondigen, 2 Petrus 2:14. De mens kan evenmin ophouden te zondigen als een kreupel paard kan voortgaan zonder te hinken.

- De erfzonde behelst een afkeer van het goede. De mens heeft wel een begeerte naar geluk, maar hij weerstaat wat zijn geluk kan bevorderen. Hij heeft een afkeer van heiligheid, hij heeft een hekel aan bekering. Sinds wij van God zijn afgevallen, hebben wij geen zin om terug te keren.
- De erfzonde behelst ook een neiging tot het kwade. Als er, volgens de Pelagianen, zoveel goeds in ons is overgebleven na de val, waarom is er dan niet evenveel natuurlijke geneigdheid tot het goede als er is tot het kwade? De ervaring leert ons, dat er een natuurlijke overhelling in de ziel is tot het kwade. De heidenen hebben dit zelfs bij het licht van de natuur gezien. Hiërocles, de filosoof, zei: "Zondigen is in onze natuur ingegrift." De mensen houden de zonde als een zoete bete onder de tong. "Zij drinken het onrecht in als water", Job 15:16.
  Het is net als bij een waterzuchtig mens die steeds dorst heeft, maar niet verzadigd wordt. De mensen hebben een zekere "uitdroging" over zich, zij dorsten naar de zonde. Hoewel zij vermoeid worden van zondigen, willen ze toch zondigen. "Zij bedrijven alle onreinheid gieriglijk", Efeze 4:19; net als iemand die zijn wild volgt, hoewel hij vermoeid is; hij schept er toch genoegen in en kan het niet nalaten te volgen, Jeremia 9:15. Hoewel God zo veel vlammende zwaarden gezet heeft om mensen in hun zondige weg te stuiten, gaan ze er toch in door, wat immers duidelijk laat zien welk een sterke begeerte men heeft naar de verboden vrucht.

Wij bezien nog nader de natuur van de erfzonde. Let op de volgende zaken.

1. De uitgestrektheid ervan. Zij heeft zich als vergif verspreid over alle delen en vermogens van de ziel. "Het ganse hoofd is krank en het ganse hart is mat", Jesaja 1:5.

Het is net als bij een zieke, aan wie geen deel meer gezond is; zijn lever is opgezet, zijn voeten zijn door kanker aangetast, zijn longen teren weg; zulke besmette door de kanker aangetaste zielen hebben wij, tenzij Christus Die Zijn bloed tot een medicijn gegeven heeft, ons geneest.

- De erfzonde heeft onze verstandelijke vermogens verdorven. Zoals er bij de schepping "duisternis was op den afgrond", Genesis 1:2, zo is het ook met het verstand: er ligt duisternis over deze diepte. Zoals er in elke druppel zeewater zout zit en bitterheid in elk takje van de alsum, zo zit er zonde in elk vermogen der ziel. Het verstand is verduisterd: wij kennen weinig van God. Sinds Adam gegeten heeft van de boom der kennis en zijn ogen geopend werden, hebben wij het geestelijke gezicht verloren. Behalve onwetendheid in het verstand, is er ook dwaling en verkeerdheid in; wij kunnen niet meer recht over zaken oordelen, wij zien bitter voor zoet aan en zoet voor bitter, Jesaja 5:20. Bovendien is er veel hoogmoed, eigenwaan en vooroordeel aanwezig en zijn er veel vleselijke redeneringen. "Hoe lang zult gij de gedachten uwer ijdelheid in het binnenste van u laten vernachten?", Jeremia 4:14.
- De erfzonde heeft ook het hart bezoedeld. "Het hart is dodelijk", Jeremia 17:9 ("dodelijk boos", Eng. vert.) Het is een hel in het klein. In het hart bevinden zich legioenen lusten, verstoktheid, ongeloof, huichelarij, zondige opwellingen; het is als een kokende zee, vanwege driften en wraakgevoelens. "Dat er in hun leven onzinnigheden zijn in hun hart", Prediker 9:3. Het hart is de smidse van de duivel, waar allerlei kwaad wordt gesmeed.
- Wat de wil betreft, daarin is weerspannigheid, de zetel van opstand. De zondaar gaat dwars tegen Gods wil in om zijn eigen wil te volbrengen. "Wij zullen aan Melécheth des hemels roken", Jeremia 44:17. In de wil zit een ingewortelde vijandschap tegen heiligheid; hij is als een ijzeren pees, die weigert voor God te buigen. Waar is dan de vrijheid van de wil, als hij zo vervuld is, niet alleen met afkerigheid, maar met verzet tegen alles wat geestelijk is?
- De hartstochten zijn, als de snaren van een viool, ontstemd. Zij zijn als de kleinste raderen die krachtig voortbewogen worden door het hoofdrad, de wil. Onze hartstochten zijn op verkeerde voorwerpen gericht. Onze liefde gaat uit naar de zonde, en wij vinden ons genoegen in het schepsel. Onze hartstochten zijn van nature als de smaak van een zieke, die dingen begeert die nadelig en schadelijk voor hem zijn; hij roept om wijn als hij koorts heeft. Zo hebben ook wij onreine begeerten in plaats van heilige verlangens.

2. Erfzonde kleeft ons altijd aan. Zij kleeft aan ons als de zwarte huid van de moor, zodat wij er ons niet van kunnen ontdoen. Paulus schudde de adder van zijn hand af, maar wij kunnen deze ingewortelde verdorvenheid niet van ons afschudden. wij kunnen dit wel vergelijken met een wilde vijgenboom die tegen een muur opgroeit; waarvan de wortels gerooid zijn, maar toch zitten er nog wat uitlopers in de voegen tussen de stenen, die niet uitgeroeid kunnen worden, maar steeds weer zullen uitspruiten, tenzij de muur afgebroken wordt. De zondige begeerten zijn niet als iemand die maar één nacht overblijft, maar als een inwoner. "De zonde die in mij woont", Romeinen 7:17. Het is een malus genius, een "kwade geest", die ons overal achtervolgt. "Want de Kanaänieten wilden in hetzelve land wonen", Jozua 17:12.

3. De erfzonde houdt ons op en hindert ons in hert dienen van God. Vanwaar komt anders die dodigheid en traagheid in de godsdienst? Het is een vrucht van de erfzonde. Zij is het, die ons in onze plicht in slaap wiegt. "Het goede dat ik wil, doe ik niet",

Romeinen 7:19. De zonde wordt vergeleken met een gewicht, Hebreeën 12:1. Iemand bij wie gewichten aan zijn benen zijn vastgebonden kan niet snel lopen. Het is hetzelfde als bij die vis waar Plinius van spreekt, een zeelamprei, die zich vastklemt aan de kiel van een schip en het zo in zijn vaart hindert.

4. De erfzonde, die altijd in de ziel aanwezig is en als een bron is die onder de grond loopt, komt vaak onverwacht te voorschijn. Christen, u kunt niet geloven dat er zoveel kwaad in uw hart zit, dat plotseling tevoorschijn komt, als God u aan u zelf zou overlaten. "Maar wat is uw knecht, die een hond is, dat hij deze grote zaak doen zou?", 2 Koningen 8:13. Házaël kon het niet geloven, dat hij zo'n wortel van bitterheid in zijn hart omdroeg, zodat hij zelfs zwangere vrouwen zou opensnijden. Is uw knecht dan een hond? Ja, zelfs erger dan een hond, als die oorspronkelijke verdorvenheid in ons wordt opgewekt. Als er iemand naar Petrus zou zijn gegaan en gezegd hebben: "Petrus, binnen enkele uren zult u Christus verloochenen", dan zou hij gezegd hebben: "Is uw knecht een hond?" Maar helaas, Petrus kende z'n eigen hart niet en ook niet hoe ver het inwonend verderf de overhand zou krijgen. De zee moge kalm zijn en er onschuldig uitzien, maar als de wind opsteekt, wat kan ze dan woeden en schuimen! Zo moge uw hart thans ook goed schijnen, maar als de verzoeking de kop opsteekt, wat kan dan de erfzonde zich vertonen door op te schuimen in begeerte en drift. Wie zou gedacht hebben dat er overspel in David te vinden was en dronkenschap bij Noach en vloeken bij Job? Als God iemand aan zichzelf overlaat, wat kan dan in de heiligste mensen op aarde de erfzonde plotseling en op schandelijke wijze de kop op steken!

5. De erfzonde vermengt zich en verenigt zich met onze plichten en genadegaven.

a. Met onze plichten. Zoals een verlamde of gehandicapte hand niet zonder beven kan bewogen worden, aangezien er inwendige kracht ontbreekt, zo kunnen wij ook geen enkele heilige verrichting uitoefenen zonder te zondigen, aangezien de oorspronkelijke gerechtigheid ontbreekt. Wat een melaatse ook aanraakte, het werd onrein; zo is de erfzonde ook een melaatsheid, zij bezoedelt onze gebeden en tranen. Wij kunnen niet meer schrijven zonder vlekken te maken. Ik zeg echter niet dat de heilige plichten en goede werken van degenen die wedergeboren zijn, op zich zonde zijn, want dan zouden wij een blaam werpen op de Geest van Christus Die ze gewerkt heeft, maar toch zeg ik dat aan de beste werken van de kinderen Gods de zonde kleeft. Het bloed van Christus moet zelfs verzoening doen over onze heilige verrichtingen.
b. Met onze genadegaven. Er is roet het geloof altijd ongeloof gemengd, met de ijver lauwheid, met ootmoed hoogmoed. Zoals slechte longen astma of kortademigheid veroorzaken, zo heeft de erfzonde ons hart aangetast, zodat onze genade slechts heel zwak ademt.

6. De erfzonde is een krachtig werkend beginsel in ons. Zij ligt niet stil, maar spoort ons steeds aan en wekt ons steeds op tot het kwade; zij is een heel ongedurige inwoonster. "Hetgeen ik haat, dat doe ik", Romeinen 7:15. Hoe kwam Paulus er toch toe om zo te spreken? De erfzonde prikkelde hem en zette hem daartoe aan! De erfzonde is net als kwik, altijd in beweging. Als wij slapen, is de zonde wakker in onze verbeelding. De erfzonde spoort het hoofd aan om kwaad te bedenken en de handen om het uit te voeren. Zij heeft een beginsel van rusteloosheid in zich, zij ligt niet stil; zij is net als de pols die altijd slaat.

7. De erfzonde is de oorzaak van alle dadelijke zonde. Zij is fomus peccati, het aanmaakhout dat het vuur der zonde doet ontvlammen; zij is de baarmoeder waarin alle dadelijke zonden worden ontvangen. Daar uit komt moord, overspel, roof enz. Hoewel dadelijke zonde vaak schandelijker zijn, is de erfzonde toch afschuwelijker; de oorzaak is erger dan het gevolg.

8. De erfzonde wordt in dit leven niet geheel weggenomen. Hoewel de genade de zonde onderdrukt, zij neemt de zonde niet helemaal weg. Hoewel wij op Christus gelijken, daar wij de eerstelingen des Geestes hebben, toch zijn wij Hem niet gelijk in de overblijfsels van het vlees. Er zijn twee naties in de buik. De erfzonde is als die boom in Daniël 4:23: hoewel zijn takken en zijn stam afgehouwen waren, bleven echter de stronk en de wortels van de boom nog over. Hoewel de Geest steeds de zonde in de kinderen Gods verzwakt en neerhouwt, toch blijft de stronk van de erfzonde nog over. Zij is een zee die in dit leven niet zal opdrogen.

Maar waarom laat God die oorspronkelijke verdorvenheid na de bekering nog in ons blijven? Hij zou ons daar toch van kunnen verlossen, als het Heere behaagde?
Antwoord.
a. Hij doet dat om in de zwakste gelovige de kracht van Zijn genade te tonen. De genade zal de overhand hebben op een stroom van verdorvenheden. Waar komt dit door? De verdorvenheden zijn van ons, maar de genade is van God.
b. God laat de oorspronkelijke verdorvenheid blijven om ons te doen verlangen naar de hemel, waar geen zonde meer zal zijn om ons te bezoedelen en geen duivel om ons te verzoeken. Toen Elia ten hemel opgenomen werd, viel zijn mantel van hem af; zo zal ook als de engelen ons naar de hemel voeren, deze mantel van zonde van ons afvallen. wij zullen daar nooit meer klagen over een dwaas hoofd of een ongelovig hart.

Eerste gebruik.
Als wij de erfzonde van onze ouders erven en als zij ons gehele leven in ons blijft, veroordeelt dit de Libertijnen en Kwakers, die zeggen dat zij zonder zonde zijn. Zij stellen dat zij volmaakt zijn; het geeft blijk van veel hoogmoed en onkunde, maar wij zien de zaden van de erfzonde in de besten van hen. "Voorwaar, er is geen mens rechtvaardig op aarde, die goed doet en niet zondigt", Prediker 7:20. Paulus klaagde zelfs over "het lichaam dezes doods", Romeinen 7:24. Hoewel de genade de natuur reinigt, maakt ze haar niet volmaakt.

Maar zegt de apostel niet van gelovigen dat hun "oude mens gekruisigd is", Romeinen 6:6 en dat zij "der zonde dood" zijn, Romeinen 6:11?
Antwoord.
a. Zij zijn inderdaad dood voor de zonde; reatus, geestelijk. Zij zijn dood voor de zonde zelf, als het gaat over de schuld en ze zijn dood voor regnum, de overheersing van de zonde, voor de macht der zonde. De liefde tot de zonde is gekruisigd.
b. Zij zijn ook volgens de wet dood voor de zonde. Evenals iemand die ter dood veroordeeld is, nu voor de wet dood is, zo zijn zij ook volgens de wet dood voor de zonde. Er is een doodvonnis uitgevaardigd tegen de zonde. Zij zal sterven en in het graf vallen, maar voorlopig leeft de zonde nog een tijdje. Niets dan de dood van het lichaam kan ons geheel verlossen van het lichaam des doods.

Tweede gebruik.
Laten wij de erfzonde ernstig nemen en laten wij ons daarvoor diep verootmoedigen. Zij kleeft ons aan als een ziekte, zij is een werkzaam beginsel in ons, ons aansporend tot het kwade. De erfzonde is erger dan alle dadelijke zonden, de fontein is immers belangrijker dan de stroom. Sommigen denken dat, zo lang zij uitwendig netjes wandelen, alles wel is, maar ach, onze natuur is vergiftigd. In een rivier kan een heldere stroming zijn, terwijl er vuil op de bodem ligt. U draagt een hel met u mee, u kunt niets doen of u bezoedelt hetgeen gij doet. Uw hart maakt het helderste water dat er door loopt, als door modderige grond, vuil.
Ja, al bent u wedergeboren, dan is er nog veel van de oude mens in de nieuwe mens. O, wat moest de erfzonde ons verootmoedigen! Dit is dan ook één van de redenen, waarom God de erfzonde in ons heeft laten blijven, omdat Hij die wil gebruiken als een doorn in onze zijde om ons te vernederen.
Zo vernietigde de bisschop van Alexandrië al de afgoden op één na, nadat het volk het Christendom had aangenomen, opdat zij bij het zien van die afgod zouden walgen van hun vorige afgoderij. Zo laat God ook de erfzonde blijven, opdat wij onze trotse veren zouden strijken. Onder de zilveren vleugelen van onze genade bevinden zich zwarte voeten.

Derde gebruik.
Laat het gevoelen hiervan ons dagelijks omhoog doen blikken om hulp. Smeek om het bloed van Christus om de schuld der zonde af te wassen en om Zijn Geest om de macht der zonde te doden. Smeek om opwas in de genade. Hoewel de genade het bestaan van de zonde niet kan wegnemen, kan ze wel maken dat de zonde niet heerst. Hoewel de genade de zonde niet kan uitdrijven, kan zij die wel terugdrijven. Tot troost zeggen we: waar de genade met de zonde strijdt, zal de dood de overwinning doen behalen.

Vierde gebruik.
Laten wij vanwege de erfzonde steeds nauwgezet wandelen en waken over ons hart. De zonde van onze natuur is als een slapende leeuw, het geringste wat hem doet ontwaken, maakt hem razend. Hoewel de zonde van onze natuur zich stil schijnt te houden en als vuur onder de as verscholen ligt, hoe snel kan ze echter, als ze maar een weinig door een verzoeking wordt opgerakeld en aangeblazen, vlam vatten en schandelijke boosheden veroorzaken! Daarom behoren wij altijd waakzaam te wandelen. "Hetgeen Ik u zeg, dat zeg Ik allen: Waakt", Markus 13:37. Een afzwervend hart heeft behoefte aan een waakzaam oog!

E. DE ELLENDE VAN DE MENS DOOR DE VAL

19 Vraag. Welke is de ellende van die staat, waarin de mens gevallen is?
Antwoord. Het ganse menselijk geslacht, heeft door zijn val, de gemeenschap met God verloren, Gen. 3:8, 10, 24, is onder Zijn toorn en vloek, Ef. 2:2, 3; Gal. 3:10, en alzo verbonden tot alle ellenden in dit leven, tot de dood zelfs en tot de pijnen der hel in eeuwigheid, Klaagt. 3:39 ; Rom. 6:23 ; Matth. 25:41, 46.
"En wij waren van nature kinderen des toorn", Efeze 2:3. Adam heeft een ongelukkige erfenis aan zijn nageslacht overgelaten: zonde en ellende.

Daar wij de eerste van deze twee, de erfzonde, reeds beschouwd hebben, zullen wij nu aandacht schenken aan de ellende van die staat.
In het eerste deel zagen wij de mens zondigen, in het tweede deel zullen wij hem zien lijden. De ellende als gevolg van de erfzonde is tweeërlei.

1. Wat wij verloren hebben
Door deze eerste zonde die wij erven, zijn wij de gemeenschap met God kwijtgeraakt. Adam had nauwe omgang met God, hij was Zijn gunsteling. Maar de zonde heeft ons allen in Gods ongunst gebracht. Toen wij Gods beeld verloren zijn, kenden wij Hem ook niet langer. Het wegzenden van Adam uit het paradijs door de Heere, toont ons zinnebeeldig hoe de zonde ons uit Gods liefde en gunst heeft verbannen.

2. Wat van ons geworden is:
(1) Wij zijn onder de macht van satan gekomen.
(2) Wij zijn erfgenamen van Gods toorn.
(3) Wij zijn allerlei ellenden in dit leven onderworpen.
(4) Ons wacht aan de hel en de verdoemenis.

(1) De eerste ellende is, dat wij van nature "onder de macht van satan" verkeren, die wel genoemd wordt "de overste van de macht der lucht", Efeze 2:2. Voor de val was de mens een vrije staatsburger, nu is hij een slaaf; voorheen was hij koning op zijn troon, nu is hij een gevangene. En aan wie is de mens als slaaf verbonden? Aan iemand die zijn hater is. Dit was juist de verzwaring van Israëls dienstbaarheid. "Hun haters heersten over hem", Psalm 106:41. Door de zonde zijn wij slaven van satan geworden, die een hater is van de mensen en die al zijn wetten met bloed schrijft.
De zondaren vóór hun bekering staan onder de bevelvoering van satan. Zoals een ezel onder bevel staat van zijn drijver, zó slooft hij zich uit voor de duivel. Nauwelijks komt de duivel met een verzoeking, of de zondaar gehoorzaamt hem. Zoals het schip onder bevel staat van de stuurman, die het stuurt waarheen hij wil, zo staat de zondaar onder bevel van satan en die stuurt het schip altijd naar de ingang van de hel. De duivel heerst over alle vermogens en krachten van de zondaar.

a. Hij regeert over zijn verstand
Hij verblindt de mensen door onwetendheid en dan heerst hij over hen; net als de Filistijnen die eerst Simsons ogen hebben uitgestoken om hem daarna te binden. Satan kan met iemand die onwetend is, doen wat hij wil; omdat hij de dwaling in zijn weg toch niet ziet, kan de duivel hem tot elke zonde verleiden. U kunt een blinde leiden waarheen u maar wilt. Elke zonde vindt zijn grond in onwetendheid!

b. Satan bestuurt de wil. Hoewel hij de wil niet kan dwingen, kan hij die toch door verleiding meevoeren. "Gij wilt de begeerten uws vaders doen", Johannes 8:44. Hij heeft uw hart in zijn bezit en gij wilt hem gehoorzamen. "Wij willen roken aan de Melécheth des hemels", Jeremia 44:17. Als de duivel door zijn verzoekingen een zondaar aanport, zal deze door alles heen breken om Gods wetten te overtreden en zo zal de satan gehoorzaam zijn. Waar blijft u dan met de vrije wil, als satan er zo'n macht over heeft? "Gij wilt zijn begeerte doen." Er is geen lichaamsdeel, of het staat in dienst van de satan: het hoofd bedenkt de zonde, de handen voeren de zonde uit, de voeten zijn de loopjongen van de satan.
"Slavernij is voor een edele geest verfoeilijk", Cicero. Satan is de ergste tiran; daar is de wreedheid van een kannibaal of van Nero niets bij. Andere tirannen heersen slechts over de lichamen, maar de satan over het geweten. Andere tirannen hebben nog wat medelijden met hun slaven; hoewel zij op de galleien werken, geven zij hun toch eten en gunnen hun rusturen, maar satan is een meedogenloze tiran, hij gunt hen geen enkele rust. Wat heeft Judas al moeite gedaan! De duivel wilde hem geen rust geven vóór hij Christus verraden had en daarna liet hij hem zijn handen in zijn eigen bloed dopen.

Eerste gebruik.
Zie hier onze ellende door de oorspronkelijke val; slaven van satan geworden, Efeze 2:2. Er staat van satan dat hij met succes werkt in de kinderen der ongehoorzaamheid. Wat is het een droeve plaag als een zondaar aan de wil van de satan is overgeleverd. Net als een slaaf: als zijn meester hem gebiedt in de mijnen te werken, of stenen in de steengroeve te houwen of de roeispanen te trekken, moet de slaaf het alles doen, hij durft niet te weigeren. Als de duivel iemand gebiedt te liegen of te stelen, weigert hij niet en wat erger is: hij gehoorzaamt deze tiran gewillig. Andere slaven worden tegen hun wil gedwongen: "De kinderen Israëls zuchtten over hun dienst", Exodus 2:23. Maar zondaren zijn gewillige slaven, zij willen de vrijheid niet, zij kussen hun boeien.

Tweede gebruik.
Laten wij alles in het werk stellen om uit deze jammerlijke toestand te geraken waarin de zonde ons heeft neergeworpen, om van onder de macht van de satan uit te komen. Als één van uw kinderen slaaf zou zijn, zou u grote sommen geld geven om hem vrij te kopen en als nu uw ziel een gebonden slaaf is, wilt u dan niet alles doen om die te bevrijden?
Maak een nuttig gebruik van het evangelie. Het evangelie verkondigt een jubeljaar voor gevangenen. De zonde houdt de mens in banden, maar het evangelie maakt hem vrij. Het doel van de prediking van Paulus was "om mensen te bekeren van de macht des satans tot God", Handelingen 26:18. De ster van het evangelie voert u tot Christus en als u Christus ontvangt, zijt u vrijgemaakt, weliswaar nog niet van het zondige bestaan, maar toch wel van de tirannie van de satan. "Indien dan de Zoon u zal vrijgemaakt hebben, zo zult gij waarlijk vrij zijn", Johannes 8:36. Hoopt gij als koningen te heersen in de hemel en zult u dan nu de satan in u laten regeren? Denk toch nooit dat u koningen zult zijn als u sterft, terwijl u slaven zijt in dit leven! De kroon der heerlijkheid is voor overwinnaars, niet voor gevangenen. O, komt toch uit van onder het rechtsgebied van satan, dat de banden van uw zonden doorgevijld mogen worden door boete en berouw.

(2) "Wij waren van nature kinderen des toorns."
De verklaring van Tertullianus is hier fout, die "kinderen des toorns" onderwerpelijk verstaat, dat wil zeggen onderwerp van toorn en drift en zodoende dikwijls zondigend door onze opvliegende toornige gesteldheid van de geest. Maar met "kinderen des toorns" bedoelt de apostel hier passief "erfgenamen des toorns", blootgesteld aan Gods misnoegen. God was eenmaal een Vriend, maar de zonde heeft die vriendschapsband verbroken. Nu is Gods vriendelijk gelaat in fronsen veranderd. Wij zijn nu verplicht voor de Rechter te verschijnen; wij zijn kinderen des toorns geworden. "En wie kent de sterkte van Gods toorn?", Psalm 90:11. "Des konings gramschap is als het brullen eens jongen leeuws", Spreuken 19:12. Wat beefde het hart van Haman toen de koning in toorn van de maaltijd op stond! Esther 7:7. Maar Gods toorn is oneindig, de toorn van alle anderen is maar als een vonk vergeleken met deze vlam. Toorn in God is geen hartstocht zoals bij ons, maar het is een daad van Zijn heilige wil, waardoor Hij de zonde haat en besluit haar te straffen. Deze toorn is erg naargeestig, het is deze toorn Gods die de verdrukkingen in het leven bitter maakt, want als een ziekte ons aangrijpt, vergezeld van de toorn Gods, veroorzaakt dit gewetenswroeging.
Een vermenging van vuur en hagel maakte de plaag heel vreselijk, Exodus 9:24. Zo is ook een vermenging van Gods toorn met verdrukking een kwelling; dat is de scherpe angel erin. Gods toorn, nog slechts als dreiging, als een overhangende bui deden Eli's beide oren reeds klinken, wat moet het dan wel zijn als deze toorn losbarst?
Het is vreselijk als de koning tegen een verrader uitvaart en hem bestraft, maar het is verschrikkelijker als hij hem op de pijnbank laat leggen of hem laat radbraken. "Wie kent de sterkte van Gods toorn?" Zolang wij kinderen des toorns zijn, mogen wij ons geen enkele belofte toe-eigenen; die zijn immers als de boom des levens, die verschillende soorten vruchten draagt, maar wij hebben niet het recht om ook maar één blad ervan te plukken.

"Kinderen des toorns", Efeze 2:3. "Vreemdelingen van de verbonden der belofte", Efeze 2:12. De beloften zijn als een verzegelde fontein. Zolang wij in onze natuurstaat zijn, zien wij niets anders dan het vlammende zwaard, en zoals de apostel het zegt: "Er blijft niets anders over als schrikkelijke verwachting des oordeels en hitte des vuurs", Hebreeën 10:27. Zolang wij kinderen des toorns zijn, zijn wij erfgenamen van al Gods vloeken, Galaten 3:10.
Hoe kan een zondaar in zo'n toestand alleen denken aan eten en drinken? Vergelijk het met het feestmaal van Damocles, die terwijl hij aan tafel zat met een zwaard dat aan een dunne draad boven zijn hoofd hing, weinig trek had om te eten. Zo hangt het zwaard van Gods toorn en vloek elk ogenblik boven het hoofd van een zondaar. wij lezen van een vliegende rol beschreven met vloeken, Zacharia 5:3. Een rol beschreven met vloekspraken gaat uit tegen elke persoon die leeft en sterft in de zonde. Gods vloek verzengt alles waar hij komt. Er ligt een vloek op de naam van de zondaar, een vloek op zijn ziel, een vloek op zijn bezittingen en zijn nakomelingen, een vloek op de godsdienstplichten.
Het zou heel erg zijn als alles wat iemand zou eten in vergif zou veranderen; de zondaar eet en drinkt echter zijn eigen oordeel aan des Heeren tafel. Zo is het vóór de bekering. Zoals de liefde van God alle bitter zoet maakt, zo maakt de vloek van God alle zoet bitter.

Eerste gebruik.
Merk toch hoe ellendig wij zijn, geworden door de val. Erfgenamen des toorns. En kunnen wij dan gerust zijn in zo'n staat? Als iemand bij de koning in ongenade

gevallen is, zal hij dan niet alles in het werk stellen om weer in zijn gunst hersteld te worden? O, laten wij toch vlieden van de toorn Gods! En waarheen zullen wij anders vlieden dan tot Jezus Christus? Er is niemand anders om ons te beschutten tegen de toorn Gods. "Jezus heeft ons verlost van den toekomenden toorn", 1 Thessalonicenzen 1:10.

(3) Wij zijn allerlei uitwendige ellende onderworpen.
Alle moeiten, verbonden met het leven van de mens, zijn de bittere vruchten van de erfzonde. De zonde van Adam "heeft het schepsel aan de ijdelheid onderworpen", Romeinen 8:20. Is het geen gedeelte van de ijdelheid van het schepsel, dat alle genoegens hier beneden z'n hart niet vervullen kunnen, evenmin als de adem van een zeeman de zeilen van het schip kan doen bollen?

"Als zijn genoegzaamheid zal vol zijn, zal hem bange zijn", Job 20:22 ("In het midden van zijn voldoening is hij nog behoeftig", Eng. vert.) Er is altijd nog iets wat ontbreekt en een mens wil steeds meer; het hart is altijd waterzuchtig, het dorsten wordt nooit verzadigd.
Sálomo wierp al de schepselen in één smeltkroes en toen hij het pit en merg eruit wilde halen, was er niets dan schuim over. "Alles was ijdelheid", Prediker 1:2.
Ja, het is een kwellende ijdelheid, niet slechts ledigheid, maar bitterheid, ons leven is moeite en verdriet; wij komen ter wereld met een schreeuw en gaan er uit met een zucht, Psalm 90:10. Sommigen hebben verklaard dat zij het leven dat zij geleid hadden niet wilden overdoen, omdat er in hun leven meer water dan wijn was geweest, meer water van tranen dan wijn van vreugde. "Een lang leven is alleen maar een lange kwelling", Augustinus. "De mens wordt tot moeite geboren", Job 5:7. Niet iedereen wordt geboren als erfgenaam van landerijen, maar iedereen wordt wel geboren als erfgenaam van moeite en zorg. U kunt net zo goed het gewicht van lood afscheiden als moeite van een mens. Onze moeiten in dit leven eindigen niet, maar veranderen slechts. Moeite is het ongedierte dat voorkomt uit de verrotte materie der zonde. Waaruit komen al onze angsten anders dan uit de zonde?
"De vrees heeft pijn", 1 Johannes 4:18. Vrees is de koorts van de ziel, zij doet haar beven. Sommigen vrezen dat er gebrek komt, anderen vrezen verschrikkelijke dingen, weer anderen vrezen verlies van betrekkingen; als wij ons verheugen is het met beving. Waar komen al onze teleurstellingen anders vandaan dan van de zonde? Waar wij uitzien naar troost, is kruis en druk; waar wij honing verwachten, proeven wij alsem. Waar komt het vandaan dat de aarde vervuld is met geweld, dat de goddeloze de man die rechtvaardiger is dan hijzelf verdrukt?, Hábakuk 1:13. Waar vandaan komt zoveel bedrog in de handel, zoveel valsheid in vriendschap, zoveel tegenspoeden in de familie? Waar komt het vandaan dat kinderen er blijk van geven hun plicht te verzaken en dat zij die voor hun bejaarde ouders tot steun zouden moeten zijn, nu hun het hart doorpriemen? Waar komt het vandaan dat knechten ontrouw zijn aan hun heer?
De apostel spreekt van sommigen die engelen in hun huis geherbergd hebben, Hebreeën 13:2, maar hoe vaak herbergen sommigen duivels in hun huis in plaats van engelen! Waar komt alle oproer en verdeeldheid in een koninkrijk vandaan? "En in die tijden was er geen vrede voor degene die uitging en degene die inkwam", 2 Kronieken 15:5. Dit alles is het zure klokhuis van de appel die onze eerste ouders gegeten hebben; de vrucht van de eerste zonde.

Bovendien komen alle handicaps en ziekten van het lichaam, alle koortsen, krampen, ontstekingen door de zonde. Er zou nooit een steen in een nier kunnen zijn, als er niet eerst "een steen in het hart" was geweest.
Ja, de dood van het lichaam is het vruchtgevolg van de eerste zonde. "De zonde is in de wereld gekomen en door de zonde de dood", Romeinen 5:12.
Adam was onsterfelijk geschapen, maar voorwaardelijk: als hij niet zou zondigen. De zonde groef het graf van Adam. De dood is voor de natuur verschrikkelijk. Lodewijk, koning van Frankrijk, verbood allen die aan zijn hof kwamen het woord dood voor hem hoorbaar te noemen. De Socinianen zeggen, dat de dood slechts komt door de gebreken in ons gestel. Maar de apostel zegt: de zonde heeft de dood in de wereld gebracht; door de zonde is de dood gekomen.
Adam was zeker niet gestorven, als hij niet had gegeten van de boom der kennis. "Ten dage als gij daarvan eet, zult gij den dood sterven", Genesis 2:17, waaruit volgt dat als Adam niet had gegeten, hij ook niet zou zijn gestorven.
O, zie toch welk een ellende gevolgd is op de eerste zonde! De zonde verstoort de harmonie en de juiste temperatuur in het lichaam en breekt de bouw van het lichaam af.

(4) Erfzonde zonder boetvaardigheid stelt ons bloot aan hel en verdoemenis.
Dit is de tweede dood, Openbaring 20:14, die bestaat in twee dingen.

a. Paena damni. Een straf van verlies. De ziel wordt uitgebannen uit de zalige tegenwoordigheid Gods, in Wiens tegenwoordigheid een volheid van vreugde is.
b. Paena sensus. Een straf van gevoel. De zondaar zal de kokende fiolen van Gods gramschap gevoelen. Dit is alles doordringend en blijvend, Johannes 3:36 en voor de zondaar bestemd, 2 Petrus 2:17.

Als Gods toorn maar een weinig ontstoken wordt en enkele vonken daarvan vliegen in dit leven in de consciëntie van een mens en het is dan al zo vreselijk, wat zal het dan zijn als God Zijn ganse toorn opwekt? In de hel is de worm en het vuur, Markus 9:44.
De hel is de volle concentratie van de ellende; daar is oordeel zonder erbarmen.
O, wat worden daar vlammen van toorn, zeeën van wraak, rivieren van zwavelvuur over de verdoemden uitgegoten! Bellarminus is van mening, dat één glimp van het helse vuur voldoende zou zijn om de grootste zondaar christen te maken, ja te doen leven als een kluizenaar, in een zeer streng zonde-kruisigend leven. Wat is alle vuur hierbij vergeleken anders dan slechts geschilderd vuur? "Het zal ondraaglijk zijn en toch onmogelijk om te ontkomen."
En deze helse tormenten zijn voor eeuwig, daarvoor is geen tijd gesteld. "Zij zullen den dood zoeken en zullen dien niet vinden", Openbaring 9:6. Origenes verbeeldde zich dat er een vurige stroom zou zijn waarin de zielen van zondige mensen gereinigd zouden worden na dit leven om dan naar de hemel te gaan, maar het vuur zal eeuwig zijn. De adem des Heeren steekt dit vuur aan en waar zullen wij blusmiddelen vandaan halen om het te doven? "En de rook van hun pijniging gaat op in alle eeuwigheid, en zij hebben geen rust dag en nacht", Openbaring 14:11.
En dit alles is te wijten aan de eerste zonde!

Eerste gebruik.
Welke treurige gedachten behoren wij te hebben over deze eerste zonde, die zo vele ellende teweeggebracht heeft. Kan daar honing uit deze leeuw gehaald worden? Kunnen wij druiven plukken van deze doorn? Hemel en aarde zijn er door tegen ons opgezet. Kiezen wij deze doornbos om over ons te regeren, zo kome vuur uit deze doornstruik om ons te verteren.

Tweede gebruik.
Wat zijn alle gelovigen dank verschuldigd aan Jezus Christus; Die hen heeft bevrijd van de ellende waaraan de zonde hen heeft blootgesteld! "In Welken wij hebben de verlossing door Zijn bloed", Efeze 1:7. De zonde heeft ellende en vloek in de wereld gebracht; Christus heeft de ellende geheiligd en de vloek weggenomen. Ja, Hij heeft niet alleen de gelovigen bevrijd van de ellende, maar Hij heeft voor hen een kroon van heerlijkheid en onsterfelijkheid verworven.
"En als de overste Herder verschenen zal zijn, zo zult gij de onverwelkelijke kroon der heerlijkheid behalen", 1 Petrus 5:4.

HET VERBOND DER GENADE EN DE MIDDELAAR VAN DAT VERBOND

A. HET VERBOND DER GENADE

20 Vraag. Heeft God het ganse menselijk geslacht laten vergaan, in de staat van zonde en ellende?
Antwoord. God heeft uit enkel welbehagen, van eeuwigheid ten eeuwigen leven uitverkoren, Ef. 1:4; en heeft een Verbond der Genade aangegaan, om hen uit die staat der zonde en ellende te verlossen, en ze in een staat de zaligheid te brengen, door een Verlosser, Rom. 3:20-22; Gal. 3:21, 22. "Ik zal met u een eeuwig verbond maken", Jesaja 55:3.

Aangezien de mens door de val in een doolhof van ellende gezonken is en er geen weg meer voor hem is om zichzelf daaruit te bevrijden, heeft het God behaagd een nieuw verbond met hem op te richten en hem weer het leven terug te geven door een Verlosser. De grote zaak waar ik nu op in zal gaan is, dat er een nieuw verbond gesloten is tussen God en de uitverkorenen.

Wat is dat nieuw verbond?
Antwoord. *Het is een plechtig verdrag, een overeenkomst tussen God en de gevallen mens, waarin de Heere Zich verbindt onze God te zijn en ons tot Zijn volk te formeren.*

Welke namen worden aan dit verbond gegeven?
Antwoord.
a. Het wordt genoemd *het verbond des vredes* in Ezechiël 37:26, omdat het de verzoening tussen God en ootmoedige zondaren verzégelt.
Voor de sluiting van dit verbond was er niets dan vijandschap. God had ons niet lief, want een heilig God kan een schepsel dat zondigt niet lief hebben; en wij hadden Hem niet lief, aangezien een schuldig schepsel een God Die veroordeelt, niet lief kan hebben. Dus was er oorlog aan beide zijden. Maar God heeft een weg uitgedacht in dit nieuwe verbond om de verschillende partijen met elkaar te verzoenen, zodat het heel gepast verbond des vredes wordt genoemd.
b. Het wordt *verbond der genade* genoemd. Zo mag het zeker wel genoemd worden:
(1) Want het was genade dat God, toen wij het eerste verbond verbroken hadden weer een nieuw verbond oprichtte, nadat wij onszelf in het verderf hadden gestort. Het verbond der genade is als tabula post naufragium, "een plank na een schipbreuk." O, die vrije genade van God, dat Hij nog wilde onderhandelen met zondaren en Zijn wijsheid en barmhartigheid wilde aanwenden om rebellen in het verbond der genade over te brengen!
(2) Het is een verbond der genade, omdat het een koninklijke oorkonde is die louter van genade spreekt: dat God zonden achter Zijn rug wil werpen; dat Hij vrijwillig wil liefhebben, Hoséa 14:4; dat Hij ons de wil heeft willen schenken om de genade van het verbond aan te nemen en de kracht om aan de voorwaarden van het verbond te voldoen, Ezechiël 36:27. Dit alles is louter genade.

Waarom maakte God een verbond met ons?
Antwoord. Het is louter gunst, genade en zorg voor ons. Een tiran wil geen verbond sluiten met slaven, die wil hun niet zo'n gunst betonen. Dat God met ons in een verbond treedt om onze God te zijn, is een bijzondere gunst. Een verbond is hier een

onderscheidingsteken tussen Gods volk en de heidenen. "Ik zal met u een eeuwig verbond oprichten", Ezechiël 16:60. Toen de Heere Abraham vertelde dat Hij met hem een verbond wilde sluiten, viel Abraham op zijn aangezicht, zo verwonderd was hij dat de God der heerlijkheid hem zo'n gunst wilde bewijzen, Genesis 17:2. God maakt een verbond met ons om ons aan Hem te verbinden, zoals het ook bij Ezechiël genoemd wordt: de band des verbonds, Ezechiël 20:37. God weet dat wij een onbetrouwbaar hart hebben en daarom wil hij een verbond maken om ons te binden. Het is een afschuwelijke goddeloosheid om nadat het verbond gesloten is van God af te wijken. Als één van de kuise nonnen, die zichzelf met een eed aan de godsdienst verbonden had, onteerd was, lieten de Roomsen haar levend verbranden. Het is een meineed als men na de plechtige verbondssluiting weer van God afwijkt.

Waarin verschilt het verbond der genade van het eerste verbond dat met Adam was gemaakt?
Antwoord. De voorwaarden van het eerste verbond waren veel strenger.

a. Want de minste tekortkoming zou het verbond met Adam van nul en gener waarde gemaakt hebben, maar vele tekorten maken het verbond der genade niet teniet. Ik geef toe, dat de minste zonde een overtreding van het verbond is, maar het maakt het niet totaal waardeloos. Er kunnen in een huwelijk vele gebreken zijn, maar elk gebrek verbreekt de huwelijksband niet. Het zou er treurig uitzien, als God zo dikwijls als wij het verbond met Hem verbreken, het verbond met ons zou breken, maar God rekent niet elke overtreding aan, maar "Hij gedenkt in de toorn des ontfermens."
b. Toen het eerste verbond verbroken was, liet het voor de zondaar geen middel tot herstel over, alle deuren van hoop waren gesloten; maar het nieuwe verbond laat wel voor de zondaar een middel tot herstel: het laat ruimte voor bekering en voorziet in een Middelaar. "Jezus, de Middelaar van het nieuwe verbond", Hebreeën 12:24.
c. In het eerste verbond komt alles aan op "werken", in het tweede op "geloven", Romeinen 4:5.

Maar zijn er ook geen werken vereist in het verbond der genade?
Antwoord.
Ja. "Dit is een getrouw woord, … opdat degenen die aan God geloven, zorg dragen om goede werken voor te staan", Titus 3:8. Maar het verbond der genade eist geen werken op dezelfde wijze als het verbond der werken. In het eerste verbond werden werken vereist als een voorwaarde tot het leven; in het tweede verbond worden ze geëist als tekenen van het leven. In het eerste verbond werden werken vereist als grond van de zaligheid; in het nieuwe verbond worden ze vereist als blijken van liefde tot God. In het eerste verbond werden ze vereist om onze personen te rechtvaardigen; in het nieuwe verbond om de genade te doen blijken.

Wat is de voorwaarde van het verbond der genade?
Antwoord. De voornaamste voorwaarde is het geloof.

Waarom is het geloof als enige genade de voorwaarde van het nieuwe verbond?
Om alle roem van het schepsel uit te sluiten. Geloof is een nederige genade. Als bekering of werken de voorwaarde van het verbond zouden zijn, zou een mens kunnen zeggen: Het is mijn gerechtigheid die mij heeft behouden, maar als dat het geloof is, waar is dan de roem? Geloof haalt alles uit Christus en geeft alle eer aan Christus; het

is een zeer nederige genade. Vandaar dat God deze genade bestemd heeft om de voorwaarde van het verbond te zijn. Als geloof de voorwaarde van het verbond der genade is, sluit dit hardnekkige, vermetele zondaren buiten het verbond.
Men zegt wel: er is een verbond der genade en wie er deel aan heeft zal zalig worden, maar hebt u ooit gehoord van een verbond zonder voorwaarde?
Antwoord. De voorwaarde van het verbond is geloof, en indien u geen geloof hebt, hebt u evenmin recht op het verbond als een vreemdeling of een boer van het platteland heeft op stadsrechten.

Eerste gebruik, tot onderwijzing.
Beschouw de wonderlijke goedheid Gods, door met ons een verbond te sluiten. Hij heeft nooit een verbond met de engelen gesloten, toen die gevallen zijn. Het was al Gods neerbuigende goedheid om een verbond met ons te sluiten in de staat der rechtheid, maar nog meer toen wij in de staat van vijandschap gekomen waren. In dit genadeverbond kunnen wij het hoogste van Gods liefde zien en de werking van Zijn ingewand jegens zondaren.
Dit is een huwelijksverbond. "Ik heb u getrouwd", spreekt de HEERE, Jeremia 3:14. In het nieuwe verbond geeft God Zichzelf aan ons en wat kan Hij meer geven? Hij vermaakt Zijn beloften aan ons en kan er beter verbintenis zijn?

Tweede gebruik, tot beproeving; of wij in het verbond met God zijn Er zijn drie kenmerken.

(1) Gods verbondsvolk is een nederig volk. "Zijt met de ootmoedigheid bekleed", 1 Petrus 5:5. Gods kinderen achten anderen beter dan zichzelf. In hun eigen waarneming zijn ze niets in zichzelf, Filippenzen 2:3. David roept uit: "Ik ben een worm en geen Man", hoewel hij een kind Gods is en koning is, is hij toch een worm, Psalm 22:7. Toen het gezicht van Mozes blonk, bedekte hij het met een sluier. Als de genade in Gods kinderen het meest uitblinkt, zijn zij bedekt met de sluier van ootmoed. Hoogmoed sluit buiten het verbond, want "God wederstaat de hovaardigen", 1 Petrus 5:5, en degenen die God wederstaat zijn zeker niet in het verbond.
(2) Een volk dat met God in een verbond is, is een gewillig volk; hoewel zij God niet volmaakt kunnen dienen, dienen zij Hem wel gewillig. Zij misgunnen God niet de tijd die zij in Zijn dienst besteden; zij deinzen niet terug voor lijden en murmureren er niet onder; zij zullen zelfs door een zee en een woestijn gaan als God hen daartoe roept. "Uw volk zal zeer gewillig zijn", Psalm 110:3, "een volk van gewilligheid", Hebreeuws. Het spontane en gewillige komt door de trekkende kracht van Gods Geest: de Geest dwingt (impellere) niet, maar trekt de wil (trahere) met zachtheid. Deze gewilligheid in de godsdienst maakt al onze verrichtingen daarin aangenaam. God neemt soms wel de gewilligheid aan zonder het werk, maar nooit het werk zonder de gewilligheid.
(3) Gods verbondsvolk is een geheiligd volk, de heiligheid des Heeren is op hen geschreven. "Gij zijt een heilig volk den HEERE Uw God", Deuteronomium 7:6. Gods verbondsvolk is afgescheiden van de wereld en geheiligd door de Geest. De priesters onder de wet moesten zich niet alleen wassen in het wasvat, maar waren ook getooid met prachtige kleding, Exodus 28:2. Dit was zinnebeeldig, om te tonen dat Gods volk niet alleen gewassen is van grove zonden, maar ook versierd is met heiligheid des harten: het draagt niet alleen de naam van God, maar ook Zijn beeld.

Tamerlane weigerde een pot goud toen hij zag dat het stempel van zijn vader er niet op stond, maar het Romeinse stempel. Heiligheid is het stempel van God; als Hij dat stempel niet op ons ziet, wil Hij ons als Zijn verbondsvolk niet erkennen.

Derde gebruik, tot vermaning.
Gij die buiten het verbond zijt, tracht er in gezet te worden, opdat God uw God moge zijn. Wat zou de oude wereld blij geweest zijn, als men in de ark was geweest. Wat zouden wij ons moeten benaarstigen om in de ark des verbonds te komen!

(1) Overweeg de ellende van degenen die leven en sterven buiten het verbond Gods! Die kunnen nergens heen in een uur van nood. Wat moet u toch doen als uw geweten u beschuldigt, als ziekte over u komt, hetgeen nog slechts een voorbode is om voor het sterven een schuilplaats te zoeken? Waarheen wilt u dan vluchten? Wilt u tot Christus opzien om hulp? Hij is alleen een Middelaar voor degenen die in het verbond zijn. O, wat zult u met schrik en wanhoop vervuld zijn en net als Saul zijn toen hij zei: "De Filistijnen krijgen tegen mij, en God is van mij geweken", 1 Samuël 28:15. Er is geen genade, tenzij u in het verbond met God zijt. Het verzoendeksel was op de ark gelegd en het verzoendeksel was niet groter dan de ark, om daarmee aan te geven dat de genade van God niet verder reikt dan het verbond.

(2) Beschouw toch de uitnemendheid van het verbond. Het is een beter verbond dan het verbond dat met Adam gemaakt werd.

- Ten eerste, omdat het vriendelijker en gunstiger is. De verrichtingen die in het eerste verbond zouden zijn afgewezen, worden in het tweede verbond aanvaard. Want hier aanvaardt God de wil voor de daad, 2 Korinthe 8:12; in het verbond der genade wordt oprechtheid bekroond. Waarin wij zwak zijn, wil God kracht geven en waarin wij te kort komen, wil God het van een Borg aanvaarden.
- Ten tweede is het een beter verbond, omdat het vaster is. "Hij heeft mij een eeuwig verbond gesteld, dat in alles welgeordineerd en bewaard is", 2 Samuël 23:5. Het eerste verbond was niet zo zeker; het rustte op een wankel fundament van werken. Adam had nauwelijks een voorraad gerechtigheid, of hij was failliet. Maar het verbond der genade is zeker; het ligt vast in Gods besluit en het rust op twee sterke pilaren, de eed van God en het bloed van God.
- Ten derde heeft dit verbond betere voorrechten. Het verbond der genade brengt verhoging met zich mee. Onze natuur wordt er edeler door, wij worden tot een hoger trap van heerlijkheid gevoerd dan in de staat der rechtheid, wij worden bevorderd om met Christus in Zijn troon te zitten, Openbaring 3:21. Wij staan, krachtens het genadeverbond, nader tot Christus dan de engelen; die zijn Zijn vrienden, wij zijn Zijn bruid. God is gewillig met ons in een verbond te treden. Waarom laat God u lokken en smeken door Zijn ambassadeurs om met Hem verzoend te worden, indien Hij niet gewillig was een verbond te maken?

"Ik zou graag in het verbond Gods zijn, maar ik ben een groot zondaar geweest en ik vrees dat God mij niet zal toelaten tot het verbond."
Antwoord. Als u uw zonden ziet en daarvan walgt, zal God u opnemen in het verbond. "Gij hebt Mij vermoeid met uw ongerechtigheden. Ik, Ik ben het, Die uw overtredingen uitdelg", Jesaja 43:24, 25. Zoals de zee grote rotsen bedekt, zo bedekt de genade van Gods verbond grote zonden. Van sommige Joden die Christus gekruisigd hadden, werden de zonden afgewassen in Zijn bloed.

"Maar ik ben het niet waardig dat God mij zou toelaten tot het verbond."
Antwoord. Het is nooit in Gods gedachten opgekomen om een nieuw verbond te maken op voorwaarde van waardigheid. Als God genade zou bewijzen aan niemand anders dan aan degenen die het waardig zijn, dan moet Hij aan niemand genade bewijzen. Maar het is juist Gods oogmerk in het nieuwe verbond om de rijkdom der genade uit te stallen, om ons vrijwillig lief te hebben; en als wij geen waardigheid in ons zelf hebben, ons aan te nemen op grond van de waardigheid van Christus. Laat daarom onwaardigheid u niet ontmoedigen, het is niet de onwaardigheid die iemand buiten het verbond sluit, maar de onwilligheid.

Wat zullen wij doen opdat wij in het verbond Gods ingaan?
Antwoord.
(1) Zoek de Heere in het gebed. Vraag de Heere om ontferming. Augustinus bad: *"Heere, wees mijn God in het verbond."* De Heere heeft een uitdrukkelijke belofte gegeven, dat het verbond aan ons bekrachtigd zal worden op het gebed; dan wil Hij onze God zijn en wij zullen Zijn volk zijn. "Het zal Mijn Naam aanroepen en Ik zal het verhoren. Ik zal zeggen: het is Mijn volk; en het zal zeggen: De HEERE is mijn God", Zacharia 13:9. Het moet echter wel een aanhoudend gebed zijn; kom als ernstige smekelingen; laat u toch niet afwijzen.
(2) Als u met God in een verbond wilt treden, breek dan het verbond met de zonde af. Voor dit huwelijksverbond moet er een scheiding zijn. "Indien gijlieden u met uw ganse hart tot den HEERE bekeert, zo doet de vreemde goden uit het midden van u weg, ook de Astharoths", 1 Samuël 7:3, De Astharoths waren hun godinnen. Zal er ergens een koning zijn die met iemand een verbond wil sluiten als hij in verbinding staat met de vijanden?
(3) Als u onder de band des verbonds wilt komen, zult u geloof moeten oefenen op het bloed des verbonds. Het bloed van Christus is het bloed der verzoening. Geloof in de kracht van dit bloed en u zult veilig geborgen zijn in Gods genade. "Nabij geworden door het bloed van Christus", Efeze 2:13.

Vierde gebruik, tot troost van degenen die mogen geloven dat zij deel hebben aan het verbond Gods.
(1) Gij die in het verbond met God zijt: al uw zonden zijn vergeven. Vergeving van zonde is de kroon der genade. "Die al uw ongerechtigheid vergeeft,... Die u kroont met goedertierenheid en barmhartigheden", Psalm 103:3, 4. Dit is een onderdeel van het verbond. "Ik zal hun tot een God zijn, ... Ik zal hun ongerechtigheid vergeven", Jeremia 31:33, 34. Als de zonde vergeven is, houdt alle toorn op. Hoe vreselijk is het als er slechts een vonk van Gods toorn in het geweten van een mens vliegt. Maar als de zonde vergeven is, is de toorn weg. God verschijnt u nu niet meer in het vuur of in een aardbeving, maar omgeven door een regenboog vol genade.
(2) Al uw tijdelijke zegeningen zijn vrucht van het verbond. Goddelozen krijgen nog zegeningen door Gods voorzienigheid, niet uit kracht van het verbond; zij krijgen die onder Gods toelating, niet uit Zijn liefde. Maar voor degenen die in het verbond zijn, zijn de zegeningen verzoet met Gods liefde en die vloeien tot hen door het bloed van Christus. Evenals Naman tot Gehazi zei: "Neem twee talenten", 2 Koningen 5:23, zo zegt God tot degenen die in het verbond zijn: neem twee talenten; neem gezondheid en neem Christus erbij; neem rijkdom en neem Mijn liefde erbij; neem het wildbraad en neem de zegen erbij; neem twee talenten.

(3) In alle omstandigheden moogt u pleiten op het verbond. Als verzoekingen op u aandringen, pleit dan op het verbond. "Heere, Gij hebt beloofd de satan haast onder mijn voeten te verpletteren; wilt u dan toelaten dat Uw kind zo gekweld wordt? Neem toch die briesende leeuw van me weg."
(4) Als u gebrek hebt, pleit op het verbond. "Heere, U hebt gezegd, dat mij niets zal ontbreken; zult U mij van de hel verlossen en niet mijn gebrek vervullen? Zult U mij een Koninkrijk geven en mij dagelijks brood onthouden?"
(5) Als u in het verbond met God zijt, zullen alle dingen u medewerken ten goede. Zelfs het kwade werkt mede ten goede, Psalm 25:10. Niet alleen de gouden paden, maar ook de bloedige paden zijn ten goede. Elke wind in Gods voorzienigheid zal hen dichter bij de hemel brengen. Verdrukking zal u verootmoedigen en louteren, Hebreeën 12:10. Uit de bitterste kruiden trekt God uw zaligheid. Verdrukking verhoogt de heerlijkheid van Gods kinderen. Hoe meer de diamant geslepen wordt, hoe meer hij schittert. Hoe zwaarder het kruis van Gods kinderen is, hoe meer gewicht hun kroon zal hebben.
(6) Als u eenmaal in het verbond zijt, zijt u er voor eeuwig in. De tekst noemt het een "eeuwig verbond", Jesaja 55:3. Degenen die in het verbond zijn, zijn de uitverkorenen; en Gods verkiezende liefde is onveranderlijk. "En Ik zal een eeuwig verbond met hen maken, dat Ik van achter hen niet zal afkeren, opdat Ik hun weldoe; en Ik zal Mijn vreze in hun hart geven, dat zij niet van Mij afwijken", Jeremia 32:40. God heeft Zijn kinderen zó lief, dat Hij hen niet zal verlaten; en Gods kinderen zullen God zó vrezen, dat zij niet van Hem zullen afwijken. Het is een "verbond der eeuwigheid." Dat moet wel zo zijn, want met wie is dit verbond gemaakt? Is het niet gemaakt met gelovigen? En staan die niet in verbond en vereniging met Christus? Christus is het Hoofd, zij zijn het lichaam, Efeze 1:22, 23. Dit is een nauwe vereniging, die zeer veel lijkt op de eenheid tussen God de Vader en Christus. "Opdat zij allen één zijn, gelijkerwijs Gij, Vader, in Mij en Ik in U, dat ook zij in Ons één zijn", Johannes 17:21. Welnu, aangezien de vereniging tussen Christus en de heiligen zo onafscheidelijk is, kan deze nooit ontbonden worden of het verbond vernietigd worden; zodat u welgetroost kunt sterven.
(7) Gij zijt in het verbond met God en gij gaat straks naar uw God. Ziedaar, een hartsterking voor uw sterfbed; de dood verbreekt de band tussen lichaam en ziel, maar vervolmaakt de band tussen Christus en de ziel. Dit heeft de heiligen doen verlangen naar de dood, zoals de bruid naar de huwelijksdag. "Begeerte hebbende om ontbonden te worden", Filippenzen 1:23. Iemand zei eens: "Leid mij, Heere naar die heerlijkheid, waarvan ik in een duistere spiegel een glimpje gezien heb."

Vijfde gebruik, tot besturing.
Om u te tonen hoe u, die de genade van het verbond gesmaakt hebt, behoort te wandelen en te leven als een volk dat een verbond met God heeft. Zoals u verschilt van anderen wat betreft waardigheid, zo moet u ook onderscheiden zijn in uw gedragingen.
(1) U behoort God lief te hebben. Gods liefde tot u vraagt uw liefde. Het is een vrije liefde. Waarom zou God anderen voorbij gaan en u opnemen in een vriendschapsverbond met Hemzelf? Onder de wet ging de Heere de leeuw en de arend voorbij en heeft de duif verkoren; dus gaat Hij de edelen en machtigen voorbij. Het is een volle liefde. Als God u in Zijn verbond opneemt, bent u Zijn Hephzibah, Jesaja 62:4; *Zijn lust is aan u.* Hij schenkt u de sleutel van al Zijn schatten. Hij overlaadt u met parels. Hij stelt hemel en aarde vast om u. Hij geeft u

op weg een tros druiven en zegt: "Mijn zoon, al het Mijne is uwe." Vraagt dit alles niet om uw liefde? Wie kan op deze gloeiende kolen treden wiens hart niet brandt van liefde tot God?

(2) Wandel in heiligheid. Het verbond heeft u tot een koninklijk volk gemaakt, wees derhalve een heilig volk. Schijn als lichten in de wereld; leef als engelen op aarde. God heeft u in het verbond opgenomen, opdat Hij met u gemeenschap zou hebben, en wat anders dan heiligheid kan uw gemeenschap met God onderhouden?

(3) Wandel in dankbaarheid, Psalm 103:1. God is uw God in het verbond; Hij heeft meer voor u gedaan dan Hij gedaan zou hebben, indien Hij u op de hoge plaatsen der aarde had doen rijden en u kronen en scepters had gegeven. O, neem de beker der verlossingen op en dank de HEERE! De eeuwigheid zal niet te lang zijn om Hem te prijzen. Muzikanten spelen hun muziek het liefst daar, waar het geluid het helderst klinkt; en God geeft Zijn weldaden het liefst daar, waar Hij de meeste lofprijzing ontvangt. Gij die een engelen-beloning hebt gekregen, doe dan ook engelen-werk! Begin het werk van lof en dank, dat gij voor eeuwig in de hemel hoopt te doen, reeds hier.

B. CHRISTUS, DE MIDDELAAR VAN HET VERBOND

21 Vraag. Wie is de Verlosser van de uitverkorenen Gods
Antwoord. De enige Verlosser van de uitverkorenen Gods, is de Heere Jezus Christus, 1 Tim. 2:5, 6, welke de eeuwige Zone Gods zijnde, mens is geworden, Joh. 1:14; Gal. 4:4, en alzo was en voortaan gebleven is, God en mens, in twee onderscheiden Naturen in één Persoon, eeuwiglijk, Rom. 9:5; Luk. 1:35; Kol. 2:9; Hebr. 7:24, 25.

"En tot den Middelaar des Nieuwen Testaments, *Jezus",* Hebreeën 12:24.
Jezus Christus is de Hoofdinhoud en het Wezen van het Evangelie, de Verwondering der engelen, de blijdschap en triomf der heiligen. De Naam Christus is zoet, die klinkt als muziek in de oren; Hij is als honing in de mond en een versterking voor het hart.
Ik zal nu niet ingaan op het tekstverband, maar thans alleen spreken over wat mijn doel thans hiermee is. Daar ik gehandeld heb over het verbond der genade, zal ik nu spreken van de Middelaar van dat verbond, van Hem Die gevallen zondaren weer herstelt, "Jezus, de Middelaar van het Nieuwe Testament."

In de Heilige Schrift worden aan Christus verschillende namen en aanduidingen gegeven als de grote Verlosser van mensen:

a. Soms wordt Hij Zaligmaker genoemd. "Gij zult Zijn Naam heten Jezus", Matthéüs 1:21. Het Hebreeuwse woord voor Jezus betekent Zaligmaker. Wie door Hem wordt verlost van de hel, wordt bevrijd van de zonde. Voor wie Christus Zaligmaker is, is Hij ook Heiligmaker: "Hij zal Zijn volk zaligmaken van hun zonden", Matthéüs 1:21. Er is geen andere zaligmaker. "En de zaligheid is in geen ander", Handelingen 4:12. Zoals er maar één ark was om de eerste wereld te redden van verdrinking, zo is er maar één Jezus om zondaren te redden van het verderf.
Evenals Naomi tot haar schoondochters zei: "Heb ik nog zonen in mijn lijf?", Ruth 1:11, zo heeft God ook geen andere Zonen in de baarmoeder van Zijn eeuwig besluit om onze Zaligmakers te zijn, behalve Christus. "Maar de wijsheid, vanwaar zal zij gevonden worden? De afgrond zegt: Zij is in mij niet en de zee zegt: zij is niet bij mij", Job 28:12, 14. Waar zal ergens anders de zaligheid gevonden worden? De engel zegt: zij is niet bij mij; het sterfelijk schepsel zegt: zij is niet bij mij; de middelen der genade zeggen: zij is hier niet. Christus alleen is de Bron des levens; de middelen der genade zijn de pijpleidingen die de genade vervoeren, maar Christus is de Bron Die ze voedt. "En de zaligheid is in geen ander", Handelingen 4:12.

b. Soms wordt Christus Verlosser genoemd. "En er zal een Verlosser tot Sion komen", Jesaja 59:20. Sommigen verstaan dit hier van Cyrus, anderen van een engel; maar de meeste oude joodse rabbijnen verstonden dit van Christus, de Verlosser der uitverkorenen. "Mijn Verlosser leeft", Job 19:25.
Het Hebreeuwse woord Goël, *Verlosser* betekent iemand die nauw verwant is en die het recht heeft een schuld af te lossen. Zo is Christus nauw verwant met Zijn volk, hun oudste Broeder en Hij heeft derhalve het meeste recht hen te verlossen.
c. In bovenstaande tekst wordt Christus Middelaar genoemd. "Jezus, de Middelaar van het Nieuwe Testament." Het Griekse woord voor Middelaar betekent "iemand die bemiddelt", iemand die de breuk heelt tussen twee partijen die met elkaar in onenigheid leven. God en wij zijn in oorlog met elkaar door de zonde. Nu bemiddelt Christus als "Scheidsrechter." Hij verzoent Zijn volk met God, door Zijn bloed;

daarom wordt Hij de Middelaar van het Nieuwe Testament genoemd. Er is geen mogelijkheid van gemeenschap en onderhandeling tussen God en mens dan alleen in en door een Middelaar.
Christus neemt de vijandschap in ons weg en de toorn Gods en maakt zo vrede. Christus is niet alleen een Middelaar van verzoening, maar ook van voorspraak.
"Want Christus is niet ingegaan in het heiligdom dat met handen gemaakt is, ... maar in den hemel zelven, om nu te verschijnen voor het aangezicht Gods voor ons", Hebreeën 9:24. Als de priester het offerdier geslacht had, moest hij met het bloed voor het altaar en voor het verzoendeksel verschijnen om het de Heere te tonen.
Welnu, beschouw in Christus, onze gezegende Middelaar, twee zaken:

1. Zijn Persoon.
2. Zijn genadegaven.

1. Zijn Persoon.
Zijn Persoon is beminnelijk; alles aan Hem is liefde en schoonheid. Hij is het Beeld van Zijn Vader. "Het uitgedrukte Beeld Zijner zelfstandigheid", Hebreeën 1:3.
Beschouw de twee naturen in de Persoon van Christus.
1. Zie Zijn *menselijke* natuur, zoals Hij in het vlees gekomen is. De Valentijnen loochenen Zijn menselijke natuur, maar in Johannes 1:14 staat: "Het Woord is vlees geworden." Dat wordt gezegd van Christus, de beloofde Messias. Christus nam ons vlees aan, opdat dezelfde natuur waarin gezondigd was, zou lijden. En "het Woord is vlees geworden", opdat wij door de spiegel van Zijn menselijke natuur zouden kunnen opzien tot God.

Waarom wordt Christus "het Woord" genoemd?
Antwoord. Omdat, zoals een woord de gedachte vertolkt en uitdrukt wat in het binnenste van een mens is, zo ook Jezus Christus de gedachten van Zijn Vader betreffende de grote verborgenheden van onze zaligheid openbaart, Johannes 1:18. Het gezicht van de Godheid zou voor ons te overweldigend zijn, als daar niet Christus' mensheid was, maar door Zijn vlees kunnen wij zonder verschrikking tot God opzien.
Christus nam ook ons vlees aan opdat Hij medelijden met ons zou kunnen hebben. Hij weet wat het is om vermoeid te zijn, droevig te zijn en verzocht te worden. "Hij weet wat maaksel wij zijn", Psalm 103:14.
Hij nam ook ons vlees aan, opdat Hij, volgens het zeggen van Augustinus, onze menselijke natuur tot ere zou brengen. Nu Christus Zich met ons vlees heeft verenigd, heeft Hij dat boven de natuur der engelen verheven.

(2) Beschouw Christus' *Goddelijke* natuur. Christus kan zeer gepast vergeleken worden met de ladder van Jakob, die van de aarde tot de hemel reikte, Genesis 28:12. Christus' menselijke natuur was de voet van de ladder, die op de aarde stond. Zijn Goddelijke natuur was de top van de ladder, die tot de hemel reikte. Omdat dit één van de voornaamste artikelen van ons geloof is, zal ik er wat verder over uitweiden.
Ik weet dat de Arianen, de Socinianen en de Ebionieten Christus de kostbaarste juweel van Zijn kroon hebben willen ontroven, namelijk Zijn Godheid. Maar de Apostolische geloofsbelijdenis en de geloofsbelijdenissen van Nicéa en Athanasius bekrachtigen Christus' Godheid en de kerken van Zwitserland, Bohemen, Wittenberg, Transsylvanië e.a. betuigen hun volle instemming daarmee. De Heilige Schrift is daar ook, duidelijk in. Christus wordt genoemd "Sterke God", Jesaja 9:6. "Want in Hem woont al de volheid der Godheid lichamelijk", Kolossenzen 2:9. Hij is van dezelfde

natuur en eenswezens met de Vader. Zo spraken ook Athanasius, Basilius, Chrysostomus.

(1) Wordt God, de Vader, de Almachtige genoemd? Christus ook. "De Almachtige", Openbaring 1:8. Is het God, de Vader, Die de harten doorzoekt? Christus ook. "Want Hij Zelf wist, wat in den mens was", Johannes 2:25.
(2) Is God, de Vader, alomtegenwoordig? Christus ook. "De Zoon des mensen, Die in den hemel is", Johannes 3:13. Christus was als God ook in de hemel, toen Hij als mens op de aarde was.
(3) Is Christus eeuwig? Christus is de Vader der eeuwigheid, Jesaja 9:6; dat kan met klem aangevoerd worden tegen de Cerinthische ketters, die Christus' Godheid van eeuwigheid loochenden en stelden dat Christus Zijn bestaan pas kreeg toen Hij dat van Maria ontving.
(4) Komt de aanbidding aan de eerste Persoon in de Drie-eenheid toe? Ook aan Christus, Johannes 5:23. "En dat alle engelen Gods Hem aanbidden", Hebreeën 1:6.
(5) Is scheppen het eigen werk van de Godheid? Dit is ook een bloem van Christus' kroon. "Want door Hem zijn alle dingen geschapen", Kolossenzen 7:16.
(6) Behoort men alleen de Godheid aan te roepen? Men heeft ook Christus aangeroepen: "Heere Jezus, ontvang mijn geest", Handelingen 7:59.
(7) Komt het leunen en vertrouwen des geloofs God, de Vader, toe? Het komt ook Christus toe. "Gijlieden gelooft in God, gelooft ook in Mij", Johannes 14:1.
(8) Christus moest wel God zijn, niet alleen opdat de Goddelijke natuur de menselijke zou kunnen ondersteunen om niet weg te zinken onder Gods toorn, maar ook om gewicht en waarde te hechten aan Zijn lijden. Aangezien Christus God is, brengt Zijn lijden en dood verdienste aan. Christus' bloed is Goddelijk bloed, zie Handelingen 20:28, omdat de persoon Die Zichzelf opofferde zowel God als mens was. Dit is een onwrikbare steun voor gelovigen; het was God Die beledigd was, en het was God Die bevredigd werd.

Zo hebben wij gezien dat de Persoon van Christus in twee naturen bestaat.

2. Overweeg echter ook, dat de twee naturen van Christus in één Persoon verenigd zijn, de Godmens. "God is geopenbaard in het vlees", 1 Timótheüs 3:16.
Christus heeft een tweevoudige Zelfstandigheid, God en mens, maar geen tweevoudig bestaan: beide naturen verenigen zich tot één Christus.
Een tak kan in een andere boom ingeënt worden - een tak van een perenboom in een appelboom, wat één boom wordt, hoewel er verschillende vruchten aan groeien.
Zo is Christus' mensheid op een onverklaarbare wijze verenigd met de Godheid en hoewel er twee naturen zijn, is er toch maar één Persoon.
Deze vereniging van de twee naturen in Christus kwam niet tot stand door transmutatie, overgang van het ene in het andere; de Goddelijke natuur is niet veranderd in de menselijke of de menselijke in de Goddelijke. Ook niet door vermenging, waarbij de twee naturen samengevoegd zijn, zoals water en wijn gemengd worden. Maar beide naturen van Christus blijven onderscheiden en vormen toch niet twee afzonderlijke Personen, maar één Persoon; de menselijke natuur is niet Goddelijk en toch één met God.

B. Laten wij nu Christus, onze Middelaar, beschouwen in Zijn genadegaven.
Dat is de lieflijke geur van Zijn oliën, waardoor de maagden Hem liefhebben. Van Christus, onze gezegende Middelaar, staat geschreven dat Hij "vol is van genade en

waarheid", Johannes 1:14. Hij bezat de zalving van de Geest, zonder mate, Johannes 3:34. In Christus zijn de genadegaven op uitnemender en heerlijker wijze aanwezig dan in welke heilige ook.

(1) Jezus Christus, onze Middelaar, bezit iedere genade volmaakt, Kolossenzen 1:19. Hij is een Arsenaal, een Magazijn, een Voorraadschuur van alle hemelse schatten, in Hem is al de volheid. Dit geldt voor geen enkele heilige op aarde; men mag eens in één bepaalde gave uitmunten, maar niet in alle; zoals Abraham uitmuntte in geloof en Mozes in zachtmoedigheid. Maar Christus overtreft allen in elke genade.

(2) Er is een nooit verminderende volheid van genade in Christus. De genade in Gods kinderen is aan eb en vloed onderhevig, zij hebben die niet altijd in dezelfde mate en hoeveelheid. De ene keer was Davids geloof sterk, de andere keer zo zwak en flauw, dat u de polsslag van dit leven nauwelijks kon waarnemen. "Ik zeide: Ik ben afgesneden van voor Uw ogen", Psalm 31:23. Maar in Christus is een nooit verminderende volheid van genade; de genade is in Hem nooit verminderd, zelfs niet in de geringste mate; Hij heeft nooit één droppel van Zijn heiligheid verloren. Wat in Genesis 49:23 van Jozef gezegd wordt, mag ten volle op Christus worden toegepast: "De schutters hebben hem wel bitterheid aangedaan en beschoten en hem gehaat; maar zijn boog is in stijvigheid gebleven." Mensen en duivelen hebben op hem geschoten, maar Zijn genade is in volle kracht en sterkte gebleven. "Zijn boog is in stijvigheid gebleven."

(3) De genade in Christus is mededeelbaar. Zijn genade is voor ons. De heilige olie van de Geest werd op het hoofd van deze gezegende Aäron gegoten, opdat ze op ons zou kunnen neervloeien. De kinderen Gods hebben geen genade om aan anderen mee te delen. Toen de dwaze maagden olie wilden kopen van de andere maagden die met hen waren en vroegen: "Geeft ons van uw olie; want onze lampen gaan uit", Matthéüs 25:8, antwoordden de wijze maagden: "Geenszins, opdat er misschien voor ons en voor u niet genoeg zij." De kinderen Gods hebben geen genade over om die aan anderen te geven, maar Christus deelt Zijn genade uit aan anderen. Genade is in Gods kinderen als water in een vat, genade in Christus is als water in een fontein. "En uit Zijn volheid hebben wij allen ontvangen, ook genade voor genade", Johannes 1:16. Zet een glas onder een distilleerketel en er zal druppel voor druppel water in vallen; zo ontvangen Gods kinderen de droppelen en invloeden van Christus' genade die op hen neerdrupt.

Wat een rijke troost is dit voor degenen die óf genade missen óf wier voorraad zo klein is. Zij mogen tot Christus, de Middelaar, gaan, de Schatkamer der genade. "Heere, ik ben arm, en waarheen zal ik mijn leeg vat anders brengen dan naar een volle fontein?" "Al mijn fonteinen, zullen binnen u zijn", Psalm 87:7. "Ik ben schuldig, U hebt bloed om mij te verzoenen. Ik ben vuil, Gij hebt genade om mij te reinigen. Ik ben dodelijk krank, Gij hebt de balsem uit Gilead om mij te genezen." Jozef opende alle voorraadschuren vol koren: Christus is onze Jozef, Die alle schatkamers en voorraadschuren van genade opent en aan ons uitdeelt. Hij is niet alleen zoet als de honingraat, maar Hij vloeit als de honingraat. In Christus, onze Middelaar, is een hoorn van overvloed, een volheid van alle genade. Christus wil gaarne dat wij tot Hem komen om genade; zoals iemand met een volle borst er naar hunkert dat er aan gezogen wordt.

Eerste gebruik.

Bewonder de heerlijkheid van deze Middelaar. Hij is de God-mens; Hij is zo heerlijk dat Hij eenswezens is met de Vader. Al de Joden die Christus in het vlees zagen,

zagen niet Zijn Godheid; allen die de Mens zagen, zagen niet de Messias. De tempel van Sálomo was van binnen met goud versierd; reizigers die er voorbij gingen konden wel de buitenkant van de tempel zien, maar alleen de priesters zagen de heerlijkheid die van binnen in de tempel schitterde. Zo zien ook alleen gelovigen, die tot priesters Gods gemaakt zijn, Christus' inwendige heerlijkheid, zij zien de Godheid blinken door Zijn mensheid heen, Openbaring 1:6.

Tweede gebruik.
Als nu Christus God en mens in één Persoon is, zie dan ook op Jezus Christus alleen om de zaligheid te ontvangen. Er moet toch iets van de Godheid zijn om onze hoop op te vestigen! In Christus is de Godheid en de mensheid in één Persoon verenigd. Indien wij een rivier vol tranen zouden kunnen schreien, langer zouden kunnen vasten dan Mozes op de berg, als wij strenge zedenmeesters waren die de wet stipt zouden houden, als wij de hoogste mate van heiligheid in dit leven zouden kunnen bereiken, zou dit alles ons niet kunnen behouden, zonder door het geloof te zien op de verdiensten van Hem Die ook God is. Onze volmaakte heiligheid die wij in de hemel zullen hebben is niet de oorzaak van onze zaligheid, maar de gerechtigheid van Jezus Christus. Daarheen vluchtte ook Paulus, als naar de hoornen van het altaar. "En in Hem gevonden worde, niet hebbende mijn rechtvaardigheid", Filippenzen 3:9.
Weliswaar mogen wij op onze genade zien als bewijs van de zaligheid, maar wij moeten op Christus' bloed zien als de enige oorzaak van onze zaligheid. Al degenen die ten tijde van de zondvloed hun toevlucht namen tot de hoge heuvels en de bomen en niet tot de ark, verdronken. "Ziende op Jezus", Hebreeën 12:2 en zodanig op Hem zien dat men in Hem gelooft, opdat Christus niet alleen verenigd moge zijn met onze natuur, maar ook met ons persoonlijk. "En opdat gij gelovende het leven hebt in Zijn Naam", Johannes 20:31.

Derde gebruik.
Is Jezus Christus God en mens in één Persoon? Dan is dit van onuitsprekelijke troost, daar het de waardigheid van de gelovigen toont, omdat zij zó nauw verbonden zijn aan één van de grootste Personen, van Wie geldt: "In Hem woont al de volheid der Godheid lichamelijk", Kolossenzen 2:9. Aangezien de twee naturen van Christus samen verenigd zijn, de Goddelijke met de menselijke, zal Christus alles wat Hij in elk der naturen voor de gelovigen kan doen, ook werkelijk doen. In Zijn menselijke natuur bidt Hij voor hen, in Zijn Goddelijke natuur past Hij Zijn verdiensten toe.

Vierde gebruik.
Bewonder de liefde van Christus, onze Middelaar, dat Hij Zichzelf moest vernederen en ons vlees aannemen, opdat Hij ons zou kunnen verlossen. Gelovigen behoren Christus aan hun borst te drukken, zoals de bruid dat deed. "Mijn Liefste is mij een bundeltje mirre, dat tussen mijn borsten vernacht", Hooglied 1:13. Wat van Ignatius gezegd wordt, dat de naam Jezus in zijn hart geschreven stond, moet voor iedere gelovige waar zijn: Jezus Christus behoort in zijn hart geschreven te zijn.

C. HET PROFETISCH AMBT VAN CHRISTUS

23 Vraag. Welke ambten bedient Christus als onze Verlosser?
Antwoord. Christus als onze Verlosser, bedient de ambten van een Profeet, Priester en Koning, beide in Zijn staat der vernedering en verhoging, Hand. 3:21, 22; Hebr. 12:25; 2 Kor. 13:3; Hebr. 5:5-7; 7:25; Ps. 2:6; Jes. 9:5, 6; Matth. 21:5; Ps. 2:8-11.

24 Vraag. Hoe bedient Christus het ambt van een Profeet ?
Antwoord. Christus bedient het ambt van een Profeet, mitsdien Hij door Zijn woord en Geest de wille Gods tot onze zaligheid aan ons openbaart, Joh. 1:18; 1 Pet. 1:10-12; Joh. 15:15; 20:31.

Nu wij gesproken hebben over de Persoon van Christus, moeten wij vervolgens spreken over de ambten van Christus. Dat zijn Zijn profetisch, priesterlijk en koninklijk ambt. "De HEERE, uw God, zal u een Profeet verwekken", Deuteronomium 18:15. Dit wordt gesproken van Christus. Aan Christus als Profeet worden verschillende namen gegeven. Hij wordt genoemd "Raad", Jesaja 9:5. In uno Christo Angelous foederis completur. "De Bode des verbonds verschijnt alleen in Christus", zegt Fagius. Verder: "De Engel des verbonds" (Maleáchi 3:1; "Een Lamp", 2 Samuël 22:29; "De Morgenster", Openbaring 22:16.
Jezus Christus is de grote Profeet van Zijn Kerk. De Samaritaanse vrouw maakte een zeer schrandere gissing, Johannes 4:19. Hij is de beste Leraar; Hij maakt dat alle ander onderwijs vrucht draagt. "Toen opende Hij hun verstand", Lukas 24:45. Hij opende niet alleen de Schriften, maar Hij opende hun verstand. Hij onderwijst met vrucht. "Ik ben de HEERE, uw God, Die u leert wat nut is", Jesaja 48:17.

Hoe onderwijst Christus?
Antwoord.

1. Uitwendig door Zijn Woord. "Uw Woord is een lamp voor mijn voet", Psalm 119:105. Degenen die beweren dat zij licht hebben boven het Woord of openbaringen buiten het Woord of zelfs in strijd met het Woord, hebben nooit hun onderwijs van Christus ontvangen, Jesaja 8:20.
2. Christus leert de heilige verborgenheden inwendig door Zijn Geest, Johannes 16:13. De wereld weet daar niet van. "De natuurlijke mens begrijpt niet de dingen die des Geestes Gods zijn, ... en hij kan ze niet verstaan", 1 Korinthe 2:14. Die weet niet wat het is om "veranderd te worden door de vernieuwing des gemoeds", Romeinen 12:2, of wat de inwendige werkingen van de Geest betekenen, dat zijn raadsels en paradoxen voor hem. Hij moge meer inzicht hebben in de dingen der wereld dan een gelovige, maar hij kent niet de diepten Gods. Een varken kan een eikel onder een boom zien liggen, maar hij kan geen ster zien. Wie door Christus onderwezen wordt, ziet de staatsgeheimen, de verborgenheden van het Koninkrijk der hemelen.

Wat zijn de lessen die Christus leert?

- Hij leert ons in ons eigen hart blikken. Neem de meest gevatte geest, de beroemdste politicus die de staatsgeheimen verstaat; men kent echter niet de verborgenheden van het eigen hart, men kan niet geloven dat er zoveel kwaad in huist. "Is uw knecht een hond?", 2 Koningen 8:13. Grande profundum est homo. "Het hart is een grote diepte die niet gemakkelijk gepeild kan worden",

Augustinus. Maar als Christus leert, neemt Hij het deksel van onwetendheid weg en laat het licht in iemands eigen hart vallen. En nu hij de zwermen ijdele gedachten ziet, is hij beschaamd als hij merkt hoe de zonde zich met zijn plichten mengt en zijn sterren met wolken omfloerst zijn. Hij gaat dan, evenals Augustinus, bidden of God hem van zichzelf wil verlossen.

- De tweede les die Christus leert, is de vergankelijkheid van de mens. De natuurlijke mens denkt zijn geluk hier beneden op te bouwen en aanbidt de afgod van goud. Maar wie door Christus is gezalfd met Zijn ogenzalf, heeft de geest des onderscheids ontvangen: hij ziet het schepsel in nachtgewaad, ziet dat het ledig is en hem niet kan bevredigen en nooit op één lijn te stellen is met een wedergeboren ziel. Sálomo heeft eens alle schepselen in één destilleervat gedaan en toen hij de geest en de kracht ervan had afgescheiden was het alles ijdelheid, Prediker 2:11. De apostel noemt het een vertoning of een gedaante, waarin zich geen wezenlijk goed bevindt, 2 Korinthe 7:31.
- De derde les is de uitnemendheid van onzienlijke dingen. Christus geeft de ziel een gezicht van de heerlijkheid, een uitzicht op de eeuwigheid. "Dewijl wij niet aanmerken de dingen die men ziet, maar de dingen die men niet ziet", 2 Korinthe 4:18. Mozes zag de Onzienlijke, Hebreeën 11:27. De aartsvaders zagen uit naar een beter, dat is naar een hemels vaderland, waar engelenvermaak is en stromen van genot, en de volgroeide bloem van eeuwige blijdschap, Hebreeën 11:16. i

Waarin verschilt het onderwijs van Christus van ander onderwijs?
In diverse opzichten.

(1) Christus onderwijst het hart. Ander onderwijs moge tot het oor komen, Christus' onderwijs komt tot het hart. "Welker hart de Heere heeft geopend", Handelingen 16:14. Al wat degenen die het Woord verbreiden kunnen doen, is kennis aanbrengen, maar Christus werkt genade; zij kunnen wat licht over de Waarheid laten schijnen, maar Christus schenkt de liefde tot de Waarheid; zij kunnen alleen leren wàt men moet geloven, Christus leert hóe men moet geloven.

(2) Christus geeft ons de smaak van het Woord. Predikanten kunnen het voedsel van het Woord voor u neerzetten en het voor u in stukken delen, maar Christus kan er alleen voor zorgen dat u het eet en er de smaak van heeft. "Indien gij anders gesmaakt hebt, dat de Heere goedertieren is", 1 Petrus 2:3. "Smaakt en ziet, dat de HEERE goed is", Psalm 34:9. De Waarheid te horen preken is één zaak, maar het is nog wat anders de Waarheid te smaken; het is één zaak een belofte te lezen, maar het is wat anders die belofte te proeven. David had smaak van het Woord: "Gij hebt mij geleerd. Hoe zoet zijn Uw redenen mijn gehemelte geweest, meer dan honig mijn mond!", Psalm 119:102, 103. De apostel noemt het "de reuk van Zijn kennis", 2 Korinthe 2:14. Het licht van de kennis is groot, de reuk ervan nog wat anders. Christus maakt dat het Woord ons goed smaakt.

(3) Als Christus leert, doet Hij ons ook gehoorzamen. Anderen mogen het ons voorhouden, maar zij kunnen ons niet gebieden te gehoorzamen; men leert de mensen ootmoedig te zijn, maar zij blijven hoogmoedig. De profeet had de oordelen aangekondigd tegen het volk van Juda, maar het wilde niet horen. "Maar wij zullen ganselijk doen al hetgeen uit onzen mond is uitgegaan, rokende aan Melécheth des hemels", Jeremia 44:17. De mensen komen als het ware met een maliënkolder (soort harnas) aan zodat het zwaard van het Woord er niet door kan dringen; maar als Christus gaat leren, neemt Hij dit obstakel weg. Hij kondigt niet alleen het oordeel aan, maar Hij buigt de wil. Hij komt niet alleen met het licht van

het Woord, maar ook met de roede Zijner sterkte en Hij maakt dat de weerstrevige zondaar zich aan Hem overgeeft. Zijn genade is niet te weerstaan.

(4) Christus onderwijst met gemak. Anderen leren met veel moeite. Zij kunnen slechts met moeite een waarheid ontdekken en deze met moeite inprenten. Het moet gaan met "gebod op gebod, regel op regel", Jesaja 28:10. Sommigen kunnen heel hun leven bezig zijn met onderwijzen en het Woord maakt geen indruk. Dan klagen zij: "Ik heb tevergeefs gearbeid", Jesaja 49:4, ik heb op rotsen geploegd. Maar Christus, de grote Profeet, onderwijst met gemak. Met de minste aanraking van Zijn Geest kan Hij tot bekering brengen. Hij kan zeggen: "Daar zij licht" en met één woord kan Hij genade meedelen.

(5) Als Christus onderwijst, maakt Hij mensen gewillig om te leren. Mensen kunnen soms anderen onderwijzen maar zij hebben geen zin om te leren. "De dwazen verachten wijsheid en tucht", Spreuken 1:7. Zij gaan tekeer tegen het Woord, alsof het betamelijk zou zijn dat een zieke tekeergaat tegen de dokter als die hem een opwekkend middel brengt. Zo afkerig zijn de mensen van hun eigen zaligheid. Maar Christus maakt van de Zijnen "een gewillig volk", Psalm 110:3. Die stellen Zijn kennis op hoge prijs en hangen die als sieraad aan hun oor. Degenen die Christus onderwijst, zeggen: "Komt, laat ons opgaan tot den berg des HEEREN, opdat Hij ons lere van Zijn wegen en dat wij wandelen in Zijn paden", Jesaja 2:3. Of: "Wij zijn dan allen nu hier tegenwoordig voor God om te horen al hetgeen u van God bevolen is", Handelingen 10:33.

(6) Als Christus onderwijst, verlicht Hij niet alleen, maar maakt ook levend. Hij leer zódanig, dat Hij leven wekt. Lumen vitae. "Ik ben het Licht der wereld; die Mij volgt zal in de duisternis niet wandelen, maar zal het licht des levens hebben", Johannes 8:12. Van nature zijn wij dood, en daarom ongeschikt om onderwezen te worden. Wie houdt er nu een toespraak tot de doden? Maar Christus leert degenen die dood zijn: Hij geeft hun het licht des levens. Evenals toen Lázarus dood was, de Heere sprak: "Kom uit" en Hij maakte dat de dode hoorde. Want Lazarus kwam tevoorschijn. Zo is het ook als Hij tot de dode ziel spreekt: "Kom tevoorschijn uit het graf van ongeloof"; dan hoort de dode Christus' stem en komt tevoorschijn. Dat is het licht des levens. De geleerden zeggen: calor et lux concrescunt; "licht en warmte versterken elkaar." Waar Christus komt met Zijn licht, daar gaat de warmte van het geestelijk leven ermee vergezeld.

Eerste gebruik, van onderricht

1. Zie hier een bewijs van Christus' Godheid. Als Hij geen God zou zijn, kon Hij nooit de raad Gods geweten hebben of deze verborgenheden des hemels, (arcana coeli) deze diepe mysteriën die geen engel of mens ooit had kunnen uitdenken, aan ons geopenbaard hebben. Wie, behalve God, kan de ogen der blinden zalven en hun niet slechts licht, maar ook gezicht geven? Wie, behalve Hij, Die de sleutel Davids heeft, kan het hart openen? Wie, behalve God, kan de ijzeren zenuw van de wil buigen? Alleen Hij Die God is, kart het geweten verlichten en maken dat het stenen hart gaat bloeden,

2. Zie toch wat een hoorn van overvloed, (cornucopia) een volheid van wijsheid er is in Christus, Die de grote Leraar van Zijn Kerk is en Zijn zaligmakende kennis geeft aan alle uitverkorenen. Het lichaam van de zon die de hele wereld verlicht moet toch wel vol zijn van licht en glans. Christus is het grote Licht, in Hem zijn al de schatten van wijsheid verborgen, Kolossenzen 2:3. De middelste lamp in het Heilige gaf aan al de andere lampen licht; zo deelt Christus Zijn heerlijk licht mee aan anderen. Wij zijn

zo geneigd de geleerdheid van Aristoteles en Plato te bewonderen; maar ach, wat zijn die armzalige lichtpuntjes vergeleken bij wat in Christus is, uit Wiens oneindige wijsheid zowel engelen als mensen licht ontvangen?

3. Beschouw de ellende van de mens in zijn natuurstaat. Vóór Christus hun Profeet wordt, zijn zij in onwetendheid en duisternis gehuld. De mens weet op een geheiligde wijze niets, hij "kent nog niets, gelijk hij behoort te kennen", 1 Korinthe 8:2. Dat is droevig! De mens kan in het donker geen kleuren onderscheiden; zo kan men ook in zijn natuurstaat het onderscheid niet zien tussen zedelijkheid en genade; men ziet het ene voor het andere aan, (pro Dea nubem) "men ziet de wolk aan voor de Godheid zelf."
In het donker is de grootste schoonheid onzichtbaar. Er kunnen zeldzame bloemen in de tuin staan of mooie schilderijen in de kamer hangen, in het donker ligt er een sluier over. Zo is het ook met de alles overtreffende schoonheid van Christus waarover de engelen verwonderd zijn. De mens van nature ziet echter niets van deze schoonheid. Wat is Christus voor hem, of de hemel? Er ligt een deksel op zijn hart. Iemand die in het donker wandelt, is bij elke stap in gevaar; zo is een mens in zijn natuurstaat bij elke stap in gevaar om in de hel te vallen. Zó is het vóór Christus ons onderwijst. Ja, de duisternis waarin een zondaar verkeert in zijn onbekeerde staat, is erger dan de natuurlijke duisternis , want de natuurlijke duisternis verschrikt nog. "En zie, een schrik en grote duisternis viel op hem", Genesis 15:12.
Maar de geestelijke duisternis gaat niet gepaard met schrik, de mens beeft niet eens vanwege zijn toestand, nee, men voelt zich maar al te wel in zijn toestand. "De mensen hebben de duisternis liever gehad dan het licht", Johannes 3:19. Dit is hun droeve staat, totdat Jezus Christus als Profeet komt om hen te onderwijzen en hen te bekeren van de duisternis tot het licht, van de macht des satans tot God.

4. Beschouw de gelukkige staat van Gods kinderen. Zij hebben Christus als hun Profeet. "Al uw kinderen zullen van den HEERE geleerd zijn", Jesaja 54:13. "Hij is ons geworden wijsheid van God", 1 Korinthe 1:30. De ene mens kan niet zien door de ogen van een ander, maar de gelovigen zien met de ogen van Christus. "In Zijn licht zien zij het licht." Christus schenkt hun het licht der genade en het licht der heerlijkheid.

Tweede gebruik.
Tracht Christus als uw Profeet te krijgen. Hij onderwijst zaligmakend; Hij is een Uitlegger uit duizend, Hij kan knopen ontbinden waarbij engelen verlegen staan. Voordat Christus ons onderwijst, leren wij nooit echt een les. Wij zullen nooit wijs worden tot zaligheid, tenzij Christus ons tot wijsheid gemaakt wordt.

Wat snoeten we doen opdat Christus onze Leraar worde?
Antwoord.

a. Leer toch de noodzakelijkheid van Christus' onderwijs kennen. U kunt uw weg niet vinden zonder deze Morgenster. Sommigen hebben het veel over de ontwikkeling van het licht der rede, maar ach, het dieplood van de rede is te kortom de diepten Gods te peilen. Het licht van de rede zal een mens evenmin kunnen doen geloven als een kaars hem kan helpen iets te begrijpen. Een mens kan evenmin door zijn natuurlijke vermogens tot Christus opklimmen, als een kind de top van de piramiden kan bereiken of een struisvogel tot de sterren kan vliegen.

Zie toch de noodzakelijkheid van Christus' zalving en onderwijs in Openbaring 3:18.

b. Ga tot Christus om onderwijs. "Leid mij in Uw waarheid en leer mij", Psalm 25:5. Of zoals één van de discipelen vroeg: "Heere, leer ons bidden", Lukas 11:1. Vraag zó ook: "Heere, leer mij wat nuttig is. Ontsteek het licht in mij, o, Gij grote Profeet van Uw Kerk! Geef mij de Geest der kennis en der openbaring, opdat ik de zaken op een andere wijze mag zien dan ik ze ooit gezien heb. Onderwijs mij in Uw Woord, om daar Uw stem te horen en in Uw sacrament om daar Uw lichaam te onderscheiden." "Verlicht mijn ogen", Psalm 13:4. "Hij Die zielen tot bekering brengt, heeft Zijn preekstoel in de hemel" zegt Augustinus.

Let op het volgende, hoe gewillig Jezus Christus is om te onderwijzen, opdat wij bemoedigd mogen worden om tot deze grote Profeet te gaan.

1. Waarom anders heeft Hij gepredikt dan om in de verborgenheden van het Koninkrijk der hemelen te onderwijzen? "En Jezus omging geheel Galiléa, lerende in hun synagogen en predikende het Evangelie des Koninkrijks, en genezende alle ziekte en alle kwaal onder het volk", Matthéüs 4:23. Waarom aanvaardde Hij het profetisch ambt? Waarom was Christus zo toornig op hen die de sleutel der kennis hadden weggenomen?, Lukas 11:52. Waarom anders was Christus gezalfd met de Geest, zonder mate, dan om ons met kennis te bedelen? De kennis in Christus is voor ons als melk in de borsten voor een kind. O, laten wij toch tot Christus gaan om onderwezen te worden. Er is niemand in het Evangelie die tot Christus kwam om ziende te worden, of Hij gaf hem ook het gezicht van zijn ogen weer terug. Christus is zeker nog gewilliger een blinde ziel te genezen dan Hij ooit geweest is om dat bij een lichamelijk blinde te doen.
2. Niemand is zo dom of onwetend of Christus kan hem onderwijzen. Niet iedereen heeft de capaciteiten om een geleerde te worden, maar er is niemand zo dom, of Christus kan een goede leerling van hem maken. Zelfs degenen die onwetend zijn en maar weinig gaven hebben, kan Christus op zo'n wijze leren dat zij meer weten dan de grootste wijzen en verstandigen in de wereld. Vandaar dat Augustinus zegt: surgunt indocti, et rapiunt coelum; "de ongeleerden staan op en nemen de hemel in bezit." Zij kennen de waarheid van Christus ter zaligheid beter dan de rabbi's die door iedereen bewonderd worden. Hoe onwetender de leerling aanvankelijk is, hoe meer de bekwaamheid van de onderwijzer wordt gezien. Vandaar dat Christus verblijd is de onwetenden te leren om daardoor Zelf de eer te ontvangen. "Alsdan zullen der blinden ogen opengedaan worden en der doven oren zullen geopend worden", Jesaja 35:5. Wie zou nu een blinde of dove willen onderwijzen? Toch onderwijst Christus zulke domme leerlingen. Degenen die door onwetendheid blind zijn, zullen dé verborgenheden van het Evangelie zien en de oren der doven zullen opengemaakt worden.
3. Neem de middelen der genade waar die Christus heeft ingesteld. Hoewel Christus leert door Zijn Geest, onderwijst Hij toch door het gebruik van de middelen. Waak aan de poorten der wijsheid! Predikers zijn leraars die onder Christus staan. "Herders en leraars", Efeze 4:11. Wij lezen van kruiken en fakkelen in het midden der kruiken, Richteren 7:16. Predikers zijn aarden vaten, maar deze kruiken bevatten fakkels om zielen voor te lichten naar de hemel. Van Christus staat er dat Hij nu uit de hemel tot ons spreekt door Zijn dienaren, zoals een koning spreekt door zijn ambassadeurs, Hebreeën 12:25. Degenen die zich onttrekken aan de borsten der genademiddelen groeien zelden; óf ze worden licht in het hoofd, of

kreupel aan hun voeten. Het gepredikte woord is Christus' stem in de mond van de dienaar. Degenen die weigeren naar Christus te luisteren die spreekt door de prediking, zal Christus niet willen horen als zij spreken op hun sterfbed.

4. Als u onderwijs van Christus wenst te hebben, wandel dan overeenkomstig de kennis die u al verkregen hebt. Gebruik uw geringe kennis goed en Christus zal u nog meer onderwijs geven. "Zo iemand wil Deszelfs wil doen, die zal van deze leer bekennen, of zij uit God is, dan of Ik van Mijzelven spreek", Johannes 7:17. Een heer die ziet dat zijn knecht met een kleine voorraad winst maakt, zal hem meer geven om er handel mee te drijven.

Derde gebruik.
Als u zaligmakend onderwijs van Christus ontvangen hebt, wees daarvoor dankbaar. Het is een eer voor u als u God tot uw Onderwijzer hebt; dat Hij juist u onderwijst en niet anderen moet een zaak van verwondering en geluk zijn. O, hoeveel mensen die kennis hebben, zijn toch onwetend! Zij worden niet van God geleerd; zij hebben wel het Woord van Christus om hen te verlichten, maar niet Zijn Geest om hen te heiligen. Maar wat een voorrecht als gij zowel inwendig als uitwendig onderwezen zijt, dat Christus u met de hemelse zalving van Zijn Geest heeft gezalfd, zodat u net als die persoon in Johannes 9:25 kunt zeggen: "Eén ding weet ik, dat ik blind was, en nu zie." O, wat moest u Christus dankbaar zijn Die u de verborgenheden uit de schoot Zijn Vaders heeft geopenbaard.
"Niemand heeft ooit God gezien; de eniggeboren Zoon, Die in den schoot des Vaders is, Die heeft Hem ons verklaard", Johannes 1:18. Als Alexander al vond dat hij zoveel dank verschuldigd was aan Aristoteles voor het filosofisch onderwijs dat hij ontvangen had, wat zijn wij dan veel dank verschuldigd aan Jezus Christus, deze grote Profeet, Die het eeuwig voornemen van Zijn liefde voor ons heeft geopend en de verborgenheden van het Koninkrijk der hemelen ons heeft geopenbaard.

D. HET PRIESTERLIJK AMBT VAN CHRISTUS

25 Vraag. Hoe volvoert Christus het ambt van een Priester?
Antwoord. Christus volvoert het ambt van een Priester, dewijl Hij Zichzelf eenmaal opgeofferd heeft tot een slachtoffer, om de Goddelijke gerechtigheid te voldoen, Hebr. 9:14, 28 en ons met God te verzoenen, Hebr. 2:17, en gedurig voor ons bidt, Hebr. 7:24, 25. "Maar nu is Hij eenmaal in de voleinding der eeuwen geopenbaard, om de zonde teniet te doen door Zijns Zelfs offerande", Hebreeën 9:26-b.

Wat zijn de onderdelen van Christus' priesterlijk ambt?
Zijn priesterlijk werk bestaat uit twee delen: Zijn voldoening en Zijn voorbede.
I. Zijn voldoening, die ook weer in twee delen bestaat.

1. Zijn dadelijke gehoorzaamheid. "Hij heeft alle gerechtigheid vervuld", Matthéüs 3:15. Christus heeft alles gedaan wat de wet eiste; Zijn hele leven was volmaakte volvoering van de wet Gods; Hij gehoorzaamde de wet voor de Zijnen.
2. Zijn lijdelijke gehoorzaamheid. Hij droeg de straf die de Zijnen verdiend hadden, aangezien hun schuld op Hem gelegd werd en Hem werd toegerekend. "Hij is geopenbaard, om de zonde teniet te doen door Zijn Zelfs offerande." Het paaslam dat geslacht werd, was een type van Christus Die in onze plaats geofferd werd. Zonder bloedstorting kon de zonde niet worden uitgewist. "Zonder bloedstorting geschiedt geen vergeving", Hebreeën 9:22. Christus was niet alleen een onbevlekt Lam, maar een geslacht Lam.

Waarom was het nodig dat er een priester moest zijn?
Een priester was nodig als een tussenpersoon, om te bemiddelen tussen een schuldig schepsel en een heilig God.

Hoe kon Christus lijden, daar Hij toch God was?
Christus heeft alleen in Zijn menselijke natuur geleden.

Maar als Christus' mensheid alleen geleden heeft, hoe kon dan dit lijden voor de zonde voldoen?
Aangezien de menselijke natuur verenigd was met de Goddelijke, heeft de menselijke natuur geleden, en de Goddelijke heeft voldaan. De Godheid van Christus heeft de menselijke natuur ondersteund, opdat deze niet zou bezwijken en heeft tevens waardij aan Zijn lijden gegeven. Het altaar heiligt hetgeen er op geofferd wordt, Matthéüs 23:19. Het altaar van Christus' Goddelijke natuur heeft het offer van Zijn lichaam geheiligd en heeft het een oneindige waarde gegeven.

Waaruit blijkt de grootheid van Christus' lijden?
1. Uit het lijden van Zijn lichaam. Hij heeft werkelijk geleden, niet slechts in schijn! De apostel noemt het de dood des kruises, Filippenzen 2:8. Als Cicero over deze wijze van sterven spreekt, zegt hij: quid dicam in crucem tollere? "Hoe kan ik beschrijven dat iemand gekruist wordt?" Hoewel hij een groot redenaar was, ontbrak het hem aan woorden om dit uit te drukken.

De gedachte eraan deed Christus reeds grote droppelen bloed zweten in de hof, Lukas 22:44. Het was een smadelijke, pijnlijke, vervloekte dood. Christus heeft in al Zijn zintuigen geleden.

- Zijn ogen aanschouwden twee droeve voorwerpen: Zijn honende vijanden en Zijn wenende moeder.
- In Zijn oren weerklonk het spotten van het volk. "Anderen heeft Hij verlost, Hij kan Zichzelven niet verlossen", Matthéüs 27:42.
- Zijn reuk werd bedorven toen hun speeksel in Zijn gezicht terechtkwam; en Zijn smaak toen men Hem gal en azijn te drinken gaf.
- In Zijn gevoel leed Hij toen Zijn hoofd schrijnde van de doornen en Zijn handen en voeten van de nagels.
- Zijn hele lichaam was één grote wond. Deze blanke Lelie was nu purper gekleurd.

2. Uit het lijden van Zijn ziel. Hij werd geperst in de wijnpersbak van de toorn Zijns Vaders. Dit veroorzaakte Zijn groot geroep aan het kruis: "Mijn God, Mijn God, waarom hebt Gij Mij verlaten?" Christus leed onder een dubbele verduistering van het licht aan het kruis: een zonsverduistering en de verduistering van het licht van Gods Aangezicht. Hoe bitter was deze foltering! De evangelisten gebruiken drie woorden om het hevige lijden uit te drukken. "Hij begon verbaasd en zeer beangst te worden", Markus 14:33; "Hij begon droevig en zeer beangst te worden", Matthéüs 26:37. Christus gevoelde de pijnen der hel in Zijn ziel, hoewel Hij niet plaatselijk in de hel is geweest, heeft Hij wel dezelfde pijn gevoeld.

Waarom heeft Christus zo geleden?
Antwoord. Zeker niet voor Zijn eigen verdienste. "De Messias zal uitgeroeid worden, maar het zal niet voor Hemzelven zijn", Daniël 9:26. Het was voor ons, Jesaja 53:6. "De éne heeft gezondigd, de ander ondergaat de straf." Christus heeft geleden, opdat Hij aan Gods recht voor ons zou voldoen. Wij hebben, door onze zonden, God oneindig veel onrecht aangedaan. Als wij rivieren van tranen zouden kunnen storten, en miljoenen brandoffers en slachtoffers zouden kunnen offeren, zouden wij nog niet een toornig God kunnen bevredigen. Daarom moest Christus sterven, opdat aan Gods recht zou voldaan worden.
Onder Godgeleerden is hevig gedebatteerd of God de zonde wel vrij, zonder offerande, zou hebben kunnen vergeven. Zonder te disputeren over wat God had kunnen doen, zeggen we: aangezien God besloten had de wet te laten volbrengen en de mens te behouden in een weg van recht en genade, was het noodzakelijk dat Christus Zijn leven als een offerande zou afleggen.

1. Om de voorzeggingen van de Schriften te vervullen. "Alzo is er geschreven, en alzo moest de Christus lijden", Lukas 24:46.
2. Om ons weer in Gods gunst terug te brengen. Als een verrader pardon krijgt is dat één zaak, maar het is nog wat anders als hij weer in gunst wordt hersteld. Het bloed van Christus wordt niet alleen een offerande genoemd, waardoor God bevredigd is, maar ook een verzoening, waardoor God weer genadig en vriendelijk met ons kan handelen. Christus is "het Verzoendeksel", vanwaar God van vrede kan spreken tot ons.
3. Christus is gestorven, opdat Hij Zijn testament zou kunnen waarmerken met Zijn bloed. Er waren veel legaten die Christus aan de gelovigen vermaakt had, die echter alle van nul en gener waarde zouden zijn als Hij niet zou zijn gestorven en door Zijn dood het testament zou hebben bevestigd, Hebreeën 9:16. Een testament

is pas van kracht nadat iemand gestorven is; de zending van de Heilige Geest, de beloften, al die legaten kregen pas geldigheid na Christus' dood. Christus heeft ze door Zijn bloed bezegeld en de gelovigen mogen er aanspraak op maken.

4. Hij is gestorven opdat Hij voor de Zijnen heerlijke woningen zou verwerven; daarom wordt de hemel niet slechts een beloofde, maar een "gekochte" bezitting genoemd (Eng. vert. van Efeze 1:14). Christus is gestorven opdat de Zijnen bevorderd zouden worden; hij heeft geleden opdat wij zouden heersen; hij heeft aan het kruis gehangen opdat wij op tronen zouden zitten. De hemel was gesloten, maar het kruis van Christus is de ladder waarlangs wij weer kunnen opklimmen naar de hemel. Zijn kruisiging is de kroning van de Zijnen.

Eerste gebruik.
Zie toch in deze bloedige offerande van Christus de afschuwelijke aard van de zonde. Weliswaar is de zonde al gruwelijk omdat zij Adam uit het Paradijs verdreven en verbannen heeft; en de engelen in de hel heeft geworpen, maar wat haar bovenal afschuwelijk maakt, is dat zij veroorzaakt dat Christus Zijn heerlijkheid moest bedekken en Zijn bloed moest storten. We behoren de zonde met verontwaardiging te beschouwen en haar met een heilige haat te vervolgen; wij moeten het bloed van de zonden vergieten die Christus' bloed deden vergieten. Het gezicht van de bebloede mantel van Caesar ontstak de woede van de Romeinen tegen degenen die hem gedood hadden. Het gezicht van Christus' bloedend lichaam moest de haat tegen de zonde in ons opwekken. Laten wij niet met de zonden spelen; laat datgene wat Christus tot een *Man van smarten* maakte toch niet ons vermaak zijn!

Tweede gebruik.
Is Christus de Priester Die Zichzelf geofferd heeft? Zie daarin Gods recht en genade ten toon gespreid. Ik mag wel met de apostel zeggen: "Zie dan de goedertierenheid en de strengheid Gods", Romeinen 11:22.

1. De goedertierenheid Gods door te zorgen voor een offer. Als Christus niet aan het kruis had geleden, zouden wij allen voor eeuwig in de hel moeten liggen om Gods recht te bevredigen.
2. De strengheid van God. Hoewel Hij Gods eigen Zoon was, de Zoon Zijner liefde, en het onze zonden waren die Hem toegerekend werden, toch spaarde God Hem niet, maar Zijn toorn ontvlamde tegen Hem, Romeinen 8:32. Als God dan zó gestreng was tegen Zijn eigen Zoon, hoe vreselijk zal Hij dan eenmaal voor Zijn vijanden zijn! Degenen die willens in onboetvaardigheid sterven, moeten dezelfde toorn gevoelen als Christus, en omdat zij die niet eenmalig kunnen dragen, zullen zij die eeuwig moeten verduren.

Derde gebruik.
Is Christus de Priester, Die Zichzelf voor zondaren opgeofferd heeft? Merk dan toch de innemende liefde van Christus tot zondaren. Augustinus zegt: "Het kruis was de preekstoel, waarin Christus Zijn liefde aan de wereld bekendmaakte." Dat Christus moest sterven was meer dan dat alle engelen tot stof zouden geworden zijn, vooral omdat Christus moest sterven als een kwaaddoener, beladen met de zondelast van mensen, ja dat Hij moest sterven voor vijanden, Romeinen 5:10.
De balsemboom scheidt zijn kostbare balsem uit om degenen die in de boom snijden of heen verminken te genezen; zo stortte Christus Zijn bloed om er zelfs uit degenen die Hem kruisigden te behouden. Hij stierf vrijwillig. Dat wordt genoemd *de offerande des lichaams van Jezus Christus,* Hebreeën 10:10. Hoewel Zijn lijden zo

groot was, dat het Hem deed zuchten, wenen en bloeden, toch kon dit Hem er niet van weerhouden. "Om den arbeid Zijner ziel zal Hij het zien en verzadigd worden", Jesaja 53:11.
Christus had het hard te verduren aan het kruis, toch had Hij er geen berouw van, maar Hij wist dat Zijn zweet en Zijn bloed wel besteed waren, omdat Hij zag dat het verzoening aanbracht voor de wereld. O, oneindige, verbazende liefde van Christus! Een liefde die de kennis te boven gaat, die door mens noch engel kan geëvenaard worden, Efeze 3:19. Wat moest deze liefde ons aangrijpen! Als Saul al zo getroffen was door de goedheid van David die zijn leven spaarde, wat moest de goedheid van Christus Die Zijn leven aflegde voor zondaren ons dan aangrijpen!
Bij het lijden en sterven van Christus werden de stenen vaneen gespleten. "De steenrotsen scheurden", Matthéüs 27:51. Als de liefde van Christus in Zijn sterven een mens niet aangrijpt, heeft men een hart dat harder is dan de steenrotsen.

Vierde gebruik.
Is Christus het Offer voor de zonde? Zie dan de uitnemendheid van Zijn offerande!

1. Zij is volmaakt. "Want met één offerande heeft Hij in eeuwigheid volmaakt degenen, die geheiligd worden", Hebreeën 10:14. Wat zijn daarom de Roomsen goddeloos, als zij hun eigen verdiensten en de gebeden van heiligen aan Christus' offerande toevoegen! Zij offeren Hem nog dagelijks in de mis, alsof Christus' offerande aan het kruis onvolmaakt was. Dit is godslastering tegen het priesterlijk ambt van Christus.
2. De offerande van Christus brengt verdienste aan. Hij stierf niet alleen als Voorbeeld, maar om de zaligheid te verdienen. Aangezien de Persoon Die geleden heeft God en mens was, gaf dit waardij aan Zijn lijden; de zonden van Zijn volk werden verzoend en God werd bevredigd. Zodra de boodschapper gezegd had: "Uria is dood", was Davids toorn gestild, 2 Samuël 11:21. Zodra Christus gestorven was, was Gods toorn gestild.
3. Deze offerande is heilzaam. Uit de dode leeuw haalde Simson honing. Door deze offerande worden zondaren gerechtvaardigd, hun goede werken aangenomen, ze verkrijgen daardoor een vrijmoedige toegang tot God en zullen worden toegelaten tot het heiligdom des hemels, Hebreeën 10:10. Door Christus' open zijde ligt de weg naar de hemel open. Israël trok door de Rode Zee naar Kanaän; zo komt men door de rode zee van Christus' bloed het hemelse Kanaän binnen.

Vijfde gebruik.
a. Het is nodig dat het bloed van Christus toegepast wordt. In deze toepassing ligt de kracht van het geneesmiddel. Hoewel het geneesmiddel is samengesteld uit het bloed van Christus, zal het echter niet tot genezing strekken, tenzij het toegepast wordt door het geloof. Zoals het vuur is voor de apotheker, zo is het geloof voor een christen: de apotheker kan niets bereiden zonder vuur, zo kan er niets tot stand komen zonder geloof. Door het geloof wordt de offerande van Christus ons ten goede. "Christus Jezus mijn Heere", Filippenzen 3:8.
Het goud in de mijn maakt niet rijk, maar het goud in de hand. Het geloof is de hand die de gouden verdiensten van Christus aanneemt. Niet de versterkende drank in het glas verlevendigt de geest, maar als de drank opgedronken wordt. Door het geloof wordt het bloed van Christus gedronken. Het geloof opent de wonden van Christus en drinkt de kostelijke versterkingsdrank van Zijn bloed. Zonder geloof is Christus ons van geen nut.

b. O, dat wij een bloedende Zaligmaker zouden liefhebben en die liefde tot Christus zouden tonen door bereid te zijn om voor Hem te lijden. Velen verblijden zich over het lijden van Christus voor hen, maar het komt niet in hen op dat zij ook voor Hem moeten lijden. Jozef droomde van zijn verhoging, maar niet van zijn gevangenschap.
Was Christus het Offerlam? Heeft Hij de toorn Gods gedragen? Wat zouden wij dan de toorn der mensen voor Hem moeten verduren. Christus gaf Zich vrijwillig in de dood. "Zie, Ik kom om Uw wil te doen, o God", Hebreeën 10:7.
"Ik moet met een doop gedoopt worden; en hoe word Ik geperst, totdat het volbracht zij", Lukas 12:50. Christus noemt Zijn lijden een doop; Hij moest, als het ware, in Zijn eigen bloed gedoopt worden, en hoe snakte Hij naar die tijd! "Hoe word Ik geperst."
O, wat moesten wij dan gewillig zijn om voor Hem te lijden. Christus heeft het gif en de angel uit het lijden van Zijn volk weggenomen; in hun beker is geen toorn meer. Christus kan derhalve hun lijden verzachten. Zoals er olie gemengd was in het spijsoffer, zo kan God de olie der blijdschap vermengen met hun lijden. De landgraaf van Hesse zei: "Het rinkelen van mijn keten is aangename muziek in mijn oren."
We moeten binnenkort afscheid nemen van het leven - wat zou het een voorrecht zijn het wat eerder te moeten doen als een opoffering voor Christus, als een zegel van oprechtheid en een pand van ware dankbaarheid.

Zesde gebruik.
Deze offerande van Christus' bloed kan een oneindige troost geven.

- Het is het bloed der verzoening. Calvijn zegt: "Het kruis van Christus is de spil der verlossing; de spil en fontein van ware troost."
- Dit bloed kan tot vertroosting zijn in geval van schuld. O, zegt een ziel, mijn zonden kwellen mij. Maar het bloed van Christus werd vergoten tot vergeving van zonden, Matthéüs 26:28. O, dat onze zonden op Christus gelegd werden, dan zijn ze niet meer de onze, maar de Zijne.
- Dit bloed kan tot vertroosting zijn tegen de smet der zonde. Christus' bloed is genezend en reinigend: "Door Zijn striemen is ons genezing geworden", Jesaja 53:5. Het is de beste wondzalf, hij geneest op afstand. Hoewel Christus in de hemel is, kan men de kracht van Zijn bloed ter genezing van zijn bloedende wonde gevoelen.
- Het bloed is ook reinigend. Het wordt daarom vergeleken met een fontein, Zacharia 13:1. Het woord is een spiegel om ons onze vlekken te tonen en Christus' bloed is een fontein om die af te wassen; het reinigt melaatsheid. "Het bloed van Jezus Christus, reinigt ons van alle zonde", 1 Johannes 1:7. Er is slechts één vlek zo zwart, dat het bloed van Christus die niet afwast, namelijk de zonde tegen de Heilige Geest. Niet omdat er geen kracht genoeg zou zijn in het bloed van Christus om die zonde af te wassen, maar wie die zonde bedreven heeft zal niet gereinigd worden, hij veracht Christus' bloed en vertreedt het, Hebreeën 10:29.
- Zo zien wij welk een grote kracht ter genezing er in Christus' bloed is; het is de ankergrond van het geloof, de oorsprong van ware blijdschap, de kroon van alle begeerten en de enige vaste grond in leven en sterven. In alle vrees kan men zich alleen troosten met het zoenoffer van Christus' bloed.
- Christus is als Losser gestorven en als Overwinnaar. Als Losser ten opzichte van God, daar Hij door Zijn bloed de zaligheid der Zijnen heeft verworven. Als Overwinnaar over satan, daar het kruis Zijn triomfwagen was, waarmee Hij dood en hel gevangen genomen heeft.

Zevende gebruik.
Gezegend zij de Heere voor deze kostbare offerande van Christus' dood. "Loof den HEERE, mijn ziel", Psalm 103:1. En waarom loofde David Hem? "Die uw leven verlost van het verderf", Psalm 103:4. Christus heeft Zichzelf als een schuldoffer gegeven. O, dat wij onszelf Hem tot een dankoffer zouden opofferen! Als men iemand van zijn schuld verlost, zal die niet dankbaar zijn? Wat zijn degenen die Christus verlost heeft van hel en verdoemenis veel dank aan Hem verschuldigd!
"En zij zongen een nieuw lied, zeggende: Gij zijt waardig het boek te nemen en zijn zegelen te openen; want Gij zijt geslacht, en hebt ons Gode gekocht met Uw bloed", Openbaring 5:9. Dat hun hart en tong tezamen stemmen om God te loven en dat zij dankbaarheid bewijzen door veel vrucht te dragen. Laat hen als specerijbomen vruchten voortbrengen van ootmoed, ijver en goede werken. Dat is pas leven voor Hem Die voor hen de dood inging!, 2 Korinthe 5:15. De wijzen aanbaden niet alleen Christus aan, maar gaven hem ook geschenken: goud, wierook en mirre, Matthéüs 2:11. O, dat wij Christus mogen toebrengen de vruchten der gerechtigheid, die tot lof en prijs van God zijn.

II. Christus' voorbede.
"Die ook voor ons bidt", Romeinen 8:34. Als Aäron het heilige binnenging, hoorde men het geluid van de schelletjes. Zo maakte het binnenkomen van Christus in de hemel als Voorbidder een welluidende klank in de oren Gods.
Hoewel Christus opgenomen is in heerlijkheid, heeft Hij toch de innerlijke bewegingen der barmhartigheid niet afgelegd, maar denkt Hij nog steeds aan Zijn geestelijk lichaam, evenals Jozef nog aan zijn vader en broeders dacht, toen hij aan het hof verhoogd was.
"Die ook voor ons bidt." Voorbede doen is een verzoek indienen voor een ander. Christus is de grote Indiener van verzoeken in de hemel.

Wat zijn de eigenschappen van onze Voorbidder?
Antwoord.
a. Hij is heilig. "Want zodanig een Hogepriester betaamde ons, heilig, onnozel, onbesmet, afgescheiden van de zondaren", Hebreeën 7:26. "Christus heeft geen zonde gekend", 2 Korinthe 5:21. Hij kende wel de last der zonde, maar niet de zonde metterdaad. Het was een vereiste, dat Hij, Die de zonden van anderen moest wegdragen, Zelf zonder zonde moest zijn. Heiligheid is één van de edelstenen die schittert op de borstlap van onze Hogepriester.
b. Hij is getrouw. "Waarom Hij in alles den broederen moest gelijk worden, opdat Hij een barmhartig en een getrouw Hogepriester zou zijn", Hebreeën 2:17. Mozes was getrouw als dienaar, Christus als Zoon, Hebreeën 3:5. Hij vergeet geen enkele zaak die Hij moet bepleiten, en pleegt ook geen bedrog in het pleiten. Een gewone advocaat kan een woord weglaten dat in het voordeel van de cliënt is, of een woord inlassen dat in het nadeel van de ander is, aangezien hij daarvoor loon ontvangt; maar Christus is getrouw in de zaak die Hij bepleit. Wij kunnen gerust onze zaken aan Hem overlaten en wij kunnen ons leven en onze ziel in Zijn hand geven.
c. Hij sterft nooit meer. Terwijl het ambt van priester onder de wet bleef, moesten zij zelf sterven. "Zij werden door den dood verhinderd altijd te blijven", Hebreeën 7:23. Maar "Christus leeft altijd om voor hen te bidden", Hebreeën 7:25. Er is in Zijn priesterschap geen opvolging.

Voor wie bidt Christus?
Niet voor allen, zonder onderscheid, maar voor de uitverkorenen, Johannes 17:9. De toepassing van Christus' voorbede reikt niet verder dan de toepassing van Zijn bloedstorting. Zijn bloed werd alleen gestort voor de uitverkorenen, daarom heeft Zijn voorbede ook alleen betrekking op hen. De hogepriester ging het heilige binnen, alleen met de namen van de twaalf stammen op zijn borst; zo is Christus de hemel binnengegaan met de namen van de uitverkorenen op Zijn borst. Christus' voorbede geldt voor de zwakste gelovigen, maar ook voor al de zonden der gelovigen, Johannes 17:20.
Onder de wet waren er enkele zonden waarvoor de hogepriester niet moest offeren en ook niet moest bidden. "De ziel die iets zal gedaan hebben met opgeheven hand, diezelve ziel zal uitgeroeid worden", Numeri 15:30. De priester mocht gebeden opzenden voor zonden van onwetendheid, maar niet voor moedwillige zonden. Maar Christus' voorbede strekt zich uit tot alle zonden van de uitverkorenen. Wat was Davids zonde bloedrood, en toch sloot die hem niet uit van Christus' voorbede.

Wat is het werk van Christus in Zijn voorbede?
Antwoord. Drie dingen.
1. Hij houdt de verdienste van Zijn bloedstorting de Vader voor en op grond van die betaalde prijs pleit Hij om genade. De hogepriester was hierin een levendig type van Christus. Aäron moest vier dingen doen. De offerdieren slachten. Met het bloed in het heilige der heiligen ingaan. Het bloed sprengen op het verzoendeksel. De wierook aansteken en de reuk daarvan als een wolk doen opstijgen boven het verzoendeksel en zó werd er verzoening gedaan, Leviticus 16:11-16.
Christus, onze Hogepriester, beantwoordt volkomen aan dit voorbeeld. Hij werd als een zondoffer opgeofferd, hetgeen overeenkomt met het slachten van de var door de priester. Hij is opgevaren ten hemel, hetgeen overeenkomt met het gaan van de priester in het heilige der heiligen. Hij houdt het bloed Zijn Vader voor, hetgeen beantwoordt aan het sprengen van het bloed door de priester op het verzoendeksel. Hij bidt tot Zijn Vader opdat Hij op grond van Zijn bloedstorting genade zou bewijzen aan zondaren, hetgeen overeenkomt met de wolk van reukwerk die opstijgt. Door deze tussentreding wordt God verzoend, hetgeen overeenkomt met de handelingen van de priester om verzoening te doen.

2 Door Zijn voorbede maakt Christus alle beschuldigingen, die tegen de uitverkorenen worden ingebracht, ongedaan. Hoe zonde en satan de gelovigen ook bij God beschuldigen en hoe hun eigen consciëntie hen ook aanklaagt, Christus maakt door Zijn tussentreding al die beschuldigingen ongedaan. "Wie zal beschuldiging inbrengen tegen de uitverkorenen Gods? Christus bidt voor ons", Romeinen 8:33, 34 .
Toen Esculus beschuldigd werd van een of andere ondeugd, trad zijn broer voor hem tussenbeide en toonde de magistraten dat hij zijn hand had verloren in dienst van de staat en zodoende verleende men hem pardon. Zo is het ook als de satan de heiligen beschuldigt of als het recht Gods hen iets ten laste legt; dan toont Christus Zijn eigen wonden en op grond van Zijn bloedig lijden neemt Hij alle eisen en dreigementen van de wet en alle beschuldigingen die de satan tegen hen inbrengt weg.

3. Door Zijn voorbede eist Christus kwijtschelding. "Heere", zegt Hij, "laat deze zondaar ontheven worden van zijn schuld." In dit opzicht wordt Hij Advocaat genoemd, 1 Johannes 2:1. Hij eist dat de zondaar in het gericht vrijgesproken wordt.

Een advocaat verschilt veel van een redenaar; een redenaar wendt zijn redenaarskunst aan om de rechter over te halen en te verzoeken genade aan iemand te bewijzen, maar een advocaat vertelt de rechter wat wettelijk is. Zo verschijnt Christus in de hemel als Advocaat, Hij draagt aan wat volgens de wet is. Als God het schuldregister opendoet, opent Christus het wetboek. "Heere", zegt Hij, "Gij zijt een rechtvaardig God en wilt zonder bloedstorting niet bevredigd worden. Zie, het bloed is gestort, geef Mij daarom naar recht, kwijtschelding voor deze ellendige schepselen. Als aan de wet voldaan is, behoort de zondaar vrijgesproken te worden. Op dit pleidooi van Christus plaatst God de handtekening onder de pardonbrief van de zondaar.

Op welke wijze doet Christus Zijn voorbede?

1. Belangeloos. Hij pleit de zaak van de Zijnen in de hemel en vraagt geen loon. Een gewone advocaat wil zijn honorarium hebben en soms nog steekpenningen ook. Maar Christus is niet uit op Zijn voordeel. Hoeveel zaken bepleit Hij dagelijks in de hemel en Hij wil er niets voor hebben! Evenals Christus Zijn leven vrijwillig heeft afgelegd, zo treedt Hij ook vrijwillig als Voorbidder op, Johannes 10:15, 18.
2. Gevoelvol. Hij is zo gevoelig over onze toestand, alsof het Zijn eigen ware. "Want wij hebben geen Hogepriester, Die niet kan medelijden hebben met onze zwakheden", Hebreeën 4:15. Wat zou een moeder met een teer hart bij een rechter pleiten voor haar kind dat veroordeeld staat te worden. O, wat zou ze aangedaan zijn in haar gemoed, wat zouden haar tranen neerdruppen; wat zou ze wenend haar redenaarskunst gebruiken om de rechter tot genade te bewegen. Zo is de Heere Jezus vol medelijden en tederheid, opdat Hij een barmhartig Hogepriester zou zijn, Hebreeën 2:17. Hoewel nu Zijn lijden voorbij is, houdt Zijn medelijden niet op. Een gewone advocaat trekt zich meestal de zaak die hij bepleit persoonlijk niet aan, en hij trekt het zich ook niet aan hoe de zaak afloopt; hij pleit omdat hij er beter van wordt, maar niet uit toegenegenheid. Maar Christus pleit gevoelvol en wat Hem zo met liefde doet tussentreden is, omdat het Zijn eigen zaak is waarvoor Hij pleit. Hij heeft Zijn bloed gestort om het leven en de zaligheid van de uitverkorenen te verwerven, en als zij niet behouden zouden worden, zou Hij ver; liezen wat Hij Zelf gekocht heeft.
3. Met goed gevolg. Zijn voorbede heeft de overhand. Christus heeft nog nooit een zaak die Hij bepleitte verloren, Hij werd nimmer afgewezen. De voorbede van Christus moet wel resultaat hebben, als wij bedenken:

(1) De uitnemendheid van Zijn Persoon. Als het gebed van een Godvrezende al zoveel invloed bij God had, zoals het gebed van Mozes Gods hand inhield, Exodus 32:11-14, en zoals Jakob als een vorst God overmocht, Genesis 32:28, en zoals Elía door zijn gebed de hemel opende en sloot, Jakobus 5:17, welk een uitwerking moet het gebed van Christus dan wel hebben! Hij is de Zoon van God, de Zoon in Wie Hij Zijn welbehagen heeft, Matthéüs 3:17. Wat zal een vader zijn eigen zoon niet geven! "Ik wist, dat Gij mij altijd hoort", Johannes 11:42. Indien God zou kunnen vergeten dat Christus Priester was, zou Hij toch niet kunnen vergeten dat Hij de Zoon is.

(2) Christus bidt alleen om wat Zijn Vader gaarne schenkt. Er is slechts één wil tussen Christus en Zijn Vader. Christus bidt: "Heilig ze in Uw waarheid", Johannes 17:17 en in 1 Thessalonicenzen 4:3 staat: "Dit is de wil Gods, uw heiligmaking." Dus, als Christus alleen bidt om hetgeen Zijn Vader gaarne schenkt, dan zal Hij wellicht gehoor vinden.

(3) Christus bidt alleen om datgene waartoe Hij de macht heeft het te geven. Hij heeft als God de macht om te geven, wat Hij als Mens vraagt. "Vader, Ik wil", Johannes 17:24. "Vader", daar bidt Hij als Mens; "Ik wil", daar geeft Hij als God. Voor een gelovige is het een grote troost als zijn gebed flauw is en hij nauwelijks voor zichzelf kan vragen, dat Christus' gebed in de hemel krachtig en met macht is. Hoewel God het gebed kan weigeren, als het van ons komt, zal Hij het niet weigeren als het van Christus komt.

(4) Christus is altijd gereed om Zijn voorbede te doen. Bij het volk van God komen dagelijks zonden voor en behalve dat, vallen ze soms in grote zonden en wordt God daardoor tot toorn verwekt en staat Hij in Zijn rechtvaardigheid gereed om hen te straffen. Maar Christus staat ook gereed met Zijn voorbede, Hij heelt dagelijks de breuken tussen God en Zijn volk. Hij stelt Zijn Vader de verdiensten van Zijn bloedstorting voor om Hem te bevredigen.
Toen Gods toorn los zou barsten over Israël, trad Aäron dadelijk tussenbeide met zijn wierookvat en offerde reukwerk en zo werd de plaag opgehouden, Numeri 16:47. Zo ook hier: zodra een kind van God overtreedt tegen de Heere en Gods toorn wordt opgewekt, treedt Christus onmiddellijk tussenbeide met Zijn voorbede. "Vader", zegt Hij, "het is Mijn kind dat heeft gezondigd; hoewel het zijn plicht verzuimd heeft, hebt U toch Uw barmhartigheid niet afgelegd? O, heb medelijden met hem en laat Uw toorn van hem afgekeerd worden." Christus staat met Zijn voorbede gereed en bij de minste struikeling van een Godvrezende staat Hij op en dient voor hem een verzoek in aan het hemelhof.

Wat zijn de vruchten van Christus' voorbede?

1. Rechtvaardiging. De rechtvaardiging houdt twee dingen in: schuld wordt kwijtgescholden en gerechtigheid wordt toegerekend. "De HEERE onze gerechtigheid", Jeremía 33:16. Niet slechts gerechtigheid als van de engelen wordt toegerekend, maar de gerechtigheid van Christus, met Zijn mantel wordt men bekleed, 2 Korinthe 5:21. Nu, vanwaar komt het dat men gerechtvaardigd wordt? Door de tussentreding van Christus, Romeinen 8:33, 34. "Heere", zegt Christus, "dit zijn de personen voor wie Ik gestorven ben, zie hen aan alsof zij geen zonde gedaan hebben en reken hun gerechtigheid toe."
2. De zalving met de Heilige Geest. "Doch gij hebt de zalving van den Heilige", 1 Johannes 2:20. Deze zalving is niets anders dan het werk der heiligmaking in het hart, waardoor de Geest ons "der Goddelijke natuur deelachtig maakt", 2 Petrus 1:4. Zij die het hebben over de steen der filosofen, veronderstellen dat deze een zodanige eigenschap bezit, dat metaal in goud verandert als deze steen ermee in aanraking komt. Zo'n eigenschap heeft de Geest des Heeren als Hij in de ziel komt: als Hij de ziel aanraakt, legt Hij er de Goddelijke natuur in, de ziel wordt daardoor geheiligd en aan God gelijkvormig gemaakt. Dit heiligend werk van de Geest is de vrucht van Christus' voorbede. "De Heilige Geest was nog niet, overmits Jezus nog niet verheerlijkt was", Johannes 7:39. Nu Christus verheerlijkt is, in de hemel, bidt Hij de Vader en de Vader zendt de Geest, Die de heilige zalf uitgiet op de uitverkorenen.
3. De reiniging van onze heilige verrichtingen. Christus' werk in de hemel is niet alleen Zijn gebeden aan Zijn Vader voorleggen, maar Hij bidt ook de gebeden van de Zijnen opnieuw. "En er kwam een andere engel, en stond aan het altaar, hebbende een gouden wierookvat; en hem werd veel reukwerk gegeven, opdat hij het met de gebeden aller heiligen zou leggen op het gouden altaar, dat voor de troon is", Openbaring 8:3. Deze engel betekent Christus. Hij neemt het gouden

wierookvat van Zijn verdiensten en legt er de gebeden van de Zijnen in en met het reukwerk van Zijn voorbede laat Hij de gebeden van de Zijnen als een lieflijke reuk opgaan in de hemel. wij kunnen het ook afleiden uit Leviticus 16:16. Aäron moet voor het heilige verzoening doen. Dit was zinnebeeldig om ons te tonen dat over de heilige verrichtingen verzoening moet worden gedaan. Onze beste werken zijn, zoals ze van ons komen, met verdorvenheden gemengd, zoals wijn die naar het vat smaakt. "Zij zijn als een wegwerpelijk kleed", Jesaja 64:6. Maar Christus zuivert en veraangenaamt deze werken; Hij neemt ze op in de lieflijke reuk van Zijn voorbede en dan aanvaardt God ze en bekroont ze. Wat zou er toch van onze plichten terechtkomen als er geen Hogepriester was? De voorbede van Christus is voor de gebeden van de Zijnen als een wan voor het kaf. De wan scheidt het kaf vair het koren, zo want Christus ook het kaf uit dat zich mengt met onze gebeden.

4. Een vrijmoedige toegang tot de troon der genade, Hebreeën 4:16. "Wij hebben een Hogepriester Die door de hemelen is doorgegaan; laat ons daarom met vrijmoedigheid tot de troon der genade gaan." Wij hebben een Vriend aan het hof Die een goed woordje voor ons doet en onze zaak in de hemel nagaat; laat dit de Zijnen opwekken en aanmoedigen in het gebed. Denken wij dat het vermetel is voor zulke zondaren als wij, als wij om vergeving vragen en dat wij afgewezen zullen worden? Dit is, voorwaar, een zondige bescheidenheid. Als wij nu in het gebed in onze eigen naam zouden naderen was het inderdaad vermetelheid, maar Christus treedt voor de Zijnen tussen in de kracht van Zijn bloed en dat heeft een goede uitwerking. Als men bevreesd is tot God te naderen in het gebed is dat een ontering van Christus' voorbede.
5. Het zenden van de Trooster. "Ik zal den Vader bidden, en Hij zal u een anderen Trooster geven", Johannes 14:16. De troost van de Geest is onderscheiden van de zalving. Hier is zoete troost, zoeter dan honingdroppels uit de honingraat; het is het manna in de gouden kruik, het is wijn die het hart verheugt; één druppel van deze hemelse troost is genoeg om een zee van aards verdriet te verzoeten. Het wordt wel "de eersteling van de Geest" genoemd. Een eersteling is een onderpand van het geheel, 2 Korinthe 1:22. De Geest stelt ons een eersteling van de hemel ter hand. Vanwaar komt dit vertroostende werk van de Geest? Dank er Christus' voorbede voor. "Ik zal den Vader bidden, en Hij zal u een anderen Trooster geven."
6. Volharding in genade. "Bewaar ze in Uw Naam, die Gij Mij gegeven hebt", Johannes 17:11. Niet ons gebed of onze waakzaamheid of genade bewaart ons, maar het is Gods zorg en onderhouding; Hij houdt ons vast zodat wij niet afvallen. Vanwaar komt dit, dat God ons bewaart? Het komt door de voorbede van Christus. "Vader, bewaar hen." Het gebed van Christus voor Petrus: "Ik heb voor u gebeden, dat uw geloof niet ophoude", Lukas 22:32, is een kopie van Zijn gebed dat Hij thans in de hemel bidt. Het geloof van Petrus faalde tot op zekere hoogte toen hij Christus verloochende, maar Christus heeft gebeden dat het niet geheel zou ophouden. De heiligen volharden in het geloof, omdat Christus volhardt in het gebed.
7. Vrijspraak op de dag des oordeels. Christus zal de wereld oordelen. "De Vader heeft al het oordeel den Zoon gegeven", Johannes 5:22. Degenen voor wie Christus heeft gebeden zal Hij vrijspreken als Hij op de rechterstoel zit. Zal Christus degenen voor wie Hij heeft gebeden veroordelen? Gelovigen zijn Zijn bruid en zal Hij Zijn eigen bruid veroordelen?

Eerste gebruik, van onderrichting

1. Merk hier uit de onveranderlijkheid van Christus' liefde tot Zijn uitverkorenen op. Hij is niet alleen voor hen gestorven, maar bidt ook voor hen in de hemel. Nu Christus Zijn lijden en sterven heeft volbracht, heeft Hij Zijn liefde niet beëindigd. Hij is nu voor Zijn kinderen werkzaam in de hemel, Hij draagt hun namen op Zijn borst en zal nooit ophouden met bidden tot Hij Zijn wens verkregen heeft. "Vader, Ik wil dat waar Ik ben, ook die bij Mij zijn, die Gij Mij gegeven hebt", Johannes 17:24.

2. Merk op hoe het komt dat de gebeden van Gods kinderen bij God zoveel kracht doen. Jakob kreeg als een engel de overhand bij God. Het gebed van Mozes bond de handen des Heeren. Ik zeg, dat hij door zijn gebeden God als met ketenen gebonden heeft. "En nu, laat Mij toe", Exodus 32:10.
Waar komt dit vandaan? Het komt van Christus' voorbede in de hemel dat de gebeden van Zijn kinderen zoveel vrucht afwerpen. De Goddelijke natuur van Christus is het altaar waarop Hij de gebeden van de Zijnen opoffert en daarom krijgen zij de overhand. Zoals het gebed van de heiligen komt, is het maar zwak en mat; maar als de pijl van hun gebed op de boog van Christus' voorbede wordt gelegd, dringt het door tot de troon der genade.

3. Het laat ons zien, dat als een christen bidt, hij voornamelijk zijn oog gevestigd moet houden op Christus' voorbede. Wij moeten opzien naar de genadetroon, en op ontferming hopen om Christus' voorbede. Wij lezen in Leviticus 16 dat Aäron zowel verzoening deed door reukwerk als door bloed. Zo moeten wij ook opzien tot de wolk van wierook, namelijk de voorbede van Christus. Christen, zie omhoog naar uw Advocaat, aan Wie God niets kan weigeren. Eén woord uit Christus' mond is meer dan dat alle engelen in de hemel voor u zouden pleiten. Als iemand een proces zou voeren bij het hoge gerechtshof en hij had een bekwame advocaat om voor hem te pleiten, zou hem dat zeer veel hoop geven. Christus verschijnt voor ons aan het Hof, Hebreeën 9:24 en Hij heeft grote invloed in de hemel, hetgeen ons zeer moest aanmoedigen om tot Hem op te zien en hoop geven om in het gebed gehoor te krijgen. Wij zouden inderdaad bevreesd moeten zijn om onze smekingen op te zenden als Christus er niet was om ze voor te leggen.

4. Zie de droeve staat van een ongelovige. Hij heeft in de hemel niemand die een goed woordje voor hem doet. "Ik bid niet voor de wereld", Johannes 17:9. Ze zijn in feite zowel buiten de hemel gesloten als buiten Christus' voorbede.
Christus bidt alleen voor Zijn volk, zoals Esther het deed voor de joden toen die uitgeroeid zouden worden. "Men geve mij mijn volk om mijns verzoeks wil", Esther 7:3. Als de duivel hun de zwartheid van hun zonden toont, laat Christus de roodheid van Zijn wonden zien.
Wat is de toestand van die mens droevig, voor wie Christus niet bidt, ja tegen wie Hij zal pleiten.
Toen koningin Esther een verzoek indiende tegen Haman, werd zijn gezicht bedekt en hij werd weggeleid om terechtgesteld te worden, Esther 7:8. Het is vreselijk als de wet en de consciëntie en de rechter tegen een zondaar zijn en er geen enkele vriend is die een goed woord voor hem doet; er blijft dan niets anders over dan dat de cipier de gevangene meeneemt.
e. Als Christus tussentreedt, hebben wij niets te maken met andere voorsprekers. De Roomse kerk maakt onderscheid tussen een middelaar van verzoening en van voorspraak en beweert dat de engelen ons wel niet verlossen, maar toch wel voor ons bidden en daarom moeten wij tot hen bidden. Maar alleen Christus kan voor ons,

krachtens Zijn ambt, bidden. God heeft Hem als Hogepriester geheiligd. "Gij zijt Priester in der eeuwigheid", Hebreeën 5:6.
Christus bidt op grond van Zijn verdienste, op grond van Zijn bloedstorting; Hij pleit op Zijn verdienste bij de Vader. Maar engelen hebben geen verdienste om God voor te houden en kunnen derhalve ook niet onze voorspraak zijn. Wie onze Advocaat is, moet ook onze verzoening zijn om bij God te voldoen. "Wij hebben een Voorspraak bij den Vader", 1 Johannes 2:1. "En Hij is een verzoening voor onze zonden", vs. 2. De engelen kunnen onze verzoening niet zijn en derhalve ook niet onze voorspraak.

Tweede gebruik, tot beproeving.
Hoe kunnen wij weten dat Christus onze Voorspraak is?
Degenen die nooit zelf bidden, hebben geen grond om te denken dat Christus voor hen bidt.
Maar, hoe zullen wij weten dat Hij voor ons bidt?
Antwoord.

1. Als Christus voor ons bidt, bidt Zijn Geest in ons. "En overmits gij kinderen zijt, zo heeft God den Geest Zijns Zoons uitgezonden in uw harten, Die roept: Abba, Vader!", Galaten 4:6. De Geest komt ons dan te hulp om te zuchten en te steunen; niet slechts om gaven te geven, maar zelfs om te zuchten, Romeinen 8:26. Wij behoeven niet tot het firmament op te klimmen om te kijken of de zon er is, wij kunnen de schoonheid van de zon op aarde zien. Zo behoeven wij ook niet ten hemel te gaan om te zien of Christus daar voor ons bidt, maar laat ons in ons hart zien, of daar het gebed levendig en vurig is en of wij kunnen roepen: *Abba, Vader.* Door het bidden van de Geest in ons, kunnen wij weten of Christus in de hemel onze Voorspraak is.
2. Als wij aan Christus gegeven zijn, bidt Hij voor ons. "Ik bid voor degenen die Gij Mij gegeven hebt", Johannes 17:9. Dat Christus ons gegeven is, of wij aan Christus gegeven zijn, zijn twee verschillende zaken.

Hoe kunnen wij dat weten?
Antwoord. Indien u een gelovige bent, dan bent u aan Christus gegeven en Hij bidt dan voor u. De werkzaamheid van het geloof is te leunen op. Wij rusten dan op Christus zoals de stenen in een gebouw rusten op de hoeksteen. Het geloof werpt zich in de armen van Christus. Het zegt: "Christus is mijn Priester, Zijn bloed is mijn offerande, Zijn Goddelijke natuur is mijn altaar en hier rust ik op."
Dit geloof kan men kennen aan de vruchten: het is een werk van loutering en van overgave. Het reinigt het hart, dat is het louteren; het geeft zich over aan Christus: het stelt zich in dienst van Hem, het draagt zijn liefde aan Hem op; dat is de overgave van het geloof. Wie gelooft, is aan Christus gegeven en is begrepen in Zijn voorbede. "En Ik bid niet alleen voor dezen, maar ook voor degenen, die door hun woord in Mij geloven zullen", Johannes 17:20.

Derde gebruik, van vermaning.
Christus' voorbede moet de gelovigen aansporen tot verschillende plichten.

1. Als Christus voor ons in de hemel tussentreedt, moeten wij hier op aarde voor Hem uitkomen. Christus schaamt Zich niet onze namen op Zijn borst te dragen en zullen wij dan ons voor Zijn waarheid schamen? Bepleit Hij onze zaak en zullen wij niet voor Zijn zaak opkomen? Wat is dit een krachtig argument om voor de eer van Christus op te komen in tijden van verval! Christus is onze Voorspraak. Hij

draagt onze namen in de hemel voor en zullen wij dan Zijn Naam op aarde niet belijden?

2. Als Christus Zijn invloed laat gelden voor de troon der genade, moeten wij al onze invloed voor Hem aanwenden "dat Christus moge groot gemaakt worden", Filippenzen 1:20. Besteedt uw talenten tot eer van Christus; er is niemand, of hij heeft de een of andere gave ontvangen, hetzij geleerdheid, hetzij bezittingen. O, gebruik die tot eer van Christus: offer die op voor Hem en wordt verteerd in Zijn dienst. Laat uw hart over Christus mediteren, uw handen voor Hem werken, uw tong voor Hem spreken. Als Christus voor ons een Voorspraak in de hemel is, moeten wij op aarde Zijn belangen behartigen, ieder behoort in zijn eigen kring ijverig voor Hem uit te komen.
3. Geloof toch deze heerlijke voorbede van Christus, dat Hij nu voor ons bidt en dat God om Zijnentwil ons aanneemt. Zoals er in de tekst staat: "Die ook voor ons bidt", Romeinen 8:34. Als wij dit niet geloven, doen wij Christus' voorbede oneer aan. Als een arme zondaar niet tot Christus als Hogepriester mag gaan, gelovend in Zijn voorbede, zijn wij dan als christenen onder het Evangelie niet in een slechtere staat dan de Joden onder de wet? Als zij gezondigd hadden, hadden zij hun hogepriester om voor hen verzoening te doen en zullen wij dan nu geen Hogepriester hebben? Is niet Christus onze Aäron, Die Zijn bloed en reukwerk voor de plaats der verzoening brengt? O, dat u door het geloof moogt opzien naar de voorbede van Christus. Christus heeft niet alleen gebeden voor Zijn discipelen en apostelen, maar voor de zwakste gelovige.
4. Heb uw Voorbidder lief. "Indien iemand den Heere Jezus Christus niet liefheeft, die zij een vervloeking; Maranatha!", 1 Korinthe 16:22. Ware vriendschap lokt liefde uit. Als u een vriend aan het hof zou hebben die voor het geval u ondervraagd zou worden over een of ander misdrijf of schuld, voor u zou pleiten bij de rechter en u uit uw problemen zou helpen, zou u die vriend niet liefhebben? Hoe vaak brengt satan beschuldigingen tegen ons in aan het hof. Welnu, Christus is altijd bij de Rechter aanwezig. Hij zit aan de rechterhand van Zijn Vader om altijd voor ons te pleiten, om ons met God te verzoenen. O, wat behoorde ons hart in liefde te ontvlammen tot Christus! Hebt Hem oprecht lief met een liefde die verre uitgaat boven de liefde tot uw goed en uw betrekkingen. Bernardus zegt: Plusquam tua, tuos. "Méér dan uw bezittingen, uw gezin." Het vuur van onze liefde behoort te zijn als het vuur op het altaar, dat nooit uitging, Leviticus 6:13.

Vierde gebruik; tot vertroosting voor de gelovigen Christus is werkzaam voor u in de hemel, Hij bidt voor u.

"O, maar ik ben bevreesd dat Christus niet voor mij bidt. Ik ben een zondaar en voor wie bidt Christus?"
"Hij heeft voor de overtreders gebeden", Jesaja 53:12. Als Christus Zijn zijde voor u geopend heeft, zal Hij dan niet Zijn mond voor u open doen om voor u te pleiten?

"Maar ik heb tegen mijn Hogepriester gezondigd, door niet te vertrouwen in Zijn bloedstorting, door Zijn liefde niet te beantwoorden, Zijn Geest te bedroeven en zal Hij dan nog wel voor mij bidden?"
Wie van ons zou dat ook niet moeten zeggen? Maar christen, treurt u over uw ongeloof? Wees dan niet ontmoedigd, gij kunt zeker in de voorbede van Christus begrepen zijn. "De vergadering murmureerde tegen Aäron", Numeri 16:41, maar hoewel zij tegen hun hogepriester gezondigd hadden, kwam Aäron haastig aan met

zijn wierookvat en "stond tussen de doden en tussen de levenden", vs. 48. Als er zoveel ontferming is in Aäron, die een type was van Christus, hoeveel te meer barmhartigheid is er in Christus, Die bidt voor degenen die tegen hun Hogepriester gezondigd hebben! Heeft Hij zelfs niet gebeden voor hen die Hem kruisigden: "Vader, vergeef het hun"?, Lukas 23:34.

"Maar ik ben het onwaardig; wie ben ik dat Christus voor mij zou bidden?"
Het werk van Christus' voorbidding is een werk van vrije genade. Dat Christus voor ons bidt, komt omdat Hij de medelijdende Hogepriester is. Hij ziet niet op onze onwaardigheid, maar op onze behoeften.

"Maar ik word achtervolgd door vreselijke verzoekingen."
Maar satan moge verzoeken, Christus bidt en satan zal overwonnen worden. u kunt wellicht een enkele veldslag verliezen, maar de overwinning ontgaat u niet. Christus bidt dat uw geloof niet zal ophouden; daarom, christen, kunt u zeggen: "Wat buigt gij u neder, o mijn ziel?", Christus bidt voor u. Het is een mens die zondigt, maar het is God, Die bidt! Het Griekse woord voor advocaat, paracletos, betekent ook trooster. Het is een oneindige troost dat Christus Voorbidder is.

E. HET KONINKLIJK AMBT VAN CHRISTUS

26 Vraag. Hoe bedient Christus het ambt van een Koning?
Antwoord. Christus volvoert het ambt van een Koning, dewijl Hij ons Zichzelf onderwerpt, Hand. 15:14-16, ons regeert, Jes. 33:22, en beschermt, Jes. 32:1, 2, en alle Zijne en onze vijanden bedwingt en overwint, 1 Kor. 15:25; Ps. 110.

Laten wij nu letten op Christus' regeerambt. "En Hij heeft op Zijn kleed en op Zijn dij dezen Naam geschreven: Koning der koningen en Heere der heren", Openbaring 19:16.

- Jezus Christus is zeer vermaard: Hij is Koning. Hij heeft een koninklijke titel: "de Hoge en Verhevene", Jesaja 57:15.
- Hij heeft ook koninklijke onderscheidingstekens: Hij heeft Zijn kroon, een symbool van koninklijke macht, Openbaring 6:2; Zijn zwaard: "Gord Uw zwaard aan de heup", Psalm 45:4; Zijn scepter: "De scepter Uws Koninkrijks is een rechte scepter", Hebreeën 1:8.
- Hij heeft ook Zijn wapenschild, de leeuw staat op Zijn wapen: "De Leeuw uit de stam van Juda", Openbaring 5:5. Openbaring 19:16 staat: "Hij is de Koning der koningen."
- Hij is verheven boven alle andere koningen en wordt genoemd: "De Overste van de koningen der aarde", Openbaring 1:5. Dat moet ook wel zo zijn, want "door Hem regeren de koningen", Spreuken 8:15. Zij dragen hun kroon op onmiddellijk gezag van deze grote Koning.
- Christus overtreft oneindig alle andere vorsten; Hij heeft de hoogste troon, het grootste rijksgebied en het langste eigendomsrecht. "Uw troon, o God, is in alle eeuwigheid", Hebreeën 1:8.
- Hij heeft veel erfgenamen, maar geen opvolgers. Met recht mag Hij "Koning der koningen" genoemd worden, want Hij heeft een onbeperkte macht. De macht van andere koningen is beperkt, maar de macht van Christus is onbeperkt. "Al wat den HEERE behaagt, doet Hij, in de hemelen en op de aarde, in de zeeën en alle afgronden", Psalm 135:6. De macht van Christus is even groot als Zijn wil. De engelen hebben de eed van trouw jegens Hem afgelegd. "En dat alle engelen Gods Hem aanbidden", Hebreeën 1:6.

Hoe is Christus Koning geworden?
Niet door aanmatiging, maar wettig. Hij heeft Zijn kroon op onmiddellijk gezag van de hemel. God de Vader heeft besloten dat Hij Koning zal zijn. "Ik toch heb Mijn Koning gezalfd over Sion, den berg Mijner heiligheid. Ik zal van het besluit verhalen", Psalm 2:6, 7a.
God heeft Hem gezalfd en bevestigd in Zijn Koninklijk ambt. "Dezen heeft God de Vader verzegeld", Johannes 6:27. God heeft Hem de kroon op Zijn hoofd gezet.

In welk opzicht is Christus Koning?
Op twee manieren:
1. Met betrekking tot Zijn volk.
2. Met betrekking tot Zijn vijanden.

1. Met betrekking tot Zijn volk
(1) Om hen te regeren. Dit was al geprofeteerd van Christus vóór Hij werd geboren. "En gij Bethlehem, gij land van Juda, zijt geenszins de minste onder de vorsten van Juda; want uit u zal de Leidsman voortkomen, Die Mijn volk Israël weiden zal", Matthéüs 2:6. Het heeft geen zin als een koning een kroon op Zijn hoofd heeft en hij heeft geen scepter in zijn hand om te regeren.

Waar regeert Christus als Koning?
Zijn Koninkrijk is geestelijk. Hij regeert in het hart van mensen. Hij vestigt Zijn troon waar andere koningen dat niet doen. Hij regeert over de wil en de genegenheden, Zijn macht bindt het geweten; Hij onderdrukt de lusten van de mens. "Hij zal onze ongerechtigheden dempen", Micha 7:19.
Waardoor regeert Christus?

Door de wet en door de liefde.
a. Hij regeert door de wet. Het is één van de koninklijke rechten, de bloem van zijn kroon, om wetten te maken. Christus heeft als Koning ook wetten gemaakt en door Zijn wetten regeert Hij. Bijvoorbeeld de wet des geloofs: "Geloof in de Heere Jezus Christus"; en ook de wet van heiligheid: "Zo wordt ook gijzelven heilig in al uw wandel", 1 Petrus 1:15. Velen zouden Hem wel willen erkennen als hun Voorspraak om voor hen te pleiten, maar niet als hun Koning om over hen te regeren.
b. Hij regeert door de liefde. Hij is een Koning, Die vol is van genade en ontferming; Hij heeft zowel een scepter in Zijn hand, als een olijftak van vrede in Zijn mond. Hoewel Hij wegens Zijn majesteit de Leeuw uit de stam van Juda is, is Hij toch ook het Lam Gods, vanwege Zijn zachtmoedigheid.
   Aan het uiteinde van Zijn Koninklijke scepter zit honing. Hij stort Zijn liefde uit in de harten van Zijn onderdanen; Hij regeert hen zowel door beloften als door bevelen. Dit heeft tot gevolg dat al Zijn onderdanen vrijwilligers worden; zij zijn gewillig om Hem trouw te beloven. "Uw volk zal zeer gewillig zijn", Psalm 110:3.

(2) Christus is ook Koning om Zijn volk te beschermen. Christus heeft zowel een scepter om hen te regeren als een schild om hen te beschermen. "Doch Gij, HEERE, zijt een Schild voor mij", Psalm 3:4. Toen Antiochus hevig tegen de Joden woedde, de vaten van het huis des HEEREN wegnam en een afgodsbeeld in de tempel plaatste, stond deze grote Koning, onder de naam Michaël, op om hen te beschermen, Daniël 12:1. Christus bewaart Zijn Kerk, als een vlammetje in de oceaan, en als een kudde schapen onder de wolven.
Dat de zeespiegel hoger is dan de aarde en toch het land niet overstroomt is een wonder. Evenzo is het hier: dat de goddelozen zoveel meer macht hebben dan de Kerk en haar toch niet verslinden, komt omdat op Christus' kleed en dij geschreven staat: Koning der koningen. "Ten ware de HEERE, Die bij ons geweest is, toen zouden zij ons levend verslonden hebben", Psalm 124:2, 3. Men zegt dat leeuwen, insomnes, weinig of niet slapen; dit is zeker waar van de Leeuw uit de stam van Juda: Hij slaapt of sluimert nooit, maar Hij waakt over Zijn Kerk om haar te beschermen.
"Ten dien dage zal er een wijngaard van roden wijn zijn; zingt van denzelven bij beurte. Ik, de HEERE, behoed dien, alle ogenblikken zal Ik hem bevochtigen; opdat de vijand hem niet bezoeke, zal Ik hem bewaren nacht en dag", Jesaja 27:2, 3. Als de

vijanden de Kerk willen verwoesten, moet dat op een tijd zijn dat het geen dag of nacht is, want Christus bewaart haar dag en nacht.
Van Christus staat er dat Hij Zijn Kerk draagt zoals de arend haar jongen op haar vleugelen draagt, Exodus 19:4. De pijl moet wel eerst de arend raken en door haar vleugels schieten vóór hij de jongen kan wonden: de vijanden moeten eerst door Christus heendringen voor zij Zijn Kerk kunnen verwoesten.
Laten de winden en stormen opsteken en laat de Kerk zowat bedolven worden onder de golven, Christus is echter in het schip van de Kerk en er is geen gevaar voor schipbreuk. Ook zal Christus niet alleen Zijn Kerk beschermen als Koning, maar Hij zal haar ook verlossen. "En ik ben uit den muil des leeuws verlost", namelijk Nero, 2 Timótheüs 4:17.
"De HEERE verloste hen door een grote verlossing", 1 Kronieken 11:14. Soms staat er van Christus dat Hij de verlossingen gebiedt, Psalm 44:5. Soms, dat Hij ze schept, Jesaja 45:8. Als Koning gebiedt Christus de verlossing, en als God brengt Hij haar tot stand. De verlossing zal op Zijn tijd komen. "Ik, de HEERE, zal zulks te zijner tijd snellijk doen komen", Jesaja 60:22.

Wanneer is het tijd dat deze Koning Zijn volk zal verlossen?
Als het hart van Zijn volk zeer nederig is, als hun gebed zeer vurig is, als hun geloof heel sterk is, als hun kracht heel zwak is, als hun vijanden zeer machtig zijn; dan is het gewoonlijk tijd dat Christus Zijn Koninklijke macht aanwendt om hen te verlossen, Jesaja 33:2, 8, 9.

(3) Christus is ook Koning om Zijn volk te belonen. Men komt niets te kort als men deze Koning dient. Hij beloont Zijn onderdanen in dit leven. Hij geeft ze inwendige vrede en blijdschap, een tros druiven voor onderweg en dikwijls ook rijkdom en eer. "De Godzaligheid heeft ook de belofte des tegenwoordigen levens", 1 Timótheüs 4:8. Deze dingen vormen, als het ware, de sluier van de Godzaligen.
Maar de grote beloning komt nog. "Een eeuwig gewicht der heerlijkheid", 2 Korinthe 4:17. Christus maakt al Zijn onderdanen koning. "Ik zal u geven de kroon des levens", Openbaring 2:10. Deze kroon zal vol parels zijn en zij zal "nooit verwelken", 1 Petrus 5:4.

2. *Met betrekking tot Zijn vijanden. Door hen te onderwerpen en te overwinnen.*
Hij haalt hun trots omlaag, Hij maakt hun beleid tot zotheid, Hij beteugelt hun haat. Die steen, zonder handen afgehouwen van de berg, die het beeld sloeg, was volgens Augustinus een zinnebeeld van Christus' Koninklijke macht, zegepralend en overwinnend over Zijn vijanden, Daniël 2:34.

- Christus zal Zijn vijanden tot Zijn voetbank maken, Psalm 110:1. Hij kali hen met gemak vernietigen. "HEERE, het is niets bij U te helpen", 2 Kronieken 14:11. Hij kan het doen met geringe middelen en zelfs zonder middelen. Hij kan het zó besturen, dat de vijanden zichzelf vernietigen. Hij zette de Perzen op tegen de Grieken en de kinderen Ammons hielpen de één de ander ten verderve, 2 Kronieken 22:23.
- Dus Christus is ook Koning om de vijanden van Zijn Kerk te overwinnen. Het is een zekere troostgrond voor de Kerk des Heeren temidden van de aanslagen van de vijand, dat Christus Koning is; Hij kan niet slechts de macht van de vijanden aan banden leggen, maar ook breken. De Kerk heeft meer voor dan tegen; zij heeft Immanuël aan haar zijde, ja, die grote Koning voor Wie alle knie moet buigen.

- Christus wordt wel een Krijgsman genoemd, Exodus 15:3. Hij verstaat het gehele beleid van het oorlogvoeren; Hij wordt beschreven met zeven ogen en zeven hoornen, Openbaring 5:6. De zeven ogen dienen om de samenzweringen van Zijn vijanden te onderkennen; en de zeven hoornen dienen om Zijn vijanden te stoten en te kwellen.
- Christus wordt ook beschreven met een kroon en een boog. "En ik zag, en zie, een wit paard, en Die daarop zat, had een boog; en Hem is een kroon gegeven, en Hij ging uit overwinnende, en opdat Hij overwon", Openbaring 6:2. De kroon is een teken van Zijn Koninklijk ambt en de boog dient om Zijn vijanden dood te schieten.
- Christus wordt ook beschreven met een kleed dat in bloed gedoopt is, Openbaring 19:13. Hij heeft een gouden scepter om Zijn volk te regeren, maar een ijzeren roede om Zijn vijanden te verbrijzelen. "En de tien hoornen die gij gezien hebt, zijn tien koningen, dezen zullen tegen het Lam krijgen, en het Lam zal hen overwinnen, want Het is een Koning der koningen", Openbaring 17:12, 14. De vijanden mogen dan hun banier oprichten, maar Christus zal uiteindelijk Zijn zegeteken oprichten. "De engel zond zijn sikkel op de aarde en sneed de druiven af van den wijngaard der aarde en wierp ze in den groten wijnpersbak van den toorn Gods. En de wijnpersbak werd buiten de stad getreden, en er is bloed uit den wijnpersbak gekomen", Openbaring 14:19, 20.
  De vijanden van Christus zullen slechts zijn als zovele trossen rijpe druiven, die in de grote wijnpersbak van de toorn Gods geworpen zullen worden om door Christus vertreden te worden tot hun bloed tevoorschijn komt. Christus zal uiteindelijk als Overwinnaar tevoorschijn komen en al Zijn vijanden zullen onder Zijn voeten gelegd worden. "Ik ben blij dat Christus regeert, anders zou ik gewanhoopt hebben", schreef Myconius in een brief aan Calvijn.

Eerste gebruik.
a. Het is niet iets minderwaardigs om Christus te dienen; Hij is Koning en het is geen oneer om in dienst van een koning te staan. Sommigen hebben de neiging om op de Godsvrucht van Gods kinderen te schimpen, maar zij staan in dienst van de Heere Christus, van Hem, op Wiens kleed geschreven staat: Koning der koningen. Theodosius achtte het een groter eer om dienaar van Christus te zijn dan om hoofd van een keizerrijk te zijn.
Regeren is dienen. De dienaren van Christus worden "vaten ter ere" genoemd in 2 Timótheüs 2:21; "een koninklijk priesterdom" in 1 Petrus 2:19. Een dienaar van Christus te zijn, brengt groter waardigheid met zich mee; het is een grotere eer Christus te dienen dan dat koningen ons dienen!

b. Als Christus Koning is, leert ons dit, dat alle zaken en gebeurtenissen eenmaal Hem voorgelegd zullen worden. Christus heeft de macht over leven en dood in Zijn hand. "De Vader heeft al het oordeel den Zoon gegeven", Johannes 5:22. Hij Die eenmaal aan het kruis gehangen heeft, zal straks op de rechterstoel zitten. Koningen zullen voor Hem moeten verschijnen om geoordeeld te worden; zij die eens op een troon gezeten hebben, moeten voor de Rechter verschijnen. God heeft al het oordeel aan de Zoon gegeven, en de rechterstoel van Christus is het hoogste gerechtshof: als deze Koning eenmaal mensen veroordeelt, is er geen beroep meer mogelijk op een ander gerechtshof.

c. Als wij gekweld worden door verdorvenheden moeten wij naar Christus gaan, want Hij is Koning. Begeer van Hem, dat Hij door Zijn Koninklijke macht uw verdorvenheden onderdrukke, dat Hij deze koningen met ketenen binde, Psalm 149:8.
Wij zijn geneigd om van onze zonden te zeggen: "Deze zonen van Zerúja zijn voor ons te sterk", wij zullen die hoogmoed en dat ongeloof nooit te boven komen. Ach, ga toch tot Christus, Hij is Koning.
Hoewel onze lusten voor onszelf te sterk zijn, zijn ze dat niet voor Christus Die ze kan overwinnen, want door Zijn Geest kan Hij de kracht der zonde verbreken. Toen Jozua de overwinning had behaald op vijf koningen, tiet hij zijn knechten de voet op de nek van die koningen zetten; zo kan en wil Christus Zijn voet zetten op de nek van onze lusten.

Tweede gebruik.
Is Christus de Koning der koningen? Dat dan alle groten der aarde zich ervoor wachten dat zij hun macht tegen Hem aanwenden! Hij geeft hun macht, en als die macht gebruikt wordt om Zijn Koninkrijk en Zijn ordinantiën te onderdrukken, zal de afrekening voor hen zwaar vallen.
God heeft de sleutel van de regeermacht op Christus' schouders gelegd, Jesaja 9:6 en Christus tegenstaan in Zijn Koninklijk ambt is alsof de doornen zich in slagorde zouden stellen tegen het vuur, of een kind zou vechten tegen een aartsengel. Het zwaard aan Christus' heup is in staat al Zijn twistzaken te twisten.
Het is niet verstandig een leeuw aan te porren; laat echter niemand de Leeuw uit de stam van Juda tarten, Wiens ogen zijn als een vuurvlam en Die de rotsstenen vermorzelt, Nahum 1:6. "Hij zal den geest der vorsten als druiven afsnijden", Psalm 76:13.

Derde gebruik.
Aangezien Christus een groot Koning is, onderwerp u dan aan Hem. Zeg niet, zoals die Joden: "Wij hebben geen koning dan de keizer", of: geen koning dan onze lusten! Dat is hetzelfde als de doornbos te kiezen opdat die over u regere, maar er zal een vuur uit de doornbos uitgaan, Richteren 9:15. Onderwerp u gewillig aan Christus.
Alle duivelen in de hel onderwerpen zich aan Christus, maar dat is
tegen hun wil; zij zijn Zijn slaven, niet Zijn onderdanen.
Onderwerp u met vreugde aan Christus' Persoon en aan Zijn wetten. Velen zouden wel willen dat Christus hun Zaligmaker was, maar niet hun Vorst. Degenen die Christus niet als Koning willen erkennen om hen te regeren, zullen ook nimmer Zijn bloed ontvangen om hen te zaligen. Gehoorzaam al de koninklijke bevelen van Christus. Als Hij beveelt lief te hebben, ootmoedig te zijn, goede werken te doen, wees dan als de naald die wijst in de richting waarheen de magneet haar trekt.

Vierde gebruik.
Laten degenen, die eens onder de macht en de tirannie van satan lagen en nu van slaven door Christus tot onderdanen van Zijn koninkrijk gemaakt zijn, Gods vrije genade bewonderen. Christus had geen onderdanen nodig, Hij heeft immers legioenen engelen die Hem dienen, maar uit liefde heeft Hij u verwaardigd Zijn onderdanen te worden. O, hoe lang heeft het geduurd vóór Christus u kon overreden om onder Zijn banier te komen! Hoeveel tegenstand heeft Hij bij u ontmoet, vóór u dienst wilde nemen onder deze Vorst. Uiteindelijk is almachtige genade u te sterk geworden.
Toen Petrus lag te slapen tussen twee krijgsknechten, kwam er een engel en sloeg zijn ketenen van hem af, Handelingen 12:7; zo ook, toen u sliep in de armen van de duivel,

sloeg Christus door Zijn Geest uw hart en deed de ketenen der zonde van u afvallen en maakte u tot een onderdaan van Zijn Koninkrijk. O, bewonder deze vrije genade, gij die nu een onderdaan van Christus zijt en zeker ook met Hem voor eeuwig zult heersen!

F. DE VERNEDERING VAN CHRISTUS IN ZIJN MENSWORDING

22 Vraag. Hoe is Christus, zijnde de Zone Gods, mens geworden?
Antwoord. Christus, de Zone Gods, is mens geworden, doordien Hij zelfs een waarachtig lichaam aannam, Hebr. 2:14, 16; 10:5 en een redelijke ziel, Matth. 26:38; ontvangen door de Heilige Geest in het lichaam van de maagd Maria en van haar geboren, Luk. 1:27, 31, 35, 42; Gal. 4:4, nochtans zonder zonde, Hebr. 4:15; 7:26.

27 Vraag. Waarin bestaat de vernedering van Christus ?
Antwoord. Christus' vernedering bestaat daarin, dat Hij is geboren en dat in een lage staat, Luk. 2:7, geworden onder de Wet, Gal. 4:4; dat Hij op Zich genomen heeft de ellenden des levens, Hebr. 12:2, 3 ; Jes. 53:2, 3, de toorn Gods, Luk. 22:44 ; Matth. 27:46, en de vervloekte dood des kruises, Filipp. 2:8; begraven, 1 Kor. 15:3, en voor een wijle tijds is gebleven onder de macht des doods, Hand. 2:24-27, 31.

"En buiten allen twijfel, de verborgenheid der Godzaligheid is groot: God is geopenbaard in het vlees", 1 Timótheüs 3:16.

Waarin bestond Christus' vernedering?
In Zijn geboorte en wel in zo'n lage staat: geworden onder de wet, ondervindend de ellenden van dit leven, de toorn van God en de vervloekte dood aan het kruis.
De vernedering van Christus bestond in Zijn menswording, het aannemen van het vlees en dus in het geboren worden. Het was werkelijk vlees dat Christus aannam, niet een denkbeeldig lichaam, zoals de Manicheeën onjuist beweerden, maar een waar Lichaam; daarom staat er van Hem: "geworden uit een vrouw", Galaten 4:4.
Zoals brood van tarwe komt en wijn van druiven, zo is Christus geworden uit een vrouw: Zijn lichaam was uit het vlees en de substantie van de maagd. Dit is een heerlijke verborgenheid: "God geopenbaard in het vlees." In de schepping werd de mens gemaakt naar het beeld Gods; in de incarnatie werd God gemaakt naar het beeld van de mens.

Hoe is Christus mens geworden?
Dat was op speciale aanwijzing van Zijn Vader. "God heeft Zijn Zoon gezonden, geworden uit een vrouw", Galaten 4:4. Op een bijzondere wijze heeft de Vader Christus bestemd om mens te worden; hetgeen aangeeft hoe noodzakelijk het is om een roeping te hebben tot enige zaak van gewicht en belang; als men hier zonder roeping handelt, handelt men zonder zegen. Christus wilde niet mens worden en het werk van Middelaar op Zich nemen, tenzij Hij daartoe een roeping had. "God heeft Zijn Zoon gezonden, geworden uit een vrouw."

Maar was er geen andere weg om gevallen mensen te herstellen dan dat God mens zou worden?

Wij moeten niet naar de reden van Gods wil vragen; het is gevaarlijk in Gods ark te gluren; wij moeten hier niet disputeren maar aanbidden. De wijze God zag dat de beste weg tot verlossing was, dat Christus mens zou worden. Het was betamelijk dat alleen de mens Gods recht zou bevredigen, maar niemand anders dan God kon dat doen; daarom is Christus, Die zowel God als mens is, uitermate bekwaam om dit werk der verlossing te ondernemen.

Waarom werd Christus van een vrouw geboren?

a. Zo zou God de belofte van Genesis 3:15 kunnen vervullen. "Het Zaad van de vrouw zal de kop van de slang vermorzelen."
b. Christus werd van een vrouw geboren, opdat Hij de schande, die de vrouw over zich gehaald had door de verleiding van de slang, zou kunnen wegnemen.
   Christus heeft, door vlees aan te nemen van een vrouw, deze sexe weer in eer hersteld. Zodat de vrouw, die aanvankelijk de man had doen zondigen, nu het weer goed kon maken door hem een Zaligmaker te schenken.

Waarom werd Christus geboren uit een maagd?

a. Uit het oogpunt van welvoeglijkheid. Het zou niet betamelijk zijn dat God een moeder zou hebben anders dan een maagd en het zou niet betamelijk zijn dat een maagd een zoon zou hebben dan Hij Die God is.
b. Uit het oogpunt van noodzakelijkheid. Christus moest een Hogepriester zijn, Die geheel rein en heilig was. Als Hij op de gewone wijze der natuur geboren was, zou Hij besmet zijn geweest, aangezien allen die uit Adams lendenen voortkomen met zonde bevlekt zijn, maar opdat Christus in Zijn bestaan rein en onbevlekt zou blijven, werd Hij geboren uit een maagd.
c. Om aan het tegenbeeld te beantwoorden. Melchizédek was een type van Christus, van wie geschreven staat, dat hij was "zonder vader en zonder moeder." Christus beantwoordde aan dit type, daar Hij geboren is uit een maagd. Hij was zonder moeder als God, zonder vader als mens.

Hoe kon Christus uit het vlees en bloed van Maria geboren worden en toch zonder zonde zijn?

De reinste maagd is toch besmet met erfzonde! Deze knoop wordt door de Heilige Schrift ontbonden. "De Heilige Geest zal over u komen, en de kracht des Allerhoogsten zal u overschaduwen; daarom ook, dat Heilige, Dat uit u geboren zal worden, zal Gods Zoon genaamd worden", Lukas 1:35.

"De Heilige Geest zal over u komen", dat wil zeggen: de Heilige Geest heeft dat deel van het vlees van de maagd waaruit Christus gevormd is, geheiligd en gereinigd. Zoals de alchemist de droesem van het goud extraheert en verwijdert, zo heeft de Heilige Geest dat deel van het vlees van de maagd gereinigd en gezuiverd, door het af te scheiden van de zonde. Hoewel de maagd Maria zelf zonde had, was toch dat deel van haar vlees waaruit Christus gevormd werd, zonder zonde; anders zou het een onreine ontvangenis zijn geweest.

Wat wordt bedoeld niet de kracht des Heiligen Geestes die de maagd overschaduwde?

Basilius zegt: "Het was de Heilige Geest, Die het vlees van de maagd, waaruit Christus werd gevormd, zegende." Maar er ligt een nog grotere verborgenheid in: de Heilige Geest Die Christus formeerde in de schoot van de maagd, heeft op een wonderlijke wijze Christus' menselijke natuur verenigd met Zijn Goddelijke natuur en

heeft die zo tot één Persoon gemaakt. Dit is een verborgenheid, waarin de engelen met aanbidding begeren te zien.

Wanneer is Christus in het vlees gekomen?
In de volheid des tijds. "Wanneer de volheid des tijds gekomen is, heeft God Zijn Zoon uitgezonden, geworden uit een vrouw.", Galaten 4:4. Door de volheid des tijds moeten wij verstaan: tempus a patre praefinitum; de tijd die de Vader bepaald heeft. Zo denken ook Ambrosius, Luther, Cornelius à Lapide erover. Meer in het bijzonder was dit de volheid des tijds, toen alle profetieën van de komende Messias vervuld waren en toen alle wettische schaduwen en zinnebeelden, waardoor Hij was afgebeeld, afgeschaft waren. Met betrekking tot de Kerk des Heeren moge ons dit tot troost zijn, dat, hoewel wij nu nog niet die vrede en zuiverheid in de kerk zien als wij wel wensten, toch zal "in de volheid des tijds", als Gods tijd is aangebroken en de genade daartoe rijp is, de verlossing uitspruiten en de Heere zal op de wagen van Zijn heil komen aanrijden.

Waarom is Jezus Christus vlees geworden?
1. De causa prima eerste oorzaak, de bewegende oorzaak was vrije genade. Het was de liefde van God de Vader dat Hij Christus gezonden heeft en de liefde van Christus dat Hij in het vlees gekomen is. Liefde was de diepste beweegreden. Christus is Godmens, omdat Hij liefde tot mensen heeft. Christus is gekomen uit mededogen en overgave. "Niet onze verdiensten, maar onze ellende deed Christus in het vlees komen", Augustinus. Dat Christus ons vlees en bloed heeft aangenomen was een ontwerp van vrije genade en een plan van zuivere liefde. God Zelf, hoewel Hij de Almachtige is, werd overwonnen door liefde. Christus' menswording is niets anders dan liefde, bedekt met vlees. Het aannemen van de menselijke natuur door Christus was zowel een meesterstuk van wijsheid als een monument van vrije genade.

2. Christus heeft ons vlees aangenomen, opdat Hij onze zonden op Zich zou kunnen nemen. Luther zegt: "Hij was maximus peccator, de grootste Zondaar, daar het gewicht van de zonde der wereld op Hem lag." Hij nam ons vlees aan opdat Hij onze zonden op Zich zou kunnen nemen om zo Gods toorn te stillen.

3. Christus nam ons vlees aan, opdat Hij zou maken dat de menselijke natuur voor God weer haar schoonheid zou vertonen en de Goddelijke natuur voor de mens haar lieflijkheid zou vertonen.

a. Opdat Hij zou maken dat de menselijke natuur voor God weer haar schoonheid zou vertonen. Door onze afval van God werd onze natuur afschuwelijk voor Hem; geen ongedierte is voor ons zo weerzinwekkend als de menselijke natuur voor God. Toen onze reine natuur zondig was geworden, was zij als vlees vol etterbuilen, of vlees dat met zweren overdekt is, walgelijk om aan te zien. Het was voor God zo afschuwelijk dat Hij het niet kon verdragen ons aan te zien. Nu Christus ons vlees heeft aangenomen, heeft Hij gemaakt dat deze menselijke natuur haar schoonheid voor God weer vertoont. Evenals wanneer de zon op een spiegel schijnt, deze een heldere glans weerkaatst, zo maakt Christus Die bekleed is met ons vlees, dat de menselijke natuur weer glanst en haar lieflijkheid vertoont in Gods ogen.
b. Christus, Die bekleed is met ons vlees, maakt zowel dat de menselijke natuur haar schoonheid weer voor God vertoont, als de Goddelijke natuur haar lieflijkheid

voor de mens vertoont. De reine Godheid is voor ons ontzagwekkend om te aanschouwen, wij zouden die niet kunnen zien en levend blijven. Maar nu Christus Zich met ons vlees bekleed heeft, maakt Hij dat de Goddelijke natuur lieflijker en heerlijker voor ons is. Wij behoeven niet bevreesd te zijn God te aanschouwen door de menselijke natuur van Christus. Het was vroeger de gewoonte onder schaapherders zich te kleden in schapenvachten, dat was geruststellender voor de schapen. Zo bekleedde Christus Zich met ons vlees, opdat de Goddelijke natuur aangenamer voor ons moge zijn. Deze menselijke natuur is een spiegel, waardoor wij de liefde, de wijsheid en de heerlijkheid van God helder aan ons voorgesteld zien. Door de lantaarn van Christus' menselijke natuur kunnen wij het licht van de Godheid aanschouwen. Nu Christus in het vlees gekomen is, maakt Hij het gezicht van de Godheid niet ontzagwekkend, maar heerlijk voor ons.

4. Jezus Christus verenigde Zich met de menselijke natuur, opdat de mens nader tot God gebracht zou worden. God was tevoren een vijand van ons vanwege onze zonde, maar nu Christus het vlees heeft aangenomen, bemiddelt Hij en kan ons weer in de gunst Gods brengen. Evenals wanneer een koning toornig is op een onderdaan en de zoon des konings trouwt met diens dochter en zo bemiddelt voor die onderdaan en hem weer in de gunst van de koning herstelt, zo ook toen God toornig op ons was, verbond Christus Zich met onze natuur en treedt nu op als Middelaar bij Zijn Vader en maakt mensen weer tot vrienden, zodat God op hen neerziet in gunst.
Zoals Joab voor Absalom pleitte en hem weer tot koning David bracht en David hem kuste, zo herstelt Jezus Christus de Zijnen weer in de liefde en gunst van God. Daarom mag Hij met recht Vredemaker genoemd worden, aangezien Hij ons vlees heeft aangenomen om zo vrede tot stand te brengen tussen mensen en Zijn Vader.

Eerste gebruik, ter onderrichting.
1. Zie hier, als in een spiegel, de oneindige liefde van God, de Vader: dat God, toen wij onszelf door de zonde in een staat van verlorenheid gebracht hadden, naar de rijkdom van Zijn genade Zijn Zoon, geworden uit een vrouw, gezonden heeft om mensen te verlossen. Maar aanschouw ook de oneindige liefde van Christus, dat Hij gewillig is geweest zo diep te buigen dat Hij ons vlees aangenomen heeft.
De engelen zouden het zeker beneden hun waardigheid geacht hebben om ons vlees aan te nemen; het zou voor hen een vernedering geweest zijn.
Welke koning zou bereid zijn een zak aan te doen over zijn gouden kleding? Maar Christus achtte het niet te gering ons vlees aan te nemen. O, de liefde van Christus! Was Christus niet in het vlees gekomen, dan waren wij allen tot een vloek geworden: was Hij niet mens geworden, dan zouden wij allen voor eeuwig opgesloten zijn in de gevangenis. Het is niet te verwonderen dat een engel de heraut mocht zijn om deze blijde boodschap van Christus' komst in het vlees bekend te maken: "Zie, ik verkondig u grote blijdschap, namelijk dat u heden geboren is de Zaligmaker, Welke is Christus, de Heere, in de stad Davids", Lukas 2:10, 11. De liefde van Christus in Zijn komst in het vlees zal nog meer blijken, als wij de volgende zaken overwegen:
a. *Waar Hij vandaan kwam.* Christus kwam uit de hemel en wel van de hoogste plaats, de boezem van Zijn Vader, die "korf van hemelse zoetheid."
b. *Tot wie Christus is gekomen.* Was het tot vrienden? Neen, Hij is gekomen tot zondige mensen. Tot mensen die Zijn beeld geschonden hebben, en Zijn liefde veracht; tot mensen die opstandelingen geworden zijn; en toch is Hij gekomen met het doel om die opstand te overwinnen door zachtmoedigheid. Als Hij toch gekomen is, waarom dan niet tot de gevallen engelen? Hij heeft de natuur van

engelen niet aangenomen, Hebreeën 2:16. De engelen zijn van nog edeler afkomst, zij zijn intelligenter schepselen, geschikter om te dienen, maar, zie toch de liefde van Christus, dat Hij niet gekomen is tot gevallen engelen, maar tot gevallen mensen. Onder de verschillende wonderlijke eigenschappen van de magneet is die niet de minste, dat hij geen goud of paarlen aantrekt, maar die afstoot; hij trekt ijzer aan, één van de minste metalen. Zo gaat Christus ook engelen, die edele geesten, het goud en de paarlen, voorbij en komt tot de arme zondige mens en neemt hem mee in Zijn omhelzing.

c. *Op welke wijze Hij gekomen is.* Hij is niet gekomen in de majesteit van een koning, vergezeld van Zijn lijfwacht, maar geheel arm is Hij gekomen, niet als de Erfgenaam des hemels, maar als iemand van zeer geringe afkomst. De plaats waar Hij geboren werd, was een armoedige plaats; het was niet de koninklijke stad Jeruzalem, maar Bethlehem, een arme vergeten plaats. Hij werd geboren in een stal, een voederbak was Zijn wieg, de spinnenwebben waren Zijn gordijntjes, de beesten Zijn metgezellen; Hij stamde af van geringe ouders. Men zou gedacht hebben dat, als Christus in de wereld zou komen, Hij één of andere koningin of een achtenswaardig persoon gekozen zou hebben om daaruit voort te komen, maar Hij is voortgekomen uit arme, onbekende ouders, want dat zij arm waren blijkt uit hun offer: "een paar tortelduiven", Lukas 2:24, wat het gebruikelijke offer van de armen was, Leviticus 12:8. Christus was zo arm, dat Hij genoodzaakt was een wonder te verrichten toen Hij geld nodig had, Matthéüs 17:27. Toen Hij stierf maakte Hij geen testament. Hij is arm in de wereld gekomen.

d. *Waarom Hij gekomen is.* Opdat Hij ons vlees zou kunnen aannemen om ons te verlossen. Opdat Hij mensen in Zijn Koninkrijk zou overzetten. Hij was arm opdat Hij ons rijk zou kunnen maken, 2 Korinthe 8:9. Hij werd geboren uit een maagd, opdat wij uit God geboren zouden kunnen worden. Hij heeft ons vlees aangenomen, opdat Hij ons Zijn Geest zou kunnen geven. Hij heeft in de voederbak gelegen, opdat mensen in het Paradijs zouden kunnen komen. Hij is uit de hemel gekomen, opdat Hij ons naar de hemel zou kunnen brengen. Wat anders was dit allemaal dan liefde? Als ons hart geen rots is, zou deze liefde van Christus ons moeten ontroeren. Zie hier liefde, die de kennis te boven gaat, Efeze 3:19.

2. Zie hier ook de wonderlijke vernedering van Christus. Het Woord is vlees geworden. "O, heilige vernedering, die de Zoon van God deed neerdalen in de schoot van de maagd Maria." (Augustinus)

- O, wat een oneindige vernedering, dat Christus Zich zou bekleden met ons vlees, een deel van de aarde die wij betreden! Dat Christus ons vlees heeft aangenomen was één van de laagste trappen van Zijn vernedering.
- Hij vernederde Zich nog meer toen Hij in de schoot van de maagd lag dan toen Hij aan het kruis hing. Het was een groter wonder van vernedering voor God om mens te worden dan voor een mens om te sterven. "Hij is den mensen gelijk geworden", Filippenzen 2:7. Het was voor Christus een diepere vernedering om mens te worden dan voor een engel om een worm te worden. Christus' vlees wordt in Hebreeën 10:20 een voorhangsel genoemd. "Door het voorhangsel, dat is door Zijn vlees." Toen Christus ons vlees aangenomen had, kwam er een voorhangsel voor Zijn Godheid. O, wat was het voor Hem, Die Gode evengelijk was, een vernedering om in het vlees te komen. "Die in de gestaltenis Gods zijnde, geen roof geacht heeft Gode evengelijk te zijn", Filippenzen 2:6. Hij stond op "gelijke voet" met God, Hij was eenswezens met de Vader en van gelijke Godheid als Zijn Vader, zoals Augustinus en Cyrillius en het Concilie van Nicéa

het uitgedrukt hebben en toch heeft Hij niettegenstaande dit alles ons vlees aangenomen. Hij heeft het kleed van Zijn heerlijkheid afgelegd en bedekte Zich met de lompen van onze mensheid. Als Sálomo er zich al over verwonderde dat God in de tempel die versierd en behangen was met goud wilde wonen, wat mogen wij ons dan wel verwonderen, dat God in de zwakke en broze natuur van de mens wilde wonen!

- Ja, wat nog groter vernedering is, Christus nam niet alleen ons vlees aan, maar Hij nam het aan zoals het op z'n minst is, met schande overladen, evenals een dienaar gekleed zou zijn als een edelman terwijl hij van hoogverraad beschuldigd is.
- Behalve dit heeft Christus ook de zwakheden van ons vlees aangenomen. Er zijn twee soorten zwakheden: zulke die zondig zijn maar niet smartelijk, en zulke die smartelijk zijn maar niet zondig. De eerste heeft Christus niet aangenomen, namelijk de zondige gebreken, zoals hebzucht en eerzucht. Maar Hij nam wel de smartelijke zwakheden aan, zoals:

- Honger. Hij kwam naar de vijgenboom en wilde daarvan de vrucht eten, Matthéüs 21:18, 19.
- Vermoeidheid. Zoals toen Hij bij de Jakobsbron zat om uit te rusten.
- Droefheid. "Mijn ziel is geheel bedroefd tot den dood toe", Matthéüs 26:38. Het was een droefheid, beheerst door het verstand en niet ontregeld door hartstocht.
- Vrees. "Verhoord zijnde uit de vreze", Hebreeën 5:7.

- Een nog lagere trap van Christus' vernedering was, dat Hij niet alleen vlees heeft aangenomen, maar dat Hij kwam in de *gelijkenis van het zondige* vlees. Hij heeft geen zonde gekend, maar werd toch zonde voor ons gemaakt, 2 Korinthe 5:21. Hij was gelijk aan een zondaar, Hij liet al de zonden op Zich leggen, maar er leefde geen enkele zonde in Hem. "Hij is met de overtreders geteld geweest", Jesaja 53:12. Van Hem Die onder de Personen van de Drie-eenheid geteld wordt, staat geschreven, dat Hij veler zonden gedragen heeft, Hebreeën 9:28. Welnu, dit was de laagste trap van Christus' vernedering. Want om voor zondaar gehouden te worden was voor Christus de diepste vernedering. Het is de meest opzienbarende vernedering die er ooit geweest is, dat Christus, Die in de engelen geen zonde zou kunnen verdragen, het Zelf toeliet, dat aan Hem zonde werd toegerekend.

Leer uit dit alles om nederig te zijn. Ziet u dat Christus Zichzelf vernedert en zijt gij hoogmoedig? Het nederige kind des Heeren vertoont het beeld van Christus. Christenen, wees niet trots op uw mooie veren. Hebt u veel eigendommen, wees niet hoogmoedig. De aarde waarop u loopt is rijker dan gij. Daarin zitten immers mijnen van goud en zilver. Hebt u schoonheid? Wees niet trots. Het is slechts een mengsel van lucht en stof. Hebt u gaven en bekwaamheden? Wees nederig. Lucifer heeft meer kennis dan gij. Hebt u genade? Wees nederig. U hebt het niet van uw eigen akker, het is geleend. Zou het niet dwaas zijn als men trots was op een ring die geleend is? 1 Korinthe 4:7. U hebt meer zonde dan genade, meer vlekken dan schoonheid. O, zie op Christus, dit geheel enige Voorbeeld en wees nederig!

Het is zeer ongepast als men ziet dat God Zich vernedert en de mens zich verheft; als men een nederige Zaligmaker ziet en een hoogmoedige zondaar. God haat zelfs de schijn van trots. Hij wilde in de offerande geen honing hebben, Leviticus 2:11. Deeg is weliswaar zuur, maar waarom geen honing erbij? Omdat het meel, als men het mengt met honing, rijst en omhoog komt; daarom mag er geen honing bij. God haat zelfs de schijn van de zonde van hoogmoed; het is beter gaven en de vertroosting van de Geest te missen dan nederigheid. Augustinus zegt: "Als God de engelen niet

gespaard heeft toen zij hoogmoedig werden, zal Hij dan u sparen die slechts stof en vergankelijkheid zijt?"

3. Zie hier een heilig raadsel, een paradox: "God geopenbaard in het vlees." Dat de mens geschapen is naar Gods beeld was een wonder, maar dat God de gelijkenis van de mens heeft aangenomen is een groter wonder. Dat de Oude van dagen geboren zou worden en dat Hij, Die in de hemelen dondert, zou schreien in de wieg; dat Hij, Die de sterren gebiedt, de borsten zou zuigen; dat een maagd zou zwanger worden, dat Christus geboren zou worden uit een vrouw, uit een vrouw die Hij zelf had geschapen; dat de Rank de wijnstok zou dragen, dat de moeder jonger zou zijn dan het Kind Dat zij droeg en dat het Kind in de schoot groter zou zijn dan de moeder; dat de menselijke natuur niet God zou worden maar toch één zijn met God, dit alles was niet alleen bijzonder, maar wonderbaarlijk.
Dat Christus in het vlees gekomen is, is een verborgenheid die wij nooit ten volle zullen begrijpen voor wij in de hemel komen, wanneer ons licht pas helder zal zijn en onze liefde volmaakt.

4. "God geopenbaard in het vlees", Christus geboren uit een maagd, een zaak die niet alleen vreemd is in de natuur, maar onmogelijk; leer daaruit dat er bij God geen onmogelijkheden bestaan.
God kan dingen tot stand brengen die binnen het natuurlijk gebeuren niet voortgebracht kunnen worden, zoals ijzer dat op water drijft, water dat uit een steenrots stroomt, vuur dat zelfs water in de greppels oplekt, 1 Koningen 18:38. Het is natuurlijk dat water vuur uitdooft, maar dat vuur water verteert is in het natuurlijk verloop onmogelijk; maar God kan dit alles tot stand brengen. "Zou Mij enig ding te wonderlijk zijn?", Jeremia 32:27. "Omdat het wonderlijk is in de ogen van het overblijfsel dezes volks in deze dagen, zou het daarom ook in Mijn ogen wonderlijk zijn? spreekt de HEERE der heirscharen", Zacharia 8:6.
Hoe kan God met ons vlees verenigd worden? Het is voor ons onmogelijk, maar niet bij God; Hij kan dingen doen die ons verstand te boven gaan en ons geloof overtreffen. Hij zou geen God zijn als Hij niet meer kon doen dan wij denken, Efeze 3:20. Hij kan tegenstrijdigheden met elkaar in overeenstemming brengen.
Wat zijn wij toch geneigd om de moed op te geven bij schijnbare onmogelijkheden. Wat kan ons hart in ons binnenste ontsteld zijn als er dingen gebeuren die dwars tegen ons gevoel en onze rede ingaan. Dan zijn wij geneigd om, net als die hoofdman in 2 Koningen 7:1 en 2, te zeggen: "Zo de HEERE vensters in den hemel maakte, zou die zaak kunnen geschieden." Het gebeurde in een tijd van hongersnood en dan zou een maatje tarwe, een groot gedeelte van een schepel, verkocht worden voor een sikkel, hoe is dat toch mogelijk?
Zelfs Gods eigen kinderen zijn, als er tegenstrijdige of vreemde dingen gebeuren, geneigd te vragen hoe zoiets tot een goed einde gebracht kan worden. Mozes, die een man Gods was, één van de helderste sterren die ooit aan het firmament van Gods Kerk heeft geschenen, was zelfs geneigd bij schijnbare onmogelijkheden de moed te verliezen. "En Mozes zeide: Zeshonderd duizend te voet is dit volk, in welks midden ik ben; en Gij hebt gezegd: Ik zal hun vlees geven, en zij zullen een gehele maand eten. Zullen dan voor hen schapen en runderen geslacht worden, dat voor hen genoeg zij? Zullen al de vissen der zee voor hen verzameld worden, dat voor hen genoeg zij", Numeri 11:21, 22. Alsof hij eenvoudigweg gezegd had dat hij het niet kon vatten hoe het volk Israël, dat zo talrijk was, een maand lang zou kunnen gevoed worden. "Doch de HEERE zeide tot Mozes: Zou dan des HEEREN hand verkort zijn?", vs. 23.

Wat kan die God, Die Izak voortgebracht heeft uit een verstorven baarmoeder en de Messias uit de baarmoeder van een maagd, al niet doen?
O, laten wij toch leunen op de arm van Gods macht en in Hem geloven temidden van schijnbare onmogelijkheden! Bedenk, dat er bij God niets onmogelijk is!
Hij kan een hoogmoedig hart vernederen. Hij kan een kwijnende Kerk weer oprichten. Christus is geboren uit een maagd! De wonderdoende God Die dit tot stand gebracht heeft, kan de meest schijnbare onmogelijkheden oplossen.

Tweede gebruik, tot vermaning.
l. Nu wij beschouwd hebben dat Christus ons vlees aangenomen heeft en uit een maagd geboren werd, laat dan onze zorg zijn dat Hij geestelijk in ons hart geboren worde. Wat zal het ons baten, dat Christus in de wereld geboren is en Hij is niet in ons hart geboren, en niet met ons persoonlijk verenigd? Wees niet verwonderd als ik tot u zeg dat Christus in uw hart geboren moet worden. "Totdat Christus een gestalte in u krijge", Galaten 4:19. Welnu, beproef u of Christus in uw hart geboren is.

Hoe kunnen wij dat weten?
Zijn er weeën voor een geboorte, zo is dat ook vóór Christus in het hart geboren wordt; dan zijn er geestelijke weeën, angsten in het geweten en diepe overtuigingen.
"Zij werden verslagen in het hart", Handelingen 2:37. Ik geef toe dat bij de nieuwe geboorte niet allen dezelfde weeën van droefheid en verootmoediging hebben; recipere magis et minus, de één meer, de ander minder, maar allen hebben geestelijke weeën. Als Christus in uw hart geboren wordt, hebt u diepe smart over de zonde ingeleefd. Christus wordt nooit in het hart geboren zonder smart. Velen danken God dat zij nooit enige beroering in hun geest gehad hebben, zij zijn altijd in rust geweest; dit is een teken dat Christus nog geen gestalte in hen heeft gekregen.

- Toen Christus in de wereld gekomen is, is Hij vlees geworden; zo verandert Hij, als Hij in u geboren wordt, uw hart in een vlesen hart, Ezechiël 36:26. Hebt u een vlesen hart? Voorheen was het dan een stenen hart en wilde niet voor God buigen of de indrukken van het Woord in zich opnemen. "Harde stoffen geven niet mee als men er op duwt." Na de nieuwe geboorte is het hart als vlees, teer en als gesmolten was, om elke indruk van de Geest in zich op te nemen. Een teken dat Christus in ons hart geboren is, is als het hart een vlesen hart is en als het in tranen en van liefde smelt. Wat nut doet het ons dat Christus in het vlees gekomen is, tenzij Hij u een vlesen hart heeft gegeven?
- Christus werd ontvangen in de schoot van een maagd; zo is ook uw hart als Hij in u geboren is, een 'maagden' hart, wat betreft oprechtheid en heiligheid. Zijt gij gereinigd van de liefde tot de zonde? Als Christus in uw hart geboren is, is het sanctum sanctorum, een heilige der heiligen. Als uw hart vuil is door de overheersende liefde tot de zonde, denk dan nooit dat Christus daarin geboren is; Christus wil niet meer in een stal liggen. Als Hij geboren is in uw hart, is dat geheiligd door de Heilige Geest.
- Als Christus in uw hart geboren is, dan is het met u als in een natuurlijke geboorte: Er is dan leven. Het levensbeginsel is geloof, het levende orgaan van de ziel. "Hetgeen ik nu in vlees leef, dat leef ik door het geloof des Zoons Gods", Galaten 2:20. Er is dan ook begeerte naar voedsel. "Als nieuwgeboren kinderkens, zijt zeer begerig naar de redelijke en onvervalste melk", 1 Petrus 2:2. Het woord is als de melk in de borsten, zuiver, zoet en voedzaam; de ziel waarin Christus een gestalte heeft gekregen, begeert deze borstvoeding. Bernardus troost

zichzelf in één van zijn alleenspraken hiermee, dat zeker de nieuwe geboorte in hem was, omdat hij in zijn hart zo'n sterke uitgang en dorst naar God vond. Nadat Christus in het hart geboren is, is er een sterke beweging: er is een streven om door de enge poort in te gaan en er wordt geweld gedaan op het Koninkrijk der hemelen, Matthéüs 11:12. Hierdoor kunnen wij weten of Christus een gestalte in ons verkregen heeft. Dit is de enige troost dat, gelijk Christus op aarde geboren is, Hij ook in ons hart geboren is; gelijk Hij Zich met ons vlees verenigd heeft, Hij ook met ons persoonlijk verenigd is.

2. Aangezien Christus een mens gelijk geworden is, laat het dan onze zorg zijn om Hem gelijkvormig te worden. Toen Christus mens geworden is, is Hij ons gelijk geworden, laat het onze zorg zijn om Hem gelijk te worden. Er zijn vijf zaken waarin wij moeten trachten Hem gelijk te worden.

a. In gezindheid. Hij was zeer beminnelijk van aard, de lust van de mensheid. (deliciae humani generis) Hij nodigt zondaren tot Zich. Zijn ingewanden rommelen van medelijden met ons; Hij heeft borsten om ons te voeden, vleugelen om ons te dekken. Hij zou ons hart alleen maar door genade willen verbreken. Is Christus de mensen gelijk geworden? Laten wij Hem gelijkvormig zijn in een aangename gezindheid; wees niet gemelijk van gemoed. Van Nabal staat geschreven, dat "hij een zoon Belials was, dat men hem niet mocht aanspreken", 1 Samuël 25:17. Sommige mensen zijn zo barbaars, alsof zij familie zijn van de struisvogel; zij staan zo in vuur en vlam en ventileren alleen maar wraakgevoelens; of men is als die twee mensen in het Evangelie "van den duivel bezeten, komende uit de graven, die zeer wreed waren", Matthéüs 8:28. Laten wij zijn als Christus in zachtmoedigheid en vriendelijkheid. Laten wij bidden voor onze vijanden en hen voor ons winnen door de liefde. Davids goedheid deed Sauls hart smelten, 1 Samuël 24:16. Een ijskoud hart zal ontdooien door het vuur der liefde.

b. Wees als Christus in genade. Hij was ons gelijk naar het vlees, laten wij Hem gelijk zijn in Zijn genade te beoefenen. Het moest onze zorg zijn als Christus te zijn in nederigheid. "Hij heeft Zichzelf vernederd", Filippenzen 2:8. Hij legde het blinkende kleed van Zijn heerlijkheid af om bekleed te worden met de lompen van onze menselijke natuur: een wonder van nederigheid! Laten wij op Christus gelijken in deze genade. "Nederigheid is het verachten van zelfverheffing, een soort "zelfvernietiging", Bernardus. Dit is de eer van een christen. Wij zijn nooit zo bevallig in Gods oog als wanneer wij zwart zijn in ons eigen oog. Laten wij in nederigheid op Christus gelijken. Ware godsdienst is "imitatis Christi", Christus navolgen.

   En wat hebben wij toch redenen om nederig te zijn, als wij in, onder en boven ons zien!

   - Als wij (intra nos) naar binnen kijken, zien wij daar onze zonden die de spiegel van onze consciëntie ons voor houdt: begeerte, nijd, drift. Onze zonden zijn als ongedierten die in onze ziel krioelen. "Hoeveel misdaden en zonden heb ik?", Job 13:23. Onze zonden zijn in getal als het zand der zee, en in gewicht als rotsen aan de zee. Augustinus riep uit: "Mijn hart, dat een tempel Gods is, is vervuild door de zonde."
   - Als wij (juxta nos) om ons heen zien, is er genoeg dat ons kan verootmoedigen. Wij kunnen andere christenen zien die in gaven en genade boven ons uitblinken, zoals de zon de lagere planeten in glans overtreft. An-

deren zijn met vruchten beladen en bij ons groeit er misschien slechts hier en daar een olijf, als bewijs dat onze staat goed is, Jesaja 17:6.

- Als wij (infra nos) onder ons kijken is er genoeg om ons te vernederen. Wij kunnen de aarde zien waaruit wij genomen zijn. Aarde is het onedelste element: "Zij waren nog vuiler dan de aarde", Job 38:8 (Eng.vert.). Gij, die uw vaandel opsteekt en op uw afkomst roemt, aanschouw uw stamboom: gij zijt slechts wandelend stof en zult u dan hoogmoedig zijn? Wat betekent Adam? Zoon uit het stof. En wat is stof? Het voortbrengsel uit niets.
- Als wij (supra nos) boven ons kijken, is er genoeg om ons te verootmoedigen. Als wij naar de hemel opzien, is God daar, Die de hovaardigen wederstaat. "God achtervolgt de hovaardigen met Zijn wraak." De hoogmoedige mens is het doelwit waarop God mikt en Hij mist het doel nooit. Hij heeft de trotse Lucifer uit de hemel geworpen; Hij heeft de trotse Nebukadnézar van zijn troon geworpen en veranderde hem zodanig dat hij gras at, Daniël 4:35. O, wees toch als Christus in nederigheid!

c. Heeft Christus ons vlees aangenomen? Is Hij ons gelijk geworden? Laten wij Hem dan gelijk gemaakt worden in ijver. "De ijver van Uw huis heeft mij verslonden", Johannes 2:17. Hij was met ijver vervuld als Zijn Vader werd onteerd. Laten wij hierin aan Christus gelijk zijn, vol ijver voor Gods waarheid en eer, wat de twee schitterendste parels zijn aan de kroon des hemels. IJver is voor een christen net zo noodzakelijk als zout voor een offerande, of vuur op het altaar. IJver zonder voorzichtigheid is onbezonnenheid; voorzichtigheid zonder ijver is lauwheid. Zonder ijver zijn onze godsdienstplichten bij God niet aangenaam. IJver is als hars voor de snaren, de luit maakt zonder dit geen goede muziek.

d. Wees als Christus in het minachten van de wereld. Toen Christus ons vlees aannam, kwam Hij niet in hoogmoed des vleses, Hij stamde niet rechtstreeks af van koningen en edelen, maar Hij had geringe ouders. Christus begeerde geen titels of eerbetoon. Hij weigerde wereldse waardigheid en grootheid evenzeer als anderen die zoeken. Toen men Hem koning wilde maken, weigerde Hij; Hij koos liever te rijden op het veulen van een ezelin dan getrokken te worden in een rijtuig. Hij verkoos liever te hangen aan een houten kruis dan een gouden kroon te dragen. Hij verachtte de pracht en praal van de wereld. Hij vermeed wereldse zaken. "Wie heeft Mij tot een rechter of scheidsman over ulieden gesteld?", Lukas 12:14. Zijn opdracht bestond niet in het optreden als rechter in rechtszaken; Hij is niet op aarde gekomen als Rechter maar als Verlosser. Hij was als een ster in een verheven baan; Hij was alleen bezig met hemelse zaken. Is Christus ons gelijk geworden? Laten wij dan Hem gelijk worden in hemelsgezindheid en minachting van de wereld. Laten wij toch niet begerig zijn naar eer en verhoging van de wereld. Laten wij de wereld niet ons eigen maken ten koste van een goede consciëntie. Welke wijze zou verloren willen gaan als hij maar rijk zou worden, of zijn ziel verderven als hij maar veel bezittingen zou hebben? Wees als Christus en heb een heilige minachting voor de wereld.

e. Wees als Christus in uw wandel. Is Christus in het vlees gekomen, werd Hij ons gelijk? Laten wij dan Hem gelijk worden in een heilig leven. Geen enkele verzoeking had vat op Hem. "De overste dezer wereld komt, en heeft aan Mij niets", Johannes 14:30. Voor Christus was een verzoeking als een vuurvonk op een marmeren pilaar; die glijdt er immers af. "Het leven van Christus was

helderder dan de zonnestralen", zegt Chrysostomus. Laten wij hierin Christus gelijkvormig zijn: "Zo wordt ook gijzelven heilig in al uw wandel", 1 Petrus 1:15. "Wij moeten Christus niet gelijk worden in het doen van wonderen, maar in een heilig leven", zegt Augustinus. Een christen moet zowel een magneet als een diamant zijn: een magneet om anderen tot Christus te trekken; een diamant door een schitterende glans van heiligheid in zijn leven te weerkaatsen. O, laten wij zo oprecht zijn in ons handelen, zo trouw in onze beloften, zo godvruchtig in onze godsdienst, zo onberispelijk in ons leven, dat wij wandelende voorbeelden van Christus zijn.
Dus, laten wij ons bevlijtigen Christus gelijkvormig gemaakt te worden, zoals Hij ons gelijk geworden is.

3. Als Jezus Christus Zich zo voor ons vernederd heeft, ons vlees aangenomen heeft, wat voor Hem toch een vernedering was, daar stof met goud vermengd werd; als Hij Zich zó voor ons heeft vernederd, laten wij gewillig zijn om voor Hem vernederd te worden. Als de wereld ons om Christus' wil smaadheid aandoet en onze naam door het slijk haalt, laten wij dit dan met lijdzaamheid verdragen. "De apostelen dan gingen heen van het aangezicht des Raads, verblijd zijnde, dat zij waren waardig geacht geweest om Zijns Naams wil smaadheid te lijden", Handelingen 5:41, dus dat zij de eer ontvingen om voor Christus onteerd te worden. Het is een juist gezegde van Augustinus: "Zij die afbreuk doen aan de naam van een kind van God, vermeerderen zijn beloning", terwijl men zijn goede naam lichter maakt, maakt men zijn kroon zwaarder.
O, was Christus vergenoegd Zichzelf te vernederen en te ontledigen voor ons, door ons vlees aan te nemen en dat in een ontluisterde staat, laat het ons dan niet teveel zijn ons voor Christus te vernederen. Zeg evenals David: "Ook zal ik mij nog geringer houden dan alzo", 2 Samuël 6:22. Als dit gering is, als ik mijn Heere Christus dien, als ik mijn consciëntie zuiver houd, dan wil ik nog geringer zijn.

Derde gebruik, tot troost.
Jezus Christus Die ons vlees heeft aangenomen, heeft onze natuur veredeld. Onze natuur is nu bekleed met groter koninklijke waardigheid en voorrechten dan in de staat der rechtheid. Voorheen, in de staat der rechtheid, waren wij geschapen naar Gods beeld, maar nu Christus onze natuur heeft aangenomen, zijn wij één met God gemaakt; onze natuur is zelfs verheven boven de natuur der engelen. Nu Christus onze natuur heeft aangenomen heef Hij ons in nauwer betrekking tot Hem gesteld dan de engelen. De engelen zijn Zijn vrienden, maar gelovigen zijn vlees van Zijn vlees, Zijn leden, Efeze 5:30. Dezelfde heerlijkheid die op Christus' natuur ligt, zal ook op de gelovigen gelegd worden.

DE VERHOGING VAN CHRISTUS

28 Vraag. Waarin bestaat Christus verhoging?
Antwoord. Christus verhoging bestaat in Zijne wederopstanding uit de dood, ten derde dage, 1 Kor. 15:4, en Zijn opvaren tot in de hemel, Mark. 16:19, zitten ter rechterhand Gods des Vaders, Ef. 1:20, en in Zijn komst, om de wereld te oordelen ten laatste dage, Hand. 1:11; 17:31.

"Daarom heeft Hem ook God uitermate verhoogd en heeft Hem eer Naam gegeven, welke boven allen naam is" (Filippenzen 2:9).
Wij hebben hiervoor over de vernedering van Christus gesproken. Thans zullen wij spreken over Zijn verhoging. Tevoren hebt u de Zon der Gerechtigheid verduisterd gezien; nu zult u Hem uit die verduistering tevoorschijn zien komen en in volle heerlijkheid zien schijnen. "Daarom heeft Hem ook God uitermate verhoogd." "Alle verhoging te boven", zegt Ambrosius.

Waarin bestaat de verhoging van Christus?
Antwoord. In Zijn opstanding uit de dood, Zijn hemelvaart en Zijn zitten aan de rechterhand van God, de Vader, enz.

In welk opzicht heeft God Christus verhoogd?
Antwoord. Niet wat betreft Zijn Godheid, want die kan niet hoger worden: zoals in Zijn vernedering de Godheid niet minder werd, zo werd de Godheid niet meer in Zijn verhoging. Maar Christus is verhoogd *als Middelaar,* Zijn menselijke natuur is verhoogd.

Op hoeveel manieren is Christus verhoogd?
Antwoord. Op vijf manieren; God heeft Christus verhoogd:
1. In Zijn Namen.
2. In Zijn ambten.
3. In Zijn hemelvaart.
4. In Zijn zitten ter rechterhand Gods.
5. In Hem aan te stellen als Rechter der wereld.

1. God heeft Christus verhoogd in Zijn Namen.
a. Hij is verhoogd om *een Heere* te zijn. "De Naam des Heeren Jezus werd grootgemaakt." Handelingen 19:17. Hij is een Heere met betrekking tot Zijn soevereine macht. Hij is Heere over engelen en mensen. "Mij is gegeven alle macht in hemel en op aarde" (Matthéüs 28:18). Christus heeft drie sleutels in Zijn handen: de sleutel van het graf om de graven der mensen te openen in de algemene opstanding; de sleutel van de hemel om het Koninkrijk der hemelen te openen voor wie Hij wil; de sleutel van de hel om de verdoemden in die vurige gevangenis op te sluiten, Openbaring 1:18.
Voor deze Heere moet alle knie zich buigen. "Opdat in den Naam van Jezus zich zou buigen alle knie." Filippenzen 2:10. Met de *Naam* wordt hier voor de Persoon bedoeld. Voor die Heilige, Jezus, voor die scepter van die goddelijke Persoon, zal alle knie zich buigen. Buigen betekent *zich te onderwerpen.* Allen moeten Hem onderworpen worden, als kinderen of als gevangenen, allen moeten zich Hem onderwerpen, aan de Heere of de Rechter. "Kust den Zoon", met een kus van liefde en

trouw, Psalm 2:12. Wij moeten ons niet alleen in Christus' armen werpen om door Hem gezaligd te worden, maar we moeten ons ook aan Zijn voeten werpen om Hem te dienen.

b. Christus is verhoogd om *een Vorst* te zijn. "En te dier tijd zal Michaël opstaan, die grote vorst." Daniël 12:1. Sommigen denken dat het een geschapen engel was, maar het was Christus, de Engel des Verbonds. Hij is een groot Vorst. "De Overste van de koningen der aarde." Openbaring 1:5 Die dragen hun kroon op onmiddellijk gezag van Hem; Zijn troon staat boven de sterren, engelen en aartsengelen zijn Zijn trawanten. Zo is Hij verhoogd in Zijn eretitels.

2. God heeft Hem verhoogd in Zijn ambt.
Hij heeft Hem de eer gegeven als Zaligmaker der wereld. "Dezen heeft God door Zijn rechterhand verhoogd tot een Vorst en Zaligmaker." Handelingen 5:31. Voor Mozes was het een grote eer dat hij een tijdelijke verlosser was; maar wat is dat in vergelijking met de Verlosser van zielen? Christus wordt *de Hoorn der zaligheid* genoemd, Lukas 1:69. Hij maakt zalig van de zonde, Matthéüs 1:21; Hij verlost van de toorn, 1 Thessalonicenzen 1:10. Zaligmaken is een bloem die alleen tot Zijn kroon behoort. "En de zaligheid is in geen ander" (Handelingen 4:12).
Wat een eer is dit voor Christus! Wat heeft dit de hemel al doen weerklinken van de lofprijzingen van de heiligen! Zij uiten hun *hallelujah's* voor Christus, hun Zaligmaker. "Zij zongen een nieuw lied, zeggende: Gij zift waardig het boek te nemen en zijn zegelen te openen; want Gij zijt geslacht, en hebt ons Gode gekocht met Uw bloed." Openbaring 5:9.

3. God heeft Christus verhoogd in Zijn hemelvaart, want in Zijn hemelvaart is Hij verhoogd. Augustinus zegt: "Sommigen waren van mening dat het lichaam van Christus opvoer in de baan van de zon." Maar de Heilige Schrift zegt eenvoudig, dat Hij ten hemel voer, Lukas 24:51, Efeze 4:10. "Ver boven alle hemelen", derhalve boven het firmament. Hij is opgevaren in de hoogste hemel, hetgeen Paulus de derde hemel noemt.
Twee dingen kunnen opgemerkt worden betreffende Christus' hemelvaart.

a. *De wijze van Zijn hemelvaart.* Toen Christus opvoer, zegende Hij Zijn discipelen. "En Zijn handen opheffende, zegende Hij hen. En het geschiedde als Hij hen zegende, dat Hij van hen scheidde en werd opgenomen in den hemel", Lukas 24:50, 51. Hij liet hun geen huizen en landerijen na, maar Hij liet hun Zijn zegen na. Hij voer op als Overwinnaar, op triomfantelijke wijze. "Gij hebt de gevangenis gevankelijk gevoerd", Psalm 68:19. Hij triomfeerde over zonde, hel en dood; Zijn triomf is de overwinning voor een gelovige. Hij heeft zonde en hel voor iedere gelovige overwonnen.
b. *De vrucht van Christus' hemelvaart.* Als gevolg van Zijn hemelvaart is de Heilige Geest nedergedaald in de harten van de Zijnen. "Als Hij opgevaren is in de hoogte, heeft Hij den mensen gaven gegeven", Efeze 4:8. Als Hij opgevaren is op de wolken als op Zijn triomfwagen, heeft Hij de gave van Zijn Geest aan de Zijnen gegeven, evenals een koning milddadig giften geeft aan zijn gunstelingen bij zijn kroning.

4. God heeft Christus verhoogd door Hem te doen zitten aan de rechterhand Gods. "De Heere dan, nadat Hij tot hen gesproken had, is opgenomen in den hemel en is

gezeten aan de rechterhand Gods", Markus 16:19. "Hij heeft Hem uit de doden opgewekt, en heeft Hem gezet tot Zijn rechterhand in den hemel", Efeze 1:20.

Wat wordt ermee bedoeld, dat Christus aan de rechterhand Gods zit?
Antwoord. God heeft in werkelijkheid geen rechter- of linkerhand, want daar Hij een Geest is, is Hij zonder lichaamsdelen. Maar het is beeldspraak, afgeleid van wat koningen deden, die de gewoonte hadden hun gunstelingen dicht bij zich te hebben en hen aan hun rechterhand een plaats te geven. Sálomo liet voor de koningin-moeder een stoel zetten en liet haar aan zijn rechterhand zitten, 1 Koningen 2:19.
Zo betekent het voor Christus als Hij aan de rechterhand Gods zit, dat Hij vanwege Zijn waardigheid en eer de naaste aan God, de Vader is. De menselijke natuur van Christus, die verenigd is met Zijn Godheid in één Persoon, is nu op een koninklijke troon in de hemel gezet en wordt zelfs door de engelen aangebeden. Krachtens deze vereniging van Christus' menselijke natuur met de Godheid in één Persoon, is er een mededeling van al die heerlijkheid uit de Godheid van Christus aan Zijn menselijke natuur voor zover die daartoe in staat is.
Niet dat de menselijke natuur, van Christus op voet van gelijkheid met de Godheid is gekomen, maar daar de Goddelijke natuur met de menselijke is verenigd, is de menselijke natuur op wonderlijke wijze verheerlijkt, hoewel niet vergoddelijkt! Christus is als Middelaar vervuld met alle majesteit en eer, boven het bevattingsvermogen van de hoogste rang der engelen. In Zijn vernedering daalde Hij zo laag af dat het niet lager kon, en in Zijn verhoging rees Hij zo hoog dat het niet hoger kon. In Zijn opstanding rees Hij boven het graf uit, in Zijn hemelvaart voer Hij boven wolken en sterrenhemel, in Zijn zitten ter rechterhand Gods is Hij ver boven de hoogste hemelen verheven. "Ver boven al de hemelen", Efeze 4:10.

5. God heeft Christus verhoogd door Hem tot Rechter aan te stellen over de hele wereld. "De Vader heeft al het oordeel den Zoon gegeven", Johannes 5:22. Op de dag des oordeels zal Christus bovenmate verheven zijn. "Hij zal komen in de heerlijkheid Zijns Vaders", Markus 8:38. Hij zal hetzelfde gestikte kleed van majesteit dragen als Zijn Vader; en Hij zal komen met al de heilige engelen, Matthéüs 25:31.
Hij, Die door een bende soldaten voorgeleid werd voor de rechtbank, zal als Rechter vergezeld worden van een wacht van engelen. Christus zal Zijn rechters oordelen, Hij zal Pilatus oordelen, die Hem veroordeelde; koningen moeten van hun troon afkomen en voor Zijn rechterstoel verschijnen. En dit is het hoogste gerechtshof; er is geen hoger beroep mogelijk.

Eerste gebruik, ter onderrichting.
(1) Beschouw het verschil in de staat van Christus op aarde en in de hemel. O, wat is het toneel veranderd! Toen Hij op aarde was, lag Hij in een kribbe, nu zit Hij op een troon. Toen werd hij veracht en bespot door mensen, nu wordt Hij aangebeden door engelen. Toen deed men Zijn Naam smaadheid aan; nu heeft God Hem een Naam gegeven die boven alle namen is, Filippenzen 2:9. Toen kwam Hij in de gestalte van een dienstknecht en stond als een dienstknecht met bekken en linnendoek om de voeten van Zijn discipelen te wassen, Johannes 13:4, 5.
Maar nu is Hij met koninklijke klederen bekleed en de koningen der aarde werpen hun kronen voor Hem neer. Op aarde was Hij een Man van smarten; nu is Hij gezalfd met vreugdeolie. Op aarde had Zijn kruisiging plaats, nu Zijn kroning. Toen verborg Zijn Vader Zijn gelaat in de verlating, nu heeft Hij Hem aan Zijn rechterhand gezet. Voorheen scheen Hij geen gedaante of heerlijkheid te hebben, Jesaja 53:2; nu is Hij

het Afschijnsel van Zijns Vaders heerlijkheid, Hebreeën 1:3. O, wat is hier een verandering! God heeft Hem uitermate verhoogd.

(2) Is Christus eerst vernederd geworden en daarna verhoogd? Leer hieruit dat "de weg naar ware eer door de vernedering gaat." "Die zichzelven vernedert, zal verhoogd worden", Lukas 14:11. De wereld beschouwt vernedering als iets dat verachting met zich mee brengt, maar het is rechtstreeks de weg tot verhoging; op een weg omhoog volgt vaak een val; na een weg omhoog komt een weg omlaag. Nederigheid maakt dat men stijgt in de achting van mensen en het zet ons op een hogere troon in de hemel. "Zo wie dan zichzelven zal vernederen gelijk dit kindeken, deze is de meeste in het Koninkrijk der hemelen", Matthéüs 18:4. Het zal voor zo iemand een hogere trap van eer met zich meebrengen.

(3) Christus heeft eerst geleden, daarna is Hij verhoogd. Zie hier, dat lijden vóór de heerlijkheid moet gaan. Velen begeren met Christus verheerlijkt te worden, maar zij zijn niet bereid om voor Hem te lijden. "Indien wij verdragen, lijden, wij zullen ook met Hem heersen", 2 Timótheüs 2:12.
De goddelozen heersen eerst, maar daarna zullen ze lijden; de kinderen Gods lijden eerst, maar daarna zullen ze heersen. Er is geen weg naar Constantinopel dan door de zee-engte; er is geen weg ten hemel dan door lijden; geen weg tot de kroon dan via het kruis. Jeruzalem dat Boven is, is een lieflijke stad met straten van goud en paarlen poorten, maar wij moeten erheen reizen langs een modderige weg, door veel smaad en lijden, Handelingen 14:22. Wij moeten de heerlijkheid binnengaan zoals Christus, Die eerst de schande en de dood onderging en toen verhoogd werd aan Gods rechterhand.

Tweede gebruik, van vertroosting.
(1) Christus, Die zo uitermate verhoogd is, heeft onze natuur veredeld en gekroond met heerlijkheid en heeft haar zelfs boven engelen en aartsengelen verheven. Hoewel Hij als mens een weinig minder geworden was dan de engelen, Hebreeën 2:9, toch is de menselijke natuur, die verenigd is met de Goddelijke en aan Gods rechterhand is geplaatst, boven de engelen verheven. Als God onze natuur zoveel eer heeft gegeven, wat is het dan een schande als wij haar zouden onteren. God heeft de menselijke natuur boven de engelen verheven, maar de dronkaard vernedert haar tot minder dan de beesten.

(2) Nu Christus verhoogd is aan Gods rechterhand, is de sleutel van het bestuur op Zijn schouder gelegd; Hij regeert alle aangelegenheden in de wereld tot Zijn eigen eer. Denkt ge, dat, als Christus zo hoog verheven is en alle macht in de hemel en op aarde in Zijn handen heeft, Hij niet voor Zijn uitverkorenen zal zorgen en de wonderbaarlijkste zaken in de voorzienigheid niet ten beste van Zijn Kerk zal laten uitlopen?
In een uurwerk lopen de raderen tegen elkaar in, maar alle zorgen ervoor dat de klok slaat. Zo zal Christus Die aan de rechterhand van Zijn Vader zit, de meest tegenstrijdige zaken in de voorzienigheid aanwenden tot de zaligheid van Zijn Kerk.

(3) Nu Christus aan de rechterhand Gods is gezeten, kunnen wij er zeker van zijn dat Hij nu het werk der verlossing volbracht heeft. "Maar Deze, één slachtoffer voor de zonden geofferd hebbende, is in eeuwigheid gezeten aan de rechterhand Gods", Hebreeën 10:12. Als Christus niet volledig verzoening had gedaan voor de zonde en aan Gods wet niet voldaan had, zou Hij niet aan Gods rechterhand zijn gezeten, maar

zou Hij nog in het graf liggen; maar nu is Hij met ere verhoogd, hetgeen een duidelijk bewijs is dat Hij alles gedaan en geleden heeft wat van Hem geëist was om de verlossing tot stand te brengen.

(4) Hoewel Jezus Christus zó hoog in eer verheven is, vergeet Hij toch de Zijnen op aarde niet. Sommigen die tot eer gekomen zijn, zijn hun vrienden vergeten zoals de overste der schenkers de arme Jozef in de gevangenis vergat, toen hij weer in zijn positie aan het hof hersteld was. Maar zo is het met Christus niet. Hoewel Hij tot zo'n grote heerlijkheid in de hemel verheven is, zijn Zijn kinderen op aarde niet uit Zijn gedachten. Alle namen en behoeften van Zijn kinderen staan op de borstlap van onze Hogepriester geschreven.
Wordt u verzocht? Hoewel Christus in de heerlijkheid is, weet Hij toch medelijden met u te oefenen en u te ondersteunen. "Want wij hebben geen Hogepriester, Die niet kan medelijden hebben met onze zwakheden", Hebreeën 4:15.
Treurt u over de zonde? Christus hoort uw zuchten en vergadert uw tranen in Zijn fles, al is Hij nu in een staat van heerlijkheid.

(5) Omdat Christus verhoogd is aan Gods rechterhand kunnen de gelovigen zich vertroosten, dat zij ook eenmaal verhoogd zullen worden tot de plaats der ere waar Hij nu is. Christus' verhoging is de verhoging van Zijn volk. Hij heeft daar om gebeden. "Vader, Ik wil dat waar Ik ben, ook die bij Mij zijn, die Gij Mij gegeven hebt", Johannes 17:24. Van Hem staat geschreven, dat Hij voor hen heengegaan is, om voor de gelovigen plaats te bereiden, Johannes 14:2. Christus wordt het Hoofd genoemd en de Kerk Zijn lichaam, Efeze 1:22, 23. Als het Hoofd in ere verhoogd is, zal het geestelijk lichaam ook verhoogd worden. Zo zeker als Christus verhoogd is boven alle hemelen, zo zeker zal Hij de gelovigen met al de heerlijkheid bekleden waarmee Zijn menselijke natuur thans versierd is, Johannes 17:22.
Aangezien Hij hier Zijn kinderen met genade bedeelt, zal Hij binnenkort Zijn heerlijkheid op hen leggen. Dit is een troost voor de geringste christen. Misschien hebt u hier nauwelijks een huis om uw hoofd daarin neer te leggen, u moogt echter opzien naar de hemel en zeggen: *Daar is mijn woning; daar is mijn vaderland. Ik heb al bezit van de hemel genomen in mijn Hoofd, Christus. Hij zit daar en het zal niet lang meer duren, of ik zal daar met Hem zitten. Hij zit op de troon der ere en Hij heeft mij Zijn Woord gegeven, dat ik daar met Hem in de troon zal zitten,* Openbaring 3:21.

Derde gebruik, van vermaning.
Heeft God Christus uitermate verhoogd? Laten wij dan alles in het werk stellen om Hem te verhogen. Laten wij (1) Zijn Persoon en (2) Zijn waarheid verhogen.

(1) Laat ons Christus verhogen in ons hart; geloof in Hem, aanbid Hem en heb Hem lief. wij kunnen Hem in de hemel niet hoger verheffen, maar wel in ons hart. Laten wij Hem verhogen met onze mond, laten wij Hem prijzen. Ons lichaam is een tempel van de Heilige Geest, onze tong moet het orgel in die tempel zijn. Door Hem te loven en Hem aan te prijzen, doen wij Hem stijgen in de achting van anderen. Laten wij Hem verhogen in ons leven door heilig te leven. Dit is ware godsdienst, als men tracht onberispelijk te leven. Al de lofzangen en gebeden in de wereld verhogen Christus niet zo als een heilig leven. Men verbreidt de roem van Christus en verhoogt Hem metterdaad als Zijn volgelingen waardig wandelen.
(2) Laten wij de waarheid van Christus verhogen. Bucholterus verhaalt in zijn Chronologie, een kroniek van de edelen van Polen, dat zij hun hand op hun zwaard

legden als het Evangelie gelezen werd, waarmee zij te kennen wilden geven, dat zij bereid waren het Evangelie met gevaar van hun leven te verdedigen. Laten wij de waarheid van Christus verhogen, Zijn waarheid verdedigen tegen de dwaling, de leer van vrije genade handhaven tegenover die van de werken, de Godheid van Christus verdedigen tegen de Socinianen.

De waarheid is de schitterendste parel in Christus' kroon. Laten wij zo strijden voor de waarheid, als iemand dat zou doen voor een grote som geld, opdat men die niet uit zijn handen zou ontwringen. Als wij Christus' waarheid verhogen neemt Hij dat op, alsof wij Hem verhogen, omdat Zijn eer daaraan verbonden is.

H. CHRISTUS, DE VERLOSSER

30 Vraag. Hoe past de Geest ons de verlossing, door Christus verkregen, toe?
Antwoord. De Geest past ons toe de verlossing door Christus verworven, dewijl Hij het geloof in ons werkt, Ef. 1:13, 14; Joh. 6:37, 39; Ef. 2:8, en ons daardoor met Christus verenigt in onze krachtige roeping, Ef. 3:17; 1 Kor. 2:9.

Dit antwoord bestaat uit twee delen. Het behelst dat Christus de heerlijke Verwerver is van onze verlossing, in de woorden: "de verlossing die door Christus verworven is", en er wordt verklaard dat de Geest aan ons deze verworven verlossing toepast, door in ons het geloof te werken. Dit houdt in dat Christus de heerlijke Verwerver van onze verlossing is.
De leer der verlossing door Jezus Christus is een heerlijke leer; het is het pit en merg van het Evangelie, waarin al de troost van een christen is gelegen.
Het werk der schepping was groot, maar het werk der verlossing is groter. Het kostte meer om te verlossen, dan om te scheppen; in de schepping werd slechts het woord gesproken, in de verlossing werd bloed gestort. De schepping was slechts het werk van Gods vingeren, Psalm 8:4. De verlossing is het werk van Zijn arm, Lukas 1:51. "Een eeuwige verlossing teweeggebracht hebbende", Hebreeën 9:12. Dat Christus de Zijnen in de verlossing gekocht heeft, houdt in dat wij door onze zonden verpand en verkocht zijn. Als er geen sprake zou zijn van verpanding, was er geen loskoping nodig geweest. Redimere rursus emere, zegt Hiëronimus.
Toen wij aldus verpand en verkocht waren door de zonde, heeft Christus de Zijnen vrijgekocht door lossing. Hij had de meeste rechten om hen te lossen, want Hij is hun Naastbestaande. Het Hebreeuwse woord voor losser, (goël) betekent een naastbestaande, een bloedverwant. Onder de oudtestamentische wet moest de naaste bloedverwant het land van zijn broeder lossen, Ruth 4:4. Zo is Christus de bekwaamste Persoon, daar Hij onze Naastbestaande is, vlees van ons vlees.

Hoe verlost Christus ons?
Door Zijn eigen kostbaar bloed. "In Welken wij hebben de verlossing door Zijn bloed", Efeze 1:7. Bij de Romeinen werd iemand beschouwd als verlosser als hij een bedrag neertelde dat gelijk was aan de losprijs van de gevangene. In deze zin is Christus ook Losser, Hij heeft een prijs betaald; pretio empti. Er is nooit zo'n prijs betaald om gevangenen vrij te kopen. "Gij zijt duur gekocht", 1 Korinthe 6:20 en de prijs was Zijn eigen dierbaar bloed. Dat staat ook in deze tekst: "Maar door Zijn eigen bloed, eenmaal ingegaan in het heiligdom, een eeuwige verlossing teweeggebracht hebbende", Hebreeën 9:12. Dit bloed dat het bloed was van Hem Die tegelijk God en mens was, is een prijs die genoegzaam is om miljoenen te verlossen.

Waarvan verlost Christus ons?
Van de zonde. Als men bevrijd wordt uit de slavernij is dat een grote weldaad, maar verlost te worden van de zonde is oneindig veel groter. Er is niets wat de ziel zó schaadt als de zonde; verdrukking schaadt haar niet, dat maakt haar dikwijls beter, zoals de oven het goud zuiverder maakt, maar de zonde heeft een verdoemende werking.

Wel, Christus verlost ons van de zonde. "Maar nu is Hij eenmaal in de voleinding der eeuwen geopenbaard, om de zonde teniet te doen door Zijns Zelfs offerande", Hebreeën 9:26.

Maar hoe worden wij van de zonde verlost? Zien wij niet dat de verdorvenheid zich nog roert in degenen die wedergeboren zijn, daar is zoveel hoogmoed en ongedode hartstocht.
Antwoord. Die verlossing is óf begonnen (incohata) verlossing óf (plena) voltooide verlossing. De zonde kan niet bestaan met voltooide verlossing, maar hier is het nog slechts begonnen verlossing. De zonde kan nog wel bestaan met onvoltooide verlossing. Er kan in de lucht nog wel wat duisternis zijn als de zon pas is opgegaan, maar niet als de zon op z'n hoogst staat. Terwijl de verlossing nog maar begonnen is, kan er nog zonde mee samengaan, maar niet als de verlossing voltooid is in de heerlijkheid.

In welk opzicht heeft Christus dan hen die gerechtvaardigd zijn bevrijd van de zonde?
a. Van de schuld der zonde, (á reatu) maar niet van de smet der zonde. Schuld verbindt iemand tot straf. Welnu, Christus heeft een gerechtvaardigd persoon verlost van de schuld der zonde; Hij heeft zijn schulden kwijtgescholden. Christus spreekt tot het recht Gods, zoals Paulus tot Filémon: "En indien hij u iets verongelijkt heeft of schuldig is, reken dat mij toe", Filémon :18.
b. Een gerechtvaardigd persoon is bevrijd (á dominio) van de macht en de overheersing der zonde, maar niet van de aanwezigheid van de zonde. De zonde moge tekeer gaan, maar zij kan niet meer heersen; zij moge woeden in een kind van God, maar niet heersen. Begeerte woedde in David en vrees in Petrus, maar zij overheersten niet; zij werden door berouw weer hersteld. "De zonde zal over u niet heersen", Romeinen 6:14. De zonde leeft nog wel in een kind van God, maar is toch onttroond; de zonde leeft er niet als een koning, maar als een gevangene.
c. Een gelovige is verlost van de vloek (á maledictione) die over de zonde is gekomen. "Christus heeft ons verlost van den vloek der wet, een vloek geworden zijnde voor ons", Galaten 3:13. Christus heeft tot Zijn Vader gesproken, zoals Rebekka tot Jakob: "De vloek zij op Mij, op Mij, laat de zegen op hen zijn, maar op Mij de vloek." En nu is er voor de gelovigen geen verdoemenis meer, Romeinen 8:1. Een ongelovige treft een dubbele veroordeling; één van de wet die hij overtreden heeft en de andere van het Evangelie dat hij veracht heeft. Maar Christus heeft de gelovige verlost van deze vervloeking, Hij heeft de macht van hel en verdoemenis van hem weggenomen.

Waartoe heeft Christus ons verlost?
Hij heeft de Zijnen verlost om hun een heerlijke erfenis te geven. "Tot een onverderfelijke en onbevlekkelijke en onverwelkelijke erfenis, die in de hemelen bewaard is voor u", 1 Petrus 1:4.
(1) Een erfenis. Christus heeft niet alleen verlost uit de gevangenis, maar Hij heeft verlost om te brengen tot een staat van geluk, een erfenis; de hemel is geen pacht die spoedig afloopt, maar een erfenis, een heerlijke erfenis, in Kolossenzen 1:12 genoemd: "de erve der heiligen in het licht." Licht versiert en verguldt de wereld. Wat zou de wereld anders zijn dan een gevangenis als er geen licht was? De hemelse erfenis wordt door licht bestraald. Christus verlicht haar, als de blijvende Zon met Zijn stralen, Openbaring 21:23.

(2) Een onverderfelijke erfenis. Die vermolmt niet en gaat niet tot ontbinding over. Aardse gerieflijkheden worden afgeschaduwd door de tabernakel die vergankelijk was, maar de hemel wordt afgebeeld door de tempel die vast en blijvend was, gebouwd van steen, overtrokken met goud. Dit is de heerlijkheid van de hemelse erfenis; die is onverderfelijk. Eeuwigheid staat op zijn voorgevel geschreven.

(3) Vlekkeloos. Het Griekse woord wordt gebruikt voor een edelsteen, *amiantus* genoemd, waarop geen vlekken kunnen komen. Zo'n plaats is de hemel, onbevlekt, niets kan die plaats besmetten; er is daar geen zonde om de reinheid te verdonkeren. Om zijn heiligheid en vlekkeloosheid wordt hij vergeleken met zuiver goud en met de saffier en de smaragd, Openbaring 21:19. Plinius zegt: "De saffier heeft de eigenschap om reinheid vast te houden en de smaragd om vergif af te stoten." Dit zijn levendige zinnebeelden van de hemel, om de heiligheid ervan aan te geven; daar is geen opwelling van boze lusten, geen gif tot het kwade. Slechts zuivere, reine geesten wonen daar.

(4) De erfenis verwelkt niet. Het Griekse woord is de naam van een bloem, amarantus, die lang fris en groen blijft, zoals Clemens van Alexandrië schrijft. Zo is de hemelse erfenis. Zij verliest haar schitterende kleur niet, maar blijft fris en groen tot in eeuwigheid; haar schoonheid verwelkt niet. Christus heeft de heiligen verlost om hen deze heerlijke erfenis te geven, een erfenis die niet ten volle beschreven kan worden en door alle hemellichten, al zou iedere ster een zon zijn, niet kan worden opgeklaard. En zoals de diamant in de ring is, bestaat de heerlijkheid van deze erfenis in het eeuwig gezicht en de genieting van de gezegende God.

Het zien van God zal het meest bekorende, hartverrukkende voorwerp zijn; de aanwezigheid van de Koning maakt de hemel pas hemel. "Wij zullen Hem zien, gelijk Hij is", 1 Johannes 3:2. Het is al vertroostend God te zien, als Hij Zich vertoont door de traliën van Zijn instellingen, Hem te zien in het Woord en het sacrament. De martelaren achtten het zeer vertroostend als zij Hem zagen in de gevangenis. O, wat zal het dan zijn Hem te zien in heerlijkheid, waar Hij tienduizend maal helderder zal schitteren dan de zon, en waar wij Hem niet alleen zien zullen, maar Hem ook voor eeuwig zullen genieten! Het geloof is zelfs niet in staat deze vergelding ten volle te bevatten. Deze hele gelukzaligheid heeft Christus verworven met de verlossing door Zijn bloed.

Eerste gebruik, ter onderrichting.

(1) Bedenk toch in welke ellendige, jammerlijke staat wij onszelf door de zonde gebracht hebben: wij hebben onszelf door de zonde in een toestand van slavernij gebracht, zodat het nodig is dat Christus ons daaruit vrijkoopt. "Slavernij is de ergste toestand", zegt Cicero. Degenen die thans slaaf zijn, ondervinden dit. Maar door de zonde zijn wij in een nog erger slavernij terechtgekomen, wij zijn slaven van de satan, een meedogenloos tiran, die behagen schept in de verdoemenis van zielen. In deze toestand verkeren we, als Christus ons komt verlossen.

(2) Zie hier, als in een spiegel, de liefde van Christus tot de uitverkorenen. Hij is gekomen om hen te verlossen en is roet dat voornemen voor hen gestorven. Zou het geen grote liefde van een koningszoon zijn een grote som geld te betalen om een gevangene te bevrijden? Maar als hij er genoegen mee zou nemen in zijn plaats de gevangenis in te gaan en zou sterven als losprijs voor hem, dan zou dit een groot wonder zijn. Jezus Christus heeft dit alles gedaan, Hij heeft Zijn liefde geschreven in letters van bloed. Het was al heel groot dat Christus het voor de Zijnen wil opnemen bij Zijn Vader, maar Hij wist dat dit niet genoeg was om hen te verlossen. Hoewel er

door het spreken van een Woord een wereld werd geschapen, zou dit toch niet een zondaar verlossen. "Zonder bloedstorting geschiedt geen vergeving", Hebreeën 9:22.
Tweede gebruik, tot beproeving
Als Christus gekomen is om de losprijs te betalen, laten wij ons dan beproeven of wij tot de personen behoren die Christus verlost heeft van de schuld en vloek als gevolg van de zonde. Dit onderzoek is noodzakelijk, want laat ik u zeggen, dat er slechts een zeker getal is van mensen die Christus heeft verlost. *O,* zeggen zondaars, *Christus is een Verlosser en wij zullen wel door Hem behouden worden!*
Geliefden, Christus is niet gekomen om allen te verlossen, want dat zou het besluit Gods omver werpen. De verlossing is niet zo uitgestrekt als de schepping. Ik geef toe dat er in het bloed van Christus een genoegzame kracht is om allen te behouden, maar er is verschil tussen genoegzaamheid en dadelijke toepassing. Christus' bloed is een genoegzame prijs voor allen, maar wordt alleen toegepast aan de gelovigen. Een pleister kan een uitstekende geneeskracht hebben voor elke wond, maar zij is pas genezend als zij op de wond gelegd wordt.
Als het nu zo is, dat niet iedereen het nut heeft van Christus' verlossing, maar alleen sommigen, dan is de vraag noodzakelijk om aan onze eigen ziel te stellen: *"Behoren wij tot het getal van diegenen, die door Christus verlost zijn of niet?"*

Hoe kunnen wij dit weten?

(1) Degenen die verlost zijn, zijn met God verzoend. De vijandschap is weggenomen. Hun verstand beaamt het goede, hun wil is overgebogen (ad bonum) tot het goede, Kolossenzen 1:21. Zijn degenen, die niet met God verzoend zijn verlost, die God en Zijn volk haten, zoals de wijnstok en de laurier niet bij elkaar kunnen staan, die alles doen wat zij kunnen om de heiligheid te verachten? Zijn die verlost, die onverzoend zijn? Christus heeft hen wel uitstel bezorgd, maar een zondaar kan uitstel gekregen hebben en toch naar de hel gaan, Johannes 5:6.
(2) Zij die door Christus verlost zijn, zijn vrijgekocht uit de wereld. "Die Zichzelven gegeven heeft voor onze zonden, opdat Hij ons trekken zou uit deze tegenwoordige boze wereld", Galaten 1:4. Zij zijn door Christus verlost, die met Hem opgestaan zijn, Kolossenzen 3:1. Zoals vogels even op de grond neerdalen om wat zaad op te pikken, en dan weer onmiddellijk de lucht invliegen, zo gebruiken de verlosten des Heeren de wereld, en nemen de geoorloofde gemakken ervan, maar hun hart is weldra van deze dingen afgetrokken en stijgt weer op naar de hemel. Zij leven hier beneden, maar handelen boven. Degenen voor wie Christus gestorven is, zijn "dood voor de wereld"; dood voor de eer, de voordelen en voorkeuren van de wereld.
    Wat moeten wij toch zeggen van degenen die zeggen dat zij verlost zijn door de Heere en toch de wereld liefhebben? Die zijn net als de stammen die begeerden hun erfdeel aan deze zijde van Kanaän te hebben. "Dewelke aardse dingen bedenken", Filippenzen 3:19. Zij wagen hun ziel eraan om aards goed te verwerven. Die zijn niet verlost door Christus, die niet losgemaakt zijn van de wereld.

Derde gebruik, tot troost van hen die verlost zijn.
O, wat bent u gelukkig! Het lot van vrije genade is op u gevallen. Eens was u in de gevangenis van de duivel, maar u bent uit die gevangenis verlost. U was eenmaal in de ketenen van zonde gebonden, maar God is begonnen die ketenen van u af te slaan en heeft u bevrijd van de macht der zonde en van de vloek die over de zonde gekomen is.

Wat is dat een troost! Wat er ook aan troost in Christus is, zij is voor u. Groeit er enige zoete vrucht aan de belofte? U mag die plukken.
Zijn er heerlijke voorrechten in het Evangelie? Zij zijn uw weduwgeld, uw rechtvaardiging, aanneming, kroning. Is er heerlijkheid in de hemel, u zult spoedig drinken uit die rivier vol genieting. Hebt u tijdelijke voorspoed? Dit is slechts het onderpand en de eersteling van meer. Het meel in uw kruik is slechts meel voor onderweg en een onderpand van die engelenspijze die God voor u heeft bereid.
Wat kunt u dan troost hebben in alle verdrukkingen van de wereld, al bloeit de vijgenboom niet. Ja zelfs bij het sterven heeft de dood zijn prikkel verloren. De dood moet verdwijnen door de dood van Christus. Mors abiit morte Christi. De dood zal u naar uw Verlosser voeren. Vrees toch niet voor de dood, aangezien u niet volmaakt gelukkig kunt zijn dan door te sterven.

Vierde gebruik, tot vermaning.
Verlang naar het ogenblik dat u een volle en volmaakte verlossing zult hebben in de hemel, een eeuwig jubeljaar, als u niet alleen zult bevrijd zijn van de macht, maar ook van het aanwezig zijn van de zonde. Hier is een gelovige als een gevangene die uit de gevangenis ontsnapt is, maar nog rondwandelt met boeien aan zijn benen.
Als de banier der heerlijkheid over u zal uitgespreid zijn, zult u als de engelen Gods zijn, u zult nooit meer één zondige gedachte hebben; en ook geen pijn of verdriet, geen dwaas hoofd of een ongelovig hart. U zult Christus' aangezicht zien en eeuwig in Zijn armen liggen; u zult zijn als Jozef in Genesis 41:14. Men bracht hem haastig uit de gevangenis, hij schoor zich, verkleedde zich en kwam tot Farao.
Verlang toch naar het ogenblik dat u uw gevangeniskleren zult afleggen en die zult verwisselen met de gestikte klederen der heerlijkheid. O, verlang er toch naar! Wees toch tevreden om te wachten op deze volle, heerlijke verlossing, wanneer u gelukkiger zult zijn dan u ooit kunt wensen, wanneer u zult verkrijgen "hetgeen het oog niet heeft gezien en het oor niet heeft gehoord, en in het hart des mensen niet is opgeklommen", 1 Korinthe 2:9.

5. DE TOEPASSING VAN DE VERLOSSING
A. HET GELOOF

"Hetgeen ik nu in het vlees leef, dat leef ik door het geloof des Zoons Gods", Galaten 2:20.
De Geest past de door Christus verworven verlossing toe door het geloof in ons te werken. Christus is *de Heerlijkheid* van het Evangelie, en het geloof in Christus is er *de troost* van.
Welke soorten geloof zijn er?

1. Een historisch of dogmatisch geloof. Dat is: de waarheden geloven die in het Woord geopenbaard zijn, omdat ze Goddelijk gezag hebben.
2. Er is een tijdgeloof dat slechts een tijd duurt en dan verdwijnt. "Doch hij heeft geen wortel in zichzelven, maar is voor een tijd", Matthéüs 13:21. Een tijdgeloof is als Jona's wonderboom, die in één nacht opkwam en weer verdorde, Jona 4:10.
3. Een wondergeloof dat de apostelen geschonken werd om wonderen te doen ter bevestiging van het Evangelie. Judas had dit ook: hij heeft duivelen uitgeworpen en toch werd hij zelf buiten geworpen, bij de duivel.
4. Een waar rechtvaardigend geloof dat genoemd wordt: "Een geloof der werking Gods", een juweel waarmee alleen de uitverkorenen worden omhangen, Kolossenzen 2:12.

Wat is een rechtvaardigmakend geloof?
Antwoord. Ik zal u tonen wat het niet is. Het is niet alleen een erkenning dat Christus een Zaligmaker is. Er moet wel een toestemming zijn, maar dat is niet genoeg om gerechtvaardigd te worden. De duivelen hebben ook de Godheid van Christus erkend. "Jezus, Gij Zone Gods", Matthéüs 8:29. Er kan een toestemming zijn van de waarheid Gods, terwijl er toch geen werk der genade in het hart is. Velen stemmen met hun verstand toe, dat de zonde een groot kwaad is, maar men gaat wel door in de zonde. Hun verdorvenheden zijn sterker dan hun overtuigingen. Men stemt ook de uitnemendheid van Christus toe; zij dingen af van de prijs, maar kopen niet.

Wat het rechtvaardigmakend geloof wel is. Het oprecht rechtvaardigmakend geloof bestaat in drie dingen:
a. *Verloochening van zichzelf.* Geloof is 'uit zichzelf gaan', van onze eigen verdiensten afgebracht worden en inzien dat wij geen gerechtigheid van onszelf hebben. "Niet hebbende mijn rechtvaardigheid", Filippenzen 3:9. Eigen gerechtigheid is een gebroken rietstaf, waarop de ziel niet durft te rusten. Bekering en geloof zijn beide vernederende genaden. Bij berouw walgt iemand van zichzelf; geloof doet hem uit zichzelf gaan. Zoals Israël dat in de woestijn voortliep, achter zich Farao zag die het met zijn wagens achtervolgde en vóór zich de Rode Zee om daarin weldra verslonden te worden, zo ziet de zondaar achter zich Gods rechtvaardigheid die hem achtervolgt en voor zich de hel waarin hij weldra verslonden zal worden. In deze hopeloze toestand ziet hij geen enkele hulp in zichzelf, maar hij moet omkomen tenzij hij hulp bij een Ander kan vinden.

b. *Vertrouwen.* De ziel werpt zich op Jezus Christus, het geloof rust op Christus' Persoon! Het geloof gelooft de belofte, maar waar het geloof op rust in de belofte, is de Persoon van Christus. Daarom staat er van de bruid geschreven: "Leunend op haar Liefste", Hooglied 8:5. Het geloof wordt aldus omschreven: geloven in de Naam van

de Zoon van God, 1 Johannes 3:23, namelijk in Zijn Persoon. Het geloof is het kabinet, Christus is de Parel Die erin is en Die omhelst het geloof. De belofte is de schotel, Christus is de spijs waarmee het geloof zich voedt. Het geloof rust op Christus en "Dien gekruisigd." Het roemt in het kruis van Christus!, Galaten 6:14.
Christus te beschouwen als gekroond met allerhande voortreffelijkheden wekt de aanbidding en bewondering op, maar een bloedende en stervende Christus te zien is het gepaste Voorwerp des geloofs. Daarom wordt het wel genoemd: "geloof in Zijn bloed", Romeinen 3:25.

c. Toe-eigening, of Christus aan onszelf toegepast.
Een medicijn, hoe probaat ook, zal geen nut doen, als het niet toegepast wordt. Hoewel de pleister uit Christus' eigen bloed is samengesteld, zal hij niet genezen, tenzij hij door het geloof wordt toegepast. Het bloed van God zonder het geloof in God zal niet zalig maken. Deze toepassing van Christus wordt genoemd: "Hem aannemen" (ontvangen, Eng. vert.), Johannes 1:12. Als de hand goud ontvangt, maakt dit rijk. Zo ook als de hand des geloofs Christus' gouden verdiensten met de zaligheid ontvangt, maakt dat ons waarlijk rijk.

Hoe wordt het geloof gewerkt?
Antwoord. Door de gezegende Geest, Die genoemd wordt: "de Geest der genade", omdat Hij de Fontein van alle genade is, Zacharia 12:10. Geloof is het voornaamste werk dat de Geest van God in het hart van een mens werkt. Toen God de wereld schiep, sprak Hij slechts een woord, maar als Hij het geloof werkt, ontbloot Hij Zijn arm, Lukas 1:51. Als de Geest het geloof werkt, wordt dat wel genoemd: "de uitnemende grootheid van Gods kracht", Efeze 1:19.
Wat een kracht werd aangewend om Christus uit het graf te doen verrijzen, toen er op Hem zo'n zware grafsteen lag, namelijk "de zonden der wereld", maar toch werd Hij opgewekt door de Geest. Diezelfde kracht wordt door de Geest Gods aangewend om het geloof te werken.
De Geest verlicht het verstand en maakt de wil gewillig. De wil is van nature als een legermacht die het tegen God niet opgeeft: de Geest overwint hem echter met zoet geweld of liever vernieuwt hem; Hij maakt de zondaar gewillig om Christus op elke voorwaarde aan te nemen, om zowel door Hem geregeerd te worden als gezaligd te worden.

Waarin is de kostbaarheid van het geloof gelegen?
(1) Het is de voornaamste Evangeliegenade, het hoofd van alle genadegaven. Zoals goud onder de metalen is, is geloof onder de genadegaven. Clemens van Alexandrië noemt de andere genadegaven de dochters van het geloof. In de hemel zal de liefde de voornaamste genade zijn, maar zolang wij hier beneden zijn, moet de liefde plaats maken voor het geloof. De liefde neemt bezit van de heerlijkheid, maar het geloof geeft er het recht op. Liefde is de kronende genade in de hemel, maar geloof is de overwinnende genade op aarde. "Dit is de overwinning, die de wereld overwint, namelijk ons geloof", 1 Johannes 5:4.
(2) Het geloof beïnvloedt al de andere genadegaven en maakt ze werkzaam. Niet één genadegave komt in beweging voordat het geloof deze actief maakt. Zoals een lakenfabrikant de armen aan het werk zette en zorgde dat het spinnewiel ging draaien, zo maakt geloof de hoop gaande. De erfgenaam moet geloven dat hij recht van opvolging heeft op een landgoed, eer hij erop kan hopen. Het geloof gelooft dat het recht heeft op het eeuwige leven en de hoop verwacht het. Als het

geloof de lamp der hoop niet met olie voedde, zou zij spoedig uitgaan. Het geloof maakt de liefde gaande. "Het geloof werkt door de liefde", Galaten 5:6. Als men de genade en de verdienste van Christus gelooft, doet dit een vlam van liefde opstijgen. Het geloof maakt ook de lijdzaamheid gaande. "Opdat gij niet traag wordt, maar navolgers zijt dergenen, die door geloof en lankmoedigheid, de beloftenissen beërven", Hebreeën 6:12. Het geloof gelooft de heerlijke vergelding die op het lijden volgt. Dit maakt de ziel lijdzaam in het lijden. Het geloof is het vliegwiel, het maakt al de andere genadegaven gaande.

(3) God eert de genade des geloofs. Hij rechtvaardigt en zaligt daardoor. Het is dus inderdaad "een dierbaar geloof", zoals de apostel het noemt, 2 Petrus 1:1. De andere genadegaven werken mee tot heiligmaking, maar het is het geloof dat rechtvaardigt. "Wij dan gerechtvaardigd zijnde uit het geloof", Romeinen 5:1. Bekering of liefde rechtvaardigen niet, maar het geloof wel.

Hoe rechtvaardigt het geloof?

1. Het geloof rechtvaardigt niet als een werk, want dan zouden wij van ons geloof een Christus maken; maar het geloof rechtvaardigt door het Voorwerp aan te grijpen, namelijk Christus en Zijn verdiensten. Als iemand een kostbare steen in een ring had die geneeskrachtig was, zouden wij zeggen dat de ring geneeskrachtig is, maar eigenlijk is het niet de ring, maar de steen in de ring. Zo maakt het geloof rechtvaardig en zalig, maar er is geen inwendige kracht in het geloof zelf, maar als het geloof Christus aangrijpt, rechtvaardigt het.
2. Het geloof rechtvaardigt niet als het de genade in oefening brengt. Het kan niet ontkend worden, dat het geloof al de genadegaven verlevendigt, kracht en levendigheid erin legt, maar onder dit aspect rechtvaardigt het niet. Het geloof werkt door de liefde, maar het rechtvaardigt niet als het door de liefde werkt, maar alleen als het zich Christus en Zijn verdiensten toeeigent.

Waarom is het geloof, meer dan andere genadegaven, tot rechtvaardigmaking en tot zaligheid?

(1) Omdat dit Gods voornemen was. Hij heeft deze genade gesteld tot rechtvaardiging. Hij doet dat, omdat het geloof een genade is die een mens van zichzelf afbrengt en alle eer geeft aan Christus en de vrije genade. "Gesterkt in het geloof, gevende God de eer", Romeinen 4:20. Daarom heeft God deze eer op het geloof gelegd, en heeft het tot rechtvaardiging en zaligheid gesteld. Het stempel van de koning doet de munt doorgaan voor gangbaar geld. Als hij zijn stempel zowel op leer als op zilver zou laten zetten, zou dat ook gangbaar worden. Zo heeft God door het stempel van Zijn autoriteit en instelling het geloof bestemd om te rechtvaardigen en zalig te maken.

(2) Omdat het geloof ons verenigt met Christus, Efeze 3:17. Het is de omhelzende, inlijvende genade, het brengt de verbinding en eenwording met de Persoon van Christus tot stand. Andere genadegaven maken ons gelijkvormig met Christus, maar geloof maakt ons tot lidmaten van Christus.

Eerste gebruik, tot vermaning.

Laten wij, vóór alles, staan naar geloof. "Bovenal aangenomen hebbende het schild des geloofs", Efeze 6:16. Het geloof zal ons van meer nut zijn dan elke andere genade. Een oog, hoe dof ook, was voor een Israëliet van meer profijt dan alle andere leden van zijn lichaam, zoals een sterke arm of een snelle voet. Het was zijn oog dat naar de koperen slang zag om genezen te worden. Kennis, hoe hoogverheven ook, en berouw,

al zou men rivieren van tranen kunnen schreien, kunnen ons niet rechtvaardigen. Alleen geloof, waarmee wij op Christus zien. "Zonder geloof is het onmogelijk Gode te behagen", Hebreeën 11:6. Als wij Hem niet behagen door te geloven, zal het Hem niet behagen ons te zaligen. Geloof is de voorwaarde van het genadeverbond; geen geloof, dan niet in het verbond; en niet in het verbond, dan geen hoop, Efeze 2:12.

Tweede gebruik, tot beproeving.
Laten wij ons onderzoeken of wij geloof hebben. Er is heel wat dat op geloof lijkt, maar het niet is, evenals een bepaalde steen die op een diamant lijkt. Sommige planten hebben bladeren die veel lijken op bladeren van andere planten, maar de plantenkenner kan het verschil bepalen aan de wortel of aan de smaak.
Er is geloof dat op waar geloof lijkt, maar het verschil kan gezien worden aan de vruchten. Laten wij toch ernstig zijn in het beproeven van ons geloof. Er hangt zoveel af van ons geloof, want als ons geloof niet goed is, dan zijn zelfs onze godsdienstplichten en onze genadegaven surrogaat.

Waaraan kunnen wij dan een oprecht geloof kennen?
Door de edele vruchten ervan.

(1) Geloof is een genade die in Christus roemt, het geloof stelt Christus op hoge prijs. "U dan, die gelooft, is Hij dierbaar", 1 Petrus 2:7. Paulus kende Christus zeer goed. "Heb ik niet Jezus Christus, onzen Heere gezien?", 1 Korinthe 9:1. Hij heeft Christus met zijn lichamelijke ogen gezien in een gezicht, toen hij opgetrokken werd in de derde hemel en met het oog des geloofs in het Heilig Avondmaal, derhalve kende hij Christus zeer goed. Ziet, hoe hij alle andere dingen aanmerkt in vergelijking met Hem. "Om Wiens wil ik al die dingen schade gerekend heb, en acht die drek te zijn, opdat ik Christus moge gewinnen", Filippenzen 3:8. Hebben wij zo'n hoogachting voor Christus? Zouden wij gewillig zijn om van de goudklomp afstand te doen terwille van de Parel van grote waarde? Gregorius van Nazianzenus dankte God, dat hij van iets afstand mocht doen om Christus' wil.
(2) Het geloof is een reinigende genade. "Houdende de verborgenheid des geloofs in een reine consciëntie", 1 Timótheüs 3:9. Het geloof is voor de ziel als vuur voor het metaal, het reinigt en zuivert. Zedigheid moge de buitenkant wassen, maar geloof reinigt de binnenkant. "Gereinigd hebbende hun harten door het geloof", Handelingen 15:9. Het geloof maakt van het hart een heiligdom, het heilige der heiligen. Het geloof is een kuise genade. Hoewel het ons zondig bestaan niet wegneemt, neemt het toch de liefde tot de zonde weg. Onderzoek of uw hart een onreine fontein is die modder en slijk van hoogmoed en nijd opwerpt. Als er een leger van lusten in uw hart huist, is er geen geloof. Het geloof is een hemelse plant die niet wil groeien in een onreine bodem.
(3) Het geloof is een gehoorzaammakende genade. "De gehoorzaamheid des geloofs", Romeinen 16:26. Het geloof doet onze wil in Gods wil verslonden zijn. Het gaat waarheen God roept. Als God tot de plicht roept, al is die dwars tegen vlees en bloed in, dan gehoorzaamt het geloof. "Door het geloof is Abraham geroepen zijnde, gehoorzaam geweest", Hebreeën 11:8. Geloof is geen luie genade, het heeft een oog om op Christus te zien, en ook een hand om voor Hem te werken. Het gelooft niet alleen Gods belofte, maar gehoorzaamt ook Zijn gebod. Kennis alleen is niet een bewijs dat u een gelovige zijt. De duivel heeft ook kennis, maar hij mist de gehoorzaamheid en dat maakt hem tot een duivel. De ware gehoorzaamheid des geloofs is een blijmoedige gehoorzaamheid. Gods geboden zijn niet zwaar. Zijt u gehoorzaam en doet u dat blijmoedig? Beschouwt u Gods bevel als een last of als

een voorrecht; als een ijzeren band om uw been of als een gouden keten om uw hals?

(4) Het geloof is een gelijkvormigmakende genade. Het verandert de ziel naar de gelijkenis van het Voorwerp; het maakt de ziel gelijkvormig met Christus. Niemand heeft ooit met een gelovig oog op Christus gezien, of hij werd gelijkvormig gemaakt met Christus. Een mismaakt persoon kan naar een prachtig voorwerp kijken, maar wordt daardoor niet mooier, maar als het geloof op Christus ziet, verandert dat de persoon en het maakt hem gelijkvormig aan Zijn beeld. Het zien op een bloedende Christus veroorzaakt een zacht bloedend hart; het zien op een heilige Christus veroorzaakt heiligheid in het hart; het zien op een nederige Christus maakt de ziel nederig. Zoals de kameleon steeds verandert in de kleur van het voorwerp waarop hij kijkt, zo maakt het geloof als het op Christus ziet, de christen gelijkvormig met Christus.

(5) Waar geloof groeit. Alles wat leeft, groeit. "Uit geloof tot geloof", Romeinen 1:17.

Hoe kunnen wij een oordeel vormen over de groei van het geloof?
Antwoord. De groei van het geloof kan beoordeeld worden aan de sterkte ervan. Wij kunnen dan nu dingen doen die wij voorheen niet konden.
Als iemand volwassen is, kan hij dingen doen die hij niet kon doen toen hij een kind was; hij kan een zwaardere last dragen. Zo kan iemand wiens geloof gegroeid is, met meer lijdzaamheid kruisen dragen.
Groei in het geloof kan men ook zien, als de plichten op een geestelijker wijze gedaan worden, met meer innigheid. Wij kunnen dan het reukaltaar doen roken uit een beginsel van liefde tot God. Als een appel in omvang gegroeid is, wordt hij ook zoeter van smaak. Zo verricht iemand die in het geloof gegroeid is zijn plichten in liefde en met meer aangenaamheid en hij heeft er een betere nasmaak van.

Maar ik vrees dat ik geen geloof heb.
Antwoord. We moeten onderscheid maken tussen zwak geloof en geen geloof. Zwak geloof is waar geloof. Het gekrookte riet is maar zwak, maar het is toch zodanig, dat Christus het niet zal verbreken. Als uw geloof zwak is, wees dan niet moedeloos.

(1) Zwak geloof kan een sterke Christus ontvangen. Een zwakke hand kan in de huwelijkssluiting even goed de verbintenis maken als een sterke hand. Een zwak oog zou ook de koperen slang hebben kunnen zien. De vrouw in het Evangelie raakte slechts de zoom van Christus' kleed aan en ontving kracht van Hem. Het was de aanraking van het geloof.

(2) De belofte wordt niet gedaan aan het sterk geloof, maar aan het ware geloof. De belofte luidt niet: wie een reuzengeloof heeft kan bergen verzetten, kan de muilen der leeuwen toesluiten, of zal zalig worden, maar zo wie gelooft, hoe klein zijn geloof ook moge zijn. Hoewel Christus soms een zwak geloof bestraft heeft, verbindt Hij er toch een belofte aan, opdat men niet moedeloos worde: "Zalig zijn de armen van geest", Matthéüs 5:3.

(3) Een zwak geloof kan ook vruchtbaar zijn. Het zwakste vermenigvuldigt vaak het meest. De wijnstok is een zwakke plant, maar is erg vruchtbaar. Zwakke christenen kunnen sterke genegenheden hebben. Hoe sterk is de eerste liefde, die toch volgt op de inplanting van het geloof!

(4) Zwak geloof kan groeien. Zaad komt successievelijk op: eerst het blad, dan de aar, dan het volle koren in de aar. Wees derhalve niet ontmoedigd. God, Die wil dat wij de zwakken in het geloof zullen aannemen, zal Zelf hen niet afwijzen,

Romeinen 14:1. Een zwak gelovige is een lidmaat van Christus en hoewel Christus rotte leden van Zijn lichaam zal afsnijden, zal Hij zwakke leden niet afsnijden!

B. DE KRACHTDADIGE ROEPING

31 Vraag. Wat is de krachtige Roeping?
Antwoord. De krachtige Roeping is het werk van Gods Geest, 2 Tim. 1:9; 2 Thess. 2:13, 14, waardoor Hij, overtuigende ons van onze zonden en ellende, Hand. 2:37, verlichtende ons verstand in de kennis van Christus, Hand. 26:18, en onze wil vernieuwende, Ezech. 36:26, 27, ons aanraadt en bekwaam maakt, om Jezus Christus, in het Evangelie ons mildelijk aangeboden, te omhelzen, Joh. 6:44,. 55; Filipp. 2:.13. "En die Hij tevoren verordineerd heeft, dezen heeft Hij ook geroepen", Romeinen 8:30.

In Rom. 8:30 ligt een keten van zaligheid, bestaande in vier schakels, die geen van al gemist kunnen worden. "Deze heeft Hij ook geroepen." De roeping is een nova creatio, een nieuwe schepping, de eerste opstanding. Er is tweeërlei roeping:
1. Een uitwendige roeping.
2. Een inwendige roeping.

1. Een uitwendige roeping, is Gods aanbod der genade aan zondaren, waarbij Hij hen nodigt tot Christus te komen en de zaligheid te aanvaarden. "Velen zijn geroepen, maar weinigen uitverkoren", Matthéüs 20:16. Deze roeping toont ons wat de mens behoorde te doen om zalig te worden; die neemt alle verontschuldiging weg als men ongehoorzaam blijft.
2. Er is een inwendige roeping, als God met het aanbod van genade ook de genade werkt. Door deze roeping wordt het hart vernieuwd en de wil zaligmakend getrokken om Christus te omhelzen. Door de uitwendige roeping worden mensen gebracht tot een "belijdenis" van Christus; door de inwendige roeping komen ze tot het "bezitten" van Christus.

Wat zijn de middelen tot deze krachtdadige roeping?
Ieder schepsel heeft een stem om ons te roepen. De hemelen roepen ons toe Gods eer en heerlijkheid te beschouwen, Psalm 19:1. Het geweten spreekt tot ons. Gods oordelen roepen ons tot bekering. "Hoort de roede", Micha 6:9. Maar iedere stem leidt niet tot bekering. Er zijn twee middelen tot de zaligmakende roeping:
(1) De prediking van het Woord: dat is het blazen van de zilveren trompet Gods in de oren der mensen. God spreekt niet door een orakel, Hij roept door Zijn dienaren. Samuël dacht dat het slechts de stem van Eli was die hem riep, maar het was Gods stem, 1 Samuël 3:6. Zo denkt u misschien, dat het slechts de stem van de predikant is die tot u door het Woord spreekt, maar het is God Zelf Die spreekt. Daarom staat er dat Christus van de hemel tot ons spreekt, Hebreeën 12:25. Hoe spreekt Hij dan, daar Hij toch slechts door Zijn dienaren spreekt? Net als een koning spreekt door middel van zijn ambassadeurs. Weet dat God u roept in elke preek. Als men de boodschap die de dienaren brengen, weigert te horen, weigert men God Zelf te horen.
(2) Het andere middel tot onze zaligmakende roeping is de Heilige Geest. De prediking van het Woord is de pijp of het instrument waardoor de Geest Gods

blaast en mensenharten zaligmakend vernieuwt. "Als Petrus nog deze woorden sprak, viel de Heilige Geest op allen die het Woord hoorden", Handelingen 10:44. Predikers kloppen op de deur van het mensenhart en de Geest komt met de sleutel en opent die deur. "Een zekere vrouw, met name Lydia, welker hart de Heere heeft geopend", Handelingen 16:14.

Waaruit roept God de mensen?

(1) Uit de zonde. Hij roept hen uit hun onwetendheid en ongeloof, 1 Petrus 1:14. Van nature is het verstand in duisternis gehuld. God roept mensen "uit de duisternis tot het licht", alsof iemand uit een gevangeniscel geroepen werd en het licht van de zon aanschouwt, Efeze 5:8.

(2) Uit gevaar. Zoals de engelen Lot uit Sodom geroepen hebben toen het weldra vuur zou regenen, zo roept God Zijn kinderen uit het zwavelvuur van de hel en uit al die vloeken waaraan zij bloot stonden.

(3) Hij roept hen uit de wereld, zoals Christus Matthéüs riep uit het tolhuis. "Zij zijn niet van de wereld", Johannes 17:16. Degenen die zaligmakend geroepen zijn, zijn hier beneden geen inwoners, maar pelgrims. Zij worden deze wereld niet gelijkvormig, volgen haar zondige gewoonten niet; zij zijn niet van de wereld. Hoewel zij hier beneden leven, drijven ze handel op het hemelse Kanaän. De wereld is de plaats waar de troon des satans staat, Openbaring 2:13. De wereld is het toneel waarop dagelijks de zonde wordt opgevoerd. Welnu, degenen die geroepen worden, zijn wel in de wereld, maar niet van de wereld.

Waartoe roept God mensen?

(1) Hij roept hen tot heiligheid. "God heeft ons niet geroepen tot onreinheid, maar tot heiligmaking", 1 Thessalonicenzen 4:7. Heiligheid is het livrei of een zilveren ster dat de kinderen Gods dragen. Hebreeuws: Knam kodesjeca; "Het volk van Uw heiligheid", Jesaja 63:18. Die door God geroepen zijn, zijn gezalfd met de heiligende olie des Geestes. "Doch gij hebt de zalving van den Heilige", 1 Johannes 2:20.

(2) God roept hen tot de heerlijkheid; te vergelijken met iemand die uit een gevangenis geroepen wordt om op een troon te gaan zitten. "Die u roept tot Zijn Koninkrijk en heerlijkheid", 1 Thessalonicenzen 2:12. Wie door God geroepen wordt, kroont Hij met een eeuwig gewicht der heerlijkheid, 2 Korinthe 4:17. Het Hebreeuwse woord voor heerlijkheid, kabod ✂ betekent ook *gewicht.* Het gewicht der heerlijkheid verhoogt de waarde; hoe zwaarder het goud, hoe meer het waard is. Deze heerlijkheid is niet voorbijgaand, maar blijvend, een eeuwig gewicht. Men kan het beter beleven dan onder woorden brengen.

Wat is de oorzaak van de krachtdadige roeping?

Antwoord. Gods verkiezende liefde. "Die Hij tevoren verordineerd heeft, dezen heeft Hij ook geroepen", Romeinen 8:30. De verkiezing is de fontein en oorsprong van onze roeping. Niet omdat sommigen waardiger zijn om deel te hebben aan deze hemelse roeping dan anderen, want wij liggen "allen vertreden in ons bloed", Ezechiël 16:6. Wat is er voor waardigheid in ons? Wat was er voor waardigheid in Maria Magdaléna, uit wie zeven duivelen uitgeworpen werden? Wat was er voor waardigheid in de Korinthiërs, toen God hen begon te roepen door het Evangelie? Het waren ontuchtigen, die bij mannen lagen, afgodendienaars. "Dit waart gij sommigen; maar gij zijt afgewassen", 1 Korinthe 6:11. Vóór de inwendige roeping zijn wij niet alleen

krachteloos, Romeinen 5:6, maar vijanden, Kolossenzen 1:21. Het fundament van onze roeping is de verkiezing.

Wat zijn de eigenschappen van deze roeping?
2. Het is een krachtdadige roeping. Verba Dei sunt opera. "De woorden Gods zijn daden", Luther. God wendt een oneindige kracht aan om een zondaar tot Zich te roepen. Hij gebruikt niet alleen Zijn stem, maar ook Zijn arm. De apostel spreekt van de uitnemende grootheid Zijner kracht, die Hij aanwendt jegens hen die geloven, Efeze 1:19. De Heere rijdt overwinnend voort in de wagen van Zijn Evangelie; Hij overwint de hoogmoed van het hart en maakt dat de wil, die zich als in een koninklijke vesting heeft verschanst, zich overgeeft en buigt onder Zijn genade. Hij maakt dat het stenen hart gaat bloeden. O, het is zo'n krachtige roeping!
Waarom spreken de Arminianen dan van een zedelijke aanrading, dat God in de bekering van een zondaar slechts op zedelijke wijze overreedt, Zijn beloften de mens voorhoudt om hem tot het goede te lokken en Zijn bedreigingen om hem van het kwade te weerhouden, en dat dit alles is wat Hij doet? Een zedelijke aanrading alleen is gewis onvoldoende om de mens zaligmakend te roepen. Hoe kan toch een ziel tot bekering komen als hem slechts beloften of bedreigingen worden voorgesteld? Dit is niet gelijk aan een nieuwe schepping of aan de kracht die Christus uit de dood deed herrijzen. God raadt niet slechts aan, maar Hij verleent de kracht, Ezechiël 36:27. Als God in de bekering slechts een zedelijke aanrading zou geven, dat wil zeggen het goede en het kwade aan de mens voorhouden, dan zou Hij niet zoveel kracht aanwenden om een mens te zaligen als de duivel doet om een mens te verderven.
De satan stelt niet slechts voorwerpen voor om de mens te verzoeken, maar hij werkt mee met zijn verzoekingen: daarom staat er dat hij "werkt in de kinderen der ongehoorzaamheid", Efeze 2:2. Het Griekse woord voor "werken" betekent imperii vim, "werkzaam zijn in".Camerarius zegt: dat is de macht die satan heeft om mensen tot zonde te verleiden. Zou Gods kracht in de bekering niet groter zijn dan de macht van de satan in het verleiden? De zaligmakende roeping is machtig en krachtig.
De Heere wendt een Goddelijke kracht aan, ja een soort almacht. Het is zo'n krachtige roeping, dat de wil van de mens geen kracht heeft om voldoende te weerstaan.

2. Het is een hoge roeping. "Ik jaag naar het wit tot den prijs der roeping Gods, die van boven is in Christus Jezus", Filippenzen 3:14. Het is een hoge roeping, omdat wij geroepen worden tot hoge oefeningen in onze godsdienst: om aan de wereld gekruisigd te zijn, om te leven door het geloof, om engelenwerk te doen, om God lief te hebben, om levende organen van Zijn lof te zijn, om gemeenschap te oefenen met de Vader en de Zoon, 1 Johannes 1:3.
Het is een hoge roeping, omdat wij geroepen worden tot hoge voorrechten, tot rechtvaardiging en tot aanneming tot kinderen, om koningen en priesters Gode te zijn. Wij worden geroepen om omgang te hebben niet de engelen, om mede-erfgenamen niet Christus te zijn, Hebreeën 12:22, Romeinen 8:17. Zij die zaligmakend geroepen worden zijn bestemd voor de hemel; zij zullen tot vorsten over de ganse aarde gezet worden, hoewel nu nog in erfrecht, Psalm 45:17.

3. Het is een onveranderlijke roeping. "De genadegiften en de roeping Gods zijn onberouwelijk", Romeinen 11:29. Dat wil zeggen: die giften die voortvloeien uit de verkiezing, zoals roeping en rechtvaardiging zijn onberouwelijk. Het berouwde de HEERE, dat Hij Saul tot koning had geroepen, maar het berouwt Hem nooit, dat Hij een zondaar roept om een heilige te zijn.

Eerste gebruik.
Zie toch, hoe noodzakelijk het is om inwendig geroepen te worden. Men kan zonder deze roeping niet naar de hemel gaan. Wij moeten eerst geroepen worden vóór wij verheerlijkt zullen worden, Romeinen 8:30.
Iemand die niet inwendig geroepen is, kan op niets anders in de bijbel aanspraak maken dan op bedreigingen. Een mens in zijn natuurstaat is niet geschikt voor de hemel, evenmin als een mens in vuile lompen geschikt is om in de tegenwoordigheid van de koning te komen. Een mens in zijn natuurstaat is een hater van God, en is zó iemand geschikt voor de hemel?, Romeinen 1:30. Zal God Zijn vijand in Zijn schoot leggen?

Tweede gebruik, tot beproeving, of wij inwendig geroepen zijn. Dit kunnen wij weten door hetgeen er aan vooraf gaat en hetgeen er op volgt.
1 Hetgeen er aan vooraf gaat. Vóór deze zaligmakende roeping gaat de ziel door een vernederende bearbeiding. Men wordt overtuigd van zonde, men ziet dat men een zondaar is en niets anders dan een zondaar. Het braakland van zijn hart wordt opengescheurd, Jeremia 4:3. Zoals de landman de kluiten verbreekt en er daarna zaad in werpt, zo verbreekt God door het overtuigend werk van de wet het hart van een zondaar en maakt dat pasklaar om het zaad der genade te ontvangen. Degenen die nooit overtuigd zijn geworden, zijn nooit geroepen. "Hij zal de wereld overtuigen van zonde", Johannes 16:8. Overtuiging is de eerste stap in de bekering.

2. Hetgeen er op volgt.
(1) Wie zaligmakend geroepen wordt, volgt Gods roeping op. Toen God Samuël riep, antwoordde hij: "Spreek, want Uw knecht hoort", 1 Samuël 3:10. Als God u roept om iets in Zijn dienst te verrichten, volgt u dan Zijn roep op? "Ik ben dat hemels gezicht niet ongehoorzaam geweest", Handelingen 26:19. Als God tot plichten roept die tegen vlees en bloed zijn, gehoorzamen wij Zijn stem in alles. Ware gehoorzaamheid is als de naald van het kompas die in de richting van de magneet wijst. Degenen die doof zijn voor Gods roepstem, tonen dat zij niet door genade geroepen zijn.
(2) Wie zaligmakend geroepen is, stopt zijn oren voor alle andere roepstemmen die hem van God zouden kunnen afroepen. Zoals God Zijn roepstemmen zendt, zijn er ook andere, tegengestelde roepstemmen. De satan roept door verzoekingen, de begeerlijkheid roept, zondig gezelschap roept, maar zoals de adder zijn oren stopt voor de stem van de tovenaar, zo stopt degene die zaligmakend geroepen is zijn oren voor alle verlokkingen van het vlees en van de duivel.

Derde gebruik, tot troost van degenen die door God geroepen zijn.
Deze roeping is een bewijs van verkiezing. "Die Hij tevoren verordineerd heeft, dezen heeft Hij ook geroepen", Romeinen 8:30. Verkiezing is de oorzaak van onze roeping en de roeping is een blijk van onze verkiezing. De verkiezing is de eerste schakel van de gouden keten der zaligheid, de roeping is de tweede. Wie de tweede schakel van de keten heeft, weet zeker dat hij ook de eerste heeft. Zoals wij langs de stroom naar de fontein geleid worden, zo worden wij door de roeping opgeleid tot de verkiezing. De roeping is een eersteling en onderpand van de heerlijkmaking. "God heeft u van den beginne verkoren tot zaligheid, in heiligmaking des Geestes", 2 Thessalonicenzen 2:13. Wij kunnen Gods verkiezende liefde lezen in het werk der genade in ons hart.

Vierde gebruik.
Laat degenen die geroepen zijn God danken voor die onuitsprekelijke zegen. Dank al de Personen in de Drie-eenheid: de Vader voor Zijn barmhartigheid, de Zoon voor Zijn verdienste, de Geest voor Zijn toepassing. Om u tot dankbaarheid te stemmen, bedenk dan dat God u geroepen heeft, terwijl u tegen Hem had gezondigd, terwijl God u niet nodig had, maar reeds miljoenen gezaligde heiligen en engelen had om Hem te loven, heeft Hij u geroepen.
Overweeg wie u was vóór God u riep. U lag in uw zonden. Toen God Paulus riep, vond Hij hem als een vervolger. Toen Hij Matthéüs riep, vond Hij hem in het tolhuis; toen Hij Zachéus riep, vond Hij hem als een afperser. Als God iemand door Zijn genade roept, vindt Hij hem als iemand die zijn lusten volgt; zoals Saul toen hij geroepen werd tot het koninkrijk, zijn ezelinnen zocht.
Bewonder Gods liefde en verhef Zijn lof, dat Hij u geroepen heeft toen u vurig de zonde najoeg! Vervolgens, dat God u geroepen heeft en anderen voorbij gegaan is, wat een genade is dat! "Ja Vader, want alzo is geweest het welbehagen voor U", Matthéüs 11:26. Dat God wijze, edele personen, die van een aangenamer natuur waren, scherpzinniger gaven hadden en aan minder ondeugden zich schuldig gemaakt hadden, voorbij gegaan is en dat het lot van vrije genade op u gevallen is, o, wat een bewonderenswaardige liefde Gods!
Het was voor Samuël een grote gunst dat God hem riep en hem Zijn voornemen bekendmaakte en Eli zo voorbij ging, hoewel die priester en richter in Israël was, 1 Samuël 3:6.

Dat God u geroepen heeft, een snood zondaar, en anderen voorbij gegaan is die van edeler geboorte en van betere zeden waren, roept eveneens luid om Zijn lof. Zoals God de wolken bestuurt, zodat Hij ze laat regenen op de ene plaats en niet op een andere plaats, zo opent de Heere in een preek het hart van de ene en is het hart van een ander niet meer aangedaan dan een dove door het geluid van muziek.
Hier wordt de banier van vrije genade ontplooid en hier moeten de zegetekenen van overwinning worden opgericht. Elia en Eliza wandelden samen. Plotseling kwam daar een vurige wagen en die voerde Elia naar de hemel, maar liet Eliza alleen achter. Zo kan het ook als er twee samen wandelen, man en vrouw, vader en kind, dat God de één door Zijn genade roept, maar de ander alleen laat, de één in een triomfwagen naar de hemel voert, maar de ander voor eeuwig laat omkomen - o, oneindige rijkdom der genade!
Hoe moesten degenen die geroepen zijn, aangedaan zijn met Gods onderscheidende liefde. Wat moesten de vaten der barmhartigheid overlopen van dankbaarheid! Wat moesten ze op de berg Gerizim staan en de Heere, danken en loven! O, begin toch het werk des hemels hier beneden!
Degenen die toonbeelden van genade zijn, zouden de bazuin van lof en dank moeten blazen. Zo brak Paulus, die door God geroepen was en zag welk een schuldenaar hij was van vrije genade, uit in verwondering en dankbaarheid, 1 Timótheüs 1:12.

Vijfde gebruik, voor de geroepenen.
Wandel waardiglijk overeenkomstig uw hoge roeping. "Wandelt waardiglijk der roeping, met welke gij geroepen zijt", Efeze 4:1.
(1) Laat uw wandel vol medelijden zijn. Heb mededogen met degenen die nog niet geroepen zijn. Hebt u een kind dat God nog niet geroepen heeft, of een vrouw, een knecht? Ween over hun stervende zielen; zij liggen nog vertreden in hun bloed, onder de macht van de satan. O, heb medelijden met hen! Laat hun zonden u meer

beroeren dan uw lijden. Als u bekommerd zijt over een os of een ezel die kwijt is, zou u dan geen medelijden hebben met een ziel die nog verloren ligt? Toon uw Godsvrucht door uw medelijden.

(2) Wandel heilig. Gij zijt geroepen met een heilige roeping, 2 Timótheüs 1:9. Gij zijt geroepen om heilig te zijn, Romeinen 1:7. Toon uw roeping door een Bijbelse wandel. Zullen bloemen niet aangenamer ruiken dan onkruid? Zullen degenen die veredeld zijn met genade niet meer geur verspreiden in hun leven dan zondaren? "Maar gelijk Hij, Die u geroepen heeft, heilig is, zo wordt ook gijzelven heilig in al uw wandel", 1 Petrus 1:15. O, onteer toch uw hoge roeping niet door een slordige wandel!

Toen Antigonus zich met vrouwen wilde verontreinigen, zei iemand tegen hem, dat hij een koningszoon was. O, bedenk toch uw waardigheid: "door God geroepen", van het Koninklijk bloed uit de hemel. Doe niets dat uw heerlijke roeping onwaardig is. \

Scipio weigerde door een hoer omhelsd te worden, omdat hij generaal van een leger was. Heb een afkeer van alle roerselen tot zonde, vanwege uw hoge roeping. Het is voor hen die de geroepenen Gods zijn niet betamelijk net eender als anderen te doen. Hoewel de andere Joden wel wijn dronken, was het niet betamelijk voor een Nazireeër, omdat de eed van afzondering op hem was en hij beloofd had zich te onthouden van wijn. Hoewel heidenen en naamchristenen de vrijheid nemen om te zondigen, voor hen die uit de wereld geroepen zijn en het merkteken van de verkiezing op zich hebben, is het echter niet betamelijk om dit te doen.

Gij zijt geheiligde personen, uw lichaam is de tempel van de Heilige Geest en uw lichaam moet een heiligdom zijn, ja het heilige der heiligen.

C. DE RECHTVAARDIGMAKING

33 Vraag. Wat is de Rechtvaardigmaking?
Antwoord. Rechtvaardigmaking is een werk van Gods vrije genade, waarin Hij al onze zonden vergeeft, Rom. 3:24, 25 ; 4:6-8, en ons als rechtvaardig in Zijn ogen aanneemt, 2 Kor. 5:19, 21, alleen om Christus' gerechtigheids wil ons toegerekend, Rom. 5:17-19, en alleen door het geloof aangenomen, Gal. 2:16; Filipp. 3:9.

"En worden om niet gerechtvaardigd, uit Zijn genade", Romeinen 3:24.
De rechtvaardiging is dé spil en dé pilaar van het christendom. Een dwaling omtrent de rechtvaardigmaking is even gevaarlijk als een gebrek in een fundament. De rechtvaardiging door Christus is een fontein van het water des levens. Als men in deze fontein het vergif van een verderfelijke leer werpt, is dat dodelijk. Het was een gezegde van Luther, *dat na zijn dood het leerstuk van de rechtvaardigmaking vervalst zou worden.* Later hebben ook de Arminianen en de Socinianen een dode vlieg geworpen in deze doos met kostelijke zalf.
1. Ik zal trachten de leidraad van de Schrift te volgen om me door deze verborgen zaak heen te leiden.

Wat wordt bedoeld met rechtvaardiging?
Antwoord. Het is (verbum forense) een rechterlijke daad, een woord ontleend aan de rechtspraak, waardoor iemand die gedaagd is, rechtvaardig verklaard wordt en openlijk vrijgesproken wordt. In de rechtvaardigmaking "verklaart" God dat iemand rechtvaardig is en beschouwt hem alsof hij niet had gezondigd.

Wat is de bron van de rechtvaardiging?
Antwoord. De (causa) oorzaak, de innerlijke drijfveer of de grond van de rechtvaardiging is de vrije genade Gods: "om niet gerechtvaardigd, uit vrije genade." Ambrosius verklaart dit als volgt: "Niet uit de genade die in ons gewerkt is, maar uit de vrije genade Gods." Het eerste rad dat alle andere raderen in beweging brengt is de liefde en genade van God; zoals een koning een misdadiger gratie verleent. Rechtvaardigmaking is een weldaad gesponnen in de ingewanden van vrije genade. God rechtvaardigt ons niet omdat wij het waardig zijn, maar door ons te rechtvaardigen maakt Hij ons waardig.

Wat is de grond, waarop een zondaar gerechtvaardigd wordt?
Antwoord. De grond van onze rechtvaardiging is de voldoening van Christus die Hij Zijn Vader heeft opgebracht. Als er gevraagd wordt, hoe het kan bestaan met Gods rechtvaardigheid en heiligheid, als Hij ons onschuldig verklaart terwijl wij schuldig zijn, dan is het antwoord dat God, op grond van recht en gerechtigheid, ons rechtvaardig kan verklaren, omdat Christus voor onze zonde heeft voldaan. De schuldeiser handelt naar recht als hij een schuldenaar van schuld ontslaat, warweer er voldaan is door de borg.

Maar hoe kon Christus' voldoening verdienstelijk zijn en voldoende om te rechtvaardigen?

Antwoord. Vanwege Zijn Goddelijke natuur. Als Mens heeft Hij geleden, als God heeft Hij voldaan. Door Christus' dood en verdiensten is Gods rechtvaardigheid genoegzamer voldaan dan dat wij eeuwig de pijnen der hel zouden hebben geleden.
Op welke wijze wordt men gerechtvaardigd?
Antwoord. Door de toerekening van Christus' gerechtigheid. "Dit zal Zijn Naam zijn, waarmede men Hem zal noemen: Jehowah Tsidkennu, Hebreeuws. De HEERE, ONZE GERECHTIGHEID", Jeremia 23:6. "Die ons geworden is tot rechtvaardigheid", 1 Korinthe 1:30. Deze gerechtigheid van Christus, waardoor men gerechtvaardigd wordt, is een betere gerechtigheid dan van de engelen, want die van hen is een gerechtigheid van het schepsel, maar deze is Gods gerechtigheid.

Wat is het middel of instrument waardoor men gerechtvaardigd wordt?
Antwoord. Het geloof. "Wij dan gerechtvaardigd zijnde uit het geloof', Romeinen 5:1. De waardigheid ligt niet in het geloof als genadegave, maar het geloof is instrument, omdat het Christus' verdiensten aangrijpt.

Wie is de werkende oorzaak van onze rechtvaardigmaking?
Antwoord. De gehele Drie-eenheid. Al de Personen in de gezegende Drie-eenheid zijn betrokken bij de rechtvaardiging van een zondaar. Van God de Vader staat geschreven: "God is het, Die rechtvaardig maakt", Romeinen 8:33. Van God, de Zoon, staat ook dat Hij rechtvaardigt: N: r, "Door Dezen een iegelijk die gelooft, gerechtvaardigd wordt", Handelingen 13:39. En van God, de Heilige Geest, staat dat Hij rechtvaardigt: "Maar gij zijt gerechtvaardigd in den Naam van den Heere Jezus en door den Geest onzes Gods", 1 Korinthe 6:11. God, de Vader, rechtvaardigt, als Hij rechtvaardig verklaart; God, de Zoon, rechtvaardigt, als Hij Zijn gerechtigheid toerekent en God, de Heilige Geest, rechtvaardigt, als Hij die rechtvaardiging opklaart en verzegelt tot de dag der verlossing.

Wat is het doel van de rechtvaardiging?
Antwoord. Het doel is:

a. Dat God de eer moge ontvangen. "Tot prijs der heerlijkheid Zijner genade", Efeze 1:6. Hiermee verheft God de eeuwige zegetekenen van Zijn eigen eer. Wat zal de gerechtvaardigde zondaar de liefde van God verkondigen en de hemel doen galmen van Zijn lofprijzingen.
b. Dat de gerechtvaardigde persoon de eeuwige heerlijkheid mag beërven. "Die Hij gerechtvaardigd heeft, dezen heeft Hij ook verheerlijkt", Romeinen 8:30. Als God een ziel rechtvaardigt, spreekt Hij die niet alleen vrij van schuld, maar verhoogt hem ook in eer: zoals Jozef, die niet alleen uit de gevangenis werd verlost, maar heerser van het koninkrijk werd gemaakt. De rechtvaardiging krijgt haar bekroning in de heerlijkmaking.

Is men van eeuwigheid gerechtvaardigd?
Antwoord. Nee, want van nature liggen wij onder het vonnis van veroordeling, Johannes 3:18. Wij zouden nooit veroordeeld kunnen liggen, als wij van eeuwigheid zouden gerechtvaardigd zijn. De Heilige Schrift beperkt de rechtvaardiging tot degenen die geloven en zich bekeren. "Bekeert u, opdat uw zonden mogen uitgewist worden", Handelingen 3:19. Derhalve zijn de zonden niet weggedaan en is men niet gerechtvaardigd, tenzij men zich bekeert. Hoewel God ons niet rechtvaardigt om onze bekering, gaat het ook niet zonder.

De Antinomianen houden aan hun dwaling vast, dat men van eeuwigheid gerechtvaardigd is. Deze leer opent een deur voor allerlei losbandigheid; want waarvoor moeten zij zich zorgen maken als ze zondigen, zolang ze vasthouden dat ze van eeuwigheid gerechtvaardigd zijn, of ze zich nu bekeren of niet?

2. Voor ik tot de toepassing kom, zal ik vier stellingen over de rechtvaardiging voordragen.

(1) De rechtvaardigmaking brengt de persoon die gerechtvaardigd is waarachtig nut. De vrijspraak en kwijtschelding van de schuldenaar, krachtens de voldoening die door de Borg tot stand gebracht is, brengt een waarachtig nut voor hem mee. Een mantel der gerechtigheid en een kroon der rechtvaardigheid zijn wezenlijke weldaden.

(2) Alle gelovigen zijn evenveel gerechtvaardigd. De rechtvaardiging wordt aan de één niet in meerdere mate toegepast dan aan de ander. Hoewel er graden zijn in de genade, zijn die er echter niet in de rechtvaardigmaking: de één is niet méér gerechtvaardigd dan de ander. De zwakste gelovige is zowel volkomen gerechtvaardigd als de sterkste. Maria Magdaléna is evenveel gerechtvaardigd als de maagd Maria. Dit kan een hartsterking zijn voor een zwak gelovige. Hoewel u maar een greintje geloof hebt, bent u even waar gerechtvaardigd als degene die de hoogste stand in Christus mag hebben.

(3) Wie door God gerechtvaardigd is, wordt ook geheiligd. "Maar gij zijt geheiligd, maar gij zijt gerechtvaardigd", 1 Korinthe 6:11. De roomsen lasteren de protestanten: zij zeggen van hen, dat zij stellen dat mensen die in de zonde blijven leven, gerechtvaardigd zijn, terwijl toch al onze protestantse schrijvers verklaren, dat de toegerekende gerechtigheid tot rechtvaardigmaking en de inklevende gerechtigheid tot heiligmaking onafscheidelijk met elkaar verbonden zijn. Heiligheid is weliswaar niet de oorzaak van de rechtvaardigmaking, maar wel gaat deze ermee gepaard. Zoals de warmte in de zon niet de oorzaak is van het licht, maar ze gaat ermee samen. Het is dwaasheid te denken dat God een volk zou rechtvaardigen en dat zij toch door zouden gaan in de zonde. Als God een volk zou rechtvaardigen en niet heiligen, zou Hij een volk rechtvaardigen dat niet verheerlijkt zou kunnen worden. Een heilig God kan niet een zondaar aan Zijn boezem leggen. Het metaal wordt eerst gezuiverd vóór het stempel van de koning erop gezet wordt. Zo wordt ook de ziel eerst gezuiverd door heiligheid, vóór God het koninklijk stempel erop zet.

(4) Rechtvaardigmaking is onvervreemdbaar. Het is iets vast en blijvends; men kan het nooit meer verliezen. De Arminianen houden vast aan een afval uit de rechtvaardigmaking, vandaag gerechtvaardigd, morgen weer niet gerechtvaardigd; vandaag een Petrus, morgen een Judas; vandaag een lid van Christus, morgen een duivelskind. Dit is een zeer troosteloze leer. Gerechtvaardigde personen kunnen gedeeltelijk van de genade vervallen, zij kunnen hun eerste liefde verlaten, zij kunnen Gods gunst voor een tijd verliezen, maar zij kunnen niet hun rechtvaardigmaking verliezen. Als zij gerechtvaardigd zijn, zijn ze ook verkoren en men kan evenmin uit de rechtvaardigmaking vallen als uit de verkiezing. Als men gerechtvaardigd is, is men verenigd met Christus en kan een lid van Christus worden afgebroken? Als één gerechtvaardigde van Christus kan afvallen, kunnen ze dat allemaal; dan zou Christus een Hoofd zijn zonder lidmaten.

Eerste gebruik.

Merk uit het bovenstaande op, dat er niets in ons is dat ons zou kunnen rechtvaardigen, maar iets buiten ons; geen inklevende gerechtigheid, maar toegerekende. Wij zouden evengoed kunnen zoeken naar een ster in de aarde als naar rechtvaardiging door onze eigen gerechtigheid. De roomsen zeggen dat men door de werken gerechtvaardigd wordt, maar de apostel weerlegt dat, want hij zegt: "Niet uit de werken, opdat niemand roeme", Efeze 2:9. De roomsen zeggen: "Werken die gedaan worden door een onwedergeboren iemand, kunnen hem weliswaar niet rechtvaardigen, maar werken die gedaan worden door een wedergeborene kunnen wel rechtvaardigen." Dit is geheel vals, wat zowel met een voorbeeld als door rede bewezen kan worden.

a. Met een voorbeeld. Abraham was een wedergeborene, maar Abraham is niet gerechtvaardigd door werken, maar door het geloof. "Abraham geloofde God, en het is hem tot rechtvaardigheid gerekend", Romeinen 14:3.
b. Door de rede. Hoe kunnen werken die ons verontreinigen ons rechtvaardigen? "Onze gerechtigheden zijn als een wegwerpelijk kleed" (als vuile vodden, Eng. vert.), Jesaja 64:6. Goede werken zijn niet als een wegbereider die aan de rechtvaardiging voorafgaat, maar als een dienstmaagd die volgt.

Maar zegt de apostel Jakobus niet dat Abraham door de werken gerechtvaardigd is?
Antwoord. Het antwoord is eenvoudig. Goede werken laten blijken dat wij rechtvaardig zijn voor de mensen, maar ze maken ons niet rechtvaardig voor God. Goede werken zijn bewijzen van onze rechtvaardigmaking, maar zijn niet de oorzaak. De enige Naam die op de gouden plaat van Christus, onze Hogepriester gegraveerd is, moet zijn: DE HEERE, ONZE GERECHTIGHEID.

Tweede gebruik, tot vermaning.
1. Aanbid de oneindige wijsheid en goedheid Gods die een weg heeft uitgedacht om ons door de rijkdom der genade en de dierbaarheid van het bloed te rechtvaardigen. Wij lagen allen onder de schuld besloten, niemand van ons zou kunnen ontkennen schuldig te zijn en door onze schuld lagen wij onder het vonnis des doods. Nu de Rechter Zelf een weg zou vinden om ons te rechtvaardigen en de Schuldeiser Zelf een weg zou bedenken om de schuld te laten voldoen teneinde de schuldenaar niet te benauwen, moet ons dit vervullen met verwondering en liefde. De engelen bewonderen de verborgenheid van vrije genade in deze wijze van rechtvaardigen en zaligen van verloren zondaren, 1 Petrus 1:2, en zouden dan degenen die er nauw bij betrokken zijn en over wie deze weldaad is gekomen niet met de apostel uitroepen: "O diepte des rijkdoms, beide der wijsheid en der kennis Gods!", enz, Romeinen 11:33.

2. Sta toch naar dit hoge voorrecht van rechtvaardigmaking. Er is balsem in Gilead; Christus heeft Zijn bloed gestort tot een prijs voor de rechtvaardiging. Hij heeft Zichzelf en al Zijn verdiensten opgeofferd om zondaren te rechtvaardigen. Hij nodigt ons tot Hem te komen; Hij heeft Zijn Geest beloofd om ons in staat te stellen te doen wat vereist wordt.
Zondaars, waarom wilt u dan niet naar dit grote voorrecht van rechtvaardigmaking zoeken? Waarom wilt u de hongerdood sterven bij zoveel overvloed? Waarom wilt u omkomen terwijl er een middel is om u te behouden? Zou men niet denken dat iemand krankzinnig is, aan wie vergeving wordt aangeboden, als hij slechts zijn zonde bekent en beterschap belooft, en hij zou de koning verzoeken zijn pardon voor zichzelf te houden? Zo iemand heeft toch zijn banden en boeien lief en wil daarin sterven?

U bent deze dwaze persoon, die de rechtvaardiging, die u om niet door Christus in het Evangelie wordt aangeboden, veronachtzaamt. Zal men de liefde van Christus verachten? Is uw ziel, is de hemel u niets waard? O, zoek toch naar de rechtvaardiging door het bloed van Christus.

(1) Overweeg ten eerste *de noodzakelijkheid* om gerechtvaardigd te worden. Als wij niet gerechtvaardigd zijn, kunnen wij niet verheerlijkt worden. "Die Hij gerechtvaardigd heeft, dezen heeft Hij ook verheerlijkt", Romeinen 8:30. Iemand die vogelvrij verklaard is en wiens goederen allemaal verbeurd verklaard zijn, moet eerst weer in de gunst van zijn vorst teruggebracht worden, vóór hij weer hersteld kan worden i11 zijn vorige rechten en vrijheden. Zo moeten onze zonden vergeven zijn en moeten wij teruggebracht worden in Gods gunst door de rechtvaardigmaking, vóór wij hersteld kunnen worden in de vrijheid der kinderen Gods en een recht verkrijgen op dat geluk dat Adam verbeurd heeft.
(2) Overweeg ten tweede *het nut en voordeel* daarvan. Door de rechtvaardiging ervaren wij vrede in onze consciëntie, een rijker juweel dan welke vorst ook in zijn kroon draagt: "Wij dan gerechtvaardigd zijnde, hebben vrede bij God", Romeinen 5:1. Die vrede kan al onze verdrukkingen verzoeten; die verandert water in wijn, Hoe gelukkig is iemand die gerechtvaardigd is: hij heeft de macht van God tot zijn bewaring en de vrede Gods tot zijn vertroosting!
De vrede die uit de rechtvaardiging voortvloeit, is een tegenwicht tegen de vrees voor dood en hel. "God is het, Die rechtvaardigt, wie is het, die verdoemt?", Romeinen 8:33, 34.
O, sta derhalve naar deze rechtvaardiging door Christus. Deze weldaad wordt verkregen door het geloof in Christus. "Door Dezen een iegelijk die gelooft, gerechtvaardigd wordt", Handelingen 13:39. "Welken God voorgesteld heeft tot een Verzoening door het geloof in Zijn bloed", Romeinen 3:25. Het geloof verenigt ons met Christus en als wij met Zijn Persoon verenigd zijn, hebben wij deel aan Zijn verdiensten en aan de heerlijke gelukzaligheid die door Hem verkregen wordt.

Derde gebruik, ter vertroosting van hen die gerechtvaardigd zijn

(1) Het is een troost in struikelingen. Wat zijn Gods kinderen, helaas, vol gebreken. Er ontbreekt zoveel aan hun plichten. Maar hoewel zij onder hun gebreken behoren vernederd te zijn, moeten ze toch niet moedeloos zijn. Zij worden niet gerechtvaardigd door hun plichten en genadegaven, maar door de gerechtigheid van Christus. Hun plichten zijn vermengd met zonden, maar die gerechtigheid die hen rechtvaardigt is een volkomen gerechtigheid.
(2) Troost voor het geval dat men hard geoordeeld wordt. De wereld veroordeelt Gods kinderen als trotsen, hypocrieten en beroerders in Israël. Maar hoewel de mensen degenen die God vrezen, oordelen en veroordelen, God heeft hen echter gerechtvaardigd en zoals Hij hen nu heeft gerechtvaardigd, zal Hij hen openlijk rechtvaardigen op de oordeelsdag en hen voor engelen en mensen vrijspreken. God is zo'n rechtvaardige en heilige Rechter, dat Hij Die Zijn volk eens gerechtvaardigd heeft, hen nimmermeer zal veroordelen.
Pilatus rechtvaardigde Christus, zeggende: "Ik vind geen schuld in Hem", en toch veroordeelde hij Hem daarna. Maar God Die Zijn kinderen openlijk heeft gerechtvaardigd, zal hen nimmermeer veroordelen, want: "die Hij gerechtvaardigd heeft, dezen heeft Hij ook verheerlijkt."

D. DE AANNEMING TOT KINDEREN

34 Vraag. Wat is de *aanneming tot kinderen?*
Antwoord. Aanneming tot kinderen is een werk van Gods vrije genade, 1 Joh. 3:1, waardoor wij aangenomen worden in het getal der kinderen Gods en recht hebben tot al hun vrijheden, Joh. 1:12; Rom. 8:17.

Nu wij gesproken hebben over die grote zaken van geloof en rechtvaardigmaking, komen wij vervolgens bij *de aanneming tot kinderen.* "Zovelen Hem aangenomen (ontvangen, Eng. vert.) hebben, dien heeft Hij macht gegeven kinderen Gods te worden, namelijk die in Zijn Naam geloven", Johannes 1:12. Het kenmerk van de personen is: "zovelen Hem aangenomen hebben." Met aannemen wordt hier bedoeld geloven, zoals duidelijk is uit de laatste woorden: "namelijk die in Zijn Naam geloven." Het bijzondere van hun voorrecht is: "dien heeft Hij macht gegeven kinderen Gods te worden." Het Griekse woord voor macht, exousia, betekent waardigheid en voorrecht. Hij keurt het waardig, dat zij kinderen Gods worden.
Ons kindschap verschilt van dat van Christus. Hij is de Zoon Gods door eeuwige generatie, een Zoon vóór de tijden der eeuwen.
Maar ons kindschap is:
(1 Door schepping. "Wij zijn ook Zijn geslacht", Handelingen 17:28. Dit is geen voorrecht, want men kan krachtens schepping God hebben tot een Vader en toch ook de duivel tot een vader hebben.
2e. Door aanneming. "Hij heeft hen macht gegeven kinderen Gods te worden." Die aanneming is tweevoudig.

a. *Uitwendig en verbondsmatig:* degenen die in de zichtbare kerk leven en belijdenis doen zijn ook kinderen. "De kinderen des Koninkrijks zullen uitgeworpen worden", Mattheus 8:12.
b. *Door genade,* in waarheid kinderen. Zij zijn kinderen, die Gods gunstgenoten zijn en die erfgenamen der heerlijkheid zijn.

Vóór ik tot een aantal vragen overga, zal ik drie stellingen voordragen.
I. Aanneming heeft plaats onder alle volken. Eerst was aanneming tot kinderen beperkt tot het volk der Joden, die alleen ingeënt werden in de ware Wijnstok en bedeeld werden met heerlijke voorrechten. "Welke Israëlieten zijn, welker is de aanneming tot kinderen, en de heerlijkheid, en de verbonden, en de wetgeving, en de dienst Gods, en de beloftenissen", Romeinen 9:4.
Maar thans in de tijd van het Evangelie is het voorrecht ruimer geworden. De gelovige heidenen zijn ook binnen bereik gekomen en hebben evengoed als de Joden recht op de weldaad van aanneming. "Maar in allen volke is die Hem vreest en gerechtigheid werkt, Hem aangenaam", Handelingen 10:35.

II. Aanneming strekt zich uit tot beide geslachten, vrouwen zowel als mannen. "En Ik zal u tot een Vader zijn, en gij zult Mij tot zonen en dochteren zijn", 2 Korinthe 6:18. Ik heb gelezen dat in sommige landen vrouwen uitgesloten zijn van de hoogste waardigheden en geen erfgenaam van de kroon kunnen zijn, maar in geestelijke voorrechten kunnen vrouwen zowel als mannen delen. Elke persoon die genade heeft, van welk geslacht ook, mag aanspraak maken op de aanneming tot kinderen en heeft het voorrecht dat God zijn Vader is. "Gij zult Mij tot zonen en dochteren zijn, zegt de Heere, de Almachtige", 2 Korinthe 6:18.

III. Aanneming tot kinderen is een daad van loutere genade. "Die ons tevoren verordineerd heeft tot aanneming tot kinderen, door Jezus Christus in Zichzelven, naar het welbehagen van Zijn wil", Efeze 1:5. Aanneming tot kinderen is een weldaad die gesponnen wordt uit de ingewanden van vrije genade. Wij zijn allen van nature vreemdelingen en hebben derhalve geen recht op kindschap. Het behaagt de Heere de ene aan te nemen en de andere niet; de ene te maken tot een vat der ere en de andere tot een vat des toorns. De aangenomen erfgenaam mag wel uitroepen: "Heere, wat is het, dat Gij U aan mij wilt openbaren en niet aan de wereld?"

Wat is dit kindschap of deze aanneming tot kinderen?
Antwoord. Het is de aanneming van een vreemdeling in de relatie van kind en erfgenaam. Zoals Mozes de geadopteerde zoon van de dochter van koning Farao werd, Exodus 2:10 en Esther het geadopteerde kind van haar neef Mórdechai, Esther 2:7, zo adopteert God Zijn volk in de familie des hemels en in deze aanneming doet God twee dingen:

a. *Hij versiert ons met Zijn Naam.* Wie geadopteerd wordt, draagt de naam van hem die hem adopteert. "Ik zal op hem schrijven den Naam Mijns Gods", Openbaring 3:12.
b. *God heiligt ons door Zijn Geest.* Wie Hij aanneemt, zalft Hij; wie Hij tot kinderen aanneemt, maakt Hij tot heiligen. Als een mens iemand als kind en erfgenaam aanneemt, kan hij hem zijn naam geven, maar hij kan niet zijn eigen aard in hem leggen. Als zo iemand ruw en gemelijk van aard is, kan hij dat niet veranderen. Maar wie door God wordt aangenomen wordt ook geheiligd. Hij geeft zo iemand niet alleen een nieuwe Naam, maar ook een nieuwe natuur, 2 Petrus 1:4. Hij verandert een wolf in een lam. Hij maakt het hart nederig en minzaam. Hij brengt een zodanige verandering teweeg, alsof er dan een andere ziel in datzelfde lichaam woont.

Uit welke staat haalt God ons als Hij ons aanneemt?
Antwoord. Uit de staat der zonde en ellende. De dochter van Farao nam Mozes uit het biezen kistje in het water en heeft hem aangenomen als haar zoon. God heeft de Zijnen niet uit het water genomen, maar uit hun bloed en heeft hen zo geadopteerd, Exodus 16:6. Hij heeft ons aangenomen uit de slavernij. Het is een daad van barmhartigheid als men een slaaf vrijkoopt, maar dat is het nog meer als men hem adopteert.

Waartoe neemt God ons aan?

1. Hij neemt ons aan tot de staat van heerlijkheid. Het zou al groot zijn als God van een klomp aarde een ster maakte; het is nog groter als Hij een deel klei en zonde neemt en dat adopteert als Zijn erfgenaam.
2. God neemt ons aan tot een staat van vrijheid. Adoptie brengt tot een staat van vrijheid; een slaaf die geadopteerd wordt is een vrij man. "Zo dan, gij zijt niet meer een dienstknecht, maar een zoon", Galaren 4:7.
   Hoe is een geadopteerd kind vrij?
   Antwoord. Niet zó, dat het dan doen kan wat het wil, maar het is vrij van de heerschappij der zonde, de tirannie van satan en de vloek der wet. Het is vrijgemaakt om God te dienen. Het heeft Gods vrijmakende Geest, Die het vrijmaakt en met blijdschap God doet dienen. "Ik zal hen verheugen in Mijn bedehuis", Jesaja 56:7.

3. God neemt ons aan tot een staat van waardigheid. Hij maakt ons tot erfgenamen van de belofte. Hij brengt ons tot ere. "Van toen af dat gij kostelijk zijt geweest in Mijn ogen, zijt gij verheerlijkt geweest", Jesaja 43:4. De aangenomen kinderen zijn Gods eigendom (Zijn schat, Eng. vert.), Exodus 19:5, Zijn juwelen (Eng. vert.), Maleáchi 3:17, Zijn eerstgeborenen, Hebreeën 12:23. Zij hebben engelen tot hun lijfwacht, Hebreeën 1:14. Zij behoren tot het Koninklijk zaad des hemels, 1 Johannes 3:9. De Heilige Schrift gewaagt van hun geestelijke wapenrusting. Zij hebben hun familiewapen: soms de leeuw der dapperheid, Spreuken 28:1, soms de duif der zachtmoedigheid, Hooglied 2:14, soms de arend om op te varen met vleugelen, Jesaja 40:31. Hier ziet hun wapenschild getoond.
4. Wat is eer zonder, erfenis? God neemt al Zijn kinderen aan om hun een erfenis te geven. "Het is Uws Vaders welbehagen, ulieden het Koninkrijk te geven", Lukas 12:32. O, het is werkelijk geen vernedering kinderen Gods te zijn! Een smaad werpen op Gods kinderen is hetgeen Simeï deed, die David beschimpte, hoewel hij toch op weg was om weer koning te worden. Adoptie eindigt in kroning. Het Koninkrijk dat God Zijn aangenomen kinderen en erfgenamen geeft, overtreft alle aardse monarchieën:

(1) In rijkdom. "De twaalf poorten waren twaalf paarlen, ... en de straat der stad was zuiver goud, gelijk doorluchtig glas", Openbaring 21:21.
(2) In rust. Het is er vreedzaam, en de witte lelie van de vrede is de mooiste bloem in de kroon van de Vorst. (Pax una triumphis innumeris melior) "Eén vrede is beter dan ontelbare overwinningen". Er is geen inlandse verdeeldheid en er zijn van buitenaf geen invallen van de vijand. Het geluid van de trom en het geweer wordt niet meer gehoord, maar het geluid van de citerspelers die hun citers bespelen, is het symbool van de vrede, Openbaring 14:2.
(3) In bestendigheid. In andere koninkrijken is veel corruptie. Hoewel men daar gouden hoofden heeft, zijn de voeten van leem. Maar het Koninkrijk waarin de aangenomen kinderen Gods komen, is even lang als de eeuwigheid. Het is een Koninkrijk dat niet bewogen kan worden, Hebreeën 12:28. De erfgenamen des hemels heersen tot in alle eeuwigheid, Openbaring 22:5.

Wat is de middellijke of instrumentele oorzaak van de aanneming tot kinderen?
Antwoord. Het geloof maakt dat wij deel krijgen aan het voorrecht van de aanneming tot kinderen. "Want gij zijt allen kinderen Gods door het geloof in Christus Jezus", Galaten 3:26. Voordat het geloof gewerkt is, zijn wij geestelijk bastaarden. Wij staan dan niet in betrekking tot God als een Vader. Een ongelovige moet God Rechter noemen, maar niet Vader. Het geloof is de genade die tot het kindschap verbindt. Het geeft ons het recht van het kindschap en doet ons aanspraak maken op de erfenis.

Waarom is het geloof meer dan een andere genadegave het instrument van de aanneming tot kinderen?
Antwoord. Het geloof is een levendmakende genade, de vitale slagader van de ziel. "De rechtvaardige zal door zijn geloof leven", Hábakuk 2:4. Het leven schenkt ons de mogelijkheid van aangenomen te worden: dode kinderen worden niet geadopteerd. Het maakt ons tot broeders van Christus en zó wordt God onze Vader.

Eerste gebruik.
1. Zie hierin de wonderbaarlijke liefde Gods door zondaren tot Zijn kinderen te maken. Plato dankte God dat Hij hem mens gemaakt had, en niet alleen mens, maar

filosoof. Maar het is oneindig meer dat Hij ons zou bedelen met het voorrecht van het kindschap. Het is liefde in God als Hij ons onderhoudt, maar nog veel meer als Hij ons aanneemt als kind. "Ziet, hoe grote liefde ons de Vader gegeven heeft, namelijk dat wij kinderen Gods zouden genaamd worden", 1 Johannes 3:1. Dat is een zichtbaar wonder. Het wonder van Gods liefde in de aanneming tot kinderen zal nog meer blijken, als wij de volgende zes zaken overwegen.

(1) Dat God kinderen aanneemt, terwijl Hij een eigen Zoon had. Mensen adopteren kinderen, omdat zij die niet hebben. Zij verlangen iemand te hebben die hun naam draagt. Maar dat God kinderen zou aannemen terwijl Hij een eigen Zoon had, de Heere Jezus, is een wonder van Zijn liefde. Christus wordt "den Zoon Zijner liefde" genoemd, Kolossenzen 1:13. Een Zoon Die veel waardiger is dan de engelen. "Zoveel treffelijker geworden dan de engelen", Hebreeën 1:4. Welnu, aangezien God een eigen Zoon had, en een zodanige Zoon, wat is dan Gods liefde wonderbaar dat Hij ons wilt aannemen! Wij hebben wel een Vader nodig, maar Hij heeft geen kinderen nodig!
(2) Overweeg wat wij waren voordat God ons heeft aangenomen. Wij waren misvormd. Een mens zal nauwelijks iemand met een bochel of iemand die lelijk is als erfgenaam adopteren, maar eerder iemand die er wat mooi uitziet. Mórdechai adopteerde Esther, omdat zij schoon was. Maar God heeft ons aangenomen toen wij in ons bloed vertreden lagen. "Toen ik u zag, vertreden in uw bloed, ... was het de tijd der minne", Ezechiël 16:6, 8. God heeft ons niet aangenomen toen wij versierd waren met de juwelen van heiligheid en er engelen heerlijkheid op ons lag, maar toen wij zo zwart waren als Moren, besmet met melaatsheid, toen was het de tijd der minne.
(3) Dat God mensen zou adopteren tegen zo'n hoge prijs! Als de mensen iemand adopteren, moeten ze alleen een of andere akte ondertekenen en de zaak is geëffectueerd. Maar als God kinderen aanneemt, kost Hem dat een veel hogere prijs. Zijn wijsheid wordt gaande gemaakt om een weg te vinden om ons te adopteren. Het was niet iets eenvoudigs om van erfgenamen des toorns, erfgenamen der belofte te maken. Toen God een weg uitgevonden had om te adopteren, was dat geen gemakkelijke weg. Onze aanneming werd tegen een hoge prijs verworven, want toen God voornemens was ons tot kinderen en erfgenamen te maken, kon Hij slechts de akte ondertekenen met het bloed van Zijn eigen Zoon. Hierin ligt het wonder van Gods liefde om Zijn kinderen aan te nemen, dat Hij deze prijs er voor over moest hebben om het tot stand te brengen.
(4) Dat God vijanden van Hem zou aannemen! Als een mens iemand anders adopteert, zal hij niet zijn dodelijke vijand adopteren. Maar dat God zulken zou aannemen die niet alleen vreemdelingen waren, maar vijanden, dat is een wonder van Zijn liefde. Als God vijanden vergeving had geschonken, was dat al veel geweest, maar hen aan te nemen als Zijn erfgenamen doet de engelen in de hemel in verwondering staan.
(5) Dat God een groot aantal leden uit het geslacht van de duivel zou aannemen en die adopteren in het geslacht van de hemel! Van Christus staat geschreven dat Hij vele kinderen tot de heerlijkheid zal leiden, Hebreeën 2:10. De mensen adopteren gewoonlijk maar één erfgenaam, maar God heeft besloten Zijn geslacht te vermeerderen. Hij leidt vele kinderen tot de heerlijkheid. Dat God er miljoenen aanneemt is het wonder van Zijn liefde. Als er slechts één zou aangenomen zijn, zouden wij allen moeten wanhopen. Hij leidt echter vele kinderen tot de heerlijkheid, wat een deur der hoop opent.

(6) Dat God hen die Hij aanneemt zo'n grote eer zou schenken! David achtte het geen geringe eer dat hij de schoonzoon van de koning zou worden, 1 Samuël 18:18. Maar wat is het een eer om kinderen van de allerhoogste God te worden! Hoe meer eer God hun geeft die Hij aanneemt, hoe meer Hij Zijn liefde jegens hen heeft grootgemaakt. Wat een eer dat God mensen in een zó nauwe verwantschap met Hem stelt, kinderen van God de Vader; leden van God, de Zoon; tempelen des Heiligen Geestes! Dat Hij hen heeft gemaakt als de engelen, Matthéüs 22:30; ja, in zekere zin, hoger dan de engelen. Dit alles roept luide het wonder van Gods liefde uit in de aanneming tot kinderen.

2. Beschouw de droeve toestand van degenen die leven en sterven in hun ongeloof. Zij zijn geen kinderen Gods. "Zovelen als Hem aangenomen hebben, die heeft Hij macht gegeven kinderen Gods te worden, namelijk die in Zijn Naam geloven." Als er geen geloof is, is er geen kindschap. Ongelovigen hebben geen teken van het kindschap, zij kennen God niet. Al Gods kinderen kennen hun Vader, maar de goddelozen kennen Hem niet. "Zij gaan voort van boosheid tot boosheid, maar Mij kennen zij niet, spreekt de HEERE", Jeremia 9:3. "Ongelovigen zijn dood in de misdaden", Efeze 2:1. God heeft geen dode kinderen; en daar zij geen kinderen zijn, hebben zij geen recht op de erfenis.

Tweede gebruik.
Onderzoek of u aangenomen zijt. De hele wereld is opgedeeld in twee kampen: de kinderen van God en de erfgenamen van de hel. Aan degenen die geloven heeft Hij macht gegeven kinderen Gods te worden, Johannes 1:12. Laten wij ons zelf eens ter toets brengen. Het is geen waarborg dat wij de aanneming tot kinderen hebben verkregen, omdat wij kinderen van Godvrezende ouders zijn. De joden pochten er op dat zij van Abrahams zaad waren en dachten dat zij vanzelfsprekend goed moesten zijn, omdat zij uit zo'n heilige linie voortkwamen. De aanneming tot kinderen is echter niet "uit den bloede." Vele Godvrezende ouders hebben goddeloze kinderen. Abraham had een Ismaël, Izak een Ezau. Het graan dat schoon gezaaid is, brengt zaad voort met kaf eromheen. Zo komt van iemand die heilig is een kind voort dat onheilig is. "Zo dat wij", zoals Hiëronymus zegt, "niet als zonen" (non nascimur filii) geboren worden; wij zijn niet zo maar Gods kinderen als wij uit Godvrezende ouders geboren worden, maar wij worden dit door genade en door aanneming.
Welnu, laten wij ons onderzoeken of wij aangenomen zonen en dochteren van God zijn.

1. Het eerste kenteken van deze aanneming is *gehoorzaamheid.* Een zoon gehoorzaamt zijn vader. "En ik zette den kinderen van der Rechabieten huis koppen vol wijn en bekers voor; en ik zeide tot hen: Drinkt wijn. Maar zij zeiden: Wij zullen geen wijn drinken, want Jónadab, de zoon van Rechab, onze vader, heeft ons geboden, zeggende: Gijlieden zult geen wijn drinken", Jeremia 35:5, 6. Dus, als God zegt: drink niet uit de beker van de betoverende zonde, dan zegt een aangenomen kind: mijn hemelse Vader heeft mij dit verboden en ik durf niet te drinken. Een begenadigde ziel gelooft niet alleen de belofte Gods maar gehoorzaamt ook Zijn gebod. De ware kinderlijke gehoorzaamheid moet volgens een vaste regel zijn, wat vijf dingen inhoudt:

(1) Het moet geschieden volgens een goede regel. Gehoorzaamheid moet het Woord als regel hebben, dat is de toetssteen. "Tot de wet en tot de getuigenis", Jesaja

8:20. Als onze gehoorzaamheid niet volgens het Woord is, brengt men vreemd vuur op het altaar. Dan is het eigenwillige godsdienst en dan zal God zeggen: "Wie heeft zulks van uw hand geëist?", Jesaja 1:12. De apostel veroordeelt engelen te dienen, wat wel een schijn van nederigheid had, Kolossenzen 2:18. De Joden zouden misschien zeggen dat zij er afkerig van waren zó vermetel te zijn om in eigen persoon tot God te naderen. Zij wilden nog nederiger zijn door voor engelen neer te buigen en te begeren dat die hun middelaars bij God zouden zijn. Hier was dus een schijn van nederigheid in hun engelendienst, maar het was verfoeilijk, omdat zij geen bevel van God hadden om dat te staven. Het was geen gehoorzaamheid, maar afgoderij. Kinderlijke gehoorzaamheid is die, welke in overeenstemming is met de geopenbaarde wil van onze Vader.

(2) Men moet gehoorzaam zijn uit een recht beginsel, uit het edele beginsel des geloofs. "Tot gehoorzaamheid des geloofs", Romeinen 16:26. "Alle aanvaardbare werken komen voort uit het geloof", Augustinus. Een wilde appelboom moge vruchten dragen die voor het oog mooi lijken, maar zij zijn zuur, omdat zij niet uit een goede wortel groeien. Een zedelijk persoon moge uitwendig gehoorzaamheid aan God opbrengen, wat in de ogen van anderen prachtig moge lijken, maar zijn gehoorzaamheid is "zuur", omdat ze niet voortkomt uit de zoete en aangename wortel van het geloof. Een kind van God brengt Hem de gehoorzaamheid des geloofs toe en dat veraangenaamt en verzoet zijn godsdienst en laat een betere smaak na. "Door het geloof heeft Abel een meerdere offerande Gode geofferd dan Kaïn", Hebreeën 11:4.

(3) De gehoorzaamheid moet geschieden met een goed doel. "Het doel bepaalt de waarde van de daad." Het doel van de gehoorzaamheid is de eer van God. Wat vele schone diensten heeft bedorven, is dat het doel verkeerd is geweest. "Wanneer gij dan aalmoes doet, zo laat vóór u niet trompetten, gelijk de geveinsden doen, .., opdat zij van de mensen geëerd mogen worden", Matthéüs 6:2. Goede werken moet schijnen, maar niet schitteren. "Al ware het, dat ik mijn lichaam overgaf, opdat ik verbrand zou worden, en had de liefde niet, zo zou het mij geen nuttigheid geven", 1 Korinthe 13:3. Hetzelfde moet ik zeggen van een oprechte bedoeling: al ware het dat ik zó gehoorzaamde als immer mogelijk is en mijn doel was niet oprecht, dan zou het mij geen nuttigheid doen. Ware gehoorzaamheid ziet in alles op de Heere. "Christus zal grootgemaakt worden in mijn lichaam", Filippenzen 1:20. Hoewel een kind van God niet ver schiet, richt hij toch op het juiste doel.

(4) Ware kinderlijke gehoorzaamheid moet algemeen zijn. Een kind van God maakt zowel van het ene gebod als van het andere een gewetenszaak. "Alles wat voor de Heere gedaan wordt, wordt met evenveel ijver gedaan." Al Gods geboden dragen hetzelfde stempel van Goddelijk gezag. Als ik één bevel gehoorzaam omdat mijn hemelse Vader mij dit gebiedt, moet ik om dezelfde reden ze alle gehoorzamen. Zoals het bloed door al de aderen van het lichaam stroomt en de zon aan het firmament al de tekenen van de dierenriem doorloopt, zo gaat de ware kinderlijke gehoorzaamheid over de eerste en tweede tafel der wet. "Wanneer ik merken zou op al Uw geboden", Psalm 119:6. God gehoorzamen in sommige zaken van de godsdienst en niet in andere, is een blijk van een ongezond hart. Het is net als bij Ezau, die zijn vader wel gehoorzaamde als hij hem het wildbraad moest brengen, maar niet in een grotere zaak als de keuze van zijn vrouw. Kinderlijke

gehoorzaamheid strekt zich uit tot elk gebod des Heeren, zoals de naald van het kompas altijd wijst in de richting van de magneet. Als de Heere ons roept tot een plicht die dwars tegen vlees en bloed ingaat, zullen we, als wij kinderen zijn, toch onze Vader gehoorzamen.

Maar wie kan God in alles gehoorzamen?

Hoewel een aangenomen erfgenaam des hemels niet elk bevel volmaakt kan gehoorzamen, doet hij het toch op evangelische wijze. Hij keurt elk gebod goed. "Ik stem de wet toe dat zij goed is", Romeinen 7:16. Hij verlustigt zich in elk gebod. "Hoe lief heb ik Uw wet", Psalm 119:97. Zijn begeerte is, ieder gebod te gehoorzamen. "Och, dat mijn wegen gericht werden om Uw inzettingen te bewaren", Psalm 119:5. In zijn tekorten ziet hij op naar het bloed van Christus. Dit is evangelische gehoorzaamheid, die door God wordt aangenomen, hoewel ze niet volmaakt is.

5. Ware kinderlijke gehoorzaamheid is bestendig. "Welgelukzalig zijn zij, die te allen tijde gerechtigheid doen", Psalm 106:3. Kinderlijke gehoorzaamheid is niet als een hoogrode kleur in een vlaag van opwinding, die spoedig verdwijnt, maar als een gezonde rode gelaatsuitdrukking die blijvend is en als het vuur op het altaar dat altijd moest blijven branden, Leviticus 6:13.

2. Het tweede kenteken van deze aanneming tot kinderen is gaarne in de tegenwoordigheid van de Vader te zijn. Het kind dat zijn vader liefheeft, voelt zich nooit beter dan wanneer het bij hem is. Zijn wij kinderen? Dan zullen wij gaarne hebben dat de Heere in Zijn instellingen aanwezig is. In het gebed spreken wij tot God en in de prediking van Zijn Woord spreekt Hij tot ons. Wat is ieder kind van God verblijd als het zijn Vaders stem hoort! "Mijn ziel dorst naar U, … voorwaar, ik heb U in het heiligdom aanschouwd, ziende Uw sterkheid en Uw eer", Psalm 63:2, 3. Degenen die de instellingen des Heeren gering schatten, zijn niet van Gods kinderen, omdat het hun onverschillig is of zij de nabijheid des Heeren ervaren. "Kaïn ging uit van het aangezicht des HEEREN", Genesis 4:16. Niet dat hij van onder Gods alziend oog weg kon gaan, maar de betekenis is: Kaïn ging weg uit de samenkomst van de kinderen Gods, waar de Heere zichtbare tekenen van Zijn tegenwoordigheid gaf.

3. Het derde kenteken van de aanneming tot kinderen is, dat men door Gods Geest geleid wordt. "Zovelen als er door den Geest Gods geleid worden, die zijn kinderen Gods", Romeinen 8:14. Het is niet genoeg dat het kind leeft, maar het moet elke stap door de verzorgster geleid worden. Zo moet het geadopteerde kind van God niet alleen uit God geboren zijn, maar het moet ook de zalving van de Geest hebben om het te leiden in de weg van heiligheid. "Ik nochtans leerde Efraïm gaan en nam hem bij de armen", Hoséa 11:3 (Eng. vert.). Zoals Israël de weg gewezen werd door de vuurkolom, zo worden Gods kinderen geleid door de Geest. De aangenomen kinderen hebben Gods Geest zo nodig om hen te leiden, aangezien zij geneigd zijn af te dwalen. Het vleselijk deel neigt naar de zonde. Het verstand en het geweten moeten de wil besturen, maar de wil is heerszuchtig en opstandig. Daarom hebben Gods kinderen de Geest zo nodig om de verdorvenheid in bedwang te houden en hen in de rechte weg te leiden.

Zoals de goddelozen geleid worden door de boze geest - de geest van de duivel die Herodes bracht tot de zonde van incest, Achab tot moord, Judas tot verraad - zo leidt de goede Geest Gods kinderen tot het doen van deugdzame daden. Maar geestdrijvers beweren ook dat ze door de Geest geleid worden, terwijl dat bedrog is. De leiding van

de Geest is overeenkomstig Gods Woord; geestdrijvers wijken af van het Woord. "Uw woord is de waarheid", Johannes 17:17. "De Geest zal u in al de waarheid leiden", Johannes 16:13. Het onderwijs van het Woord en de leiding van de Geest komen met elkaar overeen.

4. Het vierde kenteken is, dat wij, als wij aangenomen zijn, al Gods kinderen volledig liefhebben. "Hebt de broederschap lief", 1 Petrus 2:17. Wij hebben genegenheid tot Gods kinderen, ook al hebben zij enige gebreken. Er zijn ook aan Gods kinderen vlekken, Deuteronomium 32:5, maar wij moeten het schone gelaat van heiligheid liefhebben, ook al is er een lidteken op. Als wij aangenomen zijn, hebben wij het goede, dat wij in Gods kinderen zien, lief: wij hebben achting voor hun genade en zien hun struikelingen door de vingers. Als wij hen niet kunnen liefhebben, omdat zij wat gebreken hebben, hoe kunnen wij dan denken dat God ons liefheeft? Kunnen wij onszelf daarvan vrijpleiten? Door deze kentekenen kunnen wij weten of wij aangenomen kinderen zijn.

Derde gebruik.
Verblijdt u in de voorrechten van de aanneming tot kinderen.
Wat is de voorrechten dat Gods kinderen toekomt?
(1) Zij hebben grote voorrechten. Koningskinderen hebben grote voorrechten en vrijheden. Zij betalen geen belasting, Matthéüs 17:25. Gods kinderen zijn bevoorrechte personen, zij worden gevrijwaard van beschadiging. "Geen ding zal u enigszins beschadigen", Lukas 10:19. Het moge u treffen, maar het kan u niet beschadigen. "U zal geen kwaad wedervaren", Psalm 91:10. God zegt niet dat Zijn kinderen geen verdrukking zal treffen, maar geen kwaad; de beschadiging en het gif is eruit genomen. Voor een goddeloze bevat verdrukking wel kwaad; het maakt hem ook slechter, het doet hem vloeken en lasteren. "En de mensen werden verhit met grote hitte, en lasterden den Naam van God", Openbaring 16:9.
Maar een kind van God wedervaart geen kwaad, hij wordt van de verdrukking zelfs beter, Hebreeën 12:10. De oven maakt het goud zuiverder. Nog eens, de aangenomen kinderen treft geen kwaad, omdat er voor hen geen verdoemenis meer is. "God is het, Die rechtvaardig maakt. Wie is het, die verdoemt?", Romeinen 8:33, 34. Wat is het een gezegend voorrecht, als men gevrijwaard is van de angel der verdrukking en de vloek der wet; als men in zo'n staat is dat niets ons kan beschadigen!
Als de draak het water heeft vergiftigd, destilleert de eenhoorn met zijn hoorn het gif eruit en verwijdert het. Zo heeft Jezus Christus het gif uit elke verdrukking gehaald, zodat het de heiligen niet kan schaden.

2e. Het tweede nut, als wij aangenomen zijn, is dat wij deel hebben aan alle beloften. De beloften zijn het brood der kinderen. De gelovigen zijn "erfgenamen der beloftenis", Hebreeën 6:17. De beloften zijn zeker en gewis. De waarheid Gods, die het schitterendste juweel in Zijn kroon is, is in een belofte verpand. De beloften komen erg van pas, als een tuin met geneeskrachtige kruiden. Er is geen ziekte of daar is een of ander kruid voor ter genezing.
In de donkere nacht van verlating, heeft God beloofd een Zon te zijn; in de verzoeking heeft Hij beloofd de satan te vertreden, Romeinen 16:20. Heeft de zonde de overhand? Hij heeft beloofd de koninklijke macht van de zonde weg te nemen, Romeinen 6:14. O, die hemelse vertroostingen die uit de beloften getrokken kunnen worden! Maar wie heeft er recht op? Alleen gelovigen zijn erfgenamen van de beloften. Er is geen belofte in de Bijbel of de gelovige kan zeggen: die is voor mij.

Vierde gebruik.
Verhef en verhoog Gods barmhartigheid, die u in Zijn geslacht heeft aangenomen; Die u van slaven kinderen heeft gemaakt; van erfgenamen der hel, erfgenamen der belofte. Aanneming tot kinderen is een gift van vrije genade. Hij heeft hen macht gegeven, of recht om kinderen Gods te worden. Zoals een zilverdraad helemaal door een handwerk loopt, zo loopt de vrije genade geheel door de weldaad van de aanneming tot kinderen. De aanneming tot kinderen is een grotere genade dan Adam in het Paradijs had: hij was een zoon door schepping, maar hier is een beter kindschap door aanneming. Om ons tot dankbaarheid te stemmen, dienen wij te overwegen, dat bij adoptie in burgerlijke zin er enige waardigheid en voortreffelijkheid is in de persoon die geadopteerd zal worden, maar in ons was geen waardigheid, en ook geen schoonheid, of bijzondere afkomst of deugd. Er was in ons niets, waardoor God bewogen kon zijn om ons het voorrecht van de aanneming tot kinderen te schenken.
Wij hebben genoeg in ons, waardoor God bewogen kan worden ons te kastijden, maar niets om Hem te bewegen ons tot kinderen aan te nemen. Verhef derhalve de vrije genade; begin het werk der engelen hier reeds; loof Hem met uw lofprijzingen Die u gezegend heeft door u tot Zijn zonen en dochteren aan te nemen.

E. DE HEILIGMAKING

35 Vraag. Wat is de Heiligmaking?
Antwoord. Heiligmaking is het werk van Gods vrije genade, 2 Thess. 2:13, waardoor wij in den gehele mens, naar het evenbeeld Gods vernieuwd, Ef. 4:23, 24, en meer en meer bekwaam gemaakt worden om de zonde te sterven en der gerechtigheid te leven, Rom. 6:4, 6.

"Want dit is de wil Gods, uw heiligmaking", 1 Thessalonicenzen 4:3. Het woord heiligmaking betekent heiligen en apart zetten tot een heilig gebruik. Dát zijn dus geheiligde personen die afgescheiden zijn van de wereld en afgezonderd zijn voor de dienst des Heeren. Heiligmaking heeft een negatief en een positief element in zich.

1. Een negatief element dat bestaat in het uitzuiveren van de zonde. De zonde wordt vergeleken met desem dat doorzuurt en met melaatsheid die besmet. Heiligmaking zuivert de oude zuurdesem uit, 1 Korinthe 5:7. Hoewel zij niet het bestaan van de zonde wegneemt, neemt ze wèl de liefde tot de zonde weg.
2. Een positief element dat bestaat in geestelijke reiniging van de ziel. In de Heilige Schrift wordt dit "vernieuwing van het gemoed" genoemd, Romeinen 12:2, en "het deelachtig worden van de Goddelijke natuur", 2 Petrus 1:4. De priesters onder de wet werden niet alleen in het grote wasvat gewassen, maar werden ook met heerlijke klederen versierd, Exodus 28:2. Zo bestaat de heiligmaking niet alleen in reiniging van de zonde, maar ook in versiering met heiligheid.

Wat is heiligmaking?
Antwoord. Het is een beginsel van genade dat tot zaligheid leidt, waarbij het hart heilig wordt en gelijkvormig gemaakt wordt met Gods eigen hart. Een geheiligd persoon draagt niet alleen Gods naam, maar ook Zijn beeld. Ik zal ter opening van de natuur van de heiligmaking de volgende zeven stellingen poneren.

1. Heiligmaking is een bovennatuurlijke zaak; zij wordt door God ingestort. Van nature zijn wij geheel bezoedeld en het is alleen een recht van God Zelf om ons te reinigen. "Ik ben de HEERE, Die u heiligt!", Leviticus 21:8. Onkruid groeit vanzelf; bloemen worden geplant. Heiligmaking is een bloem die door de Geest geplant wordt, daarom wordt ze wel genoemd: "De heiligmaking des Geestes", 1 Petrus 1:2.
2. Heiligmaking is een zaak van het innerlijk: zij ligt hoofdzakelijk in het hart. Zij wordt genoemd: "het versieren van de verborgen mens des harten", 1 Petrus 3:3, 4. De dauw maakt het blad nat, maar het sap ligt verborgen in de wortel. Zo bestaat de godsdienst van sommigen enkel in uitwendigheden, maar de heiligmaking is diep in de ziel geworteld. "In het verborgene maakt Gij mij wijsheid bekend", Psalm 51:8.
3. Heiligmaking is een zaak die zich ver uitstrekt: zij is uitgebreid over de hele mens. "De God des vredes Zelf heilige u geheel en al", 1 Thessalonicenzen 5:23. Zoals de oorspronkelijke verdorvenheid al de vermogens verdorven heeft -"het ganse hoofd is krank, en het ganse hart is mat", er is geen gezond plekje aan, als ware het bloed geheel bedorven- zo strekt de heiligmaking zich ook uit over de gehele ziel. Na de val kwam er onwetendheid in het verstand maar door de heiligmaking zijn wij "licht in den Heere", Efeze 5:8. Na de val was de wil verdorven, er kwam niet slechts een onvermogen tot het goede, maar rebellie. Door de heiligmaking komt er een gezegende volgzaamheid in de wil: hij voegt zich naar de wil van God en gaat daar ook op lijken.
   Na de val waren de genegenheden gericht op verkeerde voorwerpen; door de heiligmaking worden ze in een zoete harmonie en orde gebracht: er komt smart over de zonde, de liefde wordt op God gericht en de blijdschap gaat uit naar de hemel.
   Dus de heiligmaking strekt zich even ver uit als de oorspronkelijke verdorvenheid; zij bestrijkt de gehele ziel: "de God des Vredes heilige u geheel en al." Wie slechts in enkele delen goed is, is geen geheiligd persoon, maar wel degene die geheel en al geheiligd is. Daarom wordt de genade in de Heilige Schrift een "nieuwe mens" genoemd, niet een nieuw oog of een nieuwe tong, maar een nieuwe mens, Kolossenzen 3:10. Hoewel een waar christen maar ten dele geheiligd is, is hij het wel in elk deel!
4. Heiligmaking is een intensieve, krachtige zaak. De eigenschappen ervan zijn als een vuur in het binnenste van de gelovige. "Vurig van geest", Romeinen 12:11. Heiligmaking is geen dode vorm, maar zij brandt van ijver. Wij noemen water heet als het de derde of vierde graad bereikt; zo is diegene heilig, wiens godsdienst een zekere graad van vurigheid bereikt en wiens hart kookt van de liefde tot God.
5. Heiligmaking is een schone zaak. God en engelen worden erdoor in liefde tot ons ontvonkt. "In heilig sieraad", Psalm 110:3 (de schoonheid van heiligheid, Eng. vert.). Wat de zon is voor de wereld, is de heiligmaking voor de ziel. Zij maakt de ziel schoon en sierlijk in Gods oog. Wat de Heere verheerlijkt, moet zeker voor ons heerlijk zijn. Heiligheid is het schitterendste juweel in de Godheid. "Verheerlijkt in heiligheid", Exodus 15:11. Heiligmaking is de eerste vrucht des Geestes; het is het begin van de hemel in de ziel.
   Heiligmaking en heerlijkmaking verschillen slechts in graad: heiligmaking is heerlijkmaking in de knop en heerlijkmaking is heiligmaking in bloei. Heiligheid is het wezen van gelukzaligheid.
6. Heiligmaking is een zaak die blijvend is. "Zijn zaad blijft in hem", 1 Johannes 3:9. Wie waarlijk geheiligd is, kan niet uit die staat vallen. Weliswaar kan men

heiligheid schijnbaar verliezen: zoals kleuren kunnen verbleken, zo kan de heiligmaking verdonkerd worden. "Gij hebt uw eerste liefde verlaten", Openbaring 2:4. Ware heiligmaking is echter een eeuwigheidsbloem. "En de zalving, die gijlieden van Hem ontvangen hebt, blijft in u", 1 Johannes 2:27. Wie waarlijk geheiligd is, kan evenmin afvallen als de engelen die in hun hemelse stand zijn staande gebleven.

7. Heiligmaking is een voortgaande zaak. Zij neemt toe, men vergelijkt haar met zaad dat groeit: eerst het blad, dan de aar, dan het rijpe koren in de aar. Wie al geheiligd zijn, kunnen nog heiliger worden, 2 Korinthe 7:1. De rechtvaardigmaking kent geen gradaties. Een gelovige kan niet meer verkoren of gerechtvaardigd zijn dan hij al is, maar hij kan wel meer geheiligd worden dan hij al is. Heiligmaking neemt steeds toe, net als de morgenzon die steeds helderder wordt tot hij op de middaghoogte is. Er staat dat kennis en geloof meerder worden, Kolossenzen 1:10; 2 Korinthe 10:15. Een christen kan voortdurend een el tot zijn geestelijke lengte toedoen. Het is met ons niet zó als met Christus Die de Geest ontvangen heeft zonder mate, want Christus kon niet heiliger worden dan Hij al was. Wij hebben de Geest slechts in een zekere mate en onze genade kan nog steeds toenemen. Het is zoals bij Apelles: toen hij een schilderij getekend had, wilde hij het nog weer verbeteren met zijn penseel. Het beeld Gods is slechts onvolmaakt in de gelovigen afgedrukt, daarom moet het nog steeds verbeterd worden en in levendiger kleuren afgetekend worden. Heiligmaking is een voortgaande zaak: als ze niet toeneemt is de oorzaak daarvan dat ze niet leeft.
   Zo hebt u de natuur van de heiligmaking gezien.

Wat zijn nagemaakte vormen van heiligmaking?
Antwoord. Er zijn zaken die op heiligmaking lijken, maar die het toch niet zijn.
(1) Een eerste schijn van heiligmaking is zedelijke deugd. Als men rechtvaardig en matig is, een eerlijk voorkomen heeft en zijn wapenschild niet besmeurd heeft met oneer of schande is dat goed, maar niet genoeg: het is geen heiligmaking. Een veldbloem verschilt van een bloem uit de tuin. Heidenen hebben zelfs grote zedelijkheid bereikt, zoals Cato, Socrates en Aristides. Beschaving is echter alleen verfijnde natuur; er is niets van Christus in en het hart kan er vuil en onrein bij zijn. Onder de schone bladeren van burgerlijkheid kan de worm van ongeloof verscholen zijn. Een zedelijk persoon heeft een verborgen haat tegen de genade: hij haat de ondeugd maar hij haat de genade evenzeer als de ondeugd. De slang heeft een mooie kleur, maar hij heeft ook venijn. Iemand die versierd is met zedelijke deugd en daarin opgekweekt is, heeft een verborgen afkeer van heiligheid. De Stoïcijnen die de voornaamste onder de heidenen waren in zedelijkheid, waren de bitterste vijanden van Paulus, Handelingen 17:18.

(2) De tweede valse vorm van heiligheid is bijgelovige vroomheid. Die komt veel voor in het pausdom: heiligenverering, beelden, altaren, kleding, wijwater. Ik beschouw dit alles als godsdienstwaanzin; het is verre van heiligmaking. Het brengt niets inwendig goeds aan in een mens, het maakt iemand niet beter. Als de door God Zelf ingestelde reinigingen en wassingen onder de wet degenen die ze betrachtten niet heiliger maakten, en als de priesters, die heilige klederen droegen en heilige olie op zich uitgegoten kregen, niet heiliger waren zonder de zalving des Geestes, dan kunnen zeker die bijgelovige nieuwigheden in de godsdienst, die de Heere nooit heeft ingesteld, geen enkele heiligheid bij de mensen aanbrengen.

Een bijgelovige heiligheid kost niet veel moeite; het hart is er totaal niet bij. Als enkele kralen tellen of voor een beeld neerknielen of zich met wijwater besprengen, heiligmaking zou zijn en als dat alles was wat van iemand tot zaligheid geëist wordt, dan zou de hel leeg zijn en zou niemand daar komen.
(3) De derde nagemaakte heiligmaking is huichelarij: als men voorgeeft heilig te zijn en men is het niet. Zoals een komeet op een ster kan lijken, zo kan de belijdenis van een hypocriet een glans afwerpen die de ogen van de toeschouwers verblindt. "Hebbende een gedaante van Godzaligheid, maar die de kracht derzelve verloochend hebben", 2 Timótheüs 3:5. Het zijn lampen zonder olie, witgepleisterde graven, zoals de Egyptische tempels, die er van buiten mooi uitzagen, maar van binnen waren spinnen en apen. De apostel heeft het in Efeze 4:24 over ware heiligheid, waaruit volgt dat er ook heiligheid is die onecht is en geveinsd. "Gij hebt de naam dat gij leeft, en gij zijt dood", Openbaring 3:1, net als portretten en beelden die geen leven in zich hebben. "Waterloze wolken", Judas:12. Zij doen alsof zij vol van de Geest zijn, maar het zijn lege wolken. Deze schijn van heiligmaking is enkel zelfbedrog. Wie koper voor goud aanziet, benadeelt zichzelf. De grootste huichelaar in de godsdienst bedriegt anderen als hij nog leeft, maar bedriegt zichzelf als hij sterft. Heiligheid voorwenden terwijl het er niet is, is nutteloos. Wat voor nut hadden de dwaze maagden van hun brandende lampen terwijl de olie ontbrak? Wat betekent de lamp der belijdenis zonder de olie van zaligmakende genade? Wat voor troost zal een schijn van heiligheid uiteindelijk opleveren? Kan geschilderd goud rijk maken, geschilderde wijn iemand die dorst heeft verfrissen, of geschilderde heiligheid een hartsterking zijn in de ure des doods? Men kan niet rusten op een voorgewende heiligheid. Menig schip dat de naam Hoop, Vrijgeleide of Triomf heeft gevoerd, is op de rotsen stuk geslagen. Zo zijn velen die de naam "heilige" gedragen hebben in de hel geworpen.

(4) De vierde schijn van heiligmaking is "weerhoudende genade", als men de ondeugd nalaat maar deze niet haat. Dit kan het motto van een zondaar zijn: "Ik zou wel graag willen, maar ik durf niet." De hond heeft wel zin in het bot, maar hij is bang voor de knuppel. Zo kan iemand een begeerte hebben tot wellust, maar zijn geweten staat daar als de engel met het vlammend zwaard om hem te verschrikken. Of men heeft lust zich te wreken, maar de vrees voor de hel is een teugel die hem in bedwang houdt.
Maar er is geen vernieuwing van het hart: de zonde wordt beteugeld maar is niet genezen. Een leeuw kan aan de ketting liggen, maar is daarom nog wel een leeuw.

(5) De vijfde valse heiligmaking is algemene genade. Dat is een oppervlakkig, voorbijgaand werk van de Geest, maar het mondt niet uit in bekering. Er komt dan wat licht in het verstand, maar het vernedert niet; de consciëntie wordt wat beteugeld, maar men ontwaakt niet. Dit lijkt op heiligmaking, maar dat is het niet. Men krijgt overtuigingen, maar men raakt ze weer kwijt, zoals het hert dat als het raak geschoten is, de pijl weer van zich afschudt. Na overtuigingen gaat men weer in het huis der vreugde, neemt de harp om de geest van somberheid te verdrijven en zodoende ebt alles weg en loopt op niets uit.

Waaruit blijkt de noodzakelijkheid van de heiligmaking?
Uit zes zaken.
1e. God heeft ons daartoe geroepen. "Die ons geroepen heeft tot heerlijkheid en deugd", 2 Petrus 1:3. Tot deugd evenzeer als tot heerlijkheid. "God heeft ons niet geroepen tot onreinheid, maar tot heiligmaking", 1 Thessalonicenzen 4:7. Wij worden niet geroepen tot zonde; wij kunnen verzocht worden, maar wij worden er niet toe

geroepen. wij worden ook niet geroepen tot hoogmoed of onreinheid, maar wij worden geroepen tot heiligheid.
2e. Zonder heiligmaking hebben wij geen bewijs van onze rechtvaardigmaking. Rechtvaardigmaking en heiligmaking gaan samen. "Maar gij zijt geheiligd, maar gij zijt gerechtvaardigd", 1 Korinthe 6:11. "Die de ongerechtigheid vergeeft", Micha 7:18, dat is rechtvaardigmaking. "Hij zal onze ongerechtigheid dempen", Micha 7:19; daar is de heiligmaking. Uit Christus' zijde kwam bloed en water, Johannes 19:34; bloed ter rechtvaardiging; water ter heiliging. Wie niet het water uit Christus' zijde heeft om hem te reinigen, zal nooit het bloed uit Zijn zijde hebben om hem te zaligen.

3e. Zonder heiligmaking hebben wij geen recht tot het nieuwe verbond. Het verbond der genade is ons recht op de hemel. De inhoud van het verbond is, dat God onze God wil zijn. Maar wie hebben deel aan het verbond en mogen pleiten op de weldaden van het verbond? Alleen geheiligde personen. "En Ik zal u een nieuw hart geven, ... en Ik zal Mijn Geest geven in het binnenste van u; ... en Ik zal u tot een God zijn", Ezechiël 36:26, 27, 28.
Als iemand een testament maakt, kan niemand anders dan de personen wier namen in het testament genoemd worden, aanspraak maken op het testament. Zo maakt God ook Zijn wil bekend in het testament, maar het is beperkt en bepaald tot degenen die geheiligd zijn. Het is een hoge mate van onbeschaamdheid als iemand anders aanspraak maakt op het testament.

4e. Men komt niet in de hemel zonder heiligmaking. "Zonder heiligmaking zal niemand de Heere zien", Hebreeën 12:14. God is een heilig God en Hij zal niet gedogen dat een onheilig schepsel in Zijn nabijheid komt. Een koning zal niet toestaan dat een man met melaatsheid in zijn tegenwoordigheid nadert. De hemel is niet als de ark van Noach, waar de reine en de onreine dieren binnen gingen. Er zullen geen onreine dieren in de hemelse ark komen: hoewel God toelaat dat de goddelozen een tijd op de aarde leven, zal Hij nimmer toestaan dat men in de hemel gekweld wordt door zulk ongedierte. Zijn degenen die zich in de goddeloosheid wentelen geschikt om God te zien? Zal God ooit zulke adders in Zijn schoot opnemen? "Zonder heiligmaking zal niemand de Heere zien." Een oog dat naar een schitterend voorwerp kijkt, moet wel helder zijn: alleen een heilig hart kan God in Zijn heerlijkheid aanschouwen. Zondaren zien God als een vijand, maar niet als een vriend. Zij beschouwen Hem met afschrik, maar niet met een zalig gezicht. Zij zien het vlammende zwaard, maar niet de genadetroon. O, wat is derhalve heiligmaking toch noodzakelijk!

5e. Zonder heiligmaking zijn al onze heilige dingen bezoedeld. "Den bevlekten en ongelovigen is geen ding rein", Titus 1:15. Onder de wet was het zo, dat als iemand onrein was om een dood lichaam, en een stuk heilig vlees onder zijn kleed droeg, het heilige vlees hem niet reinigde, maar dat werd juist door hem verontreinigd, Haggaï 2:12, 13. Dit is een zinnebeeld dat een zondaar zijn heilige offerande verontreinigt. Een ongezonde maag verandert het beste voedsel in bedorven lichaamsvochten; zo verontreinigt een ongeheiligd hart gebeden, aalmoezen en sacramenten.
Hieruit blijkt de noodzakelijkheid van heiligmaking. Heiligmaking maakt onze heilige zaken aangenaam. Een heilig hart is het altaar dat het offer heiligt; al is het dan niet de verzoening zelf, maar het is wel nodig tot aanvaarding van het offer.

6e. Zonder heiligmaking kunnen wij geen teken van onze verkiezing tonen, 2 Thessalonicenzen 2:13. Verkiezing is de oorzaak van onze zaligheid, maar heiligmaking is een bewijs ervan. Heiligmaking is het oormerk van Christus' verkoren schapen.

Wat zijn de kentekenen van de heiligmaking?

1. Ten eerste: degenen die geheiligd zijn, kunnen zich een tijd herinneren dat zij onheilig waren, Titus 3:3. Wij lagen vertreden in ons bloed en toen heeft de Heere ons met water gewassen en met olie gezalfd, Ezechiël 16:9. Die bomen der gerechtigheid die bloeien en amandelen dragen, kunnen zich herinneren dat ze als Aärons dorre staf waren, waaraan niet één bloesem van heiligheid bloeide. Een geheiligde ziel kan zich herinneren dat zij vervreemd was van God door de onwetendheid en ijdelheid en dat de vrije genade deze bloem van heiligheid in haar heeft geplant.
2. Een tweede kenteken van de heiligmaking is de inwoning van de Geest. "Den Heilige Geest, Die in ons woont", 2 Timótheüs 1:14. Zoals de onreine geest woont in de goddelozen en hen vervoert tot hoogmoed, zinnelijke lust en wraak - de duivel vaart in zulke zwijnen, Handelingen 5:3 - zo woont de Geest van God in de uitverkorenen, als hun Leidsman en Trooster. De Geest bezit de gelovigen. Gods Geest heiligt de verbeelding, en maakt dat daar heilige gedachten worden gevormd. Hij heiligt de wil en legt er een nieuwe gezindheid in, waardoor hij geneigd is het goede te doen. Wie geheiligd is, staat onder invloed van de Geest, hoewel hij niet het wezen van de Geest heeft.
3. Een derde kenteken van de heiligmaking is een afkeer van de zonde, Psalm 119:104. Een huichelaar kan de zonde wel nalaten, maar heeft ze toch lief. Net als een slang die zijn huid afwerpt, maar wel zijn gif houdt. Maar een geheiligd iemand kan zeggen dat hij niet alleen de zonde laat, maar er ook van walgt. Zoals in de natuur de wijnstok niet kan samengroeien met de laurier, zo is er ook in een geheiligde ziel een heilige afkeer van de zonde; afkeer op zich blijft onverzoenlijk. Omdat iemand een afkeer heeft van de zonde, moet hij ze wel bestrijden en de ondergang er van zoeken.
4. Een vierde kenteken is het geestelijk betrachten van de plichten, met het hart, uit een beginsel van liefde. De geheiligde ziel bidt omdat hij het bidden liefheeft en noemt de sabbat een verlustiging, Jesaja 58:13. Iemand kan gaven hebben die men bewondert; hij moge spreken als een engel die uit de hemel gevallen is en toch kan hij vleselijk zijn in geestelijke zaken. Zijn werkzaamheden kunnen voortkomen uit een onvernieuwd beginsel en worden niet gedragen op de vleugelen van liefde tot de plichten. Een geheiligde ziel dient God in de Geest, 1 Petrus 2:5. God beoordeelt onze plichten niet naar hun lengte, maar naar de liefde waaruit ze voortkomen.
5. Een vijfde kenmerk is een welgeordend leven. "Zo wordt ook gijzelven heilig in al uw wandel", 1 Petrus 1:15. Waar het hart geheiligd is, zal het leven dat ook zijn. Aan de tempel was zowel van buiten als van binnen goud. Zoals er op een muntstuk binnen de cirkel het beeld van de koning staat en zijn opschrift op de buitenrand, zo is het ook in de heiligmaking: er is niet alleen het beeld Gods in het hart, maar het voorschrift van Zijn heiligheid is op het leven geschreven. Sommigen zeggen dat ze een goed hart hebben, maar hun leven deugt niet. "Er is een geslacht dat rein in zijn ogen is, en van zijn drek niet gewassen is", Spreuken 30:12. Als het water in de emmer vuil is, kan het in de bron niet helder zijn. "Des konings dochter is geheel verheerlijkt inwendig", Psalm 45:14. Daar is de

heiligheid van het hart. "Haar kleding is van gouden borduursel." Daar is de heiligheid van het leven. Genade is het schoonst als haar licht zodanig schijnt, dat anderen het kunnen zien. Dat maakt de godsdienst tot een sieraad en wint anderen voor het geloof.

6. Een zesde kenteken is standvastig te zijn in zijn voornemen. Hij is vast besloten nooit afstand te doen van zijn heiligheid. Laat anderen er smadelijk over spreken, hij bemint het des te meer. Laat men water op dit vuur sprengen, het zal des te meer opvlammen. Zo iemand zegt, evenals David, toen Michal hem berispte over het dansen voor de ark: "Ook zal ik mij nog geringer houden dan alzo", 2 Samuël 6:22. Anderen mogen hem vervolgen om zijn heiligheid, hij zegt echter met Paulus: "Maar ik acht op geen ding", Handelingen 20:24. ("Geen van deze dingen brengen mij in beroering", Eng. vert.) Hij verkiest heiligheid boven veiligheid en wil liever zijn consciëntie rein houden dan zijn huid heel. Hij zegt met Job: "Aan mijn gerechtigheid zal ik vasthouden en zal ze niet laten varen", Job 27:6. Hij wil liever afstand doen van zijn leven dan van zijn goede consciëntie.

Eerste gebruik.
Het voornaamste wat een christen behoort na te jagen is heiligmaking. Dit is "het enige nodige." De heiligmaking is ons zuiverste voorkomen, zij maakt ons als de hemel die met de sterren bezaaid is. Zij is onze adeldom. Daardoor zijn wij uit God geboren en der Goddelijke natuur deelachtig geworden. Zij is onze rijkdom, en wordt daarom vergeleken met parelsnoeren en een keten van goud, Hooglied 1:10. Zij is ons beste getuigschrift voor de hemel. Welk bewijs kunnen wij anders tonen? Hebben wij kennis? Dat heeft de duivel ook. Hebben wij een belijdenis van godsdienst? De satan verschijnt ook dikwijls in Samuëls mantel en verandert zich in een engel des lichts. Ons getuigschrift voor de hemel is de heiligmaking. De heiligmaking is de eerste vrucht des Geestes; de enige munt die in de toekomende wereld gangbaar zal zijn. Heiligmaking is een blijk van de liefde Gods.
Wij kunnen Gods liefde niet opmaken uit het feit dat Hij ons gezondheid, rijkdom of voorspoed geeft, maar uit het feit dat Hij het beeld van Zijn heiligheid op ons tekent met het penseel van de Heilige Geest! O, wat zijn degenen die het beginsel van heiligheid missen er ellendig aan toe! Die zijn geestelijk dood, Efeze 2:1. Hoewel ze ademhalen, leven ze toch niet. Het overgrote deel van de wereld blijft ongeheiligd. "De wereld ligt in het boze", 1 Johannes 5:19. Dat betekent: het merendeel van de wereld. Velen noemen zich christenen maar wissen het woord heilige uit. Ja, wat nog erger is, sommigen verheffen zich tot zo'n hoogte van goddeloosheid, dat ze een afkeer hebben van heiligheid en daarmee spotten. Zij haten heiligheid. Het is erg als men het mist, maar nog erger als men er een afkeer van heeft. Men neemt een gedaante van godsdienst aan, maar de kracht ervan haat men. De gier heeft een hekel aan een aangename geur, en zo hebben de goddelozen een afkeer van de reuk der heiligheid. Men zegt spottend: "Dat zijn van die fijnen." Als men spot met heiligheid, verraadt dit een hoge mate van goddeloosheid en is men gebrandmerkt als een verworpene. De spottende Ismaël werd uit Abrahams gezin verworpen, Genesis 21:9, en degenen die met de heiligheid spotten zullen buiten de hemel gesloten worden.

Tweede gebruik.
Jaag bovenal de heiligmaking na. Zoek de genade meer dan goud. "Bewaar ze, want zij is uw leven", Spreuken 4:13.

Wat zijn de voornaamste beweegredenen tot heiligmaking?

(1) Het is de wil van God dat wij heilig zullen zijn, zoals de tekstwoorden luiden: "Dit is de wil van God, uw heiligmaking." Zoals Gods Woord de regel moet zijn, zo moet Zijn wil de beweegredenen van onze daden zijn. Dit is de wil van God, onze heiligmaking. Het is wellicht niet de wil van God dat wij rijk zouden worden, maar het is wel Zijn wil dat wij heilig zijn. Gods wil is voor ons het bevel.

(2) Jezus Christus is ook gestorven voor de heiligmaking van Zijn volk. Christus heeft Zijn bloed gestort om onze onreinheid af te wassen. Het kruis was zowel een altaar als een wasvat. "Die Zichzelven voor ons gegeven heeft, opdat Hij ons zou verlossen van alle ongerechtigheid", Titus 2:14. Als wij zalig zouden kunnen worden zonder heiligheid, zou Christus niet hebben behoeven te sterven. Christus is niet alleen gestorven om ons te redden van de toekomende toorn, maar ook om ons te verlossen van de zonde.

(3) Heiligmaking doet ons op God gelijken. Het was de zonde van Adam dat hij God begeerde gelijk te worden in alwetendheid, maar wij moeten trachten Hem gelijk te worden in heiligheid. De spiegel waarin men een gezicht kan zien is helder; het hart waarin wij iets van God kunnen zien, is heilig. In een onheilig persoon kan men van God niets zien, maar men kan er het beeld van de duivel in zien. Het oog van de duivel is één en al nijd, zijn gespleten hoef is huichelarij, maar men kan in hem niets zien van het beeld Gods.

(4) Heiligmaking is iets waarin God een groot behagen heeft. Gods liefde wordt niet opgewekt door uitwendige versieringen of hoge afkomst of wereldse pracht, maar wel door een hart dat versierd is met heiligheid. Christus heeft Zich nooit over iets zó verwonderd als over de schoonheid van heiligheid: Hij dacht slechts gering over de heerlijke gebouwen van de tempel, maar verwonderde Zich over het geloof van een vrouw en zei: "O vrouw, groot is uw geloof." Liefde grondt zich op gelijkenis. Zoals een koning zich verlustigt als hij zijn beeltenis ziet op een muntstuk, zo laat God Zijn liefde uit waar Hij Zijn gelijkenis ziet. Er bestaan twee hemels waarin de Heere woont, en het geheiligde hart is er één van.

(5) Heiligmaking is het enige dat iemand van de goddelozen onderscheidt. Gods kinderen alleen hebben dit zegel op hen. "Evenwel het vaste fundament Gods staat, hebbende dit zegel: De Heere kent degenen, die Zijne zijn"; en: "Een iegelijk die den Naam van Christus noemt, sta af van ongerechtigheid", 2 Timótheüs 2:19. De kinderen Gods zijn verzegeld met een dubbel zegel: een zegel van verkiezing, "De Heere kent degenen, die Zijne zijn" en een zegel van heiligheid, "Een iegelijk die de Naam van Christus noemt, sta af van ongerechtigheid". Dit is de naam waarmee Gods kinderen bekend staan: "Uw heilig volk", Jesaja 63:18. ("Het volk van Uw heiligheid", Eng. vert.) Zoals een deugdzame vrouw zich onderscheidt van een hoer door kuisheid, zo onderscheiden Gods kinderen zich van anderen door heiligheid. "Doch gij hebt de zalving van den Heilige", 1 Johannes 2:20.

(6) Het is evenzeer een grote schande de naam van christen te dragen en toch heiligheid te missen, als de naam te hebben rentmeester te zijn en onbetrouwbaar te zijn of de naam te hebben maagd te zijn en kuisheid te missen. Men stelt de godsdienst bloot aan smaad, als men in de naam van Christus gedoopt is en toch onheilig leeft, en als men ogen vol tranen heeft op de sabbat en in de week ogen vol overspel, 2 Petrus 2:14. Als men zó vroom is aan de tafel des Heeren alsof men behoorde tot degenen die ten hemel gaan en een week later zo goddeloos alsof men uit de hel kwam. De naam te hebben dat men christen is, terwijl men onheilig leeft, is een schandvlek werpen op de godsdienst en maakt, dat er kwaad gesproken wordt over de wegen des Heeren.

(7) De heiligmaking maakt pasklaar voor de hemel: "Die ons geroepen heeft tot heerlijkheid en deugd", 2 Petrus 1:3. Heerlijkheid is de troon en heiligmaking is de trap waarlangs wij opklimmen tot de troon. Zoals men eerst het vat schoonmaakt en daarna de wijn er in giet, zo reinigt God ons eerst door de heiligmaking om daarna de wijn der heerlijkheid er in te gieten. Sálomo werd eerst met olie gezalfd en daarna werd hij koning, 1 Koningen 1:39. Eerst zalft God ons met de heilige olie van Zijn Geest en daarna zet Hij de kroon der gelukzaligheid op ons hoofd. Reinheid van hart en het zien van God zijn aan elkaar verbonden, Matthéüs 5:8.

Hoe kan heiligmaking verkregen worden?

(1) Wees vertrouwd met Gods Woord. "Heilig ze in Uw waarheid", Johannes 17:17. Het woord is zowel de spiegel om ons de vlekken van onze ziel te laten zien, als het wasvat om ze af te wassen. Het woord heeft een vernieuwende kracht in zich; het verlicht het gemoed en heiligt het hart.

(2) Heb geloof in Christus' bloed. "Gereinigd hebbende hun harten door het geloof", Handelingen 15:9. De vrouw in het Evangelie die de zoom van Christus' kleed aanraakte werd genezen. Eén aanraking door het geloof reinigt. Niets kan groter kracht op het hart uitoefenen om het te heiligen dan het geloof. Als ik mag geloven dat Christus en Zijn verdiensten de mijne zijn, hoe kan ik dan nog tegen Hem zondigen? Het rechtvaardigend geloof doet in geestelijk opzicht datgene, wat het wondergeloof doet: het verzet bergen, bergen van hoogmoed, zinnelijke lust, nijd. Geloof en de liefde tot zonde zijn onbestaanbaar met elkaar.

(3) Zucht om de Geest. Het wordt genoemd "de heiligmaking des Geestes", 2 Thessalonicenzen 2:13. De Geest heiligt het hart, zoals het weerlicht de lucht zuivert en vuur metalen reinigt. Als de Geest aan het werk is, brengt Hij overal Zijn eigen gelijkenis tot stand. De Geest drukt het stempel van Zijn eigen heiligheid op het hart, zoals het zegel zijn kopie op het was afdrukt. De Geest van God vervult de mens met een geur van heiligheid en maakt zijn hart tot een kaart des hemels.

(4) Zoek omgang met geheiligde personen. Die kunnen door hun raad, gebeden en heilig voorbeeld een middel zijn om u heilig te maken. Zoals de gemeenschap der heiligen in onze belijdenis staat, zo behoort die ook in onze omgang met elkaar te zijn. "Die met de wijzen omgaat, zal wijs worden", Spreuken 13:20. Omgang met elkaar brengt met zich mee, dat wij op elkaar gaan gelijken.

(5) Bid om heiligmaking. Job werpt een vraag op: "Wie zal een reine geven uit den onreine?", Job 14:4. Alleen God kan dat. Uit een onheilig hart kan Hij genade doen voortvloeien. O, maak Davids gebed het uwe: "Schep mij een rein hart, o God", Psalm 51:12. Leg uw hart de Heere voor en zeg: "Heere, mijn onheilig hart bezoedelt alles waar mee het in aanraking komt. Het is niet betamelijk dat ik met zo'n hart blijf leven, want ik kan U zo niet eren. Ik kan ook niet met zo'n hart sterven, want dan kan ik U niet zien. O, schep in mij een nieuw hart! Heere, heilig mijn hart en maak het tot Uw tempel, dan zal daar Uw lof voor eeuwig gezongen worden."

Derde gebruik.

Heeft God een reine uit een onreine voortgebracht, heeft Hij u geheiligd? Draag dit juweel van de heiligmaking met dankbaarheid. "Dankende den Vader, Die ons bekwaam gemaakt heeft om deel te hebben in de erve der heiligen in het licht", Kolossenzen 1:12. Christen, gij hebt uzelf wel kunnen bevuilen, maar niet uzelf kunnen heiligen. Dat heeft God gedaan. Hij heeft niet slechts de zonde beteugeld,

maar Hij heeft uw natuur veranderd en u gemaakt tot een koningsdochter, die geheel verheerlijkt is inwendig. Hij heeft u de borstplaat der heiligheid aangedaan, die wel beschoten wordt, maar waar men nooit doorheen kan schieten.
Zijn er hier die geheiligd zijn? God heeft dan meer voor u gedaan dan voor miljoenen die wel verlicht kunnen zijn, maar niet geheiligd. Hij heeft meer voor u gedaan wanneer dan Hij u tot koningszonen zou hebben gemaakt en u op de hoogten der aarde zou hebben doen rijden. Zijt gij geheiligd? Dan is de hemel in u begonnen, want de gelukzaligheid is niets anders dan het wezen van heiligheid. O, wat moest u de Heere dankbaar zijn. Doe dan net als die blinde in het Evangelie, nadat hij het gezicht van zijn ogen weer had ontvangen: hij volgde Christus, God verheerlijkende, Lukas 18:43. Laat de hemel weergalmen van de lof des Heeren.

F. DE VERZEKERING

36 Vraag. Welke zijn de weldaden, die in dit leven de Rechtvaardigmaking, Aanneming en Heiligmaking vergezelschappen of daaruit voortvloeien?
Antwoord. De weldaden, welke in dit leven de Rechtvaardigmaking, Aanneming en Heiligmaking eergezelschappen of daaruit voortvloeien, zijn: verzekering van Gods liefde, vrede der consciëntie Rom. 5:1, 2, 5, blijdschap door de Heilige Geest, Rom. 14:17, wasdom der genade, Spr. 4:18, en volharding daarin tot het einde toe, 1 Joh. 5:13; 1 Petrus 1:5.

De eerste weldaad die uit de heiligmaking voortvloeit is verzekering van Gods liefde. "Benaarstig u om uw roeping en verkiezing vast te maken", 2 Petrus 1:10. Heiligmaking is het zaad, verzekering is de bloem die eruit groeit: de verzekering is een gevolg van de heiligmaking. De heiligen van ouds hebben die bezeten. "Hieraan kennen wij, dat wij Hem gekend hebben", 1 Johannes 2:3. "Ik weet, Wien ik geloofd heb", 2 Timótheüs 1:12. Hier hebt u de wederkerende daad van het geloof. "Christus heeft mij liefgehad", Galaten 2:20. Hier bloeit het geloof op tot verzekering. Toen Oecolampadius ziek was, wees hij naar zijn hart en zei: (Hic sat lucis) "Hier heb ik licht genoeg", waarmee hij troost en zekerheid bedoelde.

Hebben alle personen die geheiligd zijn zekerheid?
Zij hebben er wel recht op en ik ben geneigd te geloven, dat zij allen het in zekere mate zullen hebben vóór zij de laatste adem uitblazen, hoewel hun troost zo zwak kan zijn en hun levensgeesten zo flauw, dat zij niet kunnen uitdrukken wat zij voelen. Maar ik durf niet met
stelligheid te beweren dat zij allen verzekering hebben in het eerste ogenblik van hun heiligmaking. Een brief kan geschreven zijn, zonder dat hij verzegeld is. Zo kan er genade in het hart afgedrukt zijn, terwijl de Geest er niet het zegel der verzekering op gezet heeft.
God is vrij in Zijn handelingen en Hij kan verzekering geven of nog onthouden, naar het Hem behaagt. Waar het werk van de heiligmaking des Geestes is, kan Hij het verzegelend werk onthouden, deels om de ziel nederig te houden, deels om ons te straffen voor onze slordige wandel - bijvoorbeeld als wij onze wacht in het geestelijke verwaarlozen, nalatig worden in de plichten, in duisternis wandelen, de genadegaven van de Geest uitblussen en als God ons de vertroostingen onthoudt - deels om het onderscheid te doen zien tussen aarde en hemel. Dit zeg ik met temeer aandrang om de harten van Gods kinderen, die neergebogen zijn omdat ze geen zekerheid hebben, te bemoedigen. Het water des Geestes kan in de heiligmaking op u uitgestort zijn, terwijl u toch niet de vreugdeolie der verzekering ontvangt.
Er kan toevluchtnemend geloof zijn maar geen verzekerend geloof. Er kan leven in de wortel zijn, terwijl er geen vrucht aan de takken te zien is. Zo kan er geloof in het hart zijn, terwijl de vrucht van verzekering er niet is.

Wat is verzekering?
Antwoord. Die bestaat niet in een luide, hoorbare stem en wordt ons ook niet meegedeeld met behulp van een engel of van een openbaring. Verzekering bestaat in een praktische sluitrede, waarbij het Woord van God de hoofdstelling geeft, de consciëntie de mindere en de Geest Gods het besluit maakt. Het Woord zegt: "Wie God vreest en Hem liefheeft is van God geliefd". Dat is de eerste stelling. Dan maakt

de consciëntie de mindere: "Maar ik vrees God en heb Hem lief". Vervolgens maakt de Geest het besluit op: "Dus zijt gij van God geliefd." Dit is, wat de apostel noemt: "De Geest getuigt met onzen geest, dat wij kinderen Gods zijn", Romeinen 8:16.

Heeft een geheiligde ziel een zodanige zekerheid dat alle twijfel uitgesloten is?
Antwoord. Hij heeft een zodanige verzekering die zijn hart bewaart voor zinken. Hij heeft een zodanig onderpand van de Geest dat hij voor geen geld van de wereld er afstand van zou willen doen; maar zijn verzekering, hoewel ze erg stellig is, is niet volmaakt. Soms is er wel een wankeling, maar hij is toch veilig temidden van vrees en twijfel; zoals een schip veilig aan een anker ligt, al wordt het door de wind heen en weer geslingerd.
Als een christen geen twijfels zou hebben, zou er in hem helemaal geen ongeloof zijn. Als hij geen twijfels had, zou er geen onderscheid zijn tussen strijdende genade en overwinnende genade. Heeft David zo nu en dan niet zijn eb en vloed gehad? Evenals de zeeman, die soms uitroept: "Ik zie een ster" en vervolgens roept, dat de ster weer uit het zicht verdwenen is. Soms horen wij David zeggen: "Want Uw goedertierenheid is voor mijn ogen", Psalm 26:3 en op een andere keer is hij ten einde raad: "HEERE, waar zijn Uw vorige goedertierenheden?", Psalm 89:50.
Er kan een donkerheid komen over de verzekering van een christen, om hem naar de hemel te doen verlangen, waar niet de minste twijfel meer zal zijn; waar de banier van Gods liefde altijd over de ziel zal uitgespreid zijn; waar het licht van Gods Aangezicht zonder wolken gezien zal worden en waar deze Zon nooit ondergaat; en waar de heiligen een ononderbroken verzekering zullen hebben en eeuwig bij de Heere zullen zijn.

Wat zijn de verschillen tussen ware verzekering en aanmatiging?
1. Zij verschillen in de wijze waarop ze gewerkt worden. Goddelijke verzekering vloeit voort uit verootmoediging wegens de zonde; ik heb het niet over de mate van vernedering, maar over de waarheid ervan. In Palermo groeit riet waarin een honingzoet sap zit; een ziel die over de zonde vernederd is, is het gekrookte riet, waarin deze zoete verzekering groeit. Gods Geest is een Geest der dienstbaarheid, vóór dat Hij een Geest der aanneming tot kinderen is, maar aanmatiging verheft zich zonder enig vernederend woord van de Geest. "Hoe hebt gij het wildbraad zo gauw gevonden?" De ploegschaar gaat door de grond eer het zaad wordt gezaaid. Het hart moet omgeploegd worden door vernedering en berouw, voor God het zaad van verzekering daarin zaait.

2. Wie een ware verzekering heeft zal zich hoeden voor datgene dat zijn zekerheid zal verzwakken en verdonkeren; hij is bevreesd voor de verboden vrucht. Hij weet dat hij, Hoewel hij zijn ziel niet kan verliezen door te zondigen, wel zijn verzekering kan verzondigen. Maar wie het dwaze vuur van de aanmatiging heeft, is niet bang zijn klederen te bevlekken, hij is onverschrokken ten opzichte van de zonde. "Zult gij niet van nu af tot Mij roepen: Mijn Vader? .... Zie, gij spreekt en doet die boosheden, en neemt de overhand", Jeremia 3:4, 5. Bileam zei: "Mijn God" en hij was toch een tovenaar. Het is een teken dat iemand geen geld bij zich heeft, als hij niet terugdeinst om alle uren in de nacht te reizen. Als iemand de werken der duisternis niet vreest, is dat een teken dat hij niet de parel van verzekering bezit.

3. Ware verzekering rust op een schriftuurlijke grondslag. Het Woord zegt: "De werking der gerechtigheid zal zijn gerustheid en zekerheid tot in eeuwigheid", Jesaja

32:17. De zekerheid van een christen is gegrond in de Schrift. God heeft het zaad der gerechtigheid in zijn ziel gezaaid en dit zaad heeft de oogst der verzekering opgebracht. Aanmatiging is echter namaak; zij kan niet de Schrift als grond tonen. Zij is als een testament zonder zegel en getuigen, wat bij de wet van nul en gener waarde is. Aanmatiging mist zowel het getuigenis van het Woord als het zegel van de Geest.

4. De verzekering die uit de heiligmaking voortvloeit, houdt het hart steeds in een ootmoedige gestalte. "Heere", zegt de ziel, "wie ben ik, dat in het voorbijgaan van zovelen, de gouden stralen van Uw liefde op mij zijn gevallen?" Paulus was verzekerd. Was hij hoogmoedig op deze parel? Neen. "Mij, den allerminste van al de heiligen", Efeze 3:8. Hoe meer liefde een christen van de Heere ontvangt, hoe sneer lij zichzelf ziet als een schuldenaar van vrije genade. Het gevoel van zijn schuld houdt zijn hart nederig, maar aanmatiging is een broedsel van hoogmoed. Wie zich iets aanmatigt, ziet met minachting op anderen; hij acht zich beter dan anderen. "O God, ik dank U, dat ik niet ben gelijk de andere mensen, ... of gelijk deze tollenaar", Lukas 18:11. Veren vliegen omhoog, maar goud gaat naar beneden. Zo gaat het hart van degene die deze gouden zekerheid heeft in ootmoedigheid omlaag.

Wat kan ons aansporen om deze zekerheid te zoeken?
Antwoord. We dienen te overwegen hoe zoet dit is en welke edele en uitnemende vruchten deze zekerheid voortbrengt.
1. Hoe zoet zij is. Dit is het manna in de gouden kruik. De witte keursteen, de wijn uit het paradijs, die het hart vrolijk maakt. Wat is de glimlach des Heeren troostrijk! De zon verkwikt meer als hij volop schijnt dan wanneer hij achter een wolk schuilgaat. De verzekering is een voorgerecht en een voorsmaak van de heerlijkheid. Zij plaatst iemand voortijdig in de hemel. Niemand kan weten hoe heerlijk en verrukkelijk zij is, dan alleen wie het heeft ondervonden. Zoals niemand kan weten hoe zoet honing is, behalve wie het heeft geproefd.

2. De edele en uitnemende vruchten die zij voortbrengt.
(1) Verzekering zal ons God doen liefhebben en Hem doen loven. Liefde is de ziel van de godsdienst, het vet van de offerande en wie kan God zo liefhebben als hij die verzekering heeft? De zon die zijn stralen op een brandglas weerkaatst, zorgt er voor dat wat achter dit glas is, verbrandt. Zo doet de verzekering, die de weerkaatsing is van de liefde Gods in de ziel haar branden van liefde tot God. Paulus was verzekerd van de liefde Gods tot hem - "Die mij heeft liefgehad" - en hoe was zijn hart ontvlamd in liefde! Hij achtte en bewonderde niets dan Christus, Filippenzen 3:8. Zoals Christus aan het kruis gehecht was, was Hij ook gehecht aan Paulus' hart. Lof is de huur die wij betalen voor de kroon des hemels. Wie anders dan hij die verzekerd is van zijn rechtvaardiging kan God loven en Hem de eer geven van hetgeen Hij voor hem gedaan heeft? Kan iemand die een flauwte heeft of een beroerte God danken dat hij nog in leven is? Kan een christen die heen en weer geslingerd wordt door vrees betreffende zijn geestelijke staat, God danken dat hij uitverkoren en gerechtvaardigd is? Nee! "De levende, de levende, die zal U loven", Jesaja 38:19. Degenen die verlevendigd zijn door de zekerheid van hun staat zijn de bekwaamste personen om Gods lof uit te bazuinen.

(2) Verzekering zal zoetigheid doen druppen in al onze genietingen als schepsel. Zij zal als zoetigheid in de wijn zijn, een onderpand voor meer. Zij zal een zegen geven bij het wildbraad. Schuld maakt onze genietingen bitter. Het is alsof men

een beker gal drinkt, maar zekerheid verzoet alles en maakt het gezond. De zekerheid van Gods liefde is een zoete rijkdom en tezamen met de zekerheid van het Koninkrijk is het verrukkelijk. Een maal van groen moes met de zekerheid van Gods liefde is een koninklijke kost.

(3) Verzekering maakt ons ijverig en levendig in de dienst van God. Het zal het gebed opwekken en de gehoorzaamheid aanvuren. Zoals ijver verzekering verwekt, zo verwekt verzekering weer ijver. Verzekering brengt geen zelfverzekerdheid in de ziel tot stand, zoals Rome zegt, maar het brengt werkzaamheid voort. Twijfel maakt ons in de dienst des Heeren moedeloos, maar de zekerheid van Zijn gunst brengt blijdschap voort. "De blijdschap des HEEREN, is onze sterkte", Nehemia 8:11. Zekerheid doet ons opstijgen naar de hemel als arenden, in heilige werkzaamheden. Het is als de geest in de raderen bij Ezechiël, die bracht ze in beweging en hief ze op. Geloof doet ons wandelen, maar zekerheid doet ons snel lopen: wij denken dan dat wij nooit genoeg voor de Heere doen. Zekerheid is als de vleugels van een vogel, als de gewichten van een klok, om de raderen van gehoorzaamheid in beweging te brengen.

(4) Zekerheid zal een gouden schild zijn om de verzoeking af te slaan en de overwinning erover te behalen. Er zijn twee soorten verzoekingen die de satan erop nahoudt.
a. Hij verzoekt ons tot zonde; maar als wij de zekerheid van onze rechtvaardiging hebben, zal dit deze verzoeking doen wegvlieden. "Wat, satan, zal ik zondigen tegen Hem Die mij liefgehad heeft en mij in Zijn bloed gewassen heeft? Zal ik tot dwaasheid wederkeren nadat God van vrede tot mij gesproken heeft? Zal ik mijn zekerheid doen wankelen, mijn consciëntie wonden en mijn Trooster bedroeven? Ga weg satan, verzoek me niet meer."
b. Satan zal proberen ons aandeel aan God in twijfel te trekken, door te zeggen dat wij huichelaars zijn en dat God ons niet liefheeft. Welnu, er is geen beter schild tegen deze verzoeking dan zekerheid. "Weet satan! ik heb een waar werk der genade in mijn hart en het zegel des Geestes om dat te bevestigen en vertelt gij mij dat God mij niet liefheeft? Welnu, ik weet dat gij een bedrieger zijt, die rondgaat om te bestrijden wat ik duidelijk gevoel." Als het geloof de duivel weerstaat, zal de zekerheid hem op de vlucht jagen.

(5) Zekerheid zal ons tevreden doen zijn, al hebben wij maar weinig in de wereld. Wie genoeg heeft, is tevreden. Wie in het zonlicht wandelt, is tevreden, al heeft hij geen zaklantaarn. Iemand die de verzekering heeft, heeft genoeg: "In één Zaligmaker schitteren alle juwelen ter zaligheid." Hij bezit de rijkdom van Christus' verdiensten, een onderpand van Zijn liefde, de eersteling van Zijn heerlijkheid. Hij is vervuld met de volheid Gods; dit is genoeg en als men genoeg heeft, is men tevreden. "De HEERE is het Deel mijner erve, ... De snoeren zijn mij in lieflijke plaatsten gevallen; ja, een schone erfenis is mij geworden", Psalm 16:5, 6. Zekerheid zal het hart in rust wiegen. De oorzaak van ontevredenheid is, óf omdat men geen aandeel aan God heeft, óf omdat men zijn aandeel niet weet. Paulus zegt: "Ik weet, Wien ik geloofd heb", 2 Timótheüs 1:12. Dit is de zekerheid van zijn aandeel. En: "Als droevig zijnde, doch altijd blijde", enz, 2 Korinthe 6:10. Dit is zijn tevredenheid. Tracht zekerheid te krijgen en u bent die steeds terugkerende lijst van murmurerende kwijt; u zult dan niet meer ontevreden zijn. Wie deze zekerheid heeft, kan niets kwaads overkomen: God is zijn Deel. Heeft

hij een vriend verloren? Zijn Vader leeft! Heeft hij zijn enig kind verloren? God heeft hem Zijn enige Zoon gegeven. Heeft hij brood gebrek? God heeft hem het fijnste graan gegeven, het Brood des Levens. Is zijn troost weg? Hij heeft de Trooster. Komt hij in stormen op zee? Hij weet waar hij moet havenen: God is zijn Deel en de hemel is zijn haven. Deze verzekering geeft een zoete tevredenheid in elke omstandigheid.

(6) Zekerheid zal moed verschaffen in lijden, een christen zal daardoor moeite met geduld en opgewektheid kunnen dragen. Met geduld, zeg ik. "Gij hebt lijdzaamheid van node", Hebreeën 10:36. Er zijn spijzen die moeilijk te verteren zijn, slechts een goede maag zal die kunnen verdragen. Zo is verdrukking een spijze die moeilijk te verteren is, maar lijdzaamheid zal die, net als een goede maag, kunnen verteren. En waar komt lijdzaamheid anders vandaan dan van verzekering? "De verdrukking werkt lijdzaamheid, omdat de liefde Gods in onze harten is uitgestort", gepaard met blijdschap, Romeinen 5:3, 5. Zekerheid is als de lantaarn op het dek voor de zeeman: hij geeft licht in een donkere nacht. Zekerheid verschaft het licht van troost in verdrukking. "Gij hebt de roving uwer goederen met blijdschap aangenomen, wetende dat gij hebt in uzelven een beter en blijvend goed in de hemelen", Hebreeën 10:34. Wie zekerheid heeft, kan roemen in de verdrukking. Hij kan druiven van doornen plukken en honing uit het kadaver van een leeuw halen. Latimer zei: "Als ik eenzaam ben en een vaste verzekering van de staat van mijn ziel heb en weet dat God mijn God is, dan kan ik lachen in alle moeite en dan kan niets mij ontmoedigen."

(7) Zekerheid zal een ontroerde consciëntie stillen. Wie een ontroerde consciëntie vol ergernis heeft, draagt een hel in zich om. "Ach, wat een adderengebroed hierbinnen." Maar zekerheid geneest deze zielspijn en brengt de woedende consciëntie tot bedaren. De consciëntie die tevoren in een slang veranderd was, is nu als een bij die honing in de mond heeft: zij spreekt van vrede. Als God met ons bevredigd is, is er vrede in de consciëntie. Als de lucht kalm is en er waaien geen winden, is de zee ook rustig en kalm. Zo ook, als er in Gods hart geen grimmigheid is, als de wervelwind van Zijn toorn niet waait, dan is de consciëntie rustig en kalm.

(8) Zekerheid zal ons sterken tegen de vrees voor de dood. Wie ze mist, kan niet getroost sterven. Die zijn uit hun evenwicht, zij verkeren in een twijfelachtige onzekerheid over de vraag, wat er van hen zal worden na hun dood. Maar wie zekerheid heeft, kan gelukkig en met blijdschap uit de wereld vertrekken; hij weet immers dat hij uit de dood overgegaan is tot het leven; hij wordt met volle zeilen ten hemel gevoerd. Al kan hij de dood niet tegenhouden, hij overwint hem.

Wat zullen diegenen doen die geen zekerheid hebben?
Laat hen trachten genade te vinden. Als de zon geen licht geeft aan de aarde, kan hij toch zijn invloed doen gelden; zo ook, als God het licht van Zijn Aangezicht inhoudt, kan Hij toch de invloed van Zijn genade verlenen.

Hoe kunnen wij weten, of wij het ware werk der genade bezitten en recht hebben op verzekering?
A. Als wij twee vragen kunnen beantwoorden:

(1) Hebben wij hoogachting voor Jezus Christus? "U dan, die gelooft, is Hij dierbaar", 1 Petrus 2:7. Christus bestaat geheel uit schoonheid en heerlijkheid; onze lofprijzing blijft ver beneden Zijn waardigheid en is alsof wij linnen over een kleed van goud uitspreiden. Hoe kostelijk is Zijn bloed en voorbede! De ene geeft vrede aan onze consciëntie en de andere maakt onze gebeden welriekend. Kunnen wij zeggen dat wij gedachten vol liefde tot Christus hebben? Schatten wij Hem als onze Parel van grote waarde, als onze heldere Morgenster? Achten wij al onze aardse genietingen maar als drek in vergelijking met Christus?, Filippenzen 3:8. Verkiezen wij liever de geringste zaken van Christus dan de beste dingen van de wereld; de versmaadheden van Christus liever dan de omhelzingen van de wereld?, Hebreeën 11:26.

(2) Hebben wij de inwoning van de Geest? "De Heilige Geest, Die in ons woont", 2 Timótheüs 1:14.

Hoe kunnen wij weten dat wij de inwoning des Geestes bezitten?

Antwoord. Niet omdat soms goede bewegingen in ons opgewekt worden door de Geest, want Hij kan in ons werken maar niet in ons wonen. Maar door de heiligende kracht van de Geest in ons hart wordt door die Geest een Goddelijke natuur in ons gewerkt (divinam indolem); die zet haar eigen stempel en beeltenis op de ziel, zodat haar aanzien heilig wordt. De Geest veredelt het hart en heft het boven de wereld uit. Toen Nebukadnézar zijn verstand weer terug gegeven werd, graasde hij niet langer tussen de dieren, maar keerde terug naar zijn troon en bemoeide zich weer met de zaken van zijn koninkrijk. Zo ook wanneer de Geest van God in iemand woont, voert Hij diens hart boven de zichtbare sferen uit. Hij doet hem hemelse zaken najagen, en dorsten naar Christus en de heerlijkheid. Als wij dit bij ons kunnen vinden, hebben wij genade en hebben derhalve recht op zekerheid.

B. Indien u zekerheid ontbreekt, wacht er op. Als de cijfers op de plaat van een zonnewijzer gegraveerd zijn, moeten wij een tijdje wachten tot de zon schijnt. Zo ook, als er genade in het hart is afgedrukt, moeten wij slechts een tijdje wachten tot wij de zonneschijn van verzekering krijgen. "Wie gelooft, die zal niet haasten", Jesaja 28:16. Zo iemand zal Gods tijd afwachten. Zeg niet, dat God u verlaten heeft en dat Hij nooit meer het licht van Zijn Aangezicht zal doen opgaan, maar zeg liever met de Kerk: "Ik zal den HEERE verbeiden, Die Zijn aangezicht verbergt voor het huis van Jakob", Jesaja 8:17.

(1) Heeft God op uw bekering gewacht en wilt gij niet wachten op Zijn vertroosting? Hoe lang heeft Hij u gelokt door Zijn Geest? Hij heeft gewacht tot Zijn hoofd vervuld was met dauw; Hij heeft geroepen: "Zult gij niet rein worden? Hoe lang nog na dezen?", Jeremia 13:27. O christen, heeft God gewacht op uw liefde en kunt gij niet op de Zijne wachten?

(2) Verzekering is zo zoet en kostbaar, dat het waard is daarop te wachten, want de prijs ervan is meer dan die van de robijnen. Zij kan niet geschat worden tegen het goud van Ofir. Verzekering van Gods liefde is een onderpand van de verkiezing. Het is een engelenfeestmaal: wat hebben die anders voor blijdschap? Evenals Micha zei: "Wat heb ik nu meer?", Richteren 18:24, zo kan gevraagd worden, als God de ziel verzekert van Zijn eeuwig voornemen van liefde: Wat heeft Hij meer te geven? Wie door God gekust wordt, wordt ook gekroond. Verzekering is de eersteling van het Paradijs. Eén glimlach van Gods aangezicht, één blik van Zijn oog, één kruimel van het verborgen manna is zo zoet en heerlijk, dat het waard is er op te wachten.

(3) God heeft een belofte gegeven dat wij niet tevergeefs zouden wachten! "Zij zullen niet beschaamd worden die Mij verwachten", Jesaja 49:23. Misschien bewaart de Heere deze hartsterking der zekerheid voor een tijd dat men haast bezwijkt. Hij houdt soms de beste wijn tot het laatst. Verzekering zal bewaard worden als een bestanddeel om de bittere doodskelk te verzoeten.

Hoe kunnen zielen die in verlating verkeren getroost worden, als zij neergebogen zijn wegens gebrek aan verzekering?

(1) Gebrek aan verzekering zal de goede uitkomst van de gebeden van de gelovigen niet verhinderen. Als men in de zonde leeft is dat een slagboom voor onze gebeden; maar gebrek aan zekerheid is geen verhindering voor het gebed. Wij mogen steeds tot God gaan in een nederig, toevluchtnemend gebed. Een christen zou wellicht kunnen denken dat God hem niet wil horen, omdat hij Zijn vriendelijk Aangezicht niet ziet. Dat is echter een vergissing. "Ik zeide wel in mijn haasten: Ik ben afgesneden van voor Uw ogen; dan nog hoordet Gij de stem mijner smekingen, als ik tot U riep", Psalm 31:23. Als wij onze zuchtingen naar de hemel zenden, zal God ieder gesteun horen en hoewel Hij Zijn Aangezicht niet laat zien, zal Hij toch ons Zijn oor lenen.

(2) Het geloof kan het sterkst zijn als de zekerheid het zwakst is. De Kananese vrouw had geen zekerheid, maar wel een heerlijk geloof. "O vrouw, groot is Uw geloof", Matthéüs 15:28. Rachel was schoner van aangezicht, maar Lea was vruchtbaarder. Verzekering is schoner en lieflijker om aan te zien, maar God acht een vruchtdragend geloof beter voor ons. "Zalig zijn zij, die niet zullen gezien hebben en nochtans zullen geloofd hebben", Johannes 20:29.

(3) Als God uit het gezicht weg is, is Hij niet uit het verbond. "Mijn verbond zal hem vast blijven", Psalm 89:29. Hoewel een vrouw het gezicht van haar man vele jaren niet ziet, blijft toch de huwelijksband in stand, en hij zal naar haar terugkomen na een lange reis. De Heere moge van de ziel die verlaten is, weggegaan zijn, maar het verbond staat vast. "Het verbond Mijns vredes zal niet wankelen", Jesaja 54:10.

Maar dit verbond werd met de Joden gemaakt en komt ons niet toe.

Antwoord. Jawel, want in vers 17 staat: "Dit is de erve der knechten des HEEREN." Dit is waar voor alle knechten des HEEREN, die nu leven, zowel als die in de tijd van de Joden leefden.

Wat zullen wij doen om zekerheid te verkrijgen?

1. Bewaar uw geweten rein. Laat op de consciëntie geen onbeleden zonden liggen. God verzegelt de vergeving niet voor de schuldbelijdenis. Hij zal de wijn van de zekerheid niet in een vuil vat gieten. "Laat ons toegaan met een waarachtig hart, in volle verzekerdheid des geloofs, onze harten gereinigd zijnde van de kwade consciëntie", Hebreeën 10:22. Schuld kortwiekt de vleugels van de troost. Wie zich bewust is van verborgen zonden, kan niet tot God naderen in volle verzekerdheid. Hij kan God geen Vader noemen, maar Rechter. Houd uw geweten zo helder als uw oog, opdat er geen stof van zonde in kan vallen.
2. Als u verzekering zou willen hebben, wees dan veel in de oefening der genade. "Oefen uzelven tot Godzaligheid", 1 Timótheüs 4:7. Door handel te drijven wordt men rijk. Zo wordt men rijk in verzekering door handel te drijven in genade. "Maak uw verkiezing vast" Hoe? "Voegt bij uw geloof deugd, en bij de deugd kennis", 2 Petrus 1:5. Houd de genade gaande, levendig geloof bloeit op tot verzekering. Niemand zal een groot zeil op een kleine boot zetten, maar op een

groot schip. Zo zet God het zeil van zekerheid in een hart dat door genade verwijd is.

3. Als u verzekering wilt hebben, koester dan de Geest Gods. Toen David zekerheid wilde hebben, bad hij: "Neem Uw Heiligen Geest niet van mij", Psalm 51:13. Hij wist dat het alleen de Heilige Geest was, Die hem de stem der blijdschap kon laten horen. De Geest is de Trooster, die de verzekering verzegelt, 2 Korinthe 1:22. Daarom heb veel op met de Heilige Geest en bedroef Hem niet. Zoals Noach de ark opende om de duif te ontvangen, zo moeten wij ons hart openen om de Geest te ontvangen Die de gezegende "Duif" is Die een olijftak van zekerheid meebrengt.
4. Laten wij aan het badwater der genademiddelen liggen en het Woord en het sacrament dikwijls horen en gebruiken. "Hij voert mij in het wijnhuis, en de liefde is Zijn banier over mij", Hooglied 2:4. De gezegende genademiddelen zijn het wijnhuis, waar God de banier der verzekering ontrolt. Het sacrament is een verzegelend genademiddel. Christus maakte Zich Zijn discipelen bekend in de breking des broods. Zo maakt God Zich bekend in het Heilig Avondmaal, in de breking des broods, dat Hij onze God en ons deel wil zijn.

Hoe behoren degenen die verzekering hebben zich te gedragen?

1. Als u zekerheid hebt van uw rechtvaardiging, misbruik ze dan niet. Men misbruikt de zekerheid als men nalatiger wordt in de plichten, zoals de muzikant ophoudt met spelen als men hem geld toegeworpen heeft. Door nalatigheid of verslappen in de oefeningen van de godsdienst, bedroeven wij de Geest en dat is de weg om onze geestelijke troost te doen ophouden.

Men misbruikt de verzekering als men hooghartig wordt en minder de zonde vreest. Wat?, zal een zoon lichtzinnig en losbandig worden, omdat de vader hem een verzekering van zijn liefde geeft en hem vertelt dat hij zijn land op zijn naam zal zetten? Dit zou de aanleiding kunnen zijn dat hij de liefde van zijn vader verliest en dat de tenaamstelling ongedaan gemaakt wordt. Het was een verzwaring van Sálomo's zonde dat hij zijn hart van de HEERE afwendde, nadat Hij hem tweemaal verschenen was, 1 Koningen 11:9. Het is erg als men zondigt wanneer men nog geen verzekering heeft, maar het is erger als men zekerheid heeft.

Heeft de Heere Zijn liefde met een kus bezegeld? Heeft Hij een onderpand van de hemel in uw hand achtergelaten en zult gij op deze wijze de Heere vergelden? Zult u zondigen met het manna in uw mond? Voedt de Heere u met de zoete trossen van verzekering en zult u Hem weder vergelden met wilde druiven? Satan schept er veel behagen in als hij ons óf zonder zekerheid ziet óf als wij die misbruiken. Men misbruikt verzekering, als de pols van onze ziel sneller klopt in de zonde en langzamer in de plichten.

2. Als u zekerheid hebt ontvangen, bewonder dan Zijn verbazend grote barmhartigheid. Gij hebt verdiend dat God u gal en edik te drinken zou geven en heeft Hij er niet voor gezorgd dat de honingraat van Zijn liefde op u neerdrupt? O, val Hem te voet en aanbid Zijn goedheid. Zeg: *"Heere, wat is het dat U Zich aan mij zou openbaren en niet aan andere gelovigen? Want velen die Gij liefhebt als de appel van Uw oog, houdt Gij in twijfel en geeft hun geen verzekering van Uw liefde. Hoewel U hun een nieuwe naam hebt gegeven, toch hebt U hun niet de witte keursteen geschonken. Hoewel zij het zaad der genade bezitten, hebben zij echter niet de olie der vreugde. Hoewel zij de Heilige Geest als Heiligmaker hebben, hebben ze toch niet de Heilige Geest der vertroosting. Heere, vanwaar komt het dat Gij Uzelf aan mij*

openbaart en de gouden stralen van verzekering op mijn ziel laat schijnen?" O, aanbid God hier om. Dit zal immers het werk in de hemel zijn.

3. Laat uw harten vertederd zijn in de liefde tot God. Als God Zijn volk kastijdt, moeten zij Heere liefhebben, veel meer nog als Hij hun zekerheid geeft. "Hebt den HEERE lief, gij, al Zijn gunstgenoten", Psalm 31:24. Heeft God u niet tot aan de grenzen van Kanaän gebracht en u een tros druiven gegeven, gekroond met goedertierenheid, en de vergeving van uw zonden bevestigd met het grootzegel des hemels? Hoe kunt u dan bij zo'n vuur nog steenkoud zijn? Hoe moest u veranderd worden in serafijnen, brandend in Goddelijke liefde! Zeg met Augustinus: "Ik zou mijn eigen ziel haten als ik haar niet vol liefde tot God zag." Geef de Heere het beste en het wezenlijke van uw liefde en toon uw liefde door gewillig te zijn alles om Zijnentwil te verliezen.

4. Als u zekerheid hebt, gebruik die dan tot eer van God.
a. Door degenen die nog onbekeerd zijn aan te sporen. Vertel hun hoe zoet dit verborgen manna is. Vertel hun welk een goede Meester u dient en welke stormen u hebt meegemaakt. Vertel hun dat God u naar de mirreheuvel heeft gebracht, naar de bergen der specerijen; dat Hij u niet alleen een uitzicht op de hemel heeft gegeven, maar ook een onderpand ervan. O, tracht zondaren te bewegen met al de liefde en barmhartigheid Gods, dat zij hun namen zouden laten opschrijven in Zijn huisgezin en dat zij zich op Hem zouden werpen tot zaligheid. Vertel hun dat God u opgezocht heeft en de geheimen van vrije genade voor u ontsloten heeft en u de verzekering heeft gegeven van een land vloeiende van oneindige heerlijkheden die het oog niet heeft gezien. Zo zoudt ge, door anderen te vertellen wat God aan uw ziel gedaan heeft, hen verliefd kunnen maken op de wegen Gods en hen kunnen bewegen tot belijdenis van de godsdienst te komen.

b. Gebruik uw verzekering om degenen die haar missen te troosten. Wees als de barmhartige Samaritaan door wijn en olie in hun wonden te gieten. Gij die verzekering hebt, zijt als het ware voor de haven gekomen. Gij zijt zeker van uw gelukzaligheid, maar ziet u niet dat anderen nog worstelen met de golven van verzoeking en verlating en dreigen te zinken? O, heb toch medelijden met hen en doe wat u kunt om hen te troosten, terwijl ze nog op deze diepe oceaan zijn. "Hetzij dat wij verdrukt worden, het is tot uw vertroosting en zaligheid", 2 Korinthe 1:6.
Als de troostrijke ondervinding van de ene christen meegedeeld wordt aan andere, verlevendigt en bemoedigt dat zeer zijn bezwijkend hart. "Onze vertroosting", zegt de apostel, "is tot uw vertroosting."

c. Maak een nuttig gebruik van uw verzekering door meer hemelsgezind te wandelen. u behoort de dingen hier beneden te minachten. Gij die een onderpand voor de hemel hebt, behoort niet te zeer ingenomen te zijn met de aarde. Gij hebt engelenspijs en het betaamt u niet, om evenals de slang het stof te likken. Voor de goddelozen is koren, wijn en olie hun alles, maar gij hebt een deel dat veel beter is. God heeft het licht van Zijn Aangezicht over u doen opgaan en zult u dan naar de wereld hunkeren, terwijl u gevoed zijt geworden met de druiven en granaatappelen van het heilige land? Zou u nu de knoflook en ajuinen van Egypte begeren? Nu u met de zon bekleed bent, zult u dan de maan en de sterren nog hoger achten? O, laat degenen die niets anders te eten hebben dan schillen toch om het wereldse grabbelen. Hebt gij de verzekering voor de

hemel en is dat niet genoeg? Zult u uzelf niet tevreden stellen met een Koninkrijk? Degenen die verhoogd zijn in zekerheid, behoren boven de wereld te leven.

d. Maak een nuttig gebruik van uw zekerheid door een opgewekte wandel. Het is iets voor veroordeelde personen om hun hoofd te laten hangen. Maar hebt gij vergeving van zonde? Laat God u Zijn glimlach zien? Wees dan vrolijk. "Waarom zijt gij zo mager, gij koningszoon?", 2 Samuël 13:4.
Zijt gij een koningszoon? Heeft God u verzekerd van uw aanneming tot kind en zijt gij dan zo treurig? Verzekering moet een tegengif zijn tegen alle bekommernis. Wat geeft het als de wereld u haat? Gij zijt verzekerd dat u één van Gods gunstgenoten zijt. Wat geeft het als er maar weinig olie in de kruik is en dat u in de wereld maar gering zijt? Gij zijt verhoogd in zekerheid. O, verblijdt u dan! Wat is de vogel muzikaal. Wat zingt en tjilpt hij, hoewel hij niet weet waar hij het volgende kruimpje moet oppikken! En zullen dan diegenen treurig en ontevreden zijn, die Gods toezegging hebben dat hun dagelijks brood zeker is en Zijn liefde hen verzekerd van de hemel? Voorwaar, degenen die zekerheid hebben, moeten wel een opgewekte gelaatsuitdrukking hebben.

e. Als u de zekerheid der zaligheid hebt, laat dit u dan doen verlangen naar de staat der heerlijkheid. Wie een onderpand in zijn bezit heeft, begeert dat de hele som hem betaald zal worden. De ziel die gesmaakt heeft dat God goed is, behoort te verlangen naar een volmaakter genieting van Hem in de hemel. Heeft Christus de ring van verzekering aan uw vinger gedaan en Zich zo in ondertrouw met u begeven, hoe moest u dan verlangen naar het avondmaal van de bruiloft des Lams, Openbaring 19:9. O christen, bedenk toch dat, als een glimpje van de hemel, een glimlach van Gods Aangezicht al zo zoet zijn, wat het dan zal zijn als u eeuwig in de zonnestralen van het licht van Gods Aangezicht zult zijn! Voorwaar, gij die de zekerheid hebt van een recht op de hemel, moet wel begeren in het bezit ervan gesteld te worden. Wees tevreden om nog te leven, maar wees ook gewillig om te sterven.

f. Als u zekerheid hebt, pas dan op dat u ze niet verliest. Bewaar ze, want ze is uw leven, de troost van uw leven. Bewaar de verzekering, ten eerste door gebed. "O, laat Uw goedertierenheid blijven", Psalm 36:11 (Eng. vert.) Heere, laat de zekerheid blijven, neem dit grootzegel niet van me weg. Bewaar de verzekering door ootmoed. Hoogmoed vervreemdt de ziel van God. Als u verhoogd zijt tot zekerheid, wees dan nederig in ootmoed. Paulus had zekerheid, maar hij noemde zich de "voornaamste der zondaren", 1 Timótheüs 1:15. De parel van zekerheid wordt het beste bewaard in het kabinet van een nederig hart.

G. VREDE

"Genade en vrede zij u vermenigvuldigd", 1 Petrus 1:2. Nadat wij gesproken hebben van de eerste vrucht van de heiligmaking, verzekering, ga ik verder naar de tweede, n.l. vrede. "Vrede zij vermenigvuldigd."

Wat zijn de verschillende soorten vrede?
De vrede wordt in de Heilige Schrift vergeleken bij een rivier die zich vertakt in twee zilveren stromen, Jesaja 66:12.
1. Er is een uitwendige vrede, te weten:
a. Een huislijke; vrede in een gezin.

b. Een politieke; vrede in de staat. Vrede is de vroedvrouw van overvloed. "Die uw landpalen in vrede stelt; Hij verzadigt u met het vette der tarwe", Psalm 147:14. Hoe aangenaam is het, als de wateren van de vloed beginnen te dalen en wij de ramen van onze ark weer open kunnen zien en de duif kunnen zien terugkeren met een olijftak des vredes!
c. Kerkelijke; vrede in de kerk. Zoals de eenheid in de Drie-eenheid het grootste geheim in de hemel is, zo is eenheid in de waarheid de grootste weldaad op aarde. Kerkelijke vrede staat tegenover scheuring en vervolging.

2. Er is een geestelijke vrede die tweeërlei is. Vrede naar Boven, of vrede met God. Vrede in ons, of vrede in de consciëntie, die alles overtreft. Andere vrede moge een tijd duren, maar deze is eeuwigdurend.

Vanwaar komt deze vrede?
De Heilige Drie-eenheid is de Auteur ervan. God, de Vader, is "de God des Vredes", 1 Thessalonicenzen 5:23. God, de Zoon, is de Vorst des Vredes, Jesaja 9:6. Er staat ook dat vrede "de vrucht des Geestes" is, Galaten 5:22.

(1) God, de Vader, is de God des Vredes. Hij is zowel de God van orde, als de God des vredes, 1 Korinthe 14:33, en, Filippenzen 4:9. Dit was ook de formule van de priesterzegen over het volk. "De HEERE geve u vrede", Numeri 6:26.
(2) God, de Zoon, heeft de vrede verworven. Hij heeft vrede gemaakt door Zijn bloed. "En dat Hij door Hem vrede gemaakt hebbende door het bloed Zijns kruises ...", Kolossenzen 1:20. De verzoening die Aäron voor het volk deed, als hij het Heilige der heiligen binnenging met bloed, was een zinnebeeld van Christus, onze Hogepriester, Die door heilige offerande Zijn toornig Vader bevredigde en verzoening voor de Zijnen deed. Christus heeft onze vrede duur verworven, want Zijn ziel was in een hevige strijd gewikkeld, terwijl Hij in arbeid was om de vrede in de wereld tot stand te brengen.
(3) Vrede is een vrucht van de Geest. Hij verzegelt de vrede aan de consciëntie. De Heilige Geest geeft licht over het genadewerk in het hart, waaruit vrede ontstaat. Vlakbij Hagar was een waterbron, maar zij zag die niet, daarom weende zij. Een christen heeft genade, maar ziet die niet, daarom weent hij. Nu ontdekt de Geest die waterbron. Hij stelt het geweten in staat om te getuigen dat iemand het ware werk der genade bezit en dan vloeit de vrede in de ziel. Zo ziet u waar deze vrede vandaan komt: de Vader heeft ze besloten, de Zoon heeft ze verworven, de Heilige Geest past ze toe.

Kunnen degenen die genade missen, vrede hebben?
Nee! Vrede vloeit voort uit de heiligmaking, maar zij die niet wedergeboren zijn, hebben in 't geheel geen vrede. "De goddelozen, zegt mijn God, hebben geen vrede", Jesaja 57:21. Zij mogen dan wapenstilstand hebben, maar geen vrede. God kan de goddelozen een tijd verdragen en het bulderen van Zijn kanon doen ophouden, maar hoewel er wapenstilstand is, is er geen vrede. De goddelozen mogen dan zoiets hebben wat op vrede lijkt, maar het is geen vrede. Zij mogen zonder vrees zijn en gevoelloos, maar er is een groot verschil tussen een gevoelloze consciëntie en een bevredigde consciëntie. "Wanneer een sterke gewapende zijn hof bewaart, zo is al wat hij heeft in vrede", Lukas 11:21. Dit is de vrede van de duivel: hij wiegt de mensen in de wieg van zorgeloosheid. Hij roept: "Vrede, vrede", als de mensen aan de afgrond van de hel vertoeven. De schijnvrede die een zondaar heeft, komt niet door het kennen van zijn geluk, maar door het niet kennen van zijn gevaar.

Wat zijn de kentekenen van een valse vrede?

(1) Er is veel zelfvertrouwen in een valse vrede, maar dit vertrouwen is bedrog. De zondaar twijfelt niet aan Gods genade, en uit dit vermetel vertrouwen ontstaat een soort rust in het gemoed. Hetzelfde woord "cassal", in het Hebreeuws, betekent zowel vertrouwen als dwaasheid. Het vertrouwen van een zondaar is inderdaad dwaasheid. Hoe zeker van zichzelf waren de dwaze maagden.

(2) Valse vrede scheidt die zaken die de Heere heeft samengevoegd. God voegt heiligheid en vrede samen, maar wie een valse vrede heeft, scheidt die twee. Hij maakt aanspraak op vrede, maar bant de heiligheid uit! "Ik zal vrede hebben, wanneer ik schoon naar mijns harten goeddunken zal wandelen om den dronkene te doen tot den dorstige", Deuteronomium 29:19. De goddelozen zijn loszinnig en ijdel en toch danken zij God dat zij vrede hebben. Wat een zelfbedrog! u zou evengoed gezondheid uit vergif kunnen zuigen als vrede uit zonde.

(3) Valse vrede wil niet beproefd worden. Het is een teken dat degenen die het licht niet kunnen verdragen, slechte waren hebben. Het is een teken dat iemand gestolen goederen heeft, als hij niet wil dat zijn huis doorzocht wordt. Valse vrede kan niet hebben dat het door het Woord getoetst wordt. Het Woord spreekt over verootmoedigend en louterend werk in de ziel vóór er vrede komt, maar valse vrede kan het niet uitstaan daarvan te horen. De minste beroering zal deze vrede doen wankelen; zij eindigt in wanhoop. Waar een valse vrede is, slaapt de consciëntie, maar als deze leeuw der consciëntie bij het sterven zal ontwaken, zal hij in die mens brullen. Hij zal een verschrikking voor zichzelf zijn en geneigd zijn de hand aan zichzelf te slaan.

Hoe kunnen wij weten dat onze vrede de ware is?

a. Ware vrede vloeit uit de vereniging met Christus. "Gemeenschap is gegrond in vereniging." De ent of spruit moet eerst in de boom ingeënt worden vóór zij er sap en voedsel uit kan ontvangen. Zo moeten wij eerst in Christus overgezet zijn, vóór wij vrede uit Hem kunnen ontvangen. Hebben wij geloof? Door heiligmaking worden wij Christus gelijkvormig gemaakt. Door het geloof worden wij met Christus verenigd en als wij in Christus zijn, hebben wij vrede, Johannes 16:33.

b. Ware vrede vloeit voort uit de onderwerping aan Christus. Waar Christus vrede geeft, vestigt Hij Zijn heerschappij in het hart. "Der grootheid dezer heerschappij en des vredes zal geen einde zijn", Jesaja 9:6. Van Christus staat geschreven dat "Hij Priester zal zijn op Zijn troon", Zacharia 6:13. Als Priester maakt Christus vrede, maar Hij zal Priester zijn op Zijn troon - Hij onderwerpt het hart aan Hem. Als Christus onze vrede is, is Hij onze Vorst, Jesaja 9:5. Als Christus de consciëntie met Zich bevredigt, onderwerpt Hij de lusten.

c. Ware vrede komt na bekommernissen. Eerst zendt God de Geest der dienstbaarheid, Hij overtuigt en vernedert de ziel; daarna spreekt Hij van vrede. Velen zeggen dat zij vrede hebben, maar is het vrede vóór de storm of erná? Ware vrede komt na de beroering. Eerst was er de aardbeving, daarna het vuur en toen het suizen van een zachte stilte, 1 Koningen 19:12. U die nooit enige wettische kneuzingen hebt gehad, mag uw vrede wel verdenken. God giet de gouden olie des vredes in gebroken harten.

Hebben alle geheiligde personen deze vrede?

Zij hebben er allen recht op; zij hebben er grond voor. Genade is het zaad des vredes en het zal te zijner tijd vrede worden, zoals de bloesem van een boom tot vrucht en de melk tot boter wordt. Zij hebben er een belofte voor. "De HEERE zal Zijn volk

zegenen met vrede", Psalm 29:11. Zij kunnen vrede met God hebben en toch geen vrede in hun eigen geweten. Zij hebben wel de beginselen van de vrede. Er is een stille vrede die het hart heeft in het dienen van de Heere: van die vertederingen en verruimingen in de plichten die de ziel verlevendigen en haar bewaren voor wegzinken in moedeloosheid.

Maar waarom hebben niet alle gelovigen het volle genot en bezit van de vrede? Waarom is deze bloem des vredes niet geheel open en in volle bloei?
Antwoord. Sommige Godvrezenden hebben wellicht niet zo'n volle maat van vrede.

(1) vanwege het vuur der verzoeking. Hoewel de duivel ons niet kan verderven, zal hij ons wel verstoren. Hij betwist onze aanneming tot kinderen. Hij doet ons twijfelen aan het werk der genade in ons hart en zo beroert hij de wateren van onze vrede. Hij is net als een geslepen bedrieger, die, als hij iemand niet zijn aanspraak op het land kan ontnemen, hem toch vele lastige processen aandoet. Als satan ons niet goddeloos kan maken, zal hij ons onze rust ontnemen. Sterke winden maken de zee ruw en onstuimig. Zo verstoren de winden van verzoeking de vrede van de geest en brengen de ziel in beroering.

(2) Het kan zijn dat de kinderen van God geen vrede genieten, vanwege misvatting ten aanzien van zonde. Zij vinden zoveel verdorvenheden, dat zij stellig denken, dat als er genade bij hen was, er niet zo'n sterke verdorvenheid in hen zou werken. Terwijl dit er juist verre vandaan moest zijn christenen te ontmoedigen of hun vrede te verstoren, daar het zelfs een argument vóór hen is. Laat mij u vragen: vanwaar komt het dat u de zonde voelt? Niemand kan de zonde voelen of er moet genade zijn. Een goddeloze is ongevoelig. Leg honderd pond gewicht op een dode en hij zal niet klagen. Maar gevoel te hebben van verdorvenheid, is een bewijs van een beginsel van genade, Romeinen 7:21.
Nog eens: vanwaar komt het anders dat er strijd is met de zonde, dan van het leven der genade? Galaten 5:17. Doden kunnen niet strijden. Vanwaar komt het dat de gelovigen wenen over de zonde? Wat zijn die tranen anders dan zaden van het geloof? Als een christen dit echter niet verstaat, belet dat zijn vrede.

(3) Het kan zijn dat Gods kinderen geen vrede genieten, vanwege nalatigheid in de plichten. Het kan zijn dat zij hun eerste liefde verlaten hebben. Als de ijver van christenen begint af te nemen, houdt God hun vrede in. Als u de snaren van een viool slap laat staan, bederft dat de muziek. Zo ook, als christenen verslappen in hun plichten, bederven ze de lieflijke muziek des vredes in hun ziel. Als het vuur gaat doven, neemt de kou toe. Zo ook, als de ijver in de plichten afneemt, verkilt onze vrede.

Eerste gebruik.
Benaarstig u om deze gezegende vrede te verkrijgen; de vrede met God en de consciëntie. Vrede met omwonende volken is aangenaam. Eén vrede is beter dan talloze overwinningen. Het Hebreeuwse woord "sjalom", vrede, omvat alle zegeningen; het is de roem van een koninkrijk. De kroon van een vorst is schoner, als daaraan de witte lelie des vredes is gehecht dan wanneer hij bezet is met de rode rozen van een bloedige oorlog.
O, wat is dan de vrede der consciëntie zoet! Zij vormt een sterkte tegen de vijand, Filippenzen 4:7. Hij zal u bewaren als in een garnizoen; u kunt dan de handschoen toewerpen en de vijand tarten. Zij is de gouden kruik met manna. Zij is de eersteling van het paradijs. Zij is de stille muziek waarvoor de christen steeds bevreesd is die te moeten missen en zodoende geen troost uit de genademiddelen te verkrijgen.

Hanna ging op het feest naar Silo, maar zij weende en at niet, 1 Samuël 1:7. Zo gaat ook een arme neergebogen ziel naar de genademiddelen, maar eet niet van het feestmaal. Hij weent en eet niet. Hij kan geen troost vinden in aardse zegeningen als gezondheid, bezittingen of familiebetrekkingen. Hij mist die inwendige vrede die als een saus zou zijn om zijn zegeningen te veraangenamen. O, benaarstig u daarom deze gezegende vrede te verkrijgen. Bedenk toch welke edele en uitnemende vruchten daarvan het gevolg zijn:

(1) Het geeft vrijmoedigheid aan de troon der genade. Schuld in het geweten kortwiekt de vleugelen van het gebed, maakt dat het gezicht schaamrood is en het hart mat. Maar als een christen wat levendige bevattingen heeft van Gods liefde en de Geest ademt de vrede in hem, dan gaat hij met vrijmoedigheid tot God, als een kind tot Zijn Vader. "Tot U, o HEERE, hef ik mijn ziel op", Psalm 25:1. Er was ook een tijd dat Davids ziel neergebogen was. "Ik ben uitermate zeer nedergebogen", Psalm 38:7. Nu is echter de zaak veranderd. Hij heft zijn ziel op tot God in overwinning. Waar kwam dat toch vandaan? God heeft van vrede tot Zijn ziel gesproken. "Uw goedertierenheid is voor mijn ogen", Psalm 26:3.

(2) Deze Goddelijke vrede ontsteekt het hart in liefde tot Christus. Vrede is het gevolg van vergeving der zonden. Wie een verzegelde pardonbrief heeft, moet zijn vorst wel liefhebben. Wat wordt Christus bemind gemaakt voor de ziel! Nu is Christus waarlijk dierbaar. "O", zegt de ziel, "hoe zoet is deze Roos van Saron. Heeft Christus niet een zee van bloed en toorn doorwaad om mij te kopen? Heeft Hij niet slechts vrede gemaakt, maar ook van vrede gesproken tot mij? Wat moest mijn hart tot Hem opstijgen in een vurige wagen van liefde! Wat moest ik gewillig zijn om alles te doen en te lijden voor Christus."

(3) Deze vrede stilt het hart onder beroering. "En Deze zal Vrede zijn; wanneer Assur in ons land zal komen, en wanneer hij in onze paleizen zal treden", Micha 5:4. De vijand moge onze plaatsen innemen, maar hij kan geen inbreuk maken op onze vrede: deze Man Christus zal Vrede zijn. Als men hoofdpijn heeft, kan het hart wel gezond zijn. Als aardse beslommeringen een christen overvallen, kan zijn gemoed toch wel in vrede en rust zijn. "Ik zal in vrede tezamen nederliggen en slapen", Psalm 4:9. Het was voor David een droeve tijd, hij vluchtte om zijns levens wil voor Absalom. Het was geen kleine verdrukking als men bedenkt dat zijn eigen zoon het leven en de kroon van zijn vader zocht weg te nemen. David weende en bedekte zijn hoofd, 2 Samuël 15:30. Toch zei hij in die tijd: "Ik zal in vrede nederliggen en slapen." Hij ondervond ellende vanwege zijn zoon, maar voelde vrede in zijn consciëntie. David kon slapen op het zachte kussen van een goed geweten. Wat is het derhalve veel waard vrede te verkrijgen.

Wat moeten wij doen om deze gezegende vrede te krijgen?

1. Laten wij het de Heere vragen. Hij is de God des vredes. Hij houdt de brullende leeuw in bedwang. Hij stilt het woeden van de consciëntie. Als wij al de engelen uit de hemel zouden kunnen roepen, zouden zij toch niet van vrede kunnen spreken zonder God. De sterren kunnen het, zonder de zon, geen dag maken. Niemand anders kan het in een donkere verlaten ziel licht maken dan de Zon der Gerechtigheid. Zoals de wildernis zichzelf niet kan bevochtigen, maar droog en dor blijft tot de wolken hun vocht laten vallen, zo kan ook ons hart geen vrede hebben tot Hij het er in doet dalen en het door Zijn Geest op ons laat druppen. Bidt

daarom: "Heere, Gij Die de God des Vredes zijt, schep vrede, Gij Die de Vredevorst zijt, gebied de vrede. Geef mij die vrede die de ellende kan verzoeten, ja zelfs de bittere beker des doods."

2. Als u vrede wilt hebben, verklaar dan de oorlog aan de zonde. De zonde is de Achan die ons beroert, het Trojaanse paard. "Het geschiedde nu als Joram Jehu zag, dat hij zeide: Is het ook vrede, Jehu? Maar hij zeide: Wat vrede, zolang als de hoererijen uwer moeder Izébel en haar toverijen zo vele zijn?", 2 Koningen 9:22. Wat vrede, zolang de zonde ongedood blijft? Als u vrede met God wilt hebben, verbreek dan het verbond met de zonde. Lever strijd met de zonde, want dat is de meest rechtvaardige oorlog. God heeft het ons laten verkondigen. Ja, Hij heeft ons beloofd de overwinning te zullen behalen. "De zonde zal niet over u heersen", Romeinen 6:14. Men komt slechts tot de vrede door een onophoudelijke oorlog met de zonde. Pax nostra bellum contra daemonem "Onze vrede is oorlog voeren tegen de duivel", Tertullianus. Toen Simson de leeuw had gedood, kwam er honing uit de leeuw. Zo verkrijgen wij de honing des vredes door de zonde te doden.

3. Ga tot Christus' bloed om vrede te krijgen. Sommigen gaan hun vrede halen bij hun eigen gerechtigheid en niet uit de gerechtigheid van Christus. Zij gaan om vrede te halen bij hun heilig leven en niet uit Christus' dood. Als het geweten in beroering is, trachten zij het te stillen met hun plichten. Dit is niet de juiste weg naar de vrede. Plichten mogen niet verwaarloosd worden, maar ook niet verafgood. Zie op het bloed der besprenging, Hebreeën 12:24. Het bloed van Christus dat God bevredigd heeft, moet onze consciëntie bevredigen. Het bloed van Christus, door het geloof gedronken, geeft vrede. "Wij dan gerechtvaardigd zijnde uit het geloof, hebben vrede bij God", Romeinen 5:1. Er is geen balsem om een gewonde consciëntie te genezen dan het bloed van Christus.

4. Laat uw wandel voor God nauwgezet zijn. De vrede vloeit voort uit reinheid. "Zovelen als er naar dezen regel zullen wandelen, over dezelve zal zijn vrede", Galaten 6:16. In deze tekst worden genade, en vrede tezamen genoemd. Genade is de wortel en vrede is de bloem. Zoals bij het distilleren vloeibaar balsem neer drupt, zo komt Goddelijke vrede uit een begenadigd hart. Wandel in heiligheid. Gods Geest loutert eerst voor Hij troost.

Gebruik twee.
U, die deze vrede bezit, naar Boven toe en inwendig, tracht haar te bewaren. Het is een kostbare parel, verlies hem niet. Het is droevig als een nationaal vredesverdrag verbroken wordt, maar het is erger als de vrede van de consciëntie verbroken wordt. O, bewaar deze vrede!

- Ten eerste: hoed u voor verachtering in de genade. Heeft God van vrede gesproken? Keer dan niet weer tot dwaasheid, Psalm 85:9. Behalve ondankbaarheid is er ook dwaasheid in als men verachtert. Het heeft lang geduurd eer God met u verzoend was en de breuk geheeld was en wilt gij dan weer tot de duisternis terugkeren en uw vrede verbeuren? Heeft God de wond in uw consciëntie geheeld en wilt gij die weer openscheuren? Wilt u nog een ader openbreken? Wilt u een nieuwe slagader doorsnijden? Dit is waarlijk tot dwaasheid wederkeren. Wat is het een dwaasheid zich weer in te laten met die zonde, die de worm in de consciëntie voortbrengt!

- Ten tweede. Maak dagelijks uw geestelijke rekening op. Onderzoek hoe de zaken staan tussen God en uw ziel. "Ik overleide in mijn hart", Psalm 77:7. Door zichzelf steeds rekenschap af te vragen, houdt men God en het geweten tot vriend. Doe met uw hart zoals u met uw uurwerk doet, wind het elke morgen op door het gebed en onderzoek 's avonds of uw hart de hele dag goed gewerkt heeft en of de raderen van uw hartstochten zich gezwind hemelwaarts bewogen hebben. O, roep uzelf dikwijls ter verantwoording. Houd uw rekening in evenwicht, want dat is de weg om uw vrede te bewaren.

H. BLIJDSCHAP

"De vrucht des Geestes is blijdschap", Galaten 5:22.
De derde vrucht van rechtvaardiging, aanneming tot kinderen en heiligmaking is blijdschap in de Heilige Geest. Blijdschap plaatst de ziel op de hoogste top. Het is de room van de onvervalste melk van het Woord. Geestelijke blijdschap is een lieflijke, heerlijke hartstocht, die ontstaat uit een bevatting en gevoel van enig goed, waarbij de ziel ondersteund wordt onder tegenwoordige moeite en beschermd wordt voor toekomstige vrees.

1. Het is een heerlijke hartstocht. Zij staat tegenover verdriet, dat het gemoed in beroering brengt en waarbij het hart verslagen is en terneer gebogen. Blijdschap is een heerlijk aangenaam gevoel dat het gemoed ontlast en de geest vervrolijkt en vertroost.
2. Zij ontstaat uit een gevoel van enig goed. Blijdschap is geen verbeelding of een idee, maar het is iets rationeels en het ontstaat uit een gevoel van enig goed, zoals het gevoel van Gods liefde en gunst. Blijdschap is iets zo reëels, dat zij een plotselinge verandering in iemand teweegbrengt en treurigheid verandert in gezang. Net als in de lente, als de zon naar onze luchtstreek terugkomt en een plotselinge verandering aanbrengt in de aanblik van het heelal: de vogels zingen, de bloemen komen tevoorschijn, de vijgenboom brengt zijn groene vijgjes voort. Alles schijnt vol blijdschap en legt de somberheid af, omdat het verlevendigd wordt door de zoete invloed van de zon. Zo ook als de Zon der Gerechtigheid in de ziel opgaat: dan komt er een plotselinge verandering en de ziel is oneindig verheugd in de gouden stralen van Gods liefde.
3. Daardoor wordt de ziel ondersteund onder tegenwoordige moeite. Blijdschap verdooft en verslindt moeiten en zorgen. Zij tilt het hart erboven uit, zoals de olie boven op het water drijft.
4. Het hart wordt beschut tegen toekomstige vrees. Blijdschap is zowel een hartversterking als een tegengif. Het is een hartversterking, die onmiddellijk verlichting geeft aan de geest als die treurig is. Het is een tegengif dat beschut tegen de vrees voor naderend gevaar. "Ik zou geen kwaad vrezen, want Gij zijt met mij; Uw stok en Uw staf, die vertroosten mij", Psalm 23:4.

Hoe ontstaat deze blijdschap?
Antwoord.
(1) Zij ontstaat deels uit de belofte zoals de bij aan de bloem hangt en de zoetheid eruit zuigt, zo hangt het geloof aan een belofte en zuigt er het wezen van de blijdschap uit. "Uw vertroostingen hebben mijn ziel verkwikt", Psalm 94:19. Dat zijn de vertroostingen die uit de beloften druppen.

(2) De Geest Gods Die de Trooster genoemd wordt, Johannes 14:26, laat soms deze gouden olie der vreugde in de ziel druppen. De Geest fluistert een gelovige in dat zijn zonde vergeven is en stort Gods liefde uit in het hart, waaruit oneindig veel blijdschap en vreugde voortvloeien, Romeinen 5:5.

In welke tijden geeft God gewoonlijk aan Zijn volk Goddelijke blijdschap?
Antwoord. Er zijn vijf verschillende tijden.

(1) Soms aan het Heilig Avondmaal. De ziel komt wenend achter Christus aan in het sacrament en God zendt haar wenend van blijdschap heen. De Joden hadden op hun feesten de gewoonte zalf op hun gasten te gieten en hen te kussen. In het Avondmaal giet God vaak de olie der vreugde op de gelovigen en kust hen met een kus van Zijn mond. Het sacrament heeft twee voorname doeleinden: de versterking van het geloof en de opwekking tot blijdschap. In dit genademiddel ontplooit de Heere de banier van Zijn liefde. Hier smaken de gelovigen niet slechts sacramenteel brood, maar verborgen manna. Niet dat de Heere de ziel altijd met blijdschap tegemoet treedt. Hij kan vermeerdering van genade geven, terwijl Hij niet de blijdschap vermeerdert. Maar dikwijls giet Hij de olie der vreugde uit en geeft de ziel het grootzegel van Zijn liefde, zoals Christus Zichzelf ook bekend maakte in de breking des broods.

(2) Voordat de Heere Zijn kinderen tot lijden roept. "Heb goeden moed, Paulus", Handelingen 23:11. Toen God Paulus een beker bloed te drinken zou geven, laafde Hij hem eerst met vreugde. "Want gelijk het lijden van Christus overvloedig is in ons, alzo is ook door Christus onze vertroosting overvloedig", 2 Korinthe 1:5. Dit veroorzaakte dat een brandstapel voor de martelaren een bed van rozen was. Toen Stéfanus gestenigd werd, zag hij de hemel geopend en de Zon der Gerechtigheid scheen op zijn gezicht. God verzoet onze alsem met suiker.

(3) Na pijnlijke worstelingen met de satan. Hij is die rode draak die de wateren in beroering brengt. Hij brengt de ziel in verschrikking. Hij doet haar geloven dat ze geen genade heeft en dat God haar niet liefheeft. Hoewel hij de bewijzen van een christen niet kan uitwissen, kan hij toch zo'n mist voor hun ogen drijven dat zij die bewijzen niet kunnen lezen. Als de ziel gebeukt is door verzoekingen, wil God het gekrookte riet vertroosten door blijdschap te geven, om de aanspraak van een christen op de hemel te verzekeren. Na de vurige pijlen van satan komt de witte keursteen. Er is geen betere balsem om een verzochte ziel te genezen dan de olie der vreugde. Nadat Christus verzocht was, kwam er een engel om Hem te vertroosten.

(4) Na verlating. Verlating is een giftige pijl die het hart doorboort, Job 6:21. God wordt genoemd een Vuur en een Licht: de verlaten ziel voelt wel het vuur, maar ziet niet het licht. Zij roept met Asaf uit: "Houdt Zijn goedertierenheid in eeuwigheid op?", Psalm 77:9. Als de ziel in zo'n toestand is en op het punt staat in wanhoop weg te zinken, laat God Zijn licht erop vallen en geeft enig bewustzijn van Zijn gunst en verandert de doodschaduw in het licht van de morgen. God bewaart Zijn hartsterking voor een tijd van bezwijken. Blijdschap na verlating is als leven uit de dood.

(5) In het uur van de dood. Zelfs van degenen die in hun leven geen blijdschap gehad hebben. De Heere legt de zoetigheid op de bodem van de beker om hun sterven te verzoeten. In dit laatste uur, als alle andere troost weg is, zendt de Heere de Trooster. Als de trek naar spijze er niet meer is, voedt Hij ze met het verborgen manna. Zoals de goddelozen voordat ze sterven enige gewaarwordingen van de hel en de toorn in hun consciëntie hebben, zo hebben de kinderen van God enige

voorsmaken van Gods eeuwige liefde, hoewel soms hun ziekte zodanig kan zijn en hun levensgeest zodanig terneergedrukt, dat zij niet kunnen zeggen wat zij voelen. Jakob legde zich te slapen op een steen en zag een visioen van een ladder en de engelen klommen er op en neer. Zo hebben ook de gelovigen als zij zich neerleggen om de slaap des doods te slapen, dikwijls een visioen. Zij zien het licht van Gods aangezicht en ontvangen blijken van Zijn liefde die aan hen voor eeuwig verzegeld worden.

Wat is het verschil tussen aardse blijdschap en geestelijke blijdschap?
Antwoord. De nalezingen van de een zijn beter dan de wijnoogst van de ander.
1. Geestelijke blijdschap doet ons beter worden, aardse blijdschap maakt ons dikwijls slechter. "Ik sprak u aan in uw groten voorspoed, maar gij zeide: Ik zal niet horen", Jeremia 22:21. Hoogmoed en weelderigheid zijn twee wormen die uit aardse genoegens voortkomen. "Wijn neemt het hart weg", Hoséa 4:11. Fomentum libidinus; "Het doet de begeerte ontbranden", zegt Augustinus. Zoals satan zich vertoonde in het sop, doet hij ook vaak in de beker. Geestelijke blijdschap echter maakt iemand beter. Het is een versterkende drank die, naar het zeggen van doktoren, niet alleen het hart vervrolijkt, maar ook het kwade humeur zuivert. Zo is Goddelijke blijdschap een versterkende drank, die niet alleen vertroost, maar ook reinigt. Zij maakt een christen heiliger. Zij brengt een haat tegen de zonde teweeg. Zij deelt kracht mee om te handelen en te lijden.
"De blijdschap des HEEREN, die is uw sterkte", Nehemia 8:11. Zoals kleuren niet alleen het oog verheugen, maar het gezicht ook versterken, zo verkwikt de blijdschap des Heeren niet alleen de ziel, maar versterkt haar ook.

2. Geestelijke blijdschap is inwendig, blijdschap des harten. "Uw hart zal zich verblijden", Johannes 16:22. Seneca zegt dat ware blijdschap diep verborgen ligt, (latet in profundo) aardse blijdschap is oppervlakkig(in superficie) ; die ligt bovenop, net als de dauw die het blad nat maakt. Wij lezen van degenen die "in het aangezicht roemen", zo staat het in het Grieks, 2 Korinthe 5:12, het gaat niet verder dan het gezicht; het zit niet inwendig: "in het lachen heeft het hart zelfs smart." Het is net als een huis met een vergulde gevel, maar al de kamers van binnen zijn gehuld in rouwkleden.
Geestelijke blijdschap ligt voornamelijk inwendig. "Uw hart zal zich verblijden." De Goddelijke blijdschap is als een waterwel die onder de grond stroomt. Anderen kunnen wel het lijden van een christen zien, maar zij zien niet zijn blijdschap. "Een vreemde zal zich met deszelfs blijdschap niet vermengen", Spreuken 14:10. Zijn blijdschap is verborgen manna, voor het oog van de wereld verborgen. Hij heeft stille muziek, die anderen niet horen. Het merg ligt van binnen, de beste blijdschap ligt in het hart.

3. Geestelijke blijdschap is zoeter dan andere blijdschap, zij is beter dan wijn, Hooglied 1:2. Zij is het feestmaal voor een christen. Zij is de gouden kruik met manna. Zij is zó zoet dat zij al het andere verzoet. Zij verzoet gezondheid en bezit, zoals zoet water op bloemen ze nog meer doet geuren. Goddelijke blijdschap is zo heerlijk en verrukkelijk, dat de aardse genietingen ons niet meer smaken. Net als degene die een versterkende drank gedronken heeft weinig smaak meer heeft in zoet water. Paulus had deze Goddelijke blijdschap zodanig geproefd, dat de aardse dingen hem niet meer smaakten. De wereld was voor hem gekruisigd, zij was als een dood ding. Hij kon er geen zoetigheid meer in vinden, Galaten 6:14.

4. Geestelijke blijdschap is zuiverder, zij is niet vermengd met bittere bestanddelen. De blijdschap van een zondaar is vermengd met droesem, wordt bitter gemaakt door angst en schuld. De honger knaagt in de borsten van zijn blijdschap. Hij drinkt wijn met alsem.
Maar geestelijke blijdschap wordt niet vertroebeld met schuld, maar vloeit zo zuiver als een kristallen stroom. Het is één en al geest en leven, het is blijdschap en niets dan blijdschap. Het is een roos zonder doornen. Het is honing zonder was.

5. Het is blijdschap die verzadigt. "Bidt, opdat uw blijdschap vervuld zij", Johannes 16:24 (vol worde, Eng. vert.). Aardse blijdschap kan evenmin het hart vervullen als een druppel een waterbak kan vullen. Zij moge dan aangenaam smaken of de verbeelding bevredigen, zoals Plato het "een afbeelding van blijdschap" noemt, maar zij kan de ziel niet verzadigen. "Het oog wordt niet verzadigd met zien, en het oor wordt niet vervuld van horen", Prediker 1:8. Maar de blijdschap des Heeren verzadigt. "Uw vertroostingen hebben mijn ziel verkwikt", Psalm 94:19. Er is zoveel verschil tussen geestelijke en aardse blijdschap als tussen een feestmaal dat genuttigd wordt en een maal dat op de muur geschilderd is.

6. Zij is sterker dan de aardse blijdschap. "Een sterke vertroosting", Hebreeën 6:18. Zij is inderdaad sterk, daar ze het hart van een christen kan opbeuren in beproeving en verdrukking. "Het Woord aangenomen hebbende in veel verdrukking, met blijdschap des Heiligen Geestes", 1 Thessalonicenzen 1:6. Dit is een roos die in de winter groeit, deze blijdschap kan de wateren van Mara zoet maken. Wie deze blijdschap bezit, kan druiven van doornen plukken en honing halen uit het kadaver van een leeuw. "Als droevig zijnde, doch altijd blijde", 2 Korinthe 6:10. Een christen proeft honing aan het einde van de roede.

7. Het is onvermoeibare blijdschap. Andere blijdschap verwekt dikwijls tegenzin als ze overdadig is, wij worden ze dan al spoedig beu. Teveel honing veroorzaakt walging. Men kan zowel plezier maken als werken, zat worden. Xerxes loofde een beloning uit voor degene die een nieuw soort vermaak kon bedenken. Maar de blijdschap des Heeren worden wij nooit zat, hoewel ze verzadigt. Een druppel van deze blijdschap is zoet, maar hoe meer van deze wijn hoe beter. Wie van de blijdschap des hemels drinkt, wordt nooit oververzadigd. Deze verzadiging is zonder walging, omdat men steeds weer de blijdschap begeert waarmee men verzadigd is.

8. Het is blijvende blijdschap. Aardse blijdschap is spoedig verdwenen. Degenen die zich tooien met rozenknoppen en zich baden in de sterk geurende wateren van plezier, kunnen blijdschap hebben dat zoet schijnt, maar ze is erg vluchtig. Zij is als een meteoor die plotseling een helder licht geeft, maar daarna verdwijnt. De blijdschap die gelovigen hebben, is blijvend. Dat is een eeuwigheidsbloem, een onderpand en eersteling van de rivieren des heils die eeuwig aan de rechterhand Gods zijn.

Waarom is het de moeite waard om deze blijdschap te verkrijgen?

1. Omdat ze een zelfstandig bestaan heeft. Zij blijft bestaan als alle vleselijke blijdschap weg is. Deze blijdschap is niet afhankelijk van uitwendige zaken. Het is precies zoals de filosofen zeiden toen de muzikanten bij hen kwamen: "Filosofen kunnen vrolijk zijn zonder muziek." Zo kan iemand die deze geestelijke blijdschap heeft, vrolijk zijn als vleselijke blijdschap ontbreekt. Zo iemand kan zich in God

verblijden met een vaste hoop op de heerlijkheid, "alhoewel de vijgenboom niet bloeit", Hábakuk 3:17. Geestelijke blijdschap kan zonder de hulp van zilveren krukken gaan. Geestelijke blijdschap rust op een hoger fundament dan op schepselen, want zij is gegrond op de liefde van God; op de beloften en op het bloed van Christus.

2. Omdat geestelijke blijdschap de ziel met vreugde door de plichten voert: de sabbat wordt een verlustiging en godsdienst is vermaak. Vrees en verdriet belemmeren ons in het uitoefenen van de plicht, maar een christen dient God met ijver als hij Hem met blijdschap dient. De olie der vreugde doet de raderen van gehoorzaamheid sneller gaan. Hoe vurig hebben degenen gebeden die God verheugde in Zijn bedehuis, Jesaja 56:7.
3. Blijdschap wordt in Romeinen 14:17 het Koninkrijk Gods genoemd, omdat het een voorsmaak is van wat de kinderen Gods in het Koninkrijk Gods zullen genieten. Wat is de hemel voor de engelen anders dan de glimlachen van Gods Aangezicht, de gevoelige gewaarwording en ondervinding van die oneindige verrukkelijke blijdschap, vol van heerlijkheid! Om ons aan te sporen en op te wekken deze blijdschap na te jagen, dienen wij te bedenken dat Christus gestorven is om deze blijdschap voor de gelovigen te verwerven. Hij was een Man van smarten, opdat zij vol vreugde zouden zijn. Hij heeft gebeden, opdat de gelovigen deze Goddelijke blijdschap zouden verkrijgen. "Maar nu kom Ik tot U, opdat zij Mijn blijdschap vervuld mogen hebben in zichzelven", Johannes 17:13. Dit gebed bidt Hij nu in de hemel. Hij weet dat wij Hem nooit zózeer liefhebben als wanneer wij Zijn liefde gevoelen. Dit moge ons aansporen deze blijdschap na te jagen. Wij bidden om datgene waar Christus Zelf om bidt, als wij vragen of Zijn blijdschap in ons moge vervuld worden.

Wat zullen wij doen om deze geestelijke blijdschap te verkrijgen?
Antwoord. Laat uw wandel consistent en geestelijk zijn. God geeft blijdschap na een voortdurende en nauwgezette wandel voor Zijn Aangezicht.

(1) Neem de tijd waar. Zonder elke dag enige tijd voor de Heere af.
(2) Treur over de zonden. Berouw is, naar het zeggen van Basilius, het zaad waaruit de bloem der geestelijke blijdschap groeit. "Ik zal hun vertroostingen wedergeven, namelijk aan hun treurigen", Jesaja 57:18.
(3) Zorg dat het boek der consciëntie zuiver blijft. Laat geen moedwillige zonden uw bewijzen besmeuren. Een goede consciëntie is de ark waarin God het verborgen manna legt.
(4) Ga dikwijls op uw knieën, bid levendig en vurig. Dezelfde Geest Die het hart met zuchtingen vervult, vervult het ook met blijdschap. Dezelfde Geest Die het gebed opstelt, verzegelt het ook. Toen Hanna gebeden had, stond haar gelaat niet meer droevig, 1 Samuël 1:18. Biddende christenen hebben veel gemeenschap met de Heere. Aan niemand zullen waarschijnlijk de geheimen van Zijn liefde zó meegedeeld worden dan aan degenen die met Hem in verbinding staan. Door nauwgezet met God te verkeren krijgt men onderweg druiventrossen, die de eerstelingen zijn van de toekomstige gelukzaligheid.

Hoe zullen wij degenen, die deze blijdschap missen, troosten?
Antwoord. Degenen die in nauwe gemeenschap met God wandelen, ontvangen meer dan anderen.

(1) Blijdschap bij aanvang, in het zaad. "Het licht, een beeldspraak voor blijdschap is voor de rechtvaardigen gezaaid", Psalm 97:11. Genade in het hart is het zaad van

blijdschap. Hoewel een christen de zon moet missen, heeft hij toch een morgenster in zijn hart.

(2) Een gelovige heeft ware troost, al heeft hij die niet in overvloed. Hij heeft, volgens het zeggen van Aquinus, blijdschap in God, al verblijdt Zich God niet direkt in hem. Blijdschap in God is de verlustiging en voldoening die een ziel in God vindt. "Mijn ziel zal zich in de HEERE verblijden", Psalm 104:34. (Eng. vert.) Wie waarlijk genade heeft, mag zich zover verblijden als hij troost in God vindt. Hoewel hij niet kan zeggen dat God Zich in hem verheugt, kan hij wel zeggen, dat hij zich in God verblijdt.

(3) Hij heeft ondersteunende troost, al heeft hij geen bevestigende troost. Hij heeft zoveel als hem voor wanhoop bewaart. "Gij hebt mij versterkt met kracht in mijn ziel", Psalm 138:3. Als een christen niet de arm des Heeren heeft om hem te omhelzen, dan heeft hij die wel om hem staande te houden. Dus heeft een christen die met God wandelt iets dat zijn hart opbeurt zodat hij niet bezwijkt. Hij moet slechts een ogenblik wachten om verzekerd te worden van die blijdschap die onuitsprekelijk is en vol heerlijkheid.

Eerste gebruik.
Merk toch op dat godsdienst niet iets zwaarmoedigs is. Het brengt blijdschap met zich mee. De vrucht des Geestes is blijdschap. Zij verandert wel, maar zij kan niet vernietigd worden. Een arme christen die op brood en water leeft, heeft een zuiverder blijdschap dan de grootste monarch. Al vergaat het hem vaak moeilijk, hij voedt zich met hoge dingen. Zijn tafel is gedekt met spijs uit de hemel: engelenspijs, verborgen manna. Soms heeft hij zoete verrukkingen van blijdschap, die zijn geest doen jubelen. Hij heeft iets wat beter gevoeld dan uitgesproken kan worden, 2 Korinthe 12:4.

Tweede gebruik.
Als God Zijn volk in dit leven al zo'n blijdschap geeft, o, wat zal Hij hun dan voor heerlijke vreugde in de hemel geven! "Ga in, in de vreugde uws heren", Matthéüs 25:21. Hier begint de vreugde in ons te komen, daar zullen wij in de vreugde ingaan. God bewaart de beste wijn voor het laatst. Heliogabalus baadde zich in welriekend water. Wat een vreugde als de ziel zich voor eeuwig zal baden in de zuivere, heerlijke fontein van Gods liefde! Wat een blijdschap als men het schitterende, blinkende gelaat van Christus zal zien en de kussen zal ontvangen van die lippen die van welriekende mirre druipen. "De bruid zal zich verheugen in de omhelzing des Heeren", Augustinus. O, als een tros van die druiven hier al zo zoet is, wat moet dan de volle wijnoogst zijn! Wat moest ons allen dit aansporen te verlangen naar die plaats waar treurigheid niet kan bestaan en waar blijdschap niet kan vergaan.

I. GROEI IN GENADE

"Maar wast op in de genade", 2 Petrus 3:18.
Ware genade neemt toe, de aard ervan is dat ze zich uitbreidt en groeit. Het is met genade net als met het licht: eerst is er de dageraad (crepusculum), dan wordt het steeds helderder tot de volle dag toe. Een goed christen is net als de krokodil: hij is nooit uitgegroeid. De gelovigen worden niet alleen vergeleken met sterren wat hun licht betreft, maar ook met bomen wat hun groei betreft, Jesaja 61:3, Hoséa 14:6. Een goed christen is niet zoals de zon bij Hizkía, die terugging en ook niet zoals bij Jozua

waar de zon stilstond, maar hij neemt altijd toe in heiligheid en wast met een Goddelijke wasdom, 1 Korinthe 3:6.

Op hoeveel manieren kan men zeggen dat een christen groeit?

1. Hij groeit in de oefening van genade. Zijn lamp brandt en verspreidt licht: daarom lezen wij van een levende hoop, 1 Petrus 1:3. Dit is de werkzaamheid van het geloof. De Kerk bidt om de wind des Geestes, opdat haar specerijen mogen uitvloeien, Hooglied 4:16.
2. Een christen groeit wat betreft de mate van zijn genade. Hij gaat van kracht tot kracht, van de ene trap in de genade tot de andere, Psalm 84:8. Een kind van God gaat van geloof tot geloof, Romeinen 1:17. Zijn liefde wordt steeds overvloediger, Filippenzen 1:9.

Hoe groeit de christen op de juiste wijze?

(1) Als hij steeds minder wordt in eigen ogen. "Ik ben een worm en geen Man", Psalm 22:7. Het zien van de verdorvenheden en de onwetendheid maakt dat een christen zó groeit dat hij een mishagen aan zichzelf krijgt; hij wordt in eigen oog steeds minder. Job verfoeide zich in stof en as, Job 42:6. Het is goed dat men in de groei zijn eigendunk verliest.

(2) De juiste wijze van groei is dat men gelijkmatig toeneemt: dat men in de ene genade zowel groeit als in de andere, 2 Petrus 1:5-7. Als men groeit in kennis, maar niet in zachtmoedigheid, broederlijke liefde of goede werken is dat niet een goede groei. Iets kan wel zwellen, maar toch niet groeien. Iemand kan opgeblazen worden in kennis en toch geen geestelijke groei hebben. De juiste wijze van groei is gelijkmatig, zowel groeien in de ene genade als in de andere. Zoals de schoonheid van het lichaam bestaat in de symmetrie (gelijkmatigheid) van de delen, waarbij niet alleen het hoofd maar ook de armen en de borst groeien, zo is ook de geestelijke groei het schoonst, als er symmetrie en gelijkmatigheid is, als elke genade toeneemt.

(3) De juiste wijze van groei is, als een christen genade bezit die past bij zijn onderscheiden werkzaamheden en omstandigheden. Als de verdorvenheden sterk zijn en zijn genade is in staat om die er onder te houden. Lasten kunnen zwaar zijn: als zijn lijdzaamheid dan maar in staat is die te dragen. Verzoekingen kunnen hevig zijn: als hij dan maar geloof heeft waarmee hij die kan weerstaan. Dan groeit genade op de juiste wijze.

Vanwaar komt het, dat ware genade wel moet groeien?

(1) Het is de genade eigen te groeien. Het is een duurzaam zaad, het is het zaad Gods, 1 Johannes 3:9. Het ligt in de aard van zaad om te groeien. Genade ligt niet in het hart als een steen in de aarde, maar als zaad in de aarde, dat tevoorschijn zal komen: eerst het blad, dan de aar, dan het volle koren in de aar.

(2) Het kan niet anders of genade moet groeien, vanwege de zachtheid en de uitnemende kwaliteit. Wie genade heeft, krijgt er nooit genoeg van, maar wenst steeds meer. Het genoegen dat hij er in heeft, veroorzaakt dorst. Genade behoort tot het beeld Gods en een christen vindt dat hij nooit genoeg gelijkvormig aan God kan worden. Door genade daalt er vrede in de ziel; een christen streeft er daarom naar te groeien in genade, zodat zijn vrede moge toenemen.

(3) Genade moet wel groeien, aangezien een gelovige in Christus is ingeënt. Wie een ent is, die in deze edele, vruchtbare Wijnstok is ingeënt, moet wel groeien.

Christus is zó vol sap en levenskracht, dat Hij allen die in Hem zijn ingeënt, veel vruchten doet dragen. "Uw vrucht is uit Mij gevonden", Hoséa 14:9.

Welke beweegredenen of aansporingen zijn er om ons te doen groeien in genade?
1. Groei in genade is het doel van het gebruik van de genademiddelen. Waarom legt iemand veel ten koste aan de grond door bemesting en bevochtiging? Opdat alles moge groeien! De onvervalste melk van het Woord is ons gegeven opdat wij daardoor zouden groeien, 1 Petrus 2:2. De tafel des Heeren heeft ook ten doel ons geestelijk te voeden en te doen groeien in genade.

2. Groei in de genade is het beste bewijs dat wij ware genade hebben. Wat niet leeft, groeit niet. Een beeld groeit niet, een paal in een omheining groeit niet, maar een plant die leeft, groeit wel. De groei van de genade toont dat zij leeft in de ziel.

3. Groei in de genade is het sieraad van een christen. Hoe meer een kind groeit, hoe vriendelijker zijn gelaatsuitdrukking wordt en hoe meer kleur het krijgt. Evenzo: hoe meer een christen groeit, hoe meer hij een geestelijke uitdrukking krijgt en hoe sierlijker hij er uit gaat zien. Abrahams geloof was schoon in het begin van zijn geestelijk leven, maar later groeide het zo krachtig en tot zo'n hoogte dat God Zelf Zich erin verlustigde en Abraham kroonde met deze eer, dat men hem "de vader der gelovigen" noemde.

4. Hoe meer wij in genade groeien, hoe meer eer wij God toebrengen. Gods eer is meer waard dan de zaligheid van alle zielen der mensen. Het moet ons oogmerk zijn zegetekenen op te richten ter ere Gods en hoe kunnen wij dit beter doen dan te groeien in genade. "Hierin is Mijn Vader verheerlijkt, dat gij veel vrucht draagt; en gij zult Mijn discipelen zijn", Johannes 15:8. De minste korrel genade brengt wel de zaligheid met zich mee, maar ze zal God niet zoveel eer toebrengen. "Vervuld met vruchten der gerechtigheid, die door Jezus Christus zijn, tot heerlijkheid en prijs van God", Filippenzen 1:11. Het is tot roem van de bekwaamheid van de landman als zijn planten goed groeien. Het is tot lof en eer van God als wij groeien in genade.

5. Hoe meer wij groeien in genade, hoe meer de Heere ons zal liefhebben. Bidden wij juist daar niet om? Hoe meer groei, hoe meer de Heere ons zal liefhebben. De landman heeft er behagen in dat zijn planten groeien. De groeiende christen is Gods Hefzi-bah, *Zijn lust is in hem.* Christus schept er behagen in als Hij de wijnstok ziet groeien en de granaatappelbomen ziet uitbotten, Hooglied 6:11. Hij aanvaardt de waarheid der genade, maar Hij prijst de groei in de genade. "Ik heb zelfs in Israël zo groot een geloof niet gevonden", Matthéüs 8:10. zou u zó willen zijn als de geliefde discipel die aan Jezus' borst lag? zou u veel liefde van Christus willen ontvangen? Sta dan veel naar groei, laat het geloof met de goede werken opbloeien en de liefde in ijver toenemen.

6. Het is nodig dat wij groeien in genade. Er ontbreekt altijd iets aan ons geloof, 1 Thessalonicenzen 3:10. De genade verkeert nog slechts in haar kindschap en minderjarigheid en wij moeten steeds een el tot onze geestelijke lengte toedoen. De apostelen zeiden: "Heere, vermeerder ons geloof", Lukas 17:5. De genade is nog maar zwak. "Maar ik ben heden teder en gezalfd tot koning", 2 Samuël 3:39. Zo mogen ook wij gezalfd zijn met genade, maar toch zijn wij nog maar zwak en is het voor ons nodig dat wij een grotere mate van heiligheid bereiken.

7. De groei in genade zal het toenemen van de verdorvenheid belemmeren. Hoe meer de gezondheid vooruit gaat, hoe meer de kwalen van het lichaam afnemen. Zo is het ook in het geestelijke: hoe meer de ootmoed groeit, hoe meer het gezwel van hoogmoed afneemt. Hoe meer de reiniging van het hart vordert, hoe meer het vuur van de lusten dooft. De groei van planten in de tuin verhindert niet dat het onkruid ook groeit, maar de groei van de bloem der genade belemmert wel het uitspruiten van de verdorvenheid. Zoals sommige planten afwerend zijn naar andere en niet willen groeien als ze dichtbij elkaar staan, bijvoorbeeld de wijnstok en de laurierboom, zo zal de zonde niet zo snel groeien waar de genade toeneemt.

8. wij kunnen niet teveel groeien in genade, daar is geen uitwas mogelijk. Het lichaam kan teveel groeien, zoals bij iemand die waterzucht heeft. Maar het geloof kan niet te groot worden. "Uw geloof wast zeer", 2 Thessalonicenzen 1:3. Daar hebt u wel buitengewoon grote groei, maar geen uitwas. Zoals iemand niet teveel gezondheid kan hebben, zo kan men ook niet teveel genade hebben. Genade is het sieraad van heiligheid, Psalm 110:3. Wij kunnen niet genoeg geestelijke sieraad hebben. Het zal bij het sterven onze enige bekommering zijn, dat wij niet meer gegroeid zijn in de genade.

9. Degenen die niet groeien in de genade, verachteren in de genade. "Als men in het christelijke leven niet vooruit gaat, gaat men achteruit", zegt Bernardus. Er is in de ware godsdienst geen stilstand; wij gaan óf vooruit óf achteruit. Als het geloof niet groeit, groeit het ongeloof wel. Als de hemelsgezindheid niet toeneemt, neemt de hebzucht wel toe. Als iemands voorraad niet wordt aangevuld, vermindert die. Zo ook, als u de aanwezige genade niet goed gebruikt, zal ze afnemen. De engelen op Jakobs ladder klommen op of daalden; als u in de godsdienst niet opklimt, neemt u af.

10. Hoe meer wij in genade toenemen, hoe meer wij zullen bloeien in heerlijkheid. Hoewel elk vat der ere vol zal zijn, bevatten sommige vaten toch meer dan andere. Wiens pond tien pond gewonnen had, kreeg macht over tien steden, Lukas 19:17. Degenen die niet veel groeien, verminderen hun heerlijkheid, hoewel ze die niet geheel zullen verliezen. Als er zijn die het Lam zullen volgen in witter en langer klederen der heerlijkheid dan anderen, zullen dat degenen zijn die hier het meest hebben uitgeblonken in genade.

Gebruik.
Betreur uw gebrek aan groei. De godsdienst is bij velen slechts vorm en belijdenis geworden: dit is groei in blad, maar niet in vrucht. Vele christenen gelijken op een lichaam dat wegkwijnt, en dat niet groeit. Zij worden niet gevoed door de preken die zij horen. Zij lijken op de engelen die een lichaam aannamen, ook wel aten, maar niet groeiden. Het is te vrezen dat daar, waar geen groei is, een vitaal beginsel ontbreekt. Sommigen worden zelfs erger in plaats van beter; zij worden aardser en onheiliger, 2 Timothéüs 3:13. Goddelozen worden steeds erger. Velen neigen steeds meer naar de hel; zij worden onbeschaamd, Zefánja 3:5. Ze lijken op dingen die voortdurend in water liggen, die steeds verder rotten.

Hoe kunnen wij weten, dat wij groeien in genade?
Antwoord. Om deze vraag op te lossen, zal ik aantonen:
I. De tekenen die erop wijzen dat wij niet groeien.

II. De kentekenen van groei.

I. Kentekenen dat wij niet groeien in genade, maar eerder vervallen tot een geestelijke tering.

(1) Als wij onze geestelijke smaak kwijt zijn. Iemand die aan de tering lijdt heeft niet die smaak in zijn spijze zoals voorheen. Christen, misschien kunt u zich de tijd herinneren dat u wel hongerde en dorstte naar de gerechtigheid, dat u met zo'n trek naar de genademiddelen kwam, alsof u tot een feestmaal kwam. Maar nu is het anders, Christus wordt niet op zo'n hoge prijs gesteld en u vindt niet zo'n verlustiging in Zijn instellingen. Dit is een droevig voorteken, dat de genade aan het kwijnen is en gij in een erge tering zijt geraakt. Toen men David toedekte met kleden en hij niet warm werd, was dat een teken dat hij nabij het graf was, 1 Koningen 1:1. Zo ook, als men iemand toedekt met de warme kleden van de genademiddelen en men toch geen warme genegenheden heeft tot geestelijke zaken, is dat een teken dat hij verachtert in de genade.

(2) Als wij wereldser worden. Misschien dat wij eenmaal opstegen tot hogere sferen en wij ons hart zetten op de dingen die Boven zijn en de tale Kanaäns spraken, maar nu zijn onze gedachten niet meer hemelwaarts gericht en halen wij onze troost uit de lagere mijnen. Evenals satan trekken wij rond op de aarde. Dit is een teken dat wij snel bergafwaarts gaan en dat onze genade erg kwijnt. Het is opmerkelijk dat, als de natuur in verval is en de mensen dichter bij de dood komen, zij dan meer gebogen gaan. Voorwaar, als het hart van mensen meer naar de aarde gebogen is en men zich nauwelijks kan opwekken tot een hemelse gedachte, dan is de genade stervende, als ze al niet dood is, Openbaring 3:2.

(3) Als wij minder ontsteld zijn met betrekking tot de zonde. Er is een tijd geweest dat de minste zonde ons smartte, zoals het geringste haartje het oog doet wateren; maar nu kunnen wij de zonde zonder berouw in ons opnemen. Er is een tijd geweest dat wij ontsteld waren als wij het eenzame gebed verwaarloosden. Nu kunnen wij het gebed in het gezin zelfs nalaten. Er is een tijd geweest dat ijdele gedachten ons ontroerden; nu zijn wij niet ontsteld als wij los leven. Dit is een droevige verachtering in de godsdienst. Het is er nu waarlijk zover vandaan dat de genade groeit, dat wij bijna niet meer kunnen voelen dat de pols der genade nog slaat.

II. Kentekenen dat wij groeien in genade.

(1) Het eerste kenteken dat wij groeien is, als wij boven de vroegere trap van genade uitgekomen zijn. Het is een teken dat een kind groter wordt, als het uit zijn kleren is gegroeid. Die kennis waarmee wij het voorheen konden doen, is nu voor ons niet meer toereikend. wij hebben een dieper inzicht in de godsdienst. Ons licht is toegenomen, de liefdevonk is uitgegroeid tot een vlam. Dit is een kenteken van groei. De genade die eenmaal voor ons gepast was, is nu te gering voor ons; wij zijn boven onszelf uitgegroeid.

(2) Als wij vaster geworteld zijn in de godsdienst. "Geworteld en opgebouwd in Hem, en bevestigd in het geloof", Kolossenzen 2:7. Het wijd uitlopen van de wortels toont de groei van de boom. Als wij zó stevig in Christus vastgeworteld zijn, dat wij door de wind van ketterijen niet omver geblazen worden, is dat een gezegend teken van groei. Athanasius werd wel genoemd: Adamas ecclesiae, "de diamant van de kerk", een diamant die men niet van de liefde tot de waarheid kon afbrengen.

(3) Als wij een geestelijker gestalte van het hart hebben. Als wij geestelijker zijn in onze principes; als wij tegen de zonde strijden uit liefde tot God en omdat de zonde Zijn heiligheid raakt. Als wij geestelijker zijn in onze gevoelens. Als wij smart gevoelen over de eerste opwelling van de verdorvenheid, over het opborrelen van ijdele gedachten en over die stroom die ondergronds loopt. Als wij niet alleen treuren over de straf der zonde, maar over de besmetting der zonde. De kool brandt niet alleen, ze maakt ook zwart. Als wij geestelijk zijn in het waarnemen van de plichten. Als wij ernstiger, vuriger, eerbiediger zijn, als wij levendiger in het gebed zijn, als wij vuur bij het offer brengen. "Vurig van geest", Romeinen 12:11. Als wij God met meer liefde dienen, hetgeen onze plichtsbetrachting rijper en hartelijker maakt, zodat wij er meer smaak van hebben.
(4) Als de genade een vaste grond verkrijgt door tegenstand. Het vuur is in het koudste jaargetijde het heetst, door de tegenstelling van de omgeving. De vrijmoedigheid van Petrus werd groter door de tegenstand van de hogepriester en de oversten, Handelingen 4:8, 11. De ijver van de martelaren werd groter door de vervolging. Dit is genade van de eerste orde!

Wat zullen wij doen om te groeien in genade?
Antwoord. Ten eerste.
(1) Hoedt u voor hetgeen de groei in de weg staat, zoals liefde tot enige zonde. Het lichaam kan evenmin tieren in een koorts als de genade kan groeien waar de zonde wordt gekoesterd.
(2) Gebruik alle middelen tot groei in de genade. Ten eerste, "oefen uzelven tot Godzaligheid", 1 Timótheüs 4:7. Het lichaam wordt sterker door oefening. Het handelen met geld maakt iemand rijker. Zo ook: hoe meer wij ons geloof oefenen in de beloften, hoe rijker in geloof wij worden.

Ten tweede, als u groeiende christenen wilt worden, wees dan nederige christenen. Men heeft opgemerkt dat in sommige landen, zoals Frankrijk, de beste en grootste druiven waarvan men wijn maakt, aan de laagste soort wijnstokken groeien. Zo groeien ook de nederigste christenen het meest in genade. "De nederigen geeft God genade", 1 Petrus 5:5.
Ten derde, bid God om geestelijke wasdom. Sommigen bidden of zij in gaven mogen toenemen. Het is beter in genade toe te nemen dan in gaven. Gaven zijn ter versiering, genade is tot voeding en opwas. Gaven stichten anderen, genade is tot behoud van onszelf. Sommigen bidden of zij rijk mogen worden, maar een vruchtbaar hart is beter dan een volle beurs. Bid, of God u wil doen groeien in genade, al was het in de verdrukking, Hebreeën 12:10. De wijnstok groeit door hem te snoeien. Gods snoeimes is om ons meer in genade te doen groeien.

Hoe kunnen wij degenen, die klagen dat ze niet groeien in genade, troosten?
Antwoord. Zij vergissen zich, want zij kunnen wel groeien als zij denken dat zij niet groeien. "Er is een, die zichzelven arm maakt en heeft veel goed", Spreuken 13:7. Het gezicht dat christenen hebben van hun gebrek aan genade en hun dorst naar een grotere mate van genade, doen hen denken dat ze niet groeien, terwijl zij wel groeien. Wie grote bezittingen begeert, omdat hij niet zoveel heeft als hij wel wenst, denkt dat hij arm is. Christenen moeten weliswaar zoeken naar de genade die ze nog missen, maar zij mogen daarom nog niet de genade over het hoofd zien die ze al hebben. Laten christenen dankbaar zijn voor de minste groei. Als u niet zoveel groeit in zekerheid, dank dan God als u groeit in oprechtheid. Als u niet zoveel groeit in kennis, dank dan God als u groeit in ootmoed. Als een boom in de wortel groeit, is dat echt

groei. Zo ook, als u groeit in de wortelgenade van nederigheid, is dit voor u even noodzakelijk als welke andere toename ook.

J. VOLHARDING

"Die in de kracht Gods bewaard wordt door het geloof tot de zaligheid", 1 Petrus 1:5.
De vijfde en laatste vrucht van de heiligmaking is volharding in de genade. De hemelse erfenis wordt voor de gelovigen bewaard en zij worden bewaard voor de erfenis, 1 Petrus 1:4. De apostel stelt de standvastigheid van de gelovigen en hun blijven in de genade vast.
De volharding der heiligen wordt zeer bestreden door roomsen en Arminianen, maar het is niet minder waar omdat het bestreden wordt. De voornaamste troost voor een christen hangt af van deze leer der volharding. Neem die leer weg en men doet afbreuk aan de godsdienst en snijdt de zenuwen weg van alle blijde verwachtingen Laat ik eerst, voor ik tot de volledige behandeling en bespreking van dit grote stuk kom, de betekenis ervan duidelijk maken.

1. Als ik zeg dat gelovigen volharden:

a. Dan geef ik toe dat degenen die dit slechts in belijdenis zijn kunnen afvallen. "Démas heeft mij verlaten", 2 Timótheüs 4:10. Gloeiende kometen verdampen spoedig. Een gebouw dat op zand rust, valt om, Matthéüs 7:26. Schijngenade raakt men kwijt. Geen wonder dat men een tak van een boom ziet vallen als hij er slechts aan vastgebonden is. Huichelaren zijn slechts aan Christus vastgebonden door een uitwendige belijdenis, zij zijn niet ingeënt. Wie heeft ooit gedacht dat kunstmatige werkzaamheden het lang uithouden? De werkzaamheden van een huichelaar zijn slechts kunstmatig, niet levend. Alle bloemen rijpen niet tot vrucht!
b. Ik geef ook toe, dat als gelovigen op hun eigen benen moesten staan, zij uiteindelijk zouden afvallen. Een deel van de engelen die als sterren waren vol licht en heerlijkheid, hebben inderdaad hun genade verloren. En als die reine engelen uit de genade gevallen zijn, zou dit nog eerder gebeuren met de gelovigen, die zoveel zonden hebben om hen te verleiden, ware het niet dat zij door een hogere macht werden staande gehouden.
c. Ik geef toe dat, hoewel ware gelovigen niet werkelijk kunnen afvallen en al hun genade verliezen, hun genade wel in zekere mate kan vervallen, zodat zij grote inbreuk op hun heiligmaking kunnen maken. De genade kan wel stervende zijn en toch niet dood. "Versterk het overige, dat sterven zou", Openbaring 3:2. Genade kan lijken op vuur onder de as: al is het dan niet uitgeblust, de vlam is wel weg.

   Dit verval in genade zal ik in twee bijzonderheden aantonen:

   (1) De levendige werkzaamheden der genade kunnen tijdelijk ophouden. "Gij hebt uw eerste liefde verlaten", Openbaring 2:4. Genade kan als een slapende hebbelijkheid worden. De kinderen Gods zijn dan in de godsdienst maar slap in hun werkzaamheden, de pols van hun genegenheden slaat dan heel langzaam. De wijze maagden vielen ook in slaap, Matthéüs 25:5. De oefening der genade kan gestagneerd zijn, evenals de loop van het water afgedamd kan worden.
   (2) In plaats dat genade in Gods kinderen werkzaam is, kan de verdorvenheid werkzaam zijn. In plaats van lijdzaamheid murmurering; in plaats van hemelsgezindheid aardsgezindheid. Wat vertoonde zich de hoogmoed bij de discipelen, toen zij streden wie van hen de meeste zou zijn! Wat kwam de

zinnelijke lust openbaar bij David! Zo levendig en krachtig kan de verdorvenheid wel zijn in de wedergeborene: zij kunnen zelfs in grove zonden vallen. Maar hoewel men dit alles moet toegeven, vallen zij toch niet geheel van de genade af, (penitus exeidere). David heeft niet zijn genade geheel verloren, want waarom heeft hij dan gebeden: "Neem Uw Heilige Geest niet van mij?" Hij was de Geest niet geheel kwijt! Het was als Eutychus toen hij uit een raam viel, Handelingen 20 en allen dachten dat hij dood was. "Nee", zei Paulus, "er is leven in hem". Zo viel ook David heel laag, maar het leven der genade was nog in hem. Hoewel de gelovigen zodanig te pas kunnen komen, dat zij maar weinig geloof meer hebben, toch hebben ze nog geloof. Hoewel hun genade tot een lage stand kan dalen, toch kan ze niet droog vallen.

Hoewel de genade kan afnemen, ze kan niet vernietigd worden. Hoewel de wijze maagden ook sliepen, hun lampen waren toch niet helemaal uitgegaan. Als genade op z'n laagst is, zal ze toch weer levendig worden en opbloeien. Net als toen Simson zijn kracht kwijt was en zijn haar weer begon te groeien, werd zijn kracht weer vernieuwd.

Nu ik de zaak zelf verklaard heb, wil ik nu dit grote leerstuk van de volharding der heiligen verder uitwerken.

II. *Door welke middelen kunnen christenen volharden*?

(1) Door middel van de genademiddelen, zoals het gebed, het Woord en de sacramenten: Christenen volharden niet als zij stil zitten en niets doen. Het is met ons niet zoals met passagiers op een schip, die naar het eind van hun reis worden gebracht terwijl zijzelf stil zitten op het schip, of zoals edellieden die pacht ontvangen zonder dat zij ervoor arbeiden of zich inspannen. Maar wij verkrijgen de zaligheid in het gebruik van de middelen, zoals iemand aan het eind van een loopbaan komt door hard te lopen en tot een overwinning door te worstelen. "Waakt en bidt", Matthéüs 26:41. Paulus zei: "Indien dezen in het schip niet blijven, gij kunt niet behouden worden", Handelingen 27:31. Gelovigen zullen uiteindelijk aan land komen, in de haven aankomen, maar "tenzij zij in het schip blijven", namelijk in het gebruik van de genademiddelen, kunnen zij slechts behouden worden. De genademiddelen onderhouden de genade. Zoals zij de genade werken, zijn ze ook de borsten waaruit de genade gevoed en onderhouden wordt voor de eeuwigheid.

(2) Door de gezegende invloed en medewerking van de Geest. De Geest van God is voortdurend werkzaam in het hart van een gelovige om de genade tot de volmaaktheid te brengen. Hij laat verse olie indruppen om de lamp der genade brandende te houden. De Geest wekt de genade op, versterkt en vermeerdert haar en doet een christen gaan van de ene trap des geloofs tot de andere, tot hij het einde des geloofs heen bereikt, dat is de zaligheid. Het is een schone uitdrukking van de apostel in 2 Timothéüs 1:14: "De Heilige Geest Die in ons woont." Wie in het huis woont, onderhoudt het ook. Zo houdt de Geest Die in een gelovige woont, de genade in stand. De genade wordt vergeleken bij een rivier van het water des levens, Johannes 7:38. Deze rivier kan nooit verdrogen, omdat Gods Geest de Bron is Die haar steeds voedt.

(3) De genade wordt tot volmaaktheid gebracht door de dagelijkse voorbede van Christus. Zoals de Geest werkzaam is in het hart, zo is Christus werkzaam in de hemel. Christus bidt altijd dat de genade der heiligen moge stand houden. "Vader, bewaar die Gij Mij hebt gegeven." Bewaar hen als de sterren in hun loop; bewaar hen als parels, opdat ze niet verloren gaan. "Vader, bewaar hen", Johannes 17:11.

Het gebed dat Christus deed voor Petrus was een kopie van het gebed dat Hij nu doet voor de gelovigen. "Ik heb voor u gebeden, dat uw geloof niet ophoude", dat het niet geheel verdove, Lukas 22:32. Hoe kunnen de kinderen van zulke gebeden verloren ga?

III. *Argumenten om de volharding der heiligen te bewijzen*.

1. Vanwege de waarheid Gods. (A veritate Dei) God heeft het zowel verklaard als beloofd. (1) God heeft het verklaard: "Zijn zaad blijft in hem", 1 Johannes 3:9. "De zalving, die gijlieden van Hem ontvangen hebt, blijft in u", 1 Johannes 2:27. (2) Zoals God het verklaard heeft, heeft Hij het ook beloofd. De waarheid Gods, de schitterendste parel aan Zijn kroon is als een onderpand in de belofte gelegd. "Ik geef hun het eeuwige leven; en zij zullen niet verloren gaan in der eeuwigheid", Johannes 10:28. "En Ik zal een eeuwig verbond met hen maken, dat Ik van achter hen niet zal afkeren, opdat Ik hun weldoe; en Ik zal Mijn vreze in hun hart geven, dat zij niet van Mij afwijken", Jeremia 32:40. God zal Zijn volk zó liefhebben, dat Hij hen niet zal verlaten en zij zullen Hem zó vrezen, dat zij Hem niet zullen verlaten. Als een gelovige niet zou volharden, zou God Zijn belofte verbreken. "En Ik zal u Mij ondertrouwen in eeuwigheid; ja Ik zal u Mij ondertrouwen in gerechtigheid en in gericht en in goedertierenheid en in barmhartigheden", Hoséa 2:18. God ondertrouwt Zijn volk niet om dan van hen te scheiden: "Hij haat het verlaten", Maleáchi 2:16. Gods liefde maakt de huwelijksknoop zó vast dat noch dood noch hel die kan verbreken.

2. Het tweede argument is: vanwege de kracht Gods. (A potentia Dei) In de tekst (boven dit hoofdstuk, vert.) staat: "Zij worden in de kracht Gods bewaard tot de zaligheid." Elke Persoon in de Drie-eenheid is betrokken bij het doen volharden van een gelovige. God de Vader stelt het vast, 2 Korinthe 1:21. God de Zoon bevestigt het, 1 Korinthe 1:8. God de Heilige Geest verzegelt het, Efeze 1:13. Zodat het de kracht Gods is die ons bewaart. Wij worden niet bewaard door onze eigen kracht.
De Pelagianen stelden dat de mens door zijn eigen kracht de verzoekingen zou kunnen overwinnen en zó volharden. Augustinus weerlegt dit: "De mens", zegt hij, "bidt God om volharding, hetgeen dwaas zou zijn, als hij zelf de kracht had om te volharden." "En", zegt Augustinus verder, "als alle kracht in de mens zelf gelegen is, waarom zou dan niet de één zowel volharden als de ander? Waarom dan niet Judas zowel als Petrus?"
Het komt door niets anders dan door de kracht Gods dat wij bewaard worden. De HEERE heeft Israël bewaard dat het volk niet is omgekomen in de woestijn vóór Hij het in Kanaän had gebracht. Dezelfde zorg zal Hij aanwenden, al is het niet op zo'n wonderlijke wijze, dan toch wel op een geestelijke onzichtbare wijze, om Zijn volk te bewaren in de staat der genade, tot Hij hen brengt in het hemelse Kanaän. Zoals de heidenen leugenachtig van Atlas beweren dat hij de hemelen draagt zodat ze niet vallen, is de kracht Gods waarlijk "die Atlas" die de gelovigen draagt zodat ze niet vallen. Het wordt wel betwist of genade op zich niet kan vergaan, zoals die van Adam, maar toch ben ik er zeker van dat de genade die door de kracht Gods bewaard wordt, niet kan vergaan.

3. Het derde argument is: vanwege Gods verkiezende liefde. Degenen die God van alle eeuwigheid heeft uitverkoren tot heerlijkheid, kunnen tenslotte niet afvallen. En elke ware gelovige is verkoren tot heerlijkheid, derhalve kan hij niet afvallen.

Wat kan de verkiezing verijdelen of Gods besluit teniet maken? Dit argument staat zó vast als de berg Sion, die niet bewogen kan worden, zózeer zelfs dat sommige roomsen stellen dat degenen die in de absolute verkiezing begrepen zijn, niet kunnen afvallen. "Het vaste fundament Gods staat, hebbende dit zegel: De Heere kent degenen, die Zijne zijn", 2 Timótheüs 2:19. Het fundament Gods is niets anders als Gods besluit der verkiezing; en dat staat vast. God zal het niet veranderen en anderen kunnen het niet veranderen.

4. Het vierde argument is: vanwege de vereniging van de gelovigen met Christus. Zij zijn met Christus verbonden als de leden met het hoofd, door de zenuwen en banden des geloofs, zodat die niet verbroken kunnen worden, Efeze 5:23. Wat eenmaal gezegd is van Christus' natuurlijk lichaam is ook waar van Zijn mystiek (geestelijk) lichaam: "Geen been van Hem zal verbroken worden." Evenals het niet mogelijk is het gist en het deeg als het eenmaal gemengd en samengekneed is, te scheiden, zo is het ook onmogelijk Christus en de gelovigen, als zij eenmaal met elkaar verenigd zijn, van elkaar te scheiden.
Christus en Zijn leden vormen één lichaam. Welnu, is het dan mogelijk dat enig deel van Christus zou kunnen verloren gaan? Hoe kan Christus toch één lid van Zijn mystieke lichaam verliezen en toch volmaakt zijn? Kortom, als één gelovige van Christus afgebroken zou kunnen worden, waarom dan niet om dezelfde reden ook andere? Waarom dan niet allen? Dan zou Christus echter een Hoofd zijn zonder lichaam.

5. Het vijfde argument is: vanwege de natuur van een aankoop. Iemand zal niet zijn geld neertellen om iets te kopen dat hij weer kan kwijt raken, of voor een onbeperkt eigendom dat ontvreemd kan worden. Christus heeft Zijn volk gekocht om eeuwig Zijn eigendom te zijn. "Een eeuwige verlossing teweeggebracht hebbende", Hebreeën 9:12. Zou Christus, dunkt u, Zijn bloed gestort hebben opdat wij voor een tijd in Hem zouden geloven en dan weer zouden afvallen? Denkt u dat Christus hetgeen Hij gekocht heeft zal verliezen?

6. Het zesde argument is: vanwege de overwinning van de gelovige over de wereld. Dit argument is aldus houdbaar: wie de wereld overwint, volhardt in de genade. En een gelovige overwint de wereld, derhalve volhardt hij in genade. "Dit is de overwinning die de wereld overwint, namelijk ons geloof", 1 Johannes 5:4. Iemand kan wel een enkele veldslag verliezen, maar toch uiteindelijk de overwinning behalen. Een kind van God kan in een enkele strijd tegen een verzoeking wel de nederlaag lijden, zoals Petrus, maar uiteindelijk overwint hij toch. Welnu, als een heilige als overwinnaar gekroond wordt, als de wereld door hem overwonnen wordt, moet hij vanzelf wel volharden.

IV. Ik zal vervolgens enkele tegenwerpingen van de Arminianen beantwoorden.
(1) De eerste tegenwerping van de Arminianen is: als een gelovige toch zal volharden in de genade, waartoe dienen dan vermaningen in de Heilige Schrift, zoals: "Zo dan, die meent te staan, zie toe, dat hij niet valle", 1 Korinthe 10:12, en: "Laat ons dan vrezen, ... dat iemand van u schijne achtergebleven te zijn", Hebreeën 4:1. Zulke vermaningen schijnen immers overbodig te zijn, als een gelovige zeker zal volharden.
Antwoord. Deze vermaningen zijn nodig om gelovigen te waarschuwen tegen zorgeloosheid. Ze zijn als prikkelen en spoorslagen om hen tot groter ijver op te wekken hun zaligheid uit te werken. Zij suggereren niet dat heiligen kunnen afvallen,

maar het zijn middelen om hen voor verval te behoeden. Christus heeft van Zijn discipelen gezegd dat zij in Hem zouden blijven en toch vermaande Hij hen in Hem te blijven, Johannes 15:4. Deze vermaning van Hem deed Hij niet, omdat Hij er enigszins aan twijfelde dat zij niet in Hem zouden blijven, maar om hun ijver op te wekken en hen te vuriger te doen bidden, opdat zij in Hem zouden blijven.

(2) De tweede tegenwerping is uit Hebreeën 6:4-6: "Want het is onmogelijk, degenen die eens verlicht geweest zijn en de hemelse gave gesmaakt hebben en des Heiligen Geestes deelachtig geworden zijn, en gesmaakt hebben het goede Woord Gods en de krachten der toekomende eeuw, en afvallig worden, die, zeg ik, wederom te vernieuwen tot bekering."
Antwoord. Deze Schriftplaats doet hier niet ter zake, want de apostel spreekt hier over hypocrieten. Hij toont hoe ver die wel kunnen komen en toch afvallen. "Zij die eens verlicht geweest zijn": mensen kunnen wel veel licht hebben, maar toch afvallen. Was Judas niet verlicht?
"Zij zijn des Heiligen Geestes deelachtig geworden": de algemene gaven van de Geest, niet de bijzondere genade.
"Zij hebben het goede Woord Gods gesmaakt." Smaken staat hier tegenover eten. De huichelaar kan wel een zekere aangename smaak van de godsdienst hebben, maar zijn smaak voedt hem niet. Er is een groot verschil tussen iemand die een gorgeldrank neemt of een versterkende drank. De gorgeldrank is slechts om zijn mond te spoelen; hij proeft die en spuwt hem weer uit. Maar een versterkende drank wordt opgedronken en die voedt en versterkt de geest. De hypocriet die slechts een proefje of teugje van de godsdienst heeft genomen, zoals iemand een gorgeldrank proeft, valt weer af.
"En hebben de krachten der toekomende eeuw gesmaakt": dat wil zeggen dat zij zulke bevattingen van de heerlijkheid des hemels hebben waardoor zij erg aangedaan zijn en zelfs enige vreugde ervan in hun gedachten hebben, maar toch afvallen. Het is als in de gelijkenis van de steenachtige grond, Matthéüs 13:20. Dit alles wordt van de hypocrieten gezegd, maar het bewijst daarom nog niet dat de ware gelovige, die zaligmakend bearbeid is, afvallen kan.
Als kometen vallen, volgt daar nog niet uit dat echte sterren vallen Dat dit Schriftgedeelte niet over gezonde gelovigen spreekt, is duidelijk uit vers 9: "Maar, geliefden, wij verzekeren ons van u betere dingen, die met de zaligheid gevoegd."

Eerste gebruik, tot onderwijs.

(1) Zie toch hoe uitnemend de genade is. Zij volhardt. Andere zaken zijn maar voor een tijd. Gezondheid en rijkdom zijn aangenaam, maar zij zijn slechts voor een tijd. Genade is echter de bloesem der eeuwigheid. Het zaad Gods blijft!, 1 Johannes 3:9. De genade kan wel verdonkeren, maar niet geheel verdwijnen. Het wordt iets bestendigs genoemd, Spreuken 8:21 en blijvende rijkdom, vanwege de duurachtigheid, vers 18. Zij duurt zo lang als de ziel, als de hemel bestaat. Genade is niet als een huurcontract dat spoedig verlopen is, maar zij duurt zo lang als de eeuwigheid.
(2) Zie hier iets dat in de gelovigen de eeuwige liefde en dankbaarheid jegens God kan opwekken. Wat kan ons God meer doen liefhebben dan de bestendigheid van Zijn liefde tot ons? Hij is niet slechts de Auteur van de genade, maar ook de Voleinder. Zijn liefde is eeuwig en blijft ons bij tot onze zaligheid. "Mijn schapen horen Mijn stem, en Ik ken dezelve, en zij volgen Mij; en Ik geef hun het eeuwige leven", Johannes 10:27, 28. "Mijn schapen", hier hebt u de verkiezing; "horen Mijn stem", hier hebt u de roeping; "en Ik ken dezelve", daar is de

rechtvaardigmaking; "en zij volgen Mij", daar is de heiligmaking; "en Ik geef hun het eeuwige leven", daar hebt u de heerlijkmaking. Wat moest ons dit God doen liefhebben en de gedenktekens te Zijner eer doen oprichten. Wat hebben wij veel gedaan waarom God Zijn Geest zou moeten terugtrekken en ons toelaten dat wij tenslotte nog zouden afvallen. Maar dat Hij ons toch bewaart, moet ons Zijn Naam doen loven en wij behoren Hem eeuwig te gedenken, Hem Die de voeten Zijner gunstgenoten bewaart, 1 Samuël 2:9.

(3) Merk op waar het vandaan komt, dat de gelovigen volharden in heiligmaking. Het moet alleen toegeschreven worden aan de kracht Gods. Wij worden in Zijn kracht bewaard, bewaard als in garnizoen. Het is een wonder dat er één christen volhardt, als men bedenkt:

a. Welke verdorvenheid er van binnen huist. Het onkruid staat tussen de tarwe. Er huist meer zonde dan genade en toch overheerst de genade gewoonlijk. De genade is als een vonk in de zee, een wonder dat zij niet uitgeblust wordt. Het is een wonder dat de zonde de genade niet vernietigt, dat de zonde niet doet zoals soms een baker doet, het kind geheel bedekken en dat zodoende het kind der genade stikt en sterft.
b. Welke verzoekingen er van buitenaf komen. Satan benijdt ons geluk; hij brengt zijn strijdkrachten op de been en spoort aan tot vervolging. Hij schiet de vurige pijlen van zijn verzoeking af, die men "pijlen" noemt vanwege hun snelheid en "vurige" omdat ze verschrikken. Wij zijn elke dag omringd door duivels. Zoals het een wonder was dat Daniël in leven bleef te midden van de brullende leeuwen, zo zijn er ook vele briesende duivelen om ons heen en toch worden wij niet verscheurd. Welnu, vanwaar komt het dat wij staande blijven tegenover deze krachtige verzoekingen? Wij worden door de kracht Gods bewaard.
c. Wat de gouden strikken van de wereld zijn, zoals rijkdom en genoegens. "Hoe zwaarlijk zullen degenen die goed hebben, in het Koninkrijk Gods ingaan", Lukas 18:24. Hoevelen hebben er al schipbreuk geleden op deze gouden stranden, zoals Démas! 2 Timótheüs 4:10. Wat is het een wonder dat er één ziel volhardt in de godsdienst, dat de aarde het vuur van alle goede genegenheden niet verstikt. Waar komt dit anders vandaan dan van de kracht Gods? Wij worden in Zijn kracht bewaard!

Tweede gebruik, tot troost.

Deze leer van de volharding is als een bezoar-steen; (volgens bijgeloof een geneeskrachtige steen) het is een onovertroffen hartsterking om de geest van de kinderen Gods voor bezwijken te bewaren. Er is niets dat een kind van God meer met kommer vervult dan dat hij vreest dat hij het nooit zal volhouden. "Die zwakke benen van mij", zegt hij, "zullen me nooit naar de hemel kunnen dragen." Maar volharding is een onafscheidelijke vrucht van de heiligmaking. Wie eenmaal in Christus is, blijft dat voor eeuwig. Het kan zijn dat een gelovige in zekere mate van de genade vervalt, maar hij valt niet uit de staat der genade. Een Israëliet kon nooit helemaal zijn erfenis verkopen of vervreemden, Leviticus 25:23. Zo kan ook onze hemelse erfenis nooit geheel van ons vervreemd worden.

(1) Wat is de leer van de Arminianen dat men kan afvallen van de genade toch troosteloos. Vandaag een heilige, morgen een verworpene; vandaag een Petrus, morgen een judas. Dit moet toch wel de zenuwen van eens Christens werkzaamheden

doorsnijden en veel lijken op het boren van een gat in een vat om al de wijn van zijn verheuging eruit te laten lopen.
Als de leer van de Arminianen waar zou zijn, hoe kon de apostel dan zeggen: "Het zaad Gods blijft in hem", 1 Johannes 3:9 en: "De zalving Gods blijft"? 1 Johannes 2:27. Wat zou het voor troost geven als iemands naam in het Boek des Levens was geschreven en hij zou weer uitgewist kunnen worden? Maar wees, tot uw troost, gerust dat genade, als ze echt is, hoe zwak ze ook moge zijn, zal volharden. Al heeft een christen maar weinig genade om mee te handelen, hij behoeft toch niet bevreesd te zijn dat ze ophouden zal, omdat God niet slechts een voorraad genade geeft, maar ook zijn voorraad zal bewaren. Het kan wel zijn dat de genade door "vrees en twijfel kan wankelen, maar zij kan niet ontworteld worden", zegt Augustinus. Vrees dan niet dat u zult afvallen. Als iets de volharding der heiligen zou verhinderen, moet het óf de zonde óf verzoeking zijn, maar geen van beide kan dat.

- De zonde van de gelovige niet: wat hen vernedert, zal hen niet verdoemen; en de zonde vernedert hen. Zij plukken druiven van doornen, van de doorn der zonde plukken zij de druif der vernedering.
- De verzoeking kan de volharding ook niet verhinderen. De duivel legt een spoor van verzoekingen om de burcht van genade der heiligen op te blazen, maar het lukt hem niet. De verzoeking is een geneesmiddel voor valse rust. Hoe meer de satan verzoekt, hoe meer de gelovigen bidden. Toen Paulus die engel des satans had om hem te slaan, zei hij: "Hierover heb ik den Heere driemaal gebeden, opdat hij van mij zou wijken", 2 Korinthe 12:8. Dus niets kan een gelovige van Christus los maken of zijn volharding verhinderen. Laat deze wijn gegeven worden aan hen die bezwaard van hart zijn.

(2) Deze volharding is ook een troost bij het verlies van aardse gerieven. Ons goed kan wel van ons afgenomen worden, maar onze genade niet. "Maria heeft het goede geel uitgekozen, hetwelk van haar niet zal weggenomen worden", Lukas 10:42.

(3) Deze volharding is ook een troost in het stervensuur. Als alles ons ontvalt en vrienden van ons afscheid nemen, blijft de genade echter wel. De dood kan al het andere van ons afnemen, maar de genade niet. Een christen kan op zijn sterfbed, met Olevianus wel zeggen: *"Het gezicht, het spreken en horen verdwijnen, maar de goedertierenheid Gods zal nimmer wijken."*

Derde gebruik, tot vermaning.
Wat zijn de motieven en beweegredenen om christenen te doen volharden?
a. Het is de kroon en eer van een christen om te volharden. "Niet het begin van het leven van een christen, maar het eind verkrijgt de heerlijkheid." "De grijsheid is een sierlijke kroon, zij wordt op den weg der gerechtigheid gevonden", Spreuken 16:31. Als grijze haren blinken van gouden deugden, is dat een sierlijke kroon. De gemeente van Thyatire was in het laatst op z'n best: "Ik weet uw werken, en dat de laatste meer zijn dan de eerste", Openbaring 2:19. Een gebouw is niet voortreffelijk wanneer de eerste steen gelegd is, maar wanneer het voltooid is. De heerlijkheid en voortreffelijkheid van een christen is dan, wanneer hij het werk des geloofs heeft voleindigd.

b. Binnen enkele dagen is uw loopbaan ten hemel geëindigd. De zaligheid is dichtbij voor u. "De zaligheid is ons nu nader dan toen wij eerst geloofd hebben", Romeinen 13:11. Christenen, nog slechts een poosje en het is gedaan met uw schreien en bidden

en u zult overwonnen hebben. u zult uw treurigheid afleggen en witte klederen aantrekken. U zult uw wapenrusting afleggen en een kroon der overwinning opzetten. Gij die goede vordering in de godsdienst gemaakt hebt, u bent bijna zover om het getuigschrift der heerlijkheid te gaan behalen. Nu is de zaligheid u nader dan toen u begon te geloven. Als iemand bijna aan het eind van zijn loopbaan is, zal hij het dan zat worden of bezwijken? O, benaarstig u om te volharden, de zaligheid is u nu nader. U hebt maar een klein eindje meer te gaan en u zult uw voet in de hemel zetten! Hoewel de weg bergopwaarts gaat en vol doornen is, toch hebt u het grootste deel van de weg al afgelegd en u zult binnenkort rusten van uw arbeid.

c. Wat is het droevig als men niet volhardt in heiligmaking! Men stelt zich dan bloot aan verwijten van de mensen en aan het ongenoegen Gods.

- Ten eerste, aan de verwijten van mensen. Zij zullen zowel met u als met uw belijdenis spotten. "Deze mens heeft begonnen te bouwen, en heeft niet kunnen voleindigen", Lukas 14:30. Dat is iemand die begonnen is in de godsdienst, maar niet volhardt: hij is een belaching en bespotting van allen.
- Ten tweede, aan het ongenoegen Gods. God is zeer streng tegen degenen die afvallen, omdat zij een kwaad gerucht over de godsdienst verspreiden. Afval doet een bittere worm in de consciëntie ontstaan, wat een worm voelde Spira!. Dat brengt al snel het eeuwige oordeel met zich mee; het is een zich onttrekken ten verderve, Hebreeën 10:39. God zal Zijn zwaard dronken maken van het bloed der afvalligen.

d. De beloften van genade zijn alleen verbonden aan de volharding. "Die overwint, die zal bekleed worden met witte klederen; en Ik zal zijn naam geenszins uitdoen uit het boek des levens", Openbaring 3:5. "De belofte is niet voor hem die strijdt, maar die overwint", zegt Augustinus. "En gij zijt degenen, die met Mij steeds gebleven zijt in Mijn verzoekingen. En Ik verordineer u het Koninkrijk", Lukas 22: 28, 29. De belofte van een Koninkrijk is, naar het zeggen van Chrysostomus, niet gedaan aan degenen die Christus *gehoord* of gevolgd hebben, maar die *bij Hem gebleven* zijn.
Volharding gaat er met de krans van door, niemand wordt de kroon op het hoofd gezet of hij die het volhoudt tot het eind van de loopbaan. O, wees dus door dit alles overtuigd dat men moet volharden. God telt degenen die niet volharden niet mee. Wie vindt koren waardevol als de korrels eruit vallen vóór de oogst, of fruit dat van de boom valt vóór het rijp is?

Welke hulpmiddelen kan een christen gebruiken tot volharding?
(1) Pas op voor die zaken die u kunnen doen afhouden van de plicht en in verval brengen.

- Pas op voor *hoogmoed.* Wees niet hoogmoedig op uw eigen kracht, bezet uw hart met een heilige vrees en achterdocht. "Zijt niet hooggevoelende, maar vrees", Romeinen 11:20. "Die meent te staan, zie toe, dat hij niet volle", 1 Korinthe 10:12. Het was de zonde van Petrus meer te steunen op zijn genade dan op Christus en toen viel hij. Er is reden voor een christen om te vrezen, opdat de begeerte en de bedrieglijkheid van zijn hart hem niet zou verraden. Daarom, pas op voor hoogmoed! Vrees verwekt gebed, gebed geeft kracht en door kracht ontstaat standvastigheid.
- Pas ook op voor *huichelarij.* Judas was eerst een sluwe huichelaar en later een verrader. "Want hun hart was niet recht met Hem, en zij waren niet getrouw in Zijn verbond", Psalm 78:37. Als er vergif of iets kwaadaardigs in het bloed zit,

zal dat uitbreken in een zweer. Het gif van huichelarij loopt de kans uit te breken in een zweer van schande.

- Pas eveneens op voor een boos hart vol *ongeloof*. "Ziet toe, broeders, dat niet te eniger tijd in iemand van u zij een boos ongelovig hart, om af te wijken van den levenden God", Hebreeën 3:12. Waar komt afval anders vandaan dan uit ongeloof? Men gelooft de waarheid niet en daarom valt men af van de waarheid. Ongelovigheid en ongestadigheid gaan samen. "Zij geloofden niet in God." "Zij kwamen alweder", Psalm 78:22, 41.

(2) Als u pilaren wilt zijn in de tempel Gods en in heiligmaking wilt volharden:

- Zie dan toe dat u op een goede grond in de godsdienst begint. Heb een grondige, duidelijke kennis van God. u moet kennen de liefde van de Vader, de verdienste van de Zoon en de toepassing van de Heilige Geest. Die God niet recht kennen vallen trapsgewijze af. De Samaritanen sloten zich aan bij de Joden toen het voorspoedig met hen ging, maar ontkenden alle verwantschap met hen toen Antiochus de joden vervolgde. Geen wonder dat zij niet standvastig in de godsdienst waren, als u bedenkt wat Christus van hen zei: "Gijlieden aanbidt wat gij niet weet", Johannes 4:22. Zij kenden de ware God niet.
- Laat uw kennis van God helder zijn en dien Hem louter omdat het uw keus geworden is en dan zult u volharden. "Ik heb verkoren den weg der waarheid, ik kleef vast aan Uw getuigenissen", Psalm 119:30, 31.
- Zie toe, dat u een waar werk van genade in uw hart ontvangt. "Het is goed, dat het hart gesterkt wordt door genade", Hebreeën 13:9. Niets anders zal het volhouden dan genade; alleen deze zalving blijft. Vernis zal afvallen, sta naar hartvernieuwend werk. "Maar gij zijt afgewassen, maar gij zijt geheiligd", 1 Korinthe 6:11.
- Wees niet tevreden met de doop met water, zonder de doop met de Geest. De oorzaak dat men in de godsdienst niet volhardt is omdat men een levend beginsel mist. Een tak moet immers wel verdorren als hij niet op een wortel groeit.
- Als u wilt volharden, wees dan heel oprecht. Volharding groeit alleen maar op de wortel van oprechtheid. "Laat oprechtheid en vroomheid mij behoeden", Psalm 25:21. Men kan nooit door de borstplaat van oprechtheid heen schieten. Wat was Job in veel stormen! De duivel was tegen hem gekant; zijn vrouw verzocht hem om God te vloeken; zijn vrienden beschuldigden hem dat hij een huichelaar was. Men zou denken dat dit toch wel voldoende was om hem de godsdienst te doen opgeven, maar ondanks dit alles volhardde hij. Wat bewaarde hem? Zijn oprechtheid. "Aan mijn gerechtigheid zal ik vasthouden en zal ze niet laten varen; mijn hart zal die niet versmaden van mijn dagen", Job 27:6 (Mijn hart zal mij geen verwijten maken zolang ik leef, Eng. vert.).
- Als u wilt volharden, wees dan nederig. Chrysostomus noemt ootmoed de moeder van alle genaden. God houdt een arme, ootmoedige christen staande, terwijl anderen met meer gaven en die een hogere dunk van zichzelf hebben afvallig worden. Die zullen hoogst waarschijnlijk volharden aan wie God de meeste genade geeft. "Maar den nederigen geeft Hij genade", 1 Petrus 5:5. Die zullen hoogst waarschijnlijk volharden in wie God woning heeft gemaakt. "Ik woon bij dien, die van een verbrijzelden en nederigen geest is", Jesaja 57:15. "De Heilige Geest komt alleen tot rust in een nederige ziel", zegt Bernardus. Hoe dieper de boom in de aarde wortelt, hoe steviger hij staat. Zo ook, hoe

meer de ziel wortelt in ootmoed, hoe vaster zij staat en hoe minder kans er is dat zij afvalt.

- Wilt u volharden? Koester dan de genade des geloofs. Het geloof is in staat de geest te ondersteunen. "Gij staat door het geloof", 2 Korinthe 1:24. Het geloof maakt ons vast aan Christus, zoals de leden met het hoofd verbonden zijn door zenuwen en pezen. Het geloof vervult ons met liefde tot God. "Het geloof werkt door de liefde", Galaten 5:6. Wie God liefheeft, wil liever sterven dan Hem verlaten, zoals de soldaat die zijn generaal bemint in zijn dienst wil sterven. Het geloof geeft ons een vooruitzicht op de hemel. Het laat ons een onzichtbare heerlijkheid zien. Wie Christus in zijn hart heeft en een kroon in het oog, zal niet bezwijken. O, koester het geloof. Bewaar uw geloof en uw geloof zal u bewaren. Als de stuurman het schip houdt, zal zijn schip hem behouden.
- Wilt u volharden? Laten wij dan Gods kracht inroepen om ons te helpen. Wij worden door de kracht Gods bewaard. Het kind is het veiligst als het in de armen van de verpleegster ligt. Zo zijn wij het veiligst, als wij vastgehouden worden in de armen van vrije genade. Wij volharden niet als wij de Heere vasthouden, maar als Hij ons vasthoudt! Als een boot aan een rots is vastgemaakt, ligt hij veilig. Als wij vastgebonden zijn aan de Rots der Eeuwen, zijn wij niet kwetsbaar. O, roep Gods kracht in om u te helpen volharden. Wij roepen Zijn kracht in door het gebed. Laten wij Hem bidden ons te bewaren. "Houdende mijn gangen in Uw sporen, opdat mijn voetstappen niet zouden wankelen", Psalm 17:5. Dit was een goed gebed van Beza: "Heere, voltooi wat U in mij zijt begonnen, opdat ik geen schipbreuk lijde als ik bijna in de haven ben."
- Als u wilt volharden, houd dan de edele voorbeelden voor ogen van degenen die volhard hebben in de godsdienst. Hoeveel martelaren, hoeveel gelovige zielen juichen nu reeds in de hemel. Wat een roemrijke schare heiligen en martelaren zijn ons reeds voorgegaan. Wat was Paulus standvastig tot de dood toe, Handelingen 21:13. Hoe volhardend in het geloof waren Ignatius, Polycarpus en Athanasius! Zij waren als sterren in hun loopbaan, pilaren in de tempel Gods. Laten wij zien op hun ijver en moed en daardoor aangevuurd worden. "Daarom dan ook, alzo wij zo groot een wolk der getuigen rondom ons hebben liggende, laat ons met lijdzaamheid lopen de loopbaan, die ons voorgesteld is", Hebreeën 12:1. De kroon hangt aan het eind van de loopbaan en als wij de wedren winnen, zullen wij de kroon dragen.

VI. DE DOOD EN DE JONGSTE DAG

A. HET STERVEN VAN DE RECHTVAARDIGEN

37 Vraag. *Welke weldaden ontvangen de gelovigen van Christus, na de dood?*
Antwoord. De zielen der gelovigen worden na hun dood volmaakt in heiligheid, Hebr. 12:23, en gaan terstond door in de heerlijkheid, 2 Kor. 5:1, 6, 8; Filipp. 1:23; Luk. 23:43, en hun lichamen, zijnde met Christus nog verenigd, 1 Thess. 4:14, rusten in hun graven, Jes. 57:2, tot de opstanding, Job 19:26, 27.

"Want het leven is mij Christus, en het sterven is mij gewin", Filippenzen 1:21. Paulus had een zeer hoge achting voor Christus. Hij begeerde niets anders te weten dan Christus en Die gekruisigd, 1 Korinthe 2:2. Er is geen medicijn beter dan het bloed van Christus. En in de tekst, hierboven staat: "Het leven is mij Christus, en het sterven is mij gewin."

I. *Het leven is mij Christus.* Wij moeten begrijpen dat Paulus het hier over het geestelijk leven heeft. Het leven is mij Christus, Christus is mijn leven, of mijn leven bestaat uit Christus. Zoals het leven van een goddeloze uit zonde bestaat, zo bestond het leven van Paulus uit Christus: hij was vol van Christus. Opdat ik u de zin van de tekst volledi ger weergave, let dan op deze drie bijzonderheden:

1. Het leven is mij Christus, dat wil zeggen: Christus is mijn levensbeginsel. Ik trek mijn geestelijk leven uit Christus, zoals de takken hun sap uit de wortel trekken. "Christus leeft in mij", Galaten 2:20. Jezus Christus is het Hoofd uit Wie alles vloeit. Hij zendt het leven en de levensgeesten in mijn binnenste om mij op te wekken tot elke heilige werkzaamheid. Dus het leven is mij Christus: Christus is mijn levensbeginsel; ik leef uit Zijn volheid, zoals de wijnrank leeft uit de wortel.
2. Het leven is mij Christus, dat wil zeggen: Christus is het doel van mijn leven; ik leef niet voor mijzelf maar voor Christus. Zo zeggen ook Hugo de Groot en Casaubonus, het leven is mij Christus: mijn hele leven is "dienstbaar zijn aan Christus". "Want hetzij dat wij leven, wij leven den Heere", Romeinen 14:8. Als wij ons geheel aan Christus geven: zoals de rentmeester handelt voor de koopman, zo zijn wij werkzaam in het belang van Christus. Wij verkondigen Zijn Evangelie. Het oogmerk van ons leven is Christus te verhogen en de kroon te doen bloeien op Zijn hoofd. Dan kan er gezegd worden: "Het leven is ons Christus"; ons hele leven staat in dienst van Christus.
3. Het leven is mij Christus, dat wil zeggen: Christus is de vreugde van mijn leven. "De God der blijdschap mijner verheuging" of het beste van mijn vreugde, Psalm 43:4. Een christen verheugt zich in de gerechtigheid van Christus. Hij kan zich zelfs verheugen in Christus als aardse vreugde verdwenen is. Als de tulp in de tuin verwelkt is, verheugt iemand zich in zijn juwelen. Als familiebetrekkingen sterven, verblijden de gelovigen zich in Christus, de Parel van grote waarde. Dit is ook de zin van "het leven is mij Christus"; Hij is de vreugde van mijn leven. Als Christus er niet was, zou het leven mij de dood zijn. Dit moet een vermaning voor ons allen zijn om ons te benaarstigen, zodat wij met de apostel kunnen zeggen: "Het leven is mij Christus". Christus is mijn levensbeginsel, het doel van mijn

leven, de vreugde van mijn leven. Als wij kunnen zeggen: "Het leven is mij Christus", kunnen wij het troostvol besluit maken, dat sterven ons gewin is.

II. *En het sterven is mij gewin.* Voor een gelovige is de dood een groot gewin. Een gelovige kan wel zeggen wat voor verliezen hij hier voor Christus heeft geleden, maar hij kan niet zeggen hoe groot zijn gewin is bij zijn sterven. "Het sterven is mij gewin." Het sterven is voor een gelovige de dageraad van het eeuwige licht. Aan te geven wat het gewin van een gelovige bij zijn dood is, zou een opdracht zijn die zelfs voor een engel te zwaar is. Alle overtreffende trappen schieten hier te kort. Het loon der heerlijkheid overtreft zelfs ons geloof. Laat ik u slechts enkele duistere trekken en een onvolmaakte schets geven van die oneindige heerlijkheid die de gelovigen bij hun sterven zullen verkrijgen. "Het sterven is mij gewin."

1. Bij het sterven zullen de gelovigen een akte van ontslag krijgen van alle zonden en ellenden. Zij zullen een zondeloze staat aandoen: Met de laatste adem blazen zij de zonde uit! Ik denk bij tijden: wat zal dat een gelukkige staat zijn, nooit meer een zondige gedachte te hebben en rust te hebben van alle moeiten en zorgen. Hier roept David nog uit: "Want mijn leven is verteerd van droefenis, en mijn jaren van zuchten", Psalm 31:11. "Een lang leven is alleen maar een lange kwelling", Augustinus. Het leven begint met een schreeuw en het eindigt met een zucht, maar bij de dood sterft alle moeite.

2. Na het sterven zullen de gelovigen het heerlijke gezicht van God verkrijgen. Zij zullen Hem zien:

a. Geestelijk, met de ogen van hun geest, wat de Godgeleerden het zalig zien noemen. Als er niet zo'n geestelijk zien van God zou zijn, hoe zien de geesten van de volmaakt rechtvaardigen Hem dan?
b. Zij zullen het heerlijk lichaam van Jezus Christus aanschouwen. Als het al aangenaam is om de zon te zien, wat een zalig gezicht zal het dan zijn als men Christus ziet, de Zon der Gerechtigheid, bekleed met onze menselijke natuur, blinkend in heerlijkheid, boven de engelen.

Door het vlees van Christus heen zullen, als door een doorzichtig glas, enkele schitterende stralen van de Godheid zich vertonen aan het verheerlijkte oog. Het zien van God door Christus zal zeer verrukkelijk zijn, want het schrikkelijke van Gods Wezen zal weggenomen zijn. Zijn majesteit zal vermengd zijn met schoonheid, en veraangenaamd met goedertierenheid. Het zal voor de gelovigen oneindig heerlijk zijn de vriendelijke uitdrukking en glimlach van Gods aangezicht te zien.

3. De heiligen zullen na hun dood niet alleen God zien, maar zij zullen Zijn liefde ervaren. Er zal geen sluier meer op Gods aangezicht zijn en Zijn glimlach zal niet meer afgewisseld worden met fronsen, maar Zijn liefde zal zich vertonen in al haar schitterende schoonheid en welriekende geuren. Hier bidden de gelovigen om Zijn liefde en ontvangen enkele druppels, maar dáár zullen zij zoveel hebben als hun vat kan inhouden. De liefde te ondervinden die alle verstand te boven gaat, zal de geest doen jubelen en zulke heilige verrukkingen van vreugde in de heiligen teweegbrengen, die alles te boven gaan en hen weldra zouden overstelpen, als God hen niet in staat stelde die te dragen.

4. De gelovigen zullen na hun dood het hemels paleis beërven, een huis niet met handen gemaakt, 2 Korinthe 5:1. Hier hebben de gelovigen vaak gebrek aan ruimte.

Zij hebben maar geringe hutjes om te bewonen, maar hiernamaals zullen zij in een koninklijk paleis wonen. Hier hebben zij een tijdelijke huisvesting, maar daar in de hemel is hun vaste woonplaats, een huis dat ver boven alle zichtbare hemelen gebouwd is, versierd met lichten en verfraaid met paarlen en edelstenen, Kolossenzen 1:12, Openbaring 21:19. Het is niet een huurhuis, maar het Huis huns Vaders en het staat op heilige grond, Johannes 14:2. Het wordt afgebeeld als doorzichtig glas, om de heiligheid ervan aan te geven, Openbaring 21:21.

5. Na de dood zullen de gelovigen het lieflijk gezelschap van de verheerlijkte heiligen en engelen hebben. Dit zal de gelukzaligheid van de hemel verhogen, zoals elke ster enige luister aan het firmament toevoegt.

a. Het gezelschap van de verheerlijkte heiligen. Wij zullen hen naar de ziel zien en ook naar het lichaam. Hun lichamen zullen zo helder en blinkend zijn, dat wij hun ziel er doorheen zullen zien schijnen, zoals wijn door het glas. De gelovigen zullen na hun dood een nauwe omgang hebben met de verheerlijkte heiligen. Wat zal het heerlijk zijn, als men bevrijd is van al de zondige verdorvenheden, hoogmoed, nijd, drift en kritiek, die hen hier als littekens ontsierden. In de hemel zal er volmaakte liefde zijn onder de heiligen. Zoals de olijf en de mirt, zullen zij elkaar hartelijk omhelzen. Als Petrus in de verheerlijking op de berg Mozes en Elia kende die hij nooit eerder gezien had, Matthéüs 17:3, zullen de heiligen zeer zeker in de staat der heerlijkheid elkaar volmaakt kennen, al hebben ze elkaar hier nooit eerder gezien.
b. De heiligen zullen na hun dood de engelen zien met het verheerlijkt oog van hun verstand. De vleugelen van de cherubim, die de engelen voorstellen waren gemaakt van zuiver goud, om zowel hun heiligheid als hun glans aan te geven. De engelen worden vergeleken met de bliksem, Matthéüs 28:3, vanwege die fonkelende stralen van hun majesteit, die als bliksemen uit hen tevoorschijn schieten. Als de heiligen en de engelen elkaar zullen ontmoeten en samen zullen zingen in het hemelse koor, wat zal dat een Goddelijke harmonie en een vreugdevol triomf zijn!

6. De gelovigen zullen na hun dood volmaakte heiligheid deelachtig worden. Hier is de genade maar als "in de wieg"; heel onvolmaakt, zodat wij niet eens een afschrift van de heiligheid kunnen geven zonder te vlekken. Hier ontvangen de gelovigen slechts "de eerstelingen des Geestes", Romeinen 8:23. Na hun dood bereiken de heiligen hun volmaaktheid. Hun kennis zal helder zijn; hun heiligheid volmaakt. Hun licht zal als de volle middagglans zijn. Zij behoeven dan niet meer te bidden om vermeerdering van genade, want zij zullen God dan liefhebben zoveel als zij wensen en zoveel Hij wil dat zij Hem liefhebben. Wat betreft de heiligheid zullen zij als de engelen Gods zijn.

7. Na hun dood krijgen de heiligen een koninklijke, luisterrijke feestmaaltijd. Ik heb u al gezegd welk een prachtig paleis ze zullen hebben, maar iemand kan omkomen in zijn huis als er geen spijs is. Het koninklijke feestmaal dat de heiligen na hun dood zullen krijgen, wordt in de Heilige Schrift afgeschaduwd door een bruiloftsmaaltijd. Bullinger en Gregorius de Grote verstaan onder het avondmaal van de bruiloft des Lams, Openbaring 19:9 het schitterende statiefeest dat de heiligen zullen hebben in de hemel, als zij zullen eten van de Boom des levens, Openbaring 22:2. Zij zullen de hemelse nectar en ambrozijn nuttigen, "de specerijwijn en het sap van granaatappelen", Hooglied 8:2. Het koninklijke avondmaal des Lams zal niet alleen de

honger stillen maar ook voorkomen. "Zij zullen niet meer hongeren", Openbaring 7:16. Er zal aan dit feestmaal ook geen walging zijn, want er zal voortdurend een verse gang worden opgediend. Nieuwe verse blijdschap zal uit God opspringen. Daarom staat er dat de Boom des levens in het Paradijs twaalf soorten vruchten draagt, Openbaring 22:2.

8. Gelovigen zullen na hun dood eer en waardigheid verkrijgen; zij zullen als koningen heersen. wij lezen daarom van de symbolen van hun koningschap: hun witte klederen en hun hemelse kronen, Openbaring 4:4. wij lezen dat de deuren van het Heilige der heiligen gegraveerd waren met palmbomen en open bloemen, overtrokken met goud, 1 Koningen 6:35. Dit is een symbool van de overwinning en van de gouden erekrans waarmee God de verheerlijkte heiligen bekleedt. Als alle aardse glorie in het stof zal liggen, de scepter, de ster, de hermelijnen mantel, de keizerlijke diadeem, dan zal de eer van de heiligen blijven; niet één juweel zal uit hun kroon verwijderd worden. Na hun dood zullen zij een zalige eeuwigheid verkrijgen.
Als de heiligen maar de minste achterdocht of vrees zouden kunnen hebben om hun heerlijkheid te verliezen, zou dit hun vreugde zeer bekoelen en vergallen, maar hun kroon verwelkt niet, 1 Petrus 5:4. Zoals de goddelozen een worm hebben die nooit sterft, zo hebben de uitverkorenen een kroon die nooit verwelkt. Eeuwigheid is een kort woord, maar het heeft geen einde. In fine erit gaudium sine fine. "Aan het eind zal onze vreugde nooit ophouden", zegt Bernardus. "De dingen die men niet ziet, zijn eeuwig", 2 Korinthe 4:18. "Lieflijkheden zijn in Uw rechterhand, eeuwiglijk", Psalm 16:11. Wie kan de eeuwigheid omspannen? Wij drukken de eeuwigheid maar uit met "miljoenen eeuwen", omdat wij het toch niet in getallen kunnen zeggen. Eeuwig in Christus' boezem is de hoogste ('elah', Hebr. hoogste) toon van de heerlijkheid van de heiligen.

Hoe komen de heiligen aan al dit gewin?
Antwoord. Zij hebben een recht op al dit gewin om verschillende redenen, zoals: krachtens de gift des Vaders, de koping des Zoons, het onderpand des Geestes, het aannemen door het geloof. Daarom wordt de staat van de toekomstige heerlijkheid wel genoemd de rechtmatige erfenis van de heiligen, Kolossenzen 1:12. Zij zijn erfgenamen Gods en hebben het recht op de erfenis.

Eerste gebruik.
Zie toch het grote onderscheid tussen het sterven van de kinderen van God en van de goddelozen. De kinderen van God zijn de grote winnaars, maar de goddelozen zijn de grote verliezers bij het sterven. Zij verliezen vier dingen:

(1) Zij verliezen de wereld en dat is voor de goddelozen een groot verlies. Zij hebben hun schatten op aarde belegd en daar ineens uitgezet te worden is een groot verlies.
(2) Zij verliezen hun ziel, Matthéüs 16:26, 27. De ziel was oorspronkelijk een edele munt waarop de Heere Zijn eigen beeld stempelde. Deze hemelse vonk is kostbaarder dan de hele wereldbol. Maar de ziel van de zondaar is verloren: niet dat de zielen van de goddelozen bij de dood vernietigd worden, maar zij worden gepijnigd.
(3) Zij verliezen de hemel. De hemel is de koninklijke zetel van de gezaligden, het is het oord van gelukzaligheid, de landkaart .van de volmaaktheid. Daar is het manna, de engelenspijs; daar is de kruidentuin, het bed van specerijen, de rivier des levens. De zondaren missen dit alles bij hun sterven.

(4) Zij verliezen alle hoop. Hoewel ze goddeloos leefden, hoopten ze toch dat God genadig zou zijn en zij hoopten dat ze naar de hemel zouden gaan. Hun hoop was echter geen anker, maar een spinnenweb. Bij de dood verliezen zij hun hoop en dan zullen ze zien, dat zij zich door zichzelf te vleien in de hel gebracht hebben. "Van dewelken zijn hoop walgen zal", Job 8:14 ("Wier hoop zal afgesneden worden", Eng. vert.). Het is droevig als het leven en de hoop tegelijk worden afgesneden.

Tweede gebruik.
Als gelovigen bij hun dood zulke heerlijke zaken verkrijgen, mogen ze daarnaar zeker wel verlangen. Begeert niet iedereen dat hij bevorderd wordt? Niemand is tevreden vóór zijn dood. Het geloof geeft een recht op de hemel; de dood stelt in het bezit daarvan. Hoewel wij moeten verlangen hier te dienen, behoren wij toch begerig te zijn om met Christus te zijn, Filippenzen 1:23. wij moeten tevreden zijn om te leven, maar gewillig om te sterven. Is het niet zalig om van de zonde bevrijd te zijn en voor eeuwig in de boezem van de Goddelijke liefde te liggen? Is het niet zalig onze Godvrezende familiebetrekkingen in de hemel te ontmoeten en Gode lofzangen te zingen onder de engelen? Verlangt de bruid niet naar de huwelijksdag, vooral als zij het vooruitzicht heeft op een kroon?
Wat is de plaats waar wij nu wonen anders dan een verbanningsoord van de Heere? Wij zijn in een woestijn, terwijl de engelen aan het hof leven. Hier hebben wij te strijden met satan en moesten wij niet verlangen om uit dit bloedige slagveld waar de kogels van verzoeking aanhoudend vliegen, weg te zijn om straks de kroon der overwinning te ontvangen? Bedenk toch wat het zijn zal om altijd een glimlach van Christus' gelaat te zien, om in het wijnhuis gebracht te worden, waar de banier van Zijn liefde over ons uitgebreid zal worden! O, gij gelovigen, verlang toch naar de dood; het is uw hemelvaartsdag.
"Ga heen, mijn ziel, ga heen!" zei Hilarion op zijn sterfbed.
Een andere heilige zei: "Heere, voer mij naar die heerlijkheid die ik als in een spiegel gezien heb; haast U Heere, en vertoef niet." Sommige planten groeien het best als ze verpoot worden. Zo moeten gelovigen als zij door de dood overgezet worden, wel groeien, omdat de zonnestralen van Christus op hen schijnen. Wat heeft het te betekenen als de doortocht door het dal van de schaduw des doods wat moeilijk is! Wie zou niet een woelige zee willen oversteken, als hij wist dat hij gekroond zou worden zodra hij aan land kwam?

Derde gebruik.
Hier kunnen wij troost ontvangen als wij geliefde, Godvrezende familiebetrekkingen moeten verliezen. Zij worden niet alleen verlost van de toekomende toorn, maar zij zijn grote overwinnaars bij hun dood. Zij verlaten de woestijn en gaan naar het Paradijs. Zij veranderen hun klachten in dankbetuigingen. Zij laten hun verdriet achter en gaan in, in de vreugde huns Heeren. Waarom zouden wij dan wenen als zij er beter van worden? Gelovigen krijgen pas hun erfdeel uitgekeerd op hun sterfdag. Gods belofte is Zijn schuldbekentenis om de hemel als bezit aan hen te vermaken, maar hoewel zij Zijn schuldbekentenis hebben, ontvangen zij hun erfdeel pas op hun sterfdag. O, verheug u als u denkt aan het geluk van hen die in de Heere sterven: voor hen "is sterven gewin." Zij zijn zo rijk als in de hemel mogelijk is.

B. DE VOORRECHTEN VAN GELOVIGEN BIJ HUN STERVEN

"Want het leven is mij Christus, en het sterven is mij gewin", Filippenzen 1:21.
Hoop is het anker van een christen, dat hij binnen het voorhangsel werpt. "Verblijd u in de hoop", Romeinen 12:12. De hoop van een christen ligt niet in dit leven, maar "hij betrouwt in zijn dood" (Spreuken 14:32. Het beste van de troost van een gelovige begint als zijn leven eindigt. Maar de goddeloze heeft "zijn hemel" hier. "Maar wee u, gij rijken, want gij hebt uw troost weg", Lukas 6:24. U kunt uw kwitantie opmaken en schrijven: "Het volle loon ontvangen." "Kind, gedenk dat gij uw goed ontvangen hebt in uw leven", Lukas 16:25.
Maar het geluk van de heiligen komt achteraan. "De rechtvaardige betrouwt (heeft hoop, Eng. vert.) in zijn dood." God houdt de beste wijn voor het laatst. Cato, een heiden zei al: "Voor mij is sterven winst." Hij beschouwde sterfelijkheid als een gunst; wat kan dán een gelovige wel zeggen! "De dag des doods is beter dan de dag dat iemand geboren wordt", Prediker 7:1. Een koningin van ons land (Engeland) zei eens dat zij haar doodskist prefereerde boven haar wieg.

Welke weldaden ontvangen gelovigen bij de dood?
Antwoord. De heiligen ontvangen bij hun dood grote vrijheden en ontheffingen. Als een leerjongen zijn tijd uitgediend heeft, krijgt hij de vrijheid. Zo ook, als gelovigen de tijd van hun leven uitgediend hebben, krijgen ze de vrijheid. Zij worden pas vrij bij hun dood.
1. Bij de dood worden ze bevrijd van het lichaam des doods. In de beste zijn toch nog overblijfsels der zonde, resten van de verdorvenheid. "Ik ellendig mens, wie zal mij verlossen uit het lichaam dezes doods?", Romeinen 7:24. Met het lichaam des doods wordt bedoeld de massa, de klomp van zonde. Men mag het met recht wel een lichaam noemen vanwege het gewicht, en een lichaam der zonde vanwege de walglijkheid.

a. Het drukt ons terneer. De zonde belemmert ons in het doen van het goede. Een christen is als een vogel die graag omhoog wil vliegen, maar die een touwtje aan z'n poot heeft om dat te verhinderen. Een christen wil ook graag naar de hemel vliegen op de vleugels van verlangen, maar de zonde belemmert hem. "Het goede, dat ik wil, doe ik niet", Romeinen 7:19. Hij is net als een schip dat onder zeil ligt, maar aan het anker. De genade wil graag wegzeilen, maar de zonde is het anker dat haar tegenhoudt.
b. De zonde is op haar terrein veel actiever dan de genade. Wat roerde de lust zich in David terwijl zijn genade sluimerde.
c. De zonde krijgt soms de overhand en neemt een gelovige gevangen. "Het kwade, dat ik niet wil, dat doe ik", Romeinen 7:19. Paulus was als iemand die stroomafwaarts meegevoerd werd en er niet tegenop kon. Hoe dikwijls wordt een kind van God door trots en drift overmand. Daarom noemt Paulus de zonde een wet in zijn leden, Romeinen 7:23. De zonde verbindt als een wet, zij heeft een zekere rechtsbevoegdheid over de ziel, evenals Caesar had over de senaat.
d. De zonde bezoedelt de ziel, als een vlek op iets schoons. Zij verandert het heldere hemelsblauw van de ziel in zwart.
e. De zonde verzwakt ons, ontneemt ons onze kracht. "Maar ik ben heden teder en gezalfd ten koning", 2 Samuël 3:39. Hoewel een heilige met genade is gekroond en een gezalfde geestelijke koning is, is hij toch zwak.
f. De zonde is altijd rusteloos. "Het vlees begeert tegen den Geest", Galaten 5:17. Het is een inwoner die altijd wil twisten. Evenals Marcellus, die Romeinse

hoofdman, van wie Hannibal zei: "Of hij nu iemand verslaat of hij wordt verslagen, hij is nooit rustig."

g. De zonde kleeft ons aan, wij kunnen ze niet kwijtraken. Ze kan wel vergeleken worden met een wilde vijgenboom die tegen een muur groeit; men kan zijn wortels er uittrekken, maar enkele loten blijven tussen de voegen van de stenen zitten en kunnen er niet uitgehaald worden.

h. De zonde vermengt zich met onze plichten en genadegaven. Het maakt een kind van God moede van zijn leven en doet hem zijn bedstede doornatten met tranen, als hij bedenkt dat de zonde zo'n sterke tegenpartij is en dat hij dikwijls tegen de Heere Die hij liefheeft, overtreedt. Dit deed Paulus uitroepen: "Ik, ellendig mens!" Hij riep dit niet vanwege zijn verdrukking, of zijn gevangenschap, maar vanwege het lichaam der zonde.

Welnu, een gelovige wordt bij zijn dood vrijgemaakt van de zonde. Hij wordt niet in zijn zonde weggenomen, maar de zonde wordt van hem weggenomen. Hij zal dan nooit meer een ijdele, trotse gedachte hebben. Hij zal dan nooit meer de Geest Gods bedroeven. De zonde heeft de dood in de wereld gebracht en de dood zal de zonde uit de wereld wegvoeren.

De Perzen hielden een bepaalde dag in het jaar waarop zij alle slangen en vergiftige dieren doodden. Zo'n dag zal de sterfdag van de gelovige zijn. Dan zullen al zijn zonden die hem als zovele slangen gestoken hebben vernietigd, worden. De dood slaat de gelovige net als de engel Petrus sloeg waardoor zijn ketenen afvielen, Handelingen 12:7. Gelovigen worden bij hun dood volmaakt in heiligheid. "De geesten der volmaakte rechtvaardigen", Hebreeën 12:23. Bij de dood herkrijgen de zielen van de gelovigen hun oorspronkelijke reinheid. O, wat een gezegende weldaad is dat, zonder vlek en rimpel te zijn. Zuiverder te zijn dan de zonnestralen. Zo vrij van de zonde te zijn als de engelen, Efeze 5:27. Dit doet een gelovige verlangen om zijn paspoort te ontvangen en heen te gaan. Hij zou graag in die zuivere lucht ademen waar geen zwarte dampen van zonde oprijzen.

2. Bij de dood zullen de heiligen bevrijd worden van alle moeiten en lasten waaraan dit leven onderworpen is. "De zonde is het zaad dat gezaaid is, de ellende is de oogst die binnengehaald wordt", Euripides. Het leven en de moeite zijn zeer hecht aan elkaar verbonden. wij moeten in het leven zelfs van meer dingen afstand nemen dan ons zouden kunnen verleiden. Ouders delen hun verdriet met hun kinderen, maar er blijft toch genoeg voor henzelf over. "De mens is tot moeite geboren." Hij is er erfgenaam van, het is zijn geboorterecht. u kunt evengoed het gewicht van lood afscheiden als moeite van het leven van een mens, Job 5:7. Het symbool van koning Hendrik was een kroon die in een doornbos hing. Er is een veel groter deel bitterheid in dit leven dan genoegen. j _Ik heb mijn leger met mirre, aloë en kaneel welriekende gemaakt", Spreuken 7:17. Op één zoet bestanddeel waren er twee bitter; naast kaneel waren er mirre en aloë.

Iemands genade stelt hem niet vrij van moeite. "Weinig en kwaad zijn de dagen der jaren mijns levens geweest", Genesis 47:9. Zo getuigde een Godvrezende patriarch, hoewel hij God ontmoet had. Hij "noemde den naam dier plaats Pniël: Want, zeide hij, ik heb God gezien van aangezicht tot aangezicht", Genesis 32:30. En toch had hij zijn moeite en verdriet. Er zijn veel zaken die het leven bitter maken en moeite veroorzaken, maar de dood bevrijdt de gelovigen van dat alles.

a. Van zorg. Het gemoed is vol van gedachten die ons verlegen maken hoe wij een bepaald voornemen ten uitvoer moeten brengen; hoe wij een bepaald onheil

moeten voorkomen. Het Griekse woord voor zorg komt van een oorspronkelijk woord in het Grieks dat betekent: het hart in stukken snijden. Zorg kwelt het gemoed, verteert de geest. Er is geen bitterder brood dan brood dat men met kommer eet, Ezechiël 12:19. Kommer is geestelijke kanker, die onze levenstroost verteert. De dood is het enige geneesmiddel.

b. Van vrees. Vrees is de koorts der ziel, die haar doet beven. "De vrees heeft pijn", 1 Johannes 4:18. Vrees is als de gier van Prometheüs die het hart doorknaagt. Er is een ongelovige vrees, een vrees van gemis, een beroerende vrees, een vrees voor gevaar en een wanhopende vrees, een vrees dat God ons niet liefheeft. Deze soorten vrees laten een droeve stempel op het gemoed na. Bij de dood wordt de gelovige bevrijd van deze kwellende vrezen. Hij is dan zover van vrees als de verworpene van hoop. In het graf wordt de vrees van een christen begraven.

c. Van arbeid. "Al deze dingen worden zo moede." (Al deze dingen zijn vol arbeid, Eng. vert. Prediker 1:8) Sommigen arbeiden in de mijnen, anderen in de kunsten en wetenschappen. God heeft een wet gegeven: "In het zweet uws aanschijns zult gij uw brood eten." Maar de dood geeft de gelovige rust; hij ontslaat hem van zijn dagelijkse arbeid. "Zalig zijn de doden die in den Heere sterven, opdat zij rusten mogen van hun arbeid", Openbaring 14:13. Wat voor noodzaak is er immers nog om te werken als zij hun loon ontvangen hebben? Wat voor noodzaak om nog te strijden als zij de kroon op hun hoofd hebben? "Zij rusten van hun arbeid."

d. Van lijden. Gelovigen zijn als een lelie onder de doornen; als een duif onder roofvogels. De goddelozen hebben een hekel aan hen en de verborgen vijandschap breekt nogal eens uit in openbaar geweld. "Die naar het vlees geboren was, vervolgde dengene, die naar den Geest geboren was", Galaten 4:29. De draak wordt beschreven met zeven hoofden en tien hoornen, Openbaring 12:3. Hij beraamt samenzweringen met de hoofden en stoot met de hoornen. Bij de dood zullen de gelovigen echter bevrijd worden van de overlast die de goddelozen hen aandoen. Ze zullen nooit meer geplaagd worden met dit ongedierte. "Daar, namelijk in het graf houden de bozen op van beroering", Job 3:17. De dood doet bij de gelovige wat Jozef van Arimathéa gedaan heeft aan Christus: hij neemt hem af van het kruis en geeft hem een akte van ontslag. De arend die hoog vliegt kan niet door de slang gebeten worden. De dood geeft de ziel arendsvleugelen om boven alle giftige slangen hier beneden uit te vliegen.

e. Van verzoeking. Hoewel satan een overwonnen vijand is, is hij toch een rusteloze vijand, 1 Petrus 5:8. Hij gaat rond, hij gaat altijd rond in zijn rijksgebied. Hij heeft zijn strikken en pijlen; de één verzoekt hij met rijkdom, de ander met pracht en praal. Het is geen geringe last als men voortdurend achtervolgd wordt met verzoekingen. Het is net zo erg als dat een maagd dagelijks wordt aangerand in haar kuisheid. De dood zal een kind van God echter bevrijden van verzoeking, zodat hij nooit meer lastig gevallen zal worden door die oude slang. Nadat de dood zijn pijl heeft afgeschoten, is het voor de duivel gedaan met het schieten van zijn pijlen. Genade haalt een gelovige uit het bezit van de duivel, maar de dood bevrijdt hem van de verzoeking van de duivel.

f. Van verdriet. Een wolk van verdriet pakt zich vaak in het hart samen en vloeit uit in tranen. "Mijn leven is verteerd van droefenis, en mijn jaren van zuchten", Psalm

31:11. Het was een gedeelte van de vloek: "Met smart zult gij kinderen baren", Genesis 3:16. Vele dingen brengen verdriet met zich mee: ziekte, rechtszaken, verraad van vrienden, teleurgestelde hoop, verlies van goed. "Noemt mij niet Naómi, noemt mij Mara, ... vol toog ik weg, maar ledig heeft mij de HEERE doen wederkeren", Ruth 1:20, 21. Verdriet is de boze geest die ons altijd achtervolgt. De wereld is een Bochim, Richteren 2:4. Rachel weent over haar kinderen: sommigen zijn bedroefd omdat zij geen kinderen hebben en anderen zijn bedroefd omdat hun kinderen ongehoorzaam zijn. Zo brengen wij onze jaren door met zuchten: het is hier een tranendal. Maar de dood is de begrafenis van al het verdriet van de gelovigen. "En God zal alle tranen van hun ogen afwissen", Openbaring 7:17. Dan legt de bruid van Christus haar rouwkleren af, want hoe kunnen de bruiloftskinderen treuren als de Bruidegom met hen is?, Matthéüs 9:15. Dus de dood brengt de gelovige rust; hij bevrijdt hem van zonde en ellende. Hoewel de apostel de dood *de laatste vijand* noemt, 1 Korinthe 15:26, toch is het de beste vriend. "Het sterven is mij gewin."

Zie hier hetgeen een ware gelovige gewillig kan maken om te sterven. De dood maakt hem schootvrij en bevrijdt hem van zonde en ellende. Er is geen reden om te wenen als men het tranendal verlaat, het toneel waarop zonde en ellende opgevoerd worden. Gelovigen verkeren hier in een vreemd land, waarom zouden ze dan niet gewillig zijn dat te verlaten? De dood slaat de ketenen der zonde van hen af en plaatst hen in de vrijheid. Wie verlaat er nu wenend een gevangenis? Behalve onze zonden zijn er ook nog de zonden van anderen. De wereld is een oord waar de troon des satans is, een plaats waar wij dagelijks zien dat God onteerd wordt. Lot, die een heldere ster in een donkere nacht was, voelde dat zijn rechtvaardige ziel gekweld werd door de onreine wandel van de goddelozen, 2 Petrus 2:7. Als men ziet dat Gods dag niet geacht, Zijn Waarheid verdraaid, Zijn eer verdonkerd wordt, dan wondt dit een Godvrezende ziel. Dat deed David uitroepen: "Wee mij, dat ik een vreemdeling ben in Mesech, dat ik in de tenten Kedars woon", Psalm 120:5. Kedar was Arabië, waar het nageslacht van Ismaël woonde. David had hartzeer daar te moeten wonen. O, wees daarom gewillig om de tenten van Kedar te verlaten.

II. De lichamen van de gelovigen zijn in het graf nog verenigd met Christus en zullen daar rusten tot de opstanding.
Er staat van hen dat ze in Jezus ontslapen zijn, 1 Thessalonicenzen 4:14. Het stof van de gelovigen is een deel van Christus' mystiek lichaam. Het graf is de slaapstede of de rustplaats van de heiligen, waar hun lichaam zacht in Christus rust, tot zij uit hun slaap opgewekt worden door de bazuin van de archangel.

Hoe kunnen wij weten dat wij bij de dood bevrijd zullen zijn van zonde en ellende en dat ons lichaam ook met Christus in het graf verenigd is?
"Voor mij", zei Paulus, "is het sterven gewin"; voor mij voor zover ik een gelovige ben. Zijn wij dat ook? Hebben wij dat gezegende geloof? Geloof, waar het ook is, is een werkzaam geloof.(Lapidarius zegt: dat er geen edelsteen is of er zit een verborgen kracht in. Dat kan ik ook van het geloof zeggen: er zit een verborgen kracht in. Het verankert de ziel met Christus. Het heeft zowel een rechtvaardigende als een heiligende kracht. Het haalt bloed uit Christus' zijde tot vergeving en water uit Zijn zijde ter reiniging. Het werkt door de liefde. Het dringt tot de plicht. Het maakt dat het hoofd mediteert over Christus, de tong Hem belijdt en de handen voor Hem werken. Ik heb gelezen van een vader die drie zonen had en die in zijn testament zijn bezittingen

vermaakte aan een zoon, die zijn ring met de edelsteen die geneeskrachtig was kon vinden. De zaak werd voor de rechtbank gebracht. De twee oudste zonen lieten een ring namaken, maar de jongste zoon kwam met de ware ring, wat bewezen werd door de kracht die erin was. Daarop werd het landgoed van zijn vader aan hem toegewezen. Met deze ring kan ik het geloof wel vergelijken. Er is in de wereld ook namaakgeloof, maar als wij deze ring des geloofs kunnen vinden die een helende kracht heeft om het hart te reinigen, dan is dat het ware geloof dat ons deel doet hebben aan Christus. Het geeft ons recht op alle voorrechten bij de dood: vrijgemaakt te worden van zonde en verdriet en ons lichaam verenigd te hebben met Christus, ook als het in het graf ligt.

III. Bij de dood gaan de zielen van de gelovigen naar de heerlijkheid.
De dood brengt met zich mee dat alle onheilen worden weggenomen en dat alle goede dingen worden verkregen. Het is de dageraad van het eeuwige licht. Hier zal ik u brengen op de top van de heuvel Pisga en zal u een gezicht geven van het Heilige Land.

Wat houdt de heerlijkheid in?
Antwoord.
1. "Heerlijkheid is een volmaakte staat waar alle goeds bijeengebracht is", zegt Boëthius. Het is een volmaakte staat van zaligheid, die bestaat uit de samenbundeling van alle goede dingen waartoe onsterfelijke zielen bekwaam gemaakt zijn. En waarlijk, hier sta ik verlegen, want alles wat ik hier zeggen kan, doet tekort aan de hemelse heerlijkheid. Het penseel van Apelles kan het niet uitbeelden; engelentongen kunnen het niet vertolken. Wij zullen deze heerlijkheid nooit ten volle vatten tot wij in de hemel zijn.
Laat ik u enige duistere voorstellingen en onvolledige trekken geven van die staat der heerlijkheid die de heiligen na hun dood zullen aandoen.

I. Het eerste en hoogste deel van de heerlijkheid des hemels is het volle, zoete genot van God. "Vervuld met de Goddelijke Algenoegzaamheid", zegt Augustinus. Wij zijn geneigd te denken dat de gelukzaligheid van de hemel bestaat in het ontheven zijn van pijn en ellende, maar de ware essentie van de gelukzaligheid is de volle genieting van God. God is een oneindige, onuitputtelijke Fontein van vreugde. Hem te hebben is alles. De genieting van God behelst drie dingen. Ten eerste bestaat het genieten van God in Hem te zien. "Wij zullen Hem zien gelijk Hij is", 1 Johannes 3:2. Hier zien wij Hem zoals Hij niet is. Daar zoals Hij is.

Hoe zullen wij God zien?
a. Wij zullen Hem zien *als een Geest* zien met de ogen van onze ziel. Dit noemen de Godgeleerden het zalig zien:" Wij zullen een volmaakte kennis van God hebben en Hem toch niet ten volle kennen. Als er niet zo'n geestelijk zien van God was, hoe zouden dan die geesten van de volmaakt rechtvaardigen God kunnen zien? Dit zien van God zal heel heerlijk zijn. Zoals een koning die zich op de dag van zijn kroning vertoont in al zijn koninklijke waardigheid en luister.
b. Wij zullen het *verheerlijkte lichaam* van Jezus Christus lichamelijk zien. En daar het al aangenaam is de zon te aanschouwen, hoe zalig zal dan het gezicht zijn de Zon der Gerechtigheid te aanschouwen. Christus te zien bekleed met onze menselijke natuur, terwijl Hij in heerlijkheid is gezeten boven de engelen! Sálomo zegt: "Het oog wordt niet verzadigd met zien", Prediker 1:8. Maar, voorwaar, de ogen van de heiligen zullen wel verzadigd zijn van het zien van die schitterende

glans die zal afstralen van het schone lichaam van . Christus! Het moet wel tot verzadiging zijn, omdat door het lichaam van Christus heen enkele stralen van de Godheid zich heerlijk zullen vertonen. De uitnemende majesteit Gods zou ons overstelpen, maar door het voorhangsel van Christus' lichaam zullen wij de Goddelijke heerlijkheid aanschouwen.

c. Het zien van God zal een verandering bij ons teweeg brengen. Wij zullen Hem zó zien, dat wij enigermate aan Hem gelijk worden en naar Zijn beeld veranderd worden. "Wij zullen Hem zien gelijk Hij is", 1 Johannes 3:2. Als Mozes' gezicht al glinsterde toen hij met God op de berg was en slechts een onvolmaakt gezicht van Zijn heerlijkheid had, Exodus 34:35, hoe zullen dan de verheerlijkte heiligen blinken, die altijd in Gods tegenwoordigheid zullen zijn waar altijd enkele stralen van Zijn heerlijkheid op hen vallen. "Wij zullen Hem zien gelijk Hij is." Iemand die misvormd is, kan wel naar iets schoons kijken, maar wordt zelf daardoor niet mooi gemaakt, maar de heiligen zullen God zó zien dat dit gezicht hen zal veranderen naar Zijn beeld. "Ik zal verzadigd worden met Uw beeld, als ik zal opwaken", Psalm 17:15. Niet dat de heiligen Gods Wezen zullen deelachtig worden, want zoals het ijzer in het vuur roodgloeiend gemaakt wordt en toch ijzer blijft, zo zullen de heiligen door het aanschouwen van Gods majesteit verheerlijkte schepselen worden, maar toch schepselen blijven.

d. Het zien van God in de hemel zal ons nooit vervelen. Laat iemand de zeldzaamste bezienswaardigheid zien die er bestaat, hij zal er weldra genoeg van hebben. Bijvoorbeeld als hij in een tuin komt en de prachtigste paden, de schoonste prieeltjes, de mooiste bloemen ziet, hij zal er na een poosje genoeg van hebben. Maar zó is het niet in de hemel. Daar is nooit verveling. "Daar is noch honger noch oververzadiging", zegt Bernardus. De heiligen zullen nooit verveling krijgen in het aanschouwen van God, want aangezien God oneindig is, zal er elk ogenblik nieuwe, verse blijdschap opspringen uit Hem in de zielen van de heiligen.

II. Het tweede dat het genieten van God behelst, is Hem lief te hebben. Het smart de gelovige dat zijn hart zo vaak is als de bevroren zee en dat hij niet méér in liefde tot God kan wegsmelten. Maar in de hemel zal hij als de serafijnen zijn, brandend van Goddelijke liefde. Liefde is een aangename hartstocht. "De vrees heeft pijn", 1 Johannes 4:18. In de liefde zit vreugde. Iets moois liefhebben is vreugdevol. Gods wonderlijke schoonheid zal de liefde van de heiligen bekoren en het zal een hemel voor hen zijn Hem lief te hebben.

III. Het derde dat het genieten van God behelst, is dat God ons liefheeft. Als er alleen heerlijkheid in God was en geen liefde, zou dat de vreugde des hemels zeer temperen. Maar "God is Liefde", 1 Johannes 4:16. De verheerlijkte heiligen kunnen niet zó veel liefde hebben als zij zelf geliefd worden. Wat betekent hun liefde in vergelijking met Gods liefde? Wat is hun ster in vergelijking met deze Zon? God heeft Zijn volk op aarde lief, zowel als ze zwart zijn als lieflijk. Als Hij ze nu liefheeft met hun onvolmaaktheden, o, wat zal Hij ze dan volkomen liefhebben als zij "zonder vlek of rimpel zijn", Efeze 5:27.

Dit is de gelukzaligheid des hemels: te verkeren in de zoete omarmingen van Gods liefde; de Hefzi-bah te zijn, de verlustiging van de Koning der Ere; zich te baden in het licht van Gods Aangezicht. Dan zullen de heiligen de liefde van Christus ondervinden die de kennis te boven gaat, Efeze 3:19. Uit deze heerlijke openbaring van Gods liefde zal een oneindige vreugde in de ziel van de gezaligden vloeien.

Daarom wordt de hemel genoemd: ingaan in de vreugde onzes Heeren, Matthéüs 25:21.
Het zien van God, het liefhebben van God en het door God geliefd worden, zal een opspringen van vreugde in de geest met zich meebrengen en zulke heilige verrukkingen van blijdschap doen ontstaan in de heiligen, die onuitsprekelijk en vol heerlijkheid zijn, 1 Petrus 1:8. "Er is in Gods Wezen zoiets lieflijks dat de ziel verheugt, ja zelfs in verrukking brengt", zegt Augustinus.
Nu brengen de gelovigen hun jaren door met zuchten; zij wenen over hun zonden en verdrukkingen. Maar dáár zal hun water in wijn veranderd worden. De vaten der barmhartigheid zullen gevuld worden en zelfs overlopen van blijdschap. Zij zullen hun palmtakken en citers in hun hand hebben ten teken van hun overwinning en blijdschap, Openbaring 14:2.

2. Het tweede dat de heerlijkheid des hemels inhoudt, is het goede gezelschap aldaar. Daar zijn de engelen. Elke ster voegt er licht bij. Die gezegende cherubijnen zullen ons verwelkomen in het Paradijs. Als de engelen zich verblijden over de bekering van de uitverkorenen, wat zullen zij dan zich verblijden over hun kroning. Daar is ook het gezelschap van de heiligen. "De geesten der volmaakt rechtvaardigen", Hebreeën 12:23.
Zullen de heiligen in heerlijkheid elkaar kennen?
Antwoord. Dat zullen ze zeker, want onze kennis in de hemel zal niet verminderd, maar vermeerderd zijn. Wij zullen niet alleen onze vrienden en Godvrezende familiebetrekkingen kennen, maar ook de verheerlijkte heiligen die wij nooit eerder gezien hebben. Dat moet wel zo zijn, want gemeenschap zonder elkaar te kennen is niet troostrijk. Deze mening waren Augustinus, Anselmus en Luther ook toegedaan. De Heilige Schrift schijnt daar ons ook met zoveel woorden naar te verwijzen. Want als Petrus bij de verheerlijking op de berg Mozes en Elia kende, die hij nooit gezien had, Matthéüs 17:3, dan zullen de heiligen in de hemel elkaar zeker kennen en zullen oneindig verheugd zijn in elkaars gezelschap.

3. Het derde dat de heerlijkheid inhoudt, is de volmaaktheid in heiligheid. Heiligheid is het sieraad van God en de engelen; het maakt de hemel uit. Wat is gelukzaligheid anders dan het wezen van heiligheid? Hier beneden is de genade van een christen onvolkomen. Bij hun dood zullen de gelovigen de volmaaktheid in de genade bereiken. Dan zal die zon in zijn middagglans schijnen. Dan zal het niet meer nodig zijn dat ze om vermeerdering van genade bidden, want zij zullen de engelen gelijk zijn. Hun licht zal helder schijnen en hun blijdschap zal volmaakt zijn.

4. De vierde zaak in de heerlijkheid is waardigheid en eer. Zij zullen als koningen heersen. Daarom staat er van de verheerlijkte heiligen dat zij hun koninklijke onderscheidingen dragen: hun witte klederen en hun kronen, Openbaring 7:9. Caesar (de eerste Romeins keizer) liet als teken van eer na zijn overwinningen voor hem een ivoren stoel in de senaat plaatsen en een troon in het theater. Zo zullen de heiligen, nadat zij hun overwinningen over zonde en duivel behaald hebben, met Christus op tronen zitten in het Koninkrijk der hemelen. Met Christus zitten duidt op veiligheid, op een troon zitten duidt op waardigheid. Dit zal de heerlijkheid van al Zijn gunstgenoten zijn", Psalm 149:9. 5.

5. De vijfde zaak in de heerlijkheid is de harmonie en de eenheid onder de hemelingen. De duivel kan zijn 'verdeelde klauw' niet in de hemel zetten. Hij kan daar

geen stormen van twist oproepen. Daar zal volmaakte harmonie zijn. Daar zijn Calvijn en Luther het met elkaar eens. Er is in de hemelse muziek geen ontstemde snaar. Er is niets dat enig verschil uitmaakt, er is daar geen trots of afgunst. Hoewel de ene ster zal verschillen van de andere, de ene een groter mate van heerlijkheid zal hebben dan de andere, toch zal ieder vat vol zijn. Daar zullen de heiligen en de engelen als olijfplanten rondom hun Vaders tafel zitten in liefde en enigheid. Dan zullen ze allen samenstemmen, dan zullen ze de luide lofliederen zingen in het koor des hemels.

6. Het zesde in de heerlijkheid is de zalige rust. "Daar blijft een rust over", Hebreeën 4:9. Een gelukkige overgang van arbeid naar rust. Hier beneden kunnen wij geen rust hebben, hier worden wij op en neer geworpen als een bal op een racket. "In alles verdrukt", 2 Korinthe 4:8. Hoe kan een schip in een storm in rust zijn? Maar na de dood komen de heiligen in hun haven. Alles rust in het middelpunt. "God is het middelpunt waar de ziel lieflijk rust", zoals de geleerden zeggen. Een christen zal dan na zijn vermoeiende marsen en veldslagen zijn bebloede wapenrusting uitdoen en uitrusten aan de borst van Jezus, dat Specerijbed. Als de dood de heiligen vleugels ener duif zal geven, zullen zij wegvliegen naar het Paradijs en daar rusten.

7. Het zevende in de heerlijkheid is de eeuwigheid. "Een eeuwig gewicht der heerlijkheid", 2 Korinthe 4:17. De heerlijkheid is een gewicht. Het Hebreeuwse woord voor heerlijkheid is "een gewicht". God moet ons bekwaam maken het te dragen. Een eeuwig gewicht. De heerlijkheid is zo'n soort manna dat geen wormen voortbrengt. Als de heerlijkheid van de heiligen in de hemel maar voor een tijd zou zijn en zij bevreesd zouden zijn die te verliezen, zou dat de blijdschap des hemels verdonkeren en vergallen. Maar er staat "eeuwigheid" op hun blijdschap. De krans van paradijsbloemen verwelkt niet, 1 Petrus 5:4.
Ik heb eens gelezen van een rivier die men de "dagrivier" noemde, die overdag met een volle bedding stroomde, maar 's nachts droog viel. Zo is alle aardse geluk, het stroomt met een volle bedding gedurende de hele levensdag, maar in de nacht des doods is het opgedroogd. De verheerlijkte heiligen zullen eeuwig drinken uit de lieflijke rivieren, Psalm 16:11. Eeuwigheid is de hemel der hemelen. "Aan het eind zal onze vreugde nimmer eindigen", zegt Bernardus. De blijdschap des hemels is een overvloeiende blijdschap en een eeuwige blijdschap.

Wanneer komen gelovigen in het bezit van die heerlijkheid?
Onmiddellijk na het sterven gaan zij de heerlijkheid binnen. Sommigen beweren, met de Platonisten en Lucianisten, dat de ziel sterft. Maar vele van de verstandige heidenen geloven in de onsterfelijkheid van de ziel. De Romeinen lieten, als één van hun groten stierf, een arend los de lucht in vliegen, waarmee zij beduidden dat de ziel onsterfelijk was en niet met het lichaam stierf.
Christus zegt ons dat de ziel niet gedood kan worden, derhalve ook niet kan sterven, Matthéüs 10:28. En zoals de ziel niet sterft, slaapt ze ook niet in het lichaam voor een tijd. Als de ziel bij het sterven niet sneer in het lichaam is, kan ze ook niet slapen in het lichaam, 2 Korinthe 5:8. Voor de gelovigen is er een onmiddellijke overgang bij het sterven naar de heerlijkheid. Het is slechts een oogwenk en dan zien wij God. "Heden zult gij met Mij in het Paradijs zijn", Lukas 23:43. Met het Paradijs wordt de hemel bedoeld, de derde hemel, waarin Paulus werd opgetrokken, 2 Korinthe 12:4. Christus zei tegen de moordenaar aan het kruis: "Heden zult gij met Mij in het Paradijs zijn." Zijn lichaam kon daar niet zijn, want dat werd in het graf gelegd. Maar het werd gezegd van zijn ziel, dat die onmiddellijk na het sterven in de hemel zou zijn.

Laat niemand zo dwaas zijn door over een vagevuur te spreken: een ziel die door Christus' bloed gereinigd is, heeft de vlam van het vagevuur niet nodig, maar gaat onmiddellijk van het sterfbed over in de staat der heerlijkheid.

Eerste gebruik.
Merk op, hoe weinig reden er is voor gelovigen om vrees voor de dood te hebben, als die zulke heerlijke voorrechten met zich meebrengt. Waarom zouden de gelovigen vrezen als zij er toch beter van worden? Is het niet zalig God te zien, God lief te hebben en eeuwig in de schoot van Gods liefde te liggen? Is het niet zalig onze Godvrezende familiebetrekkingen in de hemel te ontmoeten? Waarom moeten de heiligen toch bevreesd zijn voor hun zegeningen? Is een maagd bevreesd als zij ten huwelijk gevraagd wordt door een koning? Nu is er nog maar het contract, maar bij de dood komt het avondmaal van de bruiloft des Lams, Openbaring 19:9. Wat voor nadeel brengt de dood ons, als zij ons van tussen vurige slangen haalt en ons plaatst onder de engelen? Wat voor nadeel brengt die ons als wij bekleed worden met de mantel der onsterfelijkheid? Heeft degene die iemands zak heeft laten uittrekken en hem een gouden kleed heeft laten aantrekken, hem enig onrecht gedaan? Vrees niet voor de dood, gij, die alleen maar leven zult door te sterven.

Tweede gebruik.
U, die oprechte gelovigen bent en wier harten gereinigd zijn door het geloof, besteed toch veel tijd om over deze heerlijke voorrechten na te denken die u krijgen zult van Christus bij uw sterven. Zo zou u door een leven van mediteren hier reeds het leven der engelen kunnen beginnen en reeds vóórtijdig in de hemel zijn. Eudoxius was zo ontroerd over de heerlijkheid van de zon, dat hij dacht alleen maar geboren te zijn om de zon te aanschouwen. Waarover zouden wij anders mediteren dan over de hemelse heerlijkheid, wanneer wij God zullen zien van aangezicht tot aangezicht? David werd boven de gewone man uitgetild, hij was op een hoogte geplaatst toen hij zei: "Word ik wakker, zo ben ik nog bij U", Psalm 139:18. Een gelovige doet elke dag een wandeling in de hemel: zijn gedachten en verlangens vliegen, net als de cherubijnen, op naar het Paradijs. Zullen de mensen van de wereld zich verlustigen als zij op hun zakken met goud zien en op hun akkers met koren en zullen de erfgenamen des hemels zich niet meer verlustigen in het beschouwen van hun heerlijkheid die volgt? Konden wij slechts het geloof als spion uitzenden om elke dag de heerlijkheid van Jeruzalem dat boven is te bezien, wat zou ons dat een vreugde brengen, als het de erfgenaam doet denken aan de erfenis die binnenkort hem ter hand gesteld zal worden!

Derde gebruik.
Dit kan de gelovigen troosten in twee gevallen:
(1) In hun noden. Zij hebben immers overvloedige noden: het meel is bijna verteerd in de kruik. Maar wees lijdzaam tot uw dood komt, en dan zal in al uw noden voorzien worden. u zult dan een Koninkrijk bezitten en zo rijk zijn als in de hemel mogelijk is. Wie de belofte van een landgoed heeft, troost zich hiermee, dat nadat enkele jaren zullen verstreken zijn, hoewel hij nu niets heeft om zich te behelpen, dat binnenkort een landgoed hem ter hand gesteld zal worden. "Het is nog niet geopenbaard wat wij zijn zullen", maar wij zullen met heerlijkheid getooid worden en zo rijk zijn als de engelen, 1 Johannes 3:2.
(2) Een ware gelovige is, naar het zeggen van Luther, een erfgenaam van het kruis. Het kan ons opgewekt door ons lijden doen gaan, als wij bedenken dat er grote

dingen voor ons weggelegd zijn. Er breekt een heerlijkheid aan die geen oog heeft gezien. Wij zullen drinken van de vrucht van de wijnstok in het Koninkrijk der hemelen. Hoewel wij nu uit een beker met alsem drinken, is er toch honing om die te verzoeten. Wij zullen de vreugde van het Paradijs smaken die ons geloof zelfs te boven gaat en die beter ervaren kan worden dan uitgesproken.

C. DE OPSTANDING

38 Vraag. *Welke weldaden ontvangen de gelovigen van Christus, na de opstanding?* Antwoord. Na de opstanding, zullen de gelovigen, opgewekt zijnde in heerlijkheid, 1 Kor. 15:43, openlijk erkend en aangenomen worden in de dag des oordeels Matth. 25:23; 10:32, en volkomen gezegend worden met volle genieting Gods, 1 Joh. 3:2; 1 Kor. 13:12, tot in alle eeuwigheid, 1 Thess. 4:17, 18.

"Verwondert u daar niet over, want de ure komt, in welke allen die in de graven zijn, Zijn stem zullen horen, en zullen uitgaan: die het goede gedaan hebben, tot de opstanding des levens, en die het kwade gedaan hebben, tot de opstanding der verdoemenis", Johannes 5:28, 29.

I. De lichamen van de gelovigen zullen opgewekt worden in heerlijkheid. De leer van de opstanding der doden is een fundamenteel artikel van ons geloof. De apostel rangschikt het onder de eerste beginselen van de leer van Christus, Hebreeën 6:2. Het lichaam zal weer opstaan. Wij zijn er minder zeker van dat wij uit ons bed opstaan dan dat wij uit ons graf zullen opstaan. Sommigen stellen dat de ziel met een nieuw lichaam zal worden omkleed, maar dan zou het niet gepast zijn het een opstanding te noemen, het zou dan veel eerder een schepping zijn. "En als zij, de wormen dit doorknaagd zullen hebben, zal ik uit mijn vlees God aanschouwen", Job 19:26. Niet in een ander vlees, maar mijn vlees. "Dit verderfelijke moet onverderfelijkheid aandoen", 1 Korinthe 15:53.

Met welke argumenten kan men de opstanding bewijzen?

(1) Met bewijzen uit de Heilige Schrift. "Ik zal hem opwekken ten uitersten dage", Johannes 6:44. "Hij zal den dood verslinden tot overwinning", Jesaja 25:8, dat wil zeggen: door onze lichamen uit de gevangenis van het graf te bevrijden, waar de dood voor een tijd de macht over had. "Alzo zal ook God degenen die ontslapen zijn in Jezus, wederbrengen met Hem", 1 Thessalonicenzen 4:14.

(2) Christus is opgestaan. Daarom moeten ook de lichamen der heiligen opstaan. Christus is niet opgestaan uit de dood als particulier Persoon, maar als het officiële Hoofd van de Kerk. En als het Hoofd is opgestaan, zal de rest van het lichaam niet altijd in het graf liggen. De opstanding van Christus is het onderpand van onze opstanding. "Wetende, dat Hij, Die den Heere Jezus opgewekt heeft, ook ons door Jezus zal opwekken en met ulieden daar zal stellen", 2 Korinthe 4:14. Christus wordt de Eersteling genoemd van degenen die ontslapen zijn, 1 Korinthe 15:20. Zoals de eerstelingen een zeker bewijs waren dat de oogst aanstaande was, zo is de opstanding van Christus een zeker bewijs van de opstanding van onze lichamen uit het graf. Christus kan niet volmaakt zijn zoals Hij de mystieke Christus is, tenzij Zijn leden met Hem worden opgewekt.

(3) Met betrekking tot Gods rechtvaardigheid. Als God een God van recht is, zal Hij zowel de lichamen van de heiligen belonen als hun zielen. Men kan zich toch niet

voorstellen dat de zielen van de gelovigen wel worden verheerlijkt en hun lichamen niet. Zij hebben God ook gediend met hun lichamen; hun lichamen zijn heilige leden geweest. Hun ogen hebben tranen geschreid over de zonde; hun handen hebben de armen ondersteund. Hun tongen hebben de lof Gods verkondigd. Daarom is het naar recht en billijkheid dat hun lichamen eveneens gekroond worden als hun zielen. En hoe kan dit anders, tenzij zij uit de dood worden opgewekt?

(4) Als het lichaam niet zou herrijzen, zou een gelovige niet volkomen gelukzalig zijn. Want hoewel de ziel wel zonder het lichaam kan voortbestaan, toch heeft zij een begeerte tot vereniging met het lichaam en zij is niet volkomen gelukkig vóór zij met het lichaam bekleed is. Daarom zal het lichaam ongetwijfeld opstaan. Als de ziel naar de hemel zou gaan en niet het lichaam, zou de gelovige maar half behouden zijn.

Maar sommigen zeggen, evenals de maagd Maria tot de engel: "Hoe zal dat wezen?" Hoe kan het bestaan dat het lichaam, dat tot as vergaan is, weer zal opstaan?

Antwoord. Het is niet tegen het verstand, maar het gaat wel het verstand te boven. Er zijn enige vergelijkingen met de herleving in de natuur. Het graan dat in de grond gezaaid is, sterft eer het weer tevoorschijn komt. "Hetgeen gij zaait, wordt niet levend, tenzij dat het gestorven is", 1 Korinthe 15:36. In de winter sterven de vruchten van de aarde; in de lente worden ze weer levend. Het uitspruiten van Noachs olijfboom na de vloed was een levendig symbool van de opstanding. Na het lijden van Christus zijn vele heiligen die ontslapen waren uit hun graf opgestaan, Matthéüs 27:52. God kan het lichaam gemakkelijker opwekken uit het graf dan wij iemand uit zijn slaap kunnen opwekken.

Maar als het stof van velen dooreen gemengd is, hoe is het dan mogelijk dat het gescheiden wordt en dat hetzelfde aantal lichamen wordt opgewekt?
Antwoord. Als wij geloven dat God kan scheppen, waarom dan niet het stof van het ene lichaam onderscheiden van het andere? Zien wij niet dat de chemicus uit verschillende metalen in een legering, bijvoorbeeld goud en zilver, het ene van het andere kan afscheiden, het zilver van het goud, en zo elk metaal tot zijn eigen soort terugbrengen? Zullen wij dan niet veel meer geloven dat, als het stof van ons lichaam vermengd is met andere substanties, de wijze God in staat is om elke ziel in haar eigen lichaam terug te brengen?

Zal niemand anders dan de lichamen van de rechtvaardigen worden opgewekt?
Antwoord. Allen die in de graven zijn, zullen de stem van Christus horen en zullen uitgaan. "Dat er een opstanding der doden wezen zal, beide der rechtvaardigen en der onrechtvaardigen", Handelingen 24:15. "Ik zag de doden, groot en klein, staande voor God", Openbaring 20:12. Maar hoewel allen uit hun graven zullen worden opgewekt, zullen allen toch niet in gelijke staat opgewekt worden.

1. De lichamen van de goddelozen zullen opgewekt worden in oneer. De lichamen die op aarde anderen met hun schoonheid verzocht en verlokt hebben, zullen bij de opstanding walgelijk zijn om aan te zien; het zal een afgrijselijk gezicht zijn. "Zij zullen allen vlees een afgrijzing wezen", Jesaja 66:24. Maar de lichamen van de heiligen zullen opgewekt worden in eer. "Het wordt gezaaid in oneer, en opgewekt in heerlijkheid", 1 Korinthe 15:43. De lichamen van de heiligen zullen dan

glinsteren als fonkelende diamanten. "Dan zullen de rechtvaardigen blinken gelijk de zon", Matthéüs 13:43.

2. De lichamen van de heiligen zullen triomfantelijk uit hun graven verrijzen, maar de lichamen van de goddelozen bevend. De goddelozen, gereed om hun doodvonnis te ontvangen, de rechtvaardigen die ook uit het stof zullen opstaan, zullen zingen van vreugde. "Waakt op en juicht, gij, die in het stof woont!", Jesaja 26:19. Als de bazuin van de archangel zal klinken, zullen de lichamen van de gelovigen uit hun graven komen om gelukzalig gemaakt te worden. Evenals de schenker uit de gevangenis kwam en in al zijn waardigheid hersteld werd aan het hof. Maar de lichamen van de goddelozen zullen uit hun graven komen, evenals de bakker uit de gevangenis, om terechtgesteld te worden, Genesis 40:21, 22.

Eerste gebruik.
Geloof deze leer van de opstanding, dat hetzelfde lichaam dat gestorven is, weer zal opstaan en met de ziel gekroond zal worden. Gelooft men dit niet, dan valt alle godsdienst weg. "Indien de doden niet opgewekt worden, zo is ook Christus niet opgewekt, zo is uw geloof tevergeefs", 1 Korinthe 15:16, 17.

Tweede gebruik.
Het lichaam zal weer opstaan. Dit was Job tot troost. En als zij, de wormen dit doorknaagd hebben, zal ik toch uit mijn vlees God aanschouwen, Job 19:26. Het lichaam is zowel gevoelig voor blijdschap als de ziel. wij zullen inderdaad niet in volle heerlijkheid zijn, tenzij ons lichaam herenigd is met onze ziel. O, bedenk wat een blijdschap dat zal zijn als bij de opstanding het lichaam weer verenigd wordt met de ziel. Ziet, welk een zoete omhelzing van blijdschap er was tussen de oude Jakob en Jozef, toen zij elkaar weer voor het eerst zagen, Genesis 46:29. Zo, en oneindig meer, zal de blijdschap zijn als het lichaam en de ziel van een heilige elkaar bij de opstanding ontmoeten! Wat zullen ziel en lichaam elkaar begroeten! Wat zal de ziel het lichaam verwelkomen! O, gezegend lichaam! Als ik bad, hebt gij mijn gebeden vergezeld door uw handen op te heffen en uw knieën te buigen. Gij waart bereid met mij te lijden en nu zult u met mij verheerlijkt worden. Gij waart gezaaid in oneer en zijt opgewekt in heerlijkheid. O, mijn geliefd lichaam! Ik zal weer in u komen en eeuwig met u verbonden zijn.

Derde gebruik.
De opstanding van het lichaam is een hartsterking als een christen op sterven ligt. Uw lichaam zal, hoewel het nu in het graf neerdaalt, weer leven en groeien als het kruid in de opstanding. Het graf is een bed van stof waar de lichamen van de heiligen slapen, maar ze zullen door de bazuin van de archangel opgewekt worden. Het graf is uw lange verblijfplaats, maar niet uw laatste. Hoewel de dood u uw schoonheid ontneemt, zal deze bij de opstanding weer hersteld worden. Evenals David Saul slapende vond en zijn speer en waterfles wegnam, maar toen Saul wakker gemaakt was die weer terug liet brengen, 1 Samuël 26:22, zo zal God, hoewel bij de dood onze kracht en schoonheid zijn weggenomen, dit alles weer herstellen bij de opstanding in een veel heerlijker staat.

Maar hoe kunnen wij weten, dat ons lichaam verheven zal worden tot een heerlijke opstanding?
Als wij deel hebben aan de eerste opstanding. "Zalig en heilig is hij, die deel heeft in de eerste opstanding", Openbaring 20:6.

Wat wordt daarmee bedoeld? Het is door bekering uit het graf der zonde opgestaan. Wie onder de zonde begraven ligt, kan weinig hoop hebben op een vreugdevolle opstanding. Zijn lichaam zal opgewekt worden, maar niet in heerlijkheid. O, vraag dan uw geweten af, of u deel hebt aan de eerste opstanding! Heeft de Geest Zijn intrek in u genomen en u opgericht? Heeft Hij u uit uw ongeloof opgewekt? Heeft Hij uw hart opgeheven, boven de aarde uit? Dat is de eerste opstanding. Als uw ziel op deze wijze geestelijk opgewekt is, zal uw lichaam heerlijk opgewekt worden en zal als de sterren blinken in het Koninkrijk der hemelen. De wedergeboorte baant de weg tot een heerlijke opstanding.

Vierde gebruik.
Aangezien u verwacht dat uw lichaam zal opstaan in heerlijkheid, bewaar het dan onbesmet van de zonde. Zal een dronken lichaam in heerlijkheid opstaan? Zal een onrein lichaam opstaan in heerlijkheid? Zal een lichaam van een dief de hemel binnensluipen? O, bewaar uw lichaam rein! Bewaar uw ogen voor onkuise blikken, uw handen voor omkoperij, uw tong voor laster. Bevlek uw lichaam niet, dat, naar u hoopt, eenmaal zal opstaan in heerlijkheid. Uw lichaam is een lid van Christus. Hoor wat de apostel zegt: "Zal ik dan de leden van Christus nemen en maken ze leden ener hoer? Dat zij verre", 1 Korinthe 6:15. O, bewaar uw lichaam onbesmet, laat het een instrument der gerechtigheid zijn. "Zo verheerlijkt dan God in uw lichaam", 1 Korinthe 6:20. Als uw lichaam God verheerlijkt, zal God uw lichaam verheerlijken.

Maar daar ons lichaam in het graf gelegd moet worden en daar vele jaren kan liggen verteren voordat de opstanding komt, welke troost hebben wij daarin?

(1) Dat God Zijn volk in het graf niet zal verlaten. Onze vrienden dragen ons ten grave en laten ons daar achter, maar God verlaat ons niet. Hij gaat met ons naar het graf en waakt over ons dode lichaam en zorgt voor ons stof. Rizpa hield de wacht bij de dode lichamen van Sauls zonen en bewaakte hen tegen de roofvogels in de lucht, 2 Samuël 21:10. Zo waakt de Heere over de dode lichamen der heiligen en zorgt ervoor dat niets van hun stof zal ontbreken. Christen, gij hebt een God Die over uw lichaam waakt als u gestorven zijt.
(2) Hoewel de lichamen der heiligen in het graf van de zielen gescheiden zijn, blijven ze wel verenigd met Christus. Het stof van een gelovige is een deel van Christus' geestelijk lichaam.
(3) Als het lichaam van een heilige in het graf ligt, is zijn ziel in het Paradijs. De ziel slaapt niet in het lichaam maar keert weer tot God, Die haar gegeven heeft, Prediker 12:7. De ziel deelt onmiddellijk in die blijdschap die de gezegende engelen hebben. Als het lichaam tot stof wederkeert, keert de ziel weder tot haar rust. Als het lichaam inslaapt, triomfeert de ziel. Als het lichaam begraven wordt, wordt de ziel gekroond. Zoals de verspieders van tevoren uitgezonden werden om de vruchten van het land te proeven, zo wordt bij de dood de ziel vooruit naar de hemel gezonden om de vruchten van het Heilige land te proeven, Numeri 13:20.
(4) Als het Gods tijd is, zullen de graven hun doden wedergeven, Openbaring 20:13. Als de rechter een boodschap zendt, moet de cipier zijn gevangenen opleveren. Evenals God tot Jakob zei: "Ik zal met u aftrekken naar Egypte en Ik zal u doen weder optrekken, mede optrekkende", Genesis 46:4, zo zal de Heere met ons ten grave gaan en zal ons er gewis weer uit tevoorschijn halen.
(5) Hoewel de lichamen van de heiligen in het graf zullen rotten en walgelijk zijn om aan te zien, toch zullen ze later doorluchtig en heerlijk gemaakt worden. De lichamen van de heiligen zullen, als ze herrijzen, bevallig en schoon zijn. Het

lichaam van een gelovige kan tijdens het leven misvormd zijn. Zelfs degenen wier geest versierd is met deugd, kunnen een misvormd lichaam hebben, zoals het fijnste kleed een ruwe zoom kan hebben. Maar die misvormde lichamen zullen schoon en bevallig zijn. De schoonheid bestaat uit twee zaken:

A. *Volmaaktheid van delen.* Er zal een volmaakte harmonie tussen alle leden zijn. In dit leven is er dikwijls een gebrek aan sommige leden: men kan een oog kwijt zijn, of er is een arm geamputeerd. Maar bij de opstanding zullen alle leden van het lichaam weer hersteld zijn. Daarom wordt de opstanding wel genoemd: de tijd van de wederoprichting (herstelling, Eng. vert.) van alle dingen, Handelingen 3:21. Toen Malchus' oor werd afgehouwen, herstelde Jezus het.
B. *Glans.* De lichamen van de heiligen zullen een majestueuze sierlijkheid vertonen. Zij zullen als Stéfanus zijn, wiens gezicht blonk alsof het een gezicht van een engel was, Handelingen 6:15. Ja, zij zullen Christus' heerlijk lichaam gelijkvormig worden, Filippenzen 3:21.

- Als de lichamen van de heiligen opgewekt zijn, zullen ze vrij zijn van de natuurlijke behoeften, zoals honger en dorst. "Zij zullen niet meer hongeren", Openbaring 7:16. Mozes was op de berg zó vervuld met de heerlijkheid Gods dat hij de natuurlijke versterkingen niet nodig had. Nog veel meer zullen de lichamen van de heiligen in de hemel vervuld zijn met de heerlijkheid Gods, zodat zij niet door voedsel behoeven onderhouden te worden.
- Als de lichamen der heiligen zullen herrezen zijn, zullen ze vlug en vaardig zijn. Onze lichamen hier op aarde zijn log en traag in hun bewegingen, maar dan zullen zij vlug zijn en in staat gesteld worden op te varen in de lucht, zoals het lichaam van Elía. Nu is het lichaam iets logs, in de hemel zal het licht als een vleugel zijn. Wij zullen als de engelen zijn, Handelingen 22:30. En wat zijn die vaardig! De engel Gabriël kwam in een ogenblik van de hemel naar de aarde, Daniël 9:21. Zoals het roer het schip ogenblikkelijk wendt waarheen de stuurman wil, zo zal het lichaam in een oogwenk zich begeven waarheen de ziel wil.
- De lichamen van de heiligen zullen bij de opstanding hecht en sterk zijn. "Het wordt opgewekt in kracht", 1 Korinthe 15:43. Door herhaalde arbeid en ziekte begint hier het sterkste lichaam weg te kwijnen, maar bij de opstanding zullen wij een sterk gestel hebben. Er zal dan geen vermoeidheid zijn in het lichaam, maar ook geen verflauwing in de geest. Dit moge u die nu te kampen hebt met veel lichamelijke zwakheden tot troost zijn. Dit zwakke lichaam zal opgewekt worden in kracht. Het lichaam dat nu een zwak riet is, zal als een rots zijn. De lichamen van de heiligen zullen bij de opstanding onsterfelijk worden. "Dit sterfelijke zal onsterfelijkheid aandoen", 1 Korinthe 15:53. Onze lichamen zullen even lang blijven als de eeuwigheid. "Want zij kunnen niet meer sterven", Lukas 20:36. In de hemel is een gezond klimaat, er is daar geen sterftelijst. Als een dokter u een recept kon geven om u van sterven te vrijwaren, wat zou u daar een som geld voor geven! Bij de opstanding zal Christus de heiligen zo'n recept geven. "En de dood zal niet meer zijn", Openbaring 21:4.

II. De heiligen zullen in het openbaar op de oordeelsdag worden vrijgesproken.

1. Het moet als een vaste waarheid worden opgetekend dat er een oordeelsdag zal komen. "Want wij moeten allen geopenbaard worden voor de rechterstoel van

Christus", 2 Korinthe 5:10. Dit is de grote gerichtsdag, de grootste gebeurtenis die er ooit is geweest. Adam zal dan al zijn nakomelingen op eenmaal zien. Wij moeten daar allen verschijnen. De voornaamheid van iemands persoon zal hem geen vrijstelling geven om voor Christus' rechtbank te verschijnen. Koningen en oversten zullen bevend voor de troon van het Lam gebracht worden, Openbaring 6:15. Wij moeten daar allen verschijnen, verschijnen in eigen persoon, niet bij volmacht.

Waaruit blijkt het dat er een oordeelsdag zal komen?
Antwoord.
(1) Uit het getuigenis van de Heilige Schrift. "Want God zal ieder werk in het gericht brengen, met al wat verborgen is", Prediker 12:14. "Want Hij komt, want Hij komt om de aarde te richten", Psalm 96:13. De herhaling geeft de zekerheid aan. "Dit zag ik, totdat er tronen gezet werden, en de Oude van dagen Zich zette, Wiens kleed wit was als de sneeuw; het gericht zette zich, en de boeken werden geopend", Daniël 7:9, 10.
(2) Het blijkt ook uit de "kleine rechtzittingen" in het eigen geweten van de mens. Als iemand goed doet, ontschuldigt het geweten hem, als hij kwaad doet beschuldigt en veroordeelt het hem. Welnu, wat is deze persoonlijke rechtspraak in het hof van het geweten anders dan een zekere voorloper van de algemene oordeelsdag, als de hele wereld voor Gods gericht gedagvaard zal worden?

Waarom moet er een oordeelsdag komen?
Antwoord. Opdat er een dag van vergelding kome, waarop God ieder kan vergelden naar zijn werk. Het schijnt wel dat alles in de wereld er zeer oneerlijk aan toegaat: de goddelozen hebben voorspoed, alsof zij voor hun kwaad beloond worden; degenen die God vrezen lijden verdrukking, alsof zij gestraft worden voor het goede dat ze doen. Daarom moet er een dag komen om het recht van God te handhaven. Dan zal er rechtvaardig straf of loon worden uitgedeeld, overeenkomstig ieders werken.

Wie zal de Rechter zijn?
Antwoord. De Heere Jezus Christus. "De Vader heeft al het oordeel den Zoon gegeven", Johannes 5:22. Het is een artikel van ons geloof, dat "Christus zal komen om te oordelen te levenden en de doden." Christus wordt dan een grote eer toegekend: Hij Die Zelf veroordeeld is geworden, zal nu Rechter zijn. Hij Die eenmaal aan het kruis hing, zal dan zitten op de troon des gerichts. Hij is bekwaam om Rechter te zijn, daar Hij zowel de mensheid als de Godheid deelachtig is.

- Ten eerste: de mensheid. Bekleed met de menselijke natuur, zal Hij voor allen zichtbaar zijn. Het is een vereiste dat de Rechter te zien is. "Zie, Hij komt met de wolken, en alle oog zal Hem zien", Openbaring 1:7.
- Ten tweede: Hij is ook de Godheid deelachtig. Hij heeft een oneindige wijsheid om alle zaken die voor Hem gebracht worden te verstaan. Hij heeft ook een oneindige macht om de overtreders te straffen. Hij wordt beschreven met zeven ogen, Zacharia 3:9 om Zijn wijsheid aan te geven en Hij heeft een ijzeren roede, Psalm 2:9 om Zijn macht aan te geven. Hij is zó wijs, dat men Hem niet kan bedriegen en zo sterk dat men Hem niet kan weerstaan.

Welke tijd zal het oordeel komen?
Antwoord. De tijd (quando) van het algemeen oordeel is verborgen gehouden voor de engelen. "Van dien dag en die ure weet niemand, ook niet de engelen der hemelen", Matthéüs 24:36. Maar het kan niet meer zo ver weg zijn. Eén voornaam teken dat de

dag des oordeels nadert, is "dat de ongerechtigheid zal vermenigvuldigd worden", Matthéüs 24:12. Dan is die dag zeker nabij, want de ongerechtigheid is nooit zo overvloedig geweest als in onze eeuw, waarin men verhit is in zinnelijke lust en waarin de liefde verkoudt. Als alle uitverkorenen bekeerd zijn, zal Christus ten oordeel komen. Evenals iemand die met een veerboot vaart, wacht tot alle passagiers aan boord zijn en dan vertrekt, zo zal Christus wachten tot al de uitverkorenen zijn ingezameld en dan zal Hij Zich haasten om ten oordeel te komen.

Op welke wijze zal dat plaatsvinden?

1. Door de mensen te dagvaarden in het gerechtshof. De doden zowel als de levenden worden gedagvaard. Als men sterft, ontloopt men hier de straf van onze rechtbank, maar op de jongste dag wordt men wel voor Gods rechtbank gedaagd. "Ik zag de doden, klein en groot, staande voor God", Openbaring 20:12. Het dagvaarden van de mensen zal gebeuren door middel van het blazen van de bazuin, 1 Thessalonicenzen 4:16. Die bazuin zal zo luid klinken dat daardoor de doden uit hun graven worden opgewekt, Matthéüs 24:31. Degenen die de bazuin van het Evangelie niet willen horen als het klinkt: "Bekeert u en gelooft", zullen wel de bazuin van de archangel horen als het klinkt: "Sta op en kom ten oordeel."

2. Het naderen van de Rechter tot Zijn rechterstoel.
   A. Dit zal vreselijk zijn voor de goddelozen. Hoe kan een schuldige gevangene het zien van de Rechter verdragen? Als Felix reeds beefde toen Paulus sprak over het oordeel, Handelingen 24:25, wat zullen dan zondaren beven als zij Christus zullen zien komen ten oordeel. Christus wordt, zittend op de troon des gerichts, beschreven met een vurige rivier die van Hem uit vloeit, Daniël 7:10. Het Lam Gods zal dan veranderd zijn in een Leeuw; de aanblik ervan zal de zondaars grote schrik aanjagen. Toen Jozef tegen zijn broers zei: "Ik ben Jozef, uw broeder, dien gij naar Egypte verkocht hebt", werden zij verschrikt door zijn tegenwoordigheid, Genesis 45:4. Wat sloeg hun hart vanwege hun zonde! Zo zal het ook zijn als Christus ten oordeel zal komen en zeggen zal: "Ik ben Jezus tegen Wie gij gezondigd hebt. Ik ben Jezus, Wiens wetten gij overtreden hebt, Wiens bloed gij veracht hebt. Ik ben nu gekomen om u te oordelen." O, wat zal grote schrik en verbazing de zondaren aangrijpen. Wat zal de tegenwoordigheid van hun Rechter hen in beroering brengen.
   B. Het naderen van Christus tot de rechterstoel zal troostvol zijn voor de rechtvaardigen. Christus zal in grote pracht en heerlijkheid komen. Zijn eerste komst in het vlees was vrij onbekend, Jesaja 53:12. Hij kwam toen als een vorst in cognito; maar Zijn tweede komst zal luisterrijk zijn. Hij zal komen "in de heerlijkheid Zijns Vaders, met de heilige engelen", Markus 8:38. O, wat zal dat een schitterende dag zijn, als een groot aantal engelen, die morgensterren, zal verschijnen in de lucht en Christus, de Zon der Gerechtigheid, in glans zal schijnen boven de glinsterendste cherub. Hij komt dan als een Vriend. Immers, als de rechter van de heiligen hun vijand was, zouden ze kunnen vrezen veroordeeld te worden, maar Hij Die hen liefheeft en voor hen gebeden heeft, is hun Rechter. Hij Die hun Bruidegom is, is hun Rechter, daarom behoeven zij niet te vrezen, want alles zal voor hen goed uitvallen.

3. De openbare rechtzitting zelf, die een donkere en een lichte zijde heeft. De donkere zijde: het zal de goddelozen zwaar vallen, als de Rechter zal gezeten zijn en de boeken zullen geopend worden, het boek der consciëntie en het gedenkboek

Gods, Openbaring 20:12. Als de beschuldiging tegen de zondaren gelezen zal worden en al hun zonden opengelegd zullen worden, hun moord, dronkenschap, onreinheid, enz, dan zal Christus zeggen: "Wat kunt u in het voordeel van uzelf zeggen zodat het vonnis des doods niet geveld behoeft te worden?" Dan zullen zij zó overtuigd zijn van hun schuld dat zij sprakeloos zullen zijn. Dan volgt het nare vonnis: "Gaat weg van Mij, gij vervloekten, in het eeuwige vuur, hetwelk den duivel en zijn engelen bereid is", Matthéüs 25:41. Wie tot God gezegd heeft: "Wijk maar van mij", Job 21:14 en tot de godsdienst: "Wijk maar van mij", moet nu dat woord horen dat door zijn Rechter wordt uitgesproken: "Gaat weg van Mij", een vreselijk, maar rechtvaardig vonnis, Psalm 51:6. De zondaar zelf zal uitroepen: "Schuldig!" Hoewel een zee van toorn over hem komt, is er geen druppel onrecht in. Als eenmaal het vonnis is geveld, is het onherroepelijk. Men kan niet in beroep gaan bij een hoger gerechtshof.

De openbare rechtzitting heeft ook een lichte zijde. De blijdschap en het geluk van de rechtvaardigen zal zeer vergroot worden. De dag des oordeels zal voor hen een dag van vreugdebetoon zijn.

Op die dag zal Christus, hun Rechter, hen Zich met name eigenen. Degenen die door de wereld bespot en veracht werden en beschouwd werden als dwazen en krankzinnigen, zal Christus bij de hand nemen en hen openlijk erkennen als Zijn gunstelingen. Wat is "belijden voor de mensen", Lukas 12:8 anders dan dat Hij openlijk erkent dat zij dierbaar in Zijn oog zijn? Christus, de Rechter, zal voor hen pleiten. Het is niet gebruikelijk dat iemand tegelijk rechter en advocaat is, recht spreken en tevens pleiten, maar op de oordeelsdag zal het wel zo zijn.

1. Christus zal pleiten voor de heiligen op grond van Zijn eigen bloed. "Deze personen heb Ik gekocht; zij zijn de arbeid Mijner ziel; zij hebben gezondigd, maar Mijn ziel werd tot een schuldoffer voor hen zonden gesteld."
2. Christus zal hen rechtvaardigen van alle onrechtvaardige beschuldigingen. In de wereld werden ze, vreemd genoeg, uitgemaakt voor trotsen, hypocrieten, sektariërs. Zoals Paulus ook genoemd werd een pest, een opperste voorstander van een sekte. Maar op de oordeelsdag zal Christus hun onschuld duidelijk maken. "Hij zal hun gerechtigheid doen voortkomen als het licht", Psalm 37:6. Hij zal de tranen van hun ogen wissen en de smet van hun naam wegdoen. Toen Mozes beschuldigd werd dat hij zich teveel gezag aanmatigde, troostte hij zich aldus: "Morgen vroeg dan zal de HEERE bekendmaken, wie de Zijne en de heilige is", Numeri 16:5. Dus als de heiligen gesmaad worden, kunnen zij zich troosten met de dag des oordeels, waarop Christus zal zeggen wie de Zijnen zijn en zij zullen tevoorschijn komen als met duivenvleugelen, bedekt met zilver.
3. Christus zal, als Rechter, Zijn volk vrijspreken voor mensen en engelen. Zoals Pilatus van Christus zei: "Ik vind geen schuld in Hem", Johannes 18:38, zo zal Christus van de uitverkorenen zeggen: "Ik vind in hen geen schuld, Ik verklaar hen rechtvaardig." Dan volgt er: "Komt, gij gezegenden Mijns Vaders, beërft het Koninkrijk", Matthéüs 25:34. Alsof Christus wilde zeggen: "O, gij gelukzaligen, de verlustiging van Mijn ziel, de vrucht van Mijn lijden, staat niet langer in het gericht. Gij zijt de ware erfgenamen van de Kroon des hemels, gaat in en neemt er bezit van." Als de heiligen dit vonnis horen, wat zullen ze dan vervuld zijn met verrukkelijke blijdschap. Dit woord: "Komt, gij gezegenden", zal als muziek in hun oren klinken en als een hartsterking in hun gemoed zijn.

4. Christus zal ten aanhoren van mensen en engelen al de goede werken noemen die de heiligen gedaan hebben. "Ik ben hongerig geweest en gij hebt Mij te eten gegeven; Ik ben dorstig geweest en gij hebt Mij te drinken gegeven", Matthéüs 25:35. Gij die in het verborgen geweend hebt over de zonde, die ook maar enigszins liefde getoond hebt voor de Naam van Christus, die rijk geweest zijt in goede werken, Christus zal daarvan notitie nemen op de jongste dag en zeggen: "Wel, gij goede en getrouwe dienstknecht." Hij Zelf zal de Heraut zijn om uw lof te vertellen; zó zal men die man doen tot wiens eer Christus een welbehagen heeft.
5. Christus zal Zijn heiligen uit het gericht wegroepen en met Hem doen zitten in de rechtbank om de wereld te oordelen. "Zie, de Heere is gekomen met Zijn vele duizenden heiligen, om gericht te houden tegen allen", Judas:14, 15. "Weet gij niet, dat de heiligen de wereld oordelen zullen?", 1 Korinthe 6:2.
6. De heiligen zullen met Christus zitten in het oordeel evenals getuigen met de Rechter. Zij zullen het rechtvaardige vonnis van Christus over de goddelozen toejuichen en als het ware met Christus instemmen. Terwijl het een grote eer is voor de heiligen, moet het voor de goddelozen wel tot vermeerdering van hun smart zijn, als zij degenen die zij eens gehaat en bespot hebben als rechters over hen zien zitten.
7. De heiligen zullen voor eeuwig volkomen bekroond worden met de genieting van God. Zij zullen in Zijn lieflijke tegenwoordigheid zijn, "bij Wiens aangezicht verzadiging van vreugde is", Psalm 16:11, en dit zal zo voor altoos en in eeuwigheid zijn. De banier van Gods liefde zal eeuwig over hen uitgebreid zijn. De vreugde des hemels zal zonder onderbreking en zonder einde zijn. "En alzo zullen wij altijd met den Heere wezen", 1 Thessalonicenzen 4:17.

Eerste gebruik.
Het is een droevig bericht voor de goddelozen dat zij "niet zullen bestaan in het gericht", Psalm 1:5; dat zij wel voor het gericht zullen gesteld worden, maar daar "niet zullen bestaan". Zij zullen daar niet staan als vrijgesprokenen, zij zullen daar niet staan met opgeheven hoofd, maar schichtig en met neergebogen hoofd. Zij zullen hun Rechter niet in het Aangezicht kunnen zien.
Maar voor de kinderen Gods is daar grote troost. Als de apostel gezegd heeft: "De Heere Zelf zal met een geroep, met de stem des archangels en met de bazuin Gods nederdalen van den hemel", voegt hij er dadelijk aan toe: "Zo dan, vertroost elkander met deze woorden", 1 Thessalonicenzen 4:16, 18.

1. De oordeelsdag is troostvol met betrekking tot de zwakheid in de genade. Een christen is geneigd bekommerd te zijn als hij ziet dat zijn genade zo gering en onvolmaakt is. Maar als Christus op de jongste dag maar een kruimel genade zal vinden, zal die erkend worden. Als uw goud maar echt is, al is het dan vele korrels te licht, Christus zal Zijn verdiensten in de weegschaal leggen en zal het gangbaar verklaren.
2. Wat is het ook een troost voor zulke heiligen die in de wereld onrechtvaardig veroordeeld zijn, die door middel van een rechtzaak benadeeld zijn in hun goederen, of wier leven zelfs hun ontnomen is door een onrechtvaardig vonnis. Christus zal alles opnieuw oordelen en een rechtvaardig vonnis vellen. Als uw goederen u onrechtvaardig zijn ontnomen, zult u op de oordeelsdag duizendvoudig weder ontvangen. Als u uw leven hebt verloren om Christus' wil, zult u uw kroon niet missen; u zult een krans van paradijsbloemen dragen die niet verwelken.

Tweede gebruik.
Mediteer veel over de oordeelsdag. Veren drijven op het water, maar goud zinkt weg in het water. Zo ook: luchthartige "christenen" leven ledig daarheen, zij bekommeren zich niet over de oordeelsdag. Maar ernstige christenen dringen met gedachten diep daarin door:

1. Het overdenken van deze jongste dag moest ons zeer oprecht maken. Wij moeten alles doen om ons hart tot beproeving op te dragen aan God, de grote Rechter en Oordeler der wereld. Het is gemakkelijk om zich voor de mensen mooi voor te doen, maar voor God kunnen wij niet veinzen en ook geen uitvluchten zoeken. Hij ziet hoe het in het hart ligt en zal daarnaar Zijn vonnis vellen.
2. Het overdenken van de komst van Christus ten oordeel moet ons ervan weerhouden onze broederen te veroordelen. Wij zijn zo geneigd om de staat van anderen voor de eeuwigheid te beoordelen, waardoor de mens zich in Christus' plaats stelt en het werk Hem uit handen neemt. "Wie zijt gij, die anderen oordeelt?", Johannes 4:12. Gij die een lichtvaardig oordeel velt over anderen, moet zelf binnenkort geoordeeld worden en dan kan de ander misschien wel vrijgesproken worden en gij veroordeeld.

Derde gebruik.
Wij dienen waardig te wandelen en ons zo te gedragen dat u er zeker van kunt zijn dat u op de oordeelsdag vrijgesproken zult worden en de heerlijke voorrechten zult ontvangen waarmee de heiligen gekroond zullen worden.
Wat houdt dit in?

(1) Als u op de oordeelsdag vrijgesproken wilt zijn, benaarstig u dan om in Christus te zijn. "Dat ik in Hem gevonden worde", Filippenzen 3:9. Door het geloof worden wij in Christus ingeplant; dan zijn wij in Hem als in een vesting; "daar is geen verdoemenis", Romeinen 8:1. wij kunnen voor Christus niet bestaan, tenzij wij in Christus zijn. Benaarstig u om nederig te zijn, wat eigenlijk zoiets is als zichzelf vernietigen. "Hoewel ik niets ben", 2 Korinthe 12:11. Christen, hebt u gaven en talenten en bedekt u die met de sluier van ootmoed, zoals Mozes een deksel op zijn gezicht legde toen het glinsterde? Als u nederig zijt, zult u op de oordeelsdag vrijgesproken worden. "God zal den nederige van ogen behouden", Job 22:29. Een nederig persoon veroordeelt zichzelf vanwege zijn zonden en Christus zal diegenen vrijspreken die zichzelf veroordelen.

(2) Als u op de jongste dag vrijgesproken wilt staan voor God, zorg dan dat u een rein geweten hebt. Laad geen schuld op u en verschaf uw Rechter geen feiten die tegen u getuigen. "De Heere", zegt Paulus, "heeft een dag gesteld op welken Hij den aardbodem rechtvaardiglijk zal oordelen", Handelingen 17:31. Hoe kon Paulus toebereid worden voor die dag? "Hierin oefen ik mijzelven, om altijd een onergerlijke consciëntie te hebben bij God en de mensen", Handelingen 24:16. Wees nauwgezet in de eerste en tweede tafel der wet; wees heilig en rechtvaardig. Dat uw hart zonder valse bedoelingen zij, uw handen zonder valse gewichten. Houd uw geweten zo zuiver als uw oog, opdat er geen stof der zonde in kome. Wie tegen z'n geweten in zondigt, zal voor de Rechter terugschrikken. Evenals degenen die verboden waar bij zich hebben, het niet kunnen verdragen dat zij de douane hun bagage zien openen. Christen, uw bagage zal op de jongste dag geopend worden, ik bedoel uw consciëntie, en Christus zal die doorzoeken om te zien welke zonden, welke verboden waar u daarin verbergt. En dan brengt Hij het in het oordeel. O, overtuig u ervan dat u een goed geweten houdt, wat de beste manier is om met opgeheven hoofd in het laatste oordeel te staan. De stem van het

geweten is de stem van God. Als het geweten ons, op goede gronden, vrijspreekt, zal God ons ook vrijspreken. "Als ons hart ons niet veroordeelt, zo hebben wij vrijmoedigheid tot God", 1 Johannes 3:21.

(3) Als u als een vrijgesprokene wilt staan op de jongste dag, drijf dan handel met uw talenten tot de eer des Heeren, Stel u geheel in Zijn dienst. Eer Hem met uw vermogen. Help de nood van Christus' leden lenigen, opdat u van schuld worde ontheven. Degene die vijf talenten had, dreef er handel mee en won nog vijf talenten. Zijn heer zei tegen hem: "Wel, gij goede en getrouwe dienstknecht", Matthéüs 25:21.

(4) Als u vrijgesproken wilt worden op de oordeelsdag, heb dan de heiligen oprecht lief. Liefde is de beste toetssteen van oprechtheid. Als men de genade om de genade liefheeft, toont dat, dat de Geest Gods in iemand aanwezig is. Getuigt uw geweten dit in uw voordeel? Verspreidt u de geur van deze zoete specerij der liefde? Verlustigt u zich het meest in degenen in wie het beeld Gods zich vertoont? Acht u hun genade hoog? Verdraagt u hun gebreken? Dit zijn gezegende blijken dat u op de oordeelsdag vrijgesproken zult worden. "Wij weten, dat wij overgegaan zijn uit den dood in het leven, dewijl wij de broeders liefhebben", 1 Johannes 3:14.